

ΑΡΘΡΑ - ΜΕΛΕΤΕΣ - ΑΠΟΨΕΙΣ

Ο νόμος 3346/ 2005 και μερικά από τα πολλά προβλήματα που δημιουργούνται.

Φιλίππου Ν. Ανδρέου, Δικηγόρου

Μου ζητήθηκε να διατυπώσω τη γνώμη μου σχετικά με το εξής ζήτημα: Τον Απρίλιο του 2005 συνελήφθη ο Α.Β. επ' αυτοφώρω στην εθνική οδό Αθηνών - Θεσσαλονίκης και στην περιοχή της Μαγνησίας, για παράνομη μεταφορά αλλοδαπών στο εσωτερικό της χώρας και αφού διενεργήθηκε αστυνομική προανάκριση κατ' άρθρο 243 παρ. 2 ΚΠΔ και κατασκέθηκε το αυτοκίνητο, ο συλληφθείς μαζί με τη σχηματισθείσα δικογραφία προσήχθη στον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών της περιοχής που τελέστηκε το αδίκημα. Ο εισαγγελέας τον εισήγαγε σε δίκη για να δικαστεί με την αυτόφωρη διαδικασία κατ' άρθρο 417 επ. ΚΠΔ στο τριμελές πλημμελειοδικείο, το οποίο τον καταδίκασε σε ποινή φυλάκισης 5 μηνών και αφού επικύρωσε την επιβληθείσα κατάσχεση διέταξε τη δημευσην του αυτοκινήτου. Ο καταδικασθείς άσκησε έφεση κατά της απόφασης. Μετά από δυο μήνες και πριν καθαρογραφεί η εκκλησθείσα απόφαση, δημοσιεύθηκε ο νόμος 3346/17.6.2005, ο οποίος με τη διάταξη του άρθρου 32 και με τον τίτλο “μη εκτέλεση καταδικαστικών αποφάσεων λόγω υφ’ όρου παραγραφής καταγνωσθεισών ποινών” ορίζει τα εξής: “1. Επιβληθείσες ποινές με αποφάσεις που έχουν εκδοθεί μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος διάρκειας μέχρις 6 μηνών, εφόσον δεν έχουν καταστεί αμετάκλητες και δεν έχουν οπωσδίποτε εκτιθεί μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, παραγράφονται και δεν εκτελούνται, υπό τον όρο ότι ο καταδικασθείς δεν θα υποπέσει μέσα σε δέκα οκτώ μήνες από τη δημοσίευση του νόμου αυτού σε νέα από δόλο προερχόμενη αξιόποινη πράξη, για την οποία θα καταδικασθεί αμετάκλητα οποτεδήποτε σε ποινή στερητική της ελευθερίας ανάτερη των έξι μηνών. Σε περίπτωση νέας καταδίκης εκτίει αθροιστικά, μετά την έκτιση της νέας ποινής και τη μη εκτιθείσα, και δεν υπολογίζεται στο χρόνο παραγραφής της μη εκτιθείσας ποινής, κατά τις γενικές διατάξεις, το ενδιάμεσο χρονικό διάστημα από τη δημοσίευση του νόμου αυτού μέχρι την καταδίκη για τη νέα πράξη. 2. Οι μη εκτελεσθείσες κατά την παράγραφο 1 αποφάσεις τίθενται στο αρχείο με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα ή δημόσιου κατηγόρου, κατά περίπτωση”.

Από τις παραπάνω διατάξεις συνάγεται ότι η καταδικαστική απόφαση ισχύει αλλά δεν εκτελείται, και δεν θα εκτελεστεί και στο μέλλον εάν και εφόσον δεν πληρωθεί ο όρος, οπότε θα θεωρηθεί παραγραφείσα. Στην περίπτωση όμως αυτή η ποινή θα καταχωρηθεί στο ποινικό μπτρώο, διότι σ' αυτό καταχωρούνται όλες οι καταδικαστικές αποφάσεις, είτε εκτελέστηκαν είτε όχι κατ' άρθρο 574 ΠΚ, διότι η παραγραφή εκτέλεσης της ποινής, δεν επιπρεάζει την απόφαση, η οποία εξακολουθεί να υπάρχει, αλλά απλά δεν μπορεί να εκτελεστεί, ενώ τα δικαστικά έξοδα εισπράττονται κατά τις διατάξεις του ΚΕΔΕ εφόσον εξακολουθούν να είναι εισπρακτέα (άρθρο 114 ΠΚ). Βέβαια στο ποινικό μπτρώο καταχωρούνται οι αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις και αμετάκλητες αποφάσεις είναι αυτές που δεν μπορούν να προσβληθούν με κανένα ένδικο μέσο, είτε διότι έγινε παραίτη-

ση απ' αυτά, είτε διότι παρήλθε άπρακτη η προθεσμία άσκησής τους, είτε διότι ασκήθηκαν και απορρίφθηκαν. Όμως και στην προκείμενη περίπτωση αφού ο νομοθέτης με το ν. 3346/ 2005 υποχρεώνει τον εισαγγελέα να αρχειοθετήσει τη δικογραφία, δεν αφήνει περιθώρια άσκησης περαιτέρω ένδικων μέσων, αφού και το ασκηθέν (έφεση) δεν εκδικάζεται. Στην περίπτωση αυτή προκαλείται μια ακόμη βλάβη σε βάρος των καταδικασθέντων σε ποινή φυλάκισης μέχρι 6 μηνών. Το ποινικό τους μπτρώο βαρύνεται με μια ποινή η οποία στο μέλλον μπορεί να λειτουργήσει ιδιαίτερα αρνητικά, αφού θα είναι στο όριο της αναστολής κατ' άρθρο 99 παρ. ΠΚ.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 76 ΠΚ “1.Αντικείμενα που είναι προϊόντα κακουργήματος ή πλημμελήματος το οποίο πηγάζει από δόλο, καθώς και το τίμημά τους, και όσα αποκτήθηκαν με αυτά, επίσης και αντικείμενα που χρησιμευσαν ή προορίζονταν για την εκτέλεση τέτοιας πράξης μπορούν να δημευθούν αν αυτά ανήκουν στον αυτουργό ή σε κάποιους από τους συμμέτοχους. Για άλλες αξιόποινες πράξεις, το μέτρο αυτό μπορεί να ληφθεί υπόψη μόνο στις περιπτώσεις που ορίζει ειδικά ο νόμος. 2. Αν από τα ανωτέρω αντικείμενα προκύπτει κίνδυνος της δημόσιας τάξης, η δήμευση τους επιβάλλεται υποχρεωτικά σε όποιον τα κατέχει, έστω και χωρίς την καταδίκη ορισμένου προσώπου για την πράξη που τελέστηκε....”.

Δήμευση σημαίνει περιέλευση περιουσιακού στοιχείου στο Δήμο, στο Κράτος. Η δήμευση κατά την παρ. 1 είναι δυνητική, ενώ κατά την παρ. 2 είναι υποχρεωτική για το δικαστήριο. Η σύγκριση των δυο παραγράφων του άρθρου 76 ΠΚ αποβαίνει αποκαλυπτική ως προς τη διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στις παρεπόμενες ποινές και στα μέτρα ασφάλειας με την πλατιά έννοια του όρου (Φίλ. Ανδρέου “Ποινικός Κώδικας, 4η έκδ. (2005) άρθρο 76 σελ. 320 επ.).

Ωστόσο όμως, κατ' εξαίρεση του κανόνα που εισάγει η παρ. 1 του άρθρου 76 ΠΚ, η παρεπόμενη ποινή της δήμευσης του μεταφορικού μέσου που χρησιμοποιήθηκε για την προώθηση αλλοδαπών στο εσωτερικό της χώρας είναι υποχρεωτική - ανελαστική για το δικαστήριο, σύμφωνα με τη νομοθεσία περί αλλοδαπών και την κρατούσα άποψη στη νομολογία, και η τυχόν αναστολή της κύριας ποινής δεν συνεπάγεται αναστολή και της δήμευσης, κατ' εξαίρεση του κανόνα που εισάγει το άρθρο 104 παρ. 2 ΠΚ, (Ολ. ΑΠ 1/ 003 ΠοινΔικ 2003 σελ. 250, ΝοΒ 51 σελ. 1275, ΑΠ 1032/ 2003 ΝοΒ 52 σελ. 446, ΑΠ.2084/ 2004 ΠοινΔικ 2004 σελ. 525, Εφ. Λαρ. 220/ 1997 Δικογραφία 1998 σελ. 49 με παρατηρήσεις Φίλ. Ανδρέου, Εφ. Λαρ. 1046/ 1997 Δικογραφία 1998 σελ. 46, ΑΠ 324/ 1985 Ποιν. Χρον. ΛΕ' 712, ΑΠ. 348/ 1981 Ποιν. Χρον. ΛΑ' 635).

Βέβαια υποστηρίχθηκε και αντίθετη άποψη σύμφωνα με την οποία, η δήμευση που είναι συμπληρωματική ποινή της κύριας ποινής, το δικαστήριο όταν επιβάλλει μια μικρή κύρια ποινή, την οποία πολλές φορές αναστέλλει, η δήμευση ενός αυτοκινήτου φαντάζει σαν ιδιαίτερα επαχθής για τον κατηγορούμενο, με βάση την αρχή της “αναλογικότητας” που θεσπίστηκε με τις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 3, 2 παρ. 1,4 και 25 του Συντάγματος σχετικά με την προστασία των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων των πολιτών και τη σχέση εύλογης αναλογίας προς τα θεσπιζόμενα αντίστοιχα μέσα, ώστε να προκύπτει εξ αυτών ασυγκρίτως άμετρη ή αδικαιολόγητη επιβάρυνση των προσώπων. Έτσι, ο κοινός νομοθέτης κατά τη θέσπιση ποινικών διατάξεων, δεν έχει απεριόριστη εξουσία πρόβλεψης ποινών, αλλά δεσμεύεται να τηρεί τέτοιο μέτρο, μεταξύ της απαγορευόμενης συμπεριφοράς και της προσωπικότητας του δράστη αφενός και της απειλούμενης κύρω-

σης αφετέρου, ώστε αυτή κατά την κοινή περί δικαίου συνείδοση, την εθνική νομική παράδοση και την πρακτική του πολιτισμένου κόσμου, να μην αποτελεί μεταχείριση σκληρής και Βάναυσης. Από την ίδια νομική και συνταγματική αρχή παρέπεται, ότι ο ποινικός νομοθέτης δεν είναι επιτρεπτό να ορίζει, ως παρεπόμενη ποινή, κύρωση που ισοδυναμεί με οικονομική καταστροφή του παραβάτη και η οποία είναι υποχρεωτικώς επιβλητέα από το δικαστήριο ακόμα και στην περίπτωση που αυτό, επιμετράντας την κύρια ποινή κρίνει ότι ως τέτοια πρέπει να επιβληθεί μια ασυγκρίτως ασήμαντη στερητική της ελευθερίας ποινή ή χρηματική ποινή, (Εφ. Λαρ. 1345/ 1999 Δικογραφία 2000 σελ. 133 επ.). (Για την αρχή της αναλογίας βλέπε Στ. Παύλου, “Οι αρχές της αναλογίας κατά την επιβολή παρεπομένων ποινών”. Κ. Κωνσταντινίδης, “Ποινικό Δίκαιο και ανθρώπινη αξιοπρέπεια” εκδ. 1987. Μαγκάκης-Σπινέλλης, “Για τη δυσαναλογία απειλούμενης παρεπόμενης ποινής και της βαρύτητος του εγκλήματος” Ποιν. Χρον. ΛΑ' 826).

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 470 ΚΠΔ “Στην περίπτωση που ασκήθηκε ένδικο μέσο εναντίον καταδικαστικής απόφασης από εκείνον που καταδικάστηκε ή, υπέρ αυτού, δεν μπορεί να γίνει χειρότερη η θέση του, ώστε να ανακληθούν τα ευεργετήματα που δόθηκαν με την απόφαση που προσβάλλεται. Δεν εμποδίζεται όμως η επιβολή παρεπόμενης ποινής, που από παραδρομή δεν επιβλήθηκε, αν και σύμφωνα με το νόμο έπρεπε υποχρεωτικά να επιβληθεί” (ΑΠ 348/ 1981 Ποιν. Χρον. ΛΑ' 635, ΑΠ 324/ 1985 Ποιν. Χρον. ΛΕ' 712). Μάλιστα δε την υποχρεωτική παρεπόμενη ποινή που από παραδρομή δεν επιβλήθηκε μπορεί να επιβάλει ακόμη και το δικαστήριο της παραπομπής μετ’ αναίρεση της καταδικαστικής απόφασης, (ΑΠ 1697/ 1990 ΝοΒ 39 σελ. 803, ΑΠ 933/1980 Ποιν. Χρον. ΛΑ' 62).

Με βάση του ότι, η παρεπόμενη ποινή προϋποθέτει την ύπαρξη κύριας ποινής και η κύρια ποινή στην προκείμενη περίπτωση θα θεωρηθεί παραγραφείσα εάν ο καταδικασθείς μέσα σε δέκα οκτώ μήνες δεν τελέσει από δόλο αξιόποινη πράξη και καταδικαστεί οποτεδήποτε αμετάκλητα σε ποινή στερητική της ελευθερίας μεγαλύτερη των έξι μηνών, άρα δεν υφίσταται ή ακριβέστερα θα θεωρηθεί ως μη υπάρχουσα, όταν θα πληρωθεί ο όρος, κατά μείζονα λόγο δεν πρέπει να υφίσταται για τον ίδιο λόγο και η παρεπόμενη ποινή. Μία αντίθετη ερμηνεία σύμφωνα με την οποία άλλο πράγμα η παραγραφή που εξαλείφει το αξιόποινο (άρθρο 111 ΠΚ), και άλλο πράγμα η παραγραφή της εκτέλεσης ποινής (άρθρο 114 ΠΚ), θα προσέκρουε στο νόμο και στο τεκμήριο της αθωότητας του κατηγορούμενου, σύμφωνα με το οποίο ο κατηγορούμενος λογίζεται αθώος μέχρι την έκδοση αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης που στην προκείμενη περίπτωση δεν υπάρχει. Επίσης στερεί τον πολύτιμη του δικαιούματος του δευτερου θαθμού δικαιοδοσίας. Και αν ληφθεί υπόψη ότι ένας μεγάλος αριθμός καταδικαστικών αποφάσεων του πρώτου θαθμού μετατρέπονται από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο σε αθωωτικές, ποιος μπορεί με σιγουρία να προεξοφλήσει την διατίրηση της κύριας ποινής μετά την δίκη στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο.

Επίσης θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι, αφού δεν υπάρχει αυτοτελής λόγος έφεσης σ' ότι αφορά τη δήμευση κατ' άρθρο 492 ΚΠΔ, η απόφαση κατά το σκέλος αυτό, κατέστη ήδη αμετάκλητη μετά την παρέλευση δεκαημέρου από την έκδοσή της παρόντος του κατηγορούμενου σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 473 παρ. 1 εδ. α' ΚΠΔ, όμως με την έφεση προσβάλλεται η απόφαση στο σύνολό της και η διάταξη που αφορά τη δήμευση αποτελεί μέρος της εκκληθείσας απόφασης, η οποία εάν δικαστεί θα κρίθει στο

σύνολό της και αν αθωωθεί ο κατηγορούμενος πράγμα που σημαίνει ότι δεν θα του επιβληθεί κύρια ποινή δεν θα υφίσταται και η παρεπόμενη ποινή της δήμευσης, λόγω του παρακολουθητικού της χαρακτήρα. Η άποψη αυτή σύμφωνα με την οποία έπρεπε να ασκηθεί έφεση και για τη δήμευση, θα μπορούσε να υποστηριχθεί στην περίπτωση που η κύρια ποινή λόγω του ύψους της θα ήταν ανέκκλητη, οπότε θα έπρεπε ο κατηγορούμενος, για να κριθεί η περίπτωσή του στο δεύτερο βαθμό, να ασκήσει αυτοτελή έφεση μόνο για τη δήμευση, σύμφωνα με την αρχή “στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο τόσα ερευνώνται όσα εικαλούνται”. Όμως στην προκείμενη περίπτωση ασκήθηκε έφεση κατά της καταδικαστικής απόφασης στο σύνολό της για εσφαλμένη εκτίμηση των αποδείξεων και λόγω του μεταβιβαστικού αποτελέσματός της θα κριθεί εκ νέου στο σύνολό της.

Ο νόμος 3346/ 2005 με τον τρόπο που είναι διατυπωμένος, προσβάλλει σοβαρό υπερασπιστικό δικαίωμα του κατηγορουμένου, τον οποίο θεωρεί ένοχο με την κρίση ενός μόνον βαθμού δικαιοδοσίας, και προπαντός όταν υπάρχουν παρεπόμενες ποινές οι οποίες εξαρτώνται από την ύπαρξη της κύριας ποινής, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ που κυρώθηκε με το ν.δ. 53/ 1974, που κατοχυρώνει το δικαίωμα πρόσβασης στο δικαστήριο, η οποία σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος έχει αυξημένη νομοθετική ισχύ, και κατισχύει κάθε άλλης αντίθετης διάταξης του εσωτερικού δικαίου. Παραβιάζει επίσης τη διάταξη του άρθρου 14 παρ. 5 του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, που κυρώθηκε με το ν. 2462/1997, η οποία αναγνωρίζει το δικαίωμα σε κάθε πρόσωπο που κρίθηκε ένοχο να εξετασθεί από ανώτερο δικαστήριο, η απόφαση περί της ενοχής του και της καταδίκης του, η οποία και υπερισχύει κάθε άλλης αντίθετης διάταξης του εσωτερικού δικαίου.

Επειδή όλα όσα δεν πρόβλεψε ο ποινικός νομοθέτης, λόγω της ταχύτητας με την οποία νομοθετεί, καλύπτονται στη συνέχεια νομολογιακά. Θα πρέπει κατά την άποψή μου στη συγκεκριμένη περίπτωση να γίνει το εξής:

Ο κατηγορούμενος θα υποβάλλει αίτηση απευθυνόμενη στο συμβούλιο πλημμελειοδικών δια του αρμοδίου εισαγγελέα, με την οποία θα ζητεί τον διορισμό του ως μεσεγγυούχου του αυτοκινήτου, το οποίο θα φυλάσσει μέχρις ότου παρέλθει η προθεσμία που ορίζει το άρθρο 32 του ν. 3346/ 2005. Ο εισαγγελέας θα εισάγει την αίτηση στο συμβούλιο με θετική πρότασή του, και το συμβούλιο θα κάνει δεκτό το αίτημα. Όταν παρέλθει η προθεσμία (πληρωθεί ο όρος) ο εισαγγελέας ύστερα από αίτηση του κατηγορουμένου είτε θα εκδώσει ο ίδιος διάταξη με την οποία θα διατάσσει την απόδοση του αυτοκινήτου στον ιδιοκτήτη, είτε θα εισάγει την αίτηση στο συμβούλιο με θετική πρότασή του, την οποία το συμβούλιο θα αποδεχθεί. Κάθε άλλη λύση θα αποτελεί βάναυση καταστρατήγηση των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου και θα αντίκειται στις αρχές του δικαίου.

Ένα δεύτερο ζήτημα που ανακύπτει για το οποίο δεν υπάρχει ρητή νομοθετική πρόβλεψη είναι το εξής: Τι θα γίνει με εκείνους οι οποίοι καταδικάστηκαν πρωτόδικα σε ποινή φυλάκισης μέχρι 6 μηνών, χωρίς αυτή να έχει εκτελεστεί και χωρίς να έχει καταστεί αμετάκλητη, αλλά συγχρόνως και σε χρηματική ποινή μεγαλύτερη των 1.500,00 ευρώ από το Τριμελές Πλημμελειοδικείο ή σε ποινή φυλάκισης μεγαλύτερη των 60 ημερών και χρηματική ποινή μεγαλύτερη των 1.000,00 ευρώ από το Μονομελές Πλημμελειοδικείο. Στην προκείμενη περίπτωση ο νομοθέτης αναφέρεται μόνο στην στερητική της ελευθερίας ποινή και τίποτε δεν διαλαμβάνει για τη χρηματική ποινή, είτε αυτή επιβάλλεται σωρευτικά είτε ως παρεπόμενη ποινή. Βέβαια φρόντισε να απαλλαγεί από το βάρος της ε-

κτέλεσης τόσων ποινών, καθώς και από το βάρος του δεύτερου βαθμού δικαιοδοσίας α-παλλάσσοντας τα δικαστήρια από ένα μεγάλο αριθμό υποθέσεων ελαφρύνοντας τα σχετικά πινάκια, με μοναδικό σκοπό την επιτάχυνση της ποινικής διαδικασίας. Όμως, οι α-ποφάσεις αυτές είναι εκκληπτές και ως προς το ύψος της χρηματικής ποινής, και αφού α-σκήθηκε έφεση πρέπει να κριθούν από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, αν όμως ο εισαγ-γελέας με διάταξή του τις θέσει στο αρχείο δημιουργείται ζήτημα σχετικά με την είσπρα-ξη των χρηματικών ποινών, οι οποίες αφού δεν ορίζεται τίποτε γι' αυτές στο νόμο, (υπάρ-χει νομοθετικό κενό) πρέπει να εισπραχθούν ως δημόσιο έσοδο σύμφωνα με τις διατά-ξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ΚΕΔΕ). Αυτό όμως είναι άδικο, γι' αυτό θα πρέπει να εκδοθεί ερμηνευτική εγκύκλιος σύμφωνα με την οποία:

1). Οι στερητικές της ελευθερίας ποινές που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 32 του ν. 3346/ 2005 εάν παρέλθει η προθεσμία των 18 μηνών χωρίς να τελέσει αδίκημα με δόλο και να τιμωρηθεί οποτεδήποτε αμετάκλητα σε ποινή μεγαλύτερη των 6 μηνών παραγράφονται και θεωρούνται ως μη επιβληθείσες, γι' αυτό και δεν καταχωρούνται στο δελτίο ποινικού μπτρώου του καταδικασθέντος.

2). Εάν μαζί με τη στερητική της ελευθερίας ποινή υπάρχει και χρηματική ποινή (α-νεξαρτήτως ύψουνς) αλλά και άλλες παρεπόμενες ποινές (λ.χ. δήμευση), εάν πληρωθεί ο όρος, δηλαδή δεν τελεστεί νέα αξιόποινη πράξη, σύμφωνα με τα παραπάνω, ακολου-θούν την τύχη της στερητικής της ελευθερίας ποινής, δηλαδή παραγράφονται και θεω-ρούνται ως μη επιβληθείσες.

3). Τα δικαστικά έξοδα στα οποία καταδικάσθηκε ο κατηγορούμενος δεν εισπράπο-νται και καταλογίζονται σε βάρος του δημοσίου.

Δικηγόροι όμηροι των δικαστών

Φιλίππου Ν. Ανδρέου, Δικηγόρου

Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 374 ΚΠΔ “Σε κάθε δικάσιμο προσδιορίζονται για εκδίκαση μέχρι τριάντα (30) υποθέσεις, αν πρόκειται για το Τριμελές Πλημμελειοδικείο, ή μέχρι εξήντα (60) υποθέσεις αν πρόκειται για το Μονομελές Πλημμελειοδικείο. Ο αριθμός αυτός μπορεί να αυξηθεί αν ο εισαγγελέας, με τη σύμφωνη γνώμη του διευθύνοντος το δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη και τα στατιστικά δεδομένα, κρίνει ότι όλες οι υποθέσεις μπορούν να περατωθούν εντός της ημέρας”.

Βέβαια στην πράξη ο αρμόδιος εισαγγελέας δεν εξασφαλίζει σε καμιά περίπτωση τη σύμφωνη γνώμην του δικαστή που πρόκειται να διευθύνει τη συζήτηση, στην άλφα ή τη βήτα δικάσιμο, πρώτον διότι κάτι τέτοιο είναι αδύνατον, αφού ο μεν προσδιορισμός γίνεται αρκετούς μίνες πριν από τη δικάσιμο, ενώ η σύνθεση του δικαστηρίου για κάθε μίνα γίνεται με κλήρωση που διενεργείται τον προηγούμενο μήνα και δεύτερον διότι ο νόμος ορίζει τον διευθύνοντα το δικαστήριο και όχι αυτόν που θα διευθύνει τη συζήτηση στην κάθε δικάσιμο κωριστά. Έτσι, ο προϊστάμενος του Πρωτοδικείου ή του Εφετείου θα κρίνει εξ ιδίων, και όχι με βάση τη δυνατότητα που έχουν οι άλλοι δικαστές που προεδρεύουν στα μονομελή δικαστήρια, οι οποίοι αφού δεν έχουν κληρωθεί δεν είναι γνωστοί, πέραν του γεγονότος ότι οι γράγγοροι δικαστές, θα διατυπώνουν παράπονα για την άνιση μεταχείριση μεταξύ τους και συχνά θα ακούγεται στα γραφεία των δικαστών το παράπονο “αφού τον ίδιο μισθό παίρνουμε, το ίδιο έργο πρέπει να παράγουμε”.

Με βάση τα παραπάνω και με δεδομένη τη συσσώρευση πολλών δικογραφιών στις γραμματείες των εισαγγελιών, αλλά και με δεδομένη την αντίληψη των επιθεωρητών ότι καλοί δικαστές είναι αυτοί που παράγουν έργο, και έργο σημαίνει την περαίωση πολλών υποθέσεων σε λίγο χρόνο, προσδιορίζονται πολλές υποθέσεις στην κάθε δικάσιμο, αρκετές από τις οποίες, ίδιως στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο και πάνω, χρειάζονται μια ολόκληρη δικάσιμο μόνες τους, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένα κλίμα ασφυκτικής πίεσης, άγχους και εκνευρισμού με αποτέλεσμα τη μη σωστή εξέταση πολλών δικονομικών ριπημάτων που αναφύονται στη διαδικασία, συχνά παραβίαση των δικαιωμάτων των κατηγορουμένων, συνεπεία των τεράστιων δυσκολιών που παρουσιάζονται στους συνηγόρους τους, οι οποίοι τελούν σε ιδιότυπη ομηρία. Επειδή τις περισσότερες φορές δεν τελειώνει η εκδίκαση των υποθέσεων σε μια δικάσιμο, και μετά τη εφεύρεση της λύσης των διακοπών, αναγκάζονται οι δικαστές να διακόπτουν για μια άλλη σύντομη δικάσιμο. Την ημερομηνία αυτή αναζητούν εναγωνίως, διότι πρέπει να είναι ελεύθεροι οι ίδιοι δικαστές, να είναι εντός της ημερομηνίας που προβλέπεται από το νόμο, να υπάρχει ελεύθερη αίθουσα κ.λ.π., και αν βρεθεί, θεωρούν ότι λύθηκε το πρόβλημα. Όμως υπάρχουν στην ποινική δίκη και οι δικηγόροι, οι οποίοι είναι παράγοντες της δίκης, οι οποίοι πολλές φορές είναι αδύνατον να παραστούν στη νέα δικάσιμο, διότι έχουν αναλάβει άλλες υποθέσεις, είτε σε άλλες πόλεις, είτε στην ίδια πόλη, πολλές από τις οποίες έχουν ανα-

βληθεί μια και δυο φορές ίσως και τρεις και είναι αδύνατη η περαιτέρω αναβολή τους, η δε βαρύτητα της πράξης σε συνδυασμό με τον αριθμό των μαρτύρων μπορεί να τους κρατήσει ολόκληρη την ημέρα. Και ενώ προσκομίζουν έγγραφα με τα οποία αποδεικνύουν τη δυσκολία που έχουν να παρευρεθούν στη νέα δικαστικό, και ζητούν από τους δικαστές που αποφασίζουν για την ημερομηνία της διακοπής, να ορίζουν μια άλλη ημέρα απ' αυτή που όρισαν ή να αναβάλλουν τη δική τους υπόθεση, αφού είναι εξ αντικειμένου αδύνατον να παραστούν κατά τη νέα ημερομηνία που ορίζεται από το δικαστήριο για τη συνέχιση της εκδίκασης των υποθέσεων, ουδείς ασχολείται και ουδείς νοιάζεται (κατά κανόνα) για τη δική τους θέση, και για να ακριβολογήσω, ορισμένοι δικαστές δηλώνουν αδυναμία εύρεσης άλλης δικασίμου καθώς και αδυναμία αναβολής, ενώ ορισμένοι άλλοι, απαντούν αρνητικά κατά τρόπο αλαζονικό και ιδιαίτερα απαξιωτικό, σαν οι δικηγόροι να αποτελούν εμπόδιο στο έργο τους. Ωστόσο τα δικηγορικά γραφεία σήμερα είναι σύγχρονες μονάδες με οργάνωση και προγραμματισμό, με προσωπικό και πληθώρα σοβαρών υποθέσεων, που με αυτή την τακτική αδυνατούν να εκπληρώσουν το πρόγραμμά τους και κατ' επέκταση να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους.

Επίσης εν όψει αυτής της κατάστασης κινδυνεύουν να κατηγορηθούν για απιστία και όχι μόνον, διότι αναγκάζονται να αφήνουν ανυπεράσπιστο κάποιον εντολέα τους, από τον οποίο έχουν εισπράξει κάποια χρήματα προηγουμένως και έχουν αφιερώσει αρκετό χρόνο, για να προετοιμαστούν για τη δίκη. Και αν δεν κατηγορηθούν για αξιόποιντη πράξη, θα κατηγορηθούν για αδιαφορία και απλοπτία, ιδιότητες που δεν ταιριάζουν με τις πνηθικές αρχές που υπηρετούν, και που άδικα τους προσάπτουν οι εντολείς τους, οι οποίοι δεν είναι σε θέση να εκτιμήσουν τη δυσκολία στην οποία περιέρχονται. Με αυτές τις συνθήκες είναι πολύ εύστοχος ο χαρακτηρισμός σύμφωνα με τον οποίο, “οι δικηγόροι τελούν σε ιδιότυπη ομηρία των δικαστών”. Για αυτό θα πρέπει να εκδοθεί κάποια εισαγγελική εγκύκλιος του ακυρωτικού δικαστηρίου, απευθυνόμενη προς όλα τα δικαστήρια της χώρας, σύμφωνα με την οποία, να γίνει κατανοητό από τους δικαστές ότι έχουν υποχρέωση να παρέχουν τις αναγκαίες διευκολύνσεις προς τους δικηγόρους, για την άσκηση του ιερού λειτουργήματος που επιτελούν σε κάθε δίκη. Κι' αυτό αν θέλουν να λειτουργήσει σωστά η αρχή του αμοιβαίου σεβασμού ανάμεσα στους δικαστικούς λειτουργούς και στους δικηγόρους κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους. Γιατί αλλιώς θα εκτρέφεται μια αντιπαλότητα που όλο και θα οξύνεται σε βάρος όλων.

Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα σε κοινοτικό επίπεδο

Σεβαστής Δημοσίου, Δικηγόρου Λάρισας

“ Rien ne se crée sans les hommes ; rien ne dure sans les institutions “ Jean Monnet.

Η ανθρωπότητα άργησε να αναγνωρίσει στον άνθρωπο δικαιώματα που να του εξασφαλίζουν “το ευ ζνν”, αξιοπρεπείς δηλαδή όρους ύπαρξης, εργασίας και διαβίωσης. Ενώ τα ατομικά δικαιώματα απέκτησαν, με τη Γαλλική Επανάσταση από τα τέλη του 18ου αιώνα, “τίτλους ευγενείας”, αναγνωρίζοντας στο άτομο ένα χώρο ελευθερίας και μη αυθαίρετης κρατικής επέμβασης, η σαρωτική ιδεολογία του καπιταλισμού δεν επέτρεψε να συνειδητοποιηθεί ότι βασική αποστολή του κράτους είναι η εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλους τους κατοίκους του. Μόλις στον 20ο αιώνα και μετά από δυο παγκόσμιους πολέμους πήρε σάρκα και οστά αυτή η βάση των κοινωνικών δικαιωμάτων.

Ο αιώνας που έληξε υπήρξε ο αιώνας των πιο αιματηρών και καταστροφικών πολέμων που γνώρισε η ανθρωπότητα ως σήμερα. Άλλα και ο αιώνας που η ανθρωπότητα, συγκλονισμένη από αυτές ακριβώς τις εμπειρίες, αποφάσισε να διασφαλίσει μελλοντικά την ειρήνη στον κόσμο, την ελευθερία και τη δικαιοσύνη. Συνείδοση, ιδίως των πιο φωτισμένων ανθρώπων, έγινε ότι αυτό δεν θα επιτευχθεί αν δεν επικρατήσει σε διεθνές επίπεδο ο σεβασμός του κάθε ανθρώπου και της αξίας του, που πραγματοποιείται με την καθιέρωση και την εφαρμογή των θεμελιωδών δικαιωμάτων του, εκείνων δηλαδή που πρέπει να έχουν οι πάντες λόγω της ανθρώπινης ιδιότητάς τους. (Έκθεση 2000, Εθνική επιπροπή για τα δικαιώματα του ανθρώπου, Εθνικό τυπογραφείο, 2000. σελ.10)

Το κενό που υπήρχε από την έλλειψη γραπτών όρων προστασίας των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στις αρχικές ιδρυτικές συνθήκες ανέλαβε να το καλύψει το ΔΕΚ, το οποίο διέπλασε το κοινοτικό σύστημα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, αντλώντας στοιχεία από τις κοινές συνταγματικές και νομοθετικές παραδόσεις των κρατών μελών και τα διεθνή σχετικά συμβατικά κείμενα, ιδιαίτερα από την ΕΣΔΑ, που δέσμευαν τα κ.μ., στοιχεία στα οποία αναγνώρισε γενικές αρχές του Κοινοτικού Δικαίου. Δημιούργησε έτσι μια πλούσια νομολογία που χαρακτηρίζεται από σταθερές βάσεις, αρχές και μεθοδολογία, αλλά ταυτόχρονα και από δυναμικότητα, εξέλιξην και συνεχή επέκταση σε όλο και περισσότερους και νέους τομείς, τους οποίους χαρακτηρίσε απαραίτητους για τους στόχους, τους σκοπούς και την ολοκλήρωση της Κοινότητας. (Ρεβέκκα - Εμμανουέλλα Παπαδοπούλου, “Από τις γενικές αρχές του δικαίου στο Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης”, ΔtA No 12/2001 σελ. 1029-1082)

Έτσι σήμερα σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΚ όλες οι καταστάσεις που εμπίπτουν στο Κοινοτικό Δίκαιο πρέπει να είναι σύμφωνες με τα θεμελιώδη δικαιώματα και αυτή η δέσμευση και απαίτηση σεβασμού επεκτείνεται και στα κ.μ. όταν ενεργούν μέσα στο πεδίο εφαρμογής του Δικαίου της Ένωσης.

Το ΔΕΚ διακήρυξε και αναγνώρισε, ερμήνευσε, εξειδίκευσε και οριοθέτησε ένα πλήθος ατομικών, πολιτικών κοινωνικών δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα ιδιοκτησίας, η ε-

λευθερία της έκφρασης, ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής, η προστασία των προσωπικών δεδομένων, η συνδικαλιστική ελευθερία, η αρχή της μη διάκρισης αντρών και γυναικών, το δικαίωμα πρόσθιας στα έγγραφα, φτάνοντας μέχρι τα λεγόμενα θεμελιώδη δικαιώματα τρίτης γενιάς όπως το δικαίωμα στο περιβάλλον, στην υγεία και τα δικαιώματα των καταναλωτών.

Με αυτόν τον τρόπο το ΔΕΚ δημιουργησε την κοινοτική έννομη προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της έδωση αυτονομία και ανεξαρτησία από τις γενικές αρχές και τις σχετικές διεθνείς συνθήκες (ιδίως ΕΣΔΑ) που αποτελούν σημεία αναφοράς και πργές έμπνευσης.

Υπήρχε βέβαια μια τάση για γραπτή αποτύπωση στις Συνθήκες της νομολογίας του ΔΕΚ που πραγματοποιήθηκε σε κάποιο βαθμό με τις αναθεωρήσεις των Συνθηκών (Ε-ΕΠ, Συνθήκη του Μάαστριχ, Συνθήκη του Άμστερνταμ). Έτσι σήμερα υπάρχουν στις Συνθήκες αρκετά άρθρα που εδραιώνουν και εμπλουτίζουν τη θέση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ιδιαίτερα το ρόλο του ΔΕΚ (αρμοδιότητα, δικαιοδοσία) στην προάσπιση αυτών με πιο χαρακτηριστικά τα άρθρα 2, 6, 11 και 46 της ΣΕΕ. Όμως οι διατάξεις αυτές είναι διάσπαρτες σε διάφορα σημεία των Συνθηκών και έχουν αποσπασματικό χαρακτήρα. Απέχουν πολύ λοιπόν από το να αποτελούν ένα πλήρες πλέγμα κανόνων για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Ο Χάρτης θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, προϊόν μακράς εμπειρίας, συζητήσεων και προσπαθειών, που αποτελεί το αποτέλεσμα εφαρμογής των κοινών συνταγματικών παραδόσεων των κ.μ., των διεθνών συνθηκών και ιδιαιτέρως της ΕΣΔΑ, αλλά κυρίως προϊόν της νομολογίας του ΔΕΚ, στερείται ακόμα νομικής δεσμευτικότητας, παρόλη τη δέσμευση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κατά την Ιταλική Προεδρία το 2003 για την απόκτηση νομικής δεσμευτικότητας του Χάρτη.

Ως αποτέλεσμα, σήμερα, μέχρι στιγμής το Κοινοτικό Σύστημα Προστασίας των θεμελιωδών Δικαιωμάτων παραμένει κυρίως άγραφο, παρά τις κάποιες προσπάθειες και την εν μέρει γραπτή αποτύπωση σε κάποιες διατάξεις ορισμένων αρχών και κανόνων.

Το ΔΕΚ που με την νομολογία του δημιουργησε στην ουσία το κοινοτικό σύστημα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, στηριζόμενο στις γενικές αρχές, παραμένει και σήμερα ο βασικός θεματοφύλακας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και το βασικό όργανο εξέλιξης της κοινοτικής έννομης τάξης στον τομέα αυτό.

Αυτός ο ρόλος του ΔΕΚ έχει εκφραστεί και στα κείμενα των Συνθηκών με το Άρθρο 6 παρ. 1 2 ΣΕΕ

“1. Η Ένωση βασίζεται στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου, αρχές οι οποίες είναι κοινές στα κ.μ..

2. Η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται με την ΕΣΔΑ που υπογράφηκε στην Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, και όπως προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κ.μ., ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου”.

Σε συνδυασμό με το Άρθρο 46 που υπάγει τον έλεγχο αυτών των διατάξεων στην αρμοδιότητα του ΣΕΚ.

Στην εξέλιξη του έννομου συστήματος της Ένωσης για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων το ΔΕΚ υποβονθείται με έμμεσο τρόπο από την διεύρυνση των αρμοδιοτήτων, των στόχων και των σκοπών της Κοινότητας που γίνεται σχεδόν πάντα με τις α-

ναθεωρήσεις των Συνθηκών, διευρύνοντας έτσι το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης.

Σήμερα λοιπόν το ΔΕΚ είναι το κύριο όργανο και οι γενικές αρχές είναι η βάση του έννομου συστήματος προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ.

Ιστορικά: Από την απουσία κανόνων στη λύση των Γενικών Αρχών. (Ρεβέκκα - Εμμανουήλλα Παπαδοπούλου, "Από τις γενικές αρχές του δικαίου στο Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης", ΔιΑ No 12/2001 σελ. 1029-1082)

Οι αρχικές συνθήκες για την ίδρυση της EKAX, της EKAЕ, και της Ρώμης για την EOK δεν περιείχαν διατάξεις περί θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Αντικείμενο τους ήταν η ρύθμιση οικονομικών σχέσεων και ο άνθρωπος αντιμετωπίζόταν ως οικονομική κυρίως μονάδα (*Homo Economicus*). Έτσι κυριάρχησε η σκέψη πώς τα θεμελιώδη δικαιώματα θα εξακολουθούσαν να προστατεύονται από τα εθνικά και τα αρμόδια διεθνή όργανα, αφού και σύμφωνα με την Συνθήκη της EOK οι διεθνείς υποχρεώσεις των κ.μ. εξακολουθούν να ισχύουν.

Πολύ γρήγορα όμως, από τις αρχές του 1954 ποδλά προδικαστικά ερωτήματα από τα εθνικά δικαστήρια κ.μ. που απευθύνονταν στο ΔΕΚ, το καλούσαν να απαντήσει εάν τους επιτρέπεται να ελέγχουν το κύρος κοινοτικής πράξης υπό τους όρους θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο οικείο εθνικό Σ. Το ΔΕΚ ακολούθησε μια επιφυλακτική στάση, αφού η έλλειψη γραπτών κανόνων στην Συνθήκη φαινόταν να αποκλείει την αρμοδιότητα του, επίσης η κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ ΔΕΚ και εθνικών δικαστηρίων μόλις είχε αρχίσει να οριοθετείται και η αρχή της υπεροχής του Κοινοτικού Δικαίου έναντι των εθνικών δεν είχε ακόμα διατυπωθεί. Έτσι με τις αποφάσεις Stork 1959/υπόθ. 1/58, Comptoir de vente de Charbon de la Rhur 1960/υπόθ. 36-38/59 και 40/60 δήλωσε ότι "Το ΔΕΚ αδυνατεί να εξετάσει λόγο ακυρώσεως μιας κοινοτικής πράξης ... ο οποίος αντλείται από το εσωτερικό δίκαιο και δεν μπορεί ούτε να εφαρμόσει ούτε να ερμηνεύσει κανόνες του εσωτερικού, ακόμη και του Συνταγματικού δικαίου".

Η πίεση από τα εθνικά δικαστήρια γινόταν όλο και μεγαλύτερη, ώσπου τελικά τα συνταγματικά δικαστήρια δύο κ.μ. απειλούσαν ότι θα ελέγχουν αυτά το κύρος κοινοτικών πράξεων που προσβάλουν θεμελιώδη δικαιώματα που προστατεύονται από τα οικεία Συντάγματα και τα ίδια -τα συνταγματικά δικαστήρια- είναι επιφορτισμένα να εξασφαλίζουν τον σεβασμό τους. Μπροστά στον κίνδυνο αυτό που απειλούσε την αυτονομία, την υπεροχή και την αποτελεσματική και ομοιόμορφη εφαρμογή του Κοινοτικού Δικαίου, δηλαδή τις ίδιες τις βάσεις της Κοινότητας, το ΔΕΚ κάνοντας αρχή με την υπόθεση Stander και με σειρά αποφάσεων που ακολούθησαν αφού διακήρυξε την υπεροχή και την αυτονομία του Κοινοτικού Δικαίου δήλωσε ότι "... ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των γενικών αρχών του δικαίου των οποίων τον σεβασμό εξασφαλίζει το Δικαστήριο" και ότι η προάσπιση των δικαιωμάτων αυτών αν και εμπνέεται από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κ.μ. πρέπει να εξασφαλίζεται μέσα στο πλαίσιο της δομής και των στόχων της Κοινότητας.

Σε μετέπειτα απόφασην του στο ίδιο πνεύμα δήλωσε ότι είναι επίσης σκόπιμο να λαμβάνονται υπόψη τα διεθνή εργαλεία προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στα οπία τα κ.μ. έχουν συνεργαστεί ή προσχωρήσει, βάζοντας έτσι στο πλαίσιο των αρχών, που θα εμπνέεται, θα βασίζει την αρμοδιότητα του και θα επεκτείνεται, την προστασία του

και την ΕΣΔΑ.

Έτσι το ΔΕΚ βασιζόμενο στις γενικές αρχές των δικαίων των κ.μ. (Στο αρθρ. 288 εδ. 2 ΣΕΚ, προβλέπεται ότι “στο πεδίο της εξωσυμβατικής ευθύνης, η Κοινότητα υποχρεώνεται , σύμφωνα με τις γενικές αρχές του δικαίου που είναι κοινές στα δίκαια των κ.μ., να αποκαθιστά τη ζημία που προξενούν τα όργανα ή οι υπάλληλοι της κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.”) στις κοινές εθνικές συνταγματικές τους παραδόσεις, όπως και στα σχετικά διεθνή συμβατικά κείμενα στα οποία τα κ.μ. είχαν συνεργαστεί ή προσχωρήσει, ιδιαίτερως στην ΕΣΔΑ, κατοχύρωσε - ενέταξε και δημιούργησε στην κοινοτική έννομη τάξη, παρόλη την έλλειψη γραπτών κανόνων προστασίας, αυτό που θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε ως ευρωπαϊκό κεκτημένο στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ιδιαίτερα του κράτους δικαίου και της προστασίας του ατόμου έναντι των καταχρήσεων της δημόσιας εξουσίας. Με αυτόν τον τρόπο ο κοινοτικός δικαστής δεν ανακαλύπτει ούτε εφεύρει τα θεμελιώδη δικαιώματα. Τα αναζητεί στην ίδια την κοινοτική έννομη τάξη και τα αναδεικνύει σε γενικές αρχές αυτής.

Έτσι τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν μέρος του Κοινοτικού Δικαίου και προστατεύονται στην κοινοτική έννομη τάξη ως κοινοτικό δίκαιο διαμορφωμένο στη βάση των γενικών αρχών, κοινών στα κ.μ. Το ΔΕΚ αναδεικνύει και διατυπώνει αυτές τις γενικές αρχές με βάση την ίδια τη φύση της Κοινότητας ως Κοινότητας Δικαίου, αναζητώντας όχι τον ελάχιστο κοινό παρονομαστή, ούτε τον μέσο όρο που προκύπτει από τα εθνικά δίκαια αλλά τον κανόνα που προσιδιάζει και προσαρμόζεται στις ιδιαιτερότητες της κοινοτικής έννομης τάξης. (Ρεβέκκα - Εμμανουέλλα Παπαδοπούλου, “Από τις γενικές αρχές του δικαίου στο Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης” σελ. 1037 - 1038, ΔτΑ No 12/2001)

Την ίδια ακριβώς μέθοδο ακολουθεί το ΔΕΚ όταν χρησιμοποιεί και τα διεθνή κείμενα και ιδιαίτερα την ΕΣΔΑ τονίζοντας πάντοτε ότι δεν τα εφαρμόζει αυτούσια, αλλά ως γενικές αρχές του Κοινοτικού Δικαίου.

Διαμόρφωση, βελτίωση και εμβάθυνση της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων από την κοινοτική έννομη τάξη

Με τη χρήση των γενικών αρχών το ΔΕΚ απέφυγε τη σύγκρουση αρμοδιότητας μεταξύ κοινοτικού και εθνικών δικαίων των κ.μ., αλλά και με άλλα δικαιοδοτικά συστήματα που είχαν δημιουργηθεί από διεθνείς συμβάσεις, όπως ΕΣΔΑ, ΟΗΕ και δεσμεύουν τα κ.μ. (Ν. Σκανδάκης, “Ευρωπαϊκό Δίκαιο και στοιχεία Ελληνικού δικαίου προσαρμογής”, 1994 και ιδιαίτερα το Ζο Υποκεφάλαιο “Σχέσεις Κοινοτικής και Διεθνούς Έννομης Τάξης” σελ. 182 κ.ε.)

Διατήρησε την αυτονομία και ανεξαρτησία της κοινοτικής έννομης τάξης και έθεσε ταυτόχρονα τις βάσεις για τη δημιουργία μιας κοινοτικής έννομης τάξης για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Η κοινοτική έννομη τάξη χαρακτηρίζεται από μια ιδιαίτερη δυναμική και συνεχή εξέλιξη. Έτσι το ΔΕΚ -και αργότερα και το ΠΕΚ- με την πλούσια και συνεχή νομολογία του, διατύπωσε βασιζόμενο στις γενικές αρχές ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως (Ρεβέκκα - Εμμαν. Παπαδοπούλου, ΔτΑ No 12/2002 σελ. 1041) :

- Το δικαίωμα της ιδιοκτησίας
- Η ελεύθερη άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας

- Η ελευθερία της έκφρασης
- Η συνδικαλιστική ελευθερία
- Η θρησκευτική ελευθερία
- Ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής
- Η αρχή της μη αναδρομικότητας των ποινικών νόμων
- Το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη σε συνδυασμό με το δικαίωμα σε αποτελεσματική δικαστική προστασία.
- Η αρχή *nullum crimen nulla poena sine lege*

Όπως έχει αναφερθεί ο αριθμός και η φύση των προστατευμένων δικαιωμάτων, ο προσδιορισμός του περιεχομένου και του πεδίου εφαρμογής, καθώς και των ορίων τους και των περιορισμών τους οριοθετούνται από τα χαρακτηριστικά της κοινοτικής έννομης τάξης και προσαρμόζονται στις ανάγκες της. Έτσι το ΔΕΚ κάθε φορά που κρίνει ότι ένα εθνικό μέτρο βρίσκεται εκτός του κοινοτικού πλαισίου θεωρεί εαυτό αναρμόδιο να κρίνει την συμβατότητα του με τα θεμελιώδη δικαιώματα και απέχει από τον έλεγχο αυτό.

Κοινοτική έννομη τάξη και ΕΣΔΑ

Οι επιφυλάξεις σχετικά με την αποτελεσματική και πλήρη προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων από την κοινοτική έννομη τάξη έθεσαν το ζήτημα της προσχώρησης της Κοινότητας στην ΕΣΔΑ για την κάλυψη αυτών των ελλειμμάτων. Η ιδέα της προσχώρησης στην ΕΣΔΑ είχε αρχίσει να καλλιεργείται από την Επιτροπή από το 1979. Μετά από μια μακρά περίοδο προβληματισμών και συζητήσεων το Συμβούλιο της ΕΕ αποφάσισε να ενεργοποιήσει τη γνωμοδοτική αρμοδιότητα του ΔΕΚ σύμφωνα με το Αρ. 300 παρ. 6 ΣΕΚ σχετικά με τη συμβατότητα αυτής.

Η ΕΣΔΑ είχε πάντοτε κεντρική θέση στην κοινοτική έννομη τάξη και έχει “ιδιαίτερη σημασία” για το ΔΕΚ, το οποίο συχνά αναφέρεται στη Σύμβαση με διάφορα ονόματα, φωτογραφίζοντας την, αλλά αποφεύγοντας την ρητή αναφορά σ’ αυτήν

Το ΔΕΚ με την γνωμοδότηση 2/94 που εξέδωσε στις 28-3-1996, αφού επιβεβαίωσε την ιδιαίτερη σημασία που έχει η ΕΣΔΑ στο κοινοτικό σύστημα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων στη συνέχεια υπογράμμισε όμως ότι η προσχώρηση στην ΕΣΔΑ “θα συνεπαγόταν ουσιώδη μεταβολή του ισχύοντος κοινοτικού καθεστώτος προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αφού θα είχε ως επακόλουθο την ένταξη της κοινότητας σε ένα χωριστό διεθνές θεσμικό σύστημα και την ενσωμάτωση του συνόλου των διατάξεων της Σύμβασης στην κοινοτική έννομη τάξη”. Μια τέτοια μεταβολή θα είχε τέτοιες θεμελιώδεις θεσμικές συνέπειες, ώστε “ενέχει συνταγματική εμβέλεια και δεν θα πάταν δυνατόν να πραγματοποιηθεί παρά με τροποποίηση της Συνθήκης”. Με τη γνωμοδότηση 2/94 έκλεισαν προς το παρόν οι συζητήσεις για την προσχώρηση της κοινότητας στην ΕΣΔΑ και διασκεδάστηκαν οι ανησυχίες πολλών κρατών μελών ότι ενδεχόμενη προσχώρηση θα είχε ως συνέπεια την εισδοχή του Δικαίου της ΕΣΔΑ στα εθνικά δίκαια μέσω του κοινοτικού δικαίου.

Πρέπει ακόμα να υπογραμμισθεί ότι αντίθετες φωνές και επιχειρήματα για την προσχώρηση στην ΕΣΔΑ υπήρχαν εκτός από τα κ.μ. και σε θεωρητικό επίπεδο και σε ανταλλαγές απόψεων και συζητήσεις. Επίσης αρκετοί υποστηρίζουν ότι μετά την αναθεώρηση των Συνθηκών και το άρθρο ΣΤ παρ. 2 της Συνθήκης του Μάαστριχ (Περράκη, “Διαστάσεις της Διεθνούς Προστασίας των Δικαιωμάτων του ανθρώπου” τ. Α΄, 1997 και νέα έκ-

δοσ 2003 με την αναθεώρηση του δικαιοδοτικού μηχανισμού της ΕΣΔΑ. Εμμ. Ρούκουνα “Διεθνής Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων”),, η σκέψη για προσχώρηση στην ΕΣΔΑ είναι πλέον περιττή.

Παρά όμως την αρνητική γνωμοδότηση τίποτα σχεδόν δεν άλλαξε στην νομολογία του ΔΕΚ το οποίο εξακολούθει να υπογραμμίζει σε κάθε ευκαιρία την “ιδιαίτερη σημασία” που έχει η ΕΣΔΑ στο κοινοτικό σύστημα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και την χρησιμοποιεί συχνά ως πηγή έμπνευσης και βάση της νομολογίας του, έστω και αν αποφεύγει την άμεση και ρητή αναφορά σ’ αυτή.

Η αναθεώρηση των Συνθηκών

Όπως ήδη ειπώθηκε η νομολογία και η θέση του ΔΕΚ στον τομέα της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην κοινοτική έννομη τάξη αποτυπώνεται και στο γραπτό δίκαιο - σε ορισμένο βαθμό βέβαια- με τις διαδοχικές αναθεωρήσεις των ιδρυτικών Συνθηκών που επιβεβαιώνουν την δέσμευση της ΕΕ για σεβασμό και προστασία τους και αναγνωρίζουν το ρόλο του ΔΕΚ στο πλαίσιο αυτής της προστασίας.

Αρχική με την ΕΕΠ τα κ.μ. διακήρυξαν την βούληση τους για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ενστερνίστηκαν και ενέκριναν την μεθοδολογία της προστασίας τους από το ΔΕΚ με βάση τις κοινές γενικές αρχές που ενυπήρχαν στα κ.μ. και στις σχετικές διεθνείς συμβάσεις και συνθήκες. Όμως αυτό ήταν μια πολιτική διακήρυξη χωρίς νομική αξία.

Η συνθήκη του Μάαστριχ -ΣΕΕ- προχώρησε ένα βήμα παραπάνω. Στο προοίμιο διακρίptει την προσήλωση των κ.μ. στις αρχές της ελευθερίας της δημοκρατίας και τον σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων, των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου. Στις κοινές διατάξεις προστέθηκε το άρθρο ΣΤ παρ. 2 σύμφωνα με το οποίο “Η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται με την ΕΣΔΑ που υπογράφηκε στην Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 και όπως προκύπτουν από τις κοινές Συνταγματικές παραδόσεις των κ.μ. ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου”.

Έτσι επισημοποιείται η μεθοδολογία της νομολογίας του ΔΕΚ. Μάλιστα η ΣΕΕ συνέταξε αυτές τις αρχές και το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και στους δύο άλλους πυλώνες της ΕΕ -στην ΚΕΠΠΑ και στη Συνεργασία στον τομέα της Δικαιοσύνης και στις εσωτερικές υποθέσεις- αποκλείοντας όμως όλες αυτές τις διατάξεις από το πεδίο αρμοδιότητας του ΔΕΚ, ενώ στον πρώτο πυλώνα που είναι η ΕΚ -που εμπίπτει στην αρμοδιότητα του ΔΕΚ δεν προστέθηκε κάποια παρόμοια διάταξη για την προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, παρά μόνο στον τίτλο XVII της ΣΕΚ για τη συνεργασία και ανάπτυξη άρθρο 130 παρ. 2 που αναφέρει ότι: “Η κοινοτική πολιτική στον τομέα αυτόν συμβάλλει στον γενικό στόχο της ανάπτυξης και της εδραίωσης της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου καθώς και στον στόχο του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών”.

Το ποιοτικό άλμα έγινε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, όπου με μια σειρά τροποποιήσεων η Συνθήκη αυτή εδραίωσε, αναβάθμισε και εμπλούτισε τα θεμελιώδη δικαιώματα και την αρμοδιότητα του ΔΕΚ. (“Βασικά στοιχεία της Συνθήκης του Μάαστριχ, μια κριτική ανάλυση”, Δαγτόγλου, 1999.)

Καταρχήν κοινοτικοποίησε τομείς που υπάγονταν στο δεύτερο πυλώνα, εντάσσοντάς τους στην πρώτο πυλώνα της ΕΚ και επεκτείνοντας έτσι την αρμοδιότητα του ΔΕΚ και σε

αυτούς τους τομείς -που ήταν άσυλο μετανάστευσης, κυκλοφορία προσώπων- δηλαδή τομείς που συνδέονται άμεσα με τα δικαιώματα. Διατίρησε το Άρθρο ΣΤ παρ. 2 της Συνθ. ΕΕ - Αρ. 6 παρ, 2 σύμφωνα με τη νέα αριθμηση- και πρόσθεσε το Αρ. 46 Συνθ ΕΕ σύμφωνα με το οποίο οι αρμοδιότητες του ΔΕΚ κατά τις Ιδρυτικές Συνθήκες εφαρμόζονται. Ακόμη ενέταξε το άρθρο 7 στην Συνθ ΕΕ, σύμφωνα με το οποίο σε περίπτωση "σοβαρής και διαρκής παραβίασης από κμ. των αρχών του άρθρου 6 τα Συμβούλια πηρώντας ειδικούς κανόνες λήψης αποφάσεων εφόσον διαπιστώσει ότι συντρέχει τέτοια περίπτωση μπορεί να αποφασίσει την αναστολή ορισμένων δικαιωμάτων τα οποία απορρέουν από την εφαρμογή της Συνθ ΕΕ ως προς το εν λόγω κράτος μέλος".

Το εν λόγω κράτος όμως εξακολουθεί παρά την αναστολή των δικαιωμάτων του να εκπληρώνει όλες τις υποχρεώσεις του προς την Ένωση. Το άρθρο αυτό προστέθηκε κυρίως λόγω της μελλοντικής ένταξης στην ΕΕ των πρών κομμουνιστικών κρατών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, διότι ένας τέτοιος έλεγχος θεωρήθηκε αναγκαίος στην διακυβερνητική διάσκεψη του 1996-97, γιατί οι πολιτικές πηγεσίες αυτών των κρατών διακρίνονται από το χαμπλό βαθμό εξοικείωσης τους με το δημοκρατικό σύστημα διακυβέρνησης και τους θεσμούς του κράτους Δικαίου.

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ πρόσθεσε νέους τομείς δικαιωμάτων δράσεων και στόχων στην κοινότητα και εμπλούτισε άλλους όπως τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα και τα λεγόμενα δικαιώματα τρίτης γενιάς (Κ. Χρυσόγονος "Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα" κεφάλαιο 1ο "Βαθμίδες εξέλιξης και τυπολογία των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων", 2002)

Έτσι έχουμε τα άρθρα:

- Αρ. 2 Συνθ ΕΚ που προβλέπει νέα αποστολή της κοινότητας "το υψηλό επίπεδο απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας"

- Αρ. 6 Συνθ ΕΚ "απαιτήσεις περιβαλλοντικής προστασίας"

- Αρ. 136, 137 του τίτλου XI "κοινωνική πολιτική παιδεία, επαγγελματική εκπαίδευση, νεολαία" με το οποίο εντάσσει την λογική της αειφόρου αναπτύξεως στους στόχους της κοινότητας.

Αναμφισβήτητα η Συνθήκη του Άμστερνταμ αναβάθμισε τα θεμελιώδη δικαιώματα στο γραπτό κοινοτικό δίκαιο, δεν μπορεί όμως να θεωρηθεί ότι αντικατέστησε τις γενικές αρχές του δικαίου, διότι δεν διαμορφώνεται ένα πλήρες σύστημα γραπτών κανόνων που διακρηύσσει τα θεμελιώδη δικαιώματα και προσδιορίζει τους όρους και τα όρια άσκησης τους.

Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

Η ιδέα της δημιουργίας ενός κάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων γεννήθηκε παράλληλα με την ιδέα προσχώρησης της ΕΕ στην ΕΣΔΑ ως εναλλακτική λύση. Ήδη στις 12-4-1989 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε μια Δήλωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Η προσπάθεια για τη δημιουργία γραπτού καταλόγου που θα διασφαλίζει επαρκέστερα τη διαφάνεια, την ασφάλεια του δικαίου και την ανάπτυξη ενός οριζόντιου συστήματος προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων ως αυτόνομου τμήματος του κοινοτικού δικαίου Συνταγματικής φύσης, (Ρεβέκκα - Εμμαν. Παπαδοπούλου, ΔιΑ N.12/2001 σελ. 1068) συνεχίστηκε κυρίως από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς το όργανο αυτό θε-

ωρεί ότι έχει χρέος ως κοινοτικό όργανο που εκλέγεται δημοκρατικά να μεριμνά για την προστασία και την προαγωγή των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ένωση.

Τελικά το 1999 με τη συμμετοχή εκπροσώπων των κυβερνήσεων των κ.μ. της Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των κοινοβουλίων των κ.μ., με βάση προηγούμενη απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Κολωνίας τον Ιούνιο του 1999, ξεκίνησε μια διαδικασία ενδοκοινοτικής διαπραγμάτευσης που κατέληξε στη σύνταξη ενός χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων και την “διακήρυξη” αυτού την 7η Δεκεμβρίου 2000, πρώτη μέρα των συνεδριάσεων του Συμβουλίου της Νίκαιας.

Ωστόσο το Συμβούλιο της Νίκαιας δεν έλαβε απόφαση για τη νομική μορφή και ισχύ του Χάρτη και μετέθεσε το θέμα για τη νέα Διακυβερνητική Διάσκεψη του 2004. (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Νίκαιας, 7-9 Δεκεμβρίου 2000, Συμπεράσματα της Προεδρίας και την “Ετήσια Έκθεση για τα ανθρώπινα δικαιώματα” της γενικής γραμματείας της ΕΕ, 2002, σελ. 21 “Ο Χάρτης των θεμελιωδών Δικαιωμάτων”. Γιώργος Σταυρόπουλος, ΕΔΔΔ 3/2004, ΣΕΛ. 470επ. Σκέψεις για την ΕΣΔΑ και το ΕΔΔΑ.)

Ο χάρτης περιλαμβάνει επάρκεια με τους τίτλους:

I. “Αξιοπρέπεια”, II “Ελευθερίες”, III “Ισότητα”, IV “αλληλεγγύη” V “Δικαιώματα των πολιτών”, VI “Δικαιοσύνη”, VII “Γενικές Διατάξεις”. Ιδιαιτέρως πρέπει να υπογραμμισθεί το περιεχόμενο του Άρθρου 51 παρ. 1 του τίτλου VII του χάρτη, ότι: “Οι διατάξεις του παρόντος χάρτη απευθύνονται στα Όργανα, τους Οργανισμούς και τους Φορείς της Ένωσης, τηρούμενης της αρχής της επικουρικότητας, καθώς και στα κ.μ. μόνο όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης”. Επίσης το Άρ. 51 παρ. 2: “Ο παρών χάρτης δεν επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και δεν δημιουργεί καμία νέα αρμοδιότητα και κανένα νέο καθήκον για την Ένωση...” Μάντη τη διευκρίνιση ότι ο Χάρτης δεν συνεπάγεται τον περιορισμό των δικαιοδοσιών των κ.μ. προς όφελος εκείνων της ΕΕ ικανοποιήθηκαν οι αντιρρήσεις και ο σκεπτικισμός των υπέρμαχων της εθνικής κυριαρχίας.

Μετά τη Συνθήκη του Άμστερνταμ ακολούθησε η Συνθήκη της Νίκαιας η οποία είχε κυρίως θεσμικές ρυθμίσεις για την επιγενόμενη διερεύνηση της κοινότητας. Θετική εξέλιξη αποτέλεσε ότι τα κ.μ. συμφώνησαν να αποκτήσει ο Χάρτης νομική δεσμευτικότητα.

Η ειδικότερη προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων στην Ευρώπη (Γιώργος Κατρούγκαλος, Το κοινωνικό κράτος της μεταβιομηχανικής εποχής, 1998.σελ.319 επ. Η εφαρμογή του Κοινοτικού Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων στο ελληνικό κοινωνικό δίκαιο, Ξ.Κοντιάδης-Γ.Αμίτσης, ΔτΑ Νο1/1999, σελ.49-71.)

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η κοινωνική διάσταση αποτελεί το πλέον ελλειμματικό πεδίο κατά την πορεία της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Το κοινωνικό ελλειμμα της ΕΕ εντοπίζεται αφενός στο επίπεδο της σχέσης “ευρωπαϊκό κράτος-ευρωπαϊκή κοινωνία των πολιτών” και αφετέρου στο επίπεδο “πλούσιες-φτωχές χώρες” ή “Βορράς-Νότος”.

Πρώτη η Ευρώπη, μεταξύ όλων των πεπίρων, κατέγραψε τα κοινωνικά δικαιώματα σε ένα δεσμευτικό κείμενο. Το κείμενο αυτό είναι ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης, που υιοθετήθηκε στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης και τέθηκε σε εφαρμογή το 1965. Περιέχει έναν λίγο έως πολύ πλήρη κατάλογο των κοινωνικών δικαιωμάτων, δηλαδή των δικαιωμάτων εκείνων που τείνουν να εξασφαλίσουν την αξιοπρέπεια του ανθρώπου ασχέτως φύλου και εντός και εκτός της εργασίας, προστατεύοντάς του από τους κοινωνι-

κούς κινδύνους (ασθένεια, γηρατειά, αναπηρία, ανεργία...) και από τους κινδύνους που αποτελούν ιδιαίτερες κατηγορίες ατόμων (νεαρά ή άτομα με ειδικές ανάγκες, ξένους εργαζόμενους κλπ). (Δημήτρης Βενιέρης, Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης, Η κοινωνική πολιτική του Συμβουλίου της Ευρώπης, 2002. Πρόλογος Νικίτας Αλιμπραντίτης.)

Η κοινωνική διάσταση της ευρωπαϊκής ενωσιακής τάξης καταγράφηκε αρχικά στις μη δεσμευτικές, προγραμματικές διατάξεις των άρθρων 117 έως 119 της Συνθήκης της Ρώμης (ΣΕΟΚ). Το ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο ανέλαβε την υλοποίηση των μέτρων κοινωνικής πολιτικής. Υπό το πρίσμα αυτό η ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική περιορίστηκε μέχρι το 1972 στην εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, στην κοινωνική προστασία των μεταναστών εργαζομένων και στην ίδρυση του ΕΚΤ. Η ανάγκη ενός προγράμματος δράσης της Κοινότητας στο χώρο της κοινωνικής πολιτικής διαπιστώθηκε στη Διάσκεψη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Παρίσι το 1972.

Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης (1961, τροπ. 1991, 1996) αποτελεί το πρώτο σφαιρικά περιεκτικό διεθνές κείμενο προστασίας κοινωνικών δικαιωμάτων, δεδομένου ότι προηγείται 5 χρόνια του αντίστοιχου Συμφώνου του ΟΗΕ.

Πρόκειται για ένα κείμενο αρχών, το οποίο στο πρώτο μέρος καθορίζει τους σκοπούς της κοινωνικής πολιτικής, ενώ στο δεύτερο μέρος θεσπίζει ρητά δικαιώματα και συναφείς υποχρεώσεις των κ.μ..

Ο Χάρτης καθιερώνει απλώς αντικειμενικές υποχρεώσεις των κρατών και όχι υποκειμενικά δικαιώματα, δεσμεύει τα συμβαλλόμενα μέρη όχι τόσο ως προς το αποτέλεσμα, αλλά ως προς τα μέσα και τον προσανατολισμό της κοινωνικής πολιτικής, με την έννοια ότι τούτα οφείλουν να ακολουθούν επιλογές για το μέλλον, οι οποίες να εξασφαλίζουν τις υφιστάμενες κοινωνικές κατακτήσεις.

Ο εμπλούτισμός της ΣΕΟΚ με άρθρα που αφορούν τη βελτίωση των χώρων εργασίας και τον κοινωνικό διάλογο, αποτέλεσε τη μόνη ουσιαστικά μεταβολή στον τομέα της κοινωνικής προστασίας που επέφερε η ΕΕΠ το 1986. Λαμβανομένου υπόψη ότι τόσο η Συνθήκη του Μάαστριχ, όσο και η Συνθήκη του Άμστερνταμ δεν επιχείρησαν μια ανακατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ εθνικών κυβερνήσεων και οργάνων της ΕΕ στον κοινωνικό τομέα, η αρχή της επικοινρικότητας συνεχίζει να αποτελεί το κεντρικό άξονα άσκησης κοινωνικής πολιτικής. Υπό το πρίσμα αυτό μπορεί να υποστηριχθεί ότι ο Κοινοτικός Χάρτης των Θεμελιώδων Κοινωνικών Δικαιωμάτων συνιστά το κρισιμότερο βήμα για την ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης του ευρωπαϊκού θεσμικού οικοδομήματος. Το γεγονός αυτό ενισχύεται από τη ρητή αναφορά στο προοίμιο της Συνθήκης του Άμστερνταμ “στην προσπλάση των κρατών στα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα, όπως ορίζεται στο Ευρωπαϊκό Χάρτη του 1961 και τον Κοινοτικό Χάρτη των Θεμελιώδων Κοινωνικών Δικαιωμάτων των εργαζομένων”. Η ρητή αυτή μνεία του Χάρτη στην Συνθήκη, αναδεικνύει εκ νέου τη σημασία του για την κοινωνική Ευρώπη.

Τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα που περιλαμβάνονται στο Χάρτη κατανέμονται στα 12 τμήματα του πρώτου κεφαλαίου, τα οποία αναπτύσσονται αναλυτικότερα σε 26 σημεία. Τα 12 τμήματα αφορούν τους ακόλουθους τομείς κοινωνικής προστασίας:

- Το δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης των εργαζομένων και ίσης μεταχείρισής τους στα κ.μ.
- Το δικαίωμα απασχόλησης με δίκαια και προσήκουσα αμοιβή, ώστε να διασφαλίζεται ένα αξιοπρεπές επίπεδο συνθηκών διαβίωσης.

- Το δικαίωμα στη βελτίωση των ωρών εργασίας και των συνθηκών διαβίωσης και η ελεύθερη πρόσθαση στις υπηρεσίες εύρεσης εργασίας.
- Το δικαίωμα για κοινωνική ασφάλιση και φροντίδα.
- Την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, την αυτονομία των συλλογικών διαπραγματεύσεων και το δικαίωμα απεργίας.
- Το δικαίωμα για επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.
- Το δικαίωμα για ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών, ιδίως όσον αφορά την πρόσθαση στην απασχόληση, την αμοιβή, την κατάρτιση και την επαγγελματική εξέλιξη.
- Το δικαίωμα των εργαζομένων για πληροφόρηση, διαβούλευση και συμμετοχή.
- Το δικαίωμα προστασίας της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων στο χώρο εργασίας.
- Το δικαίωμα προστασίας των νέων και την κατοχύρωση ελαχίστων ορίων ηλικίας για την είσοδο στην επαγγελματική ζωή.
- Την προστασία των ηλικιωμένων και το δικαίωμά τους σε ένα ελάχιστο κοινωνικό εισόδημα.
- Το δικαίωμα των ατόμων με ειδικές ανάγκες για ενίσχυση και ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας.

Στόχος η κοινωνική και οικονομική συνοχή.

Ταυτόχρονα με την υιοθέτηση του Χάρτη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε Πρόγραμμα Δράσης για την εφαρμογή του. Το περιεχόμενο του Προγράμματος Δράσης αποτελείται από ένα χρονοδιάγραμμα για την έκδοση μιας σειράς κοινοτικών νομικών πράξεων, με γνώμονα την αποδοχή τριών αρχών: Πρώτον, της αρχής της επικουρικότητας, δεύτερον της αρχής της ποικιλομορφίας των εθνικών συστημάτων και πρακτικών, πράγμα που συνεπάγεται τη ρητή εγκατάλειψη του στόχου της εναρμόνισης, και τρίτον, της αρχής της διατήρησης της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και της δημιουργίας νέων θεσμών απασχόλησης.

Η αρχική σύλληψη του Χάρτη αποδίδεται σε πρωτοβουλία της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (ETUC).

Το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα

Η προσπάθεια για τη δημιουργία ΕΣ εμφανίζεται σε μια χρονική στιγμή με ιδιαίτερη σημασία. Φαίνεται να ζούμε σε μια εποχή ενίσχυσης περιφερειακών διακρατικών συνεργασιών, που συνδέεται και με τις αδυναμίες των κλασικών διεθνών οργανισμών. Η αποκατάσταση της διεθνούς ισορροπίας ενισχύει την ανάγκη δημιουργίας μιας αντίρροπης υπερδύναμης, δηλαδή ενισχύει σε τελική ανάλυση τη δημιουργία ΕΣ. Παράλληλα η ΕΕ έχει στην παρούσα φάση ήδη ολοκληρώσει ό,τι ήταν δυνατό να πραγματοποιήσει στο νομικό πλαίσιο του διεθνούς-διακρατικού δικαίου. Ήλθε επομένως η στιγμή να αποφασίσει, αν θα προχωρήσει από τη συνεργασία στην ενοποίηση και η μετάλλαξη αυτή μόνο με τη σύνταξη ΕΣ μπορεί να πραγματοποιηθεί. (Ανδρέας Δημητρόπουλος, ΕΔΔΔ1/2004, σελ.5επ.Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και εθνικά Συντάγματα.)

Ως προς το περιεχόμενό του βέβαια το Σύνταγμα οφείλει, κατά τις αντιλήψεις της γαλλικής επανάστασης, να διασφαλίζει την προστασία των (ατομικών και πολιτικών) δικαιωμάτων και να καθιερώνει τη διάκριση των εξουσιών, κατοχυρώνοντας έτσι τόσο την πολιτική ελευθερία-συμμετοχή, όσο και την ατομική ελευθερία, δηλαδή μια σφαίρα ιδιωτικής

αυτονομίας όπου δεν δικαιούται να επεμβαίνει το κράτος (ή την “ελευθερία των αρχαίων”, αφού αυτή ήταν γνωστή από την αρχαία πόλη-κράτος, και την “ελευθερία των νεοτέρων” αντίστοιχα. Αν λείπουν αυτά, τότε σύμφωνα με το άρθρο 16 της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη, της 26.8.1789, δεν υφίσταται Σύνταγμα. (Συνταγματικό Δίκαιο, Κ.Χρυσόγονος, 2003 Σελ. 15)

Η έννοια του ΕΣ

Ευρωπαϊκό Σύνταγμα είναι ο θεμελιώδης, γενικός, καθολικός, αυστηρός, γραπτός και ανώτατος νόμος του ευρωπαϊκού νομικού χώρου. (Ανδρέας Δημητρόπουλος, ΕΔΔΔ1/2004, σελ.5επ.Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και εθνικά Συντάγματα.)

Το ΔΕΚ καθίσταται ομοσπονδιακό συνταγματικό δικαστήριο.

Από οργανωτικής άποψης ενδιαφέρον έχει η παρουσίαση των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης στο άρθρο 28 του πρώτου μέρους του σχεδίου, που υπό τον τίτλο “Δικαστήριο” περιλαμβάνει τόσο το “Ευρωπαϊκό Δικαστήριο”, όσο και το “Τακτικό” Δικαστήριο και τα “ειδικά δικαστήρια”. Στα τελευταία ανατίθεται η εκδίκαση “ειδικών θεμάτων. Διατηρείται, έτσι, η αρχή της γενικής αρμοδιότητας του “Τακτικού Δικαστηρίου” για τα ένδικα βοηθήματα των ιδιωτών και αποφεύγεται η διάσπασή του σε περισσότερα δικαιοδοτικά όργανα, αν και με δυνατότητα εξαιρέσεων (ειδικών δικαιοδοσιών), ιδίως για θέματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας και υπαλληλικού δικαίου. (Δημήτρης Τριανταφύλλου, Τιμποτικός τόμος ΣτΕ 75 χρόνια, σελ.1355επ.Διοικητική δικαιοσύνη και Ευρωπαϊκό Σύνταγμα) Η μεγάλη καινοτομία είναι ότι στη βάση αυτής της πυραμίδας αναγνωρίζεται ρητά και για πρώτη φορά ο ρόλος του εθνικού δικαστή. Κατά το άρθρο 28παρ.18' του θεμελιώδους πρώτου μέρους του σχεδίου “τα κ.μ. καθορίζουν τα μέσα έννομης προστασίας που απαιτούνται για να διασφαλίζεται δραστική δικαστική προστασία στον τομέα του δικαίου της Ένωσης”. (Δημήτρης Τριανταφύλλου, Τιμποτικός τόμος ΣτΕ 75 χρόνια, σελ.1355επ.Διοικητική δικαιοσύνη και Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, Δημήτρης Ορφανίδης, ΕΕευρΔ 4/2004, σελ.723επ.Ευρωπαϊκό Ομοσπονδιακό Σύνταγμα και κράτος)

Η ευθυγράμμιση του τομέα της Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων και η δυνητική επέκταση της “ευρωπαϊκής” δικαιοδοσίας

Το σχέδιο Συντάγματος εισάγει μεταρρυθμίσεις στην κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κ.μ. Οι σημαντικότερες από αυτές αφορούν στον τομέα της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων. Πέραν των αρμοδιοτήτων της Ένωσης σε ποινικές υποθέσεις, οι αρμοδιότητές της σε αστυνομικά ζητήματα, αλλά και στα ήδη υπαγόμενα στη ΣΕΚ θέματα ασύλου και μετανάστευσης ευθυγραμμίζονται ως προς την άσκησή τους, προς τις λοιπές (οικονομικού χαρακτήρα) αρμοδιότητες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Αυτή η ευθυγράμμιση εκτείνεται και στη δικαστική προστασία, έτσι ώστε η Ένωση και τα όργανά της να υπάγονται στον δικαστικό έλεγχο του Δικαστηρίου και ειδικότερα, προκειμένου για ιδιώτες, κατ’ αρχήν του “Τακτικού” Δικαστηρίου. Η προστασία αυτή είναι καθολική, καθ’ όσον αφορά πράξεις όλων των “οργάνων ή αρχών της Ένωσης που σκοπούν στην παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων έναντι τρίτων”. Αυτό σημαίνει ότι πέραν των νομοθετικών πράξεων, που δύσκολα προσβάλλονται ελλείψει, κατά κανόνα, εννόμου συμφέροντος, από ιδιώτες, άλλες εκτελεστικές πράξεις των οργάνων της Ένωσης,

δηλαδή της Επιτροπής-και μόνο κατ' εξαίρεση του Συμβουλίου (κατ' εξουσιοδότηση ευρωπαϊκού νόμου)-ή πλέον, της Ευρωπόλ(συλλογή πληροφοριών, οργάνωση και πραγματοποίηση ερευνών, αλλά και επιχειρησιακές δράσεις) υπάγονται στον συνήθη δικαστικό έλεγχο του Δικαστηρίου του Λουξεμβούργου. Αυτό μπορεί να σημαίνει είτε ακυρωτικό έλεγχο είτε και έλεγχο ουσίας π.χ. υπό τη μορφή επιδικάσεως αποζημιώσεως. Αυτό συνεπάγεται μεταφορά αρμοδιοτήτων από τα εθνικά δικαστήρια στο Δικαστήριο του Λουξεμβούργου σε συνάρτηση με τη διευκολυνόμενη έκδοση ευρωπαϊκών πράξεων στους νέους αυτούς τομείς. (Δημήτρης Τριανταφύλλου, Τιμητικός τόμος ΣτΕ 75 χρόνια, σελ.1355επ. Διοικητική δικαιοσύνη και Ευρωπαϊκό Σύνταγμα)

Στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας δεν ισχύει ο αποκλεισμός της δικαιοδοσίας του τακτικού δικαστηρίου βάσει του άρθρου III-224. Διευρύνεται επίσης το παραδεκτό των αιτήσεων ακυρώσεως ως προς τους κανονισμούς. (Δημήτρης Ορφανίδης, ΕΕΕυρΔ 4/2004, σελ.723επ. Ευρωπαϊκό Ομοσπονδιακό Σύνταγμα και κράτος.)

Ευρωπαϊκό Σύνταγμα-Δημοκρατία-Δικαιώματα

Ιδιαίτερη σημασία παρουσιάζει η εμφαντική διασύνδεση της δημοκρατικής αρχής με την κοινωνική αρχή, που συνιστά δομικό χαρακτηριστικό της σύγχρονης πλουραλιστικής δημοκρατίας, ως συστήματος αντιπροσώπευσης συμφερόντων, αλλά και διασποράς πεδίων συμμετοχής. Μια ακόμη όψη συνιστά η επεξεργασία της συναρμογής της δημοκρατικής αρχής με τις αρχές του συμμετοχικού πλουραλισμού, της επικουρικότητας και της διαφάνειας-υπό το πρίσμα κυρίως της δημιουργίας πολλών επιπέδων διακυβέρνησης-της αποκέντρωσης, αλλά και της αποδιαφοροποίησης των ρόλων μεταξύ διοικούντων και διοικούμενων.

Ένα μεγάλο τμήμα του Συντάγματος είναι αφιερωμένο στα δικαιώματα του ανθρώπου. Οι πρότες εντυπώσεις, όσον αφορά στα θεμελιώδη δικαιώματα, επιτρέπουν να γίνει λόγιος για την οικοδόμηση ενός “παν-ευρωπαϊκού” συστήματος ενισχυμένης προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων. (Δημήτρης Ζημιανίτης, ΕΕΕυρΔ 1/2003, σελ. 121επ. Σύγχρονες εξελίξεις στην κατοχύρωση των θεμελιώδων δικαιωμάτων στον Ευρωπαϊκό χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, με αφορμή τις εργασίες της Συνέλευσης για τη “Συνταγματική Συνθήκη”.)

Το προσώπιο του, ήδη, προϊδεάζει τον αναγνώστη για τη σημασία που αποδίδεται σε αυτά, ενώ τα άρθρα 2(οι αξίες της Ευρώπης) και 3 (οι στόχοι της Ένωσης) αναδεικνύουν, με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο τη θέση των δικαιωμάτων αυτών στις προτεραιότητες της Ένωσης. Το άρθρο 2 ορίζει ότι: “η Ένωση βασίζεται στις αξίες της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι αξίες αυτές είναι κοινές στα κ.μ., σε μια κοινωνία πλουραλισμού, δικαιοσύνης, αλληλεγγύης και απαγόρευσης των διακρίσεων”.

Παράλληλα, από την παρ.4 του άρθρου 3 προκύπτει η υποχρέωση της ΕΕ να προωθήσει τις αξίες της και στον υπόλοιπο κόσμο με τον οποίο επικοινωνεί. Και μέσα στις αξίες αυτές προβλέπονται, όπως είναι αυτονότο, τα δικαιώματα του ανθρώπου και η ανάπτυξη του Διεθνούς Δικαίου. (Χρήστος Ροζάκης, Τιμητικός τόμος ΣτΕ 75 χρόνια, σελ.1321επ. Ο δικαιοδοτικός διάλογος ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και στην ΕΣΔΑ και το μέλλον της προστασίας).

Πέρα, όμως, από αυτές τις γενικές, και ως ένα βαθμό πανηγυρικές, αναφορές στα δικαιώματα του ανθρώπου, το Σύνταγμα περιέχει στο κείμενό του ατόφιο τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Το άρθρο 7(θεμελιώδη δικαιώματα) αποτελεί την ομοίβια διάταξη του Συντάγματος, η οποία, παραπέμποντας στον Χάρτη, επιδιώκει να διατυπώσει και τις νέες ισορροπίες, που η ανάδυση του τελευταίου προκαλεί στο ευρωπαϊκό σύστημα προστασίας:

“Η Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που θεσπίζονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων που αποτελεί το Μέρος II του Συντάγματος.

Η ένωση επιδιώκει την προσχώρηση στην ΕΣΔΑ. Η προσχώρηση σε αυτή τη Σύμβαση δεν μεταβάλλει τις αρμοδιότητες της Ένωσης όπως ορίζονται στο Σύνταγμα.

Τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται από την ΕΣΔΑ και όπως απορρέουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κ.μ., αποτελούν μέρος των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης”.

Αυτή η νέα νομική πραγματικότητα, η ανάδυση δηλαδή ενός νέου συστήματος ευρωπαϊκής προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, καταργεί οριστικά τα θεσμικά στεγανά του παρελθόντος αναφορικά με τις εξειδικευμένες λειτουργίες των Ευρωπαϊκών Οργανισμών. Πράγματι, από μια περίοδο προσεκτικής διάκρισης της κατανομής έργου των οργανισμών αυτών (όπου οι βασικοί ευρωπαϊκοί μηχανισμοί είχαν αποκλειστικές αρμοδιότητες στην παραγωγή έργου για την ολοκλήρωση της Ευρώπης), μετακινούμαστε σε μια νέα, ανατρεπτική περίοδο διάχυσης των αρμοδιοτήτων: ενώ, δηλαδή, στη δεκαετία του '50 κάθε Ευρωπαϊκός Οργανισμός (ιδιαίτερα, βέβαια, οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες και το Συμβούλιο της Ευρώπης) είχε αναδειχθεί, μέσα από τις καταστατικές ρυθμίσεις του, να δραστηριοποιηθεί σε συγκεκριμένους τομείς δραστηριοτήτων που θα συνέβαλλαν στη βαθμιαία προσέγγιση των κ.μ. του σε ένα κοινό πρότυπο, οι πρόσφατες εξελίξεις διαμορφώνουν νέες πραγματικότητες. Η ΕΕ δεν είναι πια ένας από τους οργανισμούς της πείρου μας που επιτελεί τμήμα του έργου της ενοποίησης, αλλά ο οργανισμός, η ατμομηχανή της ενοποίησης, ένας σύνθετος μηχανισμός, που διεισδύει σε μια ποικιλία τομέων του επιστητού, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων των τομέων που είχαν αποδοθεί στις αρμοδιότητες άλλων οργάνων (λ.χ. κοινωνική πολιτική, άμυνα-ασφάλεια κλπ.). (Χρήστος Ροζάκης, Τιμπτικός τόμος ΣτΕ 75 χρόνια, σελ.1321επ. Ο δικαιοδοτικός διάλογος ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και στην ΕΣΔΑ και το μέλλον της προστασίας.)

Με την ενσωμάτωση του Χάρτη στο Σύνταγμα, καταρρίπτεται άλλο ένα οχυρό στη διάκριση των αρμοδιοτήτων στην Ευρώπη: Αυτό της ΕΣΔΑ, που για 50 και πάνω χρόνια, υπήρξε η βασική πηγή προστασίας των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων, ιδιαίτερα μέσα από τη λειτουργία των οργάνων προστασίας που προέβλεπε: την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το ΕΔΔΑ. Με την ανάδυση, λοιπόν, του ΕΣ, η Ευρώπη αποκτά δύο υπερεθνικές πηγές προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου, των οποίων, σε πολλές περιπτώσεις, θα υπάρχει ταυτοχρόνως έδαφος εφαρμογής επί ενδεχομένων παραβιάσεων που θα προκύπτουν από κρατικές ή άλλες δραστηριότητες. (Χρήστος Ροζάκης, Τιμπτικός τόμος ΣτΕ 75 χρόνια, σελ.1321επ. Ο δικαιοδοτικός διάλογος ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και στην ΕΣΔΑ και το μέλλον της προστασίας.)

[Είναι αμφίβολο ότι η προσθήκη του Ευρωπαϊκού Συντάγματος στο χώρο της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου ενισχύει τα δικαιώματα αυτά και διευρύνει και το πεδίο εφαρμογής τους. Ταυτόχρονα, όμως, αυτή η προσθήκη καλεί σε ορισμένες αναπροσαρ-

μογές του ευρωπαϊκού θεσμικού συστήματος, οι οποίες θα πρέπει να επιτύχουν μιαν α-περίσπαστη λειτουργία των κειμένων προστασίας (ΕΣΔΑ, Ευρωπαϊκό Σύνταγμα), τόσο στο εσωτερικό των κ.μ. της Ένωσης, όσο και στο καθαρά ευρωπαϊκό επίπεδο, το επίπεδο, δηλαδή, των οργάνων της Ένωσης. (Χρίστος Ροζάκης, Τιμπτικός τόμος ΣτΕ 75 χρόνια, σελ.1321επ. Ο δικαιοδοτικός διάλογος ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και στην ΕΣΔΑ και το μέλλον της προστασίας.)]

Η σχέση των δύο κειμένων, Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και ΕΣΔΑ.

Από πλευράς αντικειμένου τα δύο κείμενα δεν συμπίπτουν απολύτως, καθώς το Μέρος II του Συντάγματος καλύπτει ένα ευρύτερο πεδίο προστατευομένων δικαιωμάτων, τα οποία δεν ανταποκρίνονται στο χαρακτήρα των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, που καλύπτει αποκλειστικά η ΕΣΔΑ. Το Μέρος II περιέχει διατάξεις προστασίας οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων- που εμπεριέχουν και δικαιώματα τρίτης γενιάς- όπως και διατάξεις οι οποίες αφορούν αποκλειστικά τους πολίτες της ΕΣΔΑ. Εξάλλου, και τα ίδια τα δικαιώματα που προσομοιάζουν με αυτά της ΕΣΔΑ, δεν εντοπίζονται σε ένα συγκεκριμένο τίτλο του, αλλά έχουν διασπαρεί στους 6 τίτλους του, που τιτλοφορούνται “αξιοπρέπεια”, “ελευθερία”, “ισότητα”, “αλληλεγγύη”, “δικαιώματα των πολιτών” και “δικαιοσύνη”. Τα πιο γνωστά και παραδοσιακά δικαιώματα της ΕΣΔΑ βρίσκονται πάντως σε 3 κεφάλαια, που είναι αυτά της αξιοπρέπειας, των ελευθεριών και της δικαιοσύνης. Ακολουθώντας μια διάκριση που έχει προταθεί από δύο μέλη του ΕΔΔΑ, τα οποία μετείχαν στην προετοιμασία του Χάρτη, από τα 50 άρθρα ουσίας του Χάρτη (άρα και του Μέρους II) τα μισά περίπου είναι δάνεια από την ΕΣΔΑ ή έχουν αντληθεί, άμεσα ή έμμεσα, από τη νομολογία του ΕΔΔΑ και διακρίνονται σε διατάξεις που απλοποιούν τη Σύμβαση, διατάξεις που την επικαιροποιούν, που την υπερβαίνουν, και διατάξεις που ακολουθούν τη νομολογία του ΔΕΚ. Υπάρχουν όμως και διατάξεις, οι οποίες δεν συμπεριλήφθηκαν στο Χάρτη, αν και υπάρχουν στη Σύμβαση. (Χρίστος Ροζάκης, Τιμπτικός τόμος ΣτΕ 75 χρόνια, σελ.1321επ. Ο δικαιοδοτικός διάλογος ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και στην ΕΣΔΑ και το μέλλον της προστασίας.)

Αναλυτικότερα (Χρίστος Ροζάκης, Τιμπτικός τόμος ΣτΕ 75 χρόνια, σελ.1321επ. Ο δικαιοδοτικός διάλογος ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και στην ΕΣΔΑ και το μέλλον της προστασίας) :

1. Όσον αφορά την απλοποίηση της ΕΣΔΑ, ο “νομοθέτης” του Χάρτη (Σ Μέρος II) επέλεξε να παρουσιάσει ορισμένα παραδοσιακά δικαιώματα της ΕΣΔΑ με συντετμημένο τρόπο, χωρίς τη λεπτομερειακή καταγραφή διαφόρων περιπτώσεων, περιορισμών ή προσδιορισμών που εμπεριέχονται στην τελευταία. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις σύντημποντος είναι τα άρθρα 6, 47 και 48 του Μέρους II που ανταποκρίνονται στα άρθρα 5 και 6 της Σύμβασης. Η απλοποίηση αυτή αφήνει το έδαφος ελεύθερο για ευρύτερες ή στενότερες ερμηνείες από αυτές που επιβάλλει το ίδιο το κείμενο της Σύμβασης, ερμηνείες που βέβαια πρέπει να ανταποκρίνονται στην υποχρέωση του εφαρμοστή του Συντάγματος ο οποία προκύπτει από τα ακροτελεύτια άρθρα του.

2. Όσον αφορά την επικαιροποίηση της ΕΣΔΑ, δηλαδή τον εκσυγχρονισμό της, υπάρχουν διατάξεις στο Σύνταγμα οι οποίες παρακολουθώντας τις κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη, αναφέρεται σε αυτές. Έτσι, το άρθρο 7 αναφέρεται στις “επικοινωνίες” και όχι στην “αλληλογραφία”, στην οποία περιοριζόταν η ΕΣΔΑ, ενώ το άρθρο II-21 συμπεριλαμβάνει

ως στοιχεία στις απαγορεύσεις των διακρίσεων, εκτός από αυτά που αναφέρονται στο άρθρο 14 της ΕΣΔΑ, το γενετικό χαρακτηριστικό, την ηλικία, τις αναπηρίες και τον σεξουαλικό προσανατολισμό. Το άρθρο II-21 εγκαθιδρύει μια γενική απαγόρευση διακρίσεων, η οποία είναι σαφώς ευρύτερη από αυτή του άρθρου 14 της ΕΣΔΑ, όπως σήμερα εφαρμόζεται.

3. όσον αφορά την υπέρβαση της ΕΣΔΑ από το Σύνταγμα, υπάρχουν διατάξεις που εξικνούνται πέραν του πεδίου εφαρμογής της πρώτης. Ως παράδειγμα, το άρθρο II-14 του Συντάγματος που προστατεύει το δικαίωμα στην εκπαίδευση, εξικνείται και στο χώρο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και περιλαμβάνει τη δυνατότητα υποχρεωτικής δωρεάν εκπαίδευσης. Όπως είναι γνωστό, η Σύμβαση, καθώς και η ερμηνεία που έχει δοθεί στο σχετικό πρωτόκολλο, περιορίζεται κυρίως στη στοιχειώδη εκπαίδευση, αυτήν που τα περισσότερα κράτη θεωρούν ως υποχρεωτική για κάθε πολίτη ή κάτοικο μιας ευρωπαϊκής χώρας. Αξιοσημείωτη, εξάλλου, είναι και η υπέρβαση του άρθρου II-47 που διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ-και του σχετικού άρθρου 13. Το πάγιο πρόβλημα της νομολογίας σχετικά με τα ακριβή όρια των εννοιών “ιδιωτικά(αστικά) δικαιώματα και υποχρεώσεις” και “ποινική κατηγορία” επιλύονται στο Σύνταγμα με την αποδοχή της υποχρέωσης καθιέρωσης ανεξάρτητης και αμερόληπτης δικαστικής αρχής για οποιαδήποτε νομική διαφορά.

4. όσον αφορά δικαιώματα τα οποία καθαυτά δεν αναφέρονται ρητά στην ΕΣΔΑ, αλλά αναφέρονται στη νομολογία του Στρασβούργου, το Σύνταγμα εδραζόμενο σε αυτή τη νομολογία, προβλέπει ρητές ρυθμίσεις (προστασία περιβάλλοντος, προσωπικών δεδομένων, ελευθερία της πολιτικής οργάνωσης, απαγόρευση αποπομπής από το έδαφος ενός κ.μ. της ΕΕ οποιουδήποτε ατόμου το οποίο κινδυνεύει να υποστεί κακομεταχείριση στη χώρα της αποστολής, ή ακόμα στην προστασία των παιδιών).

Τέλος, ενώ ο γενικός προσανατολισμός του Συντάγματος κινείται προς την κατεύθυνση της διεύρυνσης της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, σε σχέση με τη Σύμβαση, υπάρχουν και ορισμένοι τομείς στους οποίους η προστασία είναι πιο περιορισμένη: τα δικαιώματα π.χ. του 7ου πρωτοκόλλου στην ΕΣΔΑ δεν υπάρχουν στο Σύνταγμα, ενώ ο απαγόρευση διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, όπως και η ελευθερία της κυκλοφορίας και της διαμονής (άρθρα II-21παρ.2 και II-45αντίστοιχα) υπόκεινται στους περιορισμούς που υπαγορεύονται από τις ειδικές προβλέψεις των καταστατικών κειμένων της ΕΕ τις σχετικές με την έκταση της έννομης προστασίας για τους πολίτες των κ.μ. της. (Χρήστος Ροζάκης, Τιμπτικός τόμος ΣτΕ 75 χρόνια, σελ.1321επ. Ο δικαιοδοτικός διάλογος ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και στην ΕΣΔΑ και το μέλλον της προστασίας.)

Το πεδίο εφαρμογής των δύο κειμένων (Χρήστος Ροζάκης, Τιμπτικός τόμος ΣτΕ 75 χρόνια, σελ.1321επ. Ο δικαιοδοτικός διάλογος ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και στην ΕΣΔΑ και το μέλλον της προστασίας.)

Το πεδίο εφαρμογής Του Συντάγματος προσδιορίζεται στο άρθρο II-51:

“1. Οι διατάξεις του παρόντος Χάρτη αφορούν στους θεσμούς και στα όργανα της Ένωσης, τηρουμένης της αρχής της επικουρικότητας, καθώς και στα κ.μ. μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Κατά συνέπεια, οι ανωτέρω σέβονται τα δικαιώματα, τηρούν τις αρχές και προάγουν την εφαρμογή τους, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους, και εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, όπως της ανατίθενται από τα άλλα μέρη του Συντάγματος.

2. Ο παρών Χάρτης δεν επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και δεν δημιουργεί καμιά νέα αρμοδιότητα και κανένα νέο καθήκον για την Ένωση, ούτε τροποποιεί τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα που καθορίζονται στα άλλα μέρη του Συντάγματος”.

Το άρθρο II-51 ρητά ενσωματώνει τη νέα αντίληψη ότι ο Χάρτης δεν εφαρμόζεται απλά στον κύκλο των κοινοτικών πράξεων και δραστηριοτήτων, αλλά διευρύνεται και στις κρατικές πράξεις ή παραλείψεις των κοινοτικών κρατών, όταν εφαρμόζουν κοινοτικό δίκαιο.

Η αλληλόδραση των δύο κειμένων (Χρήστος Ροζάκης, Τιμπτικός τόμος ΣτΕ 75 χρόνια, σελ.1321επ. Ο δικαιοδοτικός διάλογος ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και στην ΕΣΔΑ και το μέλλον της προστασίας.)

Η σχέση του Μέρους II του Συντάγματος με τη Σύμβαση προσδιορίζεται ειδικά σε δύο από τα άρθρα του. Το άρθρο II-52παρ.3 ορίζει:

“Στο μέτρο που ο παρών Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση, η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω Σύμβαση. Η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει το δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία”.

Το άρθρο II-53 ορίζει:

“Καμία διάταξη του παρόντος Χάρτη δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως περιορίζουσα ή θίγουσα τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες που αναγνωρίζονται στα αντίστοιχα πεδία εφαρμογής από το δίκαιο της Ένωσης, το διεθνές δίκαιο, καθώς και από τις διεθνείς συμβάσεις, στις οποίες είναι μέρη η Ένωση ή όλα τα κ.μ., και ιδίως από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση, καθώς και από τα Συντάγματα των κ.μ.”.

Η διάταξη του άρθρου II-52 επιχειρεί να δημιουργήσει μια ομοιομορφία εφαρμογής των ρυθμίσεων του Συντάγματος με αυτές της ΕΣΔΑ, υποδεικνύοντας στον χρήστη του Ιου την υποχρέωση να προσφύγει στη δεύτερη, όταν έρχεται σε επαφή με διατάξεις του Χάρτη, που παράλληλα αποτελούν και διατάξεις της ΕΣΔΑ. (Χρήστος Ροζάκης, Τιμπτικός τόμος ΣτΕ 75 χρόνια, σελ.1321επ. Ο δικαιοδοτικός διάλογος ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και στην ΕΣΔΑ και το μέλλον της προστασίας.)

Για τις διατάξεις του Μέρους II του Συντάγματος, οι οποίες θεματικά συμπίπτουν με τις διατάξεις προστασίας των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων της Σύμβασης, η ΕΕ αναγνωρίζει ότι η Σύμβαση, όπως και η νομολογία του ΕΔΔΑ που την ολοκληρώνει, αποτελούν την πηγή, από την οποία θα αντλείται οποιαδήποτε ερμηνεία του Συντάγματος από τα όργανα της ΕΕ. Συμπεριλαμβανομένων, φυσικά, και των Δικαστηρίων του Λουξεμβούργου. (Χρήστος Ροζάκης, Τιμπτικός τόμος ΣτΕ 75 χρόνια, σελ.1321επ. Ο δικαιοδοτικός διάλογος ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και στην ΕΣΔΑ και το μέλλον της προστασίας.)

Οι διατάξεις των άρθρων II-52 και II-53 αφήνουν, επίσης, περιθώρια αποκλίσεων από τη Σύμβαση και τη νομολογία της, σε σχέση με όλες τις υπόλοιπες διατάξεις που συμπίπτουν διαφορετικά με το Χάρτη, με την προϋπόθεση ότι αυτές οι αποκλίσεις θα κατατείνουν σε ευρύτερη προστασία για τους πολίτες της ΕΕ. Ο Χάρτης θεωρεί ότι η παρεχόμενη προστασία από τη Σύμβαση-και τη νομολογία της- είναι μια *minimum* προστασία, η οποία επιδέχεται διαφοροποίηση “επί τα βελτίων”.

Συμπερασματικές σκέψεις

Η θέση του Συντάγματος στο χώρο της ευρωπαϊκής προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου δεν μπορεί παρά να έχει σημαντικότατες θετικές επιπτώσεις για την προστασία, τόσο γιατί τη συμπληρώνει θεματικά και θεσμικά- εγκλωβίζοντας μέσα σε αυτήν και τις πράξεις των οργάνων της ΕΕ-, όσο και γιατί προέρχεται από την πρωτοβουλία της Ένωσης. Μετά από πολύχρονη προσπάθεια, ιδιαίτερα του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και της Επιτροπής, τα κ.μ. αποδέχθηκαν την αναγκαιότητα μιας τέτοιας πρωτοβουλίας. Σημαντικότατο ρόλο έπαιξε η τελευταία διεύρυνση της ΕΕ σε χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, και η συνακόλουθη διαπίστωση της ανάγκης για υποστήριξή τους με κανόνες που θα συντελέσουν, μέσα από τον ευρωπαϊκό έλεγχο, στην ολοκλήρωση των δομών και θεσμών τους. (Χρήστος Ροζάκης, Τιμποκός τόμος ΣτΕ 75 χρόνια, σελ.1321επ. Ο δικαιοδοτικός διάλογος ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και στην ΕΣΔΑ και το μέλλον της προστασίας.)

Η αναγωγή του Χάρτη, όμως, σε συνταγματικής περιωπής δεσμευτικό κείμενο δεν θέτει εκποδών την κατασκευή των γενικών αρχών, καθώς η τρίτη παρ. το άρθρου I-7 του Συντάγματος ορίζει ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν μέρος των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου, όπως αυτά προκύπτουν από την ΕΣΔΑ και τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κ.μ. Έτσι, φαίνεται ότι προτιμήθηκε η καθιέρωση διπλής νομικής βάσης για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ένωση, παρότι ο Χάρτης συντάχθηκε με βάση τις προαναφερόμενες πηγές έμπνευσης των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου, με τη σκοπιμότητα να μην αποκλειστεί μία ενδεχόμενη μείζονα προστασία, απορρέουσα από τις τελευταίες. (Η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ: συνοπτική παρουσίαση. Πάνος Κούσης, ΕΕΕυρΔ 3, 2003, σελ.599επ.)

Ο Χάρτης που εγκρίθηκε πολιτικά στη Σύνοδο Κορυφής της Νίκαιας και που πρόκειται να αποτελέσει τη βάση της Συνταγματικής Συνθήκης της ΕΕ επιπρεάσθηκε, όπως ρητά συνάγεται και από το προοίμιό του, τόσο από τις ρυθμίσεις της ΕΣΔΑ, όσο και από τη νομολογία του ΕΔΔΑ. Η ρητή όμως, προσχώρηση της ΕΕ στην ΕΣΔΑ, μολονότι επί πολύ καιρό συντείται, είναι ακόμη, αμφίβολη. (Γιώργος Σταυρόπουλος, ΕΔΔΔ 3/2004, σελ. 470επ. σκέψεις για την ΕΣΔΑ και το ΕΔΔΑ.)

Ο διάλογος περί κοινωνικών δικαιωμάτων μεταφέρθηκε στο ευρωπαϊκό επίπεδο χωρίς να έχει καταλήξει στο εθνικό επίπεδο σε ενιαίες αντιλήψεις για το κανονιστικό τους περιεχόμενο. Επιπλέον καθίσταται αναμφίβολα δυσχερές να γίνει λόγος για μια κοινή ευρωπαϊκή συνταγματική παράδοση στο πεδίο των κοινωνικών δικαιωμάτων. (Γιώργος Σταυρόπουλος, ΕΔΔΔ 3/2004, σελ. 470επ. σκέψεις για την ΕΣΔΑ και το ΕΔΔΑ.)

Η ενσωμάτωση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στη Συνταγματική Συνθήκη, θέτει σε νέες βάσεις το ζήτημα του ρόλου του ΔΕΚ, το οποίο μέχρι σήμερα έχει επιδείξει μεγαλύτερο αυτοπεριορισμό σε σύγκριση προς τα συνταγματικά και ανώτατα δικαστήρια των κ.μ. Το κανονιστικό περιεχόμενο των κοινωνικών δικαιωμάτων της Συνταγματικής Συνθήκης θα αναδειχθεί εν τέλει μέσα από τη νομολογία του ΔΕΚ, τροφοδοτώντας το διάλογο για τη σχέση δικαιοσύνης και πολιτικής, τη σχέση δικαστικών και πολιτικών οργάνων σε ενωσιακό επίπεδο. (Xenophon Contiades, “Social Rights in the Draft Constitutional Treaty”, ΔιΑ. No20/2003, σελ.1081-1106.)

Στην πράξη επίσης θα αποδειχθεί κατά πόσο ο κατοχύρωση κοινωνικών δικαιωμάτων στη Συνταγματική Συνθήκη θα αποτελέσει κινητήριο μοχλό για την αντιμετώπιση του κοι-

νωνικού ελλείμματος, ασφαλώς κατά τρόπο λανθάνοντα, δεδομένου ότι η διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης έχει κατά το άρθρο 51 του Χάρτη αποκλειστεί. Σε κάθε περίπτωση πάντως, τα κοινωνικά δικαιώματα αναμένεται να οδηγήσουν σε εντατικότερο έλεγχο του κοινοτικού νομοθέτη στα πεδία της απασχόλησης και της κοινωνικής προστασίας. Πιο συγκεκριμένα, ως προς τη σχέση των κοινωνικών δικαιωμάτων του ενσωματωμένου Χάρτη τόσο με το τμήμα III της Συνταγματικής Συνθήκης, όσο και με το δευτερογενές ευρωπαϊκό δίκαιο, μπορούν να επισημανθούν τα εξής: Τα κοινωνικά δικαιώματα λειτουργούν ως ερμηνευτικός δείκτης κατά την εφαρμογή τόσο του πρωτογενούς, όσο και του δευτερογενούς ευρωπαϊκού δικαίου και ως έναυσμα για την ενίσχυση των ενωσιακών αρμοδιοτήτων. Επίσης καθοδηγούν τον κοινοτικό νομοθέτη κατά τη θέσπιση του δευτερογενούς δικαίου. Τέλος, αποτελούν φραγμό απέναντι σε ρυθμίσεις του δευτερογενούς ή του εθνικού δικαίου που τα εξειδικεύουν κατά τρόπο που προσβάλλει τον κανονιστικό τους πυρήνα. (Xenofhon Contiades, “Social Rights in the Draft Constitutional Treaty”, ΔtA. No20/2003, σελ.1081-1106.)

“Il n'est plus question de vaines paroles, mais d'un acte hardi, d'un acte constructif...” Déclaration de Robert Schuman le 9 Mai 1950.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

404/2004

Πρόεδρος: Γεωρ. Μπαρμπάτσος
Εισηγητής: Δημ. Τίγγας
Δικηγόροι: Νικ. Παπανικολάου, Αθαν.
 Κωλέππης

Σωματική βλάβη, λόγω αδικοπραξίας, μηχανοδηγού επιβατικής αμαξοστοιχίας, προστημένου στην εκτέλεση δρομολογίου. Μη νόμιμη αξίωση του εργοδότη κατά του προκαλέσαντος τη βλάβη για αποζημίωση λόγω στέρησης των υπηρεσιών του προστιθέντος μηχανοδηγού του, ελλείψει άμεσου αιτιώδους συνδέσμου, καθ όσον φορέας του προσβληθέντος αγαθού είναι ο μηχανοδηγός, ενώ ο εργοδότης, ως τρίτος και εμμέσως ζημιώθεις, δε νομιμοποιείται, διότι η αξίωση αυτή προϋποθέτει ίνπαρξη δικαιώματος αποζημίωσης εκείνου που στερείται τις υπηρεσίες βάσει νόμου και όχι βάσει σύμβασης εξαρτημένης εργασίας.

Αοριστία κονδυλίων αποζημίωσης για ζημίες του εργοδότη, που δε συνδέονται ευθέως με τον τραυματισμό του προστιθέντος οδηγού, αλλά με την καθυστέρηση στη μεταφορά επιβατών με την αμαξοστοιχία.

Εάν το σφάλμα της απόφασης επιδρά στην έκταση του δεδικασμένου δεν αρκεί η αντικατάσταση της εσφαλμένης αιτιολογίας. Απόρριψη κονδυλίων ως αδριστών, καίτοι με την εκκαλουμένη είχαν απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμα, αφού τούτο είναι ευμενέστερο για τον εκκαλούντα.

Από τις διατάξεις των άρθρων 914 και 929 του ΑΚ συνάγεται ότι επί αδικοπραξίας από την οποία βλάπτεται το σώμα ή η υγεία του προσώπου, αξίωση αποζημίω-

σης στην έκταση που διαγράφει ο νόμος έχει το πρόσωπο κατά του οποίου στρέφεται η αδικοπραξία από την οποία αυτό ζημιώνεται, δηλαδή το υποκείμενο του προσβαλλόμενου έννομου αγαθού. Άλλα πρόσωπα, έστω και του οικογενειακού περιβάλλοντος του θύματος της αδικοπραξίας, τα οποία υφίστανται βλάβη στα περιουσιακά τους συμφέροντα ή δοκιμάζουν ηθική βλάβη από μια τέτοια αδικοπραξία, είναι εμμέσως και όχι αμέσως ζημιούμενοι και η ζημία τους δεν αποκαθίσταται με τις ανωτέρω διατάξεις. Οι εμμέσως ζημιούμενοι τρίτοι από αδικοπραξία προστατεύονται κατ' εξαίρεση μόνον στις οριζόμενες από το νόμο περιπτώσεις, όπως είναι αυτές των άρθρων 928 εδ. β' και 929 εδ. β' του ΑΚ (ΑΠ 1582/2001 ΕΔ 43.701, Κ. Καυκά Ενοχ. Δικ. άρθρ. 929 σελ. 837, Σταθοπούλου - Γεωργιάδη Ερμ. ΑΚ 929 παρ. IV σημ. 32).

Στην προκείμενη περίπτωση εκτίθεται στην ένδικη αγωγή ότι κατά τις 8-8-1997 ο προστημένος οδηγός του εκκαλούντος Κ. Π. που εκτελούσε με την επιβατική αμαξοστοιχία αρ. το δρομολόγιο Κ.-Π. δέχθηκε επίθεση από τον εφεσίβλητο, ο οποίος του προξένησε με πρόθεση σωματική βλάβη, με αποτέλεσμα να καθυστερήσει η εκτέλεση του προγραμματισμένου δρομολογίου της αμαξοστοιχία κατά 1 ώρα και 49' και να υποστεί ο εκκαλών τις ακόλουθες ζημίες: α) κατέβαλε ποσό 921.960 δραχμών για την αναπλήρωση των υπηρεσιών του προστημένου μηχανοδηγού του που αδυνατούσε λόγω του τραυματισμού του να προσφέρει τις υπηρεσίες του από τη μεταξύ τους έννομη σχέση παροχής εξαρτημένης εργασίας, β) επίπληθε από την καθυστέρηση, αρρυθμία

και κατάργηση στα δρομολόγια του εκκαλούντος ΟΣΕ ζημία 277.890 δραχμών, ήτοι ζημία 171.130 δραχμών λόγω καθυστέρησης, κατά 109 λεπτά, της αμαξοστοιχίας υπ' αρ. 1847 και 106.760 δραχμών λόγω καθυστέρησης κατά 68 λεπτά της αμαξοστοιχίας υπ' αρ. 1886, γ) κατέβαλε ποσό 5.600 δραχμών για τη μίσθωση αυτοκινήτου (ταξί) μεταφοράς των επιβατών από τον Σιδ. Σταθμό Μ. στον Σιδ. Σταθμό Κ. και δ) κατέβαλε ποσό 8.700 δραχμών για τη μεταφορά από το Β. αντικαταστάτη του ως άνω μηχανοδηγού που τραυματίσθηκε για να εκτελέσει το δρομολόγιο της αμαξοστοιχίας. Ζητείται δε να υποχρεωθεί ο εφεσίβληπτος να καταβάλει στον εκκαλούντα το συνολικό ποσό των 1.214.110 δραχμών πλέον ΦΠΑ 18% ήτοι 1.432.650 δραχμές νομιμοτόκων από την επίδοση της αγωγής και με προσωπική κράτηση του εφεσίβληπτου.

Με αυτό το περιεχόμενο όμως η αγωγή είναι, όσον αφορά μεν το αίτημα αποζημίωσης λόγω στέρησης των υπηρεσιών του προστιθέντος υπαλλήλου (μηχανοδηγού) του εκκαλούντος, συνεπεία υπαίτιου τραυματισμού αυτού από τον εφεσίβληπτο, απορριπτέα ως μη νόμιμη, καθ' όσον η εν λόγω ζημία του εκκαλούντος, με τα εκτιθέμενα στην αγωγή περιστατικά, αληθή υποτιθέμενα, δεν ευρίσκεται σε άμεσο αιτιώδη σύνδεσμο με το ζημιογόνο γεγονός, εν όψει του ότι φορέας του έννομου αγαθού (της σωματικής υγείας και ακεραιότητας) που φέρεται ότι έχει προσβληθεί είναι ο Κ. Π. και ο εκκαλών, ως τρίτος, δεν εμπίπτει στο πεδίο έννομης προσασίας της διάταξης του άρθρου 929 εδ. 2 ΑΚ, η οποία προϋποθέτει την ύπαρξη δικαιώματος αποζημίωσης εκείνου που στερείται τις υπηρεσίες του τραυματισθέντος με βάση διάταξην του νόμου (άρθρα 1389 και 1508 ΑΚ) και όχι με βάση σύμβασην παροχής εξαρτημένης εργα-

σίας, όπως είναι η επικαλούμενα σχέση που συνδέει τον εκκαλούντα με τον παθόντα.

Όσον αφορά εξάλλου τα υπόλοιπα αιτήματά της η αγωγή είναι απορριπτέα ως αόριστη και ανεπίδεκτη δικαστικής εκτιμήσεως, καθ' όσον αφενός μεν δεν προσδιορίζεται το είδος της υπαιτιότητας (δόλος ή αμέλεια) του εφεσίβληπτου σχετικά με τις επικαλούμενες ζημίες του εκκαλούντος, οι οποίες δεν συνδέονται ευθέως με τον τραυματισμό καθεαυτόν του προστιθέντος οδηγού της αμαξοστοιχίας του, αλλά συνδέονται με την καθυστέρηση στην εκτέλεση της μεταφοράς επιβατών με την εν λόγω αμαξοστοιχία, αφετέρου δε δεν προσδιορίζονται κατά τρόπο σαφή και συγκεκριμένο τα προσδιοριστικά των επί μέρους ζημιών του εκκαλούντος περιστατικά (παρατίθενται αφορημένα αριθμητικά εξαγόμενα χωρίς να εξατομικεύονται οι επί μέρους παράγοντες, η αναγκαιότητά τους και ο αιτιώδης σύνδεσμος με το ζημιογόνο γεγονός) σε τρόπο ώστε να μπορεί ο εφεσίβληπτος να αμυνθεί και το Δικαστήριο να διενεργήσει τις αναγκαίες αποδείξεις. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, ορθώς με την εκκαλούμενη απόφασή του απέρριψε ως μη νόμιμο το υπό στοιχείο α' αγωγικό αίτημα και αόριστο το υπό στοιχείο β' αγωγικό αίτημα, κατ' εσφαλμένη όμως εκτίμηση του δικογράφου της αγωγής έκρινε ορισμένα και νόμιμα τα δύο λοιπά αγωγικά αιτήματα, τα οποία στη συνέχεια απέρριψε ως ουσιαστικά αβάσιμα, ενώ και αυτά ήταν απορριπτέα ως αόριστα.

Επειδή όμως το ανωτέρω σφάλμα επιδρά στην έκταση του δεδικασμένου που απορρέει απ' την απόφαση, δεν αρκεί η αντικατάσταση της εσφαλμένης αιτιολογίας με την ορθή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 534 ΚΠολΔικ, γιατί η ορθή αιτιολογία οδηγεί σε διαφορετικό κατ'

αποτέλεσμα διατακτικό (ΑΠ 739/1991 ΕΔ 37.583, Σ. Σαμουνήλ, Η Έφεση εκδ. 1979 περίπτ. 464, Εφ.Αθ. 3211/1987 ΕΔ 30.1361). Πρέπει συνεπώς, μολονότι δεν έχει υποβληθεί ειδικό παράπονο, κατά τη διάταξη του άρθρου 533 παρ. 1 ΚΠολΔικ, εφόσον ο εκκαλών παραπονείται με την έφεση για την κατ' ουσίαν απόρριψη κατά ένα μέρος της αγωγής (πρβλ. ΑΠ 8/1987 ΕΔ 29.112, 1540/1980 ΝοΒ 28.878), να γίνει κατά ένα μέρος δεκτή η έφεση, να εξαφανισθεί κατά το ως άνω σκέλος της η εκκαλουμένη απόφαση του πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου, με την οποία κρίθηκε η αγωγή ως προς τα δύο τελευταία αιτήματα της ορισμένη και νόμιμην και αφού κρατηθεί η υπόθεση στο Δικαστήριο αυτό (άρθρο 535 παρ. 1 ΚΠολΔ), να απορριφθεί κατ' αυτό το σκέλος της η αγωγή για τον ανωτέρω τυπικό λόγο (ως αόριστη), δεδομένου ότι η απόφαση αυτή είναι για τον εκκαλούντα ευμενέστερη από την εκκληθείσα (άρθρα 68 και 536 ΚΠολΔικ).

502/2004

Πρόεδρος: Γεωρ. Μπαρμπάτσης
Εισηγητής: Δημ. Τίγγας
Δικηγόροι: Χρ. Καρακώστας, Ελένη Ψαραλίδου

Πώληση κινητού με παρακράτηση κυριότητας. Επί υπερημερίας αγοραστή, ο πωλητής έχει δικαώμα να απαιτήσει το τίμημα, ή, υπαναχωρώντας από τη σύμβαση, να ασκήσει τα εκ της κυριότητας δικαιώματα, ή τα από τις γενικές δ/ξεις περί υπερημερίας οφειλέτη ενοχικά δικαιώματα και δη, υπαναχωρώντας, να αξιώσει από τον αγοραστή την απόδοση του κινητού κατά τον αδικ. πλουτισμό. Η υπαναχώρηση, ως άτυπη μονομερής διαπλαστική δικαιοπραξία, μπορεί να είναι και σιωπηρή, όπως η δικαστική επιδίωξη ανάκτησης του κινητού.

Επί εκχώρησης ο εκδοχέας καθίσταται, από και δια της αναγγελίας, κύριος της εκχωρούμενης απαίτησης. Η αναγγελία, ως μονομερής, ένγραφη ή προφορική, δικαιοπραξία, μπορεί να γίνει και με επίδοση αγωγής του εκδοχέα για καταβολή της εκχωρηθείσας απαίτησης. Ενσάσεις εκχωρούμενου οφειλέτη.

Πώληση με παρακράτηση κυριότητας, αυτ/του που αγοράστηκε με δάνειο του αγοραστή από Τράπεζα, προς την οποία ο πωλητής εκχώρησε τις κατά του αγοραστή αξιώσεις για το τίμημα και το πράγμα (τριμερής σύμβαση). Ο πωλητής οφειλει να μεταβιβάσει στην εκδοχέα Τράπεζα και την κυριότητα, η οποία δεν επέρχεται με μόνη την εκχώρηση της απαίτησης του τιμήματος, εκτός αντίθετης συμφωνίας.

Όταν το σφάλμα της εκκαλουμένης επιδρά στο δεδικασμένο δεν αρκεί η αντικατάσταση της εσφαλμένης αιπολογίας, εφόσον οδηγεί σε διαφορετικό διατακτικό.

Επιλεκτικό δικαίωμα της δανείστριας και εκδοχέως Τράπεζας κατά αγοραστή για ικανοποίηση αξιώσεών της από καθυστερούμενες δόσεις του δανείου, που είχαν παράλληλα και χαρακτήρα καθυστερούμενων δόσεων του τιμήματος, ή με αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος του αγοραστή, ή με περιέλευση της κυριότητας του πωληθέντος αυτ/του σε αυτήν, κατόπιν ασκησης του εκχωρηθέντος δικαιώματος υπαναχώρησης.

Ζημία αγοραστή από αδικοπρακτική συμπεριφορά οργάνων της εκδοχέως Τράπεζας, τα οποία από αμέλεια καθυστέρησαν την έγκαιρη εκποίηση του αφαιρεθέντος αυτ/του επί μεγάλο διάστημα από την υπαναχώρηση, με συνέπεια τη μείωση της αξίας και την πώλησή του με μικρότερο τίμημα.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 383, 389 παρ. 2, 455, 458, 460, 461, 462, 470, 532 παρ. 1, 976, 977, 1034, 1035, 1094 και 1095 ΑΚ συνάγεται ότι, αν στην πώληση κινητού έχει τεθεί ο όρος ότι ο πωλητής διατηρεί την κυριότητα, ωστόσου το τίμημα, που εν όλω ή εν μέρει πιστώνεται, αποπληρωθεί, λογίζεται, σε περίπτωση αμφιβολίας, ότι η μεταβίβαση της κυριότητας στον αγοραστή επέρχεται μόλις πληρωθεί η αίρεση της αποπληρωμής του τιμήματος και ότι επί υπερημερίας του αγοραστή ως οφειλέτη, εν όλω ή εν μέρει, του τιμήματος, ο πωλητής, που κατ' αρχήν παραμένει όχι μόνον κύριος αλλά και νομέας του κινητού, έχει δικαιώματα α) είτε να απαιτήσει το τίμημα, η είσπραξη του οποίου, σημειωτέον, θα επιφέρει τη μεταβίβαση της κυριότητας στον αγοραστή, β) είτε, αφού πρώτα υπαναχωρίσει από τη σύμβαση να ασκήσει τα δικαιώματά του από την κυριότητα όπως είναι η άσκηση διεκδικητικής ως προς το κινητό αγωγής κατά του αγοραστή, ο οποίος ως κάτοχος του κινητού δεν μπορεί πια να αρνηθεί την απόδοσή του με την από το άρθρο 1095 ΑΚ ένσταση, γ) είτε να ασκήσει τα από τις γενικές διατάξεις περί υπερημερίας οφειλέτη από αμφοτεροβαρή σύμβαση οικεία ενοχικά δικαιώματα και ιδίως αφού πρώτα υπαναχωρίσει από τη σύμβαση πωλήσεως, να ασκήσει κατά του αγοραστή αγωγή για απόδοση του κινητού κατά τις διατάξεις του αδικαιολογήτου πλουτισμού (Ολ.ΑΠ 22/1987 ΕΔ. 29.91, ΑΠ 1136/2000 ΕΔ. 42.1349). Η διλόωση υπαναχωρίσεως είναι μονομερής δικαιοπραξία διαπλαστικού χαρακτήρα, που δεν υποβάλλεται σε τύπο και μπορεί να γίνει ρητά ή σιωπηρά με πράξεις που αναμφισθήτητα δηλώνουν τον προς τούτο σκοπό, όπως είναι η από τον πωλητή επιχειρούμενη και στρεφομένη κατά του αγοραστή δικαστική επιδίωξη

της ανάκτησης του κινητού (ΑΠ 1136/2000 ΕΔ. 42.1349, 897/1979 ΝοΒ 28.262).

Εξάλλου, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 455, 458, 460-463, 280 και 288 ΑΚ συνάγεται ότι επί συμβάσεως εκχωρίσεως, που καταρτίζεται μεταξύ του δανειστή και τρίτου (εκδοχέα), ο τελευταίος καθίσταται από και δια της αναγγελίας στον οφειλέτη κύριος της εκχωρούμενης απαίτησης με όλα τα πλεονεκτήματα που ανάγονται στη φύση της, εκτός από εκείνα που συνδέονται με το πρόσωπο του δανειστή. Η αναγγελία είναι μονομερής δικαιοπραξία, δεν υποβάλλεται σε πανηγυρικό τύπο, ούτε υπόκειται καθ' εαυτή σε προθεσμία και μπορεί να γίνει εγγράφως και προφορικώς, όπως και με την επίδοση αγωγής από τον εκδοχέα προς καταβολή της απαίτησης που εκχωρήθηκε (ΑΠ 658/1974 ΝοΒ 23.273, 477/1976 ΝοΒ 24.1053). Ο εκχωρούμενος οφειλέτης δύναται να αντιτάξει κατά του εκδοχέα όλες τις γεννημένες πριν από την αναγγελία σ' αυτόν της εκχωρίσεως ουσιαστικές ενστάσεις, τις οποίες είχε κατά του εκκωροπτή. Όταν η εκκώρωση συντελείται στα πλαίσια χρηματοδότησης του αγοραστή πράγματος, με δάνειο προς αυτόν τρίτου και αφορά την απαίτηση του πωλητή για το τίμημα του πράγματος που πωλήθηκε με τον όρο διατήρησης της κυριότητάς του μέχρις αποπληρωμής του τιμήματος, τότε ο πωλητής οφείλει συγχρόνως να μεταβιβάσει, κατά τα άρθρα 977 και 1035 ΑΚ, προς τον εκδοχέα και την υπό αίρεση κυριότητά του. Μόνη η εκκώρωση της απαίτησης του τιμήματος δεν επιφέρει κατ' αρχήν και μεταβίβαση της κυριότητας του πράγματος, αφού αυτή δεν είναι παρεπόμενο δικαιώμα κατά το άρθρο 458 ΑΚ, εκτός αν προκύπτει αυτό από το περιεχόμενο της σύμβασης. Και στην περί-

πτωση αυτή όμως ο εκδοχέας δεν καθίσταται αντισυμβαλλόμενος του αγοραστή χωρίς τη συγκατάθεσή του και συνεπώς δεν έχει δικαίωμα υπαναχωρίσεως χωρίς σύμπραξη του πωλητή (βλ. Γαζή στην Ερμ. ΑΚ 532 αρ. 49 και 89).

Στην προκείμενη περίπτωση εκτίθεται στην ένδικη αγωγή ότι η ενάγουσα-εκκαλούσα προέβη κατά το έτος 1996 σε αγορά ενός αυτοκινήτου, με τον όρο παρακράτησης της κυριότητάς του μέχρις αποπληρωμής του τιμήματος, για το οποίο δανειοδοτήθηκε με ποσό 2.200.000 δραχμών από την εναγόμενη-εφεσίβληπτη τράπεζα και επειδή κατέστη υπερήμερη ως προς την πληρωμή του τιμήματος προς την εκδοχέα τούτου εναγόμενη, προέβη η τελευταία αφενός μεν σε αναγκαστική κατάσχεση επί ενός ακινήτου της ενάγουσας, που υπερκάλυπτε το χρέος της, αφετέρου δε σε αφαίρεση του αυτοκινήτου από την κατοχή της και εκποίηση του με αδικαιολόγητη καθυστέρηση ενός έτους σε υποδειπόμενη κατά 800.000 δραχμές τίμημα σε σύγκριση με την αξία του κατά την αφαίρεσή του από την κατοχή της ενάγουσας, με αποτέλεσμα να ζημιώθει αυτή κατά τα εξής ποσά: 1) ποσό 250.000 δραχμών, που αφορά δαπάνες για δικαστικές και εξώδικες ενέργειες αφαίρεσης του αυτοκινήτου από την κατοχή της ενάγουσας όπως και ασφάλιστρα αυτού 2) ποσό 500.000 δραχμών, το οποίο, όπως ισχυρίζεται, “κατά δικαία και εύλογη κρίση αποτελεί επιβάρυνση με παράνομους τόκους και πανωτόκια στο κατάλοιπο του λογαριασμού (της) από τις εγγραφές με αρ. 87, 90, 92, 94, 95, 96, 97, 99, 100, 101, 103, 105, 107, 108, 109, 110, 115, 116, 117, 119, 124, 130, 132, 133 συνολικού ποσού 1.551.639 δραχμών”, 3) ποσό 1.700.000 δραχμών, κατά το οποίο υπολείφθηκε το τίμημα πώλησης του αυτοκινήτου που αφήρεσε η εναγόμενη από

την ενάγουσα στις 17-3-2000, αλλά από βαριά αμέλεια της το εκποίησε μετά πάροδο ενός έτους περίπου (6-2-2001) 4) ποσό 1.416.000 δραχμών κατά το οποίο επιβαρύνθηκε η οφειλή της ενάγουσας επειδή δεν αφαιρέθηκε από το λογαριασμό της η αξία του αυτοκινήτου (1.500.000 δραχμές) κατά το χρόνο που το παρέλαβε η εναγόμενη από την ενάγουσα (29-2-2000) και 5) ποσό 54.000 δραχμών που κατέβαλε η ενάγουσα στην εναγόμενη ως δικαστικά έξοδα κατά τη συνήτηση αίτησή της αναστολής του πλειστηριασμού σε βάρος της περιουσίας της. Ζητείται δε να υποχρεωθεί η εναγόμενη να καταβάλει στην ενάγουσα τα ως άνω χρηματικά ποσά κυρίως λόγω της αδικοπρακτικής συμπεριφοράς της εναγόμενης και επικουρικώς με βάση τις διατάξεις του αδικαιολόγητου πλουτισμού, όπως και ποσό 3.000.000 δραχμών ως χρηματική ικανοποίηση της ηθικής βλάβης της ενάγουσας νομιμοτόκων από την επίδοση της αγωγής μέχρις εξοφλήσεως. Με αυτό το περιεχόμενο η αγωγή είναι, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, ορισμένη και νόμιμη, στηριζόμενη στις διατάξεις των άρθρων 513, 532, 455, 460, 462, 361, 914, 71, 297, 298, 299, 932, 904 επ., 346 ΑΚ, όσον αφορά τα υπό στοιχεία 3 και 4 αγωγικά αιτήματα, όπως και το αίτημα χρηματικής ικανοποίησης της ηθικής βλάβης της ενάγουσας.

Κατά το υπόλοιπο περιεχόμενό της η αγωγή είναι απορριπτέα ως μη νόμιμη για τους εξής λόγους: 1) Η επικαλούμενη αφαίρεση και εκποίηση του αυτοκινήτου που είχε αγορασθεί από την ενάγουσα με τον όρο παρακράτησης της κυριότητάς του, λόγω της υπερημερίας της ενάγουσας ως προς την πληρωμή του τιμήματος, του οποίου η αξίωση είχε εκχωρηθεί από την πωλήτρια προς την εναγόμενη, συνιστούσε νόμιμη (άρθρο 532 ΑΚ) ενέργεια

της εναγομένης και λιγότερο επαχθή για την ενάγουσα από την αναγκαστική εκποίηση του διαμερίσματός της που χρησιμοποιούσε για κύρια κατοικία, δεν μπορούσε δε να θεωρηθεί ως καταχρηστική και παράνομη, ώστε να γεννάται αξίωση αποζημίωσης της ενάγουσας (άρθρο 914 ΑΚ), επειδή η εναγόμενη είχε επιχειρήσει προηγουμένως αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος της ακίνητης περιουσίας της ενάγουσας, χωρίς να προβεί σε πλειστηριασμό. Συνεπώς δεν συνιστούν παράνομη (και αποκαταστατέα) ζημία της ενάγουσας οι επιβαρύνσεις της για δικαστικές και εξώδικες ενέργειες της εναγομένης για να αφαιρεθεί το αυτοκίνητο και να ικανοποιηθεί η αξίωση της πληρωμής του τιμήματος, που της είχε εκχωρηθεί από την πωλήτρια του αυτοκινήτου. 2) Η αιτούμενη αποζημίωση της ενάγουσας 500.000 δραχμών για “παράνομους τόκους και ανατοκισμό” δεν μπορεί κατά νόμο να έχει ως προσδιοριστικό παράγοντα τη “δίκαιη και εύλογη κρίση” αλλά είναι συνάρτηση του μεγέθους της ζημίας της ενάγουσας (άρθρα 297-298 ΑΚ) για την οποία ζημία όμως η τελευταία δεν επικαλείται για ποια συγκεκριμένα ποσά και για πόσο χρόνο υπερημερίας της ενάγουσας υπολογίσθηκαν τόκοι από την εναγόμενη και πόσο ήταν το μέγεθος αυτών, ώστε να εκτιμηθεί ο βαθμός υπέρβασης των νόμιμων ή συμβατικών τόκων υπερημερίας. 3) Δεν συνιστά επίσης παράνομη ζημία της ενάγουσας, ώστε να μπορεί να ζητηθεί η επανόρθωση της με τη διάταξη του άρθρου 914 ΑΚ η επικαλούμενη πληρωμή του ποσού των 54.000 δραχμών στην εναγόμενη για δικηγορική αμοιβή αναστολής του επισπευδόμενου πλειστηριασμού της 7-2-2001, αφού επί αναστολής εκτελέσεως τη δαπάνη αμοιβής του πληρεξούσιου δικηγόρου του επισπεύδοντος την εκτέλεση φέρει ο ωφελούμενος από την αναστολή

και αιτών αυτής οφειλέτης (άρθρο 178 παρ. 3 εδ. γ' ν.δ. 3026/1954 “περί Κώδικος Δικηγόρων”). Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο το οποίο δέχθηκε ως νόμιμα τα προαναφερόμενα τρία αγωγικά αιτήματα αποζημίωσης και ακολούθως απέρριψε αυτά ως ουσιαστικά αβάσιμα ορθώς κατ’ αποτέλεσμα έκρινε.

Επειδή όμως το ανωτέρω σφάλμα επιδρά στην έκταση του δεδικασμένου που απορρέει απ’ την απόφαση, δεν αρκεί η αντικατάσταση της εσφαλμένης αιτιολογίας με την ορθή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 534 ΚΠολΔικ, γιατί η ορθή αιτιολογία οδηγεί σε διαφορετικό κατ’ αποτέλεσμα διατακτικό (ΑΠ 739/1991 ΕΔ. 37. 583, Σ. Σαμουνήλ, Η Έφεσον έκδ. 1979 περίπτ. 464, Εφ.Αθ. 3211/1987 ΕΔ. 30.1361). Πρέπει συνεπώς, μολονότι δεν έχει υποβληθεί ειδικό παράπονο, κατά τη διάταξη του άρθρου 533 παρ. 1 ΚΠολΔικ, εφόσον η εκκαλούσα παραπονείται με την έφεση για την κατ’ ουσίαν απόρριψη της αγωγής (πρβλ. ΑΠ 8/1987 ΕΔ. 29.112, 1540/1980 ΝοΒ 28. 878), να γίνει δεκτή η έφεση, να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη οριστική απόφαση του πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου με την οποία η αγωγή κρίθηκε κατά το ανωτέρω σκέλος της ορισμένη και νόμιμη και αφού κρατήθει η υπόθεση στο Δικαστήριο αυτό (άρθρο 535 παρ. 1 ΚΠολΔικ) να απορριφθεί η αγωγή για τον ανωτέρω λόγο (ως μη νόμιμη), δεδομένου ότι η απόφαση αυτή είναι για την εκκαλούσα ευμενέστερη από την εκκληθείσα (άρθρα 68 και 536 ΚΠολΔικ).

Από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων αποδεικνύονται τα εξής πραγματικά περιστατικά: Κατόπιν συμβάσεως πωλήσεως που καταρτίσθηκε στο Β. με το από 18 Απριλίου 1996 ιδιωτικό “Συμφωνητικό πωλήσεως αυτοκινήτου παρακράτησης της κυριότητας και εκχώρωσης δι-

καιωμάτων” μεταξύ της ενάγουσας και της (μη διαδίκου) ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία Β. ΑΕ (με έδρα στην Α.), η τελευταία ανέλαβε την υποχρέωση να παραδώσει στην ενάγουσα με τον όρο παρακράτησης της κυριότητας μέχρις αποπληρωμής του τιμήματος ένα αυτοκίνητο εργοστασίου κατασκευής SCODA, τύπου FELICIA LXI, με αριθμό πλαισίου ΤΟ-Ο78583 και κινητήρα 2304200 έναντι συνολικού τιμήματος 2.850.000 δραχμών, από το οποίο προκατέβαλε η ενάγουσα στην πωλήτρια εταιρία ποσό 650.000 δραχμών. Η πληρωμή του υπολοίπου τιμήματος (των 2.200.000 δραχμών) συνδυάσθηκε με χρηματοδότηση της ενάγουσας από την εναγόμενη κατόπιν δανειακής σύμβασης μεταξύ τους που καταρτίσθηκε με το υπό την αυτή ημεροχρονολογία (18-4-1996) ιδιωτικό συμφωνητικό “σύμβασης δανείου καταναλωτικής πίστης για αγορά αυτοκινήτου (μέσω σύμβασης πλαισίου) με κυμαινόμενο επιτόκιο”. Η δανειακή σύμβαση των διαδίκων όχι μόνον μνημονεύεται στο συμφωνητικό πωλήσεως, αλλά συνεβλίθη με το ίδιο συμφωνητικό, προσυπογράφοντας τούτο και η εναγόμενη, στην οποία η πωλήτρια εκχώρησε “και μεταβίβασε το δικαίωμα αναγωγής και τις αξιώσεις της κατά της αγοραστή (παρακράτηση της κυριότητας κλπ) που αναφέρονται στο συμφωνητικό και ιδιαίτερα στα άρθρα 3, 4, 5, 6, 7 και 12 αυτού”, ή δε ενάγουσα δηλώσε ότι “αναγνωρίζει και αποδέχεται την εκχώρηση των δικαιωμάτων της πωλήτριας προς την Τράπεζα (εναγομένη)”, με τον ρητό όρο ότι η τελευταία “κατά την ενάσκηση τυχόν των εκχωρουμένων δικαιωμάτων της θα τηρεί τους όρους της σύμβασης για τη μεταξύ τους συνεργασία” (άρθρο 9 συμβάσεως πωλήσεως). Με τα άρθρα 4 και 5 της εν λόγω σύμβασης ορίζονται τα εξής: “4. Σε περίπτωση οποιασδήποτε καθυστέ-

ρησης της πληρωμής και μιας ακόμα δόσεως του Δανείου, ανεξάρτητα αν προϊλθε από υπαιτιότητα ή μη του αγοραστή, η δανείστρια Τράπεζα θα έχει το δικαίωμα και να επιμέίνει και να επιδιώξει την είσπραξη των υπολοίπων (άληκτων) δόσεων που θα γίνονται αμέσως ληξιπρόθεσμες και απαιτητές, μαζί με όλα τα άλλα ποσά που οφείλονται από τον αγοραστή, συμπεριλαμβανομένων των τόκων και των εξόδων και ενεργώντας στο όνομα της πωλήτριας και βάσει της εκχωρήσεως των δικαιωμάτων αυτής, που θα γίνει στη συνέχεια, να προβεί στη διάλυση του παρόντος ασκούσα το δικαίωμα υπαναχώρησης, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο επόμενο άρθρο. 5) Η διάλυση του παρόντος συμφωνητικού από την πωλήτρια σε περίπτωση καθυστέρησης καταβολής μιάς δόσης από τον αγοραστή, θα γίνεται με μονομερή δήλωση της πωλήτριας η οποία και θα δικαιούται να ζητήσει την αφαίρεση του αυτοκινήτου από την κατοχή και χρήση του αγοραστή ή και κάθε τρίτου στον οποίο τυχόν έχει περιέλθει η χρήση του. Στην περίπτωση αυτή όσο και σε περίπτωση εκουσίας επιστροφής του αυτοκινήτου από τον αγοραστή, μέρος του τιμήματος πώλησης που ήδη έχει καταβληθεί μέχρι την αφαίρεση θεωρείται μίσθωμα της χρήσης του και αποζημίωση για τη φθορά και τις βλάβες του αυτοκινήτου από σήμερα ως το χρόνο της αφαίρεσης και εκπίπτεται υπέρ της πωλήτριας. Σε κάθε περίπτωση διάλυσης του παρόντος η πωλήτρια διατηρεί το δικαίωμα να απαιτήσει αποζημίωση για κάθε μια ζημία που θα υποστεί και ενδεικτικά από την μεταπώληση του αυτοκινήτου (μετά την αφαίρεση της κατοχής του από τον αγοραστή) με μικρότερο τίμημα”. Τέλος στο άρθρο 11 του ίδιου συμφωνητικού ορίζονται τα εξής: “Συμφωνίες που δεν περιέχονται στο παρόν είναι ανίσχυρες και κάθε τρο-

ποποίηση των όρων του παρόντος θα γίνεται μόνον εγγράφως...”.

Από το περιεχόμενο των συμφωνιών αυτών α) πωλήσεως αυτοκινήτου μεταξύ της ενάγουσας και της (μη διαδίκου) Β. ΑΕ, β) δανείου μεταξύ των διαδίκων για το υπόλοιπο του τιμήματος του αυτοκινήτου (2.200.000 δραχμών), γ) εκχωρίσεως από την πωλήτρια των (κατά της ενάγουσας) αξιώσεών της για το τίμημα και το πράγμα προς την εναγόμενη, προκύπτει ότι παρασχέθηκε το δικαίωμα επιλογής στην εναγόμενη να επιδιώξει την ικανοποίηση των αξιώσεών της κατά της ενάγουσας, για καθυστερούμενες δόσεις του δανείου που της είχε χορηγήσει για την αγορά του αυτοκινήτου είτε με την αναγκαστική εκποίηση πραγμάτων που ανήκαν στην κυριότητα της ενάγουσας, είτε με την περιέλευση του πωληθέντος αυτοκινήτου στην εναγόμενη κατά κυριότητα, κατόπιν άσκησης του ρητώς εκχωροθέντος σ' αυτή από την πωλήτρια δικαιώματος υπαναχωρίσεως από τη σύμβαση πωλήσεως και υποκαταστάσεως της σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της πωλήτριας. Μετά την υπαναχωρίση κατά το περιεχόμενο της προαναφερομένης τριμερούς συμφωνίας, επερχόταν απόσθεση στις καθυστερούμενες δόσεις του δανείου - που είκαν παράλληλα και χαρακτήρα καθυστερούμενων δόσεων του τιμήματος πωλήσεως του αυτοκινήτου - κατά το ισάξιο του δικαιώματος κυριότητας του πράγματος, η οποία χανόταν οριστικά για την ενάγουσα αγοράστρια και αποκτώνταν από την εναγόμενη εκδοχέα των δικαιωμάτων της πωλήτριας, αρχικής κυρίας του αυτοκινήτου. Η σαφής αυτή έννοια του συμφωνητικού πωλήσεως του αυτοκινήτου δεν έρχεται, σημειωτέον, σε αντίθεση με τη δανειακή σύμβαση των διαδίκων.

Η ενάγουσα κατέστη υπερήμερη ως

προς την καταβολή των δόσεων του δανείου προς την εναγόμενη, η οποία ασκώντας τα δικαιώματα που της εκχωρήθηκαν από την πωλήτρια του αυτοκινήτου υπαναχωρίση από τη σύμβαση πωλήσεως με την από 20-7-1999 εξάδικη δήλωσή της, την οποία επέδωσε στην εναγόμενη κατά τις 22-7-1999 και κατόπιν αιτήσεώς της εκδόθηκε η υπ' αρ. 570/27-12-1999 απόφαση του Ειρηνοδικείου, που υποχρέωσε την ενάγουσα να αποδώσει στην εναγόμενη το εν λόγω αυτοκίνητο (με αρ. κυκλοφορίας BOZ....). Η παράδοση του αυτοκινήτου από την ενάγουσα προς την εναγόμενη συντελέσθηκε στις 29-2-2000 (βλ. από 29-2-2000 απόδειξη παραλαβής αυτοκινήτου του Κ. Κ., που αντιπροσώπευε την εναγόμενη). Η αξία του αυτοκινήτου κατά το χρόνο παραλαβής του από την εναγόμενη ανερχόταν στο ποσό των 1.200.000 δραχμών, λαμβάνοντας υπόψη την αρχική τιμή κτήσης του και την παλαιότητά του. Τούτο προκύπτει και από την από 23-3-2000 ενημερωτική επιστολή της πωλήτριας εταιρίας προς την εναγόμενη. Η οφειλόμενη σε έλλειψη της προσήκουσας στις συναλλαγές προσοχής παράλειψη των οργάνων που εκπροσωπούσαν την εναγόμενη να επιμεληθούν για την έγκαιρη εκποίηση του αυτοκινήτου και η διατήρησή του σε αχρησία επί ένα έτος (μέχρι 6-2-2000) είχε ως συνέπεια να απωλέσει αυτό σημαντικό μέρος της αξίας του και να πωληθεί έναντι τιμήματος 940.000 δραχμών. Έτσι ζημιώθηκε η ενάγουσα κατά το ποσό της υποτίμησης της αξίας του αυτοκινήτου ($1.200.000 - 900.000 = 300.000$ δρχ.) από την αμελή συμπεριφορά της εναγομένης αφού η τελευταία δεν αφήρεσε από την οφειλή της ενάγουσας το σύνολο της αξίας (1.200.000 δρχ.) του αυτοκινήτου κατά το χρόνο που περιήλθε στην κατοχή της και είχε τη δυνατότητα εκποίησής του

(βλ. και από 13-6-2000 προσφορά αγοράς του Δ. Α.), αλλά αφήρεσε μικρότερο ποσό (900.000 δραχμών) και από μεταγενέστερο χρόνο αφετηρίας, επιβαρύνοντας την ενάγουσα και με τόκους υπερημερίας για τον ενδιάμεσο χρόνο οι οποίοι συνιστούν πρόσθετη ζημία της ενάγουσας και ανέρχονται στο ποσό των 652.800 δραχμών. Η συμπεριφορά αυτή των οργάνων της εναγομένης συνιστά άδικη πράξη και δημιουργεί υποχρέωση αποζημίωσης της ενάγουσας (άρθρα 71 και 914 ΑΚ).

Περαιτέρω αποδείχθηκε ότι η ενάγουσα έχει υποστεί ηθική βλάβη για την αποκατάσταση της οποίας πρέπει να της επιδικασθούν 100.000 δραχμές, ποσό το οποίο το Δικαστήριο κρίνει εύλογο, σταθμίζοντας τις συνθήκες τέλεσης της αδικοπραξίας εκ μέρους οργάνων της εναγομένης και την κατάσταση των διαδίκων μερών (άρθρο 932 ΑΚ). Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο απέρριψε ως ουσιαστικά αβάσιμη την αγωγή κατά το ως άνω σκέλος της, εσφαλμένως εκτίμησε το αποδεικτικό υλικό. Κατά συνέπεια πρέπει να γίνει κατά ένα μέρος δεκτή η υπό κρίσιν έφεση ως και ουσιαστικά βάσιμη, να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη απόφαση κατά το μέρος που απέρριψε ως ουσιαστικά αβάσιμα τα υπό στοιχεία 3 και 4 αγωγικά αιτήματα αποζημίωσης και το αίτημα χρηματικής ικανοποίησης της ηθικής βλάβης της ενάγουσας, να κρατηθεί στο Δικαστήριο αυτό προς κατ' ουσίαν εκδίκαση την αγωγή κατά το ως άνω σκέλος της (άρθρο 535 παρ. 1 ΚΠολΔικ) να γίνει αυτή κατά ένα μέρος δεκτή ως και ουσιαστικά βάσιμη και να υποχρεωθεί η εναγόμενη να καταβάλει στην ενάγουσα 1) το ποσό των 300.000 δραχμών που αποτελεί υπαίτια για την εναγομένη απώλεια της αξίας του αυτοκινήτου από την αφαίρεσή του από την κατοχή της ενάγουσας μέχρι την εκποίησή του. 2) το ποσό των 652.800 (816.000 X

1.200.000/1.500.000) δραχμών, που αντιστοιχεί στην επιβάρυνση της ενάγουσας με τόκους για την αξία του αυτοκινήτου, οι οποίοι δεν αφαιρέθηκαν από το χρόνο παραλαβής του αυτοκινήτου από την εναγόμενη μέχρι την πώλησή του, δεδομένου ότι ο μολογείται από αυτή ότι για την επικαλούμενη με την αγωγή αξία του αυτοκινήτου 1.500.000 δραχμών η επιβάρυνση της ενάγουσας με τόκους υπερημερίας από 14-4-2000 και εφεξής θα ήταν κατά 816.000 δραχμές λιγότερη (1.426.000 - 600.000 δρ. η εκτιμώμενη από την ενάγουσα διαφορά του τιμήματος πώλησης του αυτοκινήτου) και 3) το ποσό των 100.000 δραχμών ως χρηματική ικανοποίηση της ηθικής βλάβης της ενάγουσας, ήτοι σύνολο 1.052.800 (300.000 + 652.800 + 100.000) δραχμές (3.089 ευρώ), νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής μέχρις εξοφλήσεως.

12/2005

Πρόδεδρος: Θεοδ. Νιαβής

Εισηγητής: Δημ. Τίγγας

Δικηγόροι: Αριστ. Τσακαλέας, Αγορίσα Αντωνοπούλου

Ειδική διαδικασία εκκαθάρισης προβληματικών επιχειρήσεων, κατά την οποία το προϊόν της εκποίησης του ενεργυτικού διανέμεται στους αναγγελόμενους δανειστές με πίνακα κατάταξης, συντασσόμενο από τον εκκαθαριστή. Τηρητέα διαδικασία εκδίκασης ανακοπών κατά πίνακα κατάταξης και αποκλειστική καθ' ύλην αρμοδιότητα του Εφετείου της έδρας του εκκαθαριστή. Απαγόρευση προσβολής της απόφασης με ένδικο μέσο, χωρίς τούτο να προσκρούει στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ.

Οι λόγοι ανακοπής κατά πίνακα κατάταξης μπορεί να αναφέρονται α) στην ύπαρξη της απαίτησης του δανειστή ή του προνομίου της, οπότε πρέπει να εκτίθενται τα

πραγματικά περιστατικά αυτών, 8) σε προβολή ενστάσεων του ανακόποντος κατά της καταταχθείσας απαίτησης του καθ' ου, γ) σε απλή αμφισβήτηση ή άρνηση της καταταχθείσας απαίτησης του καθ' ου ή του προνομίου, οπότε ο τελευταίος βαρύνεται με την επίκληση δια των προτάσεων των παραγωγικών της απαίτησης ή του προνομίου της γεγονότων.

Σε άσκηση ανακοπής κατά πίνακα κατάταξης νομιμοποιούνται, με τη συνδρομή εννόμου συμφέροντος, ο επισπεύδων την εκτέλεση, οι αναγγελθέντες δανειστές και ο καθ' ου η εκτέλεση, όχι δε και τρίτοι, όπως μη εμπρόθεσμα αναγγελθέντες δανειστές του καθ' ου η εκτέλεση.

Κατά το άρθρο 46 Α του ν. 1892/1990 που προστέθηκε με το άρθρο 14 του ν. 2000/1991, μετά από αίτηση των πιστωτών που εκπροσωπούν το 51% του συνόλου των απαιτήσεων κατά των αναφερομένων στην παρ. 1 του άρθρου 46 του ίδιου νόμου προβληματικών και υπερχρεωμένων επιχειρήσεων, το εφετείο της έδρας της επιχείρησης διατάσσει την ειδική εκκαθαρίση αυτής και διορίζει εκκαθαριστή, με απόφασή του που εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 του ν. 1386/1993, δηλαδή με απόφαση που πρέπει να εκδοθεί μέσα σε 15 ημέρες από τη συζήτηση της αίτησης για το διορισμό εκκαθαριστή και δεν υπόκειται σε τακτικά ή έκτακτα ένδικα μέσα. Κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 46 Α ο εκκαθαριστής υποχρεούται να προθεί στη λεπτομερή καταγραφή και την εν συνεχεία πώληση με δημόσιο πλειοδοτικό διαγωνισμό όλου του ενεργητικού της επιχείρησης ως συνόλου και κατά την παράγραφο του ίδιου άρθρου, το προϊόν της εκκαθαρισης επέχει θέση πλειοτριάσματος των άρθρων 1004 επ. ΚΠολΔικ. Κατά την παράγραφο 10 του άρθρου αυτού, ό-

πως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 53 παρ. 3 του ν. 2224/1994, και το τελευταίο εδάφιο προστέθηκε με το άρθρο 2 παρ. 3 του ν. 2702/1999 “Ο εκκαθαριστής εντός 15 ημερών από τη μεταβίβαση του ενεργητικού, κατά τα προαναφερόμενα, υποχρεούται να δημοσιεύσει σε 2 ημερήσιες εφημερίδες, μία Α. και μία της πρωτεύουσας του νομού της έδρας της επιχείρησης πρόσκληση αναγγελίας απαιτήσεων προς ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών. Οι δανειστές εντός ενός μηνός από τη δημοσίευση της πρόσκλησης έχουν δικαίωμα να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους. Στη συνέχεια ο εκκαθαριστής συντάσσει πίνακα κατάταξης, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 975 έως 979 και 1007 του ΚΠολΔικ, εντός 15 ημερών από τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας αναγγελίας. Με τον πίνακα γίνεται η κατάταξη των πιστωτών και για το μέρος του πλειστηριάσματος που τυχόν έχει πιστωθεί. Αρμόδιο για την εκδίκαση ανακοπών κατά του πίνακα είναι το εφετείο, στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα του ο εκκαθαριστής. Στη δίκη ενώπιον του εφετείου εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 1, 2, 4, 5 και 6 του άρθρου 270 του ΚΠολΔικ. Οι διατάξεις του παρόντος εδαφίου εφαρμόζονται και στους πίνακες κατάταξης που συντάσσονται από τους εκκαθαριστές των επιχειρήσεων, των οποίων το καθεστώς εκκαθαρισης διέπεται από τα άρθρα 9 και 10 του ν. 1386/1983. Αποφάσεις επί ανακοπών κατά πινάκων κατάταξης που έχουν εκδοθεί κατά την έναρξη ισχύος του νόμου (2702/1999) καθίστανται αμετάκλητες, εφόσον έχουν εκδοθεί αποφάσεις του εφετείου επ' αυτών και δεν έχει συζητηθεί η τυχόν ασκηθείσα αίτηση αναιρέσεως κατ' αυτών”.

Από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει ότι προβλέπεται ειδική διαδικασία εκκα-

θάρισης των προβληματικών και υπερχρεωμένων επιχειρήσεων, κατά την οποία το προϊόν της εκποίησης του ενεργυπτικού της επιχείρησης διανέμεται στους αναγγελλόμενους μέσα στις προθεσμίες του άρθρου 46 Α παρ. 10 ν. 1882/1990 δανειστές με πίνακα κατατάξεώς τους, που συντάσσεται από τον εκκαθαριστή, σύμφωνα με τα άρθρα 975-979 και 1007 ΚΠολΔικ και καθιερώνεται για την εκδίκαση των ανακοπών κατά πίνακα κατάταξης η τηρητέα διαδικασία, στην οποία εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 1-6 του άρθρου 270 ΚΠολΔικ και η αποκλειστική καθ' ύλην αρμοδιότητα του εφετείου της έδρας του εκκαθαριστή, του οποίου η απόφαση δεν υπόκειται σε κανένα τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο, χωρίς να προσκρούει μια τέτοια απαγόρευση στις διατάξεις των άρθρων 20 παρ. 1 του Συντ. και 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ (ΟΔ.ΑΠ. 8/2003 ΕΔ 44.890).

Εξάλλου, σύμφωνα με τα άρθρα 979 παρ. 2, 933 και 585 παρ. 2 ΚΠολΔικ, το δικόγραφο της ανακοπής κατά του πίνακα κατατάξεως πρέπει να περιέχει, εκτός από τα στοιχεία κάθε δικογράφου που αναφέρονται στα άρθρα 118 έως 120 του ίδιου κώδικα, τους λόγους της ανακοπής που αποτελούν την ιστορική της βάση. Οι λόγοι αυτοί μπορεί να αναφέρονται α) στην ύπαρξη της απαίτησεως του δανειστή ή του προνομίου της, οπότε, αν αυτή δεν έχει καταταγεί καθόλου ή ως προνομιακή στον πίνακα κατατάξεως, ο ανακόπτων υποχρεούνται να εκθέσει τα πραγματικά περιστατικά που θεμελιώνουν την απαίτηση ή το προνόμιο κατά τρόπο σαφή και ορισμένο, ώστε να είναι δυνατή η εκτίμηση από το δικαστήριο της νομιμότητας του λόγου, ο ορισμός του θέματος αποδείξεως και η άμυνα του καθ' ου, β) είτε σε προβολή ενστάσεων του ανακόπτοντος κατά της καταταχθείσης απαίτησεως

του καθ' ου, γ) είτε σε απλή αμφισβήτηση ή άρνηση από τον ανακόπτοντα της απαίτησεως του καθ' ου που έχει καταταγεί ή του προνομίου της, οπότε ο τελευταίος βαρύνεται με την επίκληση δια των προτάσεων (και με την απόδειξη) των παραγωγικών της απαίτησεως ή του προνομίου της πραγματικών γεγονότων. Στην τελευταία περίπτωση αρκεί η άρνηση αυτή και μόνον για το ορισμένο του λόγου της ανακοπής, αφού ο καθ' ου πρέπει να αποδείξει την ύπαρξη, το μέγεθος και το τυχόν προνομιακό χαρακτήρα της απαίτησης (ΑΠ 1717/1999 ΕΔ 41.1000, 277/1997 ΕΔ 38.1800).

Στην άσκηση της ανακοπής κατά του πίνακα κατατάξεως νομιμοποιούνται, με τη συνδρομή στο πρόσωπό τους εννόμου συμφέροντος, μόνον τα πρόσωπα που αναφέρονται στη διάταξη του άρθρου 979 ΚΠολΔικ, δηλαδή ο επισπεύδων την εκτέλεση, οι αναγγελθέντες δανειστές και ο καθ' ου η εκτέλεση, στης οποίας (εκτέλεσης) τη διαδικασία μόνον τα πρόσωπα αυτά μετέχουν, όχι δε και τρίτοι, στους οποίους περιλαμβάνονται και δανειστές του καθ' ου η εκτέλεση που δεν αναγγέλθηκαν εμπροθέσμως ή καθόλου (βλ. Ι. Μπρίνια, Η Αναγκ. Εκτελ. Τ. Β έκδ. 1979 παρ. 432, ΕφΑθ. 2991/1999 ΕΔ 41.1681, ΕφΠειρ. 1273/1991, ΕΕμπΔ. ΜΓ 626).

Διαφορετικό είναι το σήτημα του εύρους του δικαιώματος των δανειστών που αναγγέλθηκαν να αμφισβητήσουν με την ανακοπή κατά του πίνακα κατάταξης την απαίτηση, ακόμα και του επισπεύδοντος την εκτέλεση δανειστή, το οποίο δεν περιορίζεται από τη διάταξη του άρθρου 934 ΚΠολΔικ, αφού αυτή δεν προσδιάζει στην εν λόγω ανακοπή, όταν αφορά την αμφισβήτηση της απαίτησης του επισπεύδοντος την εκτέλεση δανειστή (ΑΠ 116/2001 ΕΔ 42.1577).

Στην προκείμενη περίπτωση με την από 18-1-2004 κλήση της καθ' ης νομίμως φέρεται προς συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου αυτού η κρινόμενη ανακοπή κατά πίνακας κατάταξης δανειστών προβληματικής επιχείρησης που έχει τεθεί υπό ειδική εκκαθάριση, μετά την έκδοση της υπ' αρ. 134/2002 αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου, με την οποία κηρύχθηκε αυτό αναρμόδιο καθ' ύλη και παρέπεμψε την ανακοπή ενώπιον αυτού του Δικαστηρίου, το οποίο είναι αρμόδιο να αποφασίσει σε πρώτο και τελευταίο βαθμό επ' αυτής (άρθρο 46 Α ν. 1892/1990). Με την κρινόμενη ανακοπή εκτίθεται ότι το ανακόπτον Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων αναγγέλθηκε εμπροθέσμως και προσκόντως στον συμβολαιογράφο Γ. Σ., ως υπαλληλο του πλειστηριασμού της υπό ειδική εκκαθάριση τελούσας οφειλέτιδας "Κ.Π.. ΑΒΕΟΤΑΕ" για απαιτήσεις του κατά της τελευταίας ποσού 225.092.414 δραχμών, για τις οποίες υπήρχε υπέρ αυτού ως νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, προνόμιο κατατάξεως επικρατέστερο από τις ενυπόθηκες απαιτήσεις άλλων δανειστών της οφειλέτιδας, αλλά ο υπαλληλος του πλειστηριασμού "δεν κατέταξε (αυτό) εις τον προσβαλλόμενον πίνακα κατατάξεως και την αντίδικον Τράπεζα (κατέταξε) δια το ποσό των 36.093.072 δραχμών, παρερμηνεύοντας την σαφή διάταξη του άρθρου 24 παρ. 1 ν. 2093/1992 με την οποία κατηργήθη πλέον το δεύτερον εδάφιον του άρθρου 61 ΚΕΔΕ". Ζητείται δε "να ακυρωθεί ο προσβαλλόμενος πίνακας κατατάξεως του άνω συμβολαιογράφου επί τω τέλει να καταταγεί στην πρώτη θέση αυτού για το ποσό των 225.042.414 δραχμών το ανακόπτον IKA".

Με αυτό το περιεχόμενο η ανακοπή είναι απορριπτέα ως αριστη και ανεπίδεκτη δικαστικής εκτιμήσεως, καθ' όσον

δεν προσδιορίζονται με τρόπο σαφή και συγκεκριμένο τα απαραίτητα για τη θεμελίωσή της περιστατικά, σε τρόπο ώστε να μπορεί η καθ' ης να αμυνθεί και το Δικαστήριο να τάξει τις αναγκαίες αποδείξεις (άρθρα 216 παρ. 1 σε συνδυασμό με 933 και 979 ΚΠολΔικ). Ειδικότερα: 1) Δεν μνημονεύει με την ανακοπή του το ανακόπτον ούτε με τις έγγραφες προτάσεις του ποιος είναι ο πίνακας κατάταξης που προσβάλλεται, αφού, πέραν του ονόματος του συμβολαιογράφου που φέρεται ότι τον συνέταξε, κανένα προσδιοριστικό στοιχείο εξαπομίκευσης του προσβαλλόμενου πίνακα δεν παρατίθεται, ούτε μπορεί να συναχθεί αυτό από την επίκληση της συναφούς και χρονικώς προγενέστερης υπ' αρ. 31185/3-10-2001 έκθεσης πλειστηριασμού και κατακύρωσης, 2) Ενώ επικαλείται ότι δεν κατετάγη το ανακόπτον στον προσβαλλόμενο πίνακα, δεν εκθέτει με την ανακοπή, όπως είχε υποχρέωση, κατά τα αναφερόμενα στη μείζονα σκέψη, αλλά ούτε και με τις έγγραφες προτάσεις του, τα πραγματικά περιστατικά που θεμελιώνουν την απαίτηση ή το προνόμιο, κατά τρόπο σαφή και ορισμένο, ώστε να είναι δυνατή η εκτίμηση από το Δικαστήριο της νομιμότητας του λόγου, ο ορισμός του θέματος αποδείξεως και η άμυνα της καθ' ης. Άλλωστε και ο ασαφής συσχετισμός που επικειρείται με την επίκληση της ιδιότητας του ανακόπτοντος που εμπειρίεται στην επωνυμία του και της ύπαρξης στον ανακοπόμενο πίνακα ενυπόθηκων απαιτήσεων άλλων δανειστών, αποβαίνει κατ' αρχήν αδόκιμος, αφού οι ενυπόθηκες απαιτήσεις κατατάσσονται στην πέμπτη τάξη με τις απαιτήσεις του Δημοσίου και ικανοποιούνται κατά ποσοστά 2/3 και 1/3 αντιστοίχως από το απομένον πλειστηρίασμα, ενώ οι απαιτήσεις των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης (όπως είναι το ανακόπτον) κατατάσ-

σονται στην έβδομη τάξη (βλ. άρθρα 975 αρ. 5 και 7 και 976 αρ. 1, 2, 977 και 1007 ΚΠολΔΙΚ), δηλαδή έχουν ασθενέστερο προνόμιο. 3) Ενώ η υπό κρίση ανακοπή στρέφεται μόνον κατά της καθ' ης που φέρεται ότι κατεσάγει για ποσό 36.093.072 δραχμών, ζητείται να γίνει κατάταξη του ανακόποντος όχι στη θέση της καθ' ης, όπως θα έπρεπε, αλλά στη θέση άλλων, μη κατονομαζομένων δανειστών της οφειλέτιδας που αναγγέλθηκαν (στην πρώτη θέση) και για το σύνολο της απαίτησής του, χωρίς να προσδιορίζεται ακόμα και το μέγεθος του τιμήματος εκποίησης της περιουσίας της υπό εκκαθάριση εταιρίας ή τα ονόματα των καταταγέντων στην πρώτη θέση, ούτε να στρέφεται εναντίον τους η ανακοπή.

Εν δψει τούτων παρέλκει η εξέταση του ισχυρισμού της καθ' ης για εκπρόθεσμη αναγγελία της απαίτησης του ανακόποντος (μετά την πάροδο διμήνου από τη δημοσίευση πρόσκλησης σε δύο εφημερίδες) και έκπτωσή του από το δικαιώμα του να ασκήσει ανακοπή κατά του πίνακα κατάταξης. Τα δικαστικά έξοδα βαρύνουν το καθ' ου, θα επιβληθούν όμως μειωμένα στο ήμισυ κατά το άρθρο 22 ν. 3693/1957 (31.8δ. 7/20-6-1957 όπως συμπληρώθηκε με άρθρο 12 παρ. 5 ν. 1738/1987 και την κατ' εξουσιοδότηση αυτού άρ. 134423 Οικ./8-12-1992/20-1-1993 απόφ. Υπ.Οικ. και Δικ/νης).

16/2005

Πρόεδρος: Θεοδ. Νιαβής

Εισογήτρια: Χρυσούλα Χαλιαμούρδα

**Δικηγόροι: Κων. Τσακίρης, Ιουλία Μήτη,
Δημ. Νάρης**

Υποχρέωση γονέων αναλόγως των δυνάμεών τους, για διατροφή του ενήλικου άγαμου τέκνου τους, αν αυτό αδυνατεί να διατραφεί από την περιουσία του ή από εργασία κατάλληλη για την πλικία του,

την κατάσταση της υγείας και τις λοιπές βιοτικές συνθήκες. Ανίκανο, μετά την ενηλικίωση, θεωρείται το τέκνο αν πάσχει από σωματική ή ψυχική ανικανότητα, λόγω της οποίας αδυνατεί να θρεπεί εργασία κατάλληλη για την πλικία του.

Υποχρέωση αδελφών, αν το δικαστήριο κρίνει εύλογο, προς διατροφή αδελφού, που αδυνατεί να αυτοδιατραφεί για ιδιαίτερους λόγους και ιδίως λόγω πλικίας, βαριάς ασθένειας ή αναπηρίας.

Ένσταση διακινδύνευσης ιδίας διατροφής.

{...} Από τις διατάξεις των άρθρων 1389, 1390, 1485, 1486, 1489 παρ. 2 και 1493 ΑΚ, προκύπτει ότι η υποχρέωση των γονέων για διατροφή του τέκνου τους δεν διαρκεί μόνο μέχρι την ενηλικίωσή του, αλλά αυτοί (γονείς) υποχρεούνται να διατρέφουν και το ενήλικο τέκνο τους, αν αυτό δεν μπορεί να διαθρέψει τον εαυτό του από την περιουσία του ή από εργασία κατάλληλη για την πλικία του, την κατάσταση της υγείας και τις λοιπές βιοτικές συνθήκες ενόψει και των τυχόν αναγκών της εκπαίδευσής του (ΕΑ 4299/1993 Ελλ.Δνη 35.451, ΕΑ 6246/1992 Ελλ.Δνη 34.1629). Ειδικότερα, ανίκανο να διαθρέψει τον εαυτό του, μετά την ενηλικώση του, θεωρείται το τέκνο αν πάσχει από σωματική ή ψυχική ανικανότητα εξ αιτίας της οποίας δεν μπορεί να θρεπεί εργασία κατάλληλη για την πλικία του. Στην περίπτωση αυτή το μέτρο της διατροφής προσδιορίζεται όχι πλέον από την κοινωνική θέση του δικαιούχου, αλλά με βάση τις συνθήκες ζωής του (ΑΠ 1834/1984 ΝοΒ 33,1139). Η διατροφή περιλαμβάνει όλα όσα είναι αναγκαία για τη συντήρησή του και επιπλέον τα έξοδα για την ανατροφή, καθώς και την επαγγελματική και την εν γένει εκπαίδευσή του. Η διατροφή αυτή του τέκνου, όταν είναι άγαμο, βαρύνει αμφότερους τους γονείς, πάντως όχι κατ' ίσο μέρος, αλλά αναλόγως

προς τις δυνάμεις εκάστου, όχι μόνο, εφόσον υφίσταται ο γάμος τους αλλά και στην περίπτωση της χωριστής διαβίωσής τους λόγω διάστασης ή διαζυγίου (ΑΠ 1060/1993 ΕλλΔν 35.1291, ΕΑ 2239/1998 ΕλλΔν 40.379, ΕΠειρ. 267/1998, ΕλλΔν 39.896, ΕΑ 9720/1997, ΕλλΔν 39.1356).

Περαιτέρω από τις διατάξεις του άρθρου 1504 εδ. α' ΑΚ, ο αδελφός ή η αδελφή μπορούν, αν το δικαστήριο κρίνει εύλογο, να υποχρεωθούν να δίνουν διατροφή σε αδελφό ή αδελφή, αν αυτός που τη ζητεί, αδυνατεί να διαθρέψει τον εαυτό του για ιδιαίτερους λόγους και ιδίως εξαιτίας της πλικίας του, βαριάς ασθένειας ή αναπηρίας. Η διατροφή περιλαμβάνει τα απολύτως αναγκαία για τη ζωή και επιπλέον τα έξοδα για την ανατροφή και την επαγγελματική και την εν γένει εκπαίδευση. Η υποχρέωση διατροφής αδελφού αποτελεί εξαίρεση στο σύστημα διατροφής ανιόντων και κατιόντων, καθόσον δεν υπάρχει διάταξη που να καθορίζει τη θέση αυτού στη σειρά των υποχρέων που προβλέπονται στο άρθρο 1488-1491 ΑΚ, αυτοί τοποθετούνται άλλωστε τελευταίοι στη σειρά των δικαιούχων (άρθρ. 1492 ΑΚ), δηλαδή ακολουθούν ως δικαιούχοι τους τυχόν απώτερους ανιόντες του υποχρέου αδελφού (Ε. Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη-Οικογενειακό Δίκαιο β' έκδοση, τόμος II, σελ. 160 επ. Β. Βαθρακοκοΐης, Οικογενειακό Δίκαιο έκδοση 2003, στο άρθρο 1504 σελ. 807 επ.).

Στην προκείμενη περίπτωση... αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Ο πρώτος και η δεύτερη των εναγόμενων τέλεσαν μεταξύ τους νόμιμο γάμο, κατά τους κανόνες της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας στις 11-6-1961, στο Κ. Λ., ο οποίος λύθηκε με την με αριθμ. 20/1994 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου, η οποία έχει ήδη καταστεί αμετάκλητη. Από το γάμο τους αυτόν απέκτη-

σαν δύο τέκνα την ενάγουσα και τον τρίτο εναγόμενο. Η ενάγουσα πλικίας κατά το χρόνο άσκησης της αγωγής 37 ετών καθόσον γεννήθηκε το έτος 1966, αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα υγείας εξ αιτίας των οποίων δεν μπορεί να εργασθεί. Ειδικότερα πάσχει από ψυχωσική συνδρομή παρανοϊκού τύπου, τελεί υπό συστηματική ιατρική παρακολούθηση και απαιτείται η νοσηλεία της κατά τακτά μεγάλα χρονικά διαστήματα σε ψυχιατρική κλινική (βλ. τις από 9-5-1999 και 22-5-2001 ιατρικές γνωματεύσεις του Α. Κ. - νευρολόγου - ψυχιάτρου, διευθυντή της ψυχιατρικής κλινικής "Α. Φ.". Οι δαπάνες της για ιατροφαρμακευτική περιθαλψη καλύπτονται αποκλειστικά από το Ταμείο ΟΑΕΕ-ΤΑΕ (Οργανισμός Απασχόλησης Ελευθέρων Επαγγελματιών), στο οποίο την έχει ασφαλισμένη ο πρώτος εναγόμενος πατέρας της, ως προστατευόμενο μέλος, συμπεριλαμβανομένων και των νοσηλίων της πιο πάνω ψυχιατρικής κλινικής "Α. Φ. (βλ. την με αριθμ. .../2001 βεβαίωση του ΟΑΕΕ - ΤΑΕ). Η ενάγουσα νοσηλεύεται σε ψυχιατρική κλινική τουλάχιστον δεκαπέντε ημέρες το μήνα. Κατά το υπόλοιπο χρονικό διάστημα διαμένει με τον πρώτο εναγόμενο πατέρα της σε ιδιόκτητη οικία του και επομένως δεν βαρύνεται με έξοδα στεγασεως. Είναι άτομο με περιορισμένες δαπάνες για ένδυση και ανύπαρκτες για ψυχαγωγία, καθόσον παραμένει έγκλειστη στην οικία της, σπάνια εξέρχεται αυτής, παρά μόνο για να μεταβεί προς νοσηλεία στην ψυχιατρική κλινική. Στερείται δε περιουσίας και άλλων πόρων συντήρησης και εφόσον είναι ανίκανη να αυτοδιατραφεί, έχει δικαίωμα διατροφής, πρωτίστως απέναντι στους γονείς της, ο καθένας των οποίων έχει ανάλογη με τις δυνάμεις του υποχρέωση προς τούτο (άρθρ. 1489 παρ. 2 ΑΚ).

Από τα ίδια ως άνω αποδεικτικά στοι-

χεία αποδείχθηκε ότι ο πρώτος εναγόμενος πατέρας της ενάγουσας, ηλικίας 69 ετών ασχολείται με τη συλλογή άκρως πολύτιμων και μεταπώλησή τους σε εργοστάσια της Θ. Από την εργασία του αυτής αποκομίζει το ποσό των 1.200 ευρώ το μήνα. Απασχολεί δε κατά τακτά χρονικά διαστήματα, δύο εργάτες στους οποίους καταβάλει 25 ευρώ την ημέρα στον καθένα. Είναι κύριος κατά ποσοστό $\frac{1}{2}$ εξ αδιαιρέτου, μίας οικίας που βρίσκεται στη Λ. και ενός ιδιωτικής χρήσεως επιβατηγού αυτοκινήτου, εργοστασίου κατασκευής MERCEDES, τύπου 200, κυλινδρισμού 2000 cc, το οποίο κυκλοφόρησε για πρώτη φορά στις 11-11-1981. Επίσης είναι κύριος και ενός παλαιού φορτηγού, το οποίο χρησιμοποιεί για την άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας.

Η δεύτερη εναγόμενη-μπτέρα της ενάγουσας είναι ηλικίας 64 ετών, δεν εργάζεται και διαμένει σε μισθωμένη οικία στη Λ., το μνηματικό μίσθωμα της οποίας ανερχόμενο σε 322,82 Ευρώ, καταβάλει εξ ίδιων ο τρίτος εναγόμενος, ο οποίος και τη συντηρεί οικονομικά. Έχει όμως εισπράξει δυνάμει των με αριθμ. 293/1997 και 410/2001 αποφάσεων του Μονομελούς Πρωτοδικείου το ποσό των 9.391,05 ευρώ στις 2.4.2001 και 7.12.2001 από τον πρώτο εναγόμενο - πρώνυμη σύζυγό της ως αποζημίωση για την αποκλειστική χρήση του ποσοστού συγκυριότητάς της (το οποίο ανήκει πλέον στον τρίτο εναγόμενο) της διόροφης οικίας που βρίσκεται στην οδό Δ. αρ.... Δεν αποδείχθηκε, όμως ότι το ποσό αυτό υφίσταται κατά το χρόνο άσκησης της αγωγής, καθόσον έχει παρέλθει τριετία από την είσπραξή του, ώστε να μπορεί να ληφθεί υπόψει ως σταθερό εισόδημά της το οποίο θα της παρέχει οικονομική αυτοτέλεια καθόλο το επίδικο διάστημα ήτοι από 29-8-2003 έως 29-8-2006 και τη δυνατότητα καταβολής δια-

τροφής στην ενάγουσα. Συνεπώς δεν μπορεί να καταβάλει διατροφή χωρίς να κινδυνεύει η δική της διατροφή, γενομένης δεκτής της σχετικής ενστάσεως που πρότεινε η ίδια ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου.

Περαιτέρω ο τρίτος εναγόμενος είναι εργολάβος κατασκευής μωσαϊκών δαπέδων και τα μνηματικά εισοδήματά του ανέρχονται στο ποσό των 2.200 ευρώ. Είναι έγγαμος και πατέρας ενός ανηλίκου τέκνου ηλικίας 4 ετών. Διαμένει σε μισθωμένη οικία και καταβάλει μίσθωμα το ποσό των 400 ευρώ το μήνα. Είναι κύριος μίας διόροφης κατοικίας που βρίσκεται στην οδό Δ. αριθμ.. της Λ., κατά ποσοστό $\frac{1}{2}$ εξ αδιαιρέτου (βλ. την με αριθμ. 22240/2-3-2001 περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης πλειστηριασμού ακινήτου του συμβολαιογράφου Γ. Φ., σύμφωνα με την οποία κατέβαλε ως πλειοδότης το ποσό των 14.000.000 δραχμών). Επίσης είναι κύριος του με αριθμ. ΡΙΖ ιδιωτικής χρήσεως επιβατηγού αυτοκινήτου, εργοστασίου κατασκευής BMW, τύπου 318 is κυλινδρισμού 1800 cc με ημερομηνία αδείας 5-10-1993 και ενός φορτηγού αυτοκινήτου, εργοστασίου κατασκευής MERCEDES.

Με βάση τις οικονομικές δυνατότητες του πρώτου και του τρίτου των εναγόμενων, η διατροφή την οποία δικαιούται η ενάγουσα, πρέπει να καθορισθεί ενώψει και των προαναφερομένων συνθηκών της ζωής της, στο ποσό των 400 ευρώ. Από το ποσό αυτό υποχρεούνται να καταβάλουν ο μεν πρώτος εναγόμενος το ποσό των 280 ευρώ, ο δε τρίτος εναγόμενος (στον οποίο μετακυλίζεται η υποχρέωση διατροφής της αδελφής του αφού δεν είναι δυνατόν να καλυφθεί εξ ολοκλήρου από τους γονείς), το ποσό των 120 ευρώ. Τα ποσά αυτά μπορούν ο πρώτος και ο τρίτος των εναγόμενων να καταβάλουν χωρίς να

διακινδυνεύει η δική τους διατροφή και επομένως η σχετική ένσταση που πρόβαλαν οι ίδιοι ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου είναι ουσιαστικά αβάσιμη. Το πρωτοβαθμιο δικαστήριο το οποίο έκρινε κατά τον ίδιο τρόπο και απέρριψε την αγωγή ως προς την δεύτερη εναγομένη, δέχτηκε δε αυτήν εν μέρει ως προς τους λοιπούς εναγομένους και υποχρέωσε τον πρώτο απ' αυτούς να καταβάλει στην ενάγουσα 280 ευρώ το μήνα και τον τρίτο εναγόμενο 120 ευρώ το μήνα, για το χρονικό διάσπουμα από 29-8-2003 έως 29-8-2006, ορθά ερμήνευσε και εφάρμοσε το νόμο και εκτίμησε τις αποδείξεις, τα δε αντίθετα υποστηριζόμενα με τις εφέσεις είναι αβάσιμα και πρέπει να απορριφθούν.

Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω πρέπει να απορριφθούν οι εφέσεις ως ουσιαστικά αβάσιμες...

53/2005

Πρόεδρος: Ανδρ. Τσόλιας

Εισηγητής: Γεωρ. Αποστολάκης

Δικηγόροι: Αθαν. Φώτος, Βασ. Μπανταβάνος

Επί αλληλόχρεου λογ/σμού, οι τόκοι υπερημερίας ανατοκίζονται και μετά το κλείσιμο αυτού, αν υπάρχει συμφωνία, ανεξάρτητα από το αν για την οφειλή του καταδοίπου έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση ή εκτελεστός τίτλος, όπως δ/γν πληρωμής, αφού η δ/ξη του άρθρου 8 παρ. 6 του εξουσιοδοτικού νόμου 1083/1980 και η βάσει τούτου εκδοθείσα 289/30-10-1980 απόφαση της Νομισματικής Επιπροπής προβλέπουν, κατ εξαίρεση των 296 ΑΚ και 111 παρ. 2 ΕισΝΑΚ, τον εκτοκισμό των οφειλόμενων στις Τράπεζες τόκων, εφόσον τούτο είχε συμφωνηθεί ρητά (και όχι με μονομερή δήλωση της Τράπεζας), χωρίς χρονικό ή άλλο περιορι-

σμό, μήτε διάκριση μεταξύ ενεργού και λήξασας για οποιονδήποτε λόγο σύμβασης, ή χωρίς εξαίρεση του εκτοκισμού, όταν έχει εκδοθεί για την οφειλή δικαστική απόφαση ή εκτελεστός τίτλος.

Η μη περιληφτηνή διάταξη στη δ/γν πληρωμής για ανατοκισμό τόκων υπερημερίας δεν αποκλείει τη συμβατική οφειλή τέτοιων τόκων.

Θέσπισην ανωτάτου (πολλαπλασίου) ορίου των απαιτήσεων Τραπεζών από τόκους και ανατοκισμό εκ συμβάσεων δανείων ή πιστώσεων. Μη αναζήτηση ποσών που καταβλήθηκαν από τους οφειλέτες ή τρίτους εκούσια ή κατόπιν συμφωνίας, ή λόγω εκπέλεσης (30 παρ. 2 ν. 2789/2000). Εξαίρεση από τη ρύθμιση αυτή των τελεσιδίκων κριθέντων ή των ρυθμισθέντων με νόμο ή με συμφωνία (30 παρ. 8 ν. 2789/00). Με τελεσίδικη απόφαση ισοδυναμεί και η δ/γν πληρωμής, που απέκτησε ισχύ δεδικασμένου.

Η δ/ξη που παρέχει δικαίωμα στις Τράπεζες να μην επιστρέφουν στους οφειλέτες τυχόν επί πλέον καταβληθέντα ποσά στις εξαιρούμενες από το 30 παρ. 8 του ν. 2789/00 συμβάσεις είναι αντίθετη στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο αυτής, διότι προσβάλλει το συνταγματικό δικαίωμα της ιδιοκτησίας, στο οποίο περιλαμβάνονται όχι μόνον εμπράγματα, αλλά και ενοχικά περιουσιακά δικαιώματα και δη απαπήσεις (όπως από αδικ. πλουτισμό), είτε αναγνωρισμένες δικαστικά, είτε απλώς γεννημένες, εφ όσον υπάρχει νόμιμη προσδοκία ικανοποίησης με βάση το ισχύον, ως την προσφυγή στο Δικαστήριο, δίκαιο. Η επίκληση ειδικής δ/ξης νόμου που προβλέπει άμεσα αιτία διατήρησης του πλουτισμού συνιστά ένσταση.

{...} 2. Η ενάγουσα (ήδη εφεσίθλητη) με την αγωγή της, την οποία αποπύθυνε κατά της εκκαλούσας ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, ισχυρίσθηκε (κατά την επικουρική της θεμελίωση) ότι η εναγομένη της χορήγησε πίστωση με ανοιχτό λογαριασμό, για το κατάλοιπο της οποίας, μετά το οριστικό κλείσιμο του λογαριασμού, εκδόθηκε διαταγή πληρωμής. Ό,τι για να αποφύγει την αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος της ακίνητης περιουσίας της, αναγκάσθηκε να καταβάλλει στην εναγομένη συνολικά 31.980.000 δρχ, μολονότι το πράγματι οφειλόμενο ποσό για το κεφάλαιο, τόκους υπερημερίας και έξοδα ανερχόταν σε 19.068.959 δρχ, έτσι ώστε να καταστεί πλουσιότερη σε βάρος της περιουσίας της κατά τη διαφορά των 12.911.041 δρχ χωρίς νόμιμη αιτία, αφού το επί το πλέον ποσό καταβλήθηκε αχρεώστητα, δεδομένου ότι συνιστούσε τόκους τόκων για το μετά το οριστικό κλείσιμο του λογαριασμού χρονικό διάστημα, χωρίς ωστόσο ούτε η σύμβαση να προβλέπει την καταβολή τέτοιων τόκων ούτε να έχουν επιδικασθεί από τη διαταγή πληρωμής. Για τους λόγους αυτούς ζήτησε να υποχρεωθεί η εναγομένη να της πληρώσει ποσό 12.911.041 δρχ με το νόμιμο τόκο από τις 4.5.2000 που την όχλησε για την καταβολή του. Η υπόθεση εκδικάσθηκε αντιμωλία των διαδίκων και εκδόθηκε η υπ' αριθ. 124/2003 οριστική απόφαση του ανωτέρω δικαστηρίου, με την οποία η αγωγή έγινε δεκτή. Η εκκαλούσα με την έφεσή της προσβάλλει την απόφαση αυτή και παραπονείται για εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων, ζητώντας να εξαφανισθεί ώστε να απορριφθεί η εναντίον της αγωγής. Πρέπει λοιπόν να ακολουθήσει η ουσιαστική έρευνα των λόγων της έφεσης.

3. Κατά τη διάταξη του άρθρου 8 παρ.

6 του ν. 1083/1980 “περί αγοράς και πωλήσεως συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων”, όπως ίσχυε πριν από την κατάργηση της με το άρθρο 12 παρ. 58 του ν. 2601/1998 που ισχύει από 15-4-1998 (άρθρο 20 αυτού), η Νομισματική Επιτροπή (Ν.Ε.) με αποφάσεις της δύναται να επιτρέπει τον εκτοκισμό των οφειλόμενων τόκων στα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα χωρίς οποιοδήποτε χρονικό ή άλλο περιορισμό. Από τη διάταξη αυτή συνάγεται ότι παρασχέθηκε η εξουσιοδότηση στη Ν.Ε., υπό τον έλεγχο και τη ρυθμιστική εξουσία της οποίας είχε τεθεί το όλο πλέγμα των τραπεζικών επιτοκίων, να επιτρέπει με αποφάσεις της τον ανατοκισμό των τόκων που οφείλονται σε πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία λειτουργούν στην Ελλάδα, χωρίς κανένα χρονικό ή άλλο περιορισμό. Με βάση τη νομοθετική αυτή εξουσιοδότηση εκδόθηκε η απόφαση 289/30-10-1980 της Ν.Ε. που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (τεύχος Α' 269/17-11-1980) και είχε ισχύ νόμου, με την οποία η Ν.Ε. αποφάσισε ότι “ο εκτοκισμός των οφειλομένων εις τας Τραπέζας και τους λοιπούς οργανισμούς εν καθυστερήσει τόκων δύναται να γίνεται από της πρώτης ημέρας καθυστερήσεως άνευ οποιουδήποτε χρονικού περιορισμού”. Με την απόφαση αυτή, η οποία ίσχυσε από τις 8/12/1980 έως τις 15/4/1998, θεσπίστηκε, προκειμένου περί των τραπεζικών συναλλαγών, εξαίρεση ως προς τους περιορισμούς που τίθενται από τις διατάξεις των άρθρων 296 Α.Κ. και 111 παρ. 2 Εισ. Ν.Α.Κ., για τον ανατοκισμό των οφειλόμενων τόκων. Σύμφωνα με την εξαίρεση αυτή παρασχέθηκε στις Τράπεζες και στα πιστωτικά ιδρύματα η ευχέρεια, στο πλαίσιο του επιτρεπτικού κανόνα δικαίου που θέτει η ανωτέρω διάταξη, να εκτοκίζουν, δηλαδή, κατά τον χρησιμοποιούμε-

νο αυτό οικονομικό όρο, να υπολογίζουν λογιστικώς τόκους από την πρώτη ημέρα της καθυστερήσεως τους χωρίς τους “περιορισμούς” των πιο πάνω διατάξεων του ΑΚ και του Εισαγωγικού του Νόμου. Για τον κατά την εξαίρεση όμως αυτή ανατοκισμό απαιτείται ρητή συμφωνία από τα μέρη και δεν αρκεί μονομερής δήλωση από την Τράπεζα (ΑΠολογικό 8 και 9/1998 ΝοΒ 46 (1998) σελ. 496 = ΔΕΕ 2 (1998) σελ. 177 και 180).

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι επί αλληλοχρέου, κατά το άρθρο 112 παρ. 1 ΕισΝΑΚ, λογαριασμού όταν υπάρχει συμφωνία περί ανατοκισμού των τόκων υπερημερίας και μετά το κλείσιμο αυτού, οι τόκοι αυτοί ανατοκίζονται κατά τους όρους της συμφωνίας, ανεξάρτητα από το αν για την οφειλή του καταλοίπου έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση ή εκτελεστός τίτλος, όπως είναι η διαταγή πληρωμής (άρθρο 631 ΚΠολΔ), διότι το κατάλοιπο, που αποτελεί απαίτηση της τράπεζας, δεν χάνει με την έκδοση της απόφασης ή του τίτλου το χαρακτήρα της τραπεζικής απαίτησης, αφού ο προαναφερόμενος εξουσιοδοτικός νόμος και η παραπάνω απόφαση της Νομισματικής Επιτροπής προβλέπουν τον εκτοκισμό των οφειλόμενων στις Τράπεζες τόκων εφόσον τούτο είχε συμφωνηθεί, χωρίς να κάνουν καμία διάκριση μεταξύ ενεργού συμβάσεως και συμβάσεως αλληλούχρεου λογαριασμού που για οποιοδήποτε λόγο έληξε ή να εξαιρούν τον εκτοκισμό όταν έχει εκδοθεί για την οφειλή δικαστική απόφαση ή εκτελεστός τίτλος (ΑΠ 938/2002 ΕλλΔν 44 (2003) σελ. 1368, ΑΠ 1619/2000 ΕλλΔν 42 (2001) σελ. 744).

Εν προκειμένω, από τις καταθέσεις των μαρτύρων... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα : Η εναγομένη και ίδιη εκκαλούσα, με την υπ' αριθ./1971 σύμβαση πιστώσεως με ανοικτό λογαριασμό, παρέσκε στην ενά-

γουσα και ίδιη εφεσίβλητη πίστωση μέχρι 410.000 δρχ, όριο το οποίο με μεταγενέστερες αυξητικές συμβάσεις έφθασε σε 6.000.000 δρχ. Η εναγομένη στις 22.6.1987 έκλεισε μονομερώς την πίστωση, όπως είχε δικαίωμα από τη σύμβαση, και προέκυψε σε βάρος της ενάγουσας χρεωστικό κατάλοιπο 5.977.440 δρχ, το οποίο ενσωμάτωνε το οφειλόμενο κεφάλαιο, τους τόκους υπερημερίας και τους τόκους αυτών, τα έξοδα κ.λ.π. Για την απαίτηση αυτή εκδόθηκε η υπ' αριθ. 363/66/1987 διαταγή πληρωμής του δικαστή του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, με την οποία η ενάγουσα υποχρεώθηκε να πληρώσει στην εναγομένη κεφάλαιο 5.977.4440 δρχ. με το νόμιμο τόκο από τις 13.6.1987 και 112.400 δρχ για δικαστική δαπάνη. Κατά της διαταγής αυτής η ενάγουσα άσκησε ανακοπή που απορρίφθηκε με την υπ' αριθ. 166/1989 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας. Η απόφαση αυτή κατέστη τελεσίδικη γιατί η εναντίον της έφεση απορρίφθηκε με την υπ' αριθ. 601/1990 απόφαση του Εφετείου. Συνεπώς η ανωτέρω διαταγή απέκτησε ισχύ δεδικασμένου (άρθρο 633 παρ. 2 ΚΠολΔ).

Η εναγομένη άρχισε με βάση τον τίτλο αυτό αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος της ακίνητης περιουσίας ομόρρυθμου μέλους της ενάγουσας. Μετά από διαδοχικές καταθολές που έκανε η ενάγουσα και πολλές αναστολές των πλειστηριασμών, ορίσθηκε πλειστηριασμός για τις 25.2.1998 με το υπ' αριθ. .../1998 20ο επαναληπτικό πρόγραμμα του δικαστικού επιμελητή Δ. Κ., πλην όμως ο πλειστηριασμός αυτός δεν έγινε γιατί η αναγκαστική εκτέλεση ακυρώθηκε (μετά από ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ) με την υπ' αριθ. 312/1999 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου για το λόγο ότι η οφειλή μαζί με τους τόκους υπερημερίας και τα έξοδα έχει εξοφληθεί. Το δικαστή-

ριο εκείνο μάλιστα είχε διατάξει τη διενέργεια λογιστικής πραγματογνωμοσύνης, την οποία διενήργησε ο λογιστής Α. Τ. Σύμφωνα με το πόρισμά της, το συνολικό ποσό των 31.980.000 δρχ που μέχρι τότε είχε καταβάλλει η ενάγουσα, ομολογούμενο άλλωστε από την εναγομένη, υπερκάλυπτε το συνολικό χρέος που απέρρεε από τη διαταγή πληρωμής, το οποίο ανερχόταν συνολικά σε 19.146.364, αναλυόμενο σε κεφάλαιο 5.977.400 δρχ, τόκους υπερημερίας 12.723.911 δρχ και δικαστικά εξόδα 167.000 δρχ. Είχε δηλαδή καταβάλλει επί πλέον 12.833.636 δρχ. Κατά της ανωτέρω αποφάσεως κανένας διάδικος δεν άσκησε έφεση και ήδη κατέστη τελεσίδικη, πράγμα που ομολογεί η εναγομένη. Ειδικότερα, στις 10.12.1994 η εναγομένη είχε εισπράξει 18.901.959 δρχ και απέμεινε, αφού οι καταβολές είχαν καταλογισθεί στα έξοδα, στους τόκους και στο κεφάλαιο, ένα μικρό υπόλοιπο από το κεφάλαιο (115.439 δρχ). Στις 25.7.1995 κατέβαλε άλλα 2.000.000 δρχ. Οι τόκοι υπερημερίας του υπολοίπου αυτού από το κεφάλαιο μέχρι τότε ήταν 13.527 δρχ. Με την καταβολή αυτή εξοφλήθηκε και το κεφάλαιο.

Παρά τάύτα η εναγομένη συνέχισε με την απειλή του πλειστριασμού (για τη σημασία αυτού βλ. ΑΠ 29/2002 ΕλλΔνη 43 (2002) σελ. 1024 = ΝοΒ 2003 σελ. 847) να αξιώνει την καταβολή και άλλων ποσών, δικαιολογώντας την αξιώση της με τον ισχυρισμό ότι είχε δικαίωμα να εκτοκίζει ανά τρίμυνο τους εν τω μεταξύ τόκους υπερημερίας. Για το επί πλέον καταβληθέν ποσό των 12.833.636 (που συνιστά και το αντικείμενο της υπό κρίση υποθέσεως) η εναγομένη είχε τότε υποστηρίξει ότι πρόκειται για τόκους των τόκων υπερημερίας που προέκυψαν για το μετά το κλείσιμο του λογαριασμού και την έκδοση της διαταγής πληρωμής διάστη-

μα, τους οποίους δικαιούταν κατά τους ίσχυρισμούς της να αξιώσει. Βέβαια, η διαταγή πληρωμής δεν είχε επιδικάσει πέρα από τους τόκους υπερημερίας και τόκους τέτοιων τόκων. Συνεπώς (και υπό την εκδοχή ότι δικαιούταν η εναγομένη τέτοιους τόκους) δεν αποτελούσε τίτλο εκτελεστό για την είσπραξή τους (ΑΠ 96/1996 ΕλλΔν 37 (1996) σελ. 615, ΑΠ 118/1996 αδημοσίευτη). Ωστόσο, η μη περιληφτή διάταξη στη διαταγή πληρωμής για ανατοκισμό δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να οφείλονται τέτοιοι τόκοι από τη συμφωνία των μερών. Δεν θα μπορούσε βέβαια να ικανοποιηθεί η είσπραξή τους με βάση την ανωτέρω διαταγή πληρωμής, αλλά η συμβατική πρόβλεψη της εισπράξεώς τους συνιστά νόμιμη αιτία που αποκλείει την εφαρμογή των διατάξεων περί αδικαιολογήτου πλουτισμού.

Σύμφωνα άλλωστε και με τις προαναφερόμενες αιτιολογίες, οι τόκοι υπερημερίας είναι δυνατό να ανατοκίζονται κατά τους όρους της συμφωνίας, ανεξάρτητα από το αν για την οφειλή του καταλόπου έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση ή άλλος εκτελεστός τίτλος, διότι το κατάλοιπο που αποτελεί απαίτηση της τράπεζας δεν κάνει με την έκδοση της απόφασης ή του τίτλου το χαρακτήρα της τραπεζικής απαίτησης, αφού ο εξουσιοδοτικός νόμος 1083/1980 και η προαναφερόμενη απόφαση της Νομιμοτικής Επιτροπής προβλέπουν τον εκτοκισμό των οφειλόμενων στις Τράπεζες τόκων εφόσον τούτο είχε συμφωνηθεί, χωρίς να κάνουν καμία διάκριση μεταξύ ενεργού συμβάσεως και συμβάσεως αλληλόχρεου λογαριασμού που για οποιοδήποτε λόγο έληξε ή να εξαιρούν τον εκτοκισμό όταν έχει εκδοθεί για την οφειλή δικαστική απόφαση ή εκτελεστός τίτλος. Γ' αυτό ο ισχυρισμός της ενάγουσας ότι και μόνο το γεγονός ότι δεν περιλήφθηκε διάταξη για ανατοκι-

σμό των τόκων υπερημερίας στη διαταγή πληρωμής αρκεί για να καταστήσει τις επί πλέον καταβολές αχρεώστητες (θεμελίωσην άλλωστε, στην οποία αρκέστηκε και η εκκαλούμενη) δεν είναι νομικά βάσιμος. Έτσι πρέπει να ερευνηθεί ο ισχυρισμός της εναγομένης ότι υπήρχε στη σύμβαση όρος περί ανατοκισμού, ισχυρισμός ο οποίος συνιστά αιτιολογημένη άρνηση έναντι της αγωγικής βάσεως διότι γίνεται επίκληση νόμιμης αιτίας που δικαιολογεί την παροχή (ΑΠ 620/1994 ΕΕΝ 62 (1995) σελ. 412). Επαναφέρεται δε με τους πρώτο και δεύτερο λόγους της εφέσεως, ενιαία εκτιμώμενους.

Οστόσο, αποδείχθηκε ότι στην ένδικη σύμβαση πιστώσεως δεν είχε συμφωνηθεί ανατοκισμός των τόκων μετά το οριστικό κλείσιμό της, όπως αβάσιμα ισχυρίζεται η εναγομένη. Ειδικότερα : Σύμφωνα με τους επικαλούμενους από την εναγομένη όρους 3 και 11 της συμβάσεως συμφωνήθηκαν α) ότι “ο τόκος και η προμήθεια, εάν η σύμβασης συνομολογείται μετά την έναρξη ημερολογιακής τριμηνίας, υπολογίζεται όσον αφορά την πρώτη τριμηνίαν δια το βραχύτερον ταύτης χρονικόν διάστημα από της συνάψεως της συμβάσεως μέχρι τέλους του ημερολογιακού τριμήνου (τέλος Μαρτίου, Ιουνίου, Σεπτεμβρίου, Δεκεμβρίου) εν συνέχεια δε υπολογίζεται καθ' ημερολογιακόν τρίμηνον, οπότε, κλεισμένου περιοδικώς του λογαριασμού κατά το άρθρον 112 Εισ-NAK, το χρεωστικόν υπόλοιπο περιλαμβανομένου του τόκου και της προμήθειας, αν δεν ίθελον καταβληθή, θα ανατοκίζεται κατά τριμηνίαν”, και β) “άμα κλείσον η εις τον πιστούχον χορηγηθείσα πίστωσις εκ τίνος οιουδήποτε των ανωτέρω λόγων, ως και εν πάσῃ περιπτώσει οιασδήποτε καθυστερήσεως εκ μέρους του, καθίσταται ο πιστούχος αυτοδικαίως και άνευ οχλήσεως υπερήμερος δια το ο-

φειλόμενον ποσόν κεφαλαίου μετά παντός τόκου, ανατοκισμού, εξόδων, υποχρεούμενος εις την καταβολήν παντός ανωτέρου νομίμου ποσοστού τόκου υπερημερίας και τούτο άνευ ουδεμίας προηγούμενης ειδοποίησεως υπό της Τραπέζης...”.

Από τη σύγκριση του περιεχομένου των όρων αυτών, από τους οποίους ο πρώτος αναφέρεται στο διάστημα που η πίστωση ακόμη λειτουργεί και ο δεύτερος στο διάστημα μετά το κλείσιμο της, προκύπτει αβίαστα, χωρίς να υπάρχει ανάγκη ερμηνείας της συμβάσεως κατά τα άρθρα 173 και 200 ΑΚ, ότι υφίσταται συμφωνία μεταξύ των μερών περί ανατοκισμού των οφειλομένων τόκων μόνο κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της συμβάσεως και όχι και μετά τη λήξη της με το οριστικό κλείσιμό της, οπότε - με βάση την αυτοτελή συμφωνία του 11ου όρου - οφείλεται, επί του χρεωστικού καταλοίπου μόνον ο τόκος υπερημερίας (ΑΠ 1428/2003 ΔΕΕ 2003 σελ. 1079 = ΕΤραΞρΔ 2003 σελ. 641, ΕφΑθ 3365/2003 ΔΕΕ 2003 σελ. 1079 = ΕΤραΞρΔ 2003 σελ. 641). Συνεπώς, ελλείψει συμφωνίας περί ανατοκισμού, ο ανατοκισμός των οφειλομένων τόκων από τις 22.6.1987 και στο εξής, στον οποίο προέβαινε η εναγομένη, δεν ήταν νόμιμος (ΑΠολομ 8 και 9/1998 ο.π.). Γι' αυτό ο πρώτος και ο δεύτερος λόγοι της εφέσεως, ενιαία εκτιμώμενοι, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι. Η εκκαλούμενη απόφαση απέρριψε τον ανωτέρω ισχυρισμό της εναγομένης, αλλά με διαφορετική αιτιολογία : Τον θεώρησε ως νόμιμη ένσταση και τον απέρριψε ως ουσιαστικά αβάσιμο διότι έκρινε ότι εφόσον στη διαταγή πληρωμής δεν υπήρχε διάταξη για ανατοκισμό των τόκων υπερημερίας, η είσπραξη τέτοιων τόκων από την εναγομένη ήταν χωρίς άλλο παράνομη. Κατ' αποτέλεσμα όμως δεν έσφαλε

και γι' αυτό πρέπει μόνο να αντικατασταθούν οι αιτιολογίες της (άρθρο 534 ΚΠολΔ).

Ισχυρίζεται περαιτέρω η εναγομένη ότι ένα μέρος από τις ένδικες καταβολές καταλογίσθηκε α) στον αναλογούντα Ε.Φ.Τ.Ε., χωρίς ωστόσο να προσδιορίζει το ακριβές ποσό, αλλά ούτε και να διευκρινίζει επί ποιών τόκων (υπερημερίας ή των τόκων από ανατοκισμό) υπολόγισε τον φόρο αυτό και β) στα δικαστικά έξοδα που υποβλήθηκε συνολικού ύψους 6.509.407 δρχ, από τα οποία 1) 1.192.000 δρχ αφορούν “έξοδα εκδόσεως διαταγής πληρωμής, παραστάσεων επί ανακοπής διαταγής πληρωμής, διόρθωση προγραμμάτων πλειστηριασμού γενικά”, 2) 3.453.000 δρχ “έξοδα και αμοιβή δικαστικού επιμεληπτή για έκδοση του αρχικού προγράμματος πλειστηριασμού και των επαναληπτικών”, 3) 1.284.000 δρχ. “έξοδα δημοσιεύσεως των προγραμμάτων”, 4) 107.000 δρχ. “έξοδα ασφαλίσεων του ακινήτου της ενάγουσας”, 5) 327.000 δρχ “έξοδα προσμειώσεων και τροπών σε υποθήκες”, 6) 57.000 δρχ “προμήθεις, τέλη χαρτοσπίμου” και 7) 89.000 δρχ “διάφορα άλλα έξοδα”. Και αυτός ο ισχυρισμός της, τον οποίο επαναφέρει με τους πέμπτο και έβδομο λόγους της εφέσεως, συνιστά, κατά τα προαναφερόμενα, αιτιολογημένη άρνηση έναντι της αγωγικής βάσεως διότι γίνεται επίκληση νόμιμης αιτίας που δικαιολογεί την παροχή. Ωστόσο, πρέπει και αυτός να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος, διότι δεν αποδείχθηκε ότι η ενάγουσα έφερε το (νόμιμο ή συμβατικό) βάρος καταβολής τέτοιου φόρου και εξόδων. Ειδικότερα, η εναγομένη δεν κατέδειξε ποιο είναι το ακριβές ύψος του Ε.Φ.Τ.Ε. που προέκυψε μετά το κλείσιμο του λογαριασμού (διότι μέχρι το χρόνο αυτό κάθε κονδύλιο, άρα και ο φόρος αυτός, εξοφλήθηκε, όπως με δύναμη δεδικασμένου δέχθηκε η προανα-

φερόμενη .../1999 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας). Για το μετέπειτα διάστημα ένα τέτοιος φόρος θα μπορούσε να vonθεί μόνο για τους τόκους υπερημερίας, όχι και για τους τόκους των τόκων αυτών, αφού, κατά τα προαναφερόμενα, δεν είχε συμφωνηθεί εκτοκισμός για το μετά το κλείσιμο του λογαριασμού χρόνο. Ωστόσο, η εναγομένη ούτε το ποσό του Ε.Φ.Τ.Ε. προσδιορίζει ούτε σε ποιο είδος τόκων αναλογεί. Η αοριστία, άλλωστε, αυτή της διατυπώσεως του ισχυρισμού της είναι ενδεικτική της ουσιαστικής αβασιμότητάς του.

Περαιτέρω, αναφορικά με τα επικαλούμενα “δικαστικά έξοδα”, δεν αποδείχθηκε ότι το βάρος αυτών, και αν έγιναν, έφερε για κάποιο νόμιμο ή συμβατικό λόγο η ενάγουσα. Μόνο τα υπό στοιχεία (2) και (3) κονδύλια φέρουν χαρακτήρα εξόδων αναγκαστικής εκτελέσεως, τα οποία προκαταβάλλει μεν ο δανειστής, βαρύνουν όμως τελικά τον οφειλέτη κατά το άρθρο 932 ΚΠολΔ. Ωστόσο, η εναγομένη ούτε ανάλυση των μερικότερων δαπανημάτων της κάνει, αλλά τα αξιώνει συλληπίθδην, ούτε διευκρινίζει αν πρόκειται για έξοδα της εκτελεστικής διαδικασίας πριν από το χρόνο εξοφλήσεως της πραγματικής οφειλής της εναγομένης που ουσιαστικά έγινε στις 20.12.1994 ή μεταγενέστερα. Διότι μετά την εξόφληση όλες οι πράξεις εκτελέσεως που έγιναν ήσαν άκυρες και ως τέτοιες κηρύχθηκαν με την προαναφερόμενη απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας. Όπως ήδη σημειώθηκε, η αοριστία αυτή της διατυπώσεως του ισχυρισμού της είναι ενδεικτική της ουσιαστικής αβασιμότητάς του. Επίσης τα υπό στοιχείο (1) έξοδα που αφορούν δαπάνες της εναγομένης για την απόκτηση του τίτλου και αμοιβές των νομικών συμβούλων για τη διεξαγωγή των σχετικών (διαγνωστικών) δικών για το κύ-

ρος της διαταγής πληρωμής και της εκτελεστικής διαδικασίας, τα υπό στοιχεία (2), (4), (5), (6) και (7) που αφορούν έξοδα για την εξασφάλιση της απαιτήσεως της εναγομένης, πέραν του ότι με πολύ γενικό και αόριστο τρόπο προσδιορίζονται, δεν συνιστούν έξοδα εκτελέσεως κατά την έννοια του άρθρου 932 ΚΠολΔ, αφού αποτελούν δαπάνες που έγιναν προς το αποκλειστικό συμφέρον της ως δανειστή (Εφθεσ 3139/1991 ΕλλΔν 33 (1992) σελ. 1247, Β. Βαθρακοκοῦη, Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, τόμος 5ος, Αθήνα 1997 στο άρθρο 932 παρ. 2). Πρέπει λοιπόν οι ισχυρισμοί αυτοί της εναγομένης, καθώς και οι αντίστοιχοι λόγοι της εφέσεως, με τους οποίους τους επαναφέρει, να απορριφθούν ως ουσιαστικά αβάσιμοι. Η εκκαλούμενη απόφασή τους απέρριψε μεν, αλλά με διαφορετική αιτιολογία : Εκτιμώντας ότι πρόκειται για ενστάσεις, τους απέρριψε ως αόριστους. Κατ' αποτέλεσμα όμως δεν έσφαλε και γι' αυτό πρέπει μόνο να αντικατασταθούν οι αιτιολογίες της (άρθρο 534 ΚΠολΔ).

Με το άρθρο 30 παρ. 1 του ν. 2789/2000, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 42 ν. 2912/2001 θεσπίσθηκε ανώτατο όριο (πολλαπλάσιο) των απαιτήσεων των τραπεζών από τόκους και ανατοκισμό που παρήκαν από κάθε είδους συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων, ενώ με την παράγραφο 2 εδ. β' αυτού ορίσθηκε ότι “καταβληθέντα οποτεδήποτε ποσά, ανεξαρτήτως ύψους από τους οφειλέτες ή τρίτους είτε εκουσίως είτε κατόπιν συμφωνίας ή οποιασδήποτε ρύθμισης είτε συνεπεία διαδικασιών ατομικής ή συλλογικής εκτέλεσης δεν αναζητούνται σε καμία περίπτωση”. Περαιτέρω, κατά την παράγραφο 8 εδ. α' του ίδιου άρθρου 30 του ίδιου άρθρου, οι διατάξεις του άρθρου αυτού (αρθ. 30) δεν επηρεάζουν όσα είτε κρίθηκαν, οποτεδήποτε, τελεσίδικα, εκτός εάν

εκκρεμούν κατά την ημερομηνία ψήφισής τους στον Άρειο Πάγο, είτε ρυθμίστηκαν μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων και οφειλετών για συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων μέχρι τη δημοσίευσή του και οι σχετικές συμφωνίες εξακολουθούν να δεσμεύουν τα μέρη. Εξάλλου, με τελεσίδικη απόφαση ισοδυναμεί και η διαταγή πληρωμής, η οποία έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου, μετά την τελεσίδικη απόρριψη της ασκηθείσας ανακοπής, ή σε περίπτωση μη ασκήσεως ανακοπής, μετά την παρέλευση άπρακτης της προθεσμίας ασκήσεως της ανακοπής του άρθρου 633 παρ. 3 ΚΠολΔ (ΑΠολομ 16/1996, ΑΠ 133/2003). Συνεπώς και εκείνες οι συμβάσεις, για την οφειλή των οποίων εκδόθηκε διαταγή πληρωμής που απέκτησε ισχύ δεδικασμένου, εξαιρούνται από τις ρυθμίσεις του άρθρου 30 (ΑΠ 53/2004 αδημοσίευτη), άρα και από εκείνη της παρ. 2 περ. β.

Ωστόσο, και για τις συμβάσεις, που κατά τα ανωτέρω εξαιρούνται, στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 8 ορίζεται με όμοιο τρόπο (για τα καταβληθέντα, προφανώς, επί πλέον των οφειλόμενων, αφού διαφορετικά δεν θα είχε νόημα η διάταξη) ότι “καταβληθέντα οποτεδήποτε ποσά, ανεξαρτήτως ύψους, από τους οφειλέτες ή τρίτους είτε εκουσίως, είτε κατόπιν συμφωνίας, είτε οποιαδήποτε ρύθμισης, είτε συνεπεία διαδικασιών ατομικής ή συλλογικής εκτέλεσης δεν αναζητούνται σε καμία περίπτωση και για καμία αιτία”. Ωστόσο, η διάταξη αυτή είναι αντίθετη προς το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ για τους εξής λόγους : Από την αρχή της διακρίσεως των εξουσιών, η οποία καθιερώνεται με τα άρθρα 1, 26, 73 επ., 81 επ. και 87 επ. Συντ. 1975/1986/2001, απορρέει η ειδικότερη αρχή ότι η νομοθετική εξουσία, η οποία έχει ως έργο τη θέσπιση αφηρομένων κανόνων δικαίου, δεν επιτρέπεται

να επεμβαίνει στα έργα της δικαστικής εξουσίας και να επιβάλλει λύση σε συγκεκριμένες διαφορές, τις οποίες μόνη η τελευταία δικαιούται να επιλύει (ΑΠολομ 2/1995 Δίκη 26 (1995) σελ. 453). Έτσι λοιπόν, έχει κριθεί ότι με νομοθετική ρύθμιση δεν μπορεί να προσθάλλεται το προστατευόμενο από τη διάταξη του άρθρου 17 Συντ. δικαίωμα ιδιοκτησίας (ΑΠολομ 7/1990 Δίκη 21 (1991) σελ. 908, ΑΠολομ 4/1989 Δίκη 21 (1991) σελ. 938, ΑΠ 345/1994 ΝοΒ 43 (1995) σελ. 247).

Έχει κριθεί επίσης ότι στην έννοια της περιουσίας (ιδιοκτησίας) περιλαμβάνονται όχι μόνο τα εμπράγματα δικαιώματα, αλλά και όλα τα δικαιώματα περιουσιακής φύσεως και τα κεκτημένα οικονομικά συμφέροντα. Καλύπτονται έτσι τα ενοχικά περιουσιακά δικαιώματα και ειδικότερα οι απαιτήσεις είτε αναγνωρισμένες με δικαστική ή διαιτητική απόφαση είτε απλώς γεννημένες κατά το εθνικό δίκαιο, εφόσον υπάρχει νόμιμη προσδοκία με βάση το ισχύον, έως την προσφυγή στο δικαστήριο, δίκαιο ότι μπορούν να ικανοποιηθούν δικαστικά (ΑΠολομ 40/1998 Αρμ ΝΓ' (1999) σελ. 412, 413), οπότε η διανόμου απόσθεση τούτων είναι ανεπίτρεπτη, αφού προσθάλλει το συνταγματικά προστατευόμενο δικαίωμα της ιδιοκτησίας (ΑΠολομ 40/1998 ο.π., ΑΠολομ 2/1995 ο.π.). Γι' αυτό και υποχρεωτικά δεν εφαρμόζεται από τα δικαστήρια, σύμφωνα με το άρθρο 93 παρ. 4 του Συντ. (ΕφΑΘ 3365/2003 ο.π.).

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η εναγομένη ισχυρίσθηκε ότι, και αν ακόμη έλαβε περισσότερα από όσα δικαιούνταν από το νόμιο και τη σύμβαση, σε κάθε περίπτωση δεν έχει υποχρέωση να αποδώσει όσα επί πλέον έλαβε δυνάμει διατάξεως νόμου. Ειδικότερα επικαλείται τις προαναφερόμενες ρυθμίσεις του άρθρου 30

του ν. 2789/2000, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 42 ν. 2912/2001. Ο ισχυρισμός της αυτός (τον οποίο επαναφέρει με τον τρίτο λόγο της εφέσεως της) συνιστά ένσταση, διότι γίνεται επίκληση ειδικής διάταξης (*causa ex lege*) που προβλέπει άμεσα αιτία διατηρίσεως του πλουτισμού (Σταθόπουλος, Γεωργιάδη - Σταθόπουλος ΑΚ, άρθρο 904 αριθ. 120 και 58). Η ένσταση ούμως δεν θεμελιώνεται ούτε στην εξαίρεση της παρ. 2 τελ. εδάφιο, ούτε σε εκείνη της παρ. 8 τελ. εδάφιο του ανωτέρω άρθρου για τους εξής λόγους : Όπως και η εναγομένη αποδέκεται, για την ένδικη σύμβαση εκδόθηκε διαταγή πληρωμής που απέκτησε ισχύ δεδικασμένου. Άρα κατά τα προαναφερόμενα εξαιρείται από την εφαρμογή των ρυθμίσεων του άρθρου 30 και γι' αυτό δεν ισχύει η μερικότερη ρύθμιση της παρ. 2 τελ. εδάφιο που αφορά στις περιλαμβανόμενες στο άρθρο αυτό συμβάσεις. Όμοια βέβαια ρύθμιση που παρέχει στις Τράπεζες το δικαίωμα να μη επιστρέψουν στους οφειλέτες τυχόν επί πλέον καταβληθέντα υπάρχει και στην παρ. 8 τελ. εδάφιο που αφορά στις εξαιρούμενες από το άρθρο 30 συμβάσεις, όπως η ένδικη. Ωστόσο, όπως ήδη εξηγήθηκε, η διάταξη αυτή είναι αντίθετη στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ διότι η ένδικη (ενοχική από αδικαιολόγητο πλουτισμό) απαίτηση της ενάγουσας κατά της εναγομένης συνιστά “περιουσία” (ιδιοκτησία) συνταγματικά προστατευόμενη, εφόσον γεννήθηκε κατά το εθνικό δίκαιο (άρθρα 904 επ. ΑΚ).

Συνεπώς η επίκληση από την εναγομένη της διάταξης του άρθρου 30 παρ. 8 εδ. τελευταίο του ν. 2789/2000, κατά την οποία τα καταβληθέντα (επί πλέον από τα νόμιμα όρια) ποσά για οφειλές από συμβάσεις εξαιρούμενες από την ισχύ της ρυθμίσεως του άρθρου 30, όπως η ένδικη, είναι αντισυνταγματική ως αντικείμε-

vn στα άρθρα 2 παρ. 1 και 17 παρ. 2 του Συντάγματος, κατά τα οποία “ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας” και “κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια...” αφού με αυτή καταργείται η ενοχική αυτή απαίτηση. Η ίδια διάταξη αντίκειται και στο άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ (που κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974 και έχει σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος υπερνομοθετική ισχύ), με το οποίο ορίζεται ότι “παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθεί της περιουσίας αυτού ειμι δια λόγους δημόσιας ωφέλειας και υπό τους προβλεπόμενους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους...” (ΕφΑΘ 3365/2003 ο.π.). Η ανωτέρω λοιπόν ένσταση είναι απορριπτέα ως μη νόμιμη και ο σχετικός λόγος της εφέσεως, με τον οποίο επαναφέρεται, πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος. Η εκκαλούμενη απόφαση την απέρριψε μεν, αλλά με διαφορετική αιτιολογία. Κατ’ αποτέλεσμα όμως δεν έσφαλε και γι’ αυτό πρέπει μόνο να αντικατασταθούν οι αιτιολογίες της (άρθρο 534 ΚΠολΔ).

Οφείλει λοιπόν η εναγομένη να αποδώσει στην ενάγουσα όσα κατά τα προαναφερόμενα έλαβε απ’ αυτήν αχρεώστητα (12.833.636 δρχ ή 37.662,9 ευρώ) με το νόμιμο τόκο από τις 4.5.2000 διότι στις 3.5.2000 οχλήθηκε εξώδικα για την καταβολή του ποσού (άρθρο 340 ΑΚ). Ειδικότερα, η ενάγουσα στις 3.5.2000 επέδωσε στην εναγομένη έγγραφη αίτηση, με την οποία, αναφέροντας περιληπτικά την αγωγική βάση, αξίωσε την επιστροφή του ανωτέρω ποσού. Η εναγομένη αρνήθηκε επικαλούμενη το (αβάσιμο κατά τα προαναφερόμενα) δικαίωμά της από το άρθρο

30 παρ. 8 εδ. τελ. ν. 2789/2000. Ο έκτος λόγος της εφέσεώς της, σύμφωνα με τον οποίο παραπονείται για κακή εφαρμογή του νόμου, με την έννοια ότι η ανωτέρω αίτηση δεν συνιστούσε όχληση γιατί είχε δικαίωμα από το άρθρο 30 παρ. 8 εδ. τελ. να αρνηθεί την επιστροφή του υπούμενου ποσού, είναι σύμφωνα και με τα προαναφερόμενα αβάσιμος, αφού τέτοιο δικαίωμα δεν είχε.

Τέλος, όσα επικαλείται με τον τέταρτο λόγο της εφέσεώς της, με τον οποίο παραπονείται για κακή εκτίμηση των αποδείξεων αναφορικά με το πόρισμα της λογιστικής πραγματογνωμοσύνης που έγινε στα πλαίσια της εκτελεστικής δίκης για την απόδειξη του ισχυρισμού της ενάγουσας (τότε ανακόπτουσας) περί εξοφλήσεως, αλυσιτελώς τα επικαλείται αφού για το μεν ζήτημα του ακριβούς ύψους της οφειλής από τη διαταγή πληρωμής και της εξοφλήσεώς της υπάρχει δεδικασμένο που εμποδίζει τον επανέλεγχο των ψητημάτων, για δε το ύψος των εισπραχθέντων υπάρχει ομολογία της. Πρέπει λοιπόν και αυτός ο λόγος να απορριφθεί ως αβάσιμος.

4. Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, η αγωγή έπρεπε να γίνει δεκτή εν μέρει και να υποχρεωθεί η εναγομένη να πληρώσει στην ενάγουσα 37.662,90 ευρώ, με το νόμιμο τόκο από τις 4.5.2000. Εφόσον τα ίδια δέχθηκε και η εκκαλούμενη, έστω και με διαφορετικές αιτιολογίες, δημοσιεύει της αποδείξεις. Γι’ αυτό η έφεση πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη στο σύνολό της...

63/2005

Πρόεδρος: Θεοδ. Νιαβής

Εισηγητής: Γεωρ. Αποστολάκης

Δικηγόροι: Δημ. Χατζής, Χαραλ. Τσιρογιάννης

Η μη κλήτευση διαδίκου κατά την πραγματογνωμοσύνη δε συνιστά λόγο αναίρεσης, ούτε επιφέρει ακυρότητα, εκτός αν προκάλεσε βλάβη, μη δυνάμενη να επανορθωθεί άλλως.

Μη ακυρότητα πραγματογνωμοσύνης, εφόσον ο μη κληθείς διάδικος κατά την όρκιση και τις ενέργειες του πραγματογνώμονα έλαβε γνώση αυτής με οποιονδήποτε τρόπο, ο δε πληρεξούσιος δικηγόρος του προσκόμισε στον πραγματογνώμονα έγγραφα και μπορούσε να διορίσει τεχνικό σύμβουλο και μετά την έναρξη της πραγματογνωμοσύνης, που θα κατέθετε τις απόψεις του μετά την υποβολή της πραγματογνωμοσύνης, πριν από τη μετ' απόδειξη συζήτηση.

Εξαιρετέοι μάρτυρες όσοι έχουν συμφέρον από τη δίκη, ή καθήκον εκεμύθειας, όπως οι δικηγόροι, εκτός αν το επιτρέψει ο εντολέας τους. Ο λόγος εξαίρεσης του δικηγόρου καθιερώνεται υπέρ του πελάτη και όχι υπέρ του αντιδίκου. Το συμφέρον είναι άμεσο όταν το δεδικασμένο, ή η εκτελεστότητα ή οι αντανακλαστικές συνέπειες της απόφασης εκτείνονται και σε αυτόν, όπως επί εξάρτησης της δικηγορικής αμοιβής με εργολαβικό δίκης από το θετικό αποτέλεσμα.

Δεν εξετάζονται ως μάρτυρες οι διάδικοι, ακόμη και όταν δικάζονται με αντιπρόσωπο, εφόσον η ιδιότητα αυτή υπάρχει κατά την κατάθεσή τους, ενώ αν προϋπήρχε και εξέλιπε ή αν επιλήθε μετά την κατάθεση, αυτή είναι έγκυρη.

Μόνη η ιδιότητα του μάρτυρος, κατά το χρόνο της εξέτασης, ως τέκνου διαδίκου, έστω και μελλοντικού κληρονόμου του, δε συνιστά άμεσο συμφέρον εξαίρεσης, ακόμη κι αν στο μέλλον, λόγω θανάτου του διαδίκου, συνεχίσει τη δίκη.

{...} 3. Η διάταξη του άρθρου 343 ΚΠολΔ, κατά την οποία οι διάδικοι δικαι-

ούνται να παρίστανται στην αποδεικτική διαδικασία (άρα και στη διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης που διατάχθηκε δικαστικώς αφού και αυτή αποτελεί διεξαγωγή αποδείξεως) και πρέπει να καλούνται προς τούτο από τον διεξάγοντα την απόδειξη διάδικο, δεν διαγράφεται με ποινή ακυρότητας, ούτε χωρεί για την παράβασή της αναίρεση ή αναψηλάφωση, ώστε να επιφέρει ακυρότητα κατά το άρθρο 159 παρ. 1 και 2 του ΚΠολΔ. Επιφέρει όμως ακυρότητα υπό την προϋπόθεση της παρ. 3 του άρθρου αυτού, δηλαδή όταν κατά την κρίση του δικαστηρίου έχει προκαλέσει στο διάδικο που την προτείνει θλάβη, η οποία δεν μπορεί να επανορθωθεί με άλλον τρόπο παρά μόνο με την κίρυξη της ακυρότητας (ΑΠ 1624/2002 ΕλλΔν 44 (2003) σελ. 785, ΑΠ 231/1996 ΕλλΔν 37 (1996) σελ. 1604).

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι εκκαλούντες πρότειναν παραδεκτώς ενώπιον του Δικαστηρίου αυτού ένσταση ακυρότητας της γραφολογικής πραγματογνωμοσύνης που έχει διαταχθεί με την υπ' αριθ. 867/1998 μη οριστική απόφαση του Εφετείου Λάρισας, εξ αιτίας του ότι, όπως ισχυρίζονται, η διενέργεια της πραγματογνωμοσύνης έγινε μονομερώς με πρωτοβουλία των εφεσίθλητων, χωρίς αυτοί να λάβουν γνώση τόσο της ορκίσεως, όσο και των ενεργειών του πραγματογνώμονα, με αποτέλεσμα να στερηθούν του δικαιώματος να προσκομίσουν στον πραγματογνώμονα τα στοιχεία που είχαν στη διάθεσή τους, καθώς και του δικαιώματος διορισμού τεχνικού συμβούλου, αφού ουδέποτε ειδοποιήθηκαν για τη διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης, και να υποστούν έτσι θλάβη που δεν μπορεί να επανορθωθεί παρά μόνο με την κίρυξη της ακυρότητας Η ένστασή τους αυτή είναι σύμφωνα και με τις προαναφερόμενες αι-

τιολογίες νόμιμη (άρθρα 343, 375 και 159 αριθ. 3 ΚΠολΔ, όπως τα δύο πρώτα είχαν πριν από τις τροποποιήσεις του ν.2915/2001 - βλ. άρθρο 15 ν. 2943/2001). Πρέπει λοιπόν να εξετασθεί και από ουσιαστική άποψη χωρίς ωστόσο το δικαστήριο να είναι υποχρεωμένο να διατάξει αποδείξεις, αφού μπορεί να κρίνει για τη βλάβη από τα υπάρχοντα στη δικογραφία στοιχεία (ΑΠ 288/1986 Ελλάδ-νη 27 (1986) σελ. 1468).

Από τα έγγραφα που οι διάδικοι προσκομίζουν και επικαλούνται και ιδιαίτερα από το πόρισμα της προαναφερόμενης γραφολογικής πραγματογνωμοσύνης που συνέταξε ο γραφολόγος Π. Τ. αποδείχθηκε ότι ναι μεν δεν επιδόθηκε στους εκκαλούντες κλήση για την όρκιση του πραγματογνώμονα ή για τη συμμετοχή τους στη διαδικασία διεξαγωγής της πραγματογνωμοσύνης (άλλωστε οι εφεσί-βληποι που επιμελήθηκαν για τη διεξαγωγή της δεν επικαλούνται ανάλογα αποδεικτικά επιδόσεως), πλην όμως είναι βέβαιο ότι αυτοί έλαβαν γνώση για τη διεξαγωγή της. Δεν προέκυψε αν η γνώση τους είχε ως πηγή την επιμέλεια του πληρεξουσίου δικηγόρου τους ή την άτυπη γνωστοποίηση της διεξαγωγής από τους εφεσί-βληπούς ή και τον ίδιο τον πραγματογνώμονα. Πάντως είναι βέβαιο ότι ειδοποιήθηκαν για τη διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης και γι' αυτό ο πληρεξούσιος δικηγόρος τους προσκόμισε ενώπιον του πραγματογνώμονα πλειάδα εγγράφων με τη γνήσια υπογραφή των δικαιοπαρόχων των εναγόντων Η.Β. και Μ. Τ. (βλ σελ 3 και 4 της πραγματογνωμοσύνης) για να χρησιμοποιηθούν απ' αυτόν ως συγκριτικό υλικό για τον έλεγχο της γνησιότητας των υπογραφών των προσώπων αυτών στα κρίσιμα μισθωτήρια έγγραφα, δημοσίευση ή περί πραγματογνωμοσύνης σχετική διάταξη. Άρα έθεσαν στοιχεία στη διά-

θεση του πραγματογνώμονα και φυσικά είχαν τη δυνατότητα να θέσουν υπόψη του και κάθε άλλο στοιχείο που επιθυμούσαν. Επίσης, η παράλειψη των ανωτέρω τυπικών γνωστοποιήσεων δεν τους εμπόδιζε, αν ήθελαν, να διορίσουν τεχνικό σύμβουλο, διότι μπορούσαν να διορίσουν τέτοιο και μετά την έναρξη της πραγματογνωμοσύνης, ο δε σύμβουλός τους θα μπορούσε να αναπτύξει τις απόψεις και παρατηρήσεις του και μετά την υποβολή του πορίσματος του πραγματογνώμονα πριν από τη μετ' απόδειξη συζήτηση της υποθέσεως (Εφθρ 325/1996 Αρμ 1996 σελ. 1211). Τέλος, από το γεγονός ότι δεν τους επιδόθηκε η απόφαση και δεν ειδοποιήθηκαν για την όρκιση του πραγματογνώμονα καμία βλάβη δεν υπέστησαν, αφού ούτε οι ίδιοι επικαλούνται ότι προέκυψε από την παράλειψη αυτή σε βάρος τους ειδικά κάποια συνέπεια λχ. ότι είχαν εναντίον του λόγο εξαιρέσεως που εμποδίστηκαν έτσι να τον προβάλλουν έγκαιρα. Εφόσον λοιπόν οι εκκαλούντες δεν υπέστησαν κάποια (δικονομική) βλάβη, η ανωτέρω ένστασή τους πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμη, η δε πραγματογνωμοσύνη μπορεί να ληφθεί υπόψη του δικαστηρίου μαζί με τα λοιπά αποδεικτικά μέσα.

4. Επειδή από τους ορισμούς του άρθρου 400 ΚΠολΔ, κατά τους οποίους είναι εξαιρετέοι μάρτυρες πλην άλλων και πρόσωπα έχοντα καθήκοντα εκεμύθειας, μεταξύ των οποίων και οι δικηγόροι για τα πραγματικά γεγονότα για τα οποία έχουν το ανωτέρω καθήκον, εκτός αν το επιτρέψει εκείνος που τους τα εμπιστεύθηκε ή εκείνος τον οποίο αφορά το απόρρητο, καθώς και τα πρόσωπα που μπορεί να έχουν συμφέρον από την δίκη, συνάγεται αφ' ενός ότι ο πρώτος από τους ανωτέρω λόγος εξαιρέσεως καθιερώνεται μόνον υπέρ του πελάτη, όχι όμως και υπέρ του α-

ντιδίκου του, και αφ' ετέρου ότι εξαιρετέοι μάρτυρες είναι και τα πρόσωπα που προσδοκούν ωφέλεια ή ελπίζουν σε αποτροπή βλάβης που είναι αναγκαία συνέπεια της συγκεκριμένης δίκης, το δε συμφέρον πρέπει να είναι άμεσο, δηλαδή υπάρχει όταν το δεδικασμένο, ή η εκτελεστότητα ή οι αντανακλαστικές συνέπειες της αποφάσεως επεκτείνονται και στο μάρτυρα, πράγμα το οποίο δεν συμβαίνει όταν ο μάρτυρας είναι απλώς συγγενής διαδίκου, ακόμη δε και αναγκαίος κληρονόμος του (ΑΠ 11/2004 αδημοσίευτη, ΑΠ 613/2004 αδημοσίευτη). Εξάλλου, ο μάρτυρας είναι τρίτο πρόσωπο διάφορο από τους διαδίκους. Τούτο σημαίνει ότι δεν μπορούν να εξετασθούν ως μάρτυρες εκείνοι που μετέχουν στη δίκη ως δικαιούχοι ή υπόχρεοι, ακόμη και όταν δικάζονται με αντιπρόσωπο. Για τον κατά τα άνω αποκλεισμό των ανωτέρω προσώπων ως μαρτύρων απαιτείται να υπάρχει η ως άνω ιδιότητά τους κατά το χρόνο εξετάσεώς τους, γιατί αν προϋπήρχε και εξέλιπε ή αν επήλθε μετά την κατάθεσή τους, η τελευταία είναι έγκυρη και λαμβάνεται υπόψη από το δικαστήριο (ΑΠολογ. 1328/1977). Συνεπώς, τέκνο διαδίκου που καταθέτει μάρτυρας υπέρ αυτού δεν εμποδίζεται να εξετασθεί από μόνη την ιδιότητά του ως τέκνου, η δε κατάθεσή του λαμβάνεται νόμιμα υπόψη του δικαστηρίου, αν στο μέλλον ο διάδικος αποβιώσει και τη δίκη συνεχίσει το τέκνο του που είχε καταθέσει ως μάρτυρας διότι κατά το χρόνο της εξετάσεώς του δεν ήταν διάδικος, αλλά τρίτος (ΑΠ 1530/2003 ΧρΙΔ 2004 σελ. 352).

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι ενάγοντες και ήδη εκκαλούντες κατά τις μαρτυρικές αποδείξεις ενώπιον του εισηγητή δικαστή είχαν προτείνει την ένσταση εξαιρέσεως των ακόλουθων μαρτύρων των εναγομένων και ήδη εφεσιβλήτων: A) Του

B. X. διότι πριν και μετά την εξέτασή του ήταν ο πληρεξούσιος δικηγόρος των εναγομένων, υπέρ των οποίων κατέθεσε, και συνεπώς ήταν εξαιρετέος αφ' ενός μεν λόγω του καθήκοντος εκεμύθειας, αφ' ετέρου δε διότι ως πληρεξούσιος δικηγόρος των εναγομένων είχε άμεσο συμφέρον από την επιτυχή έκβαση τη δίκης, από οποία προσδοκούσε ωφέλεια αναφορικά με την αμοιβή του. B) Της Α. Κ συνύγου Δ. Π. διότι ήταν κόρη της εναγομένης I. συζ. Κ. Κ. και συνεπώς, ως μελλοντικός κληρονόμος αυτής, είχε άμεσο συμφέρον από την επιτυχή έκβαση της δίκης, ήδη δε μετά ταύτα, αλλά πάντως κατά τη διάρκεια της δίκης, κατέστη διάδικος, αφού ως κληρονόμος συνέχισε τη δίκη της μπτέρας της που εν τω μεταξύ απεβίωσε.

Η πρώτη ένσταση που αφορά στον δικηγόρο B. X. κατά το πρώτο σκέλος της δεν είναι νόμιμη και πρέπει να απορριφθεί διότι, όπως προαναφέρθηκε, το καθήκον εκεμύθειας που ως δικηγόρος είχε δεν τον εμπόδιζε να καταθέσει ως μάρτυρας στην υπόθεση των εντολέων του, αφού ο σχετικός λόγος εξαιρέσεως καθιερώνεται μόνον υπέρ του πελάτη, όχι όμως και υπέρ του αντιδίκου του (βλ. και ΑΠ 126/1970 NoB 1970 σελ. 816). Κατά το δεύτερο όμως σκέλος της που αναφέρεται στην εξαιρέση λόγω προσδοκίας άμεσου συμφέροντος η ένσταση είναι νόμιμη (άρθρο 400 αριθ. 3 ΚΠολΔ) και πρέπει να ερευνηθεί από ουσιαστική άποψη. Από το σύνολο όμως του αποδεικτικού υλικού πιθανολογείται (για το είδος αποδείξεως βλ. ΑΠ 1301/2000 ΕλλΔν 43 (2002) σελ. 424, ΑΠ 613/2004 αδημοσίευτη) ότι είναι ουσιαστικά αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί για τους εξής λόγους: 1) Ο μάρτυρας κατά το χρόνο εξετάσεώς του είχε παραιτηθεί από δικηγόρος των εναγομένων και συνεπώς δεν είχε την ιδιότητα αυτή κατά

το χρόνο της καταθέσεως που είναι κατά τα προαναφερόμενα ο κρίσιμος. 2) Άλλα και αν γίνει δεκτό ότι η παραίτηση αυτή ήταν πρόσκαιρη και προσχηματική, διότι πράγματι συνέχισε μετά ταύτα να κειρίζεται την υπόθεση, και πάλι δεν προέκυψε ότι θα είχε από την έκβαση της δίκης άμεσο συμφέρον, αφού ούτε το δεδικασμένο, ούτε η εκτελεστότητα της απόφασης των αφορούσαν. Βέβαια οι αντανακλαστικές συνέπειες της αποφάσεως θα μπορούσαν να τον αφορούν άμεσα αναφορικά με την αμοιβή του, αλλά αυτό δεν συνέβη εν προκειμένω. Τέτοια αντανακλαστική συνέπεια θα υπήρχε αν η αμοιβή του είχε εξαρτηθεί με εργολαβικό δίκης από το (θετικό για τους εντολείς του) αποτέλεσμα της δίκης Δεν προέκυψε όμως ότι η αμοιβή του εξαρτήθηκε από το αποτέλεσμα αυτό. Επομένως, ανεξάρτητα από την έκβαση της δίκης, αυτός δικαιούται οπωσδήποτε τη νόμιμη αμοιβή του κατά τις συνήθεις διατάξεις με βάση τον Κώδικα Δικηγόρων.

Η δεύτερη ένσταση που αφορά στην - κόρη τότε της εναγομένης και μετέπειτα διάδικο- Α. Κ. δεν είναι νόμιμη, διότι μόνη η ιδιότητά της κατά το χρόνο της εξετάσεως ως τέκνου διαδίκου, έστω και μελλοντικού κληρονόμου αυτού, δεν θεμελιώνει σύμφωνα και με τις προαναφερόμενες αιτιολογίες άμεσο συμφέρον από την έκβαση της δίκης. Τέλος, η ιδιότητα του διαδίκου, την οποία απέκτησε αργότερα λόγω του θανάτου της μητέρας της και της συνεχίσεως της δίκης απ' αυτήν ως κληρονόμου της δεν ασκεί καμία επιρροή, αφού κατά τον κρίσιμο χρόνο της εξετάσεως της ήταν τρίτη ως προς τους διαδίκους.

Σύμφωνα λοιπόν με τα προαναφερόμενα, οι ενστάσεις αυτές, οι οποίες προτάθηκαν στον πρώτο βαθμό και επαναφέρονται η μεν πρώτη με το εφετήριο, η δε δεύτερη με τις προτάσεις των δεύτερο

βαθμό, πρέπει να απορριφθούν{ ... }

126/2005

Πρόδεδρος: Κλεονίκη Θεοδωροπούλου

Εισηγήτρια: Άννα Τσέτσου

Δικηγόροι: Κων. Μιχαλόπουλος-Πλαναγιώτα Τζαμαλούκα, Γεωρ. Χατζηευθυμίου

Τόπος κατάρτισης της σύμβασης είναι ο τόπος που επέρχεται η συμφωνία.

Τόπος εκπλήρωσης της παροχής είναι κατά σειρά, ο προκύπτων, ρητά ή σιωπηρά, από τη σύμβαση, ή από άλλη, έστω και άτυπη, συμφωνία, αλλιώς ο συναγόμενος από τις περιστάσεις και τη φύση της ενοχικής σχέσης και, τέλος, ο καθοριζόμενος στα άρθρα 320-322 ΑΚ.

Επί συμβατικής χρηματικής παροχής, αν δεν προκύπτει αλλιώς, τόπος εκπλήρωσης είναι ο τόπος κατοικίας ή επαγγελματικής εγκαστάστασης του δανειστή.

Ο διάδικος που υποστηρίζει γεγονός καταλυτικό της έννομης σχέσης έχει το δικονομικό βάρος επίκλησης των ευνοικών για αυτόν περιστατικών.

Οι ενστάσεις πρέπει να περιλαμβάνουν ορισμένο αίτημα και σαφή έκθεση των γεγονότων.

Ευθύνη πωλητή επί πραγματικών ελαττωμάτων. Ως πραγματικό ελάττωμα νοείται η ατέλεια, που αντικειμενικά καθιστά το πράγμα ελαττωματικό, σύμφωνα με τον, κατά τις συναλλαγές, προορισμό, εκτιμώμενου και του σκοπού που απέβλεψαν οι συμβαλλόμενοι.

Δικαίωμα αγοραστή για μείωση του τιμήματος. Μέθοδος σχετικού υπολογισμού της μείωσης του τιμήματος. Εκτιμάται πρώτα η αντικειμενική αξία του πράγματος με το ελάττωμα, έπειτα η πραγματική αγοραστική αξία του χωρίς αυτό και, κατά την αναλογία μεταξύ των δύο εκτιμήσεων, μειώνεται το συμφωνημένο τίμημα.

Επί πώλησης περισσότερων πραγμάτων

γίνεται αναλογική εφαρμογή του 551 ΑΚ. Αν το τίμημα έχει καθοριστεί χωριστά για καθένα από τα πωληθέντα, η μείωση χωρεί μόνο για το ελαπτωματικό πράγμα. Ο συμψηφισμός προτείνεται: α) εξώδικα (μονομερής ή συμβατικός), οπότε συνιστά ένσταση εξόφλησης, β) κατά τη διάρκεια της δίκης, με ένσταση, με σκοπό την αναδρομική απόσθεση της απαίτησης.

Αν δεν πιστώθηκε το τίμημα, ο αγοραστής οφείλει τόκους, αφότου παίρνει τα ωφελήματα του πράγματος. Επί πίστωσης του τιμήματος με χορήγηση προθεσμίας εξόφλησης, η τοκοδοσία αρχίζει από την πάροδο αυτής, δίκως όχληση.

{...} Κατά το άρθρο 25 παρ. 2 ΚΠοΔΔ τα μη φυσικά πρόσωπα που έχουν ικανότητα να είναι διάδικοι υπάγονται στην αρμοδιότητα του δικαστηρίου, στην περιφέρεια του οποίου έχουν την έδρα τους. Εξάλλου, κατά το άρθρο 33 του ίδιου Κώδικα, διαφορές που αφορούν την ύπαρξη ή το κύρος δικαιοπραξίας εν zωή και όλα τα δικαιώματα που πηγάζουν από αυτήν, μπορούν να εισαχθούν και στο δικαστήριο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται ο τόπος όπου καταρτίστηκε η δικαιοπραξία ή όπου πρέπει να εκπληρωθεί η παροχή. Και τέλος, κατά το άρθρο 41 του αυτού Κώδικα παρέχεται στον ενάγοντα το δικαίωμα της επιλογής μεταξύ περισσότερων αρμοδίων δικαστηρίων. Τόπος κατάρτισης της σύμβασης είναι ο τόπος που επέρχεται η συμφωνία των συμβαλλομένων για το αντικείμενο αυτής, ενώ ως τόπος εκπλήρωσης της παροχής νοείται ο τόπος που αποτελεί κατά το ουσιαστικό δίκαιο τον προσήκοντα για την από μέρους του οφειλέτη επιχείρηση των πράξεων εκείνων που τείνουν στην εκπλήρωση της παροχής, ήτοι, κατά σειρά, αυτός που προκύπτει από τη σύμβαση ρητά ή σιωπηρά, ή με άλλη συμφωνία έστω και

άτυπη, αλλιώς αυτός που συνάγεται από τις περιστάσεις και ιδίως από τη φύση της ενοχικής σχέσης και, τέλος, αυτός που καθορίζεται από τις ερμηνευτικές διατάξεις των άρθρων 320-322 ΑΚ. Έτσι, προκειμένου περί χρηματικής παροχής που οφείλεται από σύμβαση, όπως είναι η επιδικη, αν δεν προκύπτει κάτι διαφορετικό από την ερμηνεία της σύμβασης ή από τις περιστάσεις και ιδίως από τη φύση της ενοχικής σχέσης, είναι ο τόπος όπου ο δανειστής έχει την κατοικία του, ή αν η απαίτηση προέρχεται από την άσκηση του επαγγέλματός του, ο τόπος της επαγγελματικής του εγκατάστασης κατά το χρόνο της καταβολής (ΑΠ 194/1985 ΕλλΔvn 1985-1473, ΕφΠειρ. 725/1996 ΕλλΔvn 39-144, ΕφΑθ. 6953/1995 NoB 1996-651, ΕφΑθ. 9078/1995 ΕλλΔvn 37-1386).

Στην προκείμενη περίπτωση η εκκαλούσα, με τις προτάσεις, που υπέβαλε κατά τη συζήτηση της υπόθεσης ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, ισχυρίστηκε ότι αυτό είναι αναρμόδιο κατά τόπο να δικάσει την ένδικη διαφορά, για το λόγο ότι έχει την έδρα της στην Π. όπου καταρτίστηκε και η σύμβαση πωλήσεως. Ο ισχυρισμός αυτός της εκκαλούσας είναι απορριπτέος, ως νόμια αβάσιμος, εφόσον δεν περιέχει παράλληλα και ισχυρισμό ότι, σύμφωνα με όρο της σύμβασης, η (χρηματική) παροχή αυτής ως αγοράστριας, για την καταβολή του τιμήματος, ήταν εκπληρωτέα σε άλλο, πλην της Λ., όπου η έδρα της ενάγουσας, τόπο. Το πρωτόδικο δικαστήριο, που απέρριψε την, ως άνω, ένσταση της εκκαλούσας αν και με άλλη αιτιολογία, που αντικαθίσταται με την παρούσα (ΚΠοΔΔ 534), ορθά ερμήνευσε και εφάρμοσε τις προαναφερόμενες διατάξεις και πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος ο σχετικός λόγος της έφεσης.

Σύμφωνα με τον κανόνα, ο οποίος απορρέει από το άρθρο 106 του ΚΠολΔ, κάθε διάδικος έχει (το δικονομικό) βάρος να επικαλεστεί τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία αποτελούν τις προϋποθέσεις του ευνοϊκού γι' αυτόν ισχυρισμού του (βάρος επίκλησης), υπό την έννοια ότι το δικαστήριο δεν λαμβάνει αυτεπαγγέλτως υπόψη ισχυρισμούς διαδίκων. Επομένως, ο διάδικος, ο οποίος δεν αμφισβητεί ότι συνέβησαν τα γενεσιουργά γεγονότα της συγκεκριμένης έννομης σχέσης, υποστηρίζει όμως ότι συνέβη και γεγονός καταλυτικό της έχει το δικονομικό βάρος να επικαλεστεί τα γεγονότα εκείνα, που -κατά το νόμο- επιφέρουν ευνοϊκές γι' αυτόν έννομες συνέπειες. Τούτο, γιατί, οι κανόνες δικαίου, οι οποίοι έχουν - ως έννομο αποτέλεσμα - τη μη λειτουργία της έννομης σχέσης (δίκαιοικωλυτικοί, δίκαιοκαταργυτικοί, δίκαιοαναστατικοί), συνιστούν τους λεγόμενους αντίθετους - προς το βασικό, στον οποίο στηρίζεται η αγωγή - κανόνες δικαίου, στους οποίους στηρίζονται οι ενστάσεις, οι οπίσεις, σύμφωνα με το άρθρο 262 παρ. 1 ΚΠολΔ, πρέπει να περιλαμβάνουν ορισμένο αίτημα και σαφή έκθεση των γεγονότων που τη θεμελιώνουν (ΕφΑθ. 9456/2002 ΕλλΔν 2003-856, ΕφΑθ. 421/1998 ΕλλΔν 1998-1664).

Περαιτέρω, κατά τη διάταξη του άρθρου 534 ΑΚ, ο πωλητής ευθύνεται αν, κατά το χρόνο που μεταβαίνει ο κίνδυνος στον αγοραστή, το πράγμα που πωλήθηκε έχει πραγματικά ελαττώματα που αναιρούν ή ουσιαστικά μειώνουν τη χρησιμότητά του. Στην έννοια του πραγματικού ελαττώματος κατατάσσεται η εν γένει ελαττωματική κατασκευή του πωλουμένου πράγματος, η οποία κατά κρίσι οντικεμενική καθιστά το πράγμα ελαττωματικό, για το σκοπό για τον οποίο προορίζεται αυτό στις συναλλαγές, λαμβανομένου υπόψη και του σκοπού στον οποίο απέβλεψαν οι

συμβαλλόμενοι. Το χαρακτηριστικό δε γνώρισμα του πραγματικού ελαττώματος είναι η ατέλεια του πράγματος κατά τον κρίσιμο χρόνο ευθύνης του πωλητή και ότι η ατέλεια αυτή έχει αρνητική επίδραση πάνω στην αξία ή τη χρησιμότητα αυτού. Εξάλλου, κατά την έννοια των άρθρων 540, 541 ΑΚ, αν υπάρχει πραγματικό ελάττωμα ή λείπει η συμφωνηθείσα ιδιότητα του πωλουμένου, έχει ο αγοραστής το δικαίωμα να ζητήσει, με αγωγή ή κατ' ένσταση, μεταξύ των άλλων, και τη μείωση του τιμήματος. Ως μείωση του τιμήματος νοείται η πραγματική ελάττωση του αρχικά συμφωνημένου τιμήματος, μέχρι του ποσού κατά το οποίο τούτο θα είναι αντίστοιχο με την πραγματική αξία του πωληθέντος ελλιπούς πράγματος κατά τον κρίσιμο χρόνο για την ύπαρξη της ελλειψης (ΕφΑθ. 9768/1995 ΕλλΔν 1996-1434, Γεωργιάδη-Σταθόπουλο, ΑΚ άρθρο 540 αρ. 31, 32, Παπανικολάου "Η πώληση" παρ. 114 αρ. 2 και 6).

Ο Αστ. Κώδ. δεν καθορίζει τον τρόπο που γίνεται η μείωση αυτή. Γίνεται όμως γενικά δεκτό από τη θεωρία και τη νομολογία, ότι το ποσό της μείωσης του τιμήματος προσδιορίζεται με τη μέθοδο του σχετικού υπολογισμού. Εκτιμάται δηλαδή πρώτα η αντικειμενική αξία του πράγματος με το ελάττωμα ή την ελλειψη της ιδιότητας, έπειτα η πραγματική αγοραστική αξία αυτού χωρίς τις ελλειψεις και, κατά την αναλογία που θα προκύψει μεταξύ των δύο εκτιμήσεων, μειώνεται το συμφωνημένο τίμημα, το οποίο βέβαια μπορεί να είναι μικρότερο ή μεγαλύτερο από την πραγματική αγοραία αξία του πωληθέντος (ΑΠ 1468/1998 ΕλλΔν 1999-635, ΑΠ 1267/1995 ΕλλΔν 1997 - 843, ΑΠ 642/1992 ΕλλΔν 1994 - 1365, ΑΠ 127/1991 NoB 1992-865 ΕφΑθ. 6884/2002 ΕλλΔν 2003-245, ΕφΘεσ.781/1999 Αρμ. 1999-800). Όταν το τίμημα συμπίπτει με την αγοραία αξία του πράγματος, τότε το τίμημα

μειώνεται κατά τη διαφορά μεταξύ της ονομαστικής αξίας του υγιούς και της αγοραστικής αξίας του ελλιπούς πράγματος. Στην περίπτωση όμως κατά την οποία, όπως συνήθως συμβαίνει στις συναλλαγές, το συμφωνημένο τίμημα δεν συμπίπει με την αγοραστική αξία του πωληθέντος, εφαρμόζεται η πιο πάνω σχετική μέθοδος, η οποία έχει σαν βάση το συμφωνημένο τίμημα και προς εξεύρεση του ζητούμενου, δηλαδή του μειουμένου, χρησιμοποιεί σαν βοηθητικά μεγέθη την πραγματική αγοραία αξία του πράγματος και την αξία αυτού μετά τη μείωση που υφίσταται τούτο από τις ελλειψεις. (ΕφΑθ. 9768/1995 ο.π., Γεωργιάδη-Σταθόπουλος ο.π., άρθρο 540, αρ. 34 και 35, σελ. 179, Φθινο, Ενοχικό Δικ. Ειδικό μέρος, σελ. 133, 134, Καυκά, άρθρο 540 παρ. 3, Σπηλιόπουλος, ΕρμΑΚ, άρθρο 540, αρ. 28-28a).

Επί πωλήσεως περισσότερων πραγμάτων με την ίδια σύμβαση, γίνεται δεκτό ότι εφαρμόζεται αναλογικά το άρθρο 551 ΑΚ, κατά το οποίο “αν από περισσότερα πράγματα που πωλήθηκαν μερικά μόνο έχουν ελάττωμα ή δεν έχουν τη συμφωνημένη ιδιότητα, η μείωση χωρεί μόνο ως προς αυτά, και αν ακόμη ορίστηκε ενιαίο τίμημα όλων (ΕφΑθ. 1308/1987 ΕλλΔν 1988-524, Γεωργ. - Σταθ. ο.π., άρθρο 551 αρ. 3, σελ. 203). Έτσι, αν το τίμημα έχει καθοριστεί χωριστά για καθένα από τα πωληθέντα, η μείωση θα χωρίσει μόνο για το τίμημα του ελαττωματικού πράγματος και σύμφωνα με την πιο πάνω μέθοδο. Στην περίπτωση όμως που έχει καθοριστεί ενιαίο τίμημα το ποσό της μείωσης προσδιορίζεται επίσης με τη μέθοδο του σχετικού υπολογισμού, με την εξής τροποποίηση: αποτιμάται η αντικειμενική αξία όλων των πραγμάτων (ελαττωματικών ή μη), στη συνέχεια αποτιμάται η αξία όλων των πραγμάτων ως μη ελαττωματικών και ακολούθως βρίσκεται η αναλογική σχέση αυτών των δύο αξιών. Το τίμημα μειώνε-

ται με βάση αυτή την αναλογική σχέση (ΕφΑθ. 9768/1995 ο.π., Φθινο, ο.π., σελ. 134, Γεωργιάδη-Σταθόπουλος ο.π., άρθρ. 551 αρ. 3 και 9, σελ. 203-204).

Στην προκειμένη υπόθεση η εκκαλούσα ισχυρίστηκε, με τις ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου προτάσεις της, κατά λέξη, ότι οι σωλήνες που αγόρασε δεν είχαν τον απαιτούμενο και προβλεπόμενο από το νόμο και τη σύμβαση οπλισμό, γεγονός που μείωσε ουσιωδώς την αξία και τη χρησιμότητα των πωληθέντων και δη κατά το αιτούμενο με την αγωγή ποσό των 3.224.428 δραχμών. Η ένταση αυτή της εκκαλούσας, όπως τα πραγματικά περιστατικά που τη συνιστούν προβάλλονται, είναι, σύμφωνα με την προεκτεθείσα νομική σκέψη, αόριστη τόσο ως προς την περιγραφή των πραγματικών ελαττωμάτων, όσο και ως προς τα άνω στοιχεία υπολογισμού της ζητουμένης μείωσης του τιμήματος. Ειδικότερα, παραλείπεται να μνημονευθεί ποια ήταν η συμφωνημένη ποσότητα σιδήρου για τον οπλισμό κάθε κατηγορίας των επίδικων σωλήνων και κατά πόσο διαπιστώθηκε μικρότερη στον κρίσιμο χρόνο, πράγμα που συνιστούσε το υποστηριζόμενο ελάττωμα.

Περαιτέρω, δεν αναφέρει, δεδομένου ότι το τίμημα, όπως συνομολογείται, είναι καθοριστεί χωριστά για το καθένα από τα πωληθέντα πράγματα, την αγοραστική αξία του καθενός ελαττωματικού πράγματος με την έλλειψη και την αγοραστική αξία του ίδιου πράγματος χωρίς την έλλειψη, ώστε από την αναλογία που θα προκύψει μεταξύ των δύο εκτιμήσεων να μειωθεί το συμφωνημένο τίμημα του συγκεκριμένου πράγματος. Άλλα και με την εκδοχή ότι αν και χωρίς ενιαίο τίμημα, τα συγκεκριμένα πράγματα πωλήθηκαν ως σύνολο και ότι ο υπολογισμός του ποσού της μείωσης στην περίπτωση αυτή θα γί-

νει με τον τρόπο υπολογισμού της μείωσης που γίνεται και για τα πράγματα που πωλούνται ως σύνολο με ενιαίο τίμημα, και πάλι η εναγομένη θα έπρεπε να αναφέρει (ενόψει και της έκπτωσης που της χορηγήθηκε) την αντικειμενική αξία όλων των πραγμάτων (ελαττωματικών και μη) και την αποτίμηση της πραγματικής (αγοραίας) αξίας τους ως μη ελαττωματικών, ώστε να βρεθεί και πάλι η αναλογική σχέση των δύο αξιών και να μειωθεί το τίμημα με βάση τη σχέση αυτή. Κατά συνέπεια, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που αν και με συνοπτική αιτιολογία που συμπληρώνεται με την παρούσα (άρθρο 534 Κ-ΠολΔ), απέρριψε την παραπάνω ένσταση της εκκαλούσας ως αριστη, ορθά το νόμο ερμήνευσε και εφάρμοσε και είναι απορριπτέος ο λόγος της έφεσης με τον οποίο υποστηρίζεται το αντίθετο.

Κατά την έννοια των άρθρων 440 και 441 ΑΚ το διαπλαστικό δικαίωμα του συμψηφισμού δημιουργείται, από τη στιγμή που δύο αντίθετες απαιτήσεις, που πληρούν τις προϋποθέσεις του συμψηφισμού, θα συνυπάρξουν. Ο δικαιούχος της κάθε απαίτησης έχει συνεπώς από το χρονικό αυτό σημείο το δικαίωμα να αποσβέσει την απαίτηση του δανειστή του, προτείνοντας την ανταπάίτησή του σε συμψηφισμό. Με την πρόταση αυτού, που είναι αδιάφορο πότε θα γίνει, οι αμοιβαίες απαιτήσεις, εφόσον διατηρούνται κατά το χρονικό αυτό σημείο, αποσβήνονται αναδρομικά, δηλαδί από το χρονικό σημείο που συνυπάρξαν (ΕφΑθ. 11155/1995 ΕλλΔν 1996-1406, Πολυζωγόπουλο στον ΑΚ Γεωργιάδη-Σταθόπουλο άρθρ. 441, αρ. 2, 7, 10).

Ο συμψηφισμός μπορεί να προταθεί: α) εξώδικα και συνεπώς αν ο διάδικος του επικαλεστεί (μονομερή ή συμβατικό) η ένσταση αυτή (καταχρηστική ένσταση συμψηφισμού) δεν είναι τίποτε άλλο παρά απλή ένσταση εξόφλησης με συμψη-

φισμό, ή β) κατά τη διάρκεια της δίκης (άρθρ. 442 ΑΚ) με τη μορφή ένστασης κατά της αγωγής (γνήσια ένσταση συμψηφισμού) με σκοπό την απόσβεση της επίδικης απαίτησης αναδρομικά, δηλαδί από το χρονικό σημείο που δημιουργήθηκε η κατάσταση συμψηφισμού (βλ. ΕφΑθ. 9869/1998 ΕλλΔν 1999-1195, ΕφΑθ. 11155/1995 ο.π., Πολυζωγόπουλο, ο.π., άρθρ. 442 αριθ. 1, 4).

Τέλος, κατά το άρθρο 529 ΑΚ, αν δεν πιστώθηκε το τίμημα, ο αγοραστής οφείλει γι' αυτό τόκους αφότου πάρνει τα ωφελήματα του πράγματος. Από τη διάταξη αυτή, που είναι ενδοτικού δικαίου, συνάγεται ότι, αν πιστώθηκε το τίμημα, δηλαδί δύσθηκε στον αγοραστή προθεσμία εξόφλησης μεταγενέστερη από το χρόνο παράδοσης του πράγματος και απόλυψης των ωφελημάτων του (πολιτικών καρπών ή άλλων ωφελειών) η τοκοδοσία (νόμιμος τόκος) αρχίζει να τρέχει από τότε που πέρασε η προθεσμία της πίστωσης και, κατά το άρθρο 341 του ίδιου Κώδικα, δεν απαιτείται για το λόγο αυτό όχληση, όταν η λήξη της προθεσμίας είναι ορισμένη (ΑΠ 1635/2001 ΕλλΔν 2002-765).

Στην ερευνώμενη περίπτωση, από την αποδεικτική διαδικασία που έγινε και ειδικότερα από τις ένορκες καταθέσεις ... αποδείχθηκαν, σχετικά με την επίδικη διαφορά, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Η ενάγουσα είναι ανώνυμη εταιρία, που εδρεύει στη Λ., και έχει ως αντικείμενο της επιχειρηματικής δραστηριότητάς της την παραγωγή και διάθεσή τους σε τρίτους με σκοπό το κέρδος προϊόντων τιμέντου. Η εναγομένη, που έχει κύριο αντικείμενο την εκτέλεση δημοσίων έργων, αρχές του έτους 1996 είχε αναλάβει, μετά από διαγωνισμό, την εκτέλεση του δημοσίου έργου “Συλλεκτήρας ομβρίων υδάτων Α14 (Α. Σ.)”, του οποίου κύριος ήταν η ΔΕΥΑ Π.. Σύμφωνα με την με α-

ριθμό ΕΔ2α/02/44/Φ.1.1/4-4-1984 από φαση του τότε Υπουργού Δημοσίων Έργων, που δημοσιεύτηκε στο με αριθμό 253 ΦΕΚ τεύχος 2ο της 24-4-1984 οι σωλήνες από οπλισμένο σκυρόδεμα με ή χωρίς προστατευτική επένδυση για τη μεταφορά οικιακών λυμάτων, βιομηχανικών αποβλήτων και ομβρίων, είναι πέντε κατηγοριών: ΙΣ60, ΙΙΣ75, ΙΙΙΣ1000 ΙVΣ 150 και VΣ 200. Η ενάγουσα παράγει και διαθέτει όλες τις κατηγορίες των εν λόγω σωλήνων, οι οποίες διαφέρουν μεταξύ τους όσον αφορά το σίδερο, δηλαδή τον οπλισμό που έχει η κάθε κατηγορία. Συγκεκριμένα, η κατηγορία Σ200 έχει περισσότερο σίδερο στον οπλισμό της από αυτή της Σ150 και μεγαλύτερη τιμή, η Σ150 έχει περισσότερο σίδερο από αυτή της Σ100 και μεγαλύτερη τιμή, η Σ100 έχει περισσότερο σίδερο από εκείνη της Σ75, η οποία είχε και τη χαμηλότερη τιμή. Καθεμία από τις παραπάνω πέντε κατηγορίες σωλήνων περιλαμβάνει σωλήνες διαφόρου διατομής, Φ1200 με εσωτερική καθαρή διάμετρο 1,20 μ., Φ1500 με εσωτερική καθαρή διάμετρο 1,50 μ., Φ1600 με εσωτερική καθαρή διάμετρο 1,60 μ. και Φ500 με εσωτερική καθαρή διάμετρο 0,50 μ. Η εναγομένη, για την εκτέλεση του προαναφερόμενου έργου, ενδιαφέρθηκε να αγοράσει σωλήνες από οπλισμένο σκυρόδεμα, γι' αυτό και ήλθε σε επικοινωνία με τον εκπρόσωπο της ενάγουσας. Ζήτησε να αγοράσει σωλήνες, μήκους 2 μ., Φ1200, δηλαδή με εσωτερική καθαρή διάμετρο 1,20 μ., Φ1500, με εσωτερική καθαρή διάμετρο 1,50 μ. και Φ1600, με καθαρή διάμετρο 1,60 μ., της κατηγορίας όμως Σ75, δηλαδή σωλήνες που είχαν λιγότερο οπλισμό σιδήρου και μικρότερη τιμή, όπως άλλωστε έχει εκτεθεί. Οι εκπρόσωποι της ενάγουσας από την αρχή της συνεργασίας τους πληροφόρησαν το νόμιμο εκπρόσωπο της εναγο-

μένης ότι σε έργα αποχέτευσης, όπως εκείνο που ανέλαβε αυτή να εκτελέσει, χρησιμοποιούνται σωλήνες της κατηγορίας Σ100 και Σ150, δηλαδή με πολύ περισσότερο σίδερο στον οπλισμό τους, πλην όμως εκείνος επέμενε στην άποψή του περί χρησιμοποίησεως σωλήνων της κατηγορίας Σ75, καθώς αυτοί χρεώνονταν με 11.188 δραχμές το μέτρο, ενώ οι ίδιοι της κατηγορίας Σ100 με 24.700 δραχμές το μέτρο (σχετ. τιμολόγια .../13-12-1996).

Στα πλαίσια της συμφωνίας τους αυτής, η ενάγουσα, κατά το χρονικό διάστημα από 15-1-1996 έως την 14-12-1996, επώλησε και παρέδωσε στην εναγομένη τους σωλήνες, που ζήτησε, Φ1200, Φ1500, Φ1600 και ελάχιστους Φ500, της κατηγορίας Σ75, αντί συνολικού τιμήματος 40.803.214 δραχμών, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και ο Φ.Π.Α. Για καθεμία από τις πωλήσεις αυτές, που δεν τις αμφισβητεί η εναγομένη, η οποία ρητά συνομολογεί την κατάρτισή τους, όπως και το συμφωνημένο τίμημα, εκδόθηκαν τα αναφερόμενα στην αγωγή εκατόν δέκα (110) στον αριθμό τιμολόγια. Στις 17-9-1996 ο επιβλέπων μηχανικός της ΔΕΥΑΠ. διενήργησε στο έργο έλεγχο των χρησιμοποιουμένων από την εναγομένη υλικών. Κατ' αυτόν διαπιστώθηκε ότι στους σωλήνες που χρησιμοποίησε η εναγομένη στο συγκεκριμένο έργο δεν υπήρχε ο απαιτούμενος οπλισμός, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες σχετικές τεχνικές προδιαγραφές, γι' αυτό και διατάχθηκε η διακοπή της προμήθειας και τοποθέτησης των συγκεκριμένων σωλήνων (σχετ. υπ' αριθ. .../25-9-1996 εντολή της ΔΕΥΑΠ. και από 11-2-1997 σχετική έκθεση του επιβλέποντος μηχανικού της ΔΕΥΑΠ. Κ. Κ.). Για τον ίδιο λόγο μάλιστα η ΔΕΥΑΠ. μείωσε το ποσοστό του εργολαβικού ανταλλάγματος της εναγομένης

από την εκτέλεση του υπόψη δημοσίου έργου κατά το ποσό των 8.079.599 δραχμών, το οποίο, μετά από ένσταση της, περιορίστηκε στο ποσό των 3.890.288 δραχμών (σχετ. η υπ' αριθ./20-6-1997 απόφαση της ΔΕΥΑΠ. και ο 15ος λογαριασμός της ίδιας υπηρεσίας) και όρισε νέες τιμές μονάδας, σύμφωνα με τις οποίες ορίστηκαν οι προδιαγραφές των τιμεντοσωλήνων που θα χρησιμοποιούνταν στο, ως άνω, έργο.

Παράλληλα, η ΔΕΥΑΠ., προχώρησε στον έλεγχο των τιμεντοσωλήνων στο Περιφερειακό Εργαστήριο I. (σχετ. το υπ' αριθ./4-6-1997 έγγραφό της), κατά τον οποίο διαπιστώθηκε ότι οι σωλήνες, παρά τον ελλειπή οπλισμό, διέθεταν την απαιτούμενη αντοχή και επομένως δύο είχαν τοποθετηθεί μέχρι τότε δεν αντικαταστάθηκαν από άλλους, αλλά παρέμειναν στο έργο. Μόλις η ενάγουσα ενημερώθηκε για την πιο πάνω εξέλιξη στις σχέσεις της εναγομένης και της ΔΕΥΑΠ., παρά το γεγονός ότι δεν ήταν υπεύθυνη για ό,τι είχε προκύψει, αφού, όπως εκτέθηκε, επώλησε στην εναγομένη ό,τι εκείνη είχε zntίσει, δέχτηκε, με καλή πίστη, την επιστροφή των τελευταίων ποσοτήτων των σωλήνων και πίστωσε την εναγομένη συνολικά με το ποσό του 1.066.956 δραχμών (βλ. τα με αριθ./30-9-1996 πιστωτικά τιμολόγια για (18) μέτρα σωλήνες Φ1500 και Φ1600 που επιστράφηκαν επειδή δεν πληρούσαν τις προδιαγραφές και το υπ' αριθ./14-12-1996 πιστωτικό τιμολόγιο για σωλήνες που επιστράφηκαν γιατί το έργο είχε τελειώσει και δεν χρησιμοποιήθηκαν). Επομένως, μετά την προεκτεθείσα πίστωση και την τιμοματική καταβολή ποσού 36.511.830 δραχμών, όπως συνομολογείται, η εναγομένη κατέβαλε συνολικά στην ενάγουσα, έναντι του τιμήματος, το ποσό των 37.578.786 δραχμών, ώστε να υπολείπεται απαίτητο υπόλοιπο

ύψους 3.224.428 δραχμών, το οποίο πιστώθηκε μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου 1996.

Το ποσό αυτό όμως η εναγομένη αρνείται να καταβάλει στην ενάγουσα υποστρίζοντας ότι μετά τη δίλωση της τελευταίας για την αζήμια λύση της σύμβασης, η ίδια της δίλωσε ότι θεωρούσε τυχόν οφειλόμενο από αυτή χρηματικό υπόλοιπο εξοφλημένο συμψηφιστικά, πρόταση που αποδέχτηκε η ενάγουσα. Η ένσταση αυτή της εναγομένης είναι ορισμένη και νόμιμη, σύμφωνα με όσα διαλαμβάνονται στη νομική σκέψη της παρούσας, και δεν είναι αναγκαίο για την πληρότητά της να γίνει επίκληση του ακριβούς χρόνου της συμφωνίας περί συμψηφισμού, γιατί το περιστατικό αυτό μπορεί να προσδιοριστεί κατά το στάδιο των αποδείξεων (ΕφΑΘ. 11155/1995 ό.π.), πλην όμως αβάσιμη κατ' ουσίαν. Τούτο, ειδικότερα, καθώς η ενάγουσα, που πωλούσε και παρέδιδε κάθε φορά, στην εναγομένη, ό,τι αυτή της είχε παραγγείλει, όπως χαρακτηριστικά κατέθεσε ο μάρτυρας της τελευταίας, δεν είχε λόγο να προθεί σε τέτοια συμφωνία, χωρίς μάλιστα να οριστεί και το ακριβές συμψηφισθέν ποσό και να συνταχθεί κάποιο σχετικό έγγραφο. Η μόνη παραχώρηση που έκανε η ενάγουσα στην εναγομένη και για την οποία υπάρχουν τα σχετικά τιμολόγια ήταν, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, να δεχθεί την επιστροφή ποσοτήτων εμπορευμάτων και να πιστώσει με το ποσό των 600.620 δραχμών για τα επιστραφέντα χωρίς προδιαγραφέντα οπλισμό και το ποσό των 466.336 δραχμών για τα μη χρησιμοποιηθέντα, το λογαριασμό της εναγομένης.

Ενόψει των προεκτεθέντων, η αγωγή έπρεπε να γίνει δεκτή, συνακόλουθα δε να υποχρεωθεί η εναγομένη να καταβάλει στην ενάγουσα το αιτούμενο ποσό των 3.224.428 δραχμών ή το ισόποσο των

9.462,74 Euro, με το νόμιμο τόκο από 1-1-1997, αφού η απαίτηση αυτή της ενάγουσας, όπως έχει λεχθεί, πιστώθηκε και συμφωνήθηκε η εξόφλησή της, μέχρι τέλος Δεκεμβρίου 1996. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, επομένως, που, με την εκκαλούμενη απόφασή του, δέχτηκε τα ίδια, δεν έσφαλε, ως προς την εκτίμηση των αποδείξεων που σ' αυτό είχαν προσκομιστεί από τους διαδίκους και σε σχέση με αυτές, ως προς την ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου, όπως αβάσιμα παραπονείται η εναγομένη. Κατόπιν αυτών η έφεση - στο σύνολό της - πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη κατ' ουσίαν...

140/2005

Πρόεδρος: Γεωρ. Μπαρμπάτσος

Εισηγητής: Γρηγ. Παπαδημητρίου

Δικηγόροι: Θεμ. Σφύρης, Μιχ. Γκιολές

Για τη μεταρρύθμιση τελεσδίκης ή ανέκκλητης απόφασης περί καταβολής περιοδικών παροχών, μελλοντικά απαιτητών, πρέπει να μεσολαβήσει ουσιαστική μεταβολή των συνθηκών, στις οποίες βασίσθηκε η καταδίκη, σε χρόνο κατά τον οποίο ο αιτών τη μεταρρύθμιση δεν μπορούσε να προβάλλει τη μεταβολή στην αρχική δίκη.

Αν η μεταβολή των συνθηκών επιλήθε μεταξύ πρώτης και δεύτερης συζήτησης, πρέπει τα πραγματικά περιστατικά να προταθούν οπωσδήποτε κατά τη δεύτερη συζήτηση, κατά το 269 § 2 ΚΠολΔ, ενώ αν επίλθε μετά την έκδοση της οριστικής πρωτοβάθμιας απόφασης, πρέπει, αν ασκήθηκε έφεση, να προταθούν στο Εφετείο, κατά το 527 ΚΠολΔ.

Μεταρρύθμιση και αναγνωριστικών αποφάσεων, αφού και αυτές παράγουν δεδικασμένο.

Συνθήκες των οποίων η ουσιαστική μεταβολή δικαιολογεί την αναθεώρηση θεω-

ρούνται τα κρίσιμα περιστατικά στα οποία βασίσθηκε η απόφαση, που καθόρισε το ποσό και τη διάρκεια της περιοδικής παροχής.

Κρίσιμα γεγονότα για επιδίκαση περιοδικής παροχής, ως αποζημίωσης στέρησης των εκ της εργασίας προσόδων, λόγω θλάβης του σώματος ή της υγείας, είναι το ποσοστό ανικανότητας προς εργασία, οι συνθήκες εργασίας, η βιοποριστική ικανότητα και γενικά τα εκ της εργασίας έσοδα του θλαβέντος.

Μεταβολή συνθηκών λόγω επελθούσας ουσιώδους αυξομείωσης του τιμαρίθμου ζωής. Η αποζημίωση, λόγω σωματικής θλάβης, δεν παρέχεται άμεσα για ικανοποίηση των βιοτικών αναγκών, ώστε να είναι άμεση η επίδραση του τιμαρίθμου (όπως συμβαίνει σε διατροφή ή αποζημίωση για στέρηση διατροφής υπέρ των διατρεφομένων από τον θανατωθέντα), αλλά προς αναπλήρωση της μειωθείσας κτηπτικής ικανότητας του θλαβέντος.

Μεταρρύθμιση απόφασης αποζημίωσης λόγω μεταβολής του τιμαρίθμου.

Με την με αριθμό κατάθεσης .../22-8-01 αιγαγή του ο ενάγων και ήδη εκκαλών στη δεύτερη έφεση και εφεσίβλητος στην πρώτη, ισχυρίστηκε ότι από αμέλεια του πρώτου εναγομένου Κ. Θ. και του ήδη αποβιώσαντος κατά το χρόνο ασκήσεως της αγωγής Α. Θ. συζύγου της δεύτερης εναγομένης και πατέρα των πρώτου και τρίτου των εναγομένων και ήδη εκκαλούντων στην πρώτη έφεση και εφεσίβλητων στη δεύτερη, υπέστη σοβαρή σωματική θλάβη (αποκοπή κάτω αριστερού ποδός) υπό τις συνθήκες που περιγράφονται με λεπτομέρεια στην αγωγή. Ότι με την υπ' αριθμ. 867/97 απόφαση του Εφετείου κρίθηκε με δύναμη δεδικασμένου ότι ο ενάγων α) θα έχει από 1-1-01 έως 31-12-30 μερική ανικανότητα προς εργασία κα-

τά 60% και β) ως μαθητής Λυκείου θα μπορούσε να πραγματοποιήσει έσοδα εξ 100.000 δρχ. το μήνα με αποτέλεσμα να απωλέσει το ανάλογο κέρδος εκ δρχ. (100.000 X 60%) 60.000. Με βάση δε αυτά υποχρεώθηκαν οι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του Α. Θ. ήτοι η σύνυγος-δεύτερη εναγομένη κατά τα 2/8 και οι λοιποί εναγόμενοι (τέκνα) ανά 3/8 έκαστος να καταβάλουν ο καθένας εις ολόκληρο η πρώτη 15.000 δρχ. και οι λοιποί ανά 22.500 δρχ. Ότι από τότε που εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση επίλθε ουσιαστική μεταβολή των συνθηκών, στις οποίες βασίστηκε το εν λόγω δικαστήριο και ειδικότερα έλαβε (ο ενάγων) πτυχίο Β'βάθμιας Εκπαίδευσης ΤΕΣ-Τ. με ειδικότητα μηχανικού αυτ/των με αποτέλεσμα να δικαιούται μισθού 244.270 δρχ. το μήνα, δημος με λεπτομέρεια των αναλύει στην αγωγή ή έστω του μισθού ανειδίκευτου εργάτη εκ δρχ. 187.746 μηνιαίως, ποσά τα οποία ζητήσουν να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι ο καθένας εις ολόκληρο, να του καταβάλουν (κυρίως το πρώτο και επικουρικά το δεύτερο) με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής και για τρία χρόνια από αυτήν. Επί της αγωγής εκδόθηκε η εκκαλούμενη η οποία δέχτηκε ως εν μέρει ουσία βάσιμη κατ' αυτής δε παραπονούνται τώρα όλοι οι εκκαλούντες για τους στις εφέσεις και παρακάτω λόγους και ζητούν την εξαφάνιση της και οι μεν εκκαλούντες της πρώτης έφεσης την απόρριψη της αγωγής, ο δε εκκαλών της δεύτερης την καθολοκληρία παραδοχή της.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 334 ΚΠολΔ κάθε διάδικος έχει δικαίωμα να ζητήσει να μεταρρυθμιστεί τελεσίδικη ή ανέκκλητη απόφαση που καταδικάζει σε καταβολή περιοδικών παροχών, οι οποίες οφείλονται κατά το νόμο από οποιαδήποτε αιτία και γίνονται απαιτητές στο μέλλον, αν μεσολάβησε ουσιαστική

μεταβολή των συνθηκών επάνω στις οποίες βασίσθηκε η απαγγελία της καταδίκης. Η μεταβολή των συνθηκών λαμβάνεται υπόψη μόνον εφόσον έγινε σε χρόνο στον οποίο εκείνος που ζητεί να μεταρρυθμισθεί η απόφαση, δεν μπορούσε να προβάλλει την μεταβολή στην αρχική δίκη. Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται, ότι για να ζητηθεί η μεταρρύθμιση της τελεσίδικης ή ανέκκλητης απόφασης, που καταδικάζει σε καταβολή περιοδικών παροχών, οι οποίες οφείλονται κατά το νόμο από οποιαδήποτε αιτία και γίνονται απαιτητές στο μέλλον, πρέπει να μεσολαβήσει ουσιαστική μεταβολή των συνθηκών, στις οποίες βασίσθηκε η απαγγελία της καταδίκης και μάλιστα σε χρόνο κατά τον οποίο εκείνος που ζητεί να μεταρρυθμισθεί η απόφαση, δεν μπορούσε να προβάλλει την μεταβολή στην αρχική δίκη. Έτσι, αν μεν η ουσιαστική μεταβολή των συνθηκών επίλθε μεταξύ της πρώτης και δεύτερης συζήτησης στο ακροατήριο, πρέπει τα πραγματικά περιστατικά, που την συνιστούν, να προταθούν οπωσδήποτε κατά τη δεύτερη συζήτηση σύμφωνα με το άρθρο 269 § 2 ΚΠολΔ και εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτού, αν δε η μεταβολή επίλθε μετά την έκδοση της οριστικής αποφάσεως του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, πρέπει αν ασκήθηκε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής, να προταθούν ενώπιον του Εφετείου κατά το άρθρο 527 ΚΠολΔ, διαφορετικά δεν μπορεί να εγερθεί μεταγενέστερα αγωγή, η οποία να διώκει με βάση τα πραγματικά περιστατικά που δεν προτάθηκαν, την μεταρρύθμιση της τελεσίδικης απόφασης. Η μεταρρύθμιση της τελεσίδικης ή ανέκκλητης απόφασης είναι δυνατή, όχι μόνο σταν η αρχική απόφαση είναι καταψηφιστική, αλλά και όταν είναι απλά αναγνωριστική, αφού και επί αναγνωριστικών υπάρχει δεδικασμένο. Πότε υπάρχει η α-

ξίωση του νόμου για ουσιαστική μεταβολή των συνθηκών είναι ζήτημα δικαστικής εκτίμησης σε κάθε περίπτωση.

Συνθήκες των οποίων η ουσιαστική μεταβολή δικαιολογεί την αναθεώρηση του δεδικασμένου θεωρούνται εκείνες, οι οποίες τέθηκαν υπόψη του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, ήτοι εκείνα τα κρίσιμα περιστατικά επί των οποίων βασίσθηκε η απόφαση, που καθόρισε το ποσό της περιοδικής παροχής και τη διάρκειά της και της οποίας απόφασης διώκεται η αναθεώρηση. Κρίσιμα γεγονότα για την επιδίκαση περιοδικής παροχής ως αποζημίωσης λόγω στέρησης των εκ της εργασίας προσόδων σε περίπτωση βλάβης του σώματος ή της υγείας προσώπου, είναι το ποσοστό ανικανότητος προς εργασία, οι συνθήκες εργασίας, η αμοιβή και γενικά τα εκ της εργασίας έσοδα του βλαβέντος προσώπου κατά τον χρόνο επιδικάσεως της παροχής. Εφόσον επίλθε ουσιαστική μεταβολή των συνθηκών αυτών π.χ. μεσολάθησε μία βελτίωση ή κειροτέρευση της βλάβης του σώματος ή της υγείας του βλαβέντος προσώπου, της βιοποριστικής ικανότητος του δικαιουμένου ή του υποχρέου, του εισοδήματος και γενικά της περιουσίας είναι δυνατή η μεταρρύθμιση της απόφασης (ΕΑ 7161/92 ΕλλΔν 36.654). Ενδεικτικά αναφέρεται στο άρθρο 334 § 2 ΚΠολΔ ως μεταβολή των συνθηκών και η ουσιώδης μετά την απόφαση αυξομείωση του τιμαρίθμου ζωής. Στον δικαιούχο από σωματική βλάβη, ο οποίος ζημιώθηκε άμεσα, ο τιμαρίθμος έχει μόνον έμμεση επίδραση. Το ποσό της αποζημίωσης στην περίπτωση αυτή δεν παρέχεται άμεσα προς ικανοποίηση των αναγκών της ζωής, για να είναι άμεση η επίδραση των μεταβολών του τιμαρίθμου, ως επί διατροφής ή της αποζημίωσης για στέρηση διατροφής υπέρ των διατρεφομένων από τον θανατωθέντα. Παρέχεται

προς αναπλήρωση της κτπικής ικανότητας του σωματικώς βλαβέντος, η οποία μειώθηκε και μετράται σε χρήμα με τη μορφή του ημερομίσθιου ή των αποδοχών που πρέπει να πληρωθούν για άλλα διαστήματα. Το ημερομίσθιο αυτό ή οι άλλες αποδοχές διατελούν βέβαια σε σχέση με τον τιμαρίθμο, ο οποίος και τις επιρροές, αλλά η επιρροή αυτή είναι λιγότερο στενή σε σχέση με τη διατροφή. Επ' αυτών, επομένως, η αυξομείωση των ημερομίσθιών ως έμμεση συνέπεια της αύξησης του τιμαρίθμου είναι η άμεση βάση του δικαιώματος προς αντίστοιχη μεταβολή της αποζημίωσης, που έχει επιδικαστεί (ΕΑ 7161/92 ΕλλΔν 36.654).

Στην προκειμένη περίπτωση από τις ένορκες καταθέσεις... αποδείχθηκαν τα εξής: με την υπ' αριθμ. 896/97 απόφαση του παρόντος δικαστηρίου κρίθηκε με δύναμη δεδικασμένου: α) ότι ο πρώτος εναγόμενος και ο Α. Θ. σύζυγος της δεύτερης εναγομένης και πατέρας των πρώτου και τρίτου των εναγομένων, είναι αποκλειστικά υπαίτιος του τραυματισμού του ενάγοντος που συνέβη στο μύλο τους (άλεσης ζωτροφών) στα Τ. στις 7-1-85 όταν αυτός ήταν πέντε ετών. β) ότι ο ενάγων υπέστη ακρωτηριασμό του αριστερού ποδός στο ύψος της αστραγαλοειδούς άρθρωσης και έχει ανάγκη να φορά για όλη την ζωή τεχνητό σκέλος για να μπορεί να βαδίζει. γ) ότι η ανικανότητα προς εργασία του ανέρχεται σε 60%. δ) ότι με την περάτωση των μαθημάτων του Λυκείου θα μπορούσε να εργαστεί ως υπάλληλος γραφείου ή καταστήματος από 1-1-01 και μέχρι 31-12-2030 πραγματοποιώντας μνηματίο εισόδημα 100.000 δρχ. και εξαιτίας της μερικής ανικανότητος έχασε εισόδημα 60.000 δρχ. το μήνα το οποίο αναγνώρισε ότι είναι υποχρεωμένοι εις ολόκληρο οι εναγόμενοι να του καταβάλουν, ο καθένας κατά το λόγο της κλη-

ρονομικής του μερίδας. Κατά την άσκηση της κρινομένης αγωγής ο ενάγων διίνυε το 21 έτος της πλικίας του, δεν επικαλείται, όμως, ότι άλλαξε το ποσοστό της ανικανότητάς του προς εργασία. Προσκομίζει το με αριθμό πρωτοκόλλου 51/1999 πτυχίο της Τεχνικής Επαγγελματικής Σχολής Τ. της ομάδας μηχανολογικών ειδικοτήτων και ειδικότητας μηχανικών αυτ/του. Όμως, αποδεικνύεται ότι υπάρχει κορεσμός του εν λόγω επαγγέλματος και αυξημένη ανεργία στους νέους της περιοχής Τ. Έτσι κρίνεται ότι αν δεν είχε συμβεί το ατύχημα ο ενάγων με πιθανότητα και κατά τη συνηθισμένη πορεία των πραγμάτων θα μπορούσε να εργαστεί σε διάφορες εργασίες καταστήματος ή γραφείου κ.λ.π., λαμβάνοντας το ημερομίσθιο του ανειδίκευτου εργάτη που ανέρχεται κατά το κρίσιμο χρόνο της αγωγής σε 187.746 δρχ. το μήνα (7.221 δρχ. το μηνιαίως αμφισβητούμενο ημερομίσθιο X 26) και ενόψει της μερικής κατά 60% ανικανότητάς του προς εργασία απώλεσε εισόδημα εξ (187.746 X 60%) = 112.648 δρχ. μηνιαίως.

Υπό τα εκτιθέμενα υφίσταται εν προκειμένω ουσιαστική μεταβολή των συνθηκών στις οποίες βασίστηκε η ως άνω απόφαση του Εφετείου, οφειλόμενη στην βελτίωση της μόρφωσης του ενάγοντος και στην ουσιώδη αύξηση μισθών και ημερομισθίων, ως έμμεση συνέπεια της αύξησης του τιμαρίθμου ζωής, που θεωρείται εκ του νόμου ως μεταβολή των συνθηκών κατ' άρθρο 334 παρ. 2 ΚΠολΔ, σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο που έκρινε κατά τον ίδιο τρόπο και υποχρέωσε τους εναγομένους να καταβάλουν για τρία χρόνια μετά την επίδοση της αγωγής, εις ολόκληρο ο καθένας, η δευτέρα κατά το ποσό των (112.648 X 2/8 = 28.162 δρχ. ή 81,64 Ευρώ και οι λοιποί από

(112.648 X 3/8 = 42.243 ή) 123,97 Ευρώ με το νόμιμο τόκο από την τελεσιδικία (προκειμένης διαπλαστικής κατά βάση αγωγής με αναγνωριστικό ή διαπλαστικό χαρακτήρα μόνον ως προς το ύψος ή τη διάρκεια των μελλοντικών παροχών - Βαθρακοκοῦ ΚΠολΔ υπ' άρθρο 334 παρ. 27, Κρητικός Αποζημίωση από τροχαία αυτ/κά ατυχήματα έκδ. 1998 παρ. 2793, ΕΑ 2239/87 ΕΕΔ 47.407) ορθά το νόμο εφάρμοσε και καλώς εκτίμησε τις αποδείξεις γι' αυτό και οι σχετικοί μοναδικοί λόγοι αμφοτέρων των εφεσεων είναι αβάσιμοι.

151/2005

Πρόδεδρος: Γεωρ. Μπαρμπάτσης

Εισηγητής: Γρηγ. Παπαδημητρίου

Δικηγόροι: Νικ. Μίστρας, Ιγνάτιος Παππάς

Επί αγωγής καταβολής τιμήματος από πώληση επιχείρησης δεν απαιτείται μνεία της αξίας κάθε περιουσιακού στοιχείου αυτής.

Η πληρωμή της συναλλαγματικής επιφέρει απόσβεση της εξ αυτής ενοχής, χωρίς να απαιτείται και παράδοση της από τον κομιστή στον οφειλέτη, η οποία όμως παράδοση, γενόμενη εκούσια, δημιουργεί τεκμήριο εξόφλησης ή απόσβεσης της ενοχής εκ συν/κής. Το βάρος ανταπόδειξης φέρει ο επικαλούμενος το αντίθετο του τεκμηρίου κομιστής, που πρέπει να αποδειχεί ότι η παράδοση της συνκίνησης δεν έγινε εκούσια ή ότι, παρά την παράδοση, δεν έγινε εξόφληση της συ/κής.

Με την με αριθμό καταθέσεως .../3-4-2000 αγωγή τους οι ενάγοντες και ήδη εκκαλούντες ισχυρίστηκαν ότι με το από 10-5-89 ιδιωτικό συμφωνητικό είχαν συτίσει ομόρρυθμη εταιρία με την επωνυμία Z. N.-X. B. O.E. και σκοπό την εκμε-

τάλλευση καφετέριας, η οποία (εταιρία) λύθηκε με το από 8-10-96 ιδιωτικό συμφωνητικό που καταχωρήθηκε ώριμα στα Βιβλία του Πρωτοδικείου με αριθμό .../96. Ότι με το από 8-10-96 ιδιωτικό συμφωνητικό πώλησαν όλο τον εξοπλισμό της καφετέριας στον εναγόμενο αντί τιμήματος 8.000.000 δρχ., εκ του οποίου 3.000.000 δρχ. καταβλήθηκαν αυθημερόν και το υπόλοιπο των 5.000.000 δρχ. συμφωνήθηκε να καταβληθεί σε πέντε 1-σόποσες δόσεις του 1.000.000 δρχ. εκάστη στις 31-1-97, 30-6-97, 31-10-97, 31-1-98 και 30-6-98. Ότι έναντι του εν λόγω χρέους, το οποίο μάλιστα αυτός αναγνώρισε με το ως άνω από 8-10-96 ιδιωτικό συμφωνητικό, ουδέν ποσό κατέβαλε. Με βάση αυτά ζήτησαν να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να καταβάλει σ' αυτούς 5.000.000 δρχ. με το νόμιμο τόκο από τότε που έπρεπε να καταβληθεί κάθε επί μέρους ποσό, αλλιώς από την επίδοση της αγωγής. Η αγωγή παρά τα όσα περί του αντιθέτου ισχυρίζεται ο εναγόμενος είναι ορισμένη καίτοι δεν αναφέρεται το τίμημα για κάθε επί μέρους πωληθέν είδος αφού από όλο το περιεχόμενο αυτής προκύπτει ότι πρόκειται για πώληση επιχειρήσεως κατά την έννοια του άρθρου 479 ΑΚ και επομένως δεν απαιτείται να αναφέρεται και η περιουσιακή αξία κάθε περιουσιακού στοιχείου που μεταβιβάζεται (ΕΑ 6240/98 ΕλλΔvn 40.1143). Επί της αγωγής εκδόθηκε η εκκαλουμένη η οποία την έκρινε νόμιμη (άρθρ. 513 επ., 346, 361 ΑΚ) στη συνέχεια όμως την απέρριψε ως ουσία αβάσιμη κατ' αυτής δε παραπονούνται τώρα οι εκκαλούντες για τους στην έφεσον και παρακάτω λόγους και ζητούν την εξαφάνισή της και την καθολοκληρία παραδοκή της αγωγής τους.

Από τη διάταξη του άρθρου 39 Ν. 5325/32 “περί συναλλαγματικής και γραμματίου εις διαταγήν” συνάγεται ότι η εκ μέ-

ρους του πληρωτή της συναλ/κής πληρωμή της αποσβήνει την ενοχή από την συναλ/κή χωρίς για την απόσβεση αυτή να είναι απαραίτητη και η παράδοση της συναλ/κής (ΕΑ 1304/81 Αρμ. 35.845). Ωστόσο, μόνον από την εκούσια παράδοση της συναλ/κής από τον κομιστή στον οφειλέτη τεκμαίρεται η εξόφληση της ή γενικότερα η απόσβεση της ενοχής σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 424 εδ. 8' ΑΚ, κατά την οποία η από την απόδοση του χρεωστικού εγγράφου τεκμαίρεται η εξόφληση του χρέους. Το βάρος της ανταπόδειξης φέρει ο επικαλούμενος το αντίθετο του τεκμηρίου κομιστής της συναλ/κής, ο οποίος πρέπει να αποδειχεί ότι η παράδοση της συναλ/κής δεν έγινε εκούσια ή ότι παρά την παράδοση δεν εχώρησε εξόφληση της συναλ/κής (Ι. Μάρκου, Το δίκαιο της συναλ/κής εκδ. 2002 σελ. 347 επ.).

Στην προκειμένη περίπτωση από τις ένορκες καταθέσεις.... αποδειχθηκαν τα εξής: Με το από 8-10-96 ιδιωτικό συμφωνητικό οι ενάγοντες-ομόρρυθμα μέλη της εταιρίας “Β.- Ν. Ο.Ε.”, που είχε έδρα την Κ. και σκοπό την εκμετάλλευση καφετέριας με το τίτλο Κ. πώλησαν τον εξοπλισμό και την άυλη εμπορική αξία αυτής στον εναγόμενο αντί 8.000.000 δρχ., από τα οποία δόθηκαν μετρητά 3.000.000 δρχ. αμέσως με την υπογραφή του συμφωνητικού για δε τα υπόλοιπα ο εναγόμενος αποδέκτηκε χάριν καταβολής δέκα συναλ/κές ποσού 500.000 δρχ. εκάστη λίγεως 31-1-97, 30-6-97, 31-10-97, 31-1-98 και 30-6-98 ανά δύο. Τις συναλ/κές αυτές τις προσκόμισε ήδη στο πρωτόδικο δικαστήριο ο εναγόμενος και ισχυρίζεται ότι τις εξόφλησε. Για να αποκρούσουν οι ενάγοντες το τεκμήριο του άρθρου 424 εδ. 8' ΑΚ ισχυρίζονται ότι ναι μεν υπέγραψαν στις συναλ/κές αυτοί μεν ως εκδότες και ο εναγόμενος ως αποδέκτης αυτών, πλην όμως ο τελευταίος εκμεταλλευόμενος την επιθυμία τους να υπογράψει ο

πατέρας του ως τριτεγγυητής επ' αυτών πήρε εις χείρας του τις συναλ/κές και ουδέποτε τις επέστρεψε σ' αυτούς ούτε βέβαια τις εξόφλησε. Ο ισχυρισμός αυτός δεν αποδείχθηκε για τους εξής λόγους α) αν συνέβαινε κάτι τέτοιο οι ενάγοντες θα είχαν οπωσδήποτε καταμνύσει τον εναγόμενο για απάτη ή θα είχαν ζητήσει εξωδίκως ή και δικαστικώς την επιστροφή σ' αυτούς των συναλ/κών στο μεγάλο χρονικό διάστημα των τριών και ημίσεως ετών που μεσολάθησε από την υπογραφή του συμφωνητικού μέχρι την άσκηση της κρινόμενης αγωγής, όπου μάλιστα δεν γίνεται καν λόγος για την ύπαρξη συναλ/κών, πράγμα που δεν έπραξαν. β) εφόσον το ως άνω συμφωνητικό μεταβιβάσεως της επικείρωσης υπογράφηκε στις 8-10-99 θα ήταν δείγμα συναλλακτικής απειρίας των εναγόντων που εκμεταλλεύονται την καφετερία επί πολλά έτη και είχαν πείρα συναλλαγών να εκδίδουν στις 9-10-96 το υπ' αριθμ. 1 και 2/96 και στις 10-10-96 το υπ' αριθμ. 3/96 τιμολόγια πωλήσεως των λεπτομερώς αναφερομένων σ' αυτά κινητών πραγμάτων της επικείρωσης στον εναγόμενο, χωρίς αυτός να τους έχει επιστρέψει τις συναλ/κές υπογεγραμμένες ή μη από τριτεγγυητή.

Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο που έκρινε κατά τον ίδιο τρόπο αφού δέχτηκε την ένσταση εξοφλήσεως της επίδικης απαίτησης που πρότεινε ο εναγόμενος, ορθά το νόμο εφάρμοσε και καλώς εκτίμησε τις αποδείξεις γι' αυτό και η έφεση κατά τους μοναδικούς σχετικούς λόγους της είναι ουσία αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί.

169/2005

Πρόεδρος: Κλεονίκη Θεοδωροπούλου
Εισηγητής: Ναπ. Ζούκας
Δικηγόροι: Μιχ. Γκιολές, Νικ. Γουγουλάκης, Κων. Τέρπος

Επί απλής ομοδικίας η έφεση απευθύνεται κατά του αντιδίκου του εκκαλούντος, όχι δε και κατά του απλού ομοδίκου του, εκτός εάν η εκκαλούμενη περιέχει επιβλαβή διάταξη για τον εκκαλούντα και υπέρ του ομοδίκου. Το ίδιο ισχύει και αν μεταξύ των απλών ομοδίκων υπάρχει δικαίωμα αναγωγής, διότι στη δίκη με αντικείμενο την από κοινού ζημία σε τρίτον, ερευνάται η αξίωση προς αποζημίωση και όχι η εξ αναγωγής ευθύνη των συναιτίων, οι οποίοι δεν μπορούν να αντιδικήσουν μεταξύ τους ως προς την ύπαρξη, ή την έκταση της ευθύνης τους.

Αποζημίωση λόγω ευθύνης εκ των διαπραγματεύσεων. Ως ζημία νοείται μόνον το αρνητικό διαφέρον, το οποίο περιλαμβάνει τόσο τη θετική ζημία, δύος χαρτόσημα, συμβολαιογραφικά, αμοιβή δικηγόρου, έξοδα ταξιδίου προς συνάντηση του αντισυμβαλλομένου, δύο και την αποθετική, που υφίσταται ο ζημιώθεις, αποκρούοντας, κατά το στάδιο των διαπραγματεύσεων, ευκαιρία να συνάψει άλλη σύμβαση υπό τους ίδιους ή και ευνοϊκότερους δρους, διότι πίστεψε στην κατάρτιση της ματαιωθείσας σύμβασης.

Δε θεωρείται ζημία το διαφέρον από τη μη εκπλήρωση της σύμβασης, που προϋποθέτει συναφθείσα σύμβαση.

Εφαρμογή των περί αδικοπραξίας δ/ξεων στο βαθμό που η αθέτηση ενοχικής υποχρέωσης συνιστά αδικοπραξία απέναντι στο δανειστή.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 516 και 517 του ΚΠολΔ προκύπτει ότι επί απλής ομοδικίας στην πλευρά των εναγόμενων η έφεση απευθύνεται μόνο κατά του αντιδίκου του εκκαλούντος, όχι δε και κατά του απλού ομοδίκου του, εκτός εάν περιέχει κάποια επιβλαβή διάταξη, για τον εκκαλούντα υπέρ του ομοδίκου του. Αν δεν συντρέχει η τελευ-

ταία περίπτωση, η κατά του απλού ομοδίκου απευθυνόμενη έφεση είναι απαράδεκτη κατά τις διατάξεις των άρθρων 73 και 532 του ΚΠολΔ. Τούτο ισχύει έστω και αν μεταξύ των απλών ομοδίκων υπάρχει δικαίωμα αναγωγής (βλ. ΕφΑθ. 2691/1985 ΕλλΔν 26.726). Και τούτο, διότι στη δίκη που αντικείμενο είναι η από κοινού ζημία σε τρίτον, αντικείμενο αυτής είναι η αξίωση του τρίτου προς αποζημίωση και όχι η εξ αναγωγής ευθύνη του ενός συνυπαίτιου προς τον άλλο. Στη δίκη αυτή οι από κοινού υπαίτιοι δεν μπορούν να αντιδικήσουν μεταξύ τους ούτε ως προς την ύπαρξη ούτε ως προς την έκταση της μεταξύ τους ευθύνης. Επομένως η έφεση του ενός από αυτούς δεν μπορεί να απευθύνεται και κατά του άλλου, διότι το συμφέρον του εκκαλούντος εξαντλείται στην απόρριψη της αγωγής ως προς αυτόν, το δε δευτεροβάθμιο δικαστήριο δεν μπορεί να περιλάβει στην απόφασή του διάταξη που να μεταβάλει ως προς τον εφεσιβλητό ομόδικο του εκκαλούντος τα πραγματικά περιστατικά που έγιναν δεκτά από την εκκαλουμένη (βλ. ΑΠ 645/1986 Σ 18.911 - ΕφΑθ. 8251/1999 ΕλλΔν 42.792-1252/2000 ΕλλΔν 41.1423 - ΕφΠειρ. 757/1983 ΝοΒ 32.100 - ΕφΘεσ. 3554/1988 Αρμ. 43.897 - Σαμουνήλ "Η Έφεση" εκδ. 5η (2003) παρ. 338).

Στην προκειμένη περίπτωση κατά της 447/2001 οριστικής απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου, που δίκασε αντιμωλία των διαδίκων κατά την τακτική διαδικασία (ΚΠολΔ 233 επ.), έχουν ασκήσει αντίθετες εφέσεις ο ενάγων και οι δεύτερος και τρίτη των εναγομένων. Η έφεση όμως των τελευταίων στρέφεται όχι μόνον κατά του αντιδίκου τους - ενάγοντος, αλλά και κατά της πρώτης εναγομένης ως προς την οποία η αγωγή απορρίφθηκε ως ουσία αβάσιμη από έλλειψη υπαιπιότητάς της στην επέλευση της ζημίας. Συνεπώς

ως προς αυτήν, σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν, η έφεση είναι απαράδεκτη και πρέπει για το λόγο αυτό να απορριφθεί και συμψηφιστούν τα δικαστικά έξοδα των διαδίκων κατά το άρθρο 179 του ΚΠολΔ. Εναντίον του ενάγοντος, καθώς και η έφεση του τελευταίου έχουν ασκηθεί νομότυπα κι εμπρόθεσμα πριν από κάθε επίδοση (ΚΠολΔ 495 επ., 516 και 518 παρ. 2). Είναι επομένως τυπικά δεκτές και πρέπει συνεκδικαζόμενες (ΚΠολΔ 246) να εξεταστούν κατά την ίδια διαδικασία (ΚΠολΔ 524 παρ. 1 και 533) ως προς το παραδεκτό και βάσιμο των λόγων τους.-

Με το από 20-10-2004 δικόγραφο πρόσθετων λόγων, που κοινοποιήθηκε στους εφεσιβλητούς τριάντα ημέρες πριν από τη συζήτηση της έφεσης (βλ. .../ 22-10-2004 και .../25-10-2004 εκθέσεις επιδόσεων των δικαστικών επιμελητών ...) οι εκκαλούντες-δεύτερος και τρίτος εναγόμενοι ασκούν πρόσθετους λόγους ως προς τα κεφάλαια της απόφασης που έχουν προσβληθεί με την έφεση. Οι πρόσθετοι αυτοί λόγοι έχουν ασκηθεί νομότυπα κι εμπρόθεσμα (ΚΠολΔ 520 παρ. 2). Κατά το μέρος όμως που στρέφονται εναντίον της δεύτερης εφεσιβλητού-πρώτης εναγομένης, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη είναι απαράδεκτα και πρέπει για το λόγο αυτό να απορριφθούν. Κατά το μέρος που στρέφονται εναντίον του πρώτου εφεσιβλητού-ενάγοντος είναι παραδεκτοί και πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω ως προς τη βασιμότητά τους κατά την ίδια διαδικασία (ΚΠολΔ 524 παρ. 1 και 533), συνεκδικαζόμενοι με τις κρινόμενες εφέσεις, λόγω της μεταξύ τους συνάφειας (ΚΠολΔ 246).-

Ο ενάγων και ήδη εκκαλών-εφεσιβλητος με την ένδικη αγωγή του ζήτησε να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι και ήδη εφεσιβλητοι-εκκαλούντες να του καταβάλουν

εις ολόκληρον ο καθένας τους τα αναφερόμενα σ' αυτήν ποσά ως αποζημίωση προς αποκατάσταση της ζημίας την οποία υπέστη από τη ματαίωση της αναφερόμενης στην αγωγή σύμβασης, η οποία οφείλεται στη μη τίրηση υπό τούτων της συμπεριφοράς που επιβάλλουν η καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη και ως χρηματική ικανοποίηση προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που υπέστη από την ανωτέρω παράνομη ενέργεια των εναγομένων. Επί της αγωγής αυτής εκδόθηκε η εκκαλούμενη απόφαση, η οποία, αφού έκρινε νόμιμη την αγωγή, την απέρριψε ως αβάσιμη από ουσιαστική άποψη ως προς την πρώτη εναγομένη και την έκαμε δεκτή ως βάσιμη και κατ' ουσία ως προς τους δεύτερο και τρίτη εναγομένη κατά ένα μέρος. Κατά της απόφασης αυτής παραπονούνται με τις κρινόμενες εφέσεις και τους πρόσθετους λόγους ο ενάγων και οι δευτέρος και τρίτη των εναγομένων για εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων, ζητώντας ο μεν ενάγων να εξαφανιστεί η προσβαλλόμενη απόφαση, ώστε να γίνει δεκτή εξ ολοκλήρου η αγωγή του, οι δε δευτέρος και τρίτη των εναγομένων να εξαφανιστεί η προσβαλλόμενη απόφαση, ώστε να απορριφθεί η αγωγή.

Από τις διατάξεις των άρθρων 197 και 198 του ΑΚ, συνδυαζόμενες και με εκείνες του άρθρου 298 του ίδιου κώδικα, συνάγεται μεν ότι εκείνος που κατά τις διαπραγματεύσεις με άλλον για σύναψη σύμβασης ματαίωσε τη σύναψη της σύμβασης με συμπεριφορά αντίθετη προς την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη και υπαίτια προξένησε κατ' ουσιώδη συνάφεια ζημία σ' αυτόν που πίστεψε ως επικείμενη τη σύναψη της σύμβασης, υποχρεούται να τον αποζημιώσει. Στην περίπτωση όμως αυτή ως ζημία νοείται μόνο το αρνητικό διαφέρον, ήτοι κάθε ζημία, θετική ή αποθετική, που

προϊόθε γιατί ο παθών πίστεψε στη σύναψη της σύμβασης που τελικά ματαιώθηκε. Αντίστοιχα δεν νοείται ως ζημία το διαφέρον από τη μη εκπλήρωση της σύμβασης και ειδικότερα θετική ή αποθετική που προϊόθε εκ του ότι δεν εκπληρώθηκε η σύμβαση που κατά τα ανωτέρω ματαιώθηκε, αφού τέτοιο διαφέρον προϋποθέτει ότι η σύμβαση έχει συναφθεί. Στην έννοια του αρνητικού διαφέροντος υπάγονται ιδίως τόσο η ζημία του αναίτιου μέρους εξ αιτίας δαπανών στις οποίες προέβη, διότι πίστεψε ως επικειμένη τη σύναψη της σύμβασης, όσο και η ζημία την οποία αυτό υπέστη για τον ίδιο λόγο από την απόκρουση άλλης ευκαιρίας για σύναψη όμοιας σύμβασης με τους ίδιους ή ευνοϊκότερους όρους (βλ. ΑΠ 309/1996 ΕλλΔν 38.83 - 1346/2000 1463/2001 ΕλλΔν 43.401 & 1634 - 1565/2000 ΕλλΔν 42.1290 - 1678/2000 Ελλ.Δν 45.112 - ΕφΑθ. 6504/1995 ΕλλΔν 38.885 - 3048/2003 ΕλλΔν 44.1402 - 4438/2003 ΕλλΔν 45.200 - ΕφΛαρ. 741/2001 ΕλλΔν 45.517 - Λιτζερόπουλο εις Ερμ.ΑΚ άρθρο 298 αριθ. 37 & 38). Στο βαθμό όμως που η αθέτηση ενοχικής υποχρέωσης συνιστά αδικοπραξία απέναντι στο δανειστή μόνο θα είναι δυνατή η εφαρμογή των διατάξεων για τις αδικοπραξίες (ΑΚ 914 επ.). Επομένως αν τυχόν προκλήθηκε ηθική βλάβη και της ΑΚ 932, με τις ίδιες προϋποθέσεις μπορεί να επιδικαστεί ικανοποίηση της ηθικής βλάβης και στην περίπτωση της ευθύνης από διαπραγματεύσεις, δηλαδή γι' αυτό το σκοπό θα απαιτηθεί αδικοπραξία, που βασικά θα συντρέχει, αφού η αντισυναλλακτική συμπεριφορά θα πρέπει να κριθεί παράνομη πράξη (ΑΚ 197) και επίρρηψη στο ζημιωθέντα του βάρους της απόδειξης για την υπαιτιότητα (βλ. ΑΠ 10/1991 NoB 39.1203 - ΕφΑθ. 5382/1988 ΕλλΔν 31.155 - 856/1993 ΕλλΔν 35.1694 - Μπαλή Ενοχ. Δικ. παρ. 25 - Σταθόπουλο Εις Γεωργιάδη-Σταθό-

πουλου ΑΚ 299 αριθ. 6).

Τέλος το Εφετείο, δυνάμει του κατά το άρθρο 522 του ΚΠολΔ μεταβιβαστικού αποτελέσματος της έφεσης, καθίσταται κύριο της διαφοράς μέσα στα όρια που καθορίζονται από την έφεση και τους τυχόν πρόσθετους λόγους. Επομένως, εφόσον με την έφεση ζητείται η απόρριψη της αγωγής, οφείλει και αυτεπαγγέλτως να εξετάσει το νόμα βάσιμο και, αν το αγωγικό αίτημα δεν θρίσκει έρεισμα στο νόμο, να την απορρίψει, έστω και χωρίς ειδικό και συγκεκριμένο λόγο έφεσης, υπό τον όρο ότι δεν θα υπάρξει xειροτέρευση της θέσης του εκκαλούντος, χωρίς την άσκηση κατ' αυτού αντέφεσης (βλ. ΑΠ 1544/1980 ΝοΒ 29.878 - 1169/1995 ΕλλΔν 38.831 - 1216/1997 ΕλλΔν 39.573 - 7/2001 ΕλλΔν 42.925 - ΕφΘεσ. 643/1995 Αρμ. 49.460 - 440/1999 Αρμ. 53.1101).

Στην προκειμένη περίπτωση ο ενάγων και ήδη εκκαλών-εφεσίβληπτος με την ένδικη αγωγή του ισχυρίζεται ότι στις αρχές του έτους 2000 ενδιαφερόμενος να αγοράσει ένα διαμέρισμα στα Τ. ήλθε σε διαπραγματεύσεις με το δεύτερο εναγόμενο, ο οποίος ενεργούσε ως βοηθός της τρίτης από αυτούς, η οποία διατηρεί στα Τ. μεσιτικό γραφείο και ενεργούσε ως αντιπρόσωπος της πρώτης που ήταν κυρία διαμερίσματος στα Τ. και ενδιαφερόταν να το πουλήσει. Ότι στις 18-1-2000 συμφώνησε προφορικά με το δεύτερο εναγόμενο, ο οποίος ενεργούσε με την παραπάνω 1-διότητά του, για την αγορά του διαμερίσματος της πρώτης εναγομένης, αντί τιμήματος 13.000.000 δρχ. και μάλιστα κατέβαλε ως προκαταβολή 1.000.000 δρχ., ενώ συγχρόνως ο δεύτερος του παρέδωσε τα κλειδιά του διαμερίσματος, για να προβεί στην ανακαίνισή του. Ότι αν και είχε εκτελεστεί το μεγαλύτερο μέρος των εργασιών και ήλθαν σε συνεννόηση με το συμβολαιογράφο για την υπογραφή του

πωλητηρίου συμβολαίου, οι εναγόμενοι ματαίωσαν τη σύναψη του συμβολαίου πώλησης του διαμερίσματος και η πρώτη τούτων μεταβίβασε την κυριότητα αυτού σε τρίτον. Ότι οι εναγόμενοι δεν τίρησαν κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων την απαιτούμενη από την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ίθη συμπεριφορά και η ματαίωση της σύναψης της σύμβασης οφείλεται στην άνω αντισυμβατική τους συμπεριφορά στα πρόσωπα των οποίων επέδειξε εμπιστοσύνη. Ζητεί δε να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι εις ολόκληρον ο καθένας τους να του καταβάλουν τα ακόλουθα ποσά, κατά τα οποία ζημιάθηκε από τη ματαίωση της σύμβασης: α) 1.200.000 δρχ. εκ των οποίων 500.000 δρχ. κατέβαλε σε ξυλουργό ως προκαταβολή και 700.000 δρχ. που του οφείλει για την κατασκευή ντουλαπιών κουζίνας στο άνω διαμέρισμα, β) 98.353 δρχ. που δαπάνησε για την αγορά χρώματος και υλικών προς ελαιοχρωματισμό αυτού, γ) 89.600 δρχ. που κατέβαλε για την αγορά ειδών υγιεινής, δ) 206.500 δρχ. που δαπάνησε για το γυάλισμα των μαρμάρων αυτού και ε) 500.000 δρχ. για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης που υπέστη από την ανωτέρω παράνομη ενέργεια των εναγομένων.

Με τέτοιο περιεχόμενο και αίτημα η ένδικη αγωγή είναι μη νόμιμη, αφού με αυτήν επιδιώκεται η αποκατάσταση της ζημίας που θα έφερε τον ενάγοντα στη θέση στην οποία θα ήταν αν είχε καταρτισθεί η ανωτέρω σύμβαση της αγοραπωλησίας. Με την αγωγή επιδιώκεται η αποκατάσταση του διαφέροντος από τη μη εκπλήρωση της σύμβασης και ειδικότερα η θετική ζημία που προκλήθηκε στον ενάγοντα εκ του ότι δεν εκπληρώθηκε η ανωτέρω σύμβαση, που, όπως προεκτέθηκε, ματαίωθηκε και το οποίο, διαφέρον από τη μη εκπλήρωση, δεν νοείται ως ζημία

του άρθρου 197 του ΑΚ. Εκείνο που με βάση τις διατάξεις των άρθρων 197 και 198 του ΑΚ μπορούσε να επιδιώξει ο ενάγων είναι το αρνητικό της σύμβασης διαφέρον και το οποίο περιλαμβάνει τόσο τη θετική ζημία, όπως π.χ. χαρτόσημα, συμβολαιογραφικά, αμοιβή δικηγόρου, έξοδα ταξειδίου προς συνάντηση του αντισυμβαλλομένου, κλπ., στην οποία υποβλήθηκε ο ζημιώθεις, όσο και την αποθετική, όπως π.χ. είναι εκείνη την οποία υφίσταται ο ζημιώθεις όταν απέκρουντε κατά το σάδιο των διαπραγματεύσεων ευκαιρία να συνάψει άλλη σύμβαση υπό τους ίδιους ή και ευνοϊκότερους όρους, διότι πίστεψε στην κατάρτιση της σύμβασης με τον αντισυμβαλλόμενο.

Με τα δεδομένα αυτά, εφόσον η κυρία αξίωση του ενάγοντος για την αποκατάσταση της επικαλούμενης από αυτόν ζημίας είναι μη νόμιμη, κατά αναγκαία νομική ακολουθία είναι μη νόμιμη και η αξίωση καταβολής χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης. Επομένως έσφαλε η εκκαλούμενη απόφαση που έκρινε νόμιμη την αγωγή. Γι' αυτό πρέπει να γίνει δεκτή η έφεση των δευτέρου και τρίτης των εναγομένων και απορριφθεί η έφεση του ενάγοντος ως βάσιμη. Να εξαφανιστεί η προσβαλλόμενη απόφαση κατά το μέρος που δέχθηκε την αγωγή. Να κρατηθεί η αγωγή και απορριφθεί για τους δεύτερο και τρίτη των εναγομένων ως μη νόμιμη.

170/2005

Πρόεδρος: Κλεονίκη Θεοδωροπούλου
 Εισηγητής: Ναπ. Ζούκας
 Δικηγόροι: Κων. Τσακίρης, Κλεοπάτρα Τσιπρίδου

Το επιρεπό των ένδικων μέσων κρίνεται από τη διαδικασία με την οποία εκδικάστηκε, ή με την οποία έπρεπε να εκδικά-

στεί τη υπόθεση.

Αρμοδιότητα Mov. Πρωτ. για διαφορές μεταξύ ιδιοκτητών ορόφων ή διαμερισμάτων από τη σχέση οριζόντιας ή κάθετης ιδιοκτησίας, κατά την ειδική διαδικασία των μισθωτικών διαφορών.

Εάν η υπόθεση δεν υπάγεται στη διαδικασία, κατά την οποία έχει εισαχθεί, το δικαστήριο αποφαίνεται αυτεπάγγελτα και διατάζει την εκδίκαση κατά την προσήκουσα. Αν το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δε δίκασε κατά την προσήκουσα διαδικασία, το Εφετείο, δεκόμενο την έφεση, εξαφανίζει την εκκαλούμενη αυτεπάγγελτα και προχωρεί στην εκδίκαση κατά την προσήκουσα, εφ' όσον, χάριν της αρχής της οικονομίας δεν επιβάλλεται παραπομπή σε ιδιαίτερη συζήτηση.

Επί κάθετης ιδιοκτησίας στην οποία έχουν καθοριστεί τα ποσοστά συνιδιοκτησίας στο έδαφος, κάθε συγκύριος του κοινού οικοπέδου και αυτοτελής κύριος του κτίσματός του δεν μπορεί, κατά την ανοικοδόμηση, να υπερβεί το συντελεστή δόμησης που του αναλογεί, σύμφωνα με τις ισχύουσες κατά το χρόνο ανοικοδόμησης πολεοδομικές δ/ξεις, αδιαφόρως τυχόν μεταγενέστερης μεταβολής τους. Άλλως, οι ζημιούμενοι ιδιοκτήτες μπορούν να ζητήσουν την κατεδάφιση των καθ υπέρβαση ανεγερθέντων κτισμάτων, ή αποζημίωση. Στην αγωγή πρέπει να εκτίθεται πόσα τετραγωνικά μέτρα κτίσματος είχε δικαίωμα να ανεγείρει ο αντίδικος, σύμφωνα με το συντελεστή δόμησης, και σε πόσα τετραγωνικά μέτρα περιορίζεται το δικαίωμά του από την πραγματοποιηθείσα υπέρβαση. Το υπόγειο δε μετρά στη δόμηση.

Ελεύθερη εκτίμηση πραγματογνωμοσύνης, συνταχθείσας και κατατεθείσας μετά την ορισθείσα προθεσμία.

Μη επιβολή δικαιοστικών εξόδων σε βάρος ενός εκ των εναγόντων, παρά την ως

προς αυτόν απόρριψη της αγωγής, λόγω μη υποβολής του εναγομένου σε πρόσθετα έξοδα.

Το επιτρεπτό των ένδικων μέσων προσδιορίζεται τόσο από τη διαδικασία κατά την οποία πράγματι εκδικάστηκε η υπόθεση, όσο και από εκείνη, η οποία ήταν κατά το νόμο τηρητέα, πλην όμως εσφαλμένα δεν εφαρμόστηκε, αφού δεν είναι ανεκτό στη δεύτερη περίπτωση από την πλάνη του δικαστή να παραβλάπτονται οι διάδικοι, στερούμενοι του ενδίκου μέσου το οποίο θα δικαιούνταν χωρίς την πλάνη αυτή (βλ. ΟΔ.ΑΠ. 109/1981 ΝοΒ 29.1276 - 5/1985 ΝοΒ 33.1174 - ΑΠ 432/1988 ΕλλΔν 29.1676 - 452/2000 ΕλλΔν 41.1644 - Σαμουήλ "Η Έφεση" εκδ. 5η (2003 παρ. 191). Περαιτέρω με το άρθρο 17 αριθ. 2 του ΚΠολΔ ορίζεται ότι στην αρμοδιότητα των Μονομελών Πρωτοδικείων υπάγονται οι διαφορές ανάμεσα στους ιδιοκτήτες ορόφων ή διαμερισμάτων από τη σχέση της οροφοκτησίας. Κατά δε το άρθρο 647 παρ. 2 του ίδιου κώδικα κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 648 έως 661 (μισθωτικών διαφορών μεταξύ ιδιοκτητών) δικάζονται και οι διαφορές του άρθρου 17 αριθ. 2. Μετά δε το ν.δ. 1024/1971 στην ως άνω εξαιρετική αρμοδιότητα του Μονομελούς Πρωτοδικείου υπάγονται και οι διαφορές από την κάθετη ιδιοκτησία, εφόσον είναι συναφείς προς την εφαρμογή του ανωτέρω ν.δ/τος (βλ. ΕφΑθ. 4391/1982 Δ. 13.695-10264/1979 ΝοΒ 27.978, 4781/1986 ΕΔΠ 1987. 23 - Βαθρακοκοῦνη Ερμ. ΚΠολΔ άρθρο 17 αριθ. 7). Τέλος κατά το άρθρο 691 παρ. 2 του ΚΠολΔ η υπόθεση δεν υπάγεται στη διαδικασία κατά την οποία έχει εισαχθεί, το δικαστήριο αποφαίνεται γι' αυτό αυτεπαγγέλτως και διατάζει την εκδίκαση της υπόθεσης κατά τη διαδικασία σύμφωνα με την οποία δικάζεται. Η πιο

πάνω διάταξη έχει εφαρμογή και κατά την ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου διαδικασία. Έτσι, αν το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δεν εκδίκασε κατά τη διαδικασία που προσήκε, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δεχόμενο την έφεση εξαφανίζει την εκκαλουμένη απόφαση κατά αυτεπάγγελτη έρευνα και προκωρεί αμέσως στην εκδίκαση της ουσίας κατά την προσήκουσα διαδικασία. Τούτο δε χάριν της αρχής της οικονομίας της δίκης και εφόσον από την άλλη γενική αρχή της καλόπιστης διεξαγωγής της δίκης δεν επιβάλλεται η παραπομπή σε ιδιαίτερη συζήτηση προς παρασκευή των διαδίκων (βλ. ΕφΑθ. 1229/1983 ΝοΒ 31.838 - ΕφΠειρ. 996/1994 ΕλλΔν 37.386 - 894/2001 Αρμ. 56.420 - ΕφΘεσ. 2295/1996 Αρμ. 50.1095 - ΕφΛαρ. 192/1981 ΕλλΔν 22.441 - Μπέν ΠολΔικ άρθρο 591 παρ. 2, 4 - Βαθρακοκοῦνη δ.π. άρθρο 591 αριθ. 11).

Στην προκειμένη περίπτωση οι ενάγοντες και ήδη εφεσίβλητοι με την ένδικη αγωγή τους κατά των εκκαλούντων, απευθύνομεν προς το Μονομελές Πρωτοδικείο, ζήτησαν την επιδίκαση αποζημίωσης προς αποκατάσταση της ζημίας, την οποία υπέστησαν, επειδή οι εκκαλούντες υπερέβησαν το συντελεστή δόμησης που αναλογεί στο ποσοστό συγκυριότητάς τους στο περιγραφόμενο σ' αυτή (αγωγή) όλο ενιαίο οικόπεδο. Το Μονομελές Πρωτοδικείο, δικάζοντας κατά την τακτική διαδικασία εξέδωσε την 384/2000 προδικαστική απόφαση με την οποία έκρινε νόμιμη την αγωγή και διέταξε τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης. Μετά τη διενέργεια αυτής εξέδωσε κατά την ίδια διαδικασία την εκκαλουμένη 35/2003 οριστική απόφασή του, με την οποία δέχτηκε την αγωγή ως βάσιμη και από ουσιαστική άποψη κατά ένα μέρος ως προς τον πρώτο ενάγοντα κι απέρριψε αυτήν ως προς το δεύτερο. Κατά της απόφασης αυ-

τής παραπονούνται με την κρινόμενη έφεση οι εναγόμενοι για εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων, ςητώντας να εξαφανιστεί η προσβαλλόμενη απόφαση, ώστε να απορριφθεί η αγωγή. Με το περιεχόμενο και αίτημα που εκτέθηκε η ένδικη αγωγή εισάγει διαφορά του ν. 3741/1929 και του ν.δ. 1024/1971, η οποία, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, εκδικάζεται κατά την ειδική διαδικασία των μισθωτικών διαφορών και διαφορών μεταξύ ιδιοκτητών (ΚΠολΔ 648 έως 661) και όχι κατά την τακτική διαδικασία που εσφαλμένα την εκδίκασε το πρωτόδικο δικαστήριο. Σύμφωνα δε με όσα εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη η έφεση έχει ασκηθεί νομότυπα κι εμπρόθεσμα, κατά τη διαδικασία που εκδικάστηκε η διαφορά (ΚΠολΔ 495 επ., 516 και 518 παρ. 1). Επειδή όμως το πρωτόδικο δικαστήριο δεν εκδίκασε τη διαφορά κατά τη διαδικασία που προσήκε, πρέπει να γίνει δεκτή η έφεση, να εξαφανιστούν οι συνεκκαλούμενες αποφάσεις κατά αυτεπάγγελτη έρευνα και αφού κρατηθεί η υπόθεση από το παρόν Δικαστήριο (ΚΠολΔ 535 παρ. 1) εκδικαστεί κατά την ως άνω ειδική διαδικασία των μισθωτικών διαφορών και των διαφορών μεταξύ ιδιοκτητών, δοθέντος ότι οι διάδικοι προσάγουν όλα τα αποδεικτικά μέσα και ως εκ τούτου δεν επιβάλλεται η παραπομπή σε άλλη δικασία.-

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1002, 1117 του ΑΚ, 2, 4, 5 και 14 του ν. 3741/1929 και 1 επ. του Ν.Δ. 1024/1971 προκύπτει ότι στην περίπτωση της διηρημένης ιδιοκτησίας επί οικοδομημάτων (κάθετης ιδιοκτησίας) στην οποία έχουν καθοριστεί τα ποσοστά συνιδιοκτησίας στο έδαφος, κάθε συγκύριος του κοινού οικοπέδου και αυτοτελής κύριος του κτίσματός του, δεν μπορεί κατά την ανοικοδόμηση που πραγματοποιείται να υπερ-

βεί το συντελεστή δόμησης που αναλογεί στην ιδιοκτησία του, σύμφωνα με τις ίσχυονταις κατά τη χρόνο της ανοικοδόμησης πολεοδομικές διατάξεις. Αν υπερβεί το συντελεστή δόμησης και ζημιώνονται ανάλογα οι λοιποί ιδιοκτήτες, οι τελευταίοι μπορούν να στραφούν εναντίον του και να ζητήσουν με αγωγή είτε την κατεδάφιση των κτίσμάτων που ανεγέρθηκαν κατ' υπέρβαση ή αποζημίωση. Αναγκαίο στοιχείο της αγωγής αυτής είναι ο ακριβής προσδιορισμός της ζημίας που υφίσταται ο ενάγων από την ανοικοδόμηση, που πραγματοποιεί ο αντίδικός του, δηλαδή θα πρέπει να εκτίθεται στην αγωγή: α) πόσα τετραγωνικά μέτρα κτίσματος είχε δικαιώματα να ανεγείρει ο αντίδικός του σύμφωνα με τον ισχύοντα κατά τη χρόνο της ανοικοδόμησης συντελεστή δόμησης και β) σε πόσα τετραγωνικά μέτρα περιορίζεται το δικαιώμα του αυτό από την πραγματοποιηθείσα υπέρβαση (βλ. ΑΠ 1672/1984 ΝοΒ 33.1018 - 25/1999 ΕλλΔν 40.341 - ΕφΑΘ. 10264/1978 ΝοΒ 27.978 - 11401/1991 ΕλλΔν 34.1504).

Στην προκειμένη περίπτωση οι ενάγοντες εκθέτουν στην ένδικη αγωγή τους ότι είναι συγκύριοι με τους εναγόμενους του περιγραφομένου σ' αυτή οικοπέδου, στο οποίο το έτος 1980 συστήθηκε από το δικαιοπάροχό τους οριζόντια ιδιοκτησίας και αφού χώρισαν αυτό σε δύο τμήματα, όπου είχαν προηγουμένως ανεγερθεί από μία αυτοτελής οικοδομή, όρισαν μ' αυτό και τα υπόλοιπα αναφερόμενα στην αγωγή συμβόλαια τους ορόφους ή τμήματα ορόφων που δικαιούτο ο καθένας τους και την αναλογία επί του όλου οικοπέδου. Ακολούθως, αφού αναφέρουν τον τρόπο με τον οποίο οι εναγόμενοι έγιναν συγκύριοι, ισχυρίζονται ότι ο δικαιοπάροχός τους το έτος 1982 κατά το χρόνο της ανοικοδόμησης του δευτέρου ορόφου υπέρβη το συντελεστή δόμησης, με συνέ-

πεια αυτί να έχει κτίσμα 267,861 τ.μ. έχει κτίσμα 368,699 τ.μ., ήτοι υπερέβη το συντελεστή δόμησης κατά 100,838 τ.μ. (όπως υπολογίζεται στην αγωγή). Ζητούν δε να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι να καταβάλουν σ' αυτούς τα αναφερόμενα στην αγωγή ο καθένας τους ποσά, με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής, όπως το παρεπόμενο αυτό αίτημα παραδεκτά το ζητούν με τις προτάσεις τους της πρώτης συζήτησης ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου (ΚΠολΔ 223 περ. 1-Βαθρακοκοίλη ά.π. άρθρο 223 αριθ. 10). Επικουρικά ζητούν την κατεδάφιση του κτίσματος του ανεγέρθηκε καθ' υπέρβασην. Με αυτό το περιεχόμενο και αίτημα η ένδικη αγωγή είναι αρκούντως ορισμένη και νόμιμη. Στηρίζεται στις διατάξεις των άρθρων που προεκτέθηκαν κι εκείνες των άρθρων 297, 298, 345 και 346 του ΑΚ. Πρέπει συνεπώς να ερευνηθεί περαιτέρω από ουσιαστική άποψη, εφόσον έχει καταβληθεί το ανάλογο τέλος δικαστικού ενσήμου και απορριφθούν οι αντίθετοι, περί αοριστίας της αγωγής και απαραδέκτου συμπλήρωσης αυτής, ισχυρισμοί των εναγομένων ως αβάσιμοι.

Για την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 281 του ΑΚ, που απαγορεύει την άσκηση δικαιώματος, εάν υπερβαίνει προφανώς τα όρια τα επιβαλλόμενα από την καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή από τον κοινωνικό ή οικονομικό σκοπό του δικαιώματος, δεν αρκεί μόνη η μακροχρόνια αδράνεια του δικαιούχου να ασκήσει το δικαίωμά του, αλλά απαιτείται να συντρέχουν και άλλα περιστατικά ή ειδικές συνθήκες και περιστάσεις που προέρχονται από τη συμπεριφορά του ίδιου, από τα οποία, ενόψει και της αδράνειας του δικαιούχου, να δημιουργήθηκε εύλογα στον οφειλέτη η πεποίθηση της ενάσκησης τούτου, οπότε και μόνο η μεταγενέστερη άσκηση του δικαιώματος, που τείνει σε α-

νατροπή της κατάστασης, η οποία δημιουργήθηκε υπό ορισμένες συνθήκες και διατηρήθηκε για μακρύ χρονικό διάστημα, αντίκειται προφανώς στην καλή πίστη, τα χρηστά ήθη ή τον κοινωνικό ή οικονομικό σκοπό του δικαιώματος (βλ. ΟΔ.ΑΠ 1/1997 ΕλλΔν 38534 - ΑΠ 243/1985 ΝοΒ 34.60).

Στην προκειμένη περίπτωση οι εναγόμενοι με τις πρωτόδικες προτάσεις της πρώτης συζήτησης ισχυρίστηκαν ότι οι ενάγοντες ασκούν καταχρηστικά την ένδικη αγωγή μετά παρέλευση είκοσι περίπου ετών από την ανοικοδόμηση και αφού έχει πλέον παγιωθεί μία κατάσταση, η ανατροπή της οποίας θα έχει σ' αυτούς δυσμενέστατες επιπτώσεις, αφού ο καθένας τους χρησιμοποιεί ξεχωριστές οριζόντιες ιδιοκτησίες. Δεν διατύπωσαν όμως αίτημα απόρριψη της αγωγής και για την αιτία αυτή (βλ. ΟΔΑΠ. 472/1983 ΝοΒ 32.48 - ΑΠ 769/2000 ΕλλΔν 42.110). Η ένσταση αυτή των εναγομένων είναι μη νόμιμη, καθόσον οι ενάγοντες κατά την αγωγή έλαβαν γνώση της υπέρβασης του συντελεστή το έτος 1999, όταν απευθύνθηκαν σε μηχανικό για να κατασκευάσουν δεύτερο όροφο, γεγονός που δεν αμφισβητείται από τους εναγομένους, και αμέσως αντέδρασαν με την άσκηση της ένδικης αγωγής. Εξάλλου με την καταβολή από τους εναγομένους της οφειλόμενης αποζημίωσης δεν ανατρέπεται καμία κατάσταση. Περαιτέρω η ένσταση αυτή είναι απορριπτέα και ως αόριστη, καθόσον δεν συνοδεύεται και με αίτημα απόρριψης της αγωγής και για την αιτία αυτή.-

Από την κατάθεση του μάρτυρος ...των εναγόντων και τη με όρκο κατάθεση της δευτέρας εναγομένης, που περιέχονται στα πρακτικά συνεδρίασης του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, τα οποία νόμιμα προσκομίζουν και επικαλούνται οι διάδικοι και όλα ανεξαιρέτως τα έγγραφα

που οι ίδιοι προσκομίζουν και επικαλούνται, ανάμεσα στα οποία και η από 14-5-2001 τεχνική έκθεση του Δ. Δ., αρχιτέκτονα-μηχανικού, που διορίστηκε τεχνικός σύμβουλος των εναγομένων, καθώς και από την 21/2001 έκθεση πραγματογνωμοσύνης της πολιτικού μηχανικού Π. Χ., που το δικαστήριο εκτιμά ελεύθερα (ΚΠολΔ 387 και 390), καίτοι η σύνταξη και η κατάθεσή της έγιναν μετά την πάροδο της προθεσμίας που έταξε το πρωτοβάθμιο δικαστήριο (θλ. ΑΠ 954/1979 ΝοΒ 28.285 - 604/1992 ΕλλΔν 35.82 - 1381/2000 ΕλλΔν 42.732 - ΕφΑθ. 2093/1985 ΕλλΔν 26.720 - 2523/1987 ΝοΒ 36.117), αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Ο πατέρας του πρώτου ενάγοντος, Π. Μ. του Ι., ήταν κύριος ενός οικοπέδου, εμβαδού 312,50 τ.μ., που βρίσκεται στην πόλη της Λ. και στη συνοικία Φ., στη διασταύρωση των οδών Χ. και Α. Στο οικόπεδο αυτό είχε ανεγείρει δύο οικοδομές. Μία στην οδό Α. και την άλλη στις οδούς Χ. και Α. Η πρώτη αποτελείτο από ημιυπόγειο και υπερυψωμένο ισόγειο και η δεύτερη από υπόγειο, ισόγεια καταστήματα και από τον πρώτο πάνω από το ισόγειο όροφο. Με το 21266/1-3-1980 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Δ. Ζ., που μεταγράφηκε νομότυπα, δώρισε στον Ι. Μ., αδελφό του πρώτου ενάγοντος, σύζυγο της πρώτης εναγομένης και πατέρα των υπολοίπων εναγομένων, ολόκληρο τον πρώτο όροφο της δεύτερης των ως άνω δύο οικοδομών, εμβαδού 87,50 τ.μ. και ποσοστό συνιδιοκτησίας στο όλο οικόπεδο 151,90 χιλιοστά, καθώς και το δικαίωμα ανοικοδόμησης του δευτέρου υπέρ το ισόγειο ορόφου 87,50 τ.μ. και ποσοστό συνιδιοκτησίας στο όλο οικόπεδο 151,90 χιλιοστά. Παράλληλα συνέστησε δι' αυτού κάθετη ιδιοκτησία. Ο Ι. Μ. απεβίωσε στις 4-2-1996 χωρίς να αφήσει διαθήκη και κλη-

ρονομίθηκε από τους εναγομένους, σύνυγό του και τέκνα του από νόμιμο γάμο, οι οποίοι και αποδέχθηκαν την κληρονομία του κατά ποσοστό 2/8 εξ αδιαιρέτου η πρώτη τούτων και κατά 3/8 εξ αδιαιρέτου καθένας των λοιπών, δυνάμει της 34319/28-1-1998 δίλωσης αποδοχής του συμβολαιογράφου Α. Τ., που μεταγράφηκε νομότυπα. Ο ανωτέρω Π. Μ. του Ι. με το 21268/1-3-1980 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Δ. Ζ., που μεταγράφηκε νομότυπα, δώρησε στον τρίτο εναγόμενο το Κ1 κατάστημα του ισογείου της δεύτερης των ως άνω δύο οικοδομών, εμβαδού 53,40 τ.μ. και ποσοστό συνιδιοκτησίας στο οικόπεδο 92,40 χιλιοστά και τον Υ1 χώρο του υπογείου, εμβαδού 64,40 τ.μ. και ποσοστό συνιδιοκτησίας επί του οικοπέδου 45 χιλιοστά. Με το ίδιο συμβόλαιο δώρισε στο δεύτερο ενάγοντα το Κ2 κατάστημα του ισογείου της ίδιας οικοδομής, εμβαδού 33,80 τ.μ. και ποσοστό συνιδιοκτησίας στο οικόπεδο 58,40 χιλιοστά και τον Υ2 χώρο του υπογείου, εμβαδού 33,80 τ.μ. και ποσοστό συνιδιοκτησίας στο οικόπεδο 25 χιλιοστά. Με το 21267/1-3-1980 συμβόλαιο του ίδιου συμβολαιογράφου, που μεταγράφηκε νομότυπα, δώρισε στον πρώτο ενάγοντα το ισόγειο της πρώτης οικοδομής, εμβαδού 80 τ.μ. και ποσοστό συνιδιοκτησίας επί του οικοπέδου 138,40 χιλιοστά, το δικαίωμα ανοικοδόμησης πρώτου και δευτέρου ορόφου, εμβαδού του καθενός 80 τ.μ. και ποσοστό συνιδιοκτησίας επί του οικοπέδου 138,50 χιλιοστά, καθώς και την ψηλή κυριότητα του ημιυπόγειου της ίδιας οικοδομής, εμβαδού 90 τ.μ. και ποσοστό συνιδιοκτησίας επί του οικοπέδου 25 χιλιοστά. Την επικαρπία τη δώρισε στη σύζυγό του και μπέρα του πρώτου ενάγοντος. Από τη νεότερη εμβαδομέτρηση του ως άνω οικοπέδου που ενήργησε η πραγματογνώμονας αποδείχθηκε ότι η

πραγματική έκταση αυτού στο οποίο έχουν ανεγερθεί οι δύο οικοδομές ανέρχεται σε 318,75 τ.μ.

Περαιτέρω αποδείχθηκε ότι ο δικαιοπάροχος των εναγομένων, καίτοι είχε δικαίωμα να ανοικοδομήσει μόνο το δεύτερο υπέρ το ισόγειο όροφο της δεύτερης οικοδομής, αυτός ανήγειρε και τρίτο υπέρ το ισόγειο όροφο, εμβαδού 73,50 τ.μ. χωρίς ποσοστό συνιδιοκτησίας στο οικόπεδο. Σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν ο πρώτος ενάγων έχει ποσοστά συνιδιοκτησίας στο όλο οικόπεδο $25+138,40+138,40+138,40 = 440,20$ χιλιοστά. Ο δεύτερος ενάγων έχει ποσοστά συνιδιοκτησίας στο όλο οικόπεδο $58,40+25 = 83,40$ χιλιοστά. Ο δικαιοπάροχος των εναγομένων είχε ποσοστά συνιδιοκτησίας στο όλο οικόπεδο $151,90+151,90=303,80$ χιλιοστά και ο τρίτος εναγόμενος έχει ποσοστά συνιδιοκτησίας στο όλο οικόπεδο $92,40+45 = 137,40$ χιλιοστά. Η συνολική δυνατότητα δόμησης του οικοπέδου το έτος 1982, όταν ο δικαιοπάροχος των εναγομένων ανοικοδόμησε το δεύτερο και τρίτο όροφο της δεύτερης οικοδομής, με συντελεστή δόμησης 1,8 ήταν: Ε οικοπέδου Χ Σ.Δ. = $318,75 \times 1,8 = 573,75$ τ.μ. Ο δικαιοπάροχος των εναγομένων είχε δικαίωμα ανοικοδόμησης 87,50 τ.μ. του πρώτου ορόφου και 87,50 τ.μ. του δευτέρου ορόφου, ήτοι συνολικά είχε δικαίωμα οικοδόμησης 175 τ.μ. Ο τρίτος εναγόμενος είχε δικαίωμα οικοδόμησης 53,40 τ.μ., καθόσον το υπόγειο δεν μετρά στη δόμηση. Ο δεύτερος ενάγων είχε δικαίωμα οικοδόμησης 33,80 τ.μ., καθόσον κι αυτού το υπόγειο δεν μετρά στη δόμηση. Ο πρώτος ενάγων είχε δικαίωμα οικοδόμησης σε 80 τ.μ. του ισογείου και σε 80 τ.μ. του πρώτου ορόφου, καθώς και σε 80 τ.μ. του δεύτερου ορόφου στην πρώτη οικοδομή και συνολικά είχε δικαίωμα οικοδόμησης

240 τ.μ.

Σύμφωνα με νεότερη εμβαδομέτρηση ο δικαιοπάροχος των εναγομένων έχει καλύψει μεγαλύτερη έκταση από αυτή που είχε δικαίωμα. Ειδικότερα ο πρώτος όροφος της δεύτερης οικοδομής έχει εμβαδό 103,68 τ.μ. +104,58 τ.μ. ο δεύτερος όροφος +73,50 τ.μ. ο τρίτος όροφος, έχει καλύψει συνολικά 281,76 τ.μ., έναντι των 175 τ.μ. που είχε δικαίωμα. Δηλαδή οικοδόμησε επί πλέον 106,76 τ.μ. Ο τρίτος εναγόμενος έχει κτίσμα, εμβαδού 56,87 τ.μ. έναντι 53,40 τ.μ. που είχε δικαίωμα. Δηλαδή οικοδόμησε επί πλέον 3,47 τ.μ. Ο δεύτερος ενάγων έχει κτίσμα εμβαδού 36,07 τ.μ. έναντι 33,80 τ.μ. που είχε δικαίωμα. Δηλαδή υπερέβη τη δόμηση κατά 2,27 τ.μ. Ο πρώτος ενάγων έχει καλύψει επιφάνειες 81,18 τ.μ. και 65,18 τ.μ., ήτοι επιφάνεια συνολικά 146,36 τ.μ., η οποία είναι μικρότερη των 240 τ.μ. που είχε δικαίωμα να οικοδομήσει. Συνολικά η υπέρβαση της δόμησης ανέρχεται στα 112,5 τ.μ. (106,76 + 3,47 + 2,27). Σήμερα με τη μείωση του συντελεστή δόμησης από 1,8 σε 1,4 η μέγιστη επιπρεπόμενη δόμηση ανέρχεται σε 446,25 τ.μ. (318,75 τ.μ. X 1,4). Η δόμηση που πραγματοποιήθηκε ανέρχεται στα 521,06 τ.μ. (281,76 + 56,87 + 36,07 + 146,36).

Σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν οι εναγόμενοι είχαν δικαίωμα να οικοδομήσουν με βάση τον ισχύοντα το έτος 1982 συντελεστή δόμησης 253,14 τ.μ. (573,75 τ.μ. X 44,12%). Συνολικά όμως, όπως προεκτέθηκε, οικοδόμησαν 338,63 τ.μ., ήτοι οικοδόμησαν επί πλέον σε βάρος των εναγόντων 85,49 τ.μ. (338,63 - 253,14). Ας σημειωθεί ότι τα στοιχεία της υπέρβασης κρίνονται κατά το χρόνο της ανοικοδόμησης και δεν ασκεί επιρροή η μεταγενέστερη μεταβολή των πολεοδομικών διατάξεων και των όρων δόμησης (βλ. ΑΠ 598/1992 ΕλλΔν 34.1286). Εξ

όλων αυτών συνάγεται ότι ο πρώτος ενάγων δεν έχει δυνατότητα δόμησης στο οικόπεδο 85,49 τ.μ., λαμβανομένου υπόψη ότι αυτός έχει δικαίωμα να ανεγείρει επιπλέον όροφο. Από αυτά ο πρώτος ενάγων ζητεί να αποζημιωθεί μόνο για τα 50,419 τ.μ. Από αυτά αναλογούν στον I. M. (106,76 X 50,419 : 112,5) 47,84 τ.μ., στον τρίτο εναγόμενο (3,47 X 50,419 : 112,5) 1,55 τ.μ. και στο δεύτερο εναγόντα (2,27 X 50,419 : 112,5) 1,01 τ.μ.

Από τα ίδια αποδεικτικά στοιχεία αποδείχθηκε ότι η εμπορική αξία των διαμερισμάτων στην περιοχή ανέρχεται στο ποσό των 280.000 δρχ. το τ.μ. Το κόστος δε κατασκευής ενός συμβατικού διαμερίσματος ανέρχεται στο ποσό των 130.000 δρχ. το τ.μ. Η δε επιβάρυνση του κόστους κατασκευής λόγω οικοπέδου είναι της τάξης του 30%, στο οποίο ανέρχεται το μέσο ποσοστό αντιπαροχής που δίνεται στην περιοχή και συνολικά το κόστος κατασκευής ανέρχεται στο ποσό των 170.000 δρχ. περίπου. Συνεπώς η βλάβη που υφίσταται ο πρώτος ενάγων από την υπέρβαση του συντελεστή δόμησης ανέρχεται στο ποσό των 110.000 δρχ. το τ.μ. (280.000 - 170.000). Σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν ο δικαιοπάροχος των εναγομένων όφειλε να καταβάλει στον πρώτο εναγόντα το ποσό των 5.262.400 δρχ. (47,84 τ.μ. X 110.000 δρχ.). Από αυτά οφείλει να καταβάλει η πρώτη εναγομένη το ποσό του 1.315.600 δρχ. (5.262.400 X 2/8), ήτοι 3.860,88 ευρώ. Η δεύτερη εναγομένη οφείλει να καταβάλει το ποσό του 1.973.400 δρχ. (5.262.400 X 3/8), ήτοι 5.791,34 ευρώ και ο τρίτος εναγόμενος το ποσό του 1.973.400 δρχ. (5.262.400 X 3/8), ήτοι το ποσό των 5.791,34 ευρώ. Ας σημειωθεί ότι ο τρίτος εναγόμενος για τη δική του υπέρβαση δεν θα καταδικαστεί να καταβάλει στον πρώτο εναγόντα αποζημίωση, καθόσον ο τελευταίος ζητεί από

αυτόν αποζημίωση ως κληρονόμο του I. M. του Π.

Κατόπιν τούτων πρέπει να γίνει δεκτή η ένδικη αγωγή όσο αφορά τον πρώτο εναγόντα κατά ένα μέρος κατά την κύρια βάση της και υποχρεωθούν οι εναγόμενοι να καταβάλουν στον πρώτο εναγόντα τα ανωτέρω ποσά, με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής έως την εξόφληση των ποσών. Τα δικαστικά έξοδα του πρώτου εναγόντος βαρύνουν τους εναγόμενους, επειδή πτηθηκαν. Θα επιβληθούν όμως μειωμένα, όπως ορίζεται στο διατακτικό, εφόσον η αγωγή έγινε δεκτή κατά ένα μέρος της (ΚΠολΔ 178 παρ. 1 και 183). Δικαστικά έξοδα σε βάρος του δευτέρου εναγόντος λόγω απόρριψης της αγωγής ως προς αυτόν, δεν θα επιβληθούν, καθόσον οι εναγόμενοι δεν υποβλήθηκαν σε πρόσθετα έξοδα (βλ. ΑΠ 21/1985 ΕλλΔvn 26.1323).-

176/2005

Πρόδεδρος: Θεοδ. Νιαβής

Εισηγήτρια: Άννα Πελεκούδα

Δικηγόροι: Χρ. Τσιαμπαλής, Βίκτωρας Γιτσαράς

Ο προσεπικληθείς ή ο προς ον η ανακοίνωση δίκης, εάν άσκησε παρέμβαση κατά τις δ/ξεις περί άσκησης αγωγής, νομιμοποιείται στην άσκηση έφεσης προσβάλλοντας τόσον τις δ/ξεις που αφορούν στο παραδεκτό της προσεπικλησης και την καταδίκη του σε αποζημίωση, δεσμον και τις δ/ξεις που βλάπτουν τον διάδικο υπέρ του οποίου η παρέμβαση. Εάν δεν άσκησε πρόσθετη παρέμβαση, δε νομιμοποιείται σε άσκηση έφεσης υπέρ του προσεπικαλέσαντος ή εκείνου που του ανακοίνωσε την δίκη, αλλά μόνον κατά τις δ/ξεις, οι οποίες δέχονται την προσεπικληση και τον υποχρεώνουν σε αποζημίωση, εάν είκε ενωθεί με την προσεπί-

κληση και παρεμπίπουσα αγωγή αποζημίωσης.

Επειδή, συμφώνως προς τις διατάξεις του άρθρου 516 του ΚΠολΔ δικαίωμα εφέσεως έχουν, πλην άλλων, εφόσον πτηθήκαν εν όλω ή εν μέρει εις την πρωτόδικη δίκη, ο ενάγων, ο εναγόμενος και εκείνοι οι οποίοι είχαν ασκήσει παρέμβασή από τη διάταξη αυτή, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 79, 80, 81 § 1, 91 και 92 του ΚΠολΔ προκύπτει ότι ο προσεπικληθείς ή εκείνος προς τον οποίον έγινε η ανακοίνωση της δίκης νομιμοποιείται εις την άσκηση εφέσεως και εάν δεν ανέλαβε τον δικαστικόν αγώνα, μόνον εάν άσκησε παρέμβασην κατά τις διατάξεις περί ασκήσεως αγωγής, δηλαδή με την κατάθεση και επίδοση δικογράφου προς όλους τους διαδίκους, οπότε δύναται με την έφεση του να προσβάλει τόσον τις διατάξεις που αφορούν εις το παραδεκτόν της προσεπικλήσεως και την καταδίκη του εις αποζημίωση, όσον και εις τις διατάξεις που βλάπτουν τον διάδικον υπέρ του οποίου η παρέμβαση. Εάν όμως δεν άσκησε πρόσθετη παρέμβαση, δεν νομιμοποιείται να ασκήσει έφεση υπέρ του προσεπικαλέσαντος ή εκείνου που του ανακοίνωσε την δίκη αλλά μόνον κατά των διατάξεων οι οποίες δέχονται την προσεπικλησην και τον υποχρεώνουν εις αποζημίωση, εάν δηλαδή είχε ενωθεί με την προσεπικλησην και παρεμπίπουσα αγωγή (ΑΠ 1315/1993 Ελ.Δ. 1994. 1593, ΕφΑΘ. 1441/1999 Ελ.Δ 41.516, ΕφΘ. 873/1991 Αρμ. ΜΣΤ. 704).

Εν προκειμένω, ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου η Α. Κ. άσκησε κατά των Ι. Α., Γ. Τ. και των ανωνύμων ασφαλιστικών εταιρειών με την επωνυμίαν “Α. Ι. Ε. ΑΕ” και “Π. ΑΕ” την υπ’ αριθμ. καταθ. 1358/1431/1993 αγωγή ιστορούσα ότι οι δύο πρώτοι εναγόμενοι, οδηγώντας τα κυριότητά των αυτοκίνητα ασφαλισμέ-

να διά τις έναντι τρίτων ζημίες εις την τρίτη και τετάρτην αντιστοίχως ασφαλιστικές εταιρείες, εξ υπαιτιότητός των προξένησαν τον θάνατον του συζύγου της κατά τις εις το δικόγραφον περιγραφόμενες συνθήκες, εζίτησε δε όπως υποχρεωθούν οι εναγόμενοι εις την καταβολήν αποζημίωσης. Εν συνεχείᾳ ο ανωτέρω πρώτος εναγόμενος Ι. Α. διά της υπ’ αριθμ. καταθ. 2295/578/1998 αγωγής κατά του άνω δευτέρου εναγόμενου Γ. Τ. και της ασφαλιστικής εταιρείας “Π. ΑΕ” ιστορώντας ότι ο εναγόμενος κατά την οδήγηση του κυριότητός του αυτοκινήτου ασφαλισμένου εις την δευτέρα αυτών προξένησε εξ υπαιτιότητός του φθορές εις το αυτοκίνητό του, εζίτησε την καταβολήν αποζημίωσης προς αποκατάσταση των ως και χρηματικής ικανοποίησεως διά ηθικήν βλάβην αυτού. Επίσης ο άνω δευτέρος εναγόμενος της πρώτης αγωγής Γ. Τ. άσκησε κατά του Ι. Α. και της ασφαλιστικής εταιρείας “Α. Ι. Ε. ΑΕ” την υπ’ αριθμ. καταθ. 2338/584/1994 αγωγή με αίτημα την καταβολήν αποζημιώσεως διά τις φθορές τις οποίες ο εναγόμενος προξένησε εις το κυριότητό του αυτοκίνητο και χρηματικής ικανοποίησεως λόγω ηθικής βλάβης.

Περαιτέρω το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων άσκησε κατά των ανωτέρω Γ. Τ. και ασφαλιστικής “Π. ΑΕ” την υπ’ αριθμ. καταθ. 813/196/1995 κυρία παρέμβασην ιστορώντας ότι υποχρεώθηκε να καταβάλλει εις τον Ι. Α. επιδότηση ποσού 833.976 δραχμών, ένεκα της εκ της αποκλειστικής υπαιτιότητος του καθ’ ου η παρέμβαση σωματικής βλάβης του τελευταίου, ο οποίος εκρίθη ανίκανος προς εργασία διά το από 2-6-1992 έως 1-12-1992 χρονικό διάστημα, εζίτησε δε όπως υποχρεωθούν οι καθ’ ων η παρέμβαση εις την καταβολήν εις ολόκληρον έκαστος του άνω ποσού. Εν συνεχείᾳ, ο καθ’ ου η παρέμβαση Γ. Τ. εκοινοποίησε το υπ’

αριθμ. καταθ. 1015/248/1995 δικόγραφον προς την ασφαλιστική εταιρείαν “Π. ΑΕ” εις την οποία ήτο ασφαλισμένον διά την ευθύνη της έναντι τρίτων ζημίας το κυριότητος αυτού αυτοκίνητο και προσεπικάλεσε την καθ’ ης όπως παρέμβει εις την εκκρεμή μεταξύ αυτού και του ΙΚΑ δίκην και εις την περίπτωση ήπτας του όπως υποχρεωθεί ν καθ’ ης εις την καταβολήν του ποσού, το οποίον ο προσεπικαλών θα υποχρεωθεί διά της αποφάσεως να καταβάλει εις το ίδρυμα κοινωνικών ασφαλίσεων εις περίπτωση που θα γίνει δεκτή η κυρία αγωγή. Η καθής η προσεπικληση ασφαλιστική εταιρεία δεν άσκησε παρέμβασην αλλά περιορίσθηκε απλώς να αποκρούσει την προσεπικλησην. Επί των προδιαληφθεισών αγωγών, παρεμβάσεως και προσεπικλήσεως, συνεκδικασθεισών, εξεδόθη η υπ’ αριθμ. 230/1996 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου, η οποία εδέχθη εν μέρει τις υπ’ αριθμ. καταθ. 1358/1993, 2295/1994 και 2338/1994 αγωγές, απέρριψε την κυρία παρέμβασην του ιδρύματος κοινωνικών ασφαλίσεων ως προς την ασφαλιστική εταιρεία “Π. ΑΕ” και εδέχθη την κυρία παρέμβασην ως προς τον καθ’ ου Γ. Τ. τον οποίον υπεχρέωσε όπως καταβάλλει εις το ΙΚΑ το αιτηθέν ποσόν και επίσης εδέχθη εν μέρει την προσεπικληση-παρεμπίπτουσα αγωγή και υπεχρέωσε την καθ’ ης εναγομένη ασφαλιστική εταιρεία “Π. ΑΕ” όπως καταβάλλει εις τον προσεπικλησην το ποσόν των 291.892 δραχμών.

Κατά της εκδοθείσης την 16-4-1996 ως άνω αποφάσεως το Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμίαν “Επικουρικό Κεφάλαιο” το οποίο υπεισήλθε εις τα δικαιώματα και υποχρεώσεις της ασφαλιστικής εταιρείας “Π. ΑΕ” μετά την οριστική ανάκληση της αδείας αυτής, άσκησε την 1-3-1999 έφεσην κατά πάντων των διαδίκων με αίτημα την εξαφάνιση, άλλως μεταρρύθμιση της

εκκαλουμένης αποφάσεως δι’ εσφαλμένη εφαρμογή του Νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων, την οποία επέδωσε με κλήση προς συζήτηση διά την αρχικώς ορισθείσα δικάσιμον της 11-4-2003 εις τον προσεπικαλώντα Γ. Τ. ο οποίος μη εμφανισθείς κατά την συζήτηση αυτή πρέπει να δικασθεί ως εάν ήτο παρών (ΚΠολΔ 524 § 4.1) και το ασκήσαν κυρία παρέμβασην ίδρυμα κοινωνικών ασφαλίσεων (υπ’ αριθμ. .../21-1-2002 και .../28-12-2001 εκθέσεις επιδόσεως των δικαστικών επιμελητών Ε. Μ.και Γ. Χ.). Το εκκαλούν δεν νομιμοποιείται εις την άσκηση εφέσεως υπέρ του προσεπικαλέσαντος καθόσον δεν άσκησε παρέμβασην εις την πρωτοβάθμια δίκη αλλά διά των από 20-3-1995 ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου κατατεθεισών εγγράφων προτάσεων περιωρίσθη απλώς να αποκρούσει την προσεπικλησην από τον εναγόμενον και ίδη εφεσίβλητον και να αρνηθεί την υποχρέωσή του προς αποζημίωσή του και επομένως δεν κατέστη διάδικος εις την κυρία δίκη, ενώ δεν άσκησε έφεσην κατά της διατάξεως δυνάμει της οποίας έγινε εν μέρει δεκτή η παρεμπίπουσα αγωγή που άσκησε ενώπιον της αρχικής παρεμπιπότως εναγομένης ο Γ. Τ.

Περαιτέρω, καθόσον αφορά εις την άσκηση εφέσεως κατά του ασκήσαντος κατά του ίδη εκκαλούντος κυρία παρέμβασην ιδρύματος κοινωνικών ασφαλίσεων η έφεσην ως προς το εφεσίβλητο είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη λόγω ελλείψεως εννόμου συμφέροντος, διότι η κυρία παρέμβαση-αγωγή ως προς την τότε εναγομένη ασφαλιστική εταιρεία-εις τα δικαιώματα και υποχρεώσεις της οποίας υπεισήλθε το εκκαλούν-απερρίφθη δυνάμει της εκκαλουμένης αποφάσεως και η μη ηπηθείσα δεν έχει δικαιώμα ασκήσεως εφέσεως (ΚΠολΔ 516 § 1) λαμβανομένου υπόψιν ότι το πρωτόδικον Δικαστήριον ε-

δέχθω ως κατ' ουσίαν βάσιμη την νομοτύπως προταθείσα από την εναγομένη ασφαλιστική εταιρεία νόμιμη ένσταση διετούς παραγραφής της επιδίκου αξιώσεως{...}

176Α/2005

Πρόεδρος: Ανδρέας Τσόλιας

Εισηγήτρια: Σουλτάνα Ανθή

Δικηγόροι: Θωμάς Τσιαδόνης-Δημ. Κωστής, Χρ. Γούλας

Διάκριση σύμβασης έργου από μίσθωση πράγματος. Εάν, βάσει της σύμβασης, ο διαθέτων το πράγμα αναλαμβάνει την ευθύνη πραγματοποίησης του αποτελέσματος, πρόκειται για μίσθωση έργου, ενώ αν περιορίζεται στη διάθεση της χρήσης τουτου στον αντισυμβαλλόμενο, πρόκειται για μίσθωση πράγματος. Ο χαρακτήρας της μίσθωσης πράγματος δεν αλλοιώνεται από το ότι ο παραχωρών το πράγμα προβαίνει και στο χειρισμό αυτού, αυτοπροσώπως ή με βοηθούς εκπλήρωσης ή με προμήθεια του προσωπικού, εφ δόσον την ευθύνη για το αποτέλεσμα φέρει ο προσον ή διάθεση του πράγματος.

Στις μικτές συμβάσεις ο χαρακτήρας καθορίζεται ανάλογα με το ποια παροχή είναι κύρια και ποια δευτερεύουσα.

Παραγωγή και εμπορία πολλαπλασιαστικού υλικού (ν. 1564/1985). Καλλιεργητής είναι δημόσια υπηρεσία η φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που παράγει πολλαπλασιαστικό υλικό για λογ/σμό σποροπαραγώγων και φυτωριακών επικειρήσεων. Η σύμβαση ανάθεσης παραγωγής τέτοιου υλικού, που περιέχει τους δρους για την εξασφάλιση του αμιγούς της ποικιλίας και της φυτούγειας των καλλιεργειών, δε συνιστά μίσθωση πράγματος και δη αγρομίσθωση, αλλά σύμβαση έργου, διότι ο καλλιεργητής αναλαμβάνει την ευθύνη παραγματοποίησης του αποτελέσματος

της παραγωγής και δεν απαιτείται έγγραφος τύπος.

{...} Κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 681 ΑΚ, με την σύμβαση έργου ο εργολάθος έχει υποχρέωση να εκτελέσει το έργο και ο εργοδότης να καταβάλλει τη συμφωνημένη αμοιβή. Το κριτήρια που διαχωρίζει την ανωτέρω σύμβαση από τη σύμβαση μίσθωσης πράγματος, κρίνεται από το περιεκόμενο της συμβάσεως και εάν σύμφωνα με τη σύμβαση, την ευθύνη πραγματοποίησεως του αποτελέσματος αναλαμβάνει αυτός που διαθέτει το πράγμα, τότε πρόκειται για μίσθωση έργου, αντίθετα αν αυτός που διαθέτει το πράγμα, περιορίζεται στο να θέσει στη διάθεση του αντισυμβαλλόμενου μόνο τη χρήση αυτού, πρόκειται για μίσθωση πράγματος. Ο χαρακτήρας της μίσθωσης πράγματος δεν αλλοιώνεται από το ότι αυτός που διαθέτει το πράγμα προβαίνει και στον χειρισμό του πράγματος είτε αυτοπροσώπως, είτε με βοηθούς εκπληρώσεως, είτε με την προμήθεια του κατάλληλου προσωπικού, υπό την προϋπόθεση ότι την ευθύνη για την επέλευση του επιδιωκόμενου αποτελέσματος φέρει ο προσον ή διάθεση του πράγματος. Άλλωστε με τη σύμβαση μισθώσεως έργου ο εργολάθος δεν αναλαμβάνει την υποχρέωση παραχώρησης της χρήσης ενός πράγματος, αλλά κατασκευής ορισμένου έργου, υποκείμενος στην εποπτεία και τον έλεγχο του εργοδότη. Στις μικτές δε συμβάσεις ο χαρακτήρας καθορίζεται ανάλογα με το ποια παροχή είναι κύρια και ποια δευτερεύουσα (βλ. Γεωργ. Σταθ. Αρθρ. 681 παρ.18 και 574 περ.60).

Περαιτέρω κατά τη διάταξη του άρθρου 11 του ν. 1564/1985, περί “Παραγωγής και εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού Γεωργίας”, καλλιεργητές είναι δημόσια υπηρεσία η φυσικό ή νομικό πρό-

σωπο που παράγει πολλαπλασιαστικό υλικό για λογαριασμό σποροπαραγωγών και φυτωριακών επιχειρήσεων. Η σύμβαση ανάθεσης της παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού μεταξύ των σποροπαραγωγικών και φυτωριακών επιχειρήσεων και των καλλιεργητών περιέχει τους απαραίτητους όρους και τις προϋποθέσεις για την εξασφάλιση του αμιγούς της ποικιλίας και της φυτοϋγείας των καλλιεργειών παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού. Με την παρ. 3 που προστέθηκε με το άρθρο 2 παρ.8 του ν. 2040/1992 ορίζεται ότι “με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις της παρ.2 οι οποίοι περιλαμβάνονται στη σύμβαση. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι διαδικασίες και οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 1 του παρόντος άρθρου”. Από την ανωτέρω διάταξη προκύπτει ότι μεταξύ του καλλιεργητή και της σποροπαραγωγικής επιχείρησης, συνάπτεται σύμβαση ανάθεσης της παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού. Η σύμβαση αυτή, όπως συνάγεται από τη διατύπωση του νόμου, δεν έχει χαρακτήρα μίσθωσης πράγματος και μάλιστα αγρομίσθωσης, αλλά αντίθετα ο καλλιεργητής αναλαμβάνει την παραγωγή του πολλαπλασιαστικού υλικού. Επομένως, κατά τα εκτιθέμενα ανωτέρω, η σύμβαση αυτή έχει το χαρακτήρα της σύμβασης έργου του Αστικού Κάδικα, διότι ο καλλιεργητής αναλαμβάνει την ευθύνη της πραγματοποίησης του αποτελέσματος, δηλαδή την ευθύνη παραγωγής του πολλαπλασιαστικού υλικού, και δεν απαιτείται γι' αυτήν από το ν.1564/1985, έγγραφος τύπος.

Στην προκειμένη περίπτωση από την ένορκη κατάθεση... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά. Η δεύτερη εναγομένη εταιρία με την επωνυμία

“Y. A.E” Ανώνυμη Εμπορική Εταιρία, έχει ως αντικείμενο την εισαγωγή και εμπορία σε ολόκληρη την Ελλάδα σπόρων διαφόρων προϊόντων (σιταριού, κριθαριού κλπ), μεταξύ των οποίων είναι και το προϊόν φακελωτή. Περί τα τέλη Φεβρουαρίου 2002, στο Δ. Τ., ο πρώτος εναγόμενος που είναι γεωπόνος εξουσιοδοτημένος πωλητής της δεύτερης εναγομένης εταιρίας, ο οποίος ενεργούσε ως αντιπρόσωπος, αυτής και για λογαριασμό της, προήλθε με τον ενάγοντα σε προφορική συμφωνία δυνάμει της οποίας ανέλαβε α τελευταίος την υποχρέωση να προβεί στην καλλιεργεία στρεμμάτων αγρού με το πειραματικό προϊόν “φακελωτή” με σπόρους τους οποίους θα του παρέδιδε η δεύτερη εναγομένη εταιρία. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη σύμβαση, ο ενάγων με τις υποδείξεις, τη γενική κατεύθυνση και την επιστημονική υποστήριξη του πρώτου εναγομένου γεωπόνου, εκπροσώπου της δεύτερης εναγομένης, υποχρεούταν να προβεί στην προετοιμασία του αγρού, δια της αρόσεως του δισκοσθαρνίσματος, ποτίσματος, σκαλίσματος και ψιλοχωματίσματος αυτού και εν συνεχείᾳ στη σπορά του με το προϊόν “φακελωτή” με ειδική σπαρτική μπχανή, που θα του χορηγούσε η εναγομένη εταιρία και τέλος στη συλλογή του προϊόντος, οπότε και θα του καταβάλλετο η αμοιβή για την παραπάνω εργασία. Ως αμοιβή συμφωνήθηκε το ποσό των 117,39 Ευρώ ανά στρέμμα και συνολικά το ποσό των 8.217,3 Ευρώ. Εις εκτέλεση της παραπάνω συμβάσεως ο ενάγων διέθεσε τον αγρό του εκτάσεως 70 στρεμμάτων και προέβη στις απαραίτητες καλλιεργητικές ενέργειες στον ως άνω αγρό τον οποίο έσπειρε κατά μήνα Μάρτιο με την “φακελωτή” και ανέμενε την παραγωγή του πειραματικού αυτού προϊόντος, το οποίο σύμφωνα με την άνω σύμβαση, είχε υπο-

χρέωση να συλλέξει και να παραδώσει στην εναγομένη εταιρία οπότε και θα εισέπραττε την αμοιβή του, που κατά τη συμφωνία ήταν στις 30 Ιουνίου. Δεν αποδείχθηκε ότι κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα έλαβε χώρα παράδοση του ως άνω αγρού στην εναγομένη εταιρία, ούτε ότι συμφωνήθηκε, τέτοια παράδοση.

Από τα παραπάνω υποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά προκύπτει ότι η σύμβαση, που καταρτίσθηκε μεταξύ των διαδίκων δεν φέρει τα στοιχεία της σύμβασης μισθώσεως πράγματος, διότι δεν υφίσταται το βασικό και κύριο στοιχείο μιας τέτοιας συμβάσεως, που είναι η παράδοση του ακινήτου, δεδομένου ότι εν προκειμένω, όπως προαναφέρθηκε, η χρήση του αγρού ουδέποτε παραδόθηκε στους εναγόμενους και ουδέποτε αυτοί ανέλαβαν ή προέβησαν στις δαπάνες της τακτικής χρήσης, κάρπωσης και εκμετάλλευσης αυτού, αλλά σύμφωνα και με όσα αναφέρονται στη μείζονα σκέψη, πρόκειται για σύμβαση έργου, σύμφωνα με το περιεχόμενο της οποίας οι εναγόμενοι ανέλαβαν την ευθύνη της πραγματοποίησης του αποτελέσματος, στο οποίο άλλωστε και απέθλεψαν και την υποχρέωση να καταβάλλουν την συμφωνηθείσα αμοιβή με την επίτευξη αυτού, ο δε ενάγων να εκτελέσει το ανωτέρω έργο. Ενισχυτικό της ανωτέρω κρίσεως είναι και το ύψος της συμφωνηθείσας αμοιβής, δηλαδή το ποσό των 117,39 Ευρώ ανά στρέμμα (40.000 δρχ.), που είναι σχεδόν το διπλάσιο ποσό από αυτό που αποτελεί ειθισμένο ή συμπεφωνημένο μίσθωμα. Άλλα και από τον τρόπο καταβολής της αμοιβής του ενάγοντος, η οποία εξαρτήθηκε από το αποτέλεσμα, δηλ. την παραγωγή του πειραματικού προϊόντος της “φακελωτής”, προκύπτει ότι η επίδικη σύμβαση δεν φέρει το χαρακτήρα της μίσθωσης πράγματος και μάλιστα αγρομίσθωσης,

αλλά αυτής της μίσθωσης έργου του Αστικού Κώδικα.

Επομένως το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο το οποίο έκρινε ότι η επίδικη σύμβαση είναι σύμβαση μίσθωσης πράγματος και υποχρέωση τη δεύτερη εναγομένη-εκκαλούσα να καταβάλλει στον ενάγοντα για μισθώματα, το ποσό των 8.217 Ευρώ, έσφαλε στην εκτίμηση των αποδείξεων, όπως βάσιμα παραπονείται αυτή με τον αντίστοιχο λόγο εφέσεως της. Συνεπώς πρέπει ο λόγος αυτός της έφεσης να γίνει δεκτός ως και' ουσίαν βάσιμος, κατ' επέκταση δε και η έφεση ως ουσιαστικά βάσιμη, αφού γενομένου δεκτού και ενός μόνο λόγου εφέσεως, ως κατ' ουσίαν βάσιμου, παρέλκει η εξέταση των λοιπών. Μετά απ' αυτά πρέπει να εξαφανισθεί η εκκαλουμένη απόφαση και αφού κρατηθεί και δικασθεί η υπόθεση από το παρόν Δικαστήριο (αρθρ. 535 ΚΠολΔ), να απορριφθεί η ασκηθείσα αγωγή ως κατ' ουσίαν αιθάσιμη.

178/2005

Πρόεδρος: Θεοδ. Νιαθής

Εισηγήτρια: Σουλτάνα Ανθή

Δικηγόροι: Αθανασία Σταυροπούλου

Η αξίωση διατροφής του πρών συζύγου μετά τη λύση του γάμου απαιτεί αδυναμία προς διατροφή από τα εισοδήματα, ή την περιουσία του και δυνατότητα του άλλου να την παράσκει, χωρίς διακινδύνευση του, αδιαφέρως της υπαιτιότητας του διαζυγίου.

Η διατροφή αυτή παρέχεται, πλην άλλων λόγων, για διάστημα μέχρι τρία έτη από την έκδοση του διαζυγίου και όταν ο πρών σύζυγος δε βρίσκει σταθερή κατάλληλη εργασία από λόγους αντικειμενικούς, ή έχει ανάγκη επαγγελματικής εκπαίδευσης, που δεν απέκτησε λόγω του γάμου και απαιτείται για αινεύρεση κατάλληλης

και σταθερής εργασίας.

Ως κατάλληλη εργασία θεωρείται η προσιδιάζουσα στις ατομικές, πνευματικές, σωματικές ιδιότητες και ικανότητες του δικαιούχου, σε συνδυασμό και με την κατάσταση της αγοράς εργασίας.

Ως σταθερή μπορεί να χαρακτηρισθεί και η εποχιακή εργασία, που έχει κάποια μονιμότητα και όχι προσωρινή και αβέβαιη διάρκεια, εφόσον με το εξ αυτής εισόδημα μπορούν να ικανοποιηθούν οι διατροφικές ανάγκες.

{...} Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1442 και 1443 ΑΚ, προκύπτει ότι μετά τη λύση του γάμου με διαζύγιο, για την ύπαρξη δικαιώματος διατροφής του ενός από τους πρών του συζύγους από τον άλλον απαιτείται κατ' αρχήν αδυναμία αυτού να εξασφαλίσει τη διατροφή του από τα εισοδήματα του, ή την περιουσία του και δυνατότητα του άλλου να τη δώσει χωρίς να διακινδυνεύσει η δική του διατροφή. Δεν απαιτείται ο υπόχρεος να είναι και υπαίτιος του διαζυγίου, αφού, κατά τη βούληση του νομοθέτη, το δικαίωμα διατροφής μετά το διαζύγιο γεννάται μόνο όταν δικαιολογείται από κοινωνικούς λόγους, ώστε ο πρών σύζυγος να μη μένει αβοήθητος. Ειδικότερα, ο ένας από τους πρών δύο συζύγους δικαιούται να ζητήσει διατροφή από τον άλλο, σύμφωνα προς την προαναφερομένη διάταξη του άρθρου 1442 ΑΚ, πλην των περιπτώσεων α) β) και δ), που αφορούν στην πλικιά ή την κατάσταση υγείας του δικαιούχου, στην μη άσκηση επαγγέλματος υπ' αυτού συνεπεία της ασκήσεως επιμέλειας αννολίκου τέκνου, σε λόγους επιείκειας και στην περίπτωση υπό στοιχείο γ), δηλαδή αν ο παραπάνω δικαιούχος σύζυγος δεν βρίσκει σταθερή κατάλληλη εργασία, ή χρειάζεται κάποια επαγγελματική εκπαίδευση, για ένα διάστημα όμως που δεν μπορεί να ξεπερ-

σει τα τρία έτη από την έκδοση του διατύπου (ΑΠ 228/2000 ΕλλΔν 2000.1314, ΑΠ 1473/1990 ΕλλΔν 33.129, ΕΔ 6726/1999 ΕλλΔν 1999.1584, ΕΘ 12/1994 Αρμ 1994.676) Ειδικότερα η τρίτη περίπτωση των προϋποθέσεων για τη μεταγαμιαία διατροφική αξίωση αναφέρεται στην χρονικά περιορισμένη παροχή διατροφής στον άπορο σύζυγο, σε δύο υποπεριπτώσεις, δηλαδή στην περίπτωση που δεν βρίσκει σταθερή κατάλληλη εργασία, από λόγους αντικειμενικούς (π.χ. ανεργία, γενική οικονομική διατάραξη στις συνθήκες της αγοράς κλπ) και όχι από λόγους που αναφέρονται στο πρόσωπο του δικαιούχου ή στην οικογενειακή κατάσταση που διαμορφώθηκε μετά τη λύση του γάμου και στην περίπτωση που έχει ανάγκη κάποιας επαγγελματικής εκπαίδευσης, την οποία δεν απέκτησε λόγω του γάμου του και που απαιτείται για την ανεύρεση κατάλληλης και σταθερής εργασίας. Ως κατάλληλη εργασία, θεωρείται αυτή που συναρτάται με τις ατομικές, πνευματικές, σωματικές ιδιότητες και ικανότητες του δικαιούχου, με βάση και το βιοτικό του επίπεδο στη διάρκεια του γάμου, αν όμως αυτή ίταν μεγάλη, αλλά σε συνδυασμό και με την κατάσταση της αγοράς εργασίας, ενώ οι κατά τη διάρκεια του γάμου συνθήκες ζωής του δικαιούχου δεν συνεκτίμωνται. Επιπρόσθετα απαιτείται και το στοιχείο της σταθερής εργασίας, έννοια που υποδηλώνει την εργασία που έχει, κάποια μονιμότητα και όχι προσωρινή και αβέβαιη διάρκεια. Οι λόγοι αδυναμίας ανεύρεσης εργασίας είναι χωρίς έννομη επιρροή, αρκεί ο δικαιούμενος να μην έχει εφουσχάσει αλλά να έχει καταβάλει τις αναγκαίες ενέργειες για την ανεύρεση εργασίας, που έχει τα ανωτέρω χαρακτηριστικά: Ως σταθερή μπορεί να χαρακτηρισθεί και μία εποχιακή εργασία, εφόσον με το εισόδημα που αποκομίζει ο δικαιούχος κατά το διά-

στημα της εργασίας του, μπορεί να ικανοποιήσει τις διατροφικές του ανάγκες για όλο το χρόνο (βλ. Βαθρακοκοῦλη “Το νέο Οικογενειακό Δίκαιο”, έκδ. 2000, αρθρ. 1442 παρ. 14 σελ. 539).

Από τις καταθέσεις των μαρτύρων... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά. Οι διάδικοι τέλεσαν νόμιμο θρησκευτικό γάμο, στις 22-5-1983, στα Π. Τ. και από το γάμο αυτό απέκτησαν δύο τέκνα, την Σ. ήδη ενήλικη και τον Ι., ηλικίας σήμερα 17 ετών (γεννηθείς στις 25-7-1986). Ο γάμος των διαδίκων λύθηκε συναινετικά με την υπ' αριθμ. .../23-7-2001 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου η οποία κατέστη αμετάκλητη. Περαιτέρω αποδείχθηκε ότι ο εναγόμενος, ηλικίας 43 ετών, εργαζόταν ως πλεκτρολόγος και οδηγός στην εταιρία οδικής θούλησης με την επωνυμία “Ε. Σ.”. Οι μνηματικές αποδοχές του συνυπολογιζομένων των δώρων εσορτών και λοιπών επιδομάτων, ανέρχονταν κατά τη διετία 21-3-2002/21-3-2004, τουλάχιστον στο ποσό των 1320 Ευρώ ή 450.000 δραχμών (βλ. την από-20-1-2002 βεβαίωση αποδοχών του, στην οποία αναφέρεται ότι κατά τα χρονικό διάστημα από 1 έως 31/12/2001 καταβλήθηκε σ' αυτόν από την εργοδότρια εταιρία το συνολικό καθαρό ποσό των 5.316.524 δραχμών, ενώ από την από 20-1-2001 βεβαίωση αποδοχών που προσκομίζει ο εκκαλών ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου, οι μνηματικές αποδοχές του ανέρχονταν κατά το χρονικό διάστημα από 1/1-31/12/2000 σε 344.055 δραχμές (4.816.781 δια 14).

Μετά τη λύση του γάμου ο εναγόμενος διαμένει στη Λ., σε μισθωμένη οικία για την οποία καταβάλλει μνηματικές ως μίσθωμα, το ποσό των 205,43 Ευρώ, ενώ οι δαπάνες του για τις προς τρίτους υπηρεσίες (ΔΕΗ, ΟΤΕ κλπ), ανέρχονται κατά μέσο όρο, μνηματικές στο ποσό των 100

Ευρώ. Αποδείχθηκε ακόμη ότι ο εναγόμενος βαρύνεται με την εξόφληση των δόσεων τεσσάρων δανείων ήτοι του χορηγηθέντος, από την ΑΤΕ το 2001 (βλ. την υπ' αριθμ. .../2002 βεβαίωση της 1-διάσης Τράπεζας), επίσης από την ΑΤΕ, για αγροτική Αποκατάσταση (βλ. ειδοποίηση αυτής με αριθμό 2067/29-11-2001), του χορηγηθέντος από την Alfa Bank και τον ΟΕΚ (βλ. τις από 5-3-2002 και 25-3-2002 βεβαιώσεις της άνω Τράπεζας και την υπ' αριθμ. ...εντολή καταθολής του ΟΕΚ). Οι δόσεις των ανωτέρω δανείων οι οποίες ανέρχονται μνηματικές στο ποσό των 410 περίπου, δεν αφαιρούνται από το εισόδημα του εναγόμενου, αλλά απλώς η δαπάνη αυτή συνεκτιμάται ως μία επιπλέον βιοτική ανάγκη του (βλ. ΕΑ 60774/1994, ΕλλΔν 36. 391, Εφθεσ 873/1989 ΕλλΔν 1989.1016, ΕΑ 6133/1983 ΕλλΔν 24.475). Δεν αποδείχθηκε ότι έχει περιουσία ή εισόδημα από οποιαδήποτε άλλη πηγή, ενώ με την εκκαλουμένη απόφαση υποχρεώθηκε να καταβάλει στην ενάγουσα, ως μνηματική διατροφή του ανηλίκου τότε Ι., για την επίδικη διετία 21-3-2002 έως 21-3-2004, το ποσό των 234 Ευρώ. Ήδη την 31-3-2004 ο εναγόμενος απολύθηκε από την εταιρία “Ε. Σ.” όπου εργαζόταν, όπως προκύπτει από την με ημερομηνία 31-3-2004 απόδειξη πληρωμής προσωπικού. Έκτοτε λαμβάνει από τον ΟΑΕΔ επίδομα ποσού 329,25 Ευρώ κατά μηνά.

Εξάλλου αποδείχθηκε ότι η ενάγουσα είναι ηλικίας 40 ετών και σε καλή κατάσταση υγείας, ο δε υιός της Ι., του οποίου ασκεί την επιμέλεια, είναι ήδη 17 ετών και κατά συνέπεια δεν έχει ανάγκη από τις συνεχείς φροντίδες και περιποιήσεις της. Αυτή διαμένει με τα τέκνα της στα Π. Τ., στην οικία που αποτελούσε την κοινή συνυγική κατοικία, η οποία κατασκευάσθηκε σε οικόπεδο 743 τ.μ. που παραχώ-

ρησε στον εναγόμενο η Δ/νση Γεωργίας της Νομαρχίας Λ. και δεν βαρύνεται με δαπάνες στεγάσεως.

Από τα επικαλούμενα ανωτέρω αποδεικτικά στοιχεία αποδείχθηκε ότι, προ της διασπάσεως της έγγαμης συμβίωσης των διαδίκων, η ενάγουσα βοηθούσε τον εναγόμενο στην καλλιέργεια φυτών σε θερμοκήπιο και στην πώληση αυτών στις λαϊκές αγορές, δραστηριότητα την οποία αδυνατούσε να αναπτύξει μόνη της μετά τη λύση του γάμου. Κατά το επίδικο χρονικό διάστημα που αιτείται τη διατροφή, ήτοι από 21-3-2002 έως 21-3-2004, δεν εφοσύχασε, αλλά προσπάθησε να απασχοληθεί, πλην όμως μέχρι το Μάρτιο 2003 δεν κατόρθωσε να βρεί κατάλληλη με τα προσόντα της και σταθερή εργασία ώστε να αποκομίζει απ' αυτήν σταθερό εισόδημα. Συγκεκριμένα, επειδή στα Π. η αγορά εργασίας ήταν περιορισμένη, η ενάγουσα αναζήτησε εργασία στη Λ., όπου απασχολήθηκε για ένα μήνα σε ζαχαροπλαστείο και ως εποχιακή εργάτρια στο εργοστάσιο Ε. Δεν αποδείχθηκε ότι αρνήθηκε να εργασθεί σε συνεργείο καθαρισμού του Νοσοκομείου Λ. γιατί θεώρησε ελάχιστο το μηνιαίο εισόδημα των 500, αφού αυτό ήταν κατά πολὺ μεγαλύτερο των 264,12 Ευρώ το οποίο ζητούσε με την αγωγή της ως μηνιαία διατροφή. Ήδη όμως από τον Απρίλιο 2003 και μέχρι σήμερα η ενάγουσα εργάζεται στο εργαστήριο σφρολιάτας “Ν.”, στη Γ. Λ. και από την εργασία αυτή εσοδεύει κατά μήνα το ποσό των 471,41 Ευρώ, όπως προκύπτει από το υπ' αριθμ. .../9-12-2004 έγγραφο της ΔΟΥ, (ήτοι 5.656,93 δια 12 μήνες που είναι το υπόλοιπο επίδικο χρονικό διάστημα).

Με βάση τα προεκτεθέντα εφόσον η ενάγουσα δεν μπόρεσε, παρά τις προσπάθειές της, να εξασφαλίσει σταθερή κατάλληλη εργασία κατά το χρονικό διάστημα

από 21-3-2002 έως 21-3-2003, ήτοι για το πρώτο έτος που αιτείται την επίδικη διατροφή, προκειμένου από το εισόδημα αυτής να διατραφεί, ενώ για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα, ήτοι από 21-3-2003 έως 21-3-2004 έχει εξασφαλίσει μηνιαίο εισόδημα, όπως προαναφέρεται, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην πρώτη σκέψη, δικαιούται να απαιτήσει από τον εναγόμενο πρώτην σύνυγό της διατροφή, η οποία ανέρχεται κατά την κρίση του Δικαστηρίου, στο ποσό των 150 Ευρώ κατά μήνα, για το χρονικό διάστημα από 21-3-2002 έως 21-3-2003, το οποίο μπορεί αυτός να καταβάλλει χωρίς να διακινδυνεύσει η δική του διατροφή, ανεξαρτήτως του ότι δεν μπορεί να προβάλλει τη σχετική ένσταση κατά της διατροφής της πρώτην συζύγου του. Συνεπώς το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο που με την εκκαλούμενη απόφασή του έκανε δεκτή την αγωγή της ενάγουσας και επιδίκασε υπέρ αυτής ως μηνιαία διατροφή το ποσό των 150 Ευρώ, για όλο το επίδικο χρονικό διάστημα, δηλαδή από 21-3-2002 έως 21-3-2004, ορθώς το νόμο εφήμροσε και τις αποδείξεις εκτίμησε, μόνο όμως ως προς το ποσό της διατροφής των 150 Ευρώ και μόνο για το πρώτο έτος του αιτουμένου με την αγωγή χρονικού διαστήματος και όχι για το δεύτερο έτος, ως προς το οποίο το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο εσφαλμένα εκτίμησε τις αποδείξεις κατά το βάσιμο μοναδικό λόγο εφέσεως του εκκαλούντος και πρέπει αφού γίνει δεκτή η έφεση ως και κατ' ουσίαν βάσιμη, να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη απόφαση, μόνο όμως ως προς το επιδικασθέν ποσό της διατροφής για το δεύτερο έτος.

Στη συνέχεια αφού κρατηθεί από το Δικαστήριο αυτό η υπόθεση (άρθρ. 535 ΚΠολΔ), πρέπει να δικασθεί η αγωγή, η οποία είναι ορισμένη και νόμιμη στηριζόμενη στις διατάξεις των άρθρων 1389,

1390, 1442, 1443 ΑΚ και πρέπει να γίνει αυτή δεκτή εν μέρει ως βάσιμη και κατ' ουσίαν και δη ως προς το πρώτο έτος του αιτούμενου χρονικού διαστήματος και να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να καταβάλει στην ενάγουσα, ως μνιαία διατροφή της το ποσό των 150 Ευρώ για το από 21-3-2002 έως 21-3-2003 χρονικό διάστημα...

181/2005

Πρόδεδρος: Διανελλίος Διανελλάκης

Εισηγητής: Δημ. Τίγγας

Δικηγόροι: Αριστ. Γεωργακόπουλος, Εμμαν. Παπαπαναγιώτου

Σύμβαση έργου για ανέλκυση εκτραπέντος αυτοκινήτου.

Τα άρθρα 330, 335 και 340 ΑΚ ρυθμίζουν τις περιπτώσεις μη εκπλήρωσης της κύριας προς παροχή υποχρέωσης, δηλ. την αδυναμία παροχής και υπερημερία του οφειλέτη, που δεν καλύπτουν ευθέως άλλες περιπτώσεις αθέτησης υποχρεώσεων του οφειλέτη, όπως τις αναγόμενες σε κακή (πλημμελή) ή μη προσήκουσα εκπλήρωση ή παράλειψη εκπλήρωσης παρεπόμενης υποχρέωσης, επί των οποίων γίνεται αναλογική εφαρμογή των άνω δ/ξεων.

Αν το έργο έχει ελαπτώματα, ή έλλειψη συμφωνημένων ιδιοτήτων, οι οποίες, αδιάφορως του ουσιώδους ή μη, οφειλούνται σε περιστατικό για το οποίο ευθύνεται υπαίτια ο εργολάβος, ο εργοδότης δικαιούται, αντί για μείωση αμοιβής ή αναστροφή της σύμβασης, αποζημίωση για κάθε ζημία του, ενώ ο εργολάβος, προς απαλλαγή του, πρέπει να ισχυρισθεί και αποδείξει, κατ' ένσταση, έλλειψη υπαιτιότητας.

Τα δικαιώματα των 687-690 ΑΚ αποκλείουν την κατά το 374 ΑΚ ένσταση μη εκπλήρωσης ή μη προσήκουσας εκπλήρωσης της σύμβασης και ο εργοδότης

δεν μπορεί να αποποιηθεί το προσφερόμενο με τα ελαπτώματα έργο και να καταστήσει ανενεργό το δικαίωμα του εργολάβου για αμοιβή, εκτός αν, λόγω των ελαττωμάτων, το έργο είναι εντελώς διάφορο από το συμφωνημένο, πράγμα που δε συμβαίνει από μόνο το λόγο ότι τούτο έχει ουσιώδη ελαπτώματα.

Πλημμελής εκπλήρωση συμβατικής υποχρέωσης του εργολάβου, ο οποίος, από αμέλεια κατά το κειρισμό γερανοφόρου οχήματος, παρέλειψε να περιβάλει κατά το 1/2 της περιμέτρου το ανελκυσθέν αυτό και να το προσδέσει με ιμάντες από δύο σημεία της βάσης του, ώστε το συνολικό βάρος του να κατανέμεται συμμετρικά και να αποκλείεται η ταλάντευσή του κατά την ανέλκυση, με αποτέλεσμα την πτώση του στο έδαφος.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 330, 335 και 340 του ΑΚ συνάγεται ότι ρυθμίζονται ειδικώς στο νόμο οι σπουδαιότερες περιπτώσεις μη εκπλήρωσης της κύριας προς παροχή υποχρέωσης, δηλαδή η αδυναμία παροχής και η υπερημερία του οφειλέτη, που δεν καλύπτουν ευθέως άλλες περιπτώσεις αθέτησης των υποχρεώσεων του οφειλέτη, όπως είναι οι αναλυόμενες σε κακή (ή πλημμελή) ή μη προσήκουσα εκπλήρωση της κύριας παροχής ή παράλειψη εκπλήρωσης παρεπόμενης υποχρέωσης, ως προς τις οποίες νόμιμο έρεισμα της ευθύνης του οφειλέτη παρέχεται από τη διάταξη του άρθρου 330 ΑΚ, το οποίο δεν ορίζει μόνον το μέτρο της ευθύνης του οφειλέτη, αλλά θέτει και τη γενική αρχή ότι ο οφειλέτης ενέχεται για κάθε υπαίτια αθέτηση της υποχρέωσής του, ανεξαρτήτως της μορφής υπό την οποία εμφανίζεται και γι' αυτό εφαρμόζονται αναλογικώς επί πλημμελούς εκπληρώσεως της παροχής οι σχετικές με την αδυναμία παροχής

και την υπερημερία λεπτομερείς διατάξεις (βλ. Γαζή στην Ερμ.ΑΚ Εισαγ. άρθρ. 335-348 αριθ. 63, 65, 67 Αλ. Λιτζερόπουλου Στοιχ. Ενοχ. Δικ. Εκδ. 1960 παρ. 164).

Εξάλλου από τη διάταξη του άρθρου 690 του ΑΚ προκύπτει ότι αν το έργο, που κατασκευάσθηκε και παραδόθηκε ή προσφέρθηκε προς παράδοση στον εργοδότη, εμφανίζει ελλείψεις που ανάγονται είτε σε ελαττώματα, είτε σε υπεσχημένες ιδιότητες και μάλιστα τέτοιες οι οποίες, αδιάφορο αν είναι ουσιώδεις ή επουσιώδεις, οφείλονται σε περιστατικό για το οποίο ευθύνεται ο εργολάβος, επειδή τελεί σε υπαιτιότητα, δικαιούται ο εργοδότης, αντί της κατά τα δύο αμέσως προηγούμενα άρθρα μειώσεως του τιμήματος ή αναστροφής της συμβάσεως, να ζητίσει αποζημίωση για κάθε ζημία του που προηλθε επειδή ο εργολάβος δεν ανταποκρίθηκε προς τις συμβατικές υποχρεώσεις του να κατασκευάσει και να παραδώσει έργο που να φέρει τις υπεσχημένες ιδιότητες και χωρίς ελαττώματα. Αυτό το επιτυγχάνει ο εργοδότης, αν επικαλεσθεί και αποδείξει μόνον την ύπαρξη των ελλείψεων και ελαττώματων (άρθρα 335, 336 και 342 του ΑΚ), όπως επίσης και τα καθοριστικά του ύψους της ζημίας του γεγονότα, απόκειται δε στον εργολάβο προς απαλλαγή του να ισχυρισθεί και να αποδείξει, κατ' ένστασην, ότι τα ελαττώματα και οι ελλείψεις δεν οφείλονται σε υπαιτιότητά του (ΑΠ 156/2000 ΕΔ 42.1279, 1310/1984 ΕΔ 26.404, 1119/1983 ΝοΒ 32.665 339/1977 ΝοΒ 25.1346, Κ. Καυκά Εν. Δικ. αρ. 696 παρ. 3 σελ. 815). Τα παρεχόμενα από τις διατάξεις των άρθρων 687-690 ΑΚ δικαιώματα αποκλείουν την κατά το άρθρο 374 ΑΚ ένσταση μη εκπληρώσεως ή μη προσπίκουσας εκπληρώσεως της συμβάσεως και συνεπώς δεν μπορεί ο εργοδότης να αποποιηθεί το προσφερόμενο με τα ελαττώματα έργο και να καταστήσει ανενεργό το δικαίωμα του εργολάβου για την αμοιβή (694 ΑΚ), εκτός αν, εξαιτίας των ελλείψε-

ων και ελαπτωμάτων, το έργο που παραδόθηκε ή προσφέρθηκε είναι, εντελώς διαφορετικό από το συμφωνημένο πράγμα το οποίο όμως δεν συμβαίνει από μόνο το λόγο ότι το έργο έχει ουσιώδη ελαπτώματα που το καθιστούν άχροστο για τη συμφωνημένη χρήση του (ΑΠ 403/2000 ΕΔ 41.1369, 971/1986 Βασ. Νομ. Σελ. 675).

Στην προκείμενη περίπτωση από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων ... αποδεικνύονται τα εξής: Κατά τις 11-5-2001 το οδηγούμενο από την ενάγουσα-εφεσί-βλητη υπ' αρ. κυκλοφορίας ZZK IXE αυτοκίνητό της, λόγω εσφαλμένων κειρισμάων της εκτράπηκε από την πορεία του στην επαρχιακή οδό που συνδέει την εθνική οδό Β.-Τ. με τον Ά.Λ. Π. και ολίσθησε στην κατωφερική επιφάνεια της καλυμμένης με άγρια, θαμνώδη βλάστηση βουνοπλαγιάς, σε βάθος 5 περίπου μέτρων, ακινητοποιήθηκε δε όταν προσέκρουσε με το εμπρόσθιο μέρος του σε τοιμενταύλακο και πυκνή βλάστηση βάτων. Η εφεσίβλητη κατόπιν υποδείξεως της εταιρίας παροχής οδικής βοήθειας Ι., στην οποία προσέφυγε, απευθύνθηκε προς τον εκκαλούντα, με τον οποίο κατήρτισε σύμβαση μισθώσεως έργου. Με τη σύμβαση αυτή ανέλαβε την υποχρέωση ο εκκαλών, ο οποίος διέθετε κατάλληλα μηχανήματα ανέλκυσης και ρυμούλκησης αυτοκινήτων, να ανελκύσει το αυτοκίνητο της εφεσίβλητης από το σημείο εκτροπής του και να το μεταφέρει σε συνεργείο επισκευής της επιλογής της εκκαλούσας, έναντι της αμοιβής που συνηθίζεται για ανάλογες εργασίες. Για το σκοπό αυτό μετέβη στον τόπο του ατυχήματος και αφού ακινητοποίησε το γερανοφόρο όχημά του προσέδεσε στο αποληκτικό σημείο του μετακινούμενου βραχίονα του γερανού κατάλληλον ιμάντα, τον οποίο όμως στέρεωσε από το ελεύθερο άκρο του στην υπάρχουσα στο πίσω μέρος του αυτοκινή-

του μεταλλική οπή (κρίκο) του ακραίου σημείου της βάσης (σασσί) αυτού, που προορίζεται για τη ρυμούλκηση και όχι για την ανέλκυση του (οποιουδήποτε) αυτοκινήτου. Έτσι όταν επεχείρησε ο εκκαλών να ανελκύσει το αυτοκίνητο της εφεσίβλητης λόγω της επισφαλούς πρόσδεσής του και μετά από αλλεπάλληλες, μη ελεγχόμενες και άσκοπες ταλαντώσεις του έθραυσε το σημείο από όπου αυτό συνεκρατείτο (κρίκος) κατά την τελική φάση εναπόθεσής του στην καρότσα του γερανοφόρου οχήματος του εκκαλούντος και αφού εκτινάχθηκε στο έδαφος, ανετράπη και στη συνέχεια ολίσθησε με το πίσω μέρος του να προηγείται, ακινητοποιήθηκε δε στο ίδιο περίπου σημείο από όπου είχε ανελκυθεί. Έτσι, ενώ με την πρώτη εκτροπή το μέρος όπου προσέκρουσε και έπαθε βλάβες το αυτοκίνητο ήταν το εμπρόσθιο ήμισυ περίπου από το σύνολο των πλευρών του πλην του ουρανού του αυτοκινήτου, με τη δεύτερη εκτροπή, μετά την ανεπιτυχή προσπάθεια ανέλκυσής του, τα αντίστοιχα μέρη του που υπέστησαν βλάβες ήσαν το οπίσθιο ήμισυ αυτού, ο ουρανός και κατά ποσοστό 50% επαυξήθηκαν ορισμένες βλάβες του εμπροσθίου μέρους του αυτοκινήτου λόγω της ανατροπής του.

Η πλημμελής εκπλήρωση της συμβατικής υποχρέωσης του εκκαλούντος, που δημιουργεί υποχρέωση αποζημίωσης της εφεσίβλητης (άρθρα 690, 330 εδ. Β', 335 και 340 ΑΚ), οφείλεται σε έλλειψη της απαιτούμενης προσοχής ενός μετρίως συνετού χειριστή γερανοφόρου οχήματος από την πλευρά του εκκαλούντος, ο οποίος παρέλειψε να περιβάλει κατά τα 1/2 της περιμέτρου το αυτοκίνητο της εφεσίβλητης και να το προσδέσει με ιμάντες από δύο σημεία της βάσης του (πλησίον των 4 τροχών του), έτσι ώστε αφενός μεν συνολικό βάρος του να κατανέ-

μεται συμμετρικά, αφετέρου δε να αποκλείεται η ταλάντευσή του κατά την ανέλκυση και να εκτελείται ταχέως και με ασφάλεια η τοποθέτησή του στο όχημα μεταφοράς του. Αντιθέτως ο εκκαλών με σπουδή και προχειρότητα προτίμησε για ευκολία να το ανελκύσει από το ευπαθές σημείο ρυμούλκησης (κρίκο), που προσφέρεται για περιπτώσεις όπου λείπει μόνον η κινητήρια δύναμη του αυτοκινήτου, αλλά χρησιμοποιούνται δύο τουλάχιστον τροχοί του, στους οποίους μετατίθεται το μεγαλύτερο βάρος του και όχι στο σημείο έλξης του. Το αυτοκίνητο της εφεσίβλητης ήταν τύπου GOLF, κυβισμού 1595 cc, 11 φοροδογήσιμων ίππων, είχε τεθεί σε κυκλοφορία κατά την 1-11-2000 (προ 5μήνου περίπου) και άξιζε προ του ατυχήματος 14.000 ευρώ, λαμβανομένου υπόψη ότι η τιμή αγοράς του ήταν 16.923 ευρώ (βλ. 2533/31-10-2000 δελτίο αποστολής της πωλητριας εταιρίας Karenta a.e). Για την αποκατάσταση όλων των ζημιών του αυτοκινήτου έπρεπε να δαπανηθεί ποσό κατά πολύ υπέρτερο (διπλάσιο περίπου) από την αγοραία αξία του (βλ. από 18-6-2001 ιδιωτικές γνωμοδοτίσεις του εκτιμητή ζημιών, μπχανικού N. N.). Γι' αυτό οι βλάβες του έχουν χαρακτήρα ολικής καταστροφής του αυτοκινήτου και η ζημία της εφεσίβλητης είναι ισόποση με την αγοραία αξία του αυτοκινήτου, μειωμένη κατά την αξία των ανταλλακτικών που διασώθηκαν (15.000 ευρώ) ήτοι ανέρχεται σε 12.500 (14.000 - 1.500) ευρώ. Από αυτή τη ζημία όμως, σε αιτιώδη συνάφεια με την πλημμελή εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεων του εκκαλούντος ευρίσκεται και είναι συνεπώς αποκαταστατέα μόνον εκείνη που υπολείπεται μετά την αφαίρεση της ζημίας που είχε προξενηθεί από υπαιτιότητα της εφεσίβλητης κατά την αρχική εκτροπή του αυτοκινήτου από την οδό.

Κατά την εκτροπή αυτή καταστράφονταν η μετώπη του αυτοκινήτου, το ψυγείο νερού, το καπώ, το εμπρόσθιο δεξιό φτερό, ο εμπρόσθιος δεξιός φανός, η εμπρόσθια ζάντα, το εμπρόσθιο ελαστικό, το εμπρόσθιο διακοσμητικό τάσι, ο εμπρόσθιος προφυλακτήρας, το δοχείο νερού υαλοκαθαριστήρα, ο ανεμοθύρακας (παρμπρίζ), το λάστιχο ανεμοθύρακα, οι αερόσακκοι, η ζώνη του οδηγού, ο εγκέφαλος των αερόσακκων, συνολικής δαπάνης επισκευής (για ανταλλακτικά και αμοιβή εργατοτεχνών) 2.102.100 δραχμών ή 6.151 ευρώ, δύος αυτές αναλύονται και στην επικαλούμενη και προσκομιζόμενη από την εφεσίβλητη υπ' αρ. 1 ως άνω ιδιωτική γνωμοδότησην του Ν. Ν. Από την ίδια αυτή εκτροπή όμως, προξενήθηκε και ένα μέρος (ποσοστό 50%) των ζημιών που περιγράφονται στην υπ' αρ. 2 ιδιωτική γνωμοδότηση του ίδιου μηχανικού, συνολικής δαπάνης επισκευής 6.500 ευρώ για τις οποίες συνέβαλαν εξίσου οι διάδικοι (άρα βαρύνουν την εφεσίβλητη κατά το ποσό των 3.250 ευρώ) και αναφέρονται σε βλάβες εμπρόσθιου φτερού, μάσκας διακοσμητικής με σήμα, ψυγείου, βεντιλατέρ, τραβέρσας ψυγείου, τραβέρσας προφυλακτήρα, φάσας προφυλακτήρα, δεξιού σασί, ψαλιδίων, τροπέτου υαλοκαθαριστήρων, δοχείου νερού ψυγείου, εμπρόσθιας δεξιάς μπουκάλας, δεξιού ημιαξονίου, ακραξονίου, ημίμπαρου, δύο βάσεων μηχανής καρτερ, κομπρεσέρ, τρόμπας φρένων, αντλίας λαδιού, δύο υδραυλικών σωλήνων και ημιαξονίου και κομπρεσέρ. Έτσι η ζημία που προξενήθηκε στην εφεσίβλητη εργοδότρια από υπαίτια πλημμελή εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεων του εκκαλούντος εργολάβου ανήλθε στο (υπόλοιπο) ποσό των 3.099 (12.500 - 6.151 - 3.250) ευρώ.

Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, το οποίο

έκρινε διαφορετικά και επιδίκασε ως αποζημίωση της εφεσίβλητης το ποσό των 6.363,61 ευρώ εσφαλμένως εκτίμησε το αποδεικτικό υλικό. Κατά συνέπεια πρέπει να γίνει δεκτή η υπό κρίση έφεση ως και ουσιαστικά βάσιμη, να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη απόφαση, να κρατηθεί στο Δικαστήριο αυτό προς κατ' ουσίαν εκδίκαση η αγωγή (άρθρο 535 παρ. 1 ΚΠολΔΙΚ), να γίνει αυτή κατά ένα μέρος δεκτή ως και ουσιαστικά βάσιμη και να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να καταβάλει στην ενάγουσα το ποσό των 2.849 ευρώ νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής μέχρις εξοφλήσεως.

188/2005

Πρόδεδρος: Διανέλλος Διανελλάκης

Εισηγητής: Δημ. Τίγγας

Δικηγόροι: Γεωρ. Ζορμπάς, Αθαν. Αντωνόπουλος, Γεωρ. Φιλίππου, Βασ. Στάθης

Παράσυρση προπορευόμενου δικύκλου μοτοποδηλάτου από αποκλειστική υπαιτιότητα οδηγού ακολουθούντος οχήματος, που δεν είχε άδεια ικανότητας οδηγού, ούτε εμπειρία.

Μή συνυπαιτόπτη παθόντος εκ του όπι δεν είχε άδεια οδήγησης μοτοποδηλάτου και δεν έφερε προστατευτικό κράνος, καθόσον η έλλειψη αυτών δε συνδέεται αιτιωδώς με το ατύχημα και το θανάσιμο τραυματισμό του. Άλυσπελής η έρευνα ευθύνης τρίτου στο ατύχημα, αφού οι πλείονες συναίτιοι ευθύνονται εις ολόκληρον έναντι του ζημειωθέντος. Ψυχική οδύνη οικείων.

Η μεταβολή κυριότητας ή κατοχής του ασφαλισμένου αυτ/του επιφέρει αυτοδίκαιη λύση της ασφ. σύμβασης, εκτός εάν σε 15 μέρες από τη μεταβίβαση ο αντισυμβαλλόμενος ή νέος κύριος ή κάτοχος ζητήσουν εγγράφως τη συνέχισή της και ο ασφαλιστής δεν αποποιηθεί εγγράφως

σε 10 μέρες από τη λήψη της αίτησης. Ευθύνη ασφαλιστή έναντι των ζημιώθεντων τρίτων, εφόσον δε γνωστοποίησε εγγράφως στην κατοικία ή διαμονή του ασφαλισμένου ή αντισυμβαλλομένου τη λύση της ασφ. σύμβασης και δεν παρήλθε χρονικό διάστημα 16 ημερών από τη γνωστοποίηση.

Η παράλειψη, από δόλο ή βαριά αμελεία του αντισυμβαλλομένου ή του νέου κυρίου να ειδοποιήσουν τον ασφαλιστή για τη μεταβολή, δημιουργεί υποχρέωσή τους για αποζημίωση του ασφαλιστή για τη ζημία του εκ της καταβολής στον παθόντα τρίτο. Για την αξίωση αυτή του ασφαλιστή δεν αρκεί η παράθαση του ασφαλιστικού βάρους, αλλά απαιτείται και απιώδης συνάφεια μεταξύ παράθασης και ζημίας του. Για το ορισμένο της αγωγής ο ασφαλιστής πρέπει να επικαλεστεί ότι αν ο αντισυμβαλλομένος ή ο ασφαλισμένος γνωστοποιούσε εγκαίρως την επελθούσα μεταβολή, αυτός θα μπορούσε να προβεί σε καταγγελία της σύμβασης ασφαλισης και στην έγκαιρη γνωστοποίηση και ότι το απύχημα συνέβη 16 ημέρες μετά την πιθανολογούμενη γνωστοποίηση της λύσης της ασφ. σύμβασης.

Η γνωστοποίηση στον ασφαλιστικό πράκτορα του ασφαλιστή για τη μεταβίβαση είναι ισχυρή και δημιουργεί υποχρέωση αυτού να ενημερώσει τον αντιπροσωπευόμενο ασφαλιστή, κατ' ανάλογη εφαρμογή του 214 ΑΚ, το οποίο δεν εφαρμόζεται μόνο στον υπό στενή έννοια αντιπρόσωπο, όπως δεν είναι ο ασφαλιστικός πράκτορας, αλλά και σε κάθε πρόσωπο στο οποίο είναι εμπιστευμένη η διεκπεραίωση ορισμένης υπόθεσης, όπως η προπαρασκευή κατάρτισης της ασφ. σύμβασης.

1) Με την ένδικη κύρια αγωγή εκπίθεται ότι από αμέλεια της πρώτης εναγομένης οδηγού του υπ' αρ. κυκλοφορίας ΥΖ IXΕ αυτοκινήτου, το οποίο ανήκε στην κυριότητα του δεύτερου εναγομένου και ήταν ασφαλισμένο στην τρίτη εναγόμενη ασφαλιστική εταιρία, τραυματίσθηκε θανάσιμα ο Κ. Π., τέκνο των δύο πρώτων, αδελφός των τρίτου και τετάρτου και εγγονός των λοιπών εναγόντων. Ζητείται δε προς αποζημίωση των δύο πρώτων για έξοδα κηδείας και συναφείς δαπάνες σχετικά με τον θανόντα Κ. Π. και χρηματική ικανοποίηση της ψυχικής οδύνης όλων των εναγόντων, να υποχρεωθούν εις ολόκληρον οι εναγόμενοι να καταβάλουν στους ενάγοντες 1, 2, 3, 4, 5, 6 και 7 τα ποσά των 15.597.500, 15.607.500, 10.000.000, 10.000.000, 8.000.000, 8.000.000 και 8.000.000 δραχμών αντιστοίχως, και να διαταχθεί κατά των δύο πρώτων εναγόντων προσωπική κράτηση ως μέσο εκτέλεσης της απόφασης. 2) Με την υπ' αρ. εκθ. καταθ./5-3-2003 προσεπίκληση με σωρευόμενη παρεμπίπτουσα αγωγή αποζημίωσης η τρίτη κυρίως εναγόμενη ασφαλιστική εταιρία Ε. ΑΕΕΓΑ ισχυρίζεται ότι ο πρώτος προσεπικαλούμενος και παρεμπιπόντως εναγόμενος Σ. Ζ., με τον οποίο αυτή είχε συνάψει ασφαλιστική σύμβαση για το ζημιογόνο αυτοκίνητο, μεταβίβασε την κυριότητά του προς τον τελευταίο εναγόμενο Δ. Κ. και δεν ζητήθηκε από αυτούς εντός 15ημέρου η συνέχιση της ασφαλιστικής κάλυψης, με αποτέλεσμα να έχει επέλθει αυτοδικαίως η λύση της ασφαλιστικής συμβάσεως κατά το χρόνο του ατυχήματος έναντι αυτών, επί πλέον δε η δεύτερη παρεμπιπόντως εναγόμενη οδηγούσε το αυτοκίνητο χωρίς να κατέχει άδεια ικανότητας οδηγού αυτοκινήτου, κατά παράθαση της διατάξεως του άρθρου 25 παρ. 6 της Κ4 585/1978

απόφασης του Υπουργού Εμπορίου που αποτέλεσε περιεχόμενο της ασφαλιστικής σύμβασης και δεν ισχύει γι' αυτό έναντι των δύο τελευταίων παρεμπιπόντων εναγομένων η αστική ευθύνη της προς αποζημίωση των κυρίως εναγόντων, άλλως οι δύο τελευταίοι θα καταστούν αδικαιολόγητα πλουσιότεροι σε βάρος της περιουσίας της. Γι' αυτό ζητεί να αναγνωρισθεί η υποχρέωση των παρεμπιπόντων εναγομένων, σε περίπτωση ήπιας αυτής (παρεμπιπόντων ενάγουσας) στην κύρια δίκη, να της καταβάλουν οποιοδήποτε ποσό θα υποχρεωθεί αυτή να καταβάλει στους κυρίως ενάγοντες, κυρίως με βάση το δικαίωμα υποκατάστασής της, από τη σύμβαση και άλλως με βάση τις διατάξεις του αδικαιολόγητου πλουτισμού. Με αυτό το περιεχόμενο είναι νόμιμες τόσο η κύρια αγωγή όσο και η προσεπίκληση με σωρευόμενη παρεμπίπουσα αγωγή αποζημίωσης, αφού στηρίζονται στις διατάξεις των άρθρων 914, 922, 926, 928, 932, 297-299, 330 εδ. β', 381 ΑΚ, 2, 4, 9, 10 v. ΓΠΝ/1911, 10 v. 489/1976 (η πρώτη) και 8 παρ. 1, 12 παρ. 3, 4, 11 παρ. 2, 25 παρ. 6 της Κ4/585/8-4-1978 απόφασης του Υπουργού Εμπορίου, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότησην του άρθρου 6 παρ. 5 v. 489/1976, 361, 189, 192 ΕΝ, 487, 488, 927, 904 επ. του ΑΚ, 70, 89 ΚΠολΔΙΚ. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, αφού συνεκδίκασε την αγωγή και την προσεπίκληση με τη σωρευόμενη παρεμπίπουσα αγωγή αποζημίωσης έκανε κατά ένα μέρος δεκτή την κύρια αγωγή (επιδίκασε στους 1, 2, 3, 4, 5, 6 και 7 ενάγοντες ποσά 36.504, 36.533,38, 20.000, 20.000, 20.000, 20.000 και 20.000 ευρώ αντιστοίχως) και δεκτή την παρεμπίπουσα αγωγή ως προς τους δύο τελευταίους παρεμπιπόντων εναγομένους (ενώ την απέρριψε ως προς τον πρώτο από αυτούς)

με την εκκαλούμενη απόφασή του. Κατά της απόφασης αυτής παραπονούνται οι διάδικοι και ζητούν την εξαφάνισή της προκειμένου κατά μεν τους κυρίως ενάγοντες-αντεκκαλούντες να γίνει στο σύνολό της δεκτή η αγωγή τους κατά δε τους κυρίως εναγομένους-εκκαλούντες να απορριφθεί η κυρία αγωγή, επί πλέον δε κατά τους δύο πρώτους να απορριφθεί η παρεμπίπουσα αγωγή και κατά την τελευταία (εκκαλούσα) να γίνει στο σύνολό της δεκτή η παρεμπίπουσα αγωγή και έναντι του αντισυμβαλλομένου της πρώτου παρεμπιπόντων εναγομένου-εφεσιθλίτου, ενώ ως προς τους δύο λοιπούς (έναντι των οποίων η έφεση ασκείται επικουρικώς) ζητεί, σε περίπτωση που δεν ευδοκιμήσει η βάση της αγωγής της που έγινε δεκτή με την πρωτόδικη απόφαση, να γίνει δεκτή η αγωγή της ως προς τις άλλες δύο βάσεις της (κατά την προσήκουσα εκτίμηση του δικογράφου της έφεσης).

Από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων... αποδεικνύονται τα εξής: Κατά τις 25-3-2001 και ώρα 16:05' στο 4ο χιλιόμετρο της επαρχιακής οδού Κ.-Π., η πρώτη εναγόμενη Μ. Κ., οδηγώντας το υπ' αρ. κυκλοφορίας ΥΖ IXΕ αυτοκίνητο του δεύτερου εναγομένου συνεπιβαίνοντος σ' αυτό αδελφού της Δ. Κ., με κατεύθυνση προς το Π., δεν κατέβαλε την οφειλόμενη προσοχή του μέσου συνετού οδηγού αυτοκινήτου, ενόψει του ότι δεν είχε άδεια ικανότητας οδηγού αυτοκινήτου ούτε εμπειρία (είχε εκτελέσει μόλις 5-6 μαθήματα οδήγησης σύμφωνα με την ένορκη κατάθεση του μάρτυρα πατέρα της Α. Κ.) και όταν ανέπτυξε ταχύτητα έχασε τον έλεγχο του αυτοκινήτου και με την εμπρόσθια δεξιά γωνία του επέπεσε στην αριστερή πλευρά του προπορευόμενου με την ίδια κατεύθυνση υπ' αρ. ΝΤ δικύκλου μοτοποδηλάτου, το οποίο ο-

δηγούσε ο Κ. Π. με συνεπιβάτη τον αδελφό του τέταρτο ενάγοντα Α. Π. Μετά τη σύγκρουση το αυτοκίνητο έλαβε μεγαλύτερη αποκλίνουσα προς τα δεξιά πορεία σε μήκος 4 μέτρων επί του οδοστρώματος και στη συνέχεια εξετράπη δεξιά σε παρακείμενο αρδευτικό χάνδακα, σε απόστασην 15 μέτρων από το οδόστρωμα, παρασύροντας και το μοτοποδήλατο προς την ίδια κατεύθυνση, το οποίο επίσης ανετράπη στον ίδιο αρδευτικό αύλακα εμπρός από το αυτοκίνητο. Από τη σύγκρουση των δύο οχημάτων τραυματίσθηκε θανάσιμα ο οδηγός του μοτοποδηλάτου Κ. Π., ο οποίος υπέστη κάταγμα σώματος Θ12 σπονδύλου με πλήρη διατομή του νωτιαίου μυελού, διάχυτες θλαστικές αιμορραγικές κακώσεις, βαρειές πνευμονικές θλάσεις αμφοτέρων των πνευμόνων και τραυματική ρήξη της κατιούσας θωρακικής αορτής (βλ. από 27-3-2001 πιστοποίηση για δάλωση θανάτου του ιατρού του Γεν. Περιφ. Νοσοκομείου Γ. Π. Δ. Π. και αρ. πρωτ. .../30-5-2001 ιατροδικαστική έκθεση του Δ/ντί του Καρδιοθωρακοχειρουργικού τμήματος του Γεν. Περ. Νοσ. Γ. Π. Ι. Φ.). Δεν αποδείχθηκαν περιστατικά συνυπαιτιότητας του θανόντος, από άποψη οδικής συμπεριφοράς, παρά το ότι και αυτός δεν είχε άδεια ικανότητας οδηγού μοτοποδηλάτου, δεδομένου ότι έβαινε στο δεξιό του ρεύματος πορείας του, η δε παράλειψή του να φορέσει προστατευτικό κράνος δεν συνδέεται αιτιωδώς με τον θανάσιμο τραυματισμό του, αφού τα τραύματά του εντοπίσθηκαν στο μεσαίο μέρος του σώματός του. Γι' αυτό η σχετική ένσταση των εναγομένων (άρθρο 300 ΑΚ) που έχει προβληθεί εγκαίρως πρωτοδίκως και παραδεκτώς επαναφέρεται με τις εφέσεις τους (άρθρο 525 ΚΠολΔικ) είναι απορριπτέα ως ουσιαστικά αβάσιμη. Πρέπει να σημειωθεί τέλος ότι στο σημείο του ατυχήματος η οδός έ-

χει ασφάλτινη επικάλυψη πλάτους 6,20 μέτρων, και είναι ευθύγραμμη σε μήκος 500 μέτρων (βλ. έκθεση αυτοφίας από 25-3-2001 του Ανθ/μου Ι. Κ.), τα δε συστήματα πεδήσεως και διευθύνσεως του ζημιογόνου αυτοκινήτου λειτουργούσαν κανονικά, ενώ σε καλή κατάσταση ήταν, από άποψη φθοράς πέλματος, και τα ελαστικά επίσωστρα αυτού (βλ. από 2-4-2001 έκθεση πραγματογνωμοσύνης των τεχνικών υπαλλήλων του Τμημ. Μεταφ. Επικοιν. Νομ. Αυτοδ. Κ. Δ. Ν. και Γ. Π.).

Ο ισχυρισμός της πρώτης εναγομένης ότι στην αντικανονική κίνησή της συνέβαλε και άγνωστος οδηγός άλλου αυτοκινήτου από αντίθετη κατεύθυνση, ανεξαρτήτως του ότι αποβαίνει αλυσιτελής για την παρούσα δίκη, αφού οι περισσότεροι συνυπαίτιοι για την πρόκληση ζημίας με αδικοπραξία ευθύνονται έναντι του ζημιωθέντος εις ολόκληρον (άρθρο 926 ΑΚ), δεν αποδεικνύεται. Γιατί ακόμη και ο συνεπιβαίνων στο ζημιογόνο αυτοκίνητο αδελφός της πρώτης εναγομένης και κύριος του αυτοκινήτου, που το παραχώρησε σ' αυτή για να μάθει υπό την επίβλεψή του να οδηγεί στην ένορκη κατάθεσή του (από 25-3-2001 ενώπιον του Ανθ/μου Ι. Κ.) δεν επιβεβαιώνει ένα τέτοιο γεγονός.

Ο θανών Κ. Π. ήταν τέκνο των δύο πρώτων, αδελφός των τρίτου και τέταρτου και εγγονός των τριών λοιπών εναγόντων, συνοικούσε δε με τους 5η και 6ο από αυτούς και με τους δύο αδελφούς του στην Κ. Κ., γιατί οι γονείς του ειργάζοντο στη Γερμανία. Η πρώτη εναγόμενη εξάδελλου ήταν ιδιωτική υπάλληλος και ο δεύτερος εναγόμενος ήταν αγρότης. Από το θάνατο του Κ. Π. όλοι οι ενάγοντες υπέστησαν μακράς διάρκειας και έντασης θλίψη, τα συμπτώματα της οποίας θα παρατείνονται με βαθμιαίως μειούμενη ένταση και το μέλλον. Για την αποκατάσταση της ψυχικής οδύνης των εναγόντων

πρέπει να επιδικασθούν στον πρώτο από αυτούς (πατέρα) 39.970,65 ευρώ (μετ' αφαίρεση από τις 40.000 ευρώ ποσού 29,35 ευρώ που επιφυλάχθηκε να ασκήσει με την πολιτική αγωγή στο ποινικό δικαστήριο), στο δεύτερο (μπτέρα) ποσό 40.000 ευρώ, στον καθένα από τους τρίτο και τέταρτο (αδελφούς) 18.000 ευρώ και στον καθέναν από τους τρεις λοιπούς (γιαγιάδες και παππού) 10.000 ευρώ. Τα ποσά αυτά το Δικαστήριο κρίνει εύλογα σταθμίζοντας τις συνθήκες θανάσιμου τραυματισμού του Κ. Π., την αποκλειστική υπαιτιότητα της πρώτης εναγομένης το βαθμό συγγένειας και τους ιδιαίτερους δεσμούς του θανόντος με καθέναν από τους ενάγοντες, την ηλικία του (21 ετών), όπως και την ηλικία των εναγόντων και την οικονομική, οικογενειακή, επαγγελματική και κοινωνική κατάσταση των διαδίκων μερών (άρθρο 932 ΑΚ). Περαιτέρω αποδείχθηκε ότι οι δύο πρώτοι ενάγοντες δαπάνησαν για την κρεδεία του γυιού τους Κ. Π. 3.057,79 ευρώ (475.000 δραχμές κατέβαλαν στο Γραφείο Τελετών Α. Α. + 120.000 δρχ. για τη φιλαρμονική του Δήμου Κ. + 450.000 στον μαρμαροτεχνίτη Κ. Π. = 1.045.000 δρχ. : 341,71), ποσό το οποίο είναι ανάλογο με την ηλικία και την κοινωνική θέση του θανόντος και συνιστά αποκαταστατέα ζημία των δύο πρώτων εναγόντων, ισομερώς κατανεμώμενη μεταξύ αυτών (άρθρα 928 εδ. α' και 480 ΑΚ).

Κατά το άρθρο 11 παρ. 2 του π.δ. 237/1986, που κωδικοποίησε τις διατάξεις του ν. 489/1976, όπως συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε μεταγενεστέρως “Η ακύρωση, η λήξη ή η αναστολή της ασφαλιστικής σύμβασης δύναται να αντιπαραχθεί κατά του τρίτου που ζημιάθηκε μόνον αφού το αιτύχημα συνέβη μετά πάροδο δεκαεξιών ημερών από την εκ μέρους του ασφαλιστή γνωστοποίηση της ακύρω-

σης ή λήξης ή αναστολής προς τον ασφαλισμένο ή αντισυμβαλλόμενο, με επιστολή του ασφαλιστή προς αυτόν...”. Κατά το άρθρο 8 παρ. 1 της κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 6 παρ. 5 ν. 489/1976 υπ' αρ. Κ4/585/8-4-1978 αποφάσεως του υπουργού Εμπορίου “περί καθορισμού των γενικών όρων του ασφαλιστηρίου, του καλύπτοντος την εξ ατυχημάτων αυτοκινήτων αστικήν ευθύνην”, “πάσα μεταβολή της κυριότητος ή κατοχής του οχήματος επιφέρει μετά πάροδον δεκαπέντε ημερών την αυτοδικαίαν λύσιν της ασφαλιστικής συμβάσεως, εκτός εάν εντός της αυτής προθεσμίας ο μέχρι τούτης αντισυμβαλλόμενος ή νέος κύριος ή κάτοχος ζητήσουν δι' εγγράφου των, περιέχοντος τα ακριβή στοιχεία της μεταβολής, τη συνέχιση στη ασφαλιστικής καλύψεως και ο ασφαλιστής δεν αποποιεί εγγράφως την αίτησην εντός 10 ημερών από της λήψεώς της. Εις την περίπτωσιν αυτήν η ασφαλιστική σύμβασης λύεται από της αποποιήσεως της αιτήσεως ή μετά πάροδον 16 ημερών από της αποποιήσεως, εάν έχουν προκαταβληθεί δια το χρονικόν τούτο διάστημα τα ασφάλιστρα”. Κατά το άρθρο 12 παρ. 3 και 4 της αυτής αποφάσεως Υ.Ε “διαρκούσης της συμβάσεως ο αντισυμβαλλόμενος και οι ισφαλισμένοι υποχρεούνται να γνωστοποιούν εις τον ασφαλιστήν εντός τριών εργασίμων ημερών αφ' ης έλαθον γνώσιν πάσαν μεταβολήν των εν τη παραγράφῳ 2 του παρόντος άρθρου στοιχείων, ως και παν περιστατικόν δυνάμενον να μεταβάλει ή να επιτείνει τον κίνδυνον, καθώς και πάσαν μεταβολήν της κυριότητος ή κατοχής του οχήματος (παρ. 3). Εν περιπτώσει παραβάσεως των ως άνω ασφαλιστικών βαρών εκ δύο λου ή βαρείας αμελείας του αντισυμβαλλομένου ή τινός των ασφαλισμένων, ούτος υποχρεούνται να αποκαταστήσει οιονδήποτε ποσόν αποζημιώσεως και εξόδων εις άτινα

νήθελεν υποβληθεί ο ασφαλιστής εκ της παραβάσεως ταύτης". Κατά το άρθρο 9 της αυτής αποφάσεως Υ.Ε "εκάτερον των συμβαλλομένων μερών δύναται ελευθέρως κατά πάντα χρόνον δι' εγγράφου συστημένου ή επί αποδείξει να καταγγείλει την ασφαλιστικήν σύμβασιν. Η ακύρωσις επέρχεται μετά πάροδον 20 ημερών από της κοινοποίησεως του ως άνω περί καταγγελίας εγγράφου". Κατά το άρθρο 11 της αυτής αποφάσεως Υ.Ε. "ασφάλισις δια λογαριασμόν τρίτου, κατόχου ή κυρίου του οχήματος, καταρτίζεται εφόσον ο αντισυμβαλλόμενος προσκομίσει έγγραφον δύλωσιν του τρίτου ότι τελεί εν γνώσει της υπέρ αυτού συναπομένης ασφαλίσεως".

Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι κάθε μεταβολή της κυριότητας ή κατοχής του ασφαλισμένου οχήματος επιφέρει την αυτοδίκαιη λύση της ασφαλιστικής σύμβασης, που ισχύει για τις σχέσεις ασφαλισμένου και ασφαλιστή (ΑΠ 187/1996 ΕΔ 38.77), εκτός εάν μέσα σε 15ήμερη προθεσμία από τη μεταβίβαση του αυτοκινήτου ο μέχρι τούδε αντισυμβαλλόμενος ή νέος κύριος ή κάτοχος ζητήσουν με έγγραφό τους τη συνέχιση της ασφαλιστικής κάλυψης και ο ασφαλιστής δεν αποποιείται εγγράφως μέσα σε 10ήμερη προθεσμία από τη λήψη της αίτησης. Μόνον έναντι των ζημιώντων τρίτων, οι οποίοι έχουν ίδια αξίωση ευθέως κατά του ασφαλιστή από την ασφαλιστική σύμβαση, ο ασφαλιστής ευθύνεται, εφόσον δεν γνωστοποίησε εγγράφως στην κατοικία ή διαμονή του ασφαλισμένου ή αντισυμβαλλόμενου τη λύση της ασφαλιστικής σύμβασης και δεν παρήλθε χρονικό διάστημα 16 ημερών από τη γνωστοποίηση (ΑΠ 225/1995 ΕΔ 37.325, 88/1996 ΕΔ 37.1555, 1120/2000 ΕΔ 41.1590). Σκοπός της γνωστοποίησης είναι η άρση κάθε αμφισβήτησης ως προς

το χρόνο παύσης της ευθύνης του ασφαλιστή και η αποτροπή της δυνατότητας συμπαιγνίας μεταξύ ασφαλισμένου και ασφαλιστή σε βάρος του ζημιώθεντος τρίτου (ΑΠ 560/2003 ΕΔ. 44.1580, 1269/1999 ΕΔ. 44.716).

Εάν κατά τη διάρκεια της ασφαλιστικής σύμβασης και μετά τη γενόμενη μεταβίβαση της κυριότητας ή κατοχής του αυτοκινήτου ο αντισυμβαλλόμενος προκτήτορας ή ο ασφαλισμένος νέος κύριος δεν ανταποκρίθηκαν στην υποχρέωσή τους να ειδοποιήσουν τον ασφαλιστή μέσα σε προθεσμία τριών ημερών για τη μεταβολή από δόλο ή βαρεία αμέλειά τους υποχρεούνται να αποζημιώσουν τον ασφαλιστή για τη ζημία που υφίσταται επειδή υποχρεώνεται να καταβάλει τη ζημία στον παθόντα τρίτο. Για τη θεμελίωση αυτής της αξίωσης του ασφαλιστή δεν αρκεί η παράβαση του ασφαλιστικού βάρους, αλλά απαιτείται και αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της παραβάσεως και της ζημίας του ασφαλιστή. Για την πληρότητα της αγωγής ο ασφαλιστής οφείλει να επικαλεσθεί και να αποδείξεις ότι αν ο αντισυμβαλλόμενος ή ο ασφαλισμένος γνωστοποιούσε εγκαίρως την επελθούσα μεταβολή, αυτός θα μπορούσε να προβεί σε καταγγελία της συμβάσεως ασφαλίσεως κατά το άρθρο 9 της Κ4/585/1978 αποφάσεως Υ.Ε. και στην έγκαιρη γνωστοποίηση του άρθρου 11 παρ. 2 π.δ. 237/1986 και ότι το αύτοχνη συνέβη 16 ημέρες μετά την πιθανολογούμενη γνωστοποίηση της λύσης της ασφαλιστικής σύμβασης (βλ. Κρητικό Αποζ. Από τροχαία αυτοκιν. Ατυχ. 1992 παρ. 1644 και 1721, Εφ.Αθ. 3061/1996 Αρχ.Νομ. 1997, 316, Εφ.Θεσ. 45/1994 Αρμ. 1994. 1052). Η γνωστοποίηση στον πράκτορα του ασφαλιστή για τη γενόμενη μεταβίβαση είναι ισχυρή και δημιουργεί υποχρέωση του ασφαλιστικού πράκτορα να ενημερώσει τον αντιπροσωπευόμενο

ασφαλιστή (Εφ.Θεσ. 258/1999 Επ Εμπ.Δ. 1999. 866) κατ' ανάλογη εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 214 ΑΚ, το οποίο δεν εφαρμόζεται μόνον για τον με στενή έννοια αντιπρόσωπο, όπως δεν είναι ο ασφαλιστικός πράκτορας, αλλά και σε κάθε πρόσωπο στο οποίο υπό ιδία ευθύνη είναι εμπιστευμένη η διεκπεραίωση ορισμένης υπόθεσης, όπως είναι η προπαρασκευή της κατάρτισης της ασφαλιστικής σύμβασης μεταξύ του ιδιοκτήτη του αυτοκινήτου και του ασφαλιστή (ΑΠ 595/1972 ΝοΒ 20.1440, Εφ.Αθ. 10427/1995 ΝοΒ 1996. 1005).

Στην προκειμένη περίπτωση από το αυτό ως άνω αποδεικτικό υλικό αποδείχθηκε ότι το ζημιογόρο υπ' αρ. κυκλοφορίας ΥΖ ΙΧΕ αυτοκίνητο, δυνάμει του υπ' αρ. 2835652/5 ασφαλιστηρίου της εκκαλούσας εναγόμενης (και παρεμπιπόντως ενάγουσας) ήταν ασφαλισμένο σ' αυτή για ζημίες τρίτων (σωματικές βλάβες μέχρι ποσού 165.000.000 δραχμών και υλικές ζημίες μέχρι ποσού 35.000.000 δραχμών) για το χρονικό διάστημα από 26-4-2000 μέχρι 26-10-2000, στο οποίο εμπίπτει η γενόμενη κατά τις 3-7-2000 πώληση του αυτοκινήτου (με τον όρο παρακράτησης της κυριότητάς του μέχρις αποπληρωμής του τιμήματος) από τον πρώτο παρεμπιπόντως εναγόμενο Σ. Ζ. και αντισυμβαλλόμενο της παρεμπιπόντως ενάγουσας προς τον τρίτο παρεμπιπόντως εναγόμενο, νέο κτίτορα του αυτοκινήτου Δ. Κ. (βλ. άδεια κυκλοφορίας αυτοκινήτου). Κατά το χρονικό διάστημα από τις 3-7-2000 μέχρις τις 11-7-2000 ο Σ. Ζ. ειδοποίησε τον ασφαλιστικό πράκτορα της παρεμπιπόντως ενάγουσας Π. Μ. για τη γενόμενη μεταβίβαση και τη διακοπή της ασφαλιστικής σύμβασης και ο Π. Μ. με την από 11-7-2000 επιστολή του απευθυνόμενη προς το Υποκ/μα Κ. της παρεμπιπόντως ενάγουσας (με ημε-

ροχρονολογία παραλαβής την 20-7-2000) ζήτησε την ακύρωση του συμβολαίου κάλυψης του ζημιογόρου υπ' αρ. κυκλοφορίας ΥΖ ΙΧΕ αυτοκινήτου "κατόπιν επιθυμίας του πελάτη λόγω πωλήσεώς του (αυτοκινήτου)". Παράλληλα ο προκτήτος του αυτοκινήτου Σ. Ζ. ενημέρωσε για τη διακοπή της ασφαλιστικής κάλυψης τον διάδοχο του Δ. Κ., ο οποίος πιστεύοντας ότι το αυτοκίνητο ήταν ανασφάλιστο διατεινόταν ότι θα το ασφάλιζε όταν θα αποκτούσε οικονομική ευχέρεια (βλ. ένορκη κατάθεση του μάρτυρα πατέρα αυτού Α. Κ.), χωρίς όμως να εκπληρώσει αυτή την υποχρέωσή του μέχρι το ατύχημα.

Με βάση αυτά τα περιστατικά και αν ακόμα γίνει δεκτό ότι η ειδοποίηση της παρεμπιπόντως ενάγουσας από τον αντισυμβαλλόμενό της πρώτο παρεμπιπόντως εναγόμενο για τη διακοπή της ασφαλιστικής σύμβασης λόγω μεταβίβασης της κυριότητας του αυτοκινήτου συντελέσθηκε την ημέρα (11-7-2000), που συντάχθηκε από τον ασφαλιστικό πράκτορα της παρεμπιπόντως ενάγουσας Π. Μ. η επιστολή προς αυτή για τη διακοπή της ασφαλιστικής κάλυψης του αυτοκινήτου, δηλαδή 8 ημέρες μετά τη μεταβολή, η παραβίαση στην περίπτωση αυτή της προβλεπόμενης τριήμερης προθεσμίας του άρθρου 12 παρ. 3 της υπ' αρ. Κ5/585/1978 αποφάσεως του Υπουργού Εμπορίου δεν δημιουργεί υποχρέωση του πρώτου παρεμπιπόντως εναγόμενου (ούτε των δύο λοιπών από αυτούς) προς αποζημίωση της παρεμπιπόντως ενάγουσας. Γιατί από την ειδοποίηση του ασφαλιστικού πράκτορα της παρεμπιπόντως ενάγουσας εκ μέρους του αντισυμβαλλομένου της για τη διακοπή της ασφαλιστικής κάλυψης επίλθαν τα αποτελέσματα αυτής της ειδοποίησης έναντι της αντιπροσωπευόμενης παρεμπιπόντως ενάγουσας (άρθρο 214 ΑΚ), και δεν αποδεικνύεται

ότι η μικρή καθυστέρηση (των 5 ημερών) αποτελεί πρόσφορη αιτία της ζημίας που επήλθε στην παρεμπιπόντως ενάγουσα, επειδή δεν προέβη αυτή πριν από το ατύχημα σε έγγραφη γνωστοποίηση της λύσης της ασφαλιστικής σύμβασης προς τον πρώτο ή τον τρίτο από τους παρεμπιπόντως εναγομένους και γεννάται γι' αυτό υποχρέωσή της προς αποζημίωση των κυρίων εναγόντων, έναντι των οποίων δεν ισχεί η αυτοδίκαιη λύση της ασφαλιστικής σύμβασης που επήλθε 15 ημέρες μετά τη μεταβίβαση της κυριότητας του αυτοκινήτου.

Αντιθέτως ο μακρός χρόνος που μεσολάθησε από τη γνωστοποίηση της διακοπής της ασφαλιστικής κάλυψης προς τον ασφαλιστικό πράκτορα εκ μέρους του αντισυμβαλλομένου Σ. Ζ. μέχρι το ατύχημα (περίπου 8 μήνες) διέκοψε τον αιτιώδη σύνδεσμο με την αμελή συμπεριφορά του Σ. Ζ. να παραβιάσει κατά 5 ημέρες την τριήμερη προθεσμία ειδοποίησης της μεταβολής της κυριότητας του αυτοκινήτου, αφού δεν προέκυψε από κανένα αποδεικτικό στοιχείο ότι παρεμποδίσθηκε από την καθυστέρηση αυτή η παρεμπιπόντως ενάγουσα να γνωστοποιήσει εγγράφως τη λύση της ασφαλιστικής σύμβασης προς τον αντισυμβαλλόμενο Σ. Ζ. ή τον ασφαλισμένο Δ. Κ. στο υπόλοιπο 7μηνο χρονικό διάστημα και ότι το ατύχημα συνέβη 16 ημέρες μετά από πιθανολογούμενη έγκαιρη τέτοια γνωστοποίηση της λύσης της ασφαλιστικής σύμβασης και εμποδίσθηκε έτσι η παρεμπιπόντως ενάγουσα να αποτρέψει τη συνέξιση της 1-σχύος της ασφαλιστικής σύμβασης έναντι των κυρίων εναγόντων (ως τρίτων).

Περαιτέρω από το γεγονός ότι 15 ημέρες μετά τη γενόμενη (κατά τις 3-7-2000) μεταβίβαση της κυριότητας του ζημιογόνου αυτοκινήτου υπό αναβλητική αίρεση λύθηκε αυτοδικαίως η ασφαλιστική σύμ-

βαση σε για τις μεταξύ ασφαλισμένου και ασφαλιστικής εταιρίας σχέσεις (αφού άλλωστε υπήρξε μέσα στο 15ήμερο και σχετική μονομερής δίλωση του ασφαλισμένου για λύση και όχι συνέξιση της ασφαλιστικής σύμβασης), ενώ δεν λύθηκε αυτή η σύμβαση ως προς τις σχέσεις της παρεμπιπόντως ενάγουσας ασφαλιστικής εταιρίας με τους κυρίων ενάγοντες και μετά την ευδοκίμηση της αγωγής τους έναντι εκείνης, εφόσον καταβληθούν στους κυρίων ενάγοντες τα επιδικαζόμενα σ' αυτούς χρηματικά ποσά από την υπόχρεα τρίτην κυρίων εναγόμενη και παρεμπιπόντως ενάγουσα ασφαλιστική εταιρία, θα καταστούν οι δύο πρώτοι κυρίων (και παρεμπιπόντως) εναγόμενοι αδικαιολόγητοι πλουσιότεροι σε βάρος της περιουσίας της παρεμπιπόντως ενάγουσας (βλ. σχετικά Αποζ. από Τροχαία Αυτοκ. Ατυχ. Συμπλ. 2002 αρ. 1738α, Εφ.Θεσ. 1714/99 Αρμ. 2001 - 1516), δια της αποφυγής μειώσεως της δικής τους περιουσίας προς εκπλήρωση της πρωτογενούς υποχρέωσής τους να αποζημιώσουν τους κυρίων ενάγοντες (άρθρο 904 ΑΚ), γεννάται δικαίωμα της παρεμπιπόντως ενάγουσας για αναγωγή κατά των παρεμπιπόντως εναγομένων Μ. Κ. και Δ. Κ., οδηγού και ιδιοκτήτη του ζημιογόνου αυτοκινήτου (άρθρα 927 σε συνδυασμό με 487 και 488 ΑΚ). Το δικαίωμα αναγωγής, εάν ήταν έγκυρη η ασφαλιστική σύμβαση για τις σχέσεις μεταξύ της παρεμπιπόντως ενάγουσας ασφαλιστικής εταιρίας και του αντισυμβαλλομένου της Σ. Ζ., στη θέση του οποίου θα υπεισέρχονταν ως ασφαλισμένος, μετά τη μεταβίβαση της κυριότητας του αυτοκινήτου, ο εναγόμενος Δ. Κ., θα μπορούσε να θεμελιώθει στη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 6 της αρ. K4/585/8-4-1978 απόφασης του Υπουργού Εμπορίου που εκδόθηκε κατόπιν νομοθετικής εξουσιοδότησης του άρθρου 6 παρ. 5 ν.

489/1976 και καλύπτει κατά τρόπο νομικώς δεσμευτικό για τους συμβαλλόμενους τους όρους του ασφαλιστηρίου συμβολαίου (βλ. ΑΠ 106/1987 ΕΔ 29.293, 1410/1983 ΝοΒ 32.1192) εφόσον σ' αυτό γίνεται παραπομπή στην εν λόγω απόφαση (ΑΠ 30/2002 ΕΔ 43.715), δεδομένου ότι η οδηγός του ζημιογόνου αυτοκινήτου δεν είχε κατά το χρόνο του ατυχήματος σχετική άδεια οδηγήσεως και αποτέλεσε συμβατικό όρο η προαναφερομένη Υπουργική Απόφαση.

Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο ορθώς μεν προσδιόρισε την καταβλητέα αποζημίωση των δύο πρώτων κυρίως εναγόντων για έξοδα κηδείας του γυιού τους Κ. Π. σε 3.057,79 ευρώ και απέρριψε την παρεμπίπτουσα αγωγή αποζημίωσης έναντι του πρώτου παρεμπιπόντως εναγομένου Σ. Ζ., κατ' εσφαλμένη δύναμη εκτίμησης των αποδείξεων επεδίκασε ως χρηματική ικανοποίηση της ψυχικής οδύνης των κυρίως εναγόντων τα ποσά των 34.970 ευρώ για τον πρώτο, 35.000 ευρώ για τη δεύτερη και 20.000 ευρώ για καθέναν από τους λοιπούς, αντί των οφειλομένων 39.970,65 ευρώ στον πρώτο, 40.000 ευρώ στη δεύτερη, 18.000 ευρώ σε καθέναν από τους 3ο και 4ο και 10.000 ευρώ σε καθέναν από τους τρεις λοιπούς ενάγοντες.

Επίσης κατ' εσφαλμένη εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 106 ΚΠολΔικ, με την εκκαλούμενη απόφαση επιδικάσθηκαν (από προφανή παραδρομή) νόμιμοι τόκοι επί του ποσού της αποζημίωσης και χρηματικής ικανοποίησης της ηθικής βλάβης των εναγόντων, ενώ τέτοιο αίτημα δεν είχε υποβληθεί με το δικόγραφο της αγωγής ούτε με τις έγγραφες προτάσεις των κυρίως εναγόντων μέχρι το πέρας της δίκης στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας (άρθρο 223 εδ. β' περίπτ. 1 ΚΠολΔικ) και περαιτέρω με εσφαλμένη και αντιφατική

αιτιολογία έγινε δεκτή η παρεμπίπτουσα αγωγή αποζημίωσης.

Κατά συνέπεια πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμη η έφεση της ασφαλιστικής εταιρίας Ε. ΑΕΓΑ κατά του Σ. Ζ. και να συμψηφισθούν τα δικαστικά έξοδα του παρόντος βαθμού δικαιοδοσίας γιατί ήταν ιδιαίτερα δυσχερής η ερμηνεία των νομικών κανόνων που εφαρμόσθηκαν (άρθρα 179 και 183 ΚΠολΔικ), να γίνουν κατά τα λοιπά κατά ένα μέρος δεκτές οι εφέσεις και οι αντεφέσεις ως και ουσιαστικά βάσιμες, να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη απόφαση ως προς όλες τις διατάξεις της, πλην εκείνης που αφορά τον πρώτο παρεμπιπόντως εναγόμενο, να κρατηθούν στο Δικαστήριο αυτό προς κατ' ουσίαν εκδίκαση η κύρια αγωγή και η προσεπίκληση με σωρευόμενη παρεμπίπτουσα αγωγή αποζημίωσης (άρθρο 535 παρ. 1 ΚΠολΔικ), να γίνει κατά ένα μέρος δεκτή η κύρια αγωγή, να υποχρεωθούν εις ολόκληρον οι εναγόμενοι (άρθρα 914, 926, 928, 932, 298-299 ΑΚ, 2, 4, 9, 10 v. ΓΠΝ/1911, 10 v. 489/1976) να καταβάλουν στον πρώτο από τους κυρίως ενάγοντες το ποσό των 41.489,54 (39.970,65 + 1.528,89) ευρώ, στη δεύτερη ενάγοντα το ποσό των 41.528,89 (37.000 + 1.528,89) ευρώ, στον καθέναν από τους δεύτερο και τρίτο ενάγοντες το ποσό των 18.000 ευρώ και στον καθέναν από τους λοιπούς ενάγοντες το ποσό των 10.000 ευρώ, να γίνει δεκτή η παρεμπίπτουσα αγωγή ως προς τους δύο τελευταίους παρεμπιπόντως εναγομένους Μ. Κ. και Δ. Κ. και να αναγνωρισθεί η υποχρέωσή τους να καταβάλουν εις ολόκληρον στην παρεμπιπόντως ενάγοντα τα ποσά που υποχρεώνεται αυτή να καταβάλει στους κυρίως ενάγοντες με τον όρο της προηγούμενης καταβολής αυτών (βλ. άρθρο 488 ΑΚ).

Πρόεδρος: Κλεονίκη Θεοδωροπούλου
Εισηγήτρια: Σοφία Καραχάλιου
Δικηγόροι: Γεωρ. Σκαλίμης, Νικ. Παπαποστόλου

Άκυρη ως αντίθετη προς τα χρηστά ήθη είναι η δικαιοπραξία με την οποία δεσμεύεται υπερβολικά η ελευθερία του προσώπου. Κριτήριο χρηστών ηθών. Ακρότητα δ/ξης τελευταίας βούλησης, με προσθήκη αίρεσης, που προσδίδει σε αυτήν τον ανθρώπινο περιεχόμενο.

Ανθρική αίρεση αποτελεί και εκείνη κατά την οποία τα αποτελέσματα της δ/ξης τελευταίας βούλησης εξαρτώνται από πράξη του τετιμημένου, η οποία καθ' εαυτή δεν έχει ανθρικό χαρακτήρα, προσλαμβάνει όμως τέτοιον εκ του ότι, με την προσθήκη της αίρεσης και την απειλή της στέρησης από τον τετιμημένο της προσδοκίας κληρονομιάών ωφελημάτων, σκοπείται ο επιπρεασμός της βούλησης του σε γνησίατα που, κατά τις κρατούσες ιθικές αντιλήψεις, απόκεινται στην ελεύθερη βούληση.

Δ/ξη τελευταίας βούλησης με την οποία η επαγωγή περιουσίας κατά πλήρη κυριότητα στον τετιμημένο εξαρτήθηκε από τη διπλή αναβλητική αίρεση της τέλεσης γάμου και της απόκτησης φυσικού τέκνου μετά της συζύγου του.

Ακρότητα της δεύτερης αίρεσης διότι σκοπείται εμμέσως ο επιπρεασμός του τετιμημένου στην επιλογή του προσώπου, με το οποίο θα τελέσει γάμο, εφ' όσον αυτός υποχρεούται να επιλέξει, ως σύζυγο, πρόσωπο ευρισκόμενο σε πλικία τεκνοποίησης και έχον μεγάλη διαφορά πλικίας με τον ίδιο, γεγονός που απόκειται αποκλειστικά στην ελεύθερη βούληση του.

Ερμηνεία διαθήκης ότι η διαθέτις, αν γνώριζε την ακρότητα της τεθείσας από αυτήν αίρεσης, δε θα ήθελε την ίδια ρύθ-

μιση της περιουσίας της.

{...} Επειδή, κατά την διάταξη του άρθρου 178 ΑΚ “δικαιοπραξία που αντιβαίνει στα χρηστά ήθη είναι άκυρη”, κατά την διάταξη δε του άρθρου 179 του αυτού Κώδικος, άκυρη ως αντίθετη προς τα χρηστά ήθη είναι και η δικαιοπραξία με την οποία δεσμεύεται υπερβολικά η ελευθερία του προσώπου. Ως κριτήριο των χρηστών ηθών, περί των οποίων οι ανωτέρω διατάξεις, λαμβάνονται υπ' όψιν οι ιδέες του χρηστώς και εμφρόνως σκεπτομένου μέσου κοινωνικού ανθρώπου (ΑΠ 760/2001 Ελ.Δικ/vn 2002, 1376). Εξ άλλου, κατά την διάταξη του άρθρου 208 ΑΚ, “αίρεση που προσδίδει παράνομο ή ανθρικό περιεχόμενο στη δικαιοπραξία την καθιστά άκυρη”. Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων, οι οποίες εφαρμόζονται και επί της διατάξεως τελευταίας βουλήσεως, εφ' όσον δεν υπάρχει εις το κληρονομικό δίκαιο του ΑΚ πρόβλεψη γενικής φύσεως περί των συνεπειών της εξαρτήσεως της διατάξεως τελευταίας βουλήσεως από παράνομο ή ανθρικό αίρεση (άλλως επί ειδικών θεμάτων τα άρθρα 1794-1796 ΑΚ), συνάγεται ότι αν εις την συγκεκριμένη περίπτωση κριθή ότι η προσθήκη αιρέσεως προσδίδει εις την τελευταία διάταξη ανθρικό περιεχόμενο, καθίσταται άκυρος ολόκληρος η τελευταία διάταξη (ΑΠ 1341/1982 ΝοΒ 1983, 1187). Περίπτωση δε ανηθίκου αιρέσεως αποτελεί και εκείνη, κατά την οποία τα αποτελέσματα της διατάξεως τελευταίας βουλήσεως εξαρτώνται, υπό του διαθέτου, από πράξη του τετιμημένου, η οποία καθ' εαυτή μεν δεν είναι ανθρικος, προσλαμβάνει όμως ανθρικό χαρακτήρα εκ του ότι, με την προσθήκη της αιρέσεως, σκοπείται, διά της στερήσεως της προσδοκίας εκ του νόμου ωφελημάτων, ο επιπρεασμός της βουλήσεως αυτού, επί σητη-

μάτων, τα οποία, κατά τις πθικές αντιλήψεις που κρατούν εις την κοινωνία, πρέπει να απόκεινται εις την ελευθέρα αυτού βούληση (βλ. Νικ. Παπαντωνίου "Κληρονομικό Δίκαιο" Εκδ. 5η, παρ. 598, σελ. 273, 274 ΑΠ 268/1984 ΝοΒ 33,278).

Εις την παρούσα περίπτωση, από την δέουσα εκτίμηση των καταθέσεων... αποδεικνύονται, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, τα κατωτέρω πραγματικά περιστατικά: Την 21-12-1997, απεβίωσε εις Β. η Α. χα Σ. Κ., κάτοικος εν ζωή Β., μπτέρα του ενάγοντος (Σ. Κ.), η οποία αφήνε την υπ' αριθμ. 25948/2-8-1989 δημοσία διαθήκη της, ενώπιον του Συμβ/φου Η. Φ., δημοσιευθείσα διά του υπ' αριθμ. ..3/2-1998 πρακτικού συνεδριάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου. Με την διαθήκη της αυτή, η ανωτέρω διαθέτις ώρισε κατά λέξη τα εξής "Κληρονόμους μου μετά τον θάνατό του ορίζω και εγκαθιστώ τα πολυαγαπημένα μου παιδιά Σ. και Σ., σύζυγο Κ. Κ. και τη βαφτισμά μου Ζ., κόρη του Ι.Κ., την δε περιουσία μου ως εξής την διαθέτω: 1) την θυγατέρα μου Σ. την οποία επροίκισα πάρα πολύ καλά κατά το γάμο της με σπίτι, μετρητά και οικιακά σκεύη, για τούτο της αφήνω την ευχή μου, 2) στον υιό μου Σ. αφήνω την επικαρπία απάσης της κινητής και ακίνητης περιουσίας μου, εφ' όσον είναι ελεύθερος, σε περίπτωση όμως που ο υιός μου παντρευτεί τότε η κινητή και ακίνητη περιουσία μου θα περιέλθει κατά πλήρη κυριότητα σ' αυτόν υπό τον όρο όπως ούτος αποκτήσει φυσικό τέκνο μετά της συζύγου του και μόνον εάν συνεχίσει ούτος να ζει μοναχικόν βίον τότε η ψιλή κυριότητα ολοκλήρου της κινητής και ακίνητης περιουσίας μου επιθυμώ όπως περιέλθει στη βαφτισμά μου Ζ. και υπό τον όρο ότι ο υιός μου μέχρι του θανάτου του θα έχει την επικαρπία και εφ' όσον αυτός δεν θα έχει παντρευτεί". Η ακίνητος περιου-

σία της διαθέτιδος, κατά τον χρόνο του θανάτου της, απετελείτο από ένα διαμέρισμα, επί πολυκατοικίας, κειμένης εις Β. και επί της οδού Δ. αριθμ. .. εμβαδού 50,50 m².

Ο ενάγων, κατά τον χρόνο συντάξεως της προαναφερομένης διαθήκης αυτής, ως γεννηθείς την 29-4-1935, ήτο πλικίας 54 ετών, ενώ κατά τον χρόνο του θανάτου της ήτο πλικίας 62 ετών. Αυτός, από του έτους 1958 είχε τελέσει νόμιμο γάμο με την Μ., θυγατέρα Α. Χ., από τον οποίο απέκτησε δύο θυγατέρες και ειδικότερον την Δ., γεννηθείσα το έτος 1961 και την Α., γεννηθείσα το έτος 1964. Εκ τούτων η Α. απεβίωσε εις Β. την 24-7-1997. Η μετά της ανωτέρω Μ. Χ. έγγαμος συμβίωση αυτού διεσπάσθη κατά το έτος 1976, ενώ ο μετ' αυτής γάμος ελύθη διά διαζυγίου κατά το έτος 1988. (βλ. περί των ανωτέρω και προσκομιζόμενο και επικαλούμενο υπ' αριθμ. .../20-9-1999 πιστοποιητικό του Δημάρχου). Κατά την διάρκεια της εγγάμου συμβιώσεώς του με την Μ. Χ., ο ενάγων δεν διετήρει καλές σχέσεις με την διαθέτιδα, μπτέρα του, από του έτους όμως 1977 οι μετ' αυτής σχέσεις απεκατεστάθησαν και ο ίδιος την εφρόντιζε και της συμπαρίστατο εις τα διάφορα προβλήματα υγείας που αντιμετώπιζε, επιδεικνύοντας μεγάλο ενδιαφέρον και αγάπη προς αυτή. Τόσον, όμως, αυτός όσον και η διαθέτις δεν διετήρουν καλές σχέσεις με τις προαναφερόμενες θυγατέρες και εγγονές των, αντιστοίχως, τις οποίες η διαθέτις δεν είχε ιδή ποτέ, ενώ αμφότεροι δεν μετέβησαν εις την κηδεία της εξ αυτών, θανούσης την 24-7-1997, Α. (βλ. και κατάθεση της προταθείσης από την εναγομένη μάρτυρος, Σ. Κ., αδελφής του ενάγοντος, ενώπιον του Πρωτοδίκου Δικαστηρίου). Εξ άλλου, ο ενάγων, την 23-2-1997, ήτοι προ του θανάτου της διαθέτιδος, ετέλεσε νόμιμον γάμο, μετά της Χ.

Σ., πλικίας τότε 51 ετών. Η εναγομένη (βαφτισιμιά της διαθέτιδος, που μνημονεύεται εις την ανωτέρω διαθήκη της) ήτο θυγατέρα, από δεύτερο γάμο, του I. K., ο οποίος υπήρξε σύζυγος της άλλης θυγατέρας της διαθέτιδος, B., η οποία απεβίωσε κατά το έτος 1969. Μετά του ρηθέντος δε I.K. και της τετιμημένης θυγατέρας του, εναγομένης, η διαθέτις διετήρει στενές σχέσεις, ενώ η τελευταία την απεκάλει "γιαγιά". Διά της προαναφερομένης δημοσίας διαθήκης της, η κληρονομούμενη, A. K., κατέλιπε εις τον ενάγοντα την επικαρπία "απάσσος της κινητής και ακινήτου περιουσίας της", ενώ την κτίση από αυτόν, κατά πλήρη κυριότητα, της περιουσίας της αυτής την εξήρτησε από διπλήν αναθλητική αίρεση, ήτοι αυτήν της τελέσεως γάμου και της αποκτήσεως φυσικού τέκνου μετά της συζύγου του, ορίζοντας ότι "και μόνον εάν συνεχίσει να ζει μοναχικόν βίον", τότε η ψιλή κυριότητα ολοκλήρου της κινητής και ακινήτου περιουσίας της να περιέλθει στην βαφτισιμιά της Z.".

Η πρώτη των, ως άνω, αιρέσεων, κατά τον χρόνο του θανάτου της κληρονομούμενης, είχε πληρωθή, εφ' όσον, όπως προελέχθη, αυτός είχε τελέσει νόμιμο γάμο με την X. Σ. και "δεν ζούσε μοναχικό βίο". Η δευτέρα, όμως, των αιρέσεων αυτών, που αφορά εις την απόκτηση φυσικού τέκνου από τον ενάγοντα με την σύζυγό του (ανεξαρτήτως του εάν ήτο ή όχι δυνατόν, κατά τον χρόνο της συντάξεως της ανωτέρω διαθήκης, από την κληρονομούμενη), αυτή καθ' εαυτή, δεν είναι ανήθικος. Προσλαμβάνει, όμως, εις την παρούσα περίπτωση, ανήθικο χαρακτήρα, εφ' όσον με την προσθήκη εις την προαναφερομένη διάταξη της τελευταίας βουλήσεως της διαθέτιδος, καθιστά άκυρον την διάταξη αυτή, συμφώνως προς όσα εκτίθενται εις την μείζονα σκέψη. Επομένως, η αγωγή, κατά το μέρος αυτό, παρίσταται ως κατ' ουσίαν βάσιμος.

Σε εις την κοινωνία περί ηθικής αντιλήψεις, εναπόκεινται εις την ελευθέρα βούληση αυτού. Ειδικότερον, δι' αυτής, με την απειλή της στερήσεως από τον ενάγοντα της προσδοκίας των ωφελημάτων εκ της κληρονομίας της διαθέτιδος, ως φυσικού της τέκνου, σκοπείται, από την τελευταία, ο επιρρεασμός της βουλήσεώς του επί του ςητήματος της αποκτήσεως φυσικού τέκνου από αυτόν, το οποίο, εις την πλικία του των 54 ετών, εναπόκειται αποκλειστικώς εις την ελευθέρα βούλησή του, πολλώ μάλλον, εφ' όσον αυτός, κατά τον χρόνο συντάξεως της, ως άνω, διαθήκης, είχε ήδη δύο θυγατέρες, πλικίας 28 και 26 ετών, ανεξαρτήτως της μετ' αυτών σχέσεώς του. Ωσαύτως, με την αυτή απειλή, σκοπείται εμμέσως ο επιρρεασμός του ενάγοντος επί του ςητήματος της επιλογής του προσώπου, με το οποίο θα τελέσει γάμο, εφ' όσον αυτός υποχρεούται να επιλέξει, ως σύζυγο, πρόσωπο ευρισκόμενο εις πλικία τεκνοποιήσεως και επομένως έχον μεγάλη διαφορά πλικίας με τον ίδιο, γεγονός το οποίο ωσαύτως εναπόκειται αποκλειστικώς εις την ελευθέρα βούλησή του.

Επί τη βάσει τούτων, η ανωτέρω αίρεση, ως προσδίδουσα, εις την συγκεκριμένη περίπτωση, ανήθικο περιεχόμενο εις την προαναφερομένη διάταξη τελευταίας βουλήσεως της διαθέτιδος, καθιστά άκυρου την διάταξη αυτή, συμφώνως προς όσα εκτίθενται εις την μείζονα σκέψη. Επομένως, η αγωγή, κατά το μέρος αυτό, παρίσταται ως κατ' ουσίαν βάσιμος.

Περαιτέρω, από τα αυτά αποδεικτικά μέσα, δεν αποδεικνύεται, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, ότι η διαθέτις, ακόμη και αν εγνώριζε την ακυρότητα της τεθείσης από αυτή, ως άνω, αιρέσεως, θα ήθελε την αυτή ρύθμιση της περιουσίας της, χωρίς την αίρεση, ήτοι την εγκατάσταση του μεν ενάγοντος εις την επικαρ-

πία της κινητής και ακινήτου περιουσίας της, της δε εναγομένης εις την ψιλή κυριότητα της αυτής περιουσίας της, όπως διατείνεται η τελευταία, διά των εγγράφων προτάσεών της τόσον ενώπιον του Πρωτοδίκου Δικαστηρίου όσον και ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου, προς απόκρουση της εφέσεως. Άλλωστε, όπως προελέχθη, αυτή τόσον κατά τον χρόνο συντάξεως της ανωτέρω δημοσίας διαθήκης της όσον και μέχρι του θανάτου της, διετήρει πολύ καλές σχέσεις με τον ενάγοντα υιό της, αποκαλώντας αυτόν και την θυγατέρα της, Σ. Κ., με την διαθήκη της “πολυαγαπημένα της παιδιά”. Από το περιεχόμενο δε της διατάξεως τελευταίας βουλήσεως της και ειδικότερον από τις χρησιμοποιηθείσες από αυτήν φράσεις “... και μόνον αν συνεχίσει ούτος να ζει μοναχικό βίον, τότε η ψιλή κυριότητα ολοκλήρου της κινητής και ακινήτου περιουσίας επιθυμώ να περιέλθει στη βαφτισιμά μου Ζ. και υπό τον όρο ότι ο υιός μου μέχρι του θανάτου του θα έχει την επικαρπία και εφ' όσον αυτός δεν θα έχει παντρευθεί”, συνάγεται ότι αυτή κυρίως ενδιαφέρετο, όπως ο υιός της τελέσει γάμο και “μη ζει μοναχικό βίο”. Ο επί μέρους δε ισχυρισμός της εναγομένης ότι η διαθέτης ήθελε να ισχύσει η ανωτέρω ρύθμιση της περιουσίας της ακόμη και χωρίς την προαναφερθείσα αίρεση, ώστε να αποκλείσει την, μέσω του ενάγοντος-υιού της, περιέλευση αυτής στις εγγονές της, με τις οποίες δεν είχε καμία σχέση, δεν κρίνεται βάσιμος, εφ' όσον η ιδία οπωσδήποτε δεν εγνώριζε το πώς θα μεταχειρισθή ο ενάγων την περιουσία της αυτή, εν όψει μάλιστα της μη διατηρήσεως και από τον ίδιο καλών σχέσεων με τις εγγονές της.

Κατ' ακολουθίαν πάντων όσων εξετέθησαν, πρέπει να γίνει δεκτή η αγωγή, ως κατ' ουσίαν βάσιμος, και να κηρυχθή

άκυρος η προαναφερομένη διάταξη τελευταίας βουλήσεως της διαθέτιδος. Το Πρωτοδίκιο, ούτεν, Δικαστήριο, το οποίο, διά της προσβαλλομένης αποφάσεώς του, έκρινε άλλως και απέρριψε την αγωγή, έσφαλε περί την ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων και την εκτίμηση των αποδείξεων που ετέθησαν υπό την κρίση του και πρέπει, δεκτού καθισταμένου του σχετικού λόγου της εφέσεως, να εξαφανισθή η προσβαλλομένη απόφαση. Αφού δε διακρατηθή η υπόθεση από το Δικαστήριο τούτο και δικασθή εξ υπαρχής η αγωγή, η οποία είναι νόμιμος, ερειδομένη επί την προδιαληφθεισών διατάξεων, πρέπει αυτή να γίνει δεκτή, κατά τα ανωτέρω.

240/2005

Πρόδεδρος: Θεοδ. Νιαβής

Εισηγητής: Παν. Θεοδωρόπουλος

Δικηγόροι: Αναστασία Ράπτη, Κλεοπάτρα Σακελλαροπούλου

Δεν αποτελούν έξοδα εκτέλεσης όσα γίνονται όχι προς το κοινό συμφέρον όλων των δανειστών, αλλά προς εξυπηρέτηση αποκλειστικά του επιπονδόντος, ούτε τα οφειλόμενα σε δικό του σφάλμα, όπως τα έξοδα ματαιωθέντος πλειστηριασμού, λόγω παρδόν των προθεσμιών ή ακυρότητας των πράξεων.

Αποτελούν έξοδα εκτέλεσης όσα έγιναν για έκδοση επαναληπτικών προγραμμάτων μετά από νόμιμη αναβολή ή ματαίωση του πλειστηριασμού με συμφωνία επιπονδόντος δανειστή και οφειλέτη, διότι αφορούν ουσιώδη δικονομική προϋπόθεση για συνέχιση της εκτελεστικής διαδικασίας προς το κοινό συμφέρον όλων των δανειστών.

{...}Ως έξοδα εκτελέσεως κατά την έννοια του άρθρου 932 ΚΠολΔ που προκαταβάλλονται από τον επισπεύδοντα δανειστή και προαφαιρούνται από το πλειστηρίασμα κατά το άρθρο 975 του ίδιου Κώδικα νοούνται όλες οι δαπάνες που γίνονται από τούτον και αποβλέπουν στο γενικό συμφέρον των δανειστών και είναι αναγκαίες για την εκτέλεση καθ' εαυτήν και για την όλη διαδικασία από την έναρξη μέχρι την περάτωσή της. Ειδικότερα στα έξοδα αυτά περιλαμβάνονται όλες οι αναγκαίες δαπάνες για την έναρξη, κίνηση και γενικά τη διαδικασία της εκτέλεσης βάσει της οποίας επιτεύχθηκε το πλειστηρίασμα που διανέμεται στους δανειστές με αφετηρία τα έξοδα και δικαιώματα για την έκδοση απογράφου και αντιγράφου και τη σύνταξη και επίδοση επιταγής. Υπό την έννοια αυτή δεν αποτελούν έξοδα εκτελέσεως όσα δεν γίνονται προς το κοινό συμφέρον όλων των δανειστών, αλλά προς εξυπηρέτηση αποκλειστικά του συμφέροντος του επισπεύδοντος, ούτε εκείνα που έγιναν από δικό του σφάλμα ή υπαιτίοτη, όπως τα έξοδα ματαιωθέντος πλειστηριασμού ένεκα παρόδου των σχετικών προθεσμιών ή ακυρότητος των πράξεων. Αποτελούν όμως έξοδα εκτελέσεως όσα έγιναν για την έκδοση επαναληπτικών προγραμμάτων μετά από νόμιμη αναβολή ή ματαίωση του πλειστηριασμού με συμφωνία επισπεύδοντος δανειστή και οφειλέτη καθ' ου η εκτέλεση, διότι η έκδοση των προγραμμάτων μετά από νόμιμη αναβολή ή ματαίωση του πλειστηριασμού αποτελεί ουσιώδη δικονομική προϋπόθεση για τη συνέχιση της εκτελεστικής διαδικασίας και τον πλειστηριασμό του κατασχεθέντος πράγματος και οι σχετικές για την έκδοσή του δαπάνες από τον επισπεύδοντα γίνονται προς το κοινό συμφέρον όλων των δανειστών (ΑΠ 1783/1998 Δ.

30, 1169 επ.). Ως εκ τούτου ο λόγος της ένδικης ανακοπής περί μη νομίμου συνυπολογισμού στο κονδύλιο των υπό του επί του πλειστηριασμού υπαλλήλου του συμβολαιογράφου Γ. Κ. προαφαιρεθέντων, κατά την υπ' αυτού σύνταξη του υπ' αριθμόν 26.533/24.2.1998 πίνακα κατάταξης δανειστών, εξόδων αυτού (ως άνω πλειστηριασμού) και ποσού 695.274 δραχμών το οποίο αφορούσε έξοδα σχετικά με την σύνταξη των υπ' αριθμούς 859Β'8/1997, 874 Β'8/1997 και 928 Β'8/1997 περιλήψεων κατασχετήριας έκθεσης του δικαστικού επιμελητή Μ. Σ., που όμως εκδόθηκαν ύστερα από αναβολές του πλειστηριασμού κατόπιν κοινής συναινέσεως μεταξύ της επισπεύδουσας του πλειστηριασμό, ήδη καθ' ης η ανακοπή, και των οφειλετών Α. Ρ. του Γ. και Κ. συζ. Δ. Σ., το γένος Γ. Ρ., συγκρίων του εκπλειστηριασθέντος ακίνητου, ως μη γενομένων προς το κοινό συμφέρον των δανειστών των ως άνω οφειλετών, παρίσταται σύμφωνα με τα προεκτεθέντα ως μη νόμιμος και σαν τέτοιος κρίνεται απορριπτέος, αφού όπως προαναφέρθηκε και οι δαπάνες αυτές γίνονται προς το κοινό συμφέρον όλων των δανειστών.-

Περαιτέρω η ανακόπτουσα και με τον δεύτερο λόγο της ένδικης ανακοπής της ισχυρίζεται ότι εσφαλμένα κατατάχθηκε η επισπεύδουσα Τράπεζα για ποσό 2.410.871 δραχμών, αντιστοιχούντος στα δύο τρίτα (2/3) του επιτευχθέντος εκπλειστηριασματος, για την ικανοποίηση απαιτήσεών της που ήσαν ασφαλισμένες με υποθήκες στο ακίνητο που πλειστηριάστηκε, που είχαν γραφεί για ποσά 1.036.747 δραχμών και 1.300.000 δραχμών, και ότι εντεύθεν αυτή θα έπρεπε να καταταχθεί για το συνολικό ποσό των (1.036.747 δραχμές συν 1.300.000 δραχμές ίσον) 2.336.747 δραχμών (κατάταξη της επισπεύδουσας σε χρηματικό ποσό

2.410.871 δραχμών αντί του ορθού των 2.336.747 δραχμών, ήτοι κατάταξη σε επιπλέον χρηματικό ποσό εξ 74.124 δραχμών). Όπως όμως προκύπτει από τον προσβαλλόμενο πίνακα κατάταξης η επισπεύδουσα Τράπεζα κατατάχθηκε σε μέρος του επιτευχθέντος πλειστηριάσματος και δη σε ποσοστό 2/3 αυτού για κάλυψη όχι δύο αλλά τριών ενυποθήκων απαιτήσεών της που είχαν εγγραφεί σε βάρος του εκπλειστηριασθέντος ακινήτου προς εξασφάλισιν απαιτήσεών της ποσών 1.036.747 δραχμών, 683.230 δραχμών και 1.300.000 δραχμών, συνολικού ύψους 3.019.977 δραχμών. Ως εκ τούτου ο προκείμενος λόγος της ένδικης ανακοπής πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος κατ' ουσίαν και ως εδραζόμενος επί αναληθούς προϋπόθεσης.-

Μη υπάρχοντος άλλου λόγου της ένδικης ανακοπής προς έρευναν, πρέπει να απορριφθεί αυτή στο σύνολό της κατά τα προεκτεθέντα...

259/2005

Πρόεδρος: Κλεονίκη Θεοδωροπούλου
Εισηγήτρια: Σοφία Καραχάλιου
Δικηγόροι: Θεοφ. Κώτσιος, Χρ. Γουλας

Η εκ νέου εξέταση μάρτυρος, προς συμπλήρωση της κατάθεσης, ή διευκρίνιση ασαφειών ή αντιφάσεών της δεν μπορεί να αναφέρεται σε νέα γεγονότα ή στη διόρθωση ή ανάρεση της κατάθεσής του. Έγγραφα τα οποία έχουν συνταχθεί κατά τους νόμιμους τύπους από δημόσιο υπάλληλο, όπως ο Συμ/φος, αποτελούν πλήρη απόδειξη για όλους, τόσον ως προς το δικαίωμα της ενώπιον αυτού, δύον και ως προς δύο θεβαιώνονται σε αυτά, την αληθεία των οποίων όφειλε να διαπιστώσει ο συντάκτης τους. Στην πρώτη περίπτωση δεν επιτρέπεται ανταπόδειξη, εκτός εάν το έγ-

γραφο προσθληθεί νόμιμα ως πλαστό, ενώ στη δεύτερη περίπτωση χωρεί γενικώς ανταπόδειξη.

{...} Επειδή, κατά την διάταξη του άρθρου 411 ΚΠολΔ “το δικαστήριο μπορεί να διατάξει ύστερα από αίτηση ή και αυτεπαγγέλτως να εξεταστεί και πάλι ένας μάρτυρας, αν αυτό χρειάζεται για να συμπληρωθεί ή να διευκρινιστεί η κατάθεση ή αν το δικαστήριο κρίνει πως ο μάρτυρας αρνήθηκε αδικαιολόγητα να καταθέσει επάνω σε ορισμένο θέμα”. Κατά την διάταξη αυτή, η οποία έχει εφαρμογή και εις το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, η εκ νέου εξέταση του μάρτυρος διατάσσεται, κατ’ ελευθέρα εκτίμηση του Δικαστηρίου της προς τούτο αναγκαιότητος, δια την συμπλήρωση της καταθέσεως, αν έχει κενά, ή την διευκρίνιση ασαφειών ή αντιφάσεων αυτής εις τα κατατεθέντα γεγονότα ή προς συμπλήρωση ωρισμένων κενών που εδημιουργήθησαν με την αδικαιολόγηση άρνηση του μάρτυρος να καταθέσει επί ωρισμένου θέματος. Η εξέταση, όμως, του μάρτυρος δεν δύναται να αναφέρεται εις νέα γεγονότα ή εις την διόρθωση ή την αναίρεση της καταθέσεως αυτού (μάρτυρος). (βλ. Βαθρακοκοίλη “ΚΠολΔ Ερμην. Νομολ. Ανάλυση κατ’ άρθρο”, υπ’ άρθρο 411 παρ. 2, 6).

Εις την παρούσα περίπτωση, η εκκαλούσα, με την επίκληση της εφαρμογής της ανωτέρω διατάξεως του άρθρου 411 ΚΠολΔ, που περιέχεται εις τον δέκατο λόγο της ενδίκου εφέσεώς της και συμπληρώνεται με τον δεύτερο πρόσθετο λόγο αυτής, απειτά την επανάληψη της παρούσης συζητήσεως, προκειμένου να συμπληρωθούν τα κενά και να διευκρινισθούν οι καταθέσεις των μαρτύρων που εξητάσθησαν ενώπιον του Πρωτοδίκου Δικαστηρίου. Το αίτημα, όμως, αυτό πρέπει να απορριφθεί. Και τούτο διότι, κατά

την κρίση του Δικαστηρίου, δεν παρίσταται αναγκαία η εκ νέου εξέταση των ανωτέρω μαρτύρων, πολλών μάλλον εφ' όσον τα σημεία που προσδιορίζονται προς συμπλήρωση από την εκκαλούσα, αναφέρονται εις διόρθωση και αναίρεση των γεγονότων που κατατέθησαν, με την επίκληση ότι δεν κατετέθησαν όπως διετυπώθησαν εις τα πρακτικά ή ότι δεν κατετέθησαν παντάπασι.

Επειδή, από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 438 και 440 ΚΠολΔ, συνάγεται, ότι έγγραφα τα οποία έχουν συνταχθή κατά τους νομίμους τύπους, από δημόσιο υπάλληλο, τέτοιος δε είναι και ο Συμ/φος, αποτελούν πλήρη απόδειξη δι' όλους, τόσον ως προς όσα βεβαιώνονται εις τα έγγραφα αυτά ότι έγιναν από το πρόσωπο που συνέταξε το έγγραφο ή ότι έγιναν ενώπιον του, όσον και ως προς όσα βεβαιώνονται εις αυτά, την αλήθεια των οποίων ώφειλε να διαπιστώσει εκείνος που έχει συντάξει το έγγραφο. Εις την πρώτη περίπτωση, όμως, δεν επιτρέπεται ανταπόδειξη, εκτός εάν το έγγραφο προσβληθή ως πλαστό (κατά τις διατυπώσεις των άρθρων 461, 463 ΚΠολΔ, ενώ εις την δευτέρα περίπτωση χωρεί γενικώς ανταπόδειξη (βλ. Βαθρακοκοίλη, όπου ανωτ. υπ' άρθρο 438 παρ. 5-7, ΑΠ 443/1992 ΕλλΔ/vn 35, 1026, ΑΠ 1484/1996 ΕλλΔ/vn 38, 568, ΕφΑθ. 3258/1997 ΕλλΔ/vn 39, 160).

Εις την παρούσα περίπτωση, η ενάγουσα - εκκαλούσα, δια του πρώτου πρόσθετου λόγου της εφέσεώς της, διατείνεται, ότι εσφαλμένως το Πρωτόδικο Δικαστήριο, δια της προσβαλλομένης αποφάσεως του, δεν ερεύνησε και δεν διέταξε αποδείξεις επί του αγωγικού ισχυρισμού της, περί ακυρότητος του υπ' αριθμ. 4960/1984 συμβολαίου γονικής παροχής της Συμβ/φου Α.Τ., δια του οποίου φέρεται ότι η Δ. Κ. (μπτέρα των διαδίκων) με-

ταβιθάζει την κυριότητα του επιδίκου ακινήτου εις την εναγομένη - εφεσίθλητο, λόγω πλαστότητος τούτου, ως προς την υπογραφή της μεταβιβασούσης, Δ. Κ., επ' αυτού, η οποία δεν εγνώριζε γράμματα και δεν ηδύνατο να γράφει και να υπογράφει. Ο ισχυρισμός αυτής της εκκαλούσης και ο αντίστοιχος πρόσθετος λόγος της εφέσεώς της πρέπει να απορριφθῇ. Και τούτο, διότι η υπογραφή της μεταβιβασούσης, Δ. Κ., επί του ρηθέντος συμβολαίου, αποτελεί γεγονός, δια το οποίο θεβαιώνεται, από την συντάξασα αυτό Συμβ/φο, ότι έλαβε χώρα ενώπιον της. Επομένως, ως προς το γεγονός αυτό υπάρχει πλήρης απόδειξη, η οποία δύναται να ανατραπή μόνον δια της προσβολής του, ως άνω, εγγράφου ως πλαστού και όχι με απλή ανταπόδειξη. Τέτοια, όμως, προσβολή του εγγράφου αυτού, ως πλαστού (και μάλιστα με τις διατυπώσεις των άρθρων 461, 463 ΚΠολΔ), δεν έλαβε χώρα εν προκειμένω, ενώπιον του Πρωτοδίκου Δικαστηρίου (αλλά ούτε και ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου).

Αντιθέτως, η ενάγουσα - εκκαλούσα δια δηλώσεώς της, καταχωρηθείσης εις τα ταυτάριθμα προς την εκκαλουμένη απόφαση πρακτικά συνεδριάσεως του Πρωτοδίκου Δικαστηρίου, διευκρίνισε ότι δεν παρίσταται ανάγκη προσβολής του ανωτέρω εγγράφου ως πλαστού, "διότι η αποκλειστική της κυριότητας (επί του επιδίκου) είναι ολοφάνερη". Πρέπει δε να σημειωθή, ότι η τυχόν αναλήθεια της δηλώσεως της μεταβιβασούσης, Δ. Κ., εις το αυτό συμβόλαιο γονικής παροχής, ήτοι η έλλειψη κυριότητος αυτής επί του μεταβιβασούμενου ακινήτου, δεν επάγεται την ακυρότητα του συμβολαίου αυτού, αλλά την μη μεταβιβαση κυριότητος εις την εναγομένη, ως μη υπαρχούσης τέτοιας κυριότητος εις την μεταβιβάζουσα {...}

268/2005

Πρόεδρος: Κλεονίκη Θεοδωροπούλου
Εισηγήτρια: Άννα Τσέτσου
Δικηγόροι: Χρ. Βούλγαρης, Σωτηρία Χατζηδημητρίου

Ευθύνη κατόχου ζώου για ζημία που προξενήθηκε σε τρίτον, ανεξάρτητα από υπαιτιότητα (αντικειμενική ευθύνη). Αν η ζημία έγινε από κατοικίδιο ζώο ο κάτοχος του δεν ευθύνεται αν αποδείξει ότι δεν τον βαρύνει πταίσμα, ως προς τη φύλαξη και την εποπτεία (νόθος αντικειμενική ευθύνη).

Ως κατοικίδια ζώα νοούνται εκείνα που ζουν, αναπτύσσονται και τρέφονται ή αναπαράγονται υπό τη στέγη και με τις φροντίδες του ανθρώπου και είναι προσρισμένα να χρησιμοποιούνται για το επάγγελμα, τη διατροφή του κατόχου τους, ή τη φύλαξη της κατοικίας, δημοσίως ή ιδιως.

{...} Σύμφωνα με το άρθρο 924 ΑΚ “ο κάτοχος ζώου ευθύνεται για τη ζημία που προξενήθηκε από αυτό σε τρίτον (par. 1). Αν η ζημία έγινε από κατοικίδιο ζώο που χρησιμοποιείται για το επάγγελμα, τη φύλαξη της κατοικίας ή τη διατροφή του κατόχου του, αυτός δεν ευθύνεται αν αποδείξει ότι δεν τον βαρύνει κανένα πταίσμα ως προς τη φύλαξη και την εποπτεία του ζώου (par. 2)”. Με την πρώτη παράγραφο του άρθρου αυτού καθιερώνεται η αντικειμενική ευθύνη του κατόχου του ζώου για τη ζημία που έγινε από αυτό σε τρίτο, δηλαδή από μόνο το γεγονός της κατοχής του ζώου και ανεξάρτητα από οποιαδήποτε υπαιτιότητά του. Και τούτο γιατί ο κάτοχος που έχει τα ωφελήματα από το ζώο πρέπει να φέρει και τον κίνδυνο κάθε ζημίας που προξενείται από αυτό. Αντίθετα, προκειμένου για κατοικίδιο ζώο, θεσπίζεται με τη δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου η νόθος αντικειμενική ευ-

θύνη του κατόχου ζώου, στηριζόμενη σε εικαζόμενο πταίσμα αυτού για τη φύλαξη και εποπτεία του ζώου. Κατά συνέπεια, στην περίπτωση αυτή ο κάτοχος μπορεί να απαλλαγεί από την ευθύνη του αν επικαλεστεί και αποδείξει ότι δεν τον βαρύνει πταίσμα για τη φύλαξη και εποπτεία του ζώου. Η ευθύνη αυτή του κατόχου του ζώου, ανεξάρτητα αν βασίζεται στην παρ. 1 ή στην παρ. 2 του παραπάνω άρθρου, μπορεί να μετριαστεί ή να παύσει τελείως κατά τους όρους του άρθρου 300 ΑΚ αν δύναται να αποδοθεί στον ζημιώθεντα ή σε πρόσωπα για τα οποία ευθύνεται αυτός συντρέχον πταίσμα. Ως κατοικίδια ζώα νοούνται εκείνα που ζουν, αναπτύσσονται, τρέφονται ή αναπαράγονται υπό τη στέγη του ανθρώπου και με τις φροντίδες αυτού και είναι προορισμένα να χρησιμοποιούνται για το επάγγελμα, τη φύλαξη της οικίας ή τη διατροφή του κατόχου τους. Τέτοια ζώα είναι, μεταξύ άλλων, και οι σκύλοι, που εκτρέφονται από τον κάτοχο τους με σκοπό να τους χρησιμοποιήσει για τη φύλαξη της κατοικίας τους (ΕφΑθ. 1367/2000 ΕλλΔν 2000-797, ΕφΑθ. 5713/1994 ΕλλΔν 1997-866, ΕφΑθ. 2107/1987 ΕλλΔν 1988-1601, ΕφΘεσ. 860/1977 Αρμ. 1977-539, Καυκά, ΕνοχΔ, έκδ. Δ', άρθρο 924 παρ. 234).

Στην εξεταζόμενη περίπτωση, από την αποδεικτική διαδικασία...αποδείχθηκαν, σχετικά με την επίδικη διαφορά, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Ο ενάγων κατά το έτος 2001 εξέτρεψε σε περιφραγμένο κτήμα, που μισθώνει από το (μη διάδικο) I. Σ. και βρίσκεται στο τέρμα της οδού Θ. στη N. I. N. M., πουλερικά. Το ίδιο έκανε και ο εναγόμενος σε όμορο ακίνητό του, ενώ για τη φύλαξη του εκτροφείου του κατείχε και διέτρεψε σ' αυτό μικρόσωμο σκυλί. Στις 25-4-2001 και ώρα 07:30' ο ενάγων ειδοποιήθηκε από γείτονές του ότι ένα σκυλί είχε εισέλθει στο κτήμα του και επιτέθηκε κατά των πουλερικών του. Όταν έφθασε εκεί ο ε-

νάγων διαπίστωσε πράγματι ότι ένα μικρόσωμο σκυλί, μάρκας αλεπόσκυλο, που ανήκε, όπως συνομολογείται, στον εναγόμενο, άνοιξε μικρή οπή, κάτω από τη συρμάτινη περίφραξη, που χωρίζει το ακίνητό του από εκείνο του εναγομένου, και από εκεί εισήλθε σ' αυτό με αποτέλεσμα να του προξενήσει τη ζημία, για την οποία γίνεται λόγος παρακάτω. Ο εναγόμενος, καίτοι πρόκειται για κατοικίδιο zώο, δεν ισχυρίστηκε ούτε, πολύ περισσότερο, απέδειξε ότι δεν τον βαρύνει οποιοδήποτε πταίσμα για τη φύλαξη και εποπτεία του zώου και ειδικότερα δεν προέβαλε ούτε απέδειξε περιστατικά από τα οποία να προκύπτει ότι κατέβαλε για τη φύλαξη και εποπτεία του zώου τη συνηθισμένη στις συναλλαγές επιμέλεια και μάλιστα στον τόπο της διαμονής του. Επίσης δεν προέβαλε ούτε απέδειξε ότι για το επίδικο επεισόδιο συνέτρεξε οποιαδήποτε αμέλεια του ενάγοντος. Επομένως ο εναγόμενος, ως κάτοχος του zώου, ευθύνεται για τη ζημία που από αυτό προξενήθηκε στον ενάγοντα, όπως, κατ' ορθή εκτίμηση των αποδείξεων έκρινε η εκκαλούμενη απόφαση και σε σχέση με αυτές δεν έσφαλε ως προς την ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων, που προεκτέθηκαν και στηρίζουν τις επίδικες αξιώσεις και ο αντίθετος λόγος της έφεσης πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Μετά το ένδικο επεισόδιο διαπιστώθηκε ότι 70 κοτόπουλα και 10 γαλόπουλα είχαν θανατώθει από δάγκωμα και πνιγμό, ενώ άλλα 20 κοτόπουλα και 4 γαλόπουλα είχαν τραυματισθεί θανάσιμα. Τα εν λόγω πουλερικά είχε αγοράσει ο ενάγων τον Απρίλιο του ίδιου έτους (2001) και είχαν κατά μέσο όρο βάρος 2 και 5 κιλών, αντίστοιχα, το καθένα και η αξία αυτών κατά κιλό ανέρχονταν σε 5 Euro. Έτσι, με τη θανάτωσή τους ζημιάθηκε ο ενάγων κατά την αξία αυτών από 900 Euro

(ήτοι 90 κοτόπουλα X 2 κιλά) X 5 Euro και 350 Euro (14 γαλόπουλα X 5 κιλά) X 5 Euro, αντίστοιχα, και συνολικά κατά το ποσό των 1.250 (900+350) Euro. Τα πουλερικά γεννούσαν κάθε δευτερη ημέρα και, επομένως, 30 αυγά την ημέρα λαμβανομένου υπόψη ότι ένα ποσοστό τουλάχιστον 30% από αυτά ήταν αρσενικά. Έτσι ο ενάγων θα αποκόμιζε από την πώλησή τους για χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών, που απαιτούνταν για την αντικατάσταση των θανατωθέντων με την αγορά και εκτροφή νέων πουλερικών, κατά μερική παραδοχή της νόμιμης, κατ' άρθρο 300 ΑΚ ένστασης, που πρόβαλε ο εναγόμενος, για το μη περιορισμό της ζημίας του με την αγορά άλλων πουλερικών το ποσό των 648 Euro (ήτοι 120 ημέρες X 30 αυγά) X 0,18 Euro το καθένα. Και αυτά με δεδομένο ότι τα κοτόπουλα ελεύθερης βοσκής, όπως του ενάγοντος, θα γεννούσαν 4 από τους 6 μήνες, αφού τους χειμερινούς μήνες Δεκέμβριο και Ιανουάριο δεν γεννούν. Άλλη ζημία δεν προκλήθηκε στον ενάγοντα, σύμφωνα με την κρίση του δικαστηρίου τούτου, που προσδιορίζει συνολικά τη ζημία στο ποσό των 1898 Euro (ήτοι 1250+648). Κατόπιν αυτών, εσφαλμένα η εκκαλούμενη απόφαση έκρινε ότι, για τις παραπάνω αιτίες η αποκαταστατέα ζημία του ενάγοντος ανέρχεται στο ποσό των 3.924 Euro.

Τέλος, το δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες που τελέστηκε η αδικοπραξία, το βαθμό του πταίσματος του εναγομένου και την κοινωνική θέση και οικονομική κατάσταση των διαδίκων, κρίνει ότι ο ενάγων δοκίμασε στενοχώρια και ως εκ τούτου πρέπει να του επιδικαστεί ως χρηματική ικανοποίηση το ποσό των 250 Euro, ποσό το οποίο, μετά τη στάθμιση των κατά νόμο στοιχείων, κρίνεται εύλογο (άρθρο 932 ΑΚ). Επομένως, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που επιδίκα-

σε, ως εύλογη χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, στον ενάγοντα το ίδιο ποσό, δεν έσφαλε και αβάσιμα παραπονείται περί τούτου ο εναγόμενος με το σχετικό λόγο της έφεσής του.

Από όλα τα παραπάνω προκύπτει ότι η έφεση του εναγόμενου, με την οποία βάλλεται η εκκαλουμένη απόφαση κατά τα κεφάλαια, που αναφέρθηκαν, είναι βάσιμη και ουσιαστικά κατά ένα μέρος, γι' αυτό και πρέπει να εξαφανιστεί η εκκαλουμένη απόφαση, ως προς τις διατάξεις της ως προς τις οποίες κρίθηκε ότι έσφαλε. Για το ενιαίο όμως της εκτέλεσης - και μόνο - πρέπει να εξαφανιστεί αυτή και ως προς τη διάταξη της, ως προς την οποία κρίθηκε ότι δεν έσφαλε. Μετά πρέπει να κρατηθεί η υπόθεση για εκδίκαση από το δικαστήριο τούτο, σύμφωνα με το άρθρο 535 παρ. 1 ΚΠολΔ, και να δικαστεί η αγωγή ως ουσιαστικά βάσιμη κατά ένα μέρος και υποχρεωθεί ο εναγόμενος να καταβάλει στον ενάγοντα το ποσό των 2.148 Euro (1898 + 250), με το νόμιμο τόκο από την επομένη της επίδοσής της.

279/2005

Πρόεδρος: Κλεονίκη Θεοδωροπούλου

Εισηγητής: Ναп. Ζούκας

Δικηγόροι: Δημ. Φωτόπουλος, Δημ. Κρίτσανος

Όταν ο καταβαλλόμενος βάσει της ατομικής σύμβασης εργασίας μισθός είναι μεγαλύτερος από το σύνολο των προβλεπομένων από την οικεία ΣΣΕ ή ΔΑ αποδοχών, τότε δεν οφείλονται στον εργαζόμενο, επί πλέον του μισθού, και τα προβλεπόμενα από αυτές επιδόματα, τα οποία συμψηφίζονται σε αυτόν, εκτός αντίθετης συμφωνίας.

Τα δώρα Χριστουγέννων και Πάσχα μπορούν να συμψηφιστούν με τις ανώτερες των νομίμων καταβαλλόμενες αποδοχές μόνον κατόπιν συμφωνίας εργοδότη και εργαζόμενου.

{...} Όταν ο καταβαλλόμενος βάσει της ατομικής σύμβασης εργασίας μισθός είναι μεγαλύτερος από το σύνολο των προβλεπομένων από την οικεία ΣΣΕ ή ΔΑ αποδοχών, τότε δεν οφείλονται στον εργαζόμενο ιδιαιτέρως επί πλέον του καταβαλλόμενου μισθού και τα προβλεπόμενα από ΣΣΕ ή τη ΔΑ επιδόματα, αλλά τα επιδόματα αυτά συμψηφίζονται σ' αυτόν, εκτός αν συμφωνηθεί με την ατομική ή συλλογική σύμβαση ότι θα καταβάλλονται επί πλέον του συμφωνημένου μισθού (βλ. ΑΠ 322/1993 ΔΕΝ 54.265 - 591/1996 ΔΕΝ 54.266). Η δυνατότητα συμψηφισμού αποτελεί τον κανόνα, ενώ απαιτείται συμφωνία για το αντίθετο (βλ. ΑΠ 591/1996 ό.π.). Τα ποσά των δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα μπορούν να συμψηφιστούν με τις ανώτερες των νομίμων καταβαλλόμενες αποδοχές μόνον κατόπιν συμφωνίας μεταξύ εργοδότη και εργαζόμενου (βλ. ΑΠ 1532/1983 ΔΕΝ 40.777 - 1921/1990 ΕΕΔ 50.793 - 993/2002 ΕλλΔvn 44.1321 - ΕφΑΘ. 4968/2000 ΕΕΔ 2001. 556-436/2001 ΔΕΝ 2002. 678 - 10091/2002 & 9298/2003 ΕλλΔvn 45.865 & 1481).

Σπουν προκειμένη περίπτωση από τις καταθέσεις των μαρτύρων... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Ο εκκαλών διατηρεί στην Α' Βιομηχανική περιοχή του Β. επιχείρηση μεταλλικών κατασκευών και αναλαμβάνει την εκτέλεση αναλόγων ιδιωτικών και δημιοσίων έργων απασχολώντας σχετικό προσωπικό. Με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αφίστον χρόνου, που καταρτίσθηκε προφορικά στο Β. στις 13-9-2001 μεταξύ αυτού και του εφεσιβλήτου, ο

τελευταίος προσλίφθηκε από τον πρώτο για να εργαστεί ως πλεκτροσυγκολλητής Β' τάξης, αντί αμοιβής που καθορίστηκε ανά ώρα εργασίας στο ποσό των 4.200 δρχ. Το ποσό αυτό εξασφάλιζε μισθό κατά πολύ υπέρτερο από τον ελάχιστο νόμιμο που προέβλεπαν για την κατηγορία αυτή των εργαζομένων οι σχετικές ΣΣΕ. Ο ελάχιστος νόμιμος μισθός του εφεσιβλήτου, ο οποίος ήταν έγγαμος με προϋπηρεσία δύο τριετιών, ανερχόταν στο ποσό των 280.200 δρχ. Το ημερομίσθιό του ανερχόταν στις 11.208 δρχ. και το ωρομίσθιό του στις 1.681 δρχ. Στις υπέρτερες αυτές αποδοχές του εφεσιβλήτου συμφωνήθηκε ότι θα συμψηφίζονται οι αξιώσεις του τελευταίου για τα δώρα των εορτών, πράγμα που ίσχυε για όλο το προσωπικό που κατά καιρούς προσλάμβανε ο εκκαλών. Τη συμφωνία αυτή, η οποία, όπως εκτέθηκε στην αρχή αυτής της σκέψης, είναι νόμιμη, την επιβεβαιώνει και ο μάρτυρας του εκκαλούντος, ο οποίος, ως εργοδηγός αυτού, καταθέτει με λόγο πλήρους γνώσης "... η συμφωνία τους ήταν μέσα στις 4.200 δρχ. να είναι δώρα και άδεια ...". Η συμφωνία δε αυτή δικαιολογείται και από τη φύση των έργων που αναλάμβανε ο εκκαλών, μετά το τέλος των οπίων συντίθως το προσωπικό του έφευγε, αναζητώντας άλλα έργα, γιατί μεσολαβούσε κενό.

Τελικά ο εφεσιβλήτος, αφού εργάστηκε το Σεπτέμβριο 2001 15 ημέρες, τον Οκτώβριο 2001 23 ημέρες και το Νοέμβριο 2001 8 ημέρες, για λόγους που ανάγονται αποκλειστικά στη βούλησή του εγκατέλειψε την εργασία του και από τις 13 Νοεμβρίου 2001 δεν επανήλθε στον εργασιακό χώρο. Πιθανότατα βρήκε εργασία αλλού με πιο συμφέροντες όρους. Ο ισχυρισμός του εφεσιβλήτου ότι απολύθηκε από τον εκκαλούντα εργοδότη του άτυπα και χωρίς την καταβολή της νόμιμης αποζημίωσης δεν είναι βάσιμος. Εξάλλου ο τελευταίος είχε ανάγκη των υπηρεσιών

του άμεσα και δεν είχε κανένα λόγο να καταγγείλει την εργασιακή του σύμβαση. Αντικατέστησε δε τον εφεσιβλήτο και το μάρτυρά του, που επίσης αποχώρησε μαζί του, μετά από 10-15 ημέρες. Εφόσον λοιπόν ο εφεσιβλήτος αποχώρησε μόνος του από την εργασία του, κατήγγειλε με τον τρόπο αυτό ο ίδιος την εργασιακή του σύμβαση κι όχι ο εκκαλών. Επομένως ο τελευταίος δεν περιήλθε σε υπερημερία περί την αποδοχή των υπηρεσιών του.

Τέλος για το διάστημα που εργάστηκε δεν δικαιούται να λάβει αναλογία δώρου Χριστουγέννων 2001, καθόσον κατά τη βάσιμη περί τούτου ένσταση του εκκαλούντος υπήρξε, όπως προεκτέθηκε, συμφωνία μεταξύ αυτού και του εφεσιβλήτου για συμψηφισμό της αξιώσης αυτής στις υπέρτερες των νομίμων ορίων συμφωνημένες αποδοχές. Σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν η αγωγή κατά το μέρος που κρίθηκε από την εκκαλουμένη απόφαση ορισμένη και νόμιμη, έπρεπε να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμη. Η εκκαλουμένη δύμως τη δέχθηκε ως βάσιμη κατ' ουσία και επιδίκασε σε βάρος του εκκαλούντος 5.520,14 Ευρώ για αποδοχές υπερημερίας και αναλογία δώρου Χριστουγέννων, δεχόμενη ότι ο εκκαλών κατήγγειλε άκυρα (προφορικά και χωρίς αποζημίωση) τη σύμβαση. Επίσης δεν απάντησε καθόλου στον ισχυρισμό του εκκαλούντος περί συμφωνίας για συμψηφισμό των δώρων εορτών στις υπέρτερες των νομίμων αποδοχές. Έτσι που έκρινε έσφαλε στην ορθή εφαρμογή του νόμου και στην προσίκουσα εκτίμηση των αποδείξεων.

Για το λόγο αυτό πρέπει να γίνει δεκτή η έφεση ως βάσιμη και από ουσιαστική άποψη. Να εξαφανιστεί η εκκαλουμένη απόφαση και ακολούθως αφού ερευνηθεί η αγωγή να απορριφθεί κατά το ανωτέρω κύριο αίτημά της ως αβάσιμη α-

πό ουσιαστική άποψη. Στη συνέχεια οφείλει το Δικαστήριο τούτο να ερευνήσει το επικουρικό αίτημα της αγωγής, περί καταβολής αποζημίωσης για την απόλυτη, το οποίο λόγω της επικουρικότητάς του δεν είχε ερευνήσει η εκκαλουμένη. Κι αυτό το αίτημα πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμο για τους ίδιους ως άνω λόγους, αφού αποζημίωση οφείλεται μόνο όταν την καταγγελία την κάνει ο εργοδότης.

281/2005

Πρόεδρος: Ανδρ. Τσόλιας

Εισηγητής: Ναп. Ζούκας

Δικηγόροι: Ελένη Ξηραδάκη-Σινέλη, Γεώρ. Σακελλαρίου

Η εγγύηση στη μισθωτική σύμβαση συνιστά εγγυοδοσία, προς εξασφάλιση των απαιτήσεων του εκμισθωτή, η οποία δε ρυθμίζεται ειδικά στο νόμο, αλλά διέπεται από τη συμφωνία, την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη. Ο αξιώνων επιστροφή της εγγυοδοσίας πρέπει να εκθέτει, με ποινή αοριστίας, το λόγο για τον οποίο συμφωνήθηκε και δόθηκε αυτή, καθώς και την αιτία της υποχρέωσης επιστροφής της.

Λόγω μεταβιβαστικού αποτελέσματος της έφεσης, το Εφετείο εξετάζει όλους τους πρωτοδίκως προβληθέντες ισχυρισμούς και μπορεί, αν ο εκκαλών παραπονείται για την κατ' ουσία εσφαλμένη κρίση της εκκαλουμένης, να θεωρήσει, αυτεπάγγελτα, την αγωγή ως νόμω αβάσιμη ή αδριστη ή απαράδεκτη, οπότε εξαφανίζεται η εκκαλουμένη και απορρίπτεται η αγωγή και χωρίς ειδικό προς τούτο παράπονο, υπό τον όρο της μη κειροτέρευσης της θέσης του εκκαλούντος, χωρίς άσκηση κατ' αυτού αντέφεσης.

Λύση εμπορικής μίσθωσης με νεότερη συμφωνία, καταρτιζόμενη με έγγραφο βέ-

βαινης χρονολογίας.

Η οικειοθελής απόδοση του μισθίου από το μισθωτή αποτελεί πρόταση προς τον εκμισθωτή για κατάρτιση σύμβασης λύσης της μίσθωσης, η δε παραλαβή τούτου από τον τελευταίο αποδοχή της πρότασης, συγχρόνως δε συνιστούν συμφωνία εκτέλεσης σύμβασης πρόωρης απόδοσης του μισθίου.

Η αναγκαιότητα του εγγράφου βέβαιης χρονολογίας, ως προς την αντισυμφωνία λύσης της μίσθωσης, δεν ισχύει, δια τον αυτή γίνεται μετά τη σύναψη της σύμβασης και, σε εκτέλεση της, ο μισθωτής αποδίδει το μίσθιο στον εκμισθωτή, που το παραλαμβάνει με σκοπό λύσης της.

Ο ισχυρισμός του μισθωτή ότι με νεότερη συμφωνία επίλθε λύση της μίσθωσης αποτελεί ένσταση καταλυτική της αγωγής του εκμισθωτή για καταβολή μισθωμάτων μεταγενέστερων της συμφωνίας.

{...}Το ποσό που καταβάλλει κατά τη σύναψη της μίσθωσης ο μισθωτής στον εκμισθωτή και αποκαλείται εγγύηση, ενώ στην πραγματικότητα πρόκειται για εγγυοδοσία, έχει ως σκοπό να εξασφαλίσει κάθε απαίτηση του εκμισθωτή από τη σύμβαση. Η σχέση αυτή δεν ρυθμίζεται ειδικά στο νόμο και διέπεται από τη συμφωνία και τις αρχές της καλής πίστης και των συναλλακτικών ήθων (ΑΚ 361, 178 και 288). Το ποσό της εγγυοδοσίας είναι επιστρεπτέο στο μισθωτή μετά τη λήξη της μίσθωσης και την εκπλήρωση όλων των υποχρεώσεών του έναντι του εκμισθωτή. Ο αξιών την επιστροφή της εγγυοδοσίας κατά τη λήξη της μίσθωσης πρέπει να εκθέτει στην αγωγή ή ανταγωγή το λόγο για τον οποίο συμφωνήθηκε και δόθηκε αυτή, καθώς και την αιτία για την οποία υπάρχει υποχρέωση επιστροφής της, διαφορετικά είναι αόριστη (βλ. ΕφΑθ. 6225/1993 ΕλλΔν 35.1126 - 10452/1995 - ΕλλΔν 38.911 - 1791/2000 ΕλλΔν 41.837 - ΕφΠειρ.

462/1996 ΕλλΔν 38.1902 - Εφθεσ.807/1983
ΕλλΔν 24.833).

Περαιτέρω, λόγω του μεταβιβαστικού κατά το άρθρο 522 του ΚΠολΔ αποτελέσματος της έφεσης, το Εφετείο εξετάζει όλους τους ισχυρισμούς που προβλήθηκαν παραδεκτά πρωτοδίκως κατά τα άρθρα 525 έως 527 του ίδιου Κώδικα και μπορεί, αν ο εκκαλών παραπονείται για την κατ' ουσία εσφαλμένη κρίση του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, να θεωρήσει την αγωγή ως νόμω αβάσιμη ή αόριστη ή απαραδέκτως ασκουμένη, κατ' αυτεπάγγελτη έρευνα, οπότε, επειδή δεν επιτρέπεται στην περίπτωση αυτή η σύμφωνα με το άρθρο 534 του ΚΠολΔ αντικατάσταση αιτιολογίας, αφού οδηγεί αυτή σε διαφορετικό αποτέλεσμα, εξαφανίζεται η εκκαλουμένη απόφαση και απορρίπτεται η αγωγή για κάποιον από τους παραπάνω λόγους και χωρίς να υπάρχει ειδικό προς τούτο παράπονο κατ' άρθρο 533 παρ. 1 του ΚΠολΔ, υπό τον όρο ότι δεν θα υπάρξει κειροτέρευση της θέσης του εκκαλούντος, χωρίς την άσκηση κατ' αυτού αντέφεσης (βλ. ΑΠ 3-4/1976 ΝοΒ 24.536 - 820/1977 ΝοΒ 26.517 - 1544/1980 ΝοΒ 29.878 - 7/2001 ΕλλΔν 42.925 - Εφθεσ. 6/1990 Αρμ. 44.18 - 643/1995 Αρμ. 49.460 - 440/1999 Αρμ. 53.1101).

Στην προκειμένη περίπτωση ο εκκαλών με την ανταγωγή του, εκτός των άλλων, zίτησε και την επιστροφή της εγγυοδοσίας των 150.000 δρχ. που είχε καταβάλει κατά τη σύναψη της μίσθωσης στην εκμισθώτρια-αντεναγομένη, χωρίς στο δικόγραφό του να εκθέτει το λόγο για τον οποίο συμφωνήθηκε και δόθηκε η εγγυοδοσία ούτε και την αιτία για την οποία υπάρχει υποχρέωση επιστροφής αυτής. Με αυτό το περιεχόμενο η ένδικη ανταγωγή όσο αφορά την επιστροφή της εγγυοδοσίας, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στην αρχή αυτής της σκέψης, είναι αόριστη. Επομένως έσφαλε η εκκαλουμένη απόφα-

ση που έκρινε ορισμένη την ανταγωγή όσο αφορά το αίτημα επιστροφής της εγγυοδοσίας. Γι' αυτό πρέπει να εξαφανισθεί η προσβαλλόμενη απόφαση ως προς το μέρος αυτό και απορριφθεί η ανταγωγή κατά το ως άνω αίτημα ως αόριστη, δοθέντος ότι η απόφαση αυτή είναι επωφελέστερη από την εκκαλουμένη.-

Κατά τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 1 του Π.Δ/τος 34/1995 "Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων περί εμπορικών μισθωσεών" η μίσθωση ισχύει για εννέα (9) έτη, ακόμη και αν έχει συμφωνηθεί για βραχύτερο ή αόριστο χρόνο, μπορεί όμως να λυθεί με νεότερη συμφωνία που αποδεικνύεται με έγγραφο βέβαιης χρονολογίας. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι η σύμβαση της εμπορικής μίσθωσης μπορεί να λυθεί με νεότερη συμφωνία, η οποία πρέπει να αποδεικνύεται με έγγραφο βέβαιης χρονολογίας. Ο λόγος που επέβαλε τον παραπάνω τρόπο απόδειξης της αντισυμφωνίας για λύση της μίσθωσης έγκειται στην αποφυγή καταστρατήγησης σε βάρος του μισθωτή της διάταξης ως προς τη διάρκεια της μίσθωσης με την ταυτόχρονη κατάρτιση μεταχρονολογημένης συμφωνίας για λύση της μίσθωσης. Εξάλλου η οικειοθελής απόδοση του μισθίου από το μισθωτή αποτελεί ουσιαστικώς πρόταση προς τον εκμισθωτή για κατάρτιση σύμβασης λύσης της μίσθωσης και η παραλαβή του από τον τελευταίο απόδοχή της πρότασης και ολοκλήρωση επομένως αυτής (ΑΚ 185, 189, 192), συγχρόνως όμως αποτελεί και συμφωνία (πρόταση και απόδοχη) εκτέλεσης της σύμβασης πρόωρης, πριν από την πάροδο του συμβατικού ή νόμιμου χρόνου, απόδοσης του μισθίου. Για την τελευταία αυτή συμφωνία δεν απαιτείται η τίρηση των διατυπώσεων του άρθρου 5 παρ. 1 του Π.Δ. 34/1995. Έτσι ο παραπάνω περιορισμός

ως προς την απόδειξη της αντισυμφωνίας για λύση της μίσθωσης δεν ισχύει, όταν η αντισυμφωνία γίνεται μετά τη σύναψη της μίσθωσης και σε εκτέλεσή της ο μισθωτής αποδίδει το μίσθιο στον εκμισθωτή και εκείνος το παραλαμβάνει με σκοπό τη λύση της μίσθωσης. Ο ισχυρισμός του μισθωτή ότι η μίσθωση λύθηκε με νεότερη συμφωνία αποτελεί ένσταση καταλυτική της αγωγής του εκμισθωτή για καταβολή μισθωμάτων μεταγενέστερων της συμφωνίας (θλ. ΑΠ 1086/2001 ΕλλΔν 44.480 - 61/1986 ΕλλΔν 27.1278).

Στην προκειμένη περίπτωση από τις κατάθεσεις των μαρτύρων αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Με το από 3 Ιανουαρίου 1996 ιδιωτικό συμφωνητικό μίσθωσης ακινήτου η εφεσιβλητος εκμίσθωσε στον εκκαλούντα ένα ισόγειο κατάστημα, που βρίσκεται στο Β. και στην οδό Ι. αριθ. .. Το μίσθιο αυτό, εμβαδού 64,69 τ.μ. εκμισθώθηκε για να χρησιμοποιηθεί από τον εκκαλούντα ως κατάστημα πώλησης πλεκτρολογικού υλικού. Η διάρκεια της μίσθωσης ορίστηκε για έξι (6) έτη, ήτοι από 1-2-1996 έως 28-2-2002. Η μίσθωση αυτή ως εμπορική έχει υπαχθεί στις διατάξεις του Π.Δ. 34/1995 και ισχύει για εννέα έτη. Το αρχικό μνηματικό μίσθωμα ορίστηκε στο ποσό των 150.000 δρχ., αναπροσαρμοζόμενο κατά 15% ετησίως επί του καταβαλλόμενου κάθε φορά μισθώματος. Μετά πάροδο τριετίας από την κατάρτιση της μίσθωσης και ειδικότερα τον Ιανουάριο του έτους 1999 ο εκκαλών ειδοποίησε την εφεσιβλητο προφορικά ότι θα εγκαταλείψει το μίσθιο τον Αύγουστο με αρχές Σεπτεμβρίου 1999, γιατί αδυνατούσε να καταβάλει το συμφωνημένο μίσθωμα και η επιχείρησή του δεν πήγαινε καλά. Στην πρόταση αυτή του εκκαλούντος η εφεσιβλητος απάντησε ότι δέχεται να αποχωρήσει οποτεδήποτε. Πράγματι ο εκκαλών παρέμεινε στο μίσθιο κι έκαμε χρήση αυτού έως το τέλος Αυγούστου 1999, ο-

πότε και παραδόθηκαν τα κλειδιά του μισθίου στο σύνυγο της εφεσιβλητού από το Μ. Τ., καταστηματάρχη διπλανού του μισθίου καταστήματος, στον οποίο τα είχε αφίσει ο εκκαλών, προκειμένου να παραλάβει κάποια αντικείμενα που αυτός είχε αφήσει στο μίσθιο.

Τα περιστατικά αυτά προκύπτουν τόσο από το σχετικό έγγραφο που προεκτέθηκε, όσο και από τη σαφή και πειστική κατάθεση του μάρτυρος του εκκαλούντος, ο οποίος ως τρίτος και γείτονας αυτού, καταθέτει με λόγο πλήρους γνώσης. Δεν αποκρούονται δε με πειστικότητα από κανένα άλλο αποδεικτικό στοιχείο ούτε και από την κατάθεση του μάρτυρος της εφεσιβλητού και συζύγου της. Αντίθετα ενισχύονται από την κατάθεση του τελευταίου. Εξ όλων των ανωτέρω αποδεικνύεται ότι οι διάδικοι μετά την κατάρτιση της συμφωνίας τους περί μισθώσεως και μετά την πάροδο τριετίας από αυτήν, έλυσαν με κοινή συναίνεση τη μίσθωση με μεταγενέστερη συμφωνία τους σε εκτέλεση της οποίας ο εκκαλών παρέδωσε το μίσθιο στο χρόνο που συμφώνησαν και ο εφεσιβλητος το παρέλαβε με σκοπό τη λύση της μίσθωσης. Κατ' ακολουθία αυτών δεν οφείλονται στην εφεσιβλητο τα αιτούμενα με την αγωγή μισθώματα των μνηών Σεπτεμβρίου, Οκτωβρίου και Νοεμβρίου 1999 κατά τη νόμιμη περί τούτου ένσταση του εκκαλούντος, η οποία επαναφέρεται με τον πρώτο λόγο του εφετηρίου.

Περαιτέρω απορριπτέο τυχάνει και το αίτημα της αγωγής για επιδίκαση στην εφεσιβλητο των προβλεπομένων από το άρθρο 43 του Π.Δ. 34/1995 ως αποζημίωση τεσσάρων μνηματικών μισθωμάτων σε περίπτωση καταγγελίας από το μισθωτή της σύμβασης, αφού στην προκειμένη περίπτωση η λύση της μίσθωσης δεν επήλθε συνεπεία καταγγελίας από το μισθωτή, αλλά με κοινή συναίνεση των διαδίκων.

Από τα ίδια αποδεικτικά στοιχεία δεν αποδείχθηκε ότι ο εκκαλών συμφώνησε με την εφεσίθλητο, όπως μετά τη λύση της μίσθωσης να μνη αφαιρέσει το πατάρι που κατασκεύασε στο μίσθιο, αλλά να παραμείνει αυτό προς όφελος του μισθίου και η τελευταία να του καταβάλει την αξία αυτού. Αντίθετα από τον έβδομο όρο του συμφωνητικού προκύπτει ότι συμφωνήθηκε όπως η δαπάνη βαρύνει αποκλειστικά τον εκκαλούντα και ότι η κατασκευή θα παραμείνει προς όφελος του μισθίου χωρίς αποζημίωση. Εφόσον η εκκαλούμενη απόφαση δέχθηκε εν μέρει την ένδικη αγωγή και επιδίκασε υπέρ της εφεσίθλητου την αποζημίωση του άρθρου 43 του Π.Δ. 34/1995, καθώς και αποζημίωση χρήσης δύο μνηών, έσφαλε στην ορθή εφαρμογή του νόμου και στην προσίκουσα εκτίμηση των αποδείξεων. Κατόπιν τούτων πρέπει να εξαφανιστεί η προσβαλλόμενη απόφαση κατά το μέρος που δέχθηκε την αγωγή και αφού κρατηθεί αυτή προς έρευνα από το παρόν Δικαστήριο, να απορριφθεί ως αβάσιμη από ουσιαστική άποψη.

347/2005

Πρόεδρος: Ανδρ. Τσόλιας
Εισαγγέλτρια: Άννα Τσέτσου
Δικηγόροι: Μιχ. Παπαγεωργίου, Γρηγ.
Δασταυρίδης

Η αγωγή αδικ. πλουτισμού έχει επιβονθητικό χαρακτήρα και ασκείται αν λείπουν οι προϋποθέσεις της αγωγής από τη σύμβαση ή την αδικοπραξία, υπό την προϋπόθεση ότι θεμελιώνεται στα ίδια πραγματικά περιστατικά αυτών.

Η αξίωση αδικ. πλουτισμού προϋποθέτει ωφέλεια από την περιουσία ή με ζημία άλλου, οφειλόμενη σε μη νόμιμη αιτία, προϋπόθεση που δε συντρέχει επί παραγραφής των συμβατικών αξιώσεων, γιατί

η παραγραφή αποτελεί νόμιμη από πλουτισμού.

Η αξίωση του αδικ. πλουτισμού δε βρίσκει πεδίο εφαρμογής όταν ο πλουτισμός επίληθε από δ/ξη νόμου ή έγκυρη σύμβαση, παρά μόνον αν υπάρχει δ/ξη νόμου που επιτρέπει την αναζήτηση του.

Οι ενάγουσες και ήδη εφεσίθλητες εταιρίες περιορισμένης ευθύνης με τις επωνυμίες α) "Κ. Σ. ΕΠΕ" και β) "Β. Κ. ΕΠΕ", με την από 26-6-2001 (αριθ. έκθ. κατάθ./2001) αγωγή τους, ισχυρίστεκαν ότι στο χρονικό διάστημα από 20-1-1994 έως 21-2-1994, με διαδοχικές συμβάσεις πώλησης, επώλησαν και παρέδωσαν στον εναγόμενο αθλητικά είδη, αντί συνολικού τιμήματος 2.107.538 δραχμών η πρώτη και 4.667.000 δραχμών η δεύτερη τούτων, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και ο Φ.Π.Α. Στην αγωγή τους με ορισμένο και σαφή τρόπο εξιστορούν τις επιμέρους πωλήσεις, για την καθεμία από τις οποίες εκδόθηκε το αντίστοιχο τιμολόγιο, τα αντικείμενά τους, το συμφωνημένο για καθεμία τίμημα καθώς και το χρόνο πληρωμής του τιμήματος. Ζήτησαν δε, ενόψει του ότι το τίμημα δεν πληρώθηκε κατά το συμφωνημένο χρόνο, ήτοι μέχρι 31-5-1994, να υποχρεωθεί ο εναγόμενος, με τις διατάξεις του αδικαιολόγητου πλουτισμού, να καταβάλει στην καθεμία από αυτές τα πιο πάνω ποσά, με το νόμιμο τόκο, όπως ειδικότερα στην αγωγή αναγράφεται. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, με την προαναφερόμενη απόφασή του, αφού έκρινε νόμιμη την αγωγή, στηριζόμενη στις διατάξεις περί πωλήσεως (άρθρα 513 επ. ΑΚ), τη δέχτηκε ως και κατ' ουσία βάσιμη. Κατά της απόφασης αυτής παραπονείται, με την κρινόμενη έφεσή του, ο εναγόμενος για εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου, ζητώντας την εξαφάνιση της, προκειμένου να απορριφθεί η αγωγή.

Η αγωγή από τον αδικαιολόγητο

πλουτισμό των άρθρων 904 επ. ΑΚ, τόσο από ουσιαστική όσο και από δικονομική άποψη, έχει επιβονθητικό ή επικουρικό χαρακτήρα και μπορεί να ασκηθεί αν λείπουν οι προϋποθέσεις της αγωγής από τη σύμβαση ή από την αδικοπραξία, υπό την προϋπόθεση όμως ότι αυτή θεμελιώνεται στα ίδια πραγματικά περιστατικά, στα οποία στηρίζεται η αγωγή από τη σύμβαση ή την αδικοπραξία (ΑΠ 222/2003, αδημοσίευτη στο νομικό τύπο, ΑΠ 712/2001 ΕλλΔν 43-762, ΑΠ 1440/2000 ΕλλΔν 42-73, ΑΠ 930/1997 ΕΕργΔ 1998-895, ΑΠ 1322/1996 ΕλλΔν 38-1045). Η από το άρθρο 904 ΑΚ αξίωση από τον αδικαιολόγητο πλουτισμό προϋπόθεση έχει ότι η ωφέλεια που αποκτήθηκε από την περιουσία άλλου ή με ζημία αυτού οφείλεται σε μη νόμιμη αιτία, προϋπόθεση η οποία δεν συντρέχει επί παραγραφής των από τη σύμβαση αξιώσεων, γιατί η παραγραφή αποτελεί, όπως συνάγεται από τη διάταξη του άρθρου 272 εδάφ. α' ΑΚ, νόμιμη αιτία πλουτισμού (ΑΠ 1185/2002 ΝοΒ 2003-1011, ΑΠ 813/2002 Χρον. Ιδιωτ. Δ 2002-695, ΑΠ 139/1991 ΕΕΝ 1992-90). Αν κατά το χρόνο εκπλήρωσης της παροχής ή προκειμένου για χρηματική παροχή κατά το χρόνο καταβολής υπήρχε νόμιμη αιτία και εξέλιπε μεταγενέστερα, δεν υφίσταται αδικαιολόγητος πλουτισμός (ΑΠ 366/1986 ΕΕΝ 1986-857, ΕφΔωδ. 312/2003, αδημοσίευτη στο νομικό τύπο). Η αξίωση του αδικαιολόγητου πλουτισμού δεν βρίσκει πεδίο εφαρμογής στην περίπτωση κατά την οποία ο πλουτισμός επήλθε από διάταξη νόμου ή έγκυρη σύμβαση, παρά μόνο αν υπάρχει διάταξη νόμου που επιτρέπει την αναζήτηση του (ΑΠ 355/1999 ΕλλΔν 40-1535, ΑΠ 407/1986 ΕλλΔν 28-294). Επομένως, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της από την κύρια σχέση (δικαιοπρακτική ή αδικοπρακτική) αγωγής, η αγωγή αδικαιολό-

γητου πλουτισμού είναι απορριπτέα ως μη νόμιμη, λόγω της επιβονθητικής φύσης της, όπως αναφέρθηκε, ήτοι αφού ασκείται μόνο όταν λείπουν οι προϋποθέσεις άσκησης της, από την κύρια σχέση (δικαιοπρακτική ή αδικοπρακτική) αγωγής και τούτο για να μπορεί ο εναγόμενος να προβάλει τις από τη σχέση αυτή ενστάσεις (ΑΠ 222/2003, ΑΠ 139/1991 ο.π., ΑΠ 475/1989 ΕΕΝ 1990-143, ΕφΔωδ. 312/2003, ο.π., Εφθεσ. 2744/1999 Αρμ. 2000-198).

Στην προκείμενη περίπτωση, όπως προκύπτει από την έκθεση του περιεχομένου της αγωγής, στην προηγούμενη σκέψη, οι ενάγουσες εξέθεσαν ότι τα πιο πάνω ποσά τους οφείλει ο εναγόμενος κατά τις διατάξεις του αδικαιολόγητου πλουτισμού, γιατί έγινε πλουσιότερος χωρίς νόμιμη αιτία από την περιουσία τους, χωρίς παράλληλα να ισχυρίζονται ότι λείπουν οι προϋποθέσεις άσκησης αγωγής από την επικαλούμενη από τις ίδιες σύμβαση πωλήσεως. Όμως, με το παραπάνω περιεχόμενο και αίτημα ν αγωγή κρίνεται απορριπτέα ως μη νόμιμη, σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί στη νομική σκέψη της παρούσας, καθόσον η αξίωση του αδικαιολόγητου πλουτισμού δεν βρίσκει πεδίο εφαρμογής στην κρινόμενη υπόθεση, γιατί, κατά τα αναφερόμενα στην αγωγή, ο πλουτισμός του εναγόμενου, κατά τα προαναφερόμενα χρηματικά ποσά, επίλθε από νόμιμη αιτία και ειδικότερα από έγκυρη σύμβαση πωλήσεως και δεν προβλέπεται από κάποια διάταξη νόμου η αναζήτηση του δικαιολογημένου αυτού πλουτισμού.

Κατ' ακολουθίαν τούτων, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, που, με την εκκαλούμενη απόφασή του, έκρινε νόμιμη την αγωγή και στη συνέχεια τη δέχτηκε ως ουσία βάσιμη, έσφαλε στην ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων περί αδικαιολόγητου πλουτισμού των άρθρων 904 επ. ΑΚ, κατά το βάσιμο περί τούτο λόγο της έ-

φεσης του εναγομένου. Ως εκ τούτου πρέπει να γίνει δεκτή ως και κατ' ουσία βάσιμη η έφεση και να εξαφανιστεί, κατ' άρθρο 535 παρ. 1 ΚΠολΔ, η εκκαλούμενη απόφαση, ως προς όλες τις διατάξεις της. Στη συνέχεια, αφού κρατηθεί και δικαστεί η υπόθεση από το δικαστήριο τουτο, πρέπει η αγωγή να απορριφθεί ως μη νόμιμη...

576/2005

Πρόεδρος: Κλεονίκη Θεοδωροπούλου
Εισηγητής: Γεώργιος Αποστολάκης
Δικηγόροι: Ιωανν. Γιαγλάρας, Χρ. Γουλας

Η περί κλήρου αγωγή απευθύνεται κατά αντιποιουμένου (καλόπιστα ή κακόπιστα) κληρονομικό δικαίωμα και κατακρατούντος την κληρονομία ή μεμονωμένα αντικείμενα αυτής ως κληρονόμου (possessor pro herede) και όχι και κατά κατέχοντος δυνάμει ειδικού (εγκύρου ή μη) τίτλου (pro possesore), κατά του οποίου αρμόζουν οι ειδικές αγωγές που θα είχε εναντίον του ο κληρονομούμενος. Το στοιχείο της αντιποίσης της κληρονομίας πρέπει να διαλαμβάνεται, με ποινή αοριστίας, στην αγωγή, για την παθητική νομιμοποίηση.

Ο εξ αδιαιρέτου συγκύριος, αν κατέχει ολόκληρο το κοινό, θεωρείται ότι το κατέχει επ' ονόματι και των λοιπών συγκυρίων και δεν μπορεί να αντιτάξει εναντίον τους αποσθετική ή κτητική παραγραφή, πριν τους γνωστοποιήσει ότι νέμεται μεγαλύτερο από τη μερίδα του μέρος ή το όλο ως αποκλειστικός κύριος. Από τη γνωστοποίηση αυτή, που μπορεί να είναι και σιωπηρή, αρχίζει να τρέχει η προθεσμία της έκτακτης χρησικότητας. Πριν τον Α.Ν. 431/68 το κληρουχικό αγροτικό ακίνητο θεωρούνταν, από την παραχώρησή του, ότι ανήκε στην αποκλειστική καλόπιστη νομί του κληρούχου,

έστω κι αν δεν το κατείχε και δεν ήταν δεκτικό νομίς και χρησικότητας από άλλον, ο οποίος δεν μπορούσε να αντιτάξει κατά του διεκδικούντος αυτό κληρούχου ή των κληρονόμων του την ένσταση 20ετούς παραγραφής της διεκδικητικής αγωγής. Μετά τον άνω νόμο ο κληρούχος δε λογίζεται κατά πλάσμα νομέας του κλήρου και είναι δυνατή η χωρίς τη θέλησή του κτήση της νομίς ολόκληρου του κλήρου και η εκποίηση ή οπωσδήποτε διάθεση με δικαιοπραξίες εν των, με τον περιορισμό της μη κατάτμησή του, ο οποίος ισχύει και για κάθε περαιτέρω μεταβίβαση, όπως και επί κατάσκεψης ή πλειστηριασμού του.

{...}2. Οι ενάγουσες και ήδη εκκαλούσες με την υπό κρίση αγωγή ισχυρίσθηκαν ότι ο πατέρας αυτών και του δικαιοπαρόχου των εναγομένων Ι. Σ., κάτοικος όσο ζούσε Τ. Λ., ο οποίος απεβίωσε χωρίς να αφήσει διαθήκη στις 9.12.1977, είχε στη νομή του κατά τον χρόνο του θανάτου του αγρούς και οικόπεδα στην περιφέρεια Β. Τ., όπως ειδικότερα περιγράφονται στην αγωγή. Ότι οι μοναδικοί εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του ήταν - ως πλησιέστεροι συγγενείς του - η σύζυγός του Α. και τα τρία τέκνα του (αυτές και ο Α. Σ., δικαιοπάροχος των εναγομένων). Ότι στις 10.8.1979 απεβίωσε χωρίς διαθήκη και η μητέρα τους (σύζυγος του κληρονομούμενου) και στην κληρονομία της υπεισήλθαν κατά ίσα αδιαίρετα μέρη όλα τα προαναφερόμενα τέκνα της και έτσι η μερίδα του καθενός στην πατρική κληρονομία ανήλθε σε 1/3 εξ αδιαιρέτου. Ότι στις 14.12.1997 απεβίωσε χωρίς διαθήκη και ο αδελφός του Α., στην κληρονομία του οποίου υπεισήλθαν οι εναγόμενοι (σύζυγος και τέκνα). Ότι αποδέχθηκαν τις κληρονομιές αυτές με συμβολαιογραφικές πράξεις που μετέ-

γραψαν. Περαιπέρω, ισχυρίζονται ότι οι εναγόμενοι κατέλαβαν το 1999 ολόκληρα τα κληρονομιαία ακίνητα και αμφισβητούν τα δικά τους κληρονομικά δικαιώματα, αλλά και τη συγκυριότητά τους. Για τους λόγους αυτούς ζήτησαν σωρευτικά (α) να αναγνωρισθεί το προαναφερόμενο κληρονομικό τους δικαίωμα και να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι να τους αποδώσουν τα κληρονομιαία ακίνητα κατά το μερίδιο αυτό και (β) να αναγνωρισθούν συγκύριες κατά το 1/3 εξ αδιαιρέτου των ίδιων ακινήτων και να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι να τους αποδώσουν τη νομή τους. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, δικάζοντας κατά την τακτική διαδικασία, έκρινε αρότστη την αγωγή κατά το πρώτο αίτημά της, το οποίο τελικά απέρριψε ως ουσιαστικά αβάσιμο με την υπ' αριθ. 145/2002 οριστική απόφασή του. Κατά της αποφάσεως αυτής άσκησαν έφεσο οι ενάγουσες και παραπονούνται αφ' ενός μεν για εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου, αφ' ετέρου δε για κακή εκτίμηση των αποδείξεων, ζητώντας να εξαφανισθεί η προσβαλλόμενη απόφαση και να γίνει δεκτή η αγωγή τους.

3. Από τις διατάξεις των άρθρων 1871, 1878 και 1882 ΑΚ σαφώς συνάγεται ότι η περί κλήρου αγωγή απευθύνεται μόνον κατά του κατακρατούντος την κληρονομία ή μεμονωμένα αντικείμενα αυτής ως κληρονόμου (possessor *pro herede*), δηλαδή κατά του αντιποιουμένου (καλόπιστα ή κακόπιστα, αδιάφορο) κληρονομικό δικαίωμα. Όχι και κατά του *pro possesore* κατέχοντος, δηλαδή εκείνου που κατέχει δυνάμει ειδικού τίτλου (εγκύρου ή μη). Κατ' αυτού αρμόζουν οι οικείες ειδικές αγωγές που θα είχε εναντίον του ο κληρονομούμενος (ΑΠ 1607/2002 ΕλλΔν 44 (2003) σελ. 705, ΑΠ 245/1982 ΕΕΝ 50 σελ. 138, ΑΠ 1568/1979 ΝοΒ (1980) σελ. 1103). Το

στοιχείο αυτό (δηλαδή ότι ο εναγόμενος κατέχει *pro herede*) αποτελεί βασικό στοιχείο της παθητικής νομιμοποίησεως του εναγόμενου και για την πληρότητα του σχετικού δικογράφου πρέπει να διαλαμβάνεται στην αγωγή. Αλλιώς, σύμφωνα με τα άρθρα 118, 216 ΚΠολΔ είναι αόριστη.

Εν προκειμένω, οι ενάγουσες (σύμφωνα με όσα προεκτέθησαν) σώρευσαν στο ίδιο δικόγραφο παραδεκτώς δύο αγωγές, μία περί κλήρου για την αναγνώριση του κληρονομικού τους δικαιώματος και την απόδοση των κληρονομιάων και μία διεκδικητική για την κυριότητα αυτών. Ωστόσο, η περί κλήρου αγωγή ήταν αόριστα διατυπωμένη διότι δεν ανέφεραν αν οι εναγόμενοι ή ο δικαιοπάροχός τους, κατακρατώντας τα κληρονομιαία, τα κατείχαν δυνάμει ειδικού τίτλου (λ.χ. επικαλούμενοι ως τίτλο την χρονικησία) ή ως κληρονόμοι του κοινού δικαιοπαρόχου τους Ι. Σ., προβάλλοντας αβάσιμα κληρονομικά δικαιώματα σε όλη την κληρονομία αυτού, διότι, σύμφωνα και με τις προαναφερόμενες αιτιολογίες, μόνο στην τελευταία περίπτωση νομιμοποιούνταν να ασκήσουν την περί κλήρου αγωγή. Έπρεπε λοιπόν η αγωγή αυτή να απορριφθεί ως αόριστη. Εφόσον τα ίδια είπε και η εκκαλούμενη, ορθά εφάρμοσε το νόμο και δεν έσφαλε. Γι' αυτό ο πρώτος λόγος της εφέσεως που αναφέρεται σε αυτό το ζήτημα πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος.

4. Από τις διατάξεις των άρθρων 980, 981, 982, 984, 988, 994, 1113 και 1884 ΑΚ προκύπτει ότι ο εξ αδιαιρέτου συγκύριος πράγματος, αν κατέχει ολόκληρο το κοινό, θεωρείται ότι κατέχει επ' ονόματι και των λοιπών συγκυρίων. Δεν μπορεί λοιπόν να αντιάξει εναντίον των τελευταίων αποσθετική ή κτητική παραγραφή, προτού τους καταστήσει γνωστό ότι νέμεται μεγαλύτερο από τη μερίδα του μέρος ή το όλο ως αποκλειστικός κύριος. Στον εξ αδιαιρέτου

συγκύριο περιλαμβάνεται και ο συγκληρονόμος. Με την ανωτέρω προϋπόθεση δύναται εκείνος που κατέχει ολόκληρο το κοινό πράγμα να αντιτάξει κατά των λοιπών συγκυρίων την κτήση με έκτακτη χρησικότησία, της οποία η προθεσμία αρχίζει να τρέχει από τη γνωστοποίηση. Η γνωστοποίηση αυτή προς τους συγκυρίους μπορεί να γίνει ρητά ή σιωπηρά και εκδηλώνεται με πράξεις που φανερώνουν την απόφαση του συγκυρίου που κατέχει το πράγμα να νέμεται μεγαλύτερο από τη μερίδα του μέρος ή ολόκληρο, ως αποκλειστικός κύριος (ΑΠ 1152/1998 ΕλλΔν 39 (1998) σελ. 1624, ΑΠ 689/1996 ΕλλΔν 37 (1996) σελ. 1609, ΑΠ 486-7/1996 ΕλλΔν 38 (1997) σελ. 137, ΑΠ 1554/1995 ΕλλΔν 38 (1997) σελ. 1581).

Εν προκειμένω, από τις καταθέσεις των μαρτύρων αποδείξεως και ανταποδείξεως που εξετάσθηκαν στο ακροατήριο του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου (βλ. πρακτικά συνεδριάσεως), τις υπ' αριθ. .../2005 ένορκες βεβαιώσεις τεσσάρων μαρτύρων των εκκαλουσών που δήθηκαν ενώπιον του Ειρηνοδίκη Λάρισας μετά από προηγούμενη κλήτευση των εφεσιβλήτων και όλα τα έγγραφα που οι διάδικοι προσκομίζουν και επικαλούνται αποδείχθηκαν τα ακόλουθα : Ο Ι. Σ. κάτοικος όσο ζούσε Τ. απεβίωσε χωρίς διαθήκη στις 9.12.1977. Κληρονομήθηκε από τους πλησιέστερους συγγενείς του που ήταν ο σύζυγος του Θ. και τα κοινά τέκνα τους, δηλαδή από τις ενάγουσες και το δικαιοπάροχο των εναγομένων Α. Σ. κατά ποσοστό 1/4 εξ αδιαιρέτου ο καθένας. Είχε στην κυριότητά του, λόγω παραχωρήσεως από το Ελληνικό Δημόσιο για την αγροτική του αποκατάσταση, τα εξής ακίνητα κείμενα στην κτηματική περιφέρεια Β. Τ. Λ. : 1) Δυνάμει του υπ' αριθ. 77552/1965 τίτλου κυριότητας της Διεύθυνσης Εποικισμού του Υπουργείου Γεωργίας που μεταγράφηκε νόμιμα α) αγρό

υπ' αριθ. 61 εκτάσεως 12.680 τ.μ., 8) αγρό υπ' αριθ. 32 εκτάσεως 6.120 τ.μ., γ) αγρό υπ' αριθ. 75 εκτάσεως 6.132 τ.μ., δ) αγρό υπ' αριθ. 8 εκτάσεως 6.680 τ.μ. και 2) δυνάμει του υπ' αριθ. 185740/1961 τίτλου της Διεύθυνσης Εποικισμού του Υπουργείου Γεωργίας που μεταγράφηκε νόμιμα α) οικόπεδο υπ' αριθ. 14 εκτάσεως 2.620 τ.μ., β) οικόπεδο υπ' αριθ. 6 εκτάσεως 1.701 τ.μ. και γ) α) οικόπεδο υπ' αριθ. 26 εκτάσεως 832 τ.μ.

Στις 10.8.1979 απεβίωσε χωρίς διαθήκη και η σύζυγος του κληρούχου. Κληρονομήθηκε από τους πλησιέστερους συγγενείς του που ήταν τα προαναφερόμενα τέκνα της, δηλαδή από τις ενάγουσες και το δικαιοπάροχο των εναγομένων Α. Σ., κατά ποσοστό 1/3 εξ αδιαιρέτου ο καθένας. Έτσι η μερίδα κάθε τέκνου επί της κληρονομιάς πατρικής τους περιουσίας διαμορφώθηκε σε ποσοστό 1/3 εξ αδιαιρέτου. την κληρονομία του πατέρα και της μητέρας τους αποδέχθηκαν οι ενάγουσες πολύ αργότερα στις 24.7.2000 με τις υπ' αριθ. 851 και 852/2000 δηλώσεις αποδοχής κληρονομιάς της συμβολαιογράφου Ξ. Κ. που μεταγράφηκαν νόμιμα στα βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Τ. στον τόμο ... και στους αριθμούς ... Ήδη εν τω μεταξύ είχε αποβιώσει στις 14.12.1997 και ο αδελφός της Α.Σ., του οποίου καθολικοί εξ αδιαθέτου διάδοχοι είναι οι εναγόμενοι (σύζυγος και τέκνα αυτού). Ωστόσο την κυριότητα που (αναδρομικά από το χρόνο του θανάτου των κληρονομουμένων) απέκτησαν με την αποδοχή της κληρονομίας σύμφωνα με το άρθρο 1199 ΑΚ, κατέλυσαν εν τω μεταξύ οι εναγόμενοι, προσμετρώντας και το χρόνο νομής του δικαιοπαρόχου του Α. Σ. με έκτακτη χρησικότησία, κατά τη βάση μη περί τούτου ένστασή τους.

Ειδικότερα, ο Α. Σ. ήδη από το θάνατο του πατέρα του (1977) παρέλαβε στην αποκλειστική του νομή την κληρονομιά

περιουσία, δηλαδή τους προαναφερόμενους αγρούς και οικόπεδα. Δηλαδή νεμόταν όχι μόνο το δικό του μερίδιο, αλλά και εκείνα της μπέρας του και των αδελφών του. Το ίδιο έπραξε και μετά το θάνατο της μπέρας του (1979) αναφορικά με το μερίδιο που αυτή κατέλιπε. Συγκεκριμένα, καλλιεργούσε μόνος αυτός όλους τους αγρούς με όποια καλλιέργεια εκείνος αποφάσισε και συγκόμιζε τους καρπούς για δικό του λογαριασμό χωρίς να αποδίδει αναλογία τους συγκληρούμους του. Μόνος του αναλάμβανε τις καλλιεργητικές δαπάνες και δηλωνε στον τοπικό Αγροτικό Συνεταιρισμό τα κληρονομιάτικα κτήματα ως αποκλειστικά δικά του. Επίσης μόνος αυτός εισέπραττε τις επιδοτήσεις για τις επιδοτούμενες καλλιέργειες και τις αποζημιώσεις από τον Ο.Γ.Α. σε περίπτωση φυσικών καταστροφών. Στο οικόπεδο που ήταν το πατρικό σπίτι μόνος αυτός συντήρησε και ανακαίνισε με δικές του δαπάνες την παλιά κατοικία πραγματοποιώντας μεγάλης έκτασης επισκευαστικές εργασίες. Συμπεριφέροταν δηλαδή με φανερό τρόπο ως αποκλειστικός κύριος αυτών. Μάλιστα την 1.4.1997 συντάσσοντας προς την Δ.Ο.Υ.Τ. τη “δήλωση στοιχείων ακινήτων” (Ε9) δήλωσε το σύνολο της κληρονομιάς περιουσίας ότι ανήκει στην αποκλειστική του κυριότητα.

Με τις ανωτέρω ενέργειες του από την πρώτη στιγμή (δηλαδή από το χρόνο θανάτου του πατέρα του και της μπέρας του) κατέστησε σαφές και γνωστοποίησε προς τις συγκληρούμους αδελφές του ότι θα νέμεται πλέον τα κληρονομιάτικα για δικό του λογαριασμό. Αυτές αντιλήφθηκαν τις προθέσεις του, αφού η μία κατοικούσε στον Τ. και η άλλη στην Κ. και συχνά επισκέπτονταν το χωριό και τον αδελφό τους, πλην όμως δεν αντέρρασαν εναντίον του αλλά αδιαφόρησαν. Μετά το θά-

νατό του (1997) συνέχισαν να ασκούν με τον ίδιο τρόπο την αποκλειστική νομί των κληρονομιάτων οι εναγόμενοι κληρονόμοι. Μόλις το Θέρος 2000 οι ενάγουσες, όταν η περιοχή όπου κείνται τα επίδικα περιελήφθηκε στο υπό σύνταξη Εθνικό Κτηματολόγιο, άρχισαν να αναζητούν την τύχη των ιδανικών μερίδων τους επί των κληρονομιάτων και προέβησαν στην απόδοξη της κληρονομίας του πατέρα και της μπέρας του, περιλαμβάνοντας τα κτήματα στην “δήλωση στοιχείων ακινήτων” (Ε9) έτους 2000 και στην Επιτροπή Εθνικού Κτηματολογίου. Μάλιστα έκαναν παραστάσεις προς τους εναγομένους (νύφη και ανίψια τους) και ζήτησαν την απόδοση των ιδανικών τους μεριδίων. Ήδη όμως οι τελευταίοι, προσμετρώντας στη νομί τους και τη νομί του δικαιοπαρόχου τους, είχαν καταλύσει, σύμφωνα και με τις προαναφερόμενες αιτιολογίες, την κυριότητά τους με έκτακτη χρησικησία.

Σύμφωνα λοιπόν με τα προαναφερόμενα, η ένσταση των εναγομένων περί ιδίας κυριότητας έπρεπε να γίνει δεκτή ως βάσιμη και από ουσιαστική άποψη και να απορριφθεί η αγωγή ως αβάσιμη. Εφόσον τα ίδια είπε και η εκκαλούμενη και το νόμο ορθά εφάρμοσε και τις αποδείξεις σωστά εκτίμησε. Γι' αυτό οι 2ος, 3ος και 4ος λόγοι της εφέσεως, ενιαία εκτιμώμενοι, με τους οποίους οι εκκαλούντες παραπονούνται για τις ανωτέρω παραδοχές της εκκαλούμενης, πρέπει να απορριφθούν ως ουσιαστικά αβάσιμοι.

5. Από τις διατάξεις της αγροτικής νομοθεσίας και ιδίως από το άρθρο 79 παρ. 2 του Αγροτικού Κώδικα συνάγεται, ότι το ακίνητο που παραχωρείται ως κλήρος σε πρόσωπο δικαιούμενο αγροτικής αποκατάστασης θεωρείται από την παραχώρησή του ότι διατελεί κατά νόμο στην αποκλειστική καλόπιστη νομί του κληρούχου και αν ακόμη αυτός δεν έχει επιληφθεί της κατοχής του

κλήρου (ΑΠ οδομ 701/1971). Γι' αυτό και δεν ήταν δεκτικό νομίς και χρησικτοσίας από άλλον, ο οποίος έτσι δεν μπορούσε να αποκτήσει την κυριότητα αυτού με τακτική ή έκτακτη χρησικτοσία, ούτε να αντιτάξει κατά του διεκδικούντος τον κλήρο κληρούχου ή των κληρονόμων του την από το άρθρο 249 ΑΚ ένσταση εικοσαετούς παραγραφής της διεκδικητικής αγωγής. Όμως από 23-5-1968 ισχύει ο α.ν. 431/1968 που ορίζει στο μεν άρθρο 1 παρ. 1 αυτού ότι από την έναρξη της ισχύος του νόμου (επιφυλασσομένης της ισχύος του άρθρου 27 του ν.δ. 2185/1952) επιτρέπεται στους κατά την εποικιστική νομοθεσία κληρούχους η εκποίηση ή οπωδήποτε διάθεση με δικαιοπραξίες εν ζωή των πάστρι φύσεως κλήρων τους, με το μοναδικό περιορισμό της μη κατάτμησης των τεμαχίων της οριστικής διανομής, ο οποίος ισχύει και για κάθε περαιτέρω μεταβίβαση, στο δε άρθρο 2 παρ. 1 εδ. β' αυτού ότι σε περίπτωση κατάσχεσης ή πλειστηριασμού του κλήρου με επίσπευση του ενυπόθηκου δανειστή τηρείται μόνον ο περιορισμός της μη κατάτμησης των τεμαχίων της οριστικής διανομής. Από τις συνδυασμένες αυτές διατάξεις του α.ν. 431/1968 προκύπτει ότι η απαγόρευση της κατάτμησης των τεμαχίων της οριστικής διανομής αποτελεί γενική αρχή που εφαρμόζεται στη μεταβίβαση της κυριότητας του κλήρου όχι κληρούχου. Επομένως από την ισχύ του α.ν. 431/1968 ο κληρούχος παύει να λογίζεται κατά πλάσμα νομέας του κλήρου και αν δεν τον κατέχει πραγματικά και είναι δυνατή η χωρίς τη θέλησή του κτήση της νομίς ολόκληρου του κληροτεμαχίου, όχι όμως και του τμήματός του, γιατί στην περίπτωση αυτή επέρχεται κατάτμηση του κληροτεμαχίου (ΑΠ οδομ 15/2004 αδημοσίευτη).

Εν προκειμένω, οι εκκαλούσες με τον

τελευταίο λόγο της εφέσεώς τους ισχυρίζονται ότι σε κάθε περίπτωση ο δικαιοπάροχος των εναγομένων και τελικά αυτοί δεν μπορούσαν να καταστούν κύριοι των κληρονομιάιων ακίνητων με χρησικτοσία γιατί τα επίδικα ακίνητα ήταν κλήρος (αγροτεμάχια και οικοπεδικός κλήροι) που παραχωρίθηκαν στο αρχικό κληρούχο για την αγροτική του αποκατάσταση και γι' αυτό ήταν κατά νόμο ανεπίδεκτα χρησικτοσίας. Σύμφωνα όμως και με τις προαναφερόμενες αιτιολογίες, από 23-5-1968 ισχύει ο α.ν. 431/1968 που ορίζει στο άρθρο 1 παρ. 1 αυτού ότι από την έναρξη της ισχύος του νόμου επιτρέπεται στους κατά την εποικιστική νομοθεσία κληρούχους η εκποίηση ή οπωδήποτε διάθεση με δικαιοπραξίες εν ζωή των πάστρι φύσεως κλήρων τους, με το μοναδικό περιορισμό της μη κατάτμησης των τεμαχίων της οριστικής διανομής. Άρα είναι δυνατή και η κτήση της κυριότητάς τους από τρίτον με χρησικτοσία εφόσον δεν επέρχεται κάποια ανεπίτρεπτη κατάτμηση. Συνεπώς από το 1977 που άρχισε ο δικαιοπάροχος των εναγομένων να νέμεται κατά τα προαναφερόμενα για δικό του λογαριασμό, ολόκληρα τα κληρονομιάια ακίνητα ήταν δυνατή η χρησικτοσία σε βάρος των λοιπών συγκληρονόμων του. Η εκκαλούμενη σιωπηρά απέρριψε την αντένταση των εναγουσών ότι τα επίδικα ως κλήρος ήταν ανεπίδεκτα χρησικτοσίας. Ορθά λοιπόν κατ' αποτέλεσμα έκρινε και γι' αυτό πρέπει μόνο να συμπληρωθούν οι αιτιολογίες της. Γι' αυτό και ο τελευταίος λόγος της εφέσεως πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος.

6. Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, η έφεση των εναγουσών πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της...

ΠΟΛΥΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

244/2005

Πρόεδρος: Ιωαν. Ζώνης

Εισγήτρια: Ελευθερία Κώνστα

Δικηγόροι: Ιωαν. Αλεξανδρίνης, Μαρία

Χρυσαφίδου-Ξηροφώτου

Η δ/ξη του άρθρου 74 του πδ της 11/12 Νοεμβρίου 1929 με την οποία καθιερώνεται το ανεύθυνο για νομικά ελαπτώματα των πωλουμένων κτημάτων του Δημοσίου και των ΟΤΑ θεωρείται καταργηθείσα από το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και την ΕΣΔΑ, οι δ/ξεις των οπίων είναι σαφείς και έχουν άμεση και υπερνομοθετική ισχύ στα συμβαλλόμενα μέρη.

Επί νομικών ελαπτώματων, ο πωλητής ευθύνεται κατά τις δ/ξεις περί υπερημερίας ή υπαίτιας αδυναμίας εκπλήρωσης επί αμφοτεροθαρών συμβάσεων, η δε ευθύνη είναι αντικειμενική, αδιαφρόως υπαιτιότητας και αναιρείται μόνον αν ο αγοραστής γνώριζε το νομικό ελάπτωμα, μη αρκούσης της υπαίτιας, έστω και από βαριά αμέλεια, άγνοιας.

Ο αγοραστής δικαιούται, πλλον άλλων, αποζημίωση για τη μη εκπλήρωση, η οποία περιλαμβάνει τη θετική ζημία και το διαφυγόν κέρδος.

Θετική ζημία αποτελούν το καταβληθέν τίμημα, τα συμβολαιογραφικά έξοδα, ο φόρος μεταβίβασης, η αμοιβή δικηγόρου και μπχανικού κλπ, όχι όμως και τα διακοστικά δαπανήματα που κατέβαλε ο αγοραστής κατά τη δίκινη διεκδίκησης του πωληθέντος από τον πραγματικό κύριο, διότι δεν αφορούν δαπάνες συναρτώμενες άμεσα με την σύμβαση πώλησης.

Αποθετική ζημία, κατά το χρόνο άσκησης της αγωγής, ισούμενη με την αντικειμενι-

κή αξία του ακινήτου, το οποίο θα είχε ο αγοραστής στην ιδιοκτησία του, εάν δεν υπήρχε το νομικό ελάπτωμα.

{...} Εν προκειμένω, με την κρινόμενη αγωγή επί της οποίας εκδόθηκε η εκκαλούμενη απόφαση, οι ενάγοντες και ίδη εφεσίβλητοι, ιστορούν, ότι με το υπ' αριθ. 17049/1976 πωλητήριο συμβόλαιο ο Δήμος Λ. μεταβίβασε στους κληρονόμους του Σ. Π. οικόπεδο εμβαδού 55,75 τμ που βρίσκεται επί της οδού Ν. της πόλης της Λ., αντί συνολικού τιμήματος 16.725 δραχμών, συνεπεία της υπ' αριθ. 35/24-9-1953 πράξης προσκυρώσεως του αρμόδιου Πολεοδομικού Γραφείου της Νομαρχίας της Λ. Ότι μετά την μεταβίβαση του εν λόγω ακινήτου αποδείχθηκε πως ο Δήμος δεν ήταν κύριος αυτού αλλά η κυριότητα ανήκε στους κληρονόμους του Γ. Χ., οι οποίοι άσκησαν την από 15-4-1991 διεκδικητική αγωγή επί της οποίας εκδόθηκε η υπ' αριθ. 167/1994 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, καταστάσα τελεσίδικη, που υποχρέωσε τους ενάγοντες να αποδώσουν στις τότε ενάγουσες το ως άνω εδαφικό τμήμα, όπως και πράγματι έγινε. Κατόπιν τούτων, οι ενάγοντες ζητούν να καταβάλει ο εναγόμενος Δήμος στον καθένα εξ αυτών τα αναφερόμενα στην αγωγή ποσά, προς αποκατάσταση των θετικών και αποθετικών ζημιών που αυτοί υπέστησαν από τη μη προσήκουσα εκπλήρωση της σύμβασης πωλήσεως ένεκα νομικού ελαπτώματος, επικουρικώς δε κατά τις διατάξεις περί αδικοπραξίας, ισχυριζόμενοι ότι ο εναγόμενος δήμος εν γνώσει των προσπιθέντων οργάνων του τους παρέστησε ψευδώς ότι το επίδικο τμήμα του ανήκε κατά κυριότητα, αιτούμενοι δε συνάμα οι τέσσεροι πρώτοι εξ αυτών και την καταβολή ποσού 200.000 δραχμών στον καθένα ως χρημα-

τική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, νομιμοτόκως τα ανωτέρω ποσά από την 15-5-1998 άλλως από την επίδιοση της αγωγής μέχρις εξοφλήσεως και να κηρυχθεί η εκδοθησομένη απόφαση προσωρινώς εκτελεστή. Επί της αγωγής εκδόθηκε η υπ' αριθμόν 277/2002 οριστική απόφαση του ως άνω Δικαστηρίου, με την οποία η αγωγή έγινε δεκτή, κατά την κυρία βάση της, ως και κατ' ουσία βάσιμη. Με την παρούσα έφεση ο εκκαλών, τότε εναγόμενος, παραπονείται κατά της αποφάσεως αυτής, για εσφαλμένη ερμηνεία του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων και ψητεί να εξαφανιστεί η εκκαλουμένη, έτσι ώστε να απορριφθεί η αγωγή.

Κατά το άρθρο 74 του πδ της 11/12 Νοεμβρίου 1929 περί Διοίκησης Κτημάτων - όπως αυτό αντικαστάθηκε με το άρθρο 8 του ν. 338/1943 -, και ισχύει και ως προς τους Ο.Τ.Α. (άρθρο 3 του ΝΔ 31/1968), ορίζεται ότι: "Η Δ.Δ.Κ. (Διοίκηση Δημοσίων Κτημάτων) δεν ευθύνεται απέναντι του αγοραστού δι' οιονδήποτε εκνίκησιν του κτίματος, ουδέ δια την εν γένει κατάστασιν αυτού ή τα επ' αυτού υφιστάμενα βάρη ή δουλείας. Επί εκνικήσεων επιστρέφεται το καταβληθέν τίμημα ατόκως και διαγράφεται ο αγοραστής ως προς το υπόλοιπον εκ των χρηματικών καταλόγων. Επί μερικής εκνικήσεως επιστρέφεται ανάλογον ποσόν οριζόμενον υπό της Δ. Επιτροπής, χωρίς να αποκλείεται η προσφυγή εις το Δικαστήριο".

Εξάλλου, με το πρώτο άρθρο του ν. 2462/1997, (ΦΕΚ 25/26.2.1997 τ.Α) κυρώθηκε και έχει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, που νιοθείθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη στις 16.12.1966. Με το τρίτο άρθρο του ίδιου νόμου ορίστηκε, ότι η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημο-

σίευση του στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, του δε Συμφώνου που κυρώνεται από την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 49 παρ. 2 αυτού, που ορίζει ότι για κάθε κράτος που θα επικυρώσει το παρόν Σύμφωνο ή θα προσχωρήσει σε αυτό μετά την κατάθεση του 35ου οργάνου επικύρωσης ή προσχώρησης, το παρόν σύμφωνο τίθεται σε ισχύ τρεις μήνες μετά την ημέρα κατάθεσης του δικού του οργάνου επικύρωσης ή προσχώρησης. Στο άρθρο 2 παρ. 3 του ως άνω συμφώνου ορίζεται : "Τα Συμβαλλόμενα Κράτη στο παρόν Σύμφωνο αναλαμβάνουν την υποχρέωση : α) να εγγυώνται ότι κάθε άτομο του οποίου τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που αναγνωρίζονται στο παρόν σύμφωνο παραβιασθούν, θα έχει στη διάθεσή του μία πρόσφορη προσφυγή, ακόμα και εάν η παραβίαση θα έχει διαπραχθεί από πρόσωπα που ενεργούν υπό την επίσημη κρατική ιδιότητά τους, β) να εγγυώνται ότι η αρμόδια δικαστική, διοικητική, νομοθετική ή οποιασδήποτε άλλη αρμόδια αρχή σύμφωνα με τη νομοθεσία του Κράτους θα αποφαίνεται πράγματι σχετικά με τα δικαιώματα του προσφεύγοντος και να προωθήσουν τη δυνατότητα δικαστικής προσφυγής, γ) να εγγυώνται την εκτέλεση, από τις αρμόδιες αρχές, κάθε απόφασης που θα έχει κάνει δεκτή τη σχετική προσφυγή.

Ακολούθως, στο άρθρο 14 παρ. 1 του ίδιου ως άνω Συμφώνου ορίζεται ότι κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα η υπόθεσή του να δικαστεί δίκαια και δημόσια από αρμόδιο, ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει συσταθεί με νόμο, το οποίο θα αποφασίσει για το βάσιμο κάθε κατηγορίας σχετικά με ποινικό αδίκημα, η οποία έχει απαγγελθεί εναντίον του, καθώς και για αμφισθητήσις δικαιωμάτων και υποχρεώσεων αιστικού χαρακτήρα". Προς τη διάταξη αυτή συμπορεύεται και το δικαιώμα πρόσθασης σε δικαστήριο, που καθιε-

ρώνεται με το άρθρο 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) η οποία κυρώθηκε με το ν.δ. 53-1974, καθώς και το άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος. Οι ως άνω διατάξεις δεν ιδρύουν μόνο διεθνή ευθύνη των συμβαλλομένων κρατών, αλλά έχουν άμεση εφαρμογή και υπερνομοθετική ισχύ, άρα θεμελιώνουν απευθείας δικαιώματα υπέρ των προσώπων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής τους, καθόσον οι υποχρεώσεις που επιβάλλουν σε όλα τα αρμόδια πολιτειακά όργανα των κρατών είναι σαφείς και συγκεκριμένες. Από τους ως άνω κανόνες που καθιερώνουν την αποτελεσματική δικαιοστική προστασία έπειτα ότι δεν εφαρμόζεται και θεωρείται ως καταργηθείσα η αναφερόμενη στην πρώτη σκέψη διάταξη του άρθρου 74 του π.δ. της 11/12 Νοεμβρίου 1929 περί Διοίκησης Δημοσίων Κτημάτων, το οποίο επομένως δεν ισχεί ούτε για τους Ο.Τ.Α. καθώς στερεί τους πολίτες από το δικαίωμα να έχουν μία πρόσφορη και ισότιμη προσφυγή στα Δικαστήρια. Το Ειρηνοδικείο Λάρισας που απέρριψε το 1-σχυρισμό του εναγομένου Δήμου Λ. με την ίδια ως άνω αιτιολογία και δεν εφάρμοσε στην προκειμένη περίπτωση το άρθρο 74 του π.δ. της 11/12 Νοεμβρίου 1929 περί Διοίκησης Δημόσιων Κτημάτων, δεν έσφαλε και ορθώς ερμήνευσε το νόμο, ο δε αντίστοιχος λόγος εφέσεως του εκκαλούντος δήμου θα πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Περαιτέρω, από τα άρθρα 514, 515 και 516 ΑΚ, προκύπτει, ότι ο πωλητής υποχρεούται να μεταβιβάσει το αντικείμενο της πωλήσεως ελεύθερο από κάθε δικαιώμα τρίτου, και γι' αυτό αν δεν εκπληρώσει την υποχρέωση του αυτή ευθύνεται έναντι του αγοραστή σύμφωνα με τις διατάξεις περί υπερημερίας ή υπαίτιας αδυναμίας εκπληρώσεως επί αμφοτεροβαρών συμβάσεων, τέτοια δε περίπτωση συ-

ντρέχει και όταν κατά την κατάρτιση της πωλήσεως η κυριότητα του πωληθέντος δεν ανήκε στον πωλητή αλλά σε τρίτο πρόσωπο, η οποία δεν ευθύνη του πωλητού είναι αντικειμενική, ήτοι δεν εξαρτάται από υπαιτιόπτη του, και αναιρείται μόνον αν ο αγοραστής θετικώς γνώριζε το νομικό ελάττωμα, μη αρκούσης της υπαιτίου αγνοιας έστω και οφειλόμενης σε βαριά αμέλεια (Γεωργιάδη - Σταθόπουλος "Αστικός Κώδιξ" άρθρο 516 σελ. 46 επ. αριθ. 14, 15, 16 και άρθρο 382 σελ. 353 αριθ. 10, ΑΠ 1283/2003 Ελλάδην 2005, 480, ΑΠ 847/2003 Ελλάδην 2003, 1358, ΑΠ 889/1974 ΝοΒ 23, 494, ΕΑ 522/2002 Ελλάδην 2002, 1717, ΕΑ 577/2000 Ελλάδην 2001, 817, ΕΑ 436/2000 Ελλάδην 2001, 1376, ΕΑ 1622/1996 Ελλάδην 37, 1675, ΕΑ 3815/1988 Ελλάδην 31, 584).

Ακολούθως, προκύπτει ότι η ευθύνη του πωλητή για νομικά ελαττώματα του πωληθέντος διαπλάθεται ως ευθύνη για τη μη εκπλήρωση της παροχής και έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 380 και 382 ΑΚ, σύμφωνα με τις οποίες ο αγοραστής δικαιούται, πλην άλλων, να ζητήσει αποζημίωση για τη μη εκπλήρωση. Η αποζημίωση αυτή αποτελεί υποκατάστατο του αρχικού αντικειμένου της παροχής και άρα αξίωση αυτοτελή, περιλαμβάνει δε τόσο τη μείωση της περιουσίας του αγοραστή (θετική ζημία) όσο και το διαφυγόν κέρδος, ενώ ως ζημία που πρέπει να αποκατασταθεί νοείται κάθε επί τα χείρω μεταβολή της περιουσίας του αγοραστή από τη μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων του πωλητή, η οποία μπορεί να προέρχεται είτε από το τίμημα του πράγματος που καταβλήθηκε, είτε από τις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε ο αγοραστής για να το αποκτήσει. Συνέπως, θετική ζημία του αγοραστή αποτελεί πρωτίστως το τίμημα που καταβλήθηκε, καθώς και κάθε άλλη δαπάνη του αγοραστή

από την απόκτηση του πράγματος, όπως συμβολαιογραφικά έξοδα, φόρος μεταβίβασης, αμοιβή δικηγόρου, αμοιβή μπχανικού για εμβαδομέτρηση κλπ (ΑΠ 847/2003 ΕλλΔν 2003, 1358, ΕΑ 522/2002 ΕλλΔν 2002, 1718, ΕΑ 5776/2000 ΕλλΔν 2001, 817).

Εν προκειμένω, από την επανεκτίμηση... αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά : Δυνάμει της υπ' αριθ. 35/24-9-1953 πράξης τακτοποίησης με προσκύρωση του Πολεοδομικού Γραφείου της Νομαρχίας Λ., προσκυράθηκε στην ιδιοκτησία του Σ. Π., τιμήμα δημοτικού χώρου εμβαδού 55,75 τμ. που βρίσκεται εντός της πόλης της Λ. και επί της οδού Ν. Οι τέσσερις πρώτοι εκ των εφεσιβλήτων και η Α. Α. - ήδη αποβιώσασα και μπτέρα των πέμπτης και έκτου των εναγόντων - ως κληρονόμοι του ως Σ. Π., ζήτησαν από τον Δήμο Λ. τον καθορισμό τιμής μονάδος αποζημίωσης, του προσκυρούμενου στην ιδιοκτησία τους δημοτικού οικοπέδου. Με την υπ' αριθ. 266/5-10-1964 απόφασην του δημοτικού συμβουλίου Λ. που εγκρίθηκε και με την υπ' αριθ. 51710/9-11-1964 απόφασην του Νομάρχη Λ. αποφασίστηκε η μεταβίβαση του προσκυρωθέντος τιμήματος στους ως άνω κληρονόμους του Σ. Π., η δε τιμή μονάδος αποζημίωσης καθορίστηκε σε 300 δραχμές ανά τετραγωνικό. Πράγματι, δυνάμει του υπ' αριθ. 17049/23-12-1976 πωλητηρίου συμβολαίου δια προσκυρώσεως του συμβολαιογράφου Η. Π., μεταβιβάστηκε στους τότε κληρονόμους το εν λόγω οικοπεδικό τιμήμα αντί του συνολικού τιμήματος των 16.725 δραχμών. Ακολούθως, αποδείχθηκε ότι οι κληρονόμοι του Γ. Χ., Μ. Α. και Ι. Χ. με την από 15-4-1991 διεκδικητική αγωγή που άσκησαν ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας κατά του Κ.Π., ζήτησαν την αναγνώριση της συγκυριότητάς τους στο εν λόγω εδαφικό τιμήμα και την απόδοση του σε αυτές. Επί της αγωγής αυτής

εκδόθηκε η υπ' αριθ. 167/1994 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, η οποία ήδη κατέστη τελεσίδικη καθώς επικυρώθηκε από την υπ' αριθ. 508/1997 απόφαση του Εφετείου, και με την οποία οι τότε ενάγουσες αναγνώρισθηκαν ως συγκύριες του ακινήτου, ο δε εναγόμενος Κ. Π., υποχρεώθηκε να τους το αποδώσει. Στην εν λόγω δίκη παρενέβη κατόπιν προσεπικλήσεως και ο Δήμος Λ. με την από 25-11-1991 πρόσθετη παρέμβασή του υπέρ του ως άνω εναγόμενου. Τόσο ενώπιον του πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου όσο και ενώπιον του Εφετείου, ο εκκαλών δήμος ισχυρίζοταν αβασίμως ότι το επίδικο (τότε) ακίνητο του ανήκε κατά κυριότητα καθόσον αποτελούσε τιμήμα της κατηργημένης οδού Κ. (βλ. την με αριθ. κατ. 5266/1991 πρόσθετη παρέμβαση του Δήμου Λ. ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου, της από 11-2-1992 και 18-1-1994 προτάσεις του ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου και την από 22-12-1994 έφεσή του κατά της 167/1994 οριστικής απόφασης του ως άνω δικαστηρίου). Ήδη από τον Οκτώβριο του 1976, δηλαδή δύο περίπου μήνες πριν από την σύνταξη του πωλητηρίου συμβολαίου και την μεταβίβαση της κυριότητας του εδαφικού τιμήματος στους κληρονόμους του Σ. Π., ο Δήμος Λ. γνώριζε ότι αυτό διεκδικείτο από τους κληρονόμους του Ι.Χ., διότι με την υπ' αριθ. 22/27-10-1976 διάταξή του, ο Αντεισαγγελέας Πρωτοδικών Λάρισας είχε απορρίψει αίτηση του δήμου με την αιτιολογία ότι το αμφισθητόυμενο εδαφικό τιμήμα τελούσε “υπό την νομί και αδιαφιλούνείκητον κατοχήν” της Α. Χ. (βλ. προσκομιζόμενη διάταξη).

Ο εκκαλών δήμος προέβαλε πρωτοδίκως νόμιμα (άρθρο 515 Α.Κ.) και παραδεκτά την ένσταση γνώσης του ελαττώματος εκ μέρους των εφεσιβλήτων, επιδιώκοντας την απαλλαγή του από οποιαδήποτε ευθύνη του. Όμως από κανένα στοιχείο δεν προέκυψε ότι οι αγοραστές κατά

την υπογραφή του προαναφερόμενου αγοραπωλητηρίου συμβολαίου, την 22-12-1976, τελούσαν εν γνώσει της αμφισθίτησης της κυριότητας του προσκυρούμενου οικοπεδικού τμήματος εκ μέρους των κληρονόμων του Ι. Χ. Αντιθέτως αποδείχθηκε ότι το ίδιο χρονικό διάστημα διαπραγματευόταν την αγορά από την Μ. Γ., γειτονικού ακινήτου εμβαδού 100 περίπου τ.μ. προκειμένου να το εντάξουν στο δικό τους ακίνητο (βλ. κατάθεση μάρτυρα αποδείξεως). Εξάλλου, όπως άλλωστε προεκτέθηκε, κατά τη σαφή διατύπωση της διάταξης του άρθρου 515 παρ. 1 ΑΚ, απαιτείται θετική γνώση του αγοραστή (εφεσιθλήτων) και, έτσι, δεν αρκεί ούτε η απλή υπόνοια, ούτε η υπαίτια άγνοια του ακόμη και η από βαρεία αμέλεια, ούτε η γνώση εξώδικων ή δικαστικών ενεργειών τρίτων για ύπαρξη δικαιωμάτων τους στο πράγμα, τα οποία ο αγοραστής κρίνει ανύπαρκτα.

Ακολούθως αποδείχθηκε ότι συνέπεια της αδυναμίας του εκκαλούντος δήμου να μεταβιβάσει την κυριότητα του ως άνω εδαφικού τμήματος οι εφεσιθλητοί υπέστησαν θετική ζημία, και συγκεκριμένα, οι τέσσερις πρώτοι ενάγοντες και η δικαιοπάροχος των πέμπτης και έκτου αυτών κατέβαλαν ποσό 3.345 δραχμών ή 9,8 ευρώ έκαστος και συνολικά 16.752 δραχμές ως τίμημα της πώλησης.

Περαιτέρω, οι εφεσιθλητοί ενάγοντες ισχυρίζονταν στην αγωγή τους ότι κατά την διάρκεια των προαναφερομένων δικαστικών διενέξεων με τους κληρονόμους του Ι. Χ. υπεβλήθησαν ο καθένας εξ αυτών σε δικαστικά έξιδα αιτούμενοι την καταβολή αυτών ως θετική ζημία που υπέστησαν ένεκα της ακυρότητας της σύμβασης πωλήσεως. Όμως βάσει των όσων αναφέρθησαν στη μείζονα σκέψη τα αιτούμενα ποσά δεν περιλαμβάνονται στην έννοια της ζημίας, όπως προεκτέθηκε,

καθώς δεν αφορούν δαπάνες που συναρτώνται άμεσα με την σύμβαση πωλήσεως, δηλαδή δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε ο αγοραστής για την απόκτηση του πράγματος και συνεπώς το εν λόγω αίτημα της αγωγής θα πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

Εξάλλου, οι εφεσιθλητοί υπέστησαν κι αποθετική ζημία που συνίσταται στο γεγονός ότι εάν το πωληθέν ακίνητο δεν είχε νομικό ελάττωμα, οι τελευταίοι θα είχαν στην ιδιοκτησία τους ακίνητο η αντικειμενική αξία του οποίου θα ήταν κατά το χρόνο άσκησης της αγωγής περίπου 108.000 δραχμές ή 316 ευρώ ανά τετραγωνικό και συνολικά η αξία του θα ανερχόταν στο ποσό των 17.669 ευρώ (316 ευρώ X 55,75 τ.μ.), δηλαδή οι τέσσερις πρώτοι υπέστησαν ζημία που ανέρχεται στο αιτηθέν ποσό των 3.521 ευρώ, οι δε πέμπτη και έκτος στο ποσό των 1.760 ευρώ (βλ. το υπ' αριθ. 17.221/6-5-1998 συμβόλαιο της συμβολαιογράφου Ε.- Ε. Ρ. - Κ.). Συνεπώς, το σύνολο των θετικών και αποθετικών ζημιών που υπέστησαν οι εφεσιθλητοί ανέρχεται για τον καθένα εξ αυτών στα κάτωθι ποσά : α) οι τέσσερις πρώτοι στο ποσό των 3.530,8 ευρώ έκαστος, και β) για τον καθένα από τους ε' και σ' των εφεσιθλητών στο ποσό των 1.764,9 ευρώ.

Το πρωτόδικο δικαστήριο, το οποίο είπε τα αντίθετα και δέχτηκε τη αγωγή, ως ουσιαστικά βάσιμη στο σύνολό της, έσφαλε ως προς την εκτίμηση των αποδείξεων και πρέπει, κατά παραδοχή και του σχετικού λόγου της έφεσης να εξαφανιστεί η πρωτόδικη απόφαση. Μετά ταύτη πρέπει να κρατηθεί η υπόθεση στο δικαστήριο τούτο (αρθρ. 535 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ.) και αφού ορευνθεί η αγωγή να γίνει αυτή εν μέρει δεκτή ως ουσία βάσιμη...

ΜΟΝΟΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

123/2005 (Τακτική)

**Πρωτοδίκης: Δήμητρα Χολέβα
Δικηγόροι: Χρυσούλα Καλογεροπούλου,
Ευριπ. Κωνσταντίνου**

Επί αναγκαστικής εκτέλεσης σε ακίνητα οφειλετών και συνυποχρέων για ικανοποίηση απαίτησης της ΑΤΕ εκ δανείου - πίστωσης με ανοικτό λογαριασμό απαιτείται όπως η επιταγή περιέχει περιληψη του δανειστικού εγγράφου ή άλλου αποδεικτικού της απαίτησης με μνεά του οφειλόμενου ποσού και περιγραφή του ακινήτου, στο οποίο αφορά η εκτέλεση. Επιπρόσθετα επιβάλλεται, με ποινή ακυρότητας και αοριστίας της επιταγής, η εκ μέρους της επισπεύδουσας ΑΤΕ αναγραφή κάτω από αυτήν αποσπάσματος των βιβλίων της, εμφαίνοντος την κίνηση του λ/σμού και το χρεωστικό υπόλοιπο, ώστε να προκύπτει με σαφήνεια η εκτέλεστέα απαίτηση και να αποβαίνει δυνατή η εκ μέρους του επιτασσόμενου οφειλέτη αμφισβήτηση κάθε κονδυλίου του λογαριασμού.

Επί παραπομπής υπόθεσης στο καθύλων αρμόδιο δικαστήριο, η επαναφορά αυτής στο τελευταίο με κλήση, χωρίς αντίρρηση από τον καθ ου η κλήση αποτελεί σιωπηρή αποδοχή της παραπεμπικής απόφασης, από όλους τους διαδίκους με συνέπεια την τελεσιδικία της και συνακόλουθα, τη δεσμευτικότητα του διατακτικού της.

Η προκειμένη ανακοπή είχε ασκηθεί ενώπιον του Ειρηνοδικείου Φαρσάλων. Το Δικαστήριο αυτό, με την υπ αριθμ. 12/2004 απόφασή του, κηρύχθηκε καθύλων αναρμόδιο και παρέπεμψε την υπόθεση στο Μονομελές Πρωτοδικείο Λάρισας [ΚΠολΔ 46 εδαφ. 1]. Ενόψει της ανωτέ-

ρω απόφασης, η υπόθεση τέθηκε υπό την κρίση του παρόντος Δικαστηρίου, με πρωτοβουλία [υπ αριθμ. 479/2004 κλήση] της καθής η ανακοπή χωρίς αντίρρηση από μέρους της ανακόπτουσας. Το γεγονός αυτό αποτελεί σιωπηρή αποδοχή της παραπεμπικής απόφασης, από μέρους όλων των διαδίκων [298, 299 ΚΠολΔ], με συνέπεια την τελεσιδικία της και συνακόλουθα, τη δεσμευτικότητα του διατακτικού της, κατά τη διάταξη του άρθρου 46 εδαφ. 2 του ΚΠολΔ. Συνεπώς, νομίμως διεξάγεται πλέον η προκειμένη δίκη ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου.

Με την υπό κρίση ανακοπή, η ανακόπτουσα, δευτεροβάθμια αγροτική συνεταιριστική οργάνωση με την επωνυμία “Ενωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Φαρσάλων”, ζητεί να ακυρωθεί η διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως που επισπεύδεται σε βάρος της, δυνάμει της από 19-4-2003 κατασχετήριας επιταγής της καθής, επί της αναγραφόμενης σ' αυτήν βαρυνόμενης με υποθήκες υπέρ της τελευταίας, ακίνητης περιουσίας της [ανακόπτουσας], με την οποία επιτάσσεται να καταβάλει στην καθής η ανακοπή τα αναφερόμενα σ' αυτήν ποσά, τα οποία προέρχονται από δύο δανειστικές συμβάσεις, πλέον τόκων από 18-4-2003. Η ανακοπή, με το προαναφερόμενο περιεχόμενο και αίτημα, ασκήθηκε νομότυπα και εμπρόθεσμα και παραδεκτά φέρεται ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου [933 επ. του ΚΠολΔ] κατά την προκειμένη τακτική διαδικασία. Επομένως είναι τυπικώς δεκτή και πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω αν οι λόγοι που προβάλλονται μ' αυτήν είναι παραδεκτοί και βάσιμοι.

Με το άρθρο 7 παρ. 1 της κυρωθείσας με το νόμο 4332/1929 και για το λόγο αυτό ισχύ νόμου έχουσας συμβάσεως “περί

συστάσεως και λειτουργίας της Αγροτικής Τράπεζας”, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 5277/1931 και στη συνέχεια αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 της δια του α.ν. 18/19 Νοεμβρίου 1935 κυρωθείσας συμβάσεως, προβλέπονται τα χορηγούμενα από την Αγροτική Τράπεζα δάνεια, ενώ σε άλλες διατάξεις της ίδιας συμβάσεως και υπό τον τίτλο “Δικονομικά προνόμια” ορίζεται α]στην παρ. 4 του άρθρου 10, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 2 παρ. 9 του ν.δ. 2555/1953, ότι “εάν το δάνειον δεν πληρωθεί κατά την λήξην του ή οπωσδήποτε καταστή απαιτητόν, η Α.Τ.Ε. δικαιούται δυνάμει του δανειστικού εγγράφου ή αποδεικτικού της απαιτήσεως, αποτελούντος αυτοδικαίως τίτλον εκτελεστόν άνευ οιασδήποτε περιαφής τύπου εκτελέσεως, να προβή εις αναγκαστικήν εκτελέσιν κατά στην οφειλέτου και παντός συνυποχρέου. Αι πάσης φύσεως απαιτήσεις της Τραπέζης εφόσον δεν σώζονται οι τίτλοι αυτών, συνεπεία καταστροφής των ή δεν υπάρχουσι, δύνανται ν’ αποδειχθώσι και εκ μόνης της εγγραφής των εις τα σχετικά βιβλία αυτής, αποτελούντα τίτλον εκτελεστόν άνευ οιασδήποτε περιαφής τύπου εκτελέσεως”, β] στο άρθρο 11, όπι “η εκτελέσις επί της κινητής περιουσίας των ενεχομένων οφειλετών, άρχεται δι επιδόσεως επιταγής προς πληρωμήν περιεχούσης περιληφτικής της απαιτήσεως μετάς μνεία ιδία του οφειλομένου ποσού, επιδίεται δε η τοιαύτη επιταγή εις τον οφειλέτη ή τους συνυποχρέους ή τους αντικλήτους των. Μετά 5 ημέρας από της επιδόσεως δύναται να γίνη αναγκαστική κατάσχεσις της κινητής περιουσίας του επιτασσομένου..”, και γ]στο άρθρο 13 παρ. 1 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 της κυρωθείσας με το νόμο 5277/1931 συμβάσεως, ότι: “Η αναγκαστική εκτελέσις επί ακινήτων των οφειλετών και συνυποχρέων προς την Α.Τ.Ε. ενυποθήκων ή

μη αυτής, ενεργείται επί τη βάσει του δανειστικού εγγράφου ή οποιουδήποτε άλλου εγγράφου αποδεικτικού της απαιτήσεως αυτού, αποτελούντων τίτλον εκτελεστόν άνευ οιασδήποτε περιαφής τύπου εκτελέσεως, άρχεται δε δι’ επιδόσεως επιταγής προς πληρωμήν περιεχούσης περίληψην του τοιούτου εγγράφου μετά μνείας ιδία του οφειλομένου ποσού και περιγραφής του ακινήτου ενυποθήκου ή μη, εφ’ ού η επιδιωκόμενη εκτέλεσις, επιδιδομένης των οφειλέτη ή συνυποχρέω και τρίτω διακατόχω. Η επιταγή άμα τη επιδόσει εγγράφεται αιτήσει του επισπεύδοντος εις το βιβλίον των κατασχέσεων, κατατιθεμένου αντιγράφου της παρά των υποθηκοφύλακι, η δε τοιαύτη εγγραφή ισχύει ως αναγκαστική κατάσχεσις. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αι διατάξεις των άρθρων 58-67 του από 17 Ιουλ. 1923 ν. διατ/ος περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών”.

Εξάλλου κατά τα άρθρα 64 και 65 παρ. 2 του άνω ν.δ. προκειμένου περί δανείου [πιστώσεως]με ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη του άρθρου 47 αυτού, κατά την παρ. 3 του οποίου “κάτωθι της επιταγής προς πληρωμήν αναγράφει η πιστώτρια απόσπασμα των βιβλίων αυτής, εμφαίνοντην κίνησιν του λογαριασμού και το χρεωστικόν υπόλοιπον”. Οι άνω αφορώσες την αναγκαστική εκτέλεση για ικανοποίηση απαιτήσεων της Αγροτικής Τράπεζας διατάξεις διατηρήθηκαν σε ισχύ και μετά τον ΚΠολΔ δια του άρθρου 52 παρ. 4 του Εισαγ. Νόμου αυτού.

Όπως προκύπτει από τις διατάξεις αυτές επί αναγκαστικής εκτελέσεως επί ακινήτων των οφειλετών και συνυποχρέων για την ικανοποίηση απαιτήσεως της Αγροτικής Τράπεζας εκ δανείου [πιστώσεως] με ανοικτό λογαριασμό απαιτείται η επιταγή να περιέχει περιληφτική του δανει-

στικού εγγράφου ή οποιουδήποτε άλλου εγγράφου αποδεικτικού της απαιτήσεως με μνεία ιδία του οφειλομένου ποσού και περιγραφή του ακινήτου, ευνυόθηκου ή μη, στο οποίο αφορά η εκτέλεση, επιβάλλεται δε περαιτέρω για το κύρος της επιταγής και η εκ μέρους της επισπεύδουσας Αγροτικής Τράπεζας αναγραφή κάτω από αυτήν αποσπάσματος των βιβλίων της, εμφαίνοντας την κίνηση του λογαριασμού και το χρεωστικό υπόλοιπο, ώστε να προκύπτει εξ αυτών με σαφήνεια η εκτελεστέα απαίτηση και να αποθαίνει δυνατή η εκ μέρους του επιτασσόμενου οφειλέτη αμφισβήτηση ενός εκάστου των κονδυλίων του λογαριασμού. [ΑΠ 786/1996 Ελλ.Δvn 38-627, ΑΠ 667/2001 Ελλ.Δvn 42-1578].

Στην προκειμένη περίπτωση από τα έγγραφα που προσκομίζουν νόμιμα και επικαλούνται οι διάδικοι, αποδεικνύονται τα ακόλουθα: Η ανακόπτουσα δανείστικη και έλαβε από την καθής η ανακοπή Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, για τις λειτουργικές της ανάγκες, με βάση α]την υπαριθμ. .../12-9-2000 σύμβασην πίστωσης με ανοικτό λογαριασμό και τις σχετικές πρόσθετες αυτής πράξεις και β]την υπαριθμ. .../27-2-2001 σύμβασην δανείου με ανοικτό λογαριασμό και τις σχετικές αυτής πρόσθετες πράξεις χρηματοδότησην μέχρι του ποσού των 3.000.000.000 δραχμών με την πρώτη σύμβασην και μέχρι του ποσού του 1.000.000.000 δραχμών ως συμπληρωματική χρηματοδότηση με την δεύτερη. Για την εξασφάλιση των απαιτήσεών της από τις συμβάσεις αυτές, [για κεφάλαιο, συμβατικούς τόκους, τόκους υπερημερίας και έξοδα] η καθής η ανακοπή ενέγραψε υποθήκες υπέρ αυτής σε ακίνητα της ανακόπτουσας. Οι ως άνω δανειστικές συμβάσεις λειτούργησαν μέχρι την 19-4-2003, οπότε η καθής συνέταξε την από 19-4-2003 κατασχετήρια ε-

πιταγή την οποία επέδωσε στην ανακόπτουσα στις 12-5-2003 [βλ. την υπ αριθμ. .../12-5-2003 έκθεση επιδόσεως του δικαστικού επιμελοπτή στο Κ. Δ.], εξαιτίας του ότι η τελευταία [ανακόπτουσα] καθυστέρησε την καταβολή μέρους του συνολικό ποσό [και για τα δύο δάνεια] των 2,760,463,20 ευρώ, το οποίο έπρεπε να καταβληθεί από την ανακόπτουσα έως και την 31-8-2001.

Περαιτέρω από τα προσκομιζόμενα έγγραφα, αποδεικνύεται ότι η κατασχετήρια επιταγή δεν διαλαμβάνει, όπως θα έπρεπε κατά τα αναφερόμενα στη μείζονα σκέψη της παρούσας, ως προς την απαίτηση της, πέραν όσων στοιχείων απαιτούνται με το άρθρο 13 παρ. 1 του ν. 4332/29 και αναγραφή κάτω από αυτήν και των αποσπασμάτων των βιβλίων της καθής Τράπεζας, που να εμφανίζουν την κίνηση των δύο ως άνω λογαριασμών και το συνολικό χρεωστικό κατάλοιπο, γεγονός που στερεί την δυνατότητα στην ανακόπτουσα να αντιτάξει τις όποιες αντιρρήσεις και αιτιάσεις της κατά της ορθότητας των λογαριασμών, με αποτέλεσμα η επιταγή να είναι άκυρη. Ούτε, εξάλλου αποδεικνύεται από τα ίδια ως άνω προσκομιζόμενα έγγραφα, ότι συγκοινοποιήθηκε προς την ανακόπτουσα, με την επιταγή και απόσπασμα των βιβλίων της επισπεύδουσας Τράπεζας που να εμφανίζει την αναλυτική κίνηση των λογαριασμών, το κλείσιμο αυτών [λογαριασμών] και το χρεωστικό κατάλοιπο. Με βάση τα ανωτέρω, ο ισχυρισμός της ανακόπτουσας ότι η από 19-4-2003 κατασχετήρια επιταγή της καθής είναι άκυρη ως αόριστη, πρέπει να γίνει δεκτός ως και ουσιαστικά βάσιμος, όπως και ο συναφής, μοναδικός λόγος της ανακοπής.

Κατά ακολουθίαν αυτών, πρέπει να γίνει δεκτή η ανακοπή...

336/2005(Ειδική)**Δικαστής: Μαρία Δήμου****Δικηγόροι: Χρ. Γουλάς, Ιωαν. Ντέφας**

Στην αγωγή αποζημίωσης λόγω φθορών του μισθίου, ο εκμισθωτής πρέπει να επικαλεστεί τη σύμβαση μίσθωσης, τις προκληθείσες φθορές και το ποσό της ζημίας, στο μισθωτή δε απόκεπται, να προτείνει κατ' ένταση, για την απαλλαγή του, ότι οι φθορές αυτές οφείλονται στη συμφωνθείσα χρήση ή σε γεγονός για το οποίο αυτός δεν υπέχει ευθύνη. Η διάταξη του 592 ΑΚ είναι ενδοτικού δικαίου και οι συμβαλλόμενοι μπορούν να προβούν σε διαφορετικές συμφωνίες, όσον αφορά την αξίωση αποζημίωσης από φθορές του μισθίου.

Κατά τη μισθωτική διαδικασία αρκεί οι ενστάσεις να περιέχονται στις κατατίθεμενες στο ακροατήριο προτάσεις, χωρίς να απαιτείται και η καταχώρισή τους στα πρακτικά.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 592, 594, 599, 330, 297, 298 ΑΚ, προκύπτει ότι ο μισθωτής υποχρεούται κατά τη διάρκεια της μίσθωσης να μεταχειρίζεται το μίσθιο με επιμέλεια και όπως ειδικότερα συμφωνήθηκε με τη σύμβαση, ώστε να είναι σε θέση κατά τη λήξη της σύμβασης να το αποδώσει όπως το παρέλαβε, χωρίς φθορές, με εξαίρεση εκείνες που προκλήθηκαν από τη σύμφωνη προς την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη συνήθη ή συμφωνημένη χρήση, διαφορετικά είναι υποχρεωμένος να αποκαταστήσει κάθε ζημία θετική ή αποθετική, που υπέστη ο εκμισθωτής από την ανεπίτρεπτη αυτή φθορά. Για την αξίωση αποζημίωσης λόγω φθορών του μισθίου, ο εκμισθωτής με την αγωγή του πρέπει να επικαλεσθεί τη σύμβαση μισθώσεως, τις προκληθείσες φθορές και το ποσό της ζη-

μίας, στο μισθωτή δε απόκεπται κατά τις διατάξεις των άρθρων 592, 335 και 336 ΑΚ προς κατάλυση της αγωγής να προτείνει κατ' ένταση για την απαλλαγή του, ότι οι φθορές αυτές οφείλονται στη συμφωνθείσα χρήση ή σε γεγονός για το οποίο αυτός δεν υπέχει ευθύνη (ΑΠ 1597/1995 ΕλλΔν 38 (1997), 1120, ΕΘ 1331/2001 Αρμ. 2002. 1181, ΕΑ 5265/2001 ΕλλΔν 43 (2002). 227, ΕΑ 7477/2000 ΕλλΔν 43 (2002). 227, ΕΑ 1139/2000 ΕλλΔν 43 (2002), 226, ΕΠ 462/1996 ΕλλΔν 38 (1997). 1902, ΕΑ 6923/1993 ΕλλΔν 35 (1994). 1117, ΕΑ 6550/1990 ΕλλΔν 31 (1990). ΕΑ 5649/1987 ΕΔΠ 1989. 159). Τέλος, η διάταξη του άρθρου 592 ΑΚ είναι ενδοτικού δικαίου και συνεπώς οι συμβαλλόμενοι μπορούν να προβούν σε διαφορετικές συμφωνίες, όσον αφορά την ως άνω αξίωση αποζημίωσης από φθορές του μισθίου (ΕΑ 7477/2000 ο.π., Ι. Κατρά, Πανδέκτης μισθώσεων και Οροφοκτησίας, εκδ. 2001, σελ. 127 επ.).

Στην προκειμένη περίπτωση, η ενάγουσα εκθέτει στην υπό κρίση αγωγή της, ότι δυνάμει του από 1-9-2001 ιδιωτικού συμφωνητικού, εκμίσθωσε στον εναγόμενο ένα ισόγειο κατάστημα, εμβαδού 120 τ.μ., επί της οδού Κ.αρ.... στον Τ., για χρονική διάρκεια επτά ετών, από 1-10-2001 έως 30-9-2008, αντί μηνιαίου μισθώματος ποσού 130.900 δρχ. και ίδη 384,15 Ευρώ από 1-10-2001 έως 30-9-2002, το οποίο αναπροσαρμόστηκε από 1-10-2003 στο ποσό των 158.000 δρχ. και ίδη 463,68 Ευρώ, πλέον αναλογούντος τέλους χαρτοσήμου, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως αρτοποιείο. Ότι στις αρχές Σεπτεμβρίου 2004 ο εναγόμενος της απέδωσε το μίσθιο, λυθείσης έτσι της μισθώσεως, ενώ μετά δε την αποχώρησή του από το μίσθιο, διαπίστωσε την ύπαρξη φθορών και ειδικότερα το μαρμά-

ρινο δάπεδο συνολικής επιφάνειας 120 τμ, είχε διαποτισθεί από πετρέλαιο, σκουριά, καμένα λάδια και άλλους ανεξίτηλους λεκέδες και πάντα κατεστραμμένο, όπως λεπτομερώς αναφέρεται στην αγωγή, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιηθεί για την αποκατάστασή του ειδικό συνεργείο, ενώ και οι επιφάνειες των τοίχων και της οροφής ολοκλήρου του καταστήματος συνολικής επιφάνειας 548 τμ. είχαν διαβρωθεί σε εκτεταμένο βαθμό με αποτέλεσμα να πέφτουν κομμάτια χρωμάτων τα οποία συμπαρέσυραν και κομμάτια επιχρισμάτων, για την αποκατάσταση δε των φθορών αυτών απαιτείται το συνολικό ποσό των 5.355,66 ευρώ, όπως αυτό αναλύεται στην αγωγή. Εν όψει των ανωτέρω, ζητά να υποχρεωθεί ο εναγόμενος ως μισθωτής, με απόφαση προσωρινώς εκτελεστή, να της καταβάλει το ποσό των 5.355,66 ευρώ ως αποζημίωση για την προαναφερθείσα φθορά, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής και να καταδικαστεί στην δικαστική της διαπάνω.

Η αγωγή της αρμοδίως καθ' ώλην και κατά τόπον φέρεται για να δικαστεί από το Δικαστήριο αυτό (άρθρ. 14§1 εδ. θ', 16§1 και 29§1 ΚΠολΔ), με την προκειμένη ειδική διαδικασία των διατάξεων των άρθρων 647 επ. του ΚΠολΔ, έχει καταβληθεί το τέλος δικαστικού ενσήμου που αναλογεί στο αντικείμενο της διαφοράς και είναι επαρκώς ορισμένη και νόμιμη, στηριζόμενη στις διατάξεις των άρθρων 574, 592, 602, 341, 345, 346 ΑΚ και 907, 908, 176 ΚΠολΔ σύμφωνα και με τα στη μείζονα σκέψη της παρούσας αναφερόμενα, πρέπει συνεπώς η αγωγή, να εξεταστεί περαιτέρω, στην ουσία της.

Στην προκειμένη περίπτωση, ο εναγόμενος, με τις έγγραφες προτάσεις, που κατέθεσε πριν τη συζήτηση της υποθέσεως, δεδομένου ότι κατά τη μισθωτική διαδικασία αρκεί οι ενστάσεις να περιέχονται στις

κατατιθέμενες στο ακροατήριο προτάσεις, χωρίς να απαιτείται και η καταχώρηση τους στα πρακτικά (ΑΠ 133/1999 Ελλάδη 40 (1999). 1081, ΑΠ 101/2002 Δ. 2002. 1044), αναφέρθηκε δε στις προτάσεις του και τις ανέπιχε συνοπτικά και με διήλωσή του καταχωριθείσα στα ταυτάριθμα με την παρούσα πρακτικά αρνήθηκε την αγωγή και όσον αφορά το κονδύλιο των φθορών, καταρχήν, αρνήθηκε ότι στο μίσθιο προκλήθηκαν από την εκ μέρους του χρήστη αυτού οποιεσδήποτε φθορές και ότι το απέδωσε σε καλύτερη κατάσταση από αυτήν που το παρέλαβε. Επικουρικώς δε, ισχυρίστηκε ότι οι επικαλούμενες φθορές προέρχονται από την συμφωνημένη χρήση και ότι στο μαρμάρινο δάπεδο υπάρχει κάποια δικρανία στο σημείο που ήταν τοποθετημένος ο κλίβανος, λόγω του ότι δεν μπορούσε να καθαριστεί, ο ισχυρισμός αυτός συνιστά νόμιμη εκ των άρθρων 592, 335 και 336 ΑΚ ένσταση, σύμφωνα και με τα όσα στην αρχική μείζονα σκέψη της παρούσας αναφέρθηκαν και πρέπει να εξεταστεί κατ' ουσίαν.

Στην προκειμένη περίπτωση, από τις ένορκες καταθέσεις αποδείχθηκαν τα εξής πραγματικά περιστατικά για την υπόθεση αυτή: Δυνάμει του από 2-10-1996 ιδιωτικού συμφωνητικού, η ενάγουσα εκμίσθωσε στον εναγόμενο, ένα ισόγειο διάστημα, εμβαδού 120 τ.μ., επί της οδού Κ.αρ...., στον Τ., για χρονική διάρκεια πέντε ετών, από 2-10-1996 έως 1-10-2001, αντί μηνιαίου μισθώματος ποσού 80.000 δραχμών, πλέον αναλογούντος τέλους χαρτοσήμου, αναπροσαρμοζόμενου εποιώς κατά συμφωνημένο ποσό, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως αρτοποιείο. Στη συνέχεια δυνάμει του από 1-9-2001 ιδιωτικού συμφωνητικού, συνήφθη νέα μίσθωση μεταξύ των διαδίκων, για χρονική διάρκεια επτά ετών, από 1-10-2001 έως 30-9-2008, αντί μηνιαίου

μισθώματος ποσού 130.900 δρχ. και ήδη 384,15 Ευρώ από 1-10-2001 έως 30-9-2002, το οποίο αναπροσαρμόστηκε από 1-10-2003 στο ποσό των 158.000 δρχ και ήδη 463,68 Ευρώ, πλέον αναλογούντος τελους χαρτοσήμου (βλ. τα προσκομιζόμενα από 2-10-1996 και από 1-9-2001 ιδιωτικά συμφωνητικά μισθώσεως). Ο εναγόμενος, τον Αύγουστο του 2004, zήτησε από την ενάγουσα τη λύση της μισθώσεως, διότι προέβη σε ανέγερση ιδιωτικού αρτοποιείου. Στο αίτημα του αυτό, η ενάγουσα συμφώνησε και ο εναγόμενος παρέδωσε τα κλειδιά του μισθίου σε συγγενικό πρόσωπο της ενάγουσας, ήτοι στην κουνιάδα της Μ. Ζ. Τα γεγονότα αυτά συνομολογούνται από τους διαδίκους.

Στη συνέχεια, η ενάγουσα, η οποία σημειωτέον διαμένει στη Γερμανία και επισκέπτεται την Ελλάδα μόνο για διακοπές, απέστειλε στον εναγόμενο την 6-10-2004, εξώδικη διαμαρτυρία - δίλωση, η οποία του επιδόθηκε με την υπ' αριθμ. .../11-10-2004 έκθεσην επίδοσης της δικαστικής επιμελήτριας Ο. Σ., με την οποία διαμαρτυρήθηκε για τις φθορές που υπήρχαν στο μίσθιο, δηλώνοντας ότι θα προθεί σε αποκατάσταση αυτών με δαπάνες του εναγομένου. Επίσης αποδείχθηκε ότι σύμφωνα με τον 10ο όρο του ως άνω ιδιωτικού συμφωνητικού ορίστηκε ότι ο μισθωτής είναι υποχρεωμένος να κάνει καλή χρήση του μισθίου, διαφορετικά ευθύνεται με αποζημίωση για φθορές και βλάβες που θα προκληθούν στο μίσθιο, εκτός από αυτές που προέρχονται από την θυμησμένη χρήση.

Περαιτέρω, όσον αφορά την επικαλούμενη από την ενάγουσα διάθρωση των πορτών του μισθίου, δεν αποδείχθηκε ότι υπέστη οποιαδήποτε φθορά, καθόσον δεν προσκομίζει καμία σχετική φωτογραφία που να επιβεβαιώνει ότι οι πόρτες έχουν υποστεί κάποια φθορά πέραν της

συνήθους χρήσης, γεγονός άλλωστε που καταθέτει και ο εξετασθείς από την πλευρά της ενάγουσας μάρτυρας. Συνεπώς το σχετικό κονδύλιο ύψους 354 Ευρώ (= 300 Ευρώ + 18% ΦΠΑ) για το βάψιμο των πορτών με λαδομπογιά πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμο.

Όσον αφορά την επικαλούμενη από την ενάγουσα φθορά του μαρμάρινου δαπέδου του μισθίου, συνολικής εκτάσεως 120 τμ αποδείχθηκε ότι αυτή πράγματι υπάρχει, όπως προκύπτει από τις προσκομιζόμενες φωτογραφίες, σε όλη την έκταση του δαπέδου και κυρίως στο σημείο επιφανείας 3 τμ που ήταν τοποθετημένος ο κλίβανος, καθόσον φαίνεται να έχει διαποτιστεί όλη η επιφάνεια του δαπέδου, από πετρέλαιο, σκουριά, καμένα λάδια και ανεξίτηλους λεκέδες, που δεν αρκεί να καθαριστεί, αλλά χρειάζεται τρίψιμο από ειδικό συνεργείο.

Όσον αφορά την επικαλούμενη από την ενάγουσα φθορά της επιφάνειας των τοίχων και της οροφής, συνολικής εκτάσεως 548 τμ, επίσης αποδείχθηκε ότι προκλήθηκε λόγω των υδρατμών, που εξέρχονταν από το φούρνο, με αποτέλεσμα οι επιφάνειες των τοίχων και της οροφής να έχουν διαθρωθεί σε εκτεταμένο βαθμό και να πέφτουν κομμάτια χρωμάτων, τα οποία συμπαρέσυραν και κομμάτια επιχρισμάτων, όπως προκύπτει από τις προσκομιζόμενες φωτογραφίες και επιβεβαιώνεται και από την κατάθεση του μάρτυρος της ενάγουσας. Η φθορά δε αυτή είναι πέραν της συμφωνημένης χρήσης και ο εναγόμενος ευθύνεται σε αποζημίωση της ενάγουσας, απορριπτομένης ως ουσιαστικά αβάσιμης της σχετικής ενστάσεως του περί αδυναμίας καθαρισμού του σημείου του δαπέδου όπου ήταν τοποθετημένος ο κλίβανος λόγω του αυξημένου βάρους του.

Όσον αφορά το ύψος της αποζημίωσης,

σύμφωνα με τα διδάγματα της κοινής πείρας και τα προσκομιζόμενα τιμολόγια, η αποζημίωση, που δικαιούται η ενάγουσα προς αποκατάσταση της ως άνω φθοράς, είναι για τρίψιμο μαρμάρινου δαπέδου επιφανείας 120 τμ ποσό 1.770 Ευρώ (= 1500 Ευρώ + 18% ΦΠΑ) [βλ το υπ' αριθμ. .../5-12-2004 τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών του Χ. Τ.], για αμοιβή δύο εργατών για απόξεση των σκασμένων χρωμάτων και λείανση τοίχων και οροφής, οι οποίοι πραγματοποίησαν οκτώ ημερομίσθια προς 40 Ευρώ την ημέρα, 320,00 Ευρώ (βλ κατάθεση μάρτυρος ενάγουσας), για αγορά χρωμάτων και ειδικότερα για πλαστικό Vitex 10/1 X 5 X 35 Ευρώ = 175,00 Ευρώ, για Ακριδικό Vitex 10/1 X 5 X 45 Ευρώ = 225,00 Ευρώ, για χρωμοσυνθέσεις 10/1 X 6 X 42 Ευρώ = 252,00 Ευρώ, ήτοι συνολικά για αγορά χρωμάτων, που απαιτήθηκαν για όλο το μίσθιο 652,00 Ευρώ πλέον ΦΠΑ εκ 18% εκ 117,36 Ευρώ (βλ το υπ' αριθμ. .../25-11-2004 Δελτίο αποστολής - Τιμολόγιο Πώλησης N. N.), για εργασίες βαψίματος του μισθίου συνολικής επιφανείας 548 τμ, και ειδικότερα για βάψιμο τοίχων επιφανείας 432 τμ X 3 Ευρώ = 1296 Ευρώ, για βάψιμο με λαδομπογιά (χρωμοσυνθέσεις) τοίχων επιφανείας 115,6 τμ X 4,5 Ευρώ = 520,20 Ευρώ, ήτοι συνολικά για εργασίες βαψίματος τοίχων ποσό 1.816,20 Ευρώ πλέον ΦΠΑ εκ 18%, ήτοι συνολικό ποσό 2.143,11 Ευρώ (βλ το υπ' αριθμ. .../6-12-2004 τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών Θ. Χ.). Ήτοι η συνολική δαπάνη για την αποκατάσταση των φθορών του μισθίου ανέρχεται στο ποσό των 1.770 Ευρώ + 320,00 + 769,36 + 2.143,11 Ευρώ = 5.002,47 ευρώ, το οποίο και πρέπει να υποχρεωθεί να καταβάλει ο εναγόμενος ως αποζημίωση για την φθορά που επέφερε στο δάπεδο και στους τοίχους του μισθίου. Συνεπώς, πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή η αγωγή ως ουσία βάσιμη, για το ποσό των 5.002,47 ευρώ, που παριστά

την περιουσιακή ζημία της ενάγουσας{...} }

382/2005(Ειδική)

Δικαστής: Τριανταφυλλίδη Άλεγρα

Δικηγόροι: Θωμάς Παπαλιάγκας, Γραμματί Κούκου

Αν ο ορισμένος χρόνος δε δικαιολογείται από τη φύση της σύμβασης ή τις ανάγκες της επικείρωσης, ή η εργασία ικανοποιεί πάγιες και τακτικές ανάγκες, τότε οι διαδοχικές συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου θεωρούνται ως μια ενιαία σύμβαση.

Οι Οδηγίες της Ε. Ε. αποτελούν παράγωγο κοινοτικό δίκαιο και δεσμεύουν τα κράτη - μέλη της. Αν οι κανόνες της Οδηγίας είναι σαφείς και ορισμένοι, δεκτικοί απευθείας εφαρμογής, αλλά δεν ενσωματώθηκαν στο εθνικό δίκαιο, οι ιδιώτες μπορούν να την επικαλεστούν έναντι του κράτους (κάθετη ισχύς Οδηγίας), ενώ αν δεν είναι σαφείς, απαιτείται έκδοση πράξης του εθνικού νομοθέτη που τους καθιστά εσωτερικό δίκαιο (οριζόντια ισχύς).

Ευρωπαϊκή Οδηγία ως προς τη διάρκεια των συμβάσεων εργασίας, βάσει της οποίας, προς αποτροπή κατάχρησης εκ των διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου, τα κράτη - μέλη πρέπει να καθορίζουν αντικειμενικούς λόγους που δικαιολογούν την ορισμένη διάρκεια, δικαιούμενα σε ευνοϊκότερες δ/ξεις για τους εργαζόμενους. Εξαιρέσεις από την άνω ρύθμιση. Η ρήτρα αυτή της οδηγίας δεν περιέχει κανόνες σαφείς, δεκτικούς απευθείας προσαρμογής αλλά παρέχει στον εσωτερικό νομοθέτη ευρεία διακριπή ευχέρεια για τα μέτρα μεταφοράς της στο εσωτερικό δίκαιο.

Μη υπεροχή αυτής έναντι του Συντάγματος, καθ όσον εισάγει, μη ανεκτή, έμμεση, πέραν της προβλεπόμενης, αναθεώ-

ροσή του και αποτελεί επέμβαση του κοινοτικού νομοθέτη στη δημόσια διοίκηση από δευτερεύουσα πηγή κοινοτικού δικαίου.

Καθορισμός με το π.δ. 81/03 αντικειμενικών λόγων που δικαιολογούν τη, χωρίς περιορισμό, σύναψη ή ανανέωση συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου. Κι αν ακόμη το π.δ. τούτο έχει εφαρμογή στο Δημόσιο τομέα για τις μετά την έναρξη ισχύος του συναφθείσες συμβάσεις, δεν ισχύει στο βαθμό που αντίκειται στο άρθρο 103 παρ. 7 του Συντάγματος, γιατί τόσο το εν λόγω π.δ. δύστικο και ο ν. 2112/1920, δεν αποκτούν υπερνομοθετική - κοινοτική ισχύ παραμερίζοντας αντίθετες συνταγματικές δίξεις.

Το δημόσιο, ως εργοδότης με σκοπό τη θεραπεία του δημόσιου συμφέροντος μπορεί να απασχολεί προσωπικό για αντιμετώπιση εποικιακών ή άλλων περιοδικών ή πρόσκαιρων αναγκών με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, οι οποίες δε μετατρέπονται σε αορίστου.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 643 και 669 ΑΚ προκύπτει ότι σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου υπάρχει όταν η χρονική διάρκεια της δεν καθορίζεται και δεν συνάγεται ούτε από το είδος και το σκοπό της, ούτε έχει συμφωνηθεί από τους συμβατλόμενους. Αντίθετα ορισμένου χρόνου σύμβαση υπάρχει όταν η διάρκεια της είναι σαφώς καθορισμένη, είτε συμφωνήθηκε ρητά ή σιωπηρά, είτε γιατί προκύπτει από το είδος και το σκοπό της σύμβασης εργασίας.

Εξάλλου από τις διατάξεις των άρθρων 1 και 8 του Ν. 2112/1920, οι οποίες ορίζουν ότι οι διατάξεις του νόμου αυτού εφαρμόζονται και επί συμβάσεως εργασίας ορισμένου χρόνου, εάν ο καθορισμός της διάρκειας αυτής δεν δικαιολο-

γείται από τη φύση της συμβάσεως αλλά τέθηκε σκόπιμα προς καταστρατήγηση των διατάξεων του νόμου αυτού περί καταγγελίας της υπαλληλικής συμβάσεως, συνάγεται ότι ο καθορισμός ορισμένης χρονικής διάρκειας της σύμβασης εργασίας είναι δικαιολογημένος από τη φύση αυτής, όταν όχι μόνο η σύμβαση, ως εκ του είδους και του σκοπού της εργασίας, έχει το χαρακτήρα σύμβασης ορισμένου χρόνου, αλλά και όταν η διάρκεια της υπαγορεύεται από αποχρώντα λόγο αναγόμενο ιδίως στις ιδιαιτερες συνθήκες λειτουργίας της επιχείρησης (ανάγκες εργοδότη, εποχικός χαρακτήρας λειτουργίας της επιχείρησης, αθεβαιότητα για το μέλλον αυτής κ.λ.π.). Όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτές η κατάρτιση συμβάσεως ορισμένου χρόνου δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έγινε σκόπιμα για να καταστραπηθούν οι διατάξεις περί καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας αορίστου χρόνου (ΑΠ 299/1984 ΔΕΝ 1985.217). Αντίθετα αν η συνομολόγηση ορισμένου χρόνου δεν δικαιολογείται από τη φύση της συμβάσεως ή τις ανάγκες της επιχειρήσεως, όπως συμβαίνει και όταν η εκτελούμενη εργασία ικανοποιεί πάγιες και τακτικές ανάγκες της, οι διαδοχικές συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου θεωρούνται ως μια ενιαία σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου (ΑΠ 1369/99 αδημ., ΑΠ 1629/81 ΕΕργΔ 41. 230, ΕΘ 1989/1997 Αρμ. 1997, 1042, Βλαστός Ατομικό Εργατικό Δίκαιο παρ. 1132-1136, Ντάσιος, Εργατικό Δικονομικό Δίκαιο, παρ. 397, Ζερδελή, Το Δίκαιο της Καταγγελίας 1995 αριθ. 865, 866 σελ. 506). Όμως κατά τη κρατούσα και ορθή νομολογία, στις συμβάσεις εργασίας που συνάπτει το Δημόσιο ή τα ΝΠΔΔ δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 8 παρ. 3 Ν. 2112/1920 και κατά συ-

νέπεια οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου δεν μετατρέπονται σε συμβάσεις αορίστου χρόνου. Ειδικότερα τα προαναφερθέντα νομοθετήματα και κυρίως το ΠΔ 410/1988 ρυθμίζουν εξαντλητικά τα θέματα καταστάσεως προσωπικού με σχέση ιδιωτικού δικαίου του Δημοσίου των ΟΤΑ και των ΝΠΔΔ και τον χαρακτήρα των συμβάσεων ως ορισμένου χρόνου, απειλώντας μάλιστα και ποινικές κυρώσεις για την περίπτωση παραβάσεως καταστραπγήσεως των διατάξεων (ΑΠ 1376/199 ΔΕΝ 2000, 853 ΑΠ 80/2000 ΔΕΝ 855, ΑΠ 1331/1997 ΔΕΝ 1997 1125, Λεβέντης ΔΕΝ 59, σελ. 826 και ΔΕΝ 56, σελ. 844).

Με την Οδηγία 1999/70/E.K. του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 28ης Ιουνίου 1999, η οποία αποσκοπεί στην υλοποίηση της συμφωνίας πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου, που συνήφθη μεταξύ διεπαγγελματικών οργανώσεων γενικού χαρακτήρα (CES, ONICE και CEEP), επιδιώκεται αφενός μεν "η θελτίωση" της ποιότητας εργασίας ορισμένου χρόνου με τη διασφάλιση της εφαρμογής της αρχής της μη διάκρισης μεταξύ εργαζομένων ορισμένου και εργαζομένων αορίστου χρόνου και αφετέρου η καθιέρωση ενός πλαισίου για να αποτραπεί η κατάχρηση που προκαλείται από τη χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων η εργασιακών σχέσεων ορισμένου χρόνου. Με το άρθρο 2 της ως άνω Οδηγίας επιβλήθηκε στα κράτη - μέλη η υποχρέωση να θέσουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι απαραίτητες για να συμμορφωθούν με αυτή το αργότερο στις 10-7-2001 και σε κάθε περίπτωση μέχρι τις 10-7-2002. Εξάλλου σύμφωνα με τη ρύτρα 2 του παραρτήματός της, η άνω Οδηγία εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζόμενους ορισμένου χρόνου που έχουν σύμ-

βαση στη σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου, όπως αυτές καθορίζονται από τη νομοθεσία, τη ΣΣΕ ή την πρακτική του κάθε κράτους μέλους.

Η ως άνω οδηγία δεν εφαρμόζεται κατά την ίδια ρύτρα 2 μόνον σε σχέσεις βασικής επαγγελματικής κατάρτισης και τα συστήματα μαθητείας, καθώς και σε συμβάσεις η σχέσης εργασίας που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο ενός ειδικού δημόσιου ή από το δημόσιο υποστηριζόμενου προγράμματος κατάρτισης ένταξης και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Επίσης κατά το προϊόντο της συμφωνίας, το πλαίσιο ή συμφωνία εφαρμόζεται στους εργαζόμενους ορισμένου χρόνου, εξαιρουμένων εκείνων που έχουν τοποθετηθεί από ένα πρακτορείο παροχής προσωρινού προσωπικού στη διάθεση μιας επικείρωσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 189 (ήδη 249 III της συνθήκης EK) το Συμβούλιο αυτοτελώς ή από κοινού Ευρ. Κοινοβ., ή η επιτροπή εκδίδουν, προς εκπλήρωση των καθηκόντων τους, μεταξύ άλλων κανονισμούς και οδηγίες. Ο κανονισμός έχει γενική ισχύ. Είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος - μέλος. Η οδηγία δεσμεύει κάθε κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αλλά αφήνει την επιλογή του τύπου και των μέσων στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών. Μόνον αν η οδηγία περιέχει κανόνες σαφείς και ορισμένους, δεκτικούς απευθείας εφαρμογής δηλ. χωρίς αιρέσεις η περιθώρια επιλογής, η παράλειψη του εθνικού νομοθέτη να μεταφέρει την οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο συνεπάγεται την άμεση ισχύ της (άμεσα αποτελέσματα). Η ισχύς αυτή όμως εκτείνεται μόνον κατά του κράτους μέλους και των αντίστοιχων κρατικών φορέων και επεκτείνεται στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών. Είναι δηλ. κάθετη κι όχι οριζόντια. Η ορι-

ζόντια ολοκληρώνεται μόνο με την έκδοση πράξης του εθνικού νομοθέτη που την καθιστά εσωτερικό δίκαιο πράξης του εθνικού νομοθέτη που την καθιστά εσωτερικό δίκαιο (ΑΠ 23/1998 Ελλ.Δν 39.793, Χ. Συνοδινός ΕΕμπ.Δικ. 1997 σελ. 619, Π. Στάγκος - Ε. Σαχπεκίδου Δίκαιο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της ΕΕ σελ. 200, 206, Σ. Πακουμέλος Ευρωπαϊκό Δίκαιο σελ. 96.146, επ.).

Στην προκειμένη περίπτωση η οδηγία με την ρίτρα 5 ορίζει τα ακόλουθα : “1. Για να αποτραπεί η κατάχροση που μπορεί να προκύψει από την χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, τα κράτη - μέλη, ύστερα από διαβούλεύσεις με τους κοινοτικούς εταίρους σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, συλλογικές συμβάσεις ή πρακτική ή και οι κοινοτικοί εταίροι, όταν δεν υπάρχουν ισοδύναμα νομοθετικά μέτρα, για την πρόληψη των καταχρήσεων λαμβάνουν κατά τρόπο που να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες ειδικών τομέων ή και κατηγοριών εργαζομένων, ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέτρα : α) αντικειμενικούς λόγους που να δικαιολογούν την ανανέωση τέτοιων συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας, β) τη μέγιστη συνολική διάρκεια διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, γ) τον αριθμό των ανανέωσεων τέτοιων συμβάσεων ή σχέσεως εργασίας...”. Επίσης, κατά τη διάταξη της παραγράφου 1 της ρίτρας 8 του ίδιου παραρτήματος, τα κράτη - μέλη ή/ και οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν να διατηρήσουν ή να εισαγάγουν ευνοϊκότερες διατάξεις για τους εργαζόμενους από τις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας, με τη ρίτρα 2 του παραρτήματος της οδηγίας αυτή εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζόμενους.

Είναι φανερό ότι η ρίτρα αυτή (5) της οδηγίας δεν περιέχει κανόνες σαφείς και

ορισμένους, δεκτικούς απευθείας προσαρμογής αλλά ορίζει μόνο το στόχο της αποτροπής της κατάχροσης που μπορεί να προκύψει από την χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου και παρέχει στον εσωτερικό νομοθέτη ευρεία διακριτική ευχέρεια για τα μέτρα μεταφοράς της στο εσωτερικό δίκαιο (Μον. Πρωτ. Τρικάλων 702/2003 Αρχ. Νομ. 857 - 861, Μον. Πρωτ. Τρικάλων 701/2003 ΝΟΜΟΣ, Μον. Πρωτ. Τρικάλων 66/2004 αδημ. ΜΠ Κοζ. 282/2003, ΝΟΜΟΣ, ΜΠ Βερ. 521/2003 ΝΟΜΟΣ, με αμφιθολία αν η οδηγία περιέχει κανόνα δικαίου επαρκώς ακριβή και η Φ. Δερμιτζάκη εις Επιθ. Εργ. Δικ. 2003, σελ. 656 σημ. 21 στο τέλος αντθ. Βλ. Εφ. Κρήτης 446/2002, Ε Εργ Δ 62. 673, ΜΠ Θηβ. 284/2003, ΔΕΕ 2003. 1101, Μον. Πρ Καλ. 66/03, ΕΕργ Δ 62. 1227, Μον. Πρ Αθ. 311/03, 575/03, 578/03, 1872/03, 1976/03 αδημ. Μ Π Αθ 2550/2003 ΕΕργ Δικ. 63, 339 όπου και περαιτέρω παραπομπές). Ήδη η Ελληνική Δημοκρατία με το ΠΔ 81/2003 επιδιώκει την μεταφορά της οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη καθορίζοντας αντικειμενικούς λόγους που δικαιολογούν τη χωρίς περιορισμό κατάρτιση συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, τη μέγιστη διάρκεια και το συνολικό αριθμό αυτών. Η ισχύς του διατάγματος αυτού αρχίζει από τη δημοσίευση του στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως (αρθρ. 9) δηλ. από 2-4-2003.

Από τη μη διάκριση των εργαζομένων με σύμβαση ή σχέση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου ανέκυψε zήτημα για το αν η οδηγία καλύπτει και το πρωσωπικό που, απασχολείται, στο Δημόσιο ή στον ευρύτερο Δημόσιο τομέα με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου δεδομένου α) ότι η οδηγία εκδόθηκε προκειμένου να ρυθμίσει την εντατική χρήση της σύμβασης ορισμένου χρόνου ως εργαλείου που

διευκολύνει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων στις καινούργιες οικονομικές συνθήκες και β) στην οδηγία γίνεται επανειλημμένα η χρήση του όρου “επιχείρηση” (Βλ. Γνμδ. ΝΣΚ 176/2003). Είναι γεγονός ότι στο αρχικό σχέδιο πδ είχε διατυπωθεί επιφύλαξη για το 103 του Συντ. και της συναφούς Νομοθεσίας, επιφύλαξη που δεν διατηρήθηκε στο πδ που επεξεργάσθηκε το Στ. Ε. (Βλ. Βερβεσό, Η προστασία της εργασίας κλπ. ΕΕργΔικ. 61, 706 και για το σχέδιο σελ. 1197). Στο διάταγμα που επεξεργάσθηκε το ΣτΕ περιελήφθη ως αντικειμενικός λόγος που δικαιολογεί την σύναψη συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, μεταξύ των άλλων και αν η σύναψη της σύμβασης για ορισμένο χρόνο επιβάλλεται από διάταξη νόμου ή κανονιστική διάταξη ή αν ο εργαζόμενος αμείβεται από πιστώσεις του κρατικού προϋπολογισμού νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου που προσδιορίζονται σύμφωνα με το προϋπολογισμό για εργασία ορισμένου χρόνου. Κατά τη νομοπαρασκευαστική επεξεργασία του σχεδίου του πδ 81/2003 από το Ε' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας κρίθηκε ότι “το εδάφιο, κατά το οποίο συντρέχει αντικειμενικός λόγος που επιτρέπει τη χωρίς περιορισμό ανανέωση συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου “αν η σύναψη σύμβασης για ορισμένο χρόνο επιβάλλεται από διάταξη νόμου ή κανονιστική διάταξη”, είναι νόμιμο μόνο υπό την προϋπόθεση ότι η σχετική πρόβλεψη του νόμου ή της κανονιστικής διάταξης δικαιολογείται από έναν από τους ουσιαστικούς αντικειμενικούς λόγους που θεσπίζονται με τις λοιπές διατάξεις της ίδιας παραγράφου” (βλ. Πρακτικό Συμβουλίου Επικρατείας 574/2002 Τμ. ΕΕργΔ 62.61). Πάντως σε κάθε περίπτωση ως πρώτος, από τους ενδεικτικά απαριθμούμενους αντικειμενικούς λόγους

στο Π.Δ. αναφέρεται η μορφή ή το είδος ή η δραστηριότητα του εργοδότη ή της επιχείρησης.

Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών του άρθρου 5 του π.δ συνάγεται ότι δικαιολογητικός λόγος κατάρτισης συμβάσεων ορισμένου χρόνου με το Δημόσιο και τον ευρύτερο Δημόσιο τομέα συντρέχει διότι ο εργοδότης - το Δημόσιο - έχει ως αποστολή να θεραπεύει το Δημόσιο συμφέρον, όπως αυτό προσδιορίζεται από την πολιτική της Κυβέρνησης που εκλέγει ο λαός (άρθρο 82 παρ. 1 Σύντ.), η διάταξη που επιτρέπει, την κατάρτιση συμβάσεων ορισμένου χρόνου αποτελεί συνάρτηση της πολιτικής αυτής και οι πιστώσεις διατίθενται σε συνάρτηση με την πολιτική αυτήν αλλά και με τις διατάξεις αυτές ώστε να καταστεί δυνατή η εφαρμογή της (Βλ. Τάχος Επιθ. Εργ. Δικ. 63, σελ. 129, 130).

Περαιτέρω σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρ. 103 παρ. 7 του Συντ. 1975/86/2001 η πρόσληψη υπαλλήλων στο Δημόσιο και στον ευρύτερο Δημόσιο τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, πλην των περιπτώσεων της παρ. 5, γίνεται με διαγωνισμό είτε με επιλογή σύμφωνα με προκαθορισμένα και αντικειμενικά κριτήρια και υπάγεται τον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής, όπως ο νόμος ορίζει. Με τη διάταξη αυτή είναι φανερό ότι επιδιώχθηκε να περιορισθεί η δυνατότητα του κοινού νομοθέτη να προσλαμβάνει το προσωπικό που αναφέρεται σ' αυτήν με άλλον τρόπο εκτός από διαγωνισμό ή επιλογή με προκαθορισμένα και αντικειμενικά κριτήρια κάτω από τον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής.

Περαιτέρω με την παρ. 8 του ίδιου άρθρου ορίσθηκε ότι νόμος ορίζει την χρονική διάρκεια των σχέσεων εργασίας 1- διωτικού δικαίου στο Δημόσιο και τον ευρύτερο Δημόσιο τομέα, όπως καθορίζεται κάθε φορά, για την κάλυψη είτε οργανι-

κών θέσεων και πέραν των προβλεπόμενων στο πρώτο εδ. της παρ. 3, είτε πρόσκαιρων, είτε απρόθλεπτων και επειγουσών αναγκών κατά το δεύτερο εδάφιο της παρ.2. Περαιτέρω απαγορεύθηκε ρυτά στο κοινό νομοθέτη (τυπικό ή κανονιστικό) η μονιμοποίηση προσωπικού που υπάγεται στο πρώτο εδάφιο ή η μετατροπή των συμβάσεων του σε αορίστου χρόνου, απαγορεύσεις που ισχύουν και ως προς τους απασχολούμενους με σύμβαση έργου.

Με τις διατάξεις αυτές οι διάρκεια των σχέσεων εργασίας ιδιωτικού δικαίου στο Δημόσιο και τον ευρύτερο Δημόσιο τομέα είτε αυτές καλύπτουν οργανικές θέσεις και πέραν των προβλεπομένων στο πρώτο εδ. της παρ. 3 είτε πρόσκαιρες, είτε απρόθλεπτες και επειγουσες ανάγκες κατά το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 ορίζεται από το νόμο. Είναι χαρακτηριστική χρήση του όρου “σχέσεις” εργασίας ιδιωτικού δικαίου, έννοια που περιλαμβάνει όχι μόνο τις δυνάμει συμβάσεις σχέσεις εργασίας αλλά και τις εν τοις πράγμασι σχέσεις εργασίας. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 1. εδ. α του Ν 2190/1994 το εναγόμενο για την πρόληψη προσωπικού, είτε τακτικού με σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου, είτε έκτακτου με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, υπόκειται στις διατάξεις των άρθρων 15-24 του, ως άνω νόμου.

Από το συνδυασμό δε των διατάξεων του άρθρου 21 παρ. 1 και 2 Ν. 2190/1994 σαφώς συνάγεται ότι το εναγόμενο δύναται να απασχολεί προσωπικό με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου για αντιμετώπιση εποχιακών ή άλλων περιοδικών ή πρόσκαιρων αναγκών, στην περίπτωση όμως αυτή, η διάρκεια απασχόλησης του προσωπικού δεν μπορεί να υπερβαίνει τους οκτώ μήνες μέσα σε συνολικό χρονικό διάσποντα δώδεκα μηνών. Πα-

ράταση ή σύναψη νέας σύμβασης εργασίας κατά το ίδιο ημερολογιακό έτος ή μετατροπή σε σύμβαση αορίστου χρόνου είναι άκυρες. Και αν ηθελε γίνει δεκτό ότι το πδ. έχει εφαρμογή στο Δημόσιο τομέα και οι διατάξεις νόμου που επιβάλλουν την σύναψη της σύμβασης εργασίας ως ορισμένου χρόνου χωρίς να συντρέχει αντικειμενικός λόγος υποχωρούν ενώπιον του κοινοτικής προέλευσης κανόνα του πδ δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι οι προαναφερθείσες συνταγματικές αυτές διατάξεις υποχωρούν και αυτές με βάση την αρχή της υπεροχής του Κοινοτικού Δικαίου. Μια τέτοια παραδοχή ότι δηλ. ο κανόνας που θεσπίζεται με την οδηγία τροποποιεί τη συνταγματική διάταξη του άρθρ. 103, υπερισχύουσα αυτής δυνάμει του από τη νομολογία του ΔΕΚ κανόνος υπεροχής του Κοινοτικού Δικαίου έναντι κάθε διατάξεως του εθνικού Δικαίου δηλ. και Συνταγματικής, εισάγει, μη ανεκτή έμμεση, με οδηγία, εκ του άρθρου 28 αναθεώρηση του Συντάγματος πέραν της προβλεπόμενης από το άρθρο 110 (βλ. Τάχο ο.π. Ε. Βενιζέλος, Τα όρια της Αναθεώρησης του Συντάγματος σελ. 237, Ι. Κρατερός, Ο Έλληνας Δικαστής ως εφαρμοστής του Κοινοτικού Δικαίου Επιθ. Ευρ. Δικ. 1985, 1-2, σελ. 90) και αποτελεί επέμβαση του Κοινοτικού Νομοθέτη στην άσκηση της δημόσιας διοίκησης από δευτερεύουσα πηγή κοινοτικού δικαίου που στόχο έχει όχι την άμεση παραγωγή εννόμων συνεπιειών αλλά την προσέγγιση των εννόμων τάξεων των κρατών μελών.

Η ενάγουσα με την υπό κρίση αγωγή της, κατ' εκτίμηση του περιεχομένου της, εκθέτει ότι από 26-3-2002 έως 24-8-2004 εργαζόταν ως υπάλληλος γραφείου, στο εναγόμενο νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, με αλλεπάλληλες ετήσιες συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας οι οποίες κατ' επίφαση ονομάζονται από το εναγόμενο “συμβάσεις ανάθεσης έργου”. Ότι η μη

επαναπρόσληψή της στις 24-8-2004, ισοδυναμεί με καταγγελία της εν λόγω σύμβασης, η οποία είναι άκυρη γιατί έγινε άτυπα. Ζητεί, ως εκ τουτού, να αναγνωρισθεί ότι συνδέεται με το εναγόμενο με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, να αναγνωρισθεί η ακυρότητα της καταγγελίας, να υποχρεώθει το εναγόμενο να αποδέχεται τις νομίμως και προσκόντως προσφερόμενες υπηρεσίες της με την απειλή κατ' αυτού χρηματικής ποινής 1000 ευρώ για κάθε ημέρα άρνησης του, άλλως να υποχρεώθει να καταβάλει την νόμιμη αποζημίωση, να κηρυχθεί η απόφαση προσωρινώς εκτελεστή και να καταδικασθεί το αντίδικο στη δικαστική της διαπάνω.

Η αγωγή παραδεκτά φέρεται προς συνάπτηση ενώπιον του αρμοδίου αυτού καθύλων και κατά τόπο Δικαστήριο και κατά την προκειμένη ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών (αρθρ. 663, 666 επ. ΚΠολΔ). Ωστόσο, η αγωγή είναι μη νόμιμη σε σχέση με το αρθρ. 8 πρ. 2 ν. 2112/1920, σύμφωνα με τα εκτιθέμενα στη μείζονα σκέψη, καθόσον πρόκειται για συμβάσεις με το Δημόσιο ρυθμιζόμενες από το ν. 2190/1994, το ΠΔ 410/1988 και το ΠΔ 81/2003. Ειδικότερα, ως προς το ΠΔ 81/2003, και αν ακόμα υποτεθεί ότι αναπτύσσει για τις μετά την 2-4-2003 (ημερομηνία έναρξης 1-συχός τους) συναφθείσες συμβάσεις στο Δημόσιο τομέα, δεν ισχύει στο βαθμό που αντίκειται στο αρθρ. 103 παρ. 7 του Συντάγματος, γιατί τόσο το εν λόγω πρεδρικό διάταγμα όσο και ο ν. 2112/1920, δεν αποκτούν υπερνομοθετική - κοινοτική ισχύ παραμερίζοντας αντίθετες συνταγματικές διατάξεις που προαναφέρθηκαν. Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί η αγωγή ως μη νόμιμη, ενώ τα δικαστικά έξιδα να συμψηφιστούν μεταξύ των διαδίκων για το λόγο ότι η ερμηνεία των κανό-

νων δικαίου που εφαρμόστηκαν εν προκειμένω, ήταν ιδιαίτερα δυσχερής (αρθρ. 179 ΚΠολΔ).

3351/2005 (Ασφ. μέτρα)
Πρόδεδρος: Βασ. Στέφος
Δικηγόροι: Αποστ. Αετόπουλος, Ζωή Περιλή

Αναστολή πλειστηριασμού, κατ ανώτατο δριο, επί εξάμηνο, αρχόμενο από την επόμενη μέρα του αρχικού πλειστηριασμού, που ορίστηκε με την αρχική περίληψη κατασχετήριας έκθεσης, ανεξάρτητα αν αυτός ανεστάλη ή ματαιώθηκε, ή αν επισπεύδεται από τον κατασχόντα ή άλλον υποκατασταθέντα δανειστή.

Η αναστολή πλειστηριασμού με κοινή συναίνεση επισπεύδοντος και οφειλέτη αποτελεί δικονομική δεσμευτική συνδικαλοπραξία, για την κατάρτιση της οποίας δεν απαιτείται αναγκαίως η τήρηση συμβολαιογραφικού τύπου, τον οποίο για διαφορετικό σκοπό αξιώνει το 1019 παρ. 2 ΚΠολΔ και η οποία πρέπει να γίνεται μέσα στο 6μηνο από την αρχική μέρα του πλειστηριασμού.

Στην 6μηνη αναστολή υπολογίζεται ο χρόνος των αναστολών που χορηγούνται εφάπαξ ή διαδοχικώς με δικαστική απόφαση, ο χρόνος της εκούσιας αναστολής και της ματαιώσης, λόγω διόρθωσης της περιληψης κατασχετήριας έκθεσης.

Η αιτούσα ζητεί να ανασταλεί για έξι (6) μήνες ο αναγκαστικός πλειστηριασμός της αναφερόμενης στην αίτηση ακίνητης περιουσίας της, που επισπεύδεται από την καθής με την ΣΤ' επαναληπτική περιληψη κατασχετήριας έκθεσης της δικαστικής επιμελητηριας Α. Κ. και έχει προσδιοριστεί για την 28-9-2005. Η αίτηση αρμοδίως εισάγεται για να συντηθεί ενώπιον αυτού του δικαστηρίου κατά τη

διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρα 933 και 686 ΚΠολΔ) και είναι νόμιμη, στηριζόμενη στη διάταξη του άρθρου 1000 του ΚΠολΔ. Πρέπει, επομένως, να ερευνηθεί περαιτέρω και, ως προς την ουσιαστική βασιμότητά της.

Σύμφωνα με το άρθρο 1000 εδ. α' Κ.Πολ.Δ., όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του, όσον αφορά τη διάταξη αυτή, με το άρθρο 4 παρ. 25 του Ν. 2298/1995, που ισχύει από 4-4-1995, παρέχεται δυνατότητα αναστολής έως έξι (6) κατ' ανώτατο όριο μήνες. Σκοπός του νομοθέτη είναι να οριοθετήσει χρονικά τη δυνατότητα ελεύθερης εκτίμησης της συνδρομής των προϋποθέσεων του άρθρου 1000, ώστε να προστατεύσει έτσι αποτελεσματικά τον επισπεύδοντα και τους άλλους δανειστές από τη χορήγηση μεγάλης διάρκειας αναστολής. Ο χρόνος της αναστολής του πλειστηριασμού δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως δικαίωμα του οφειλέτη - καθού η εκτέλεση, με βάση το οποίο θα καλυσιεργεί και εμποδίζει την ικανοποίηση των δανειστών, φροντίζοντας για τη μη περάτωση της εκτελεστικής διαδικασίας, αλλά ως μέτρο του νόμου, ώστε να αποτραπεί η κατακύρωση σε εξευτελιστική τιμή και να βρεθεί κάποιος τρόπος ισορρόπησης των αντίμαιων συμφερόντων δανειστή και οφειλέτη. Κατά την ίδια ως άνω διάταξη κρίσιμος χρόνος για τον υπολογισμό έναρξης του εξαμήνου αναστολής του άρθρου 1000 είναι ο πλειστηριασμός που αρχικά ορίστηκε, ανεξάρτητα από το αν αυτός ανεστάλη ή ματαιώθηκε, καθώς και από το αν είχε επισπευθεί αυτός από τον κατασχόντα ή οποιονδήποτε άλλον δανειστή που υποκαταστάθηκε. Συνεπώς πρόκειται για τον πλειστηριασμό που ορίστηκε με το αρχικό πρόγραμμα και ήδη με την αρχική περίληψη κατασχετήριας έκθεσης (βλ. Βαθρακοκόλη, υπ' άρθρο 1000 Κ.Πολ.Δ., σελ. 297, απρ. 26). Η ε-

ξάμπνη προθεσμία αρχίζει από την επόμενη ημέρα του αρχικού πλειστηριασμού. Λαμβάνεται υπόψη ο με την περίληψη κατασχετήριας έκθεσης καθορισμός του χρόνου ενέργειας του πλειστηριασμού, οπότε και οριστικοποιείται η ημερομηνία διενέργειας αυτού. Ο νομοθέτης παρέχει ευχέρεια αναστολής του πλειστηριασμού επί εξάμπνο με βάση την όλη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης και όχι την ορισμένη περίληψη της κατασχετήριας έκθεσης, εναντίον της οποίας βάλλει ο διώκων την αναστολή. Στην χρονική διάρκεια του εξαμήνου υπολογίζεται ο χρόνος των αναστολών που χορηγούνται εφάπαξ ή διαδοχικώς με δικαστική απόφαση.

Η εκούσια αναστολή του πλειστηριασμού ή η αναστολή αυτού με κοινή συναίνεση επισπεύδοντος και οφειλέτη αποτελεί δικονομική συνδικαλοπραξία, με την οποία η διενέργεια πλειστηριασμού αναστέλλεται για ορισμένο χρονικό διάστημα κατά τρόπο δεσμευτικό (τουλάχιστον για τον επισπεύδοντα δανειστή), που αποτελεί έκφανση της αυτονομίας της ιδιωτικής βούλησης και ήδη βρίσκει εμμέσως έρεισμα στη διάταξη του άρθρου 1019 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ., η οποία εξαιρεί και δεν συνυπολογίζει για την ανατροπή της κατάσχεσης όχι μόνο το χρόνο που χορηγήθηκε με δικαστική απόφαση, αλλά και το χρόνο αναστολής που χορηγήθηκε με κοινή συναίνεση του επισπεύδοντος και του οφειλέτη, η οποία βεβαιώνεται με συμβολαιογραφική πράξη. Για την ισχύ της συμφωνίας αυτής που επιφέρει αναστολή της διαδικασίας του πλειστηριασμού (άνευ ετέρου, χωρίς ειδικότερα να απαιτείται δικαστική απόφαση που να τη διατάσσει), δεν απαιτείται αναγκαίως η τίρηση συμβολαιογραφικού τύπου, τον οποίο για διαφορετικό σκοπό αξιώνει το 1019 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ. ούτε η κατάρτιση αυτής ενώ-

πιον του επί του πλειστηριασμού υπαλλήλου. Όμως το περιεχόμενο της συμφωνίας αυτής πρέπει να προσαρμόζεται προς τη λειτουργία του αντιστοίχου θεσμού και ιδίως προς τη με το άρθρο 1000 ρύθμιση του θεσμού της αναστολής, δηλαδή η συμφωνία πρέπει να γίνεται μέσα στα πλαίσια του άρθρου 1000 και ειδικότερα μέσα στην οριζόμενη από αυτό εξάμηνη χρονική οριοθέτηση από την αρχική ημέρα του πλειστηριασμού.

Με βάση τα παραπάνω στο εξάμπνο υπόλογιζεται εκτός από το χρόνο της χορηγούμενης με δικαστική απόφαση αναστολής και εκείνος της εκούσιας αναστολής (με κοινή συναίνεση) και της ματαίωσης λόγω διόρθωσης της περιληψης κατασχετήριας έκθεσης. Ο χρόνος ματαίωσης ή εγκατάλειψης της διαδικασίας του πλειστηριασμού δεν αποτελεί αναστολή, πλην όμως ο νόμος αφετηριάζει το χρονικό διάστημα της χορηγούμενης αναστολής από της ημερομηνίας, η οποία προσδιορίστηκε αρχικώς ως ημερομηνία διενεργείας του, δηλαδή ορίστηκε με την πρώτη περίληψη κατασχετήριας έκθεσης. Δεν τίθεται θέμα εξαντλήσεως εξαμίνου προθεσμίας, αλλά θέμα αδυναμίας απομάκρυνσης πέραν του εξαμίνου από την ημερομηνία, η οποία καθορίστηκε ως χρόνος διενέργειας του πλειστηριασμού με την αρχική περιληψη κατασχετήριας έκθεσης. Και τούτο για να μνη επωφελείται ο καθού η εκτέλεση από τη ματαίωση ή εγκατάλειψη της διαδικασίας ή τη συμβατική αναστολή και έτσι διαιωνίζεται η διαδικασία, η οποία αποκεντρώνει το αντικείμενο της εκτέλεσης και την οποία ο νόμος ποικιλοτρόπως προσπαθεί να περιορίσει χρονικά (βλ. I. Μπρίνια, Αναγκαστική Εκτέλεσις, τόμ. 4ος, σελ. 1750 επ., παρ. 560 και 560 γ', Βαθρακοκοίλη, δ.π., σελ. 299, παρ. 28).

Από την εκτίμηση της ενόρκου κατα-

θέσεως ... πιθανολογίθηκαν τα εξής : Σε εκτέλεση της υπ' αριθμ. 22/004 διαταγής πληρωμής του Δικαστή του Μονομελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, η καθής επέσπευσε σε βάρος της αιτούσας αναγκαστική εκτέλεση, στα πλαίσια της οποίας, δυνάμει της υπ' αριθμ./15-3-2004 κατασχετήριας έκθεσης της δικαστικής επιμελήτριας Α.Κ., κατασχέθηκε αναγκαστικά η αναφερόμενη στην έκθεση αυτή ακίνητη περιουσία της αιτούσας. Ακολούθως, με την υπ' αριθμ./22-3-2004 περιληψη κατασχετήριας έκθεσης της ίδιας δικαστικής επιμελήτριας, ορίστηκε ο πλειστηριασμός της ανωτέρω κατασχεθείσας ακίνητης περιουσίας της αιτούσας για τις 28-4-2004. Έκτοτε, ο πλειστηριασμός ματαιώθηκε μία φορά, λόγω διόρθωσης της τιμής πρώτης προσφοράς, δυνάμει της υπ' αριθμ. 987/2004 απόφασης του Δικαστηρίου τούτου, ενώ, στη συνέχεια, ανεστάλη διαδοχικά επί πέντε φορές κατόπιν σχετικής συμφωνίας μεταξύ των διαδίκων, συνταχθεισών και των αντίστοιχων επαναλοπτικών περιλήψεων της κατασχετήριας έκθεσης, με τελευταία την υπ' αριθμ. ΣΤ' επαναλοπτική περιληψη της ανωτέρω κατασχετήριας έκθεσης, με την οποία ορίστηκε, ως νέος χρόνος πλειστηριασμού, η 28-9-2005. Σύμφωνα, όμως, με τα προαναφερθέντα, δεν υφίσταται πλέον δυνατότητα αναστολής, στα πλαίσια του άρθρου 1000 του ΚΠολΔ, του επιδίκου πλειστηριασμού, καθόσον από του αρχικού χρόνου πλειστηριασμού (28-4-2004) μέχρι σήμερα παρήλθε έτος και μέχρι του επιδίκου πλειστηριασμού (28-9-2005) θα παρέλθει χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του έτους, ενώ υφίσταται αδυναμία απομάκρυνσης πέραν του εξαμίνου από την ημερομηνία που καθορίστηκε ως χρόνος διενέργειας του πλειστηριασμού στην αρχική περιληψη κατασχετήριας έκθεσης (28-4-2004), τα δε χρονικά διαστή-

ματα των ανωτέρω συναινετικών αναστολών, στο πλαίσιο του άρθρου 1000 Κ.Πολ.Δ., συνυπολογίζεται μέσα στο χρονικό όριο των εξι (6) μηνών με το χρονικό διάστημα της ματαίωσης, λόγω της διόρθωσης με δικαστική απόφαση της τιμής πρώτης προσφοράς, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη μείζονα πρόταση.

Συνεπώς, η αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως κατ' ουσίαν αβάσιμη...

3867/2005 (Ασφ.μέτρα)

Πρόεδρος: Βασιλειος Στέφος
Δικηγόροι: Αχιλ. Αργυρίου, Ιωαν. Τρικαλίδης-Νικήτας Φορτάκης

Στην προσωπικότητα περιλαμβάνεται και το δικαίωμα χρήσης των κοινοχρήστων πραγμάτων, όπως είναι ο ατμοσφαιρικός αέρας και το περιβάλλον.

Ασφαλιστικά μέτρα προστασίας της προσωπικότητος. Η κατεπείγουσα περίπτωση ο επικείμενος κίνδυνος θεωρούνται ότι υφίστανται διαρκώς στην παρεμπόδιση χρήσης κοινοχρήστου πράγματος, του οποίου η ανάγκη χρήσης είναι διαρκής, απρόβλεπτη και πολυυπρόσωπη.

Τοποθέτηση σταθμού βάσης και κεραίας κινητής τηλεφωνίας σε κατοικημένο χώρο. Ασφαλιστικά μέτρα λόγω επιβλαβών επιδράσεων, που έχει ή μπορεί να έχει η λειτουργία της κεραίας στην υγεία των περιοίκων.

Παρεμπίπτων έλεγχος από τα πολιτικά δικαστήρια του κύρους και της νομιμότητας των πράξεων της διοίκησης, χωρίς δυνατότητα ελέγχου της ουσιαστικής κρίσης, ως προς την ύπαρξη ή μη των απαιτουμένων προϋποθέσεων.

Η νόμιμη χορήγηση αδειών δεν αποκλείει την προσβολή προσωπικότητας από την πλεκτρομαγνητική ακτινοβολία κεραίας κινητής τηλεφωνίας, διαν Βλάπτεται η υγεία.

Η επιστημονική αθεβαιότητα ως προς την επικινδυνότητα των ακτινοβολιών της κινητής τηλεφωνίας δημιουργεί τεκμήριο υπέρ της υγείας και του περιβάλλοντος με βάση την αρχή “της προφύλαξης” του Διεθνούς Δικαίου, κατά την οποία, κι αν ακόμη δεν είναι βέβαιη η επέλευση επιβλαβών αποτελεσμάτων στους περιοίκους από την τοποθέτηση κεραίας κινητής τηλεφωνίας, δικαιολογείται μεγαλύτερη επιφυλακτικότητα και λίψη μέτρων προφύλαξης για να μην επέλθει το χειρότερο από ενδεχόμενη θετική ακτινοβολία.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 57 εδάφιο α Αστικού Κώδικα “όποιος προσβάλλεται παράνομα στην προσωπικότητά του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον”. Με τη διάταξη αυτή προστατεύεται το δικαίωμα της προσωπικότητας, το οποίο αποτελεί πλέγμα αγαθών που συνθέτουν την υπόσταση του προσώπου με το οποίο είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένα. Τέτοια προστατευόμενα αγαθά είναι μεταξύ άλλων : α) τα σωματικά αγαθά (η ζωή, η υγεία, η σωματική ακεραιότητα), β) τα ψυχικά αγαθά (η ψυχική υγεία, ο συναισθηματικός κόσμος), γ) η τιμή κάθε ανθρώπου που αντικατοπτρίζεται στην αντίληψη που έχουν οι άλλοι γι' αυτόν, δ) η ελευθερία που περιλαμβάνει τη δυνατότητα ακώλυτης ανάπτυξης κάθε ενέργειας, ε) η σφαίρα του απορρήτου και στ) το άσυλο της κατοικίας (Εφ. Αθηνών 12154/1990, Ελλάδην 32. 1673, Π.Πρωτ. Αθηνών 1322/1997, ΝοΒ 2000. 285). Στην έννοια του δικαιώματος επί της προσωπικότητας, που προβλέπεται από την παραπάνω διάταξη του άρθρου 57 εδάφιο α' Αστικού Κώδικα, περιλαμβάνονται όλα τα άϋλα αγαθά, τα οποία είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένα με το πρόσωπο και ανίκουν σε αυτό, όπως είναι η σωματική, η ψυχική υ-

γεία και η κοινωνική ατομικότητα του ανθρώπου. Από τα παραπάνω απορρέει και το δικαίωμα χρήσης των αναφερόμενων ενδεικτικά στα άρθρα 966, 967 Αστικού Κώδικα κοινών σε όλους και κοινοχρήστων πραγμάτων, όπως είναι ο ατμοσφαιρικός αέρας, η θάλασσα, τα γλυκά νερά, που εντάσσονται στην ευρύτερη έννοια του περιβάλλοντος (γηίνουν, υδάτινου, αερινου) και συμπίπτουν σε μεγάλο βαθμό με τα σημαντικότερα αγαθά. Το δικαίωμα χρήσης των εν λόγω πραγμάτων αποτελεί ιδιωτικού δικαίου έκφανση του συνταγματικού κατοχυρωμένου δικαιώματος στο περιβάλλον (άρθρο 24 του Συντάγματος), όπως αυτό έμμεσα τριτενεργεί μέσω των διατάξεων των άρθρων 57 και 967 επ. Αστικού Κώδικα. Η προστασία του δικαιώματος αυτού μέσω των παραπάνω διατάξεων του Αστικού Κώδικα απαιτεί τη συνδρομή των εξής προϋποθέσεων : α) προσβολή του δικαιώματος χρήσης που συνίσταται στη διατάραξη από τρίτους κάποιου περιβαλλοντικού στοιχείου κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αλλοιώνεται ή να καταργείται η κοινή ωφέλεια που πηγάζει από τη χρήση του συγκεκριμένου πράγματος και β) παράνομος χαρακτήρας της προσβολής, δηλαδή ύπαρξη συμπεριφοράς που προσβάλλει την κοινή χρήση ή την κοινή ωφέλεια κοινού σε όλους ή κοινόχρηστου πράγματος. Η προστασία του ιδίου δικαιώματος, όταν συντρέχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις, επιτυγχάνεται και με τη λίψη ασφαλιστικών μέτρων, εφόσον υπάρχει κατεπείγουσα περίπτωση ή επικείμενος κίνδυνος, στοιχεία που θεωρούνται ότι υφίστανται διαρκώς στην περίπτωση παρεμπόδισης της χρήσης κοινοχρηστου πράγματος, γιατί η αντίστοιχη ανάγκη χρήσης του είναι διαρκής, απρόβλεπτη και πολυπρόσωπη (Μονομελές Πρωτοδικείο Πάτρας 3421/2000 Περιβ. Δικ. 1/2001 σελίδα 88). Η αξίωση που α-

πορρέει από την προσβολή του δικαιώματος αυτού συνίσταται μεταξύ άλλων στην άρση της τελευταίας και την παράλειψή της στο μέλλον, εφόσον υπάρχει βάσιμη απειλή επικείμενης προσβολής (προληπτική αξίωση για παράλειψη), με την επιβολή οποιουδήποτε από τις περιστάσεις πρόσφορου ασφαλιστικού μέτρου για την εξασφάλιση της άσκησης του δικαιώματος χρήσης του κοινοχρηστου πράγματος ή τη ρύθμιση της κατάστασης, που δημιουργήθηκε από την αυθαίρετη χρήση του.

Για την άσκηση των παραπάνω αξιώσεων νομιμοποιείται ο χρήσης του συγκεκριμένου πράγματος, που υπέστη την προσβολή, ο οποίος θα πρέπει να βρίσκεται σε κάποια τυπική σχέση με το αντίστοιχο περιβαλλοντικό αγαθό (Εφετείο Αθηνών 1711/1999 Αρμενόπουλος 35, 484, Εφετείο Αθηνών 6805/1987, ΕλλΔν 31. 1458).

Στην προκειμένη περίπτωση, οι αιτούντες με την κρινόμενη αίτηση εκθέτουν, κατ' ορθή εκτίμηση του δικογράφου της, ότι η καθ' ης ανώνυμη εταιρία κινητής τηλεφωνίας, για τις ανάγκες της επιχείρησής της, εγκατέστησε και λειτουργεί επί του δώματος της οικοδομής που βρίσκεται στην οδό Ρ. αριθ. ..., στην πόλη της Λ., σύστημα ραδιοεπικοινωνίας (σταθμού βάσης και κεραίας) για την εξυπηρέτηση των συνδρομητών κινητής τηλεφωνίας, από την εγκατάσταση και λειτουργία του οποίου εκπέμπεται πλεκτρομαγνητική ακτινοβολία, εξαιτίας της οποίας θα προκληθούν ανεπανόρθωτες βλάβες στην υγεία τους, ως περιοίκων της περιοχής, με αποτέλεσμα την προσβολή της προσωπικότάτις τους. Επικαλούμενοι δε περαιτέρω επειγούσα περίπτωση και προς αποτροπή επικείμενου κινδύνου, ζητούν τη λίψη ασφαλιστικών μέτρων προς προστασία του δικαιώματός τους, με την προσωρινή ρύθ-

μιση της κατάστασης, που έχει διαμορφωθεί, και, ειδικότερα, να απαγορευθεί η λειτουργία της ήδη εγκατεστημένης κεραίας κινητής τηλεφωνίας της καθ' ης με την απειλή χρηματικής ποινής, ποσού 3.000 ευρώ για κάθε παράβαση της απόφασης, που θα εκδοθεί.

Η αίτηση, που αρμόδια φέρεται για εκδίκαση ενώπιον αυτού του Δικαστηρίου κατά την παρούσα διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρ. 682 επ. Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας), είναι αρκούντως ορισμένη, περιέχουσα όλα τα κατά νόμο αναγκαία στοιχεία, δηλαδή εκείνα που προσδιορίζουν το ασφαλιστέο δικαίωμα των αιτούντων για την προστασία του οποίου υπείται η λήψη ασφαλιστικών μέτρων (άρθρ. 57 Αστικού Κώδικα) και την έννοια της επείγουσας περίπτωσης και του επικειμένου κινδύνου, λόγω των επιβλαβών επιδράσεων, που έχει ή μπορεί να έχει η λειτουργία της επίδικης κεραίας στην υγεία των αιτούντων - περιοίκων, απορριπτομένου του περί αοριστίας ισχυρισμού της καθ' ης ως αβασίμου και εκ του λόγου αυτού, νόμιμη, καθώς στηρίζεται στις διατάξεις των άρθρων 24 του Συντάγματος, 57, 68 Αστικού Κώδικα, 731, 732 και 947 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, χωρίς παράλληλα το αιτούμενο ασφαλιστικό μέτρο να προσκρούει στον απαγορευτικό κανόνα του άρθρου 692 παράγραφος 4 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, εφόσον από τη διάταξή του, που ρυθμίζει το θέμα, δεν δημιουργούνται αμετάκλητες καταστάσεις, που οδηγούν στην ικανοποίηση του δικαιωμάτος, του οποίου ήδη διώκεται η εξασφάλιση, απορριπτομένης για το λόγο αυτό της σχετικής ένστασης της καθ' ης. Εξάλλου και η ένσταση αυτής για έλλειψη κατεπείγοντος πρέπει να απορριφθεί, ως νόμω αβάσιμη, καθόσον όπως προαναφέρθηκε, το στοιχείο αυτό θεωρείται ότι υφίσταται διαρκώς

στην περίπτωση παρεμπόδισης της χρήσης των δικαιωμάτων που απαρτίζουν την προσωπικότητα του ατόμου (Μονομελές Πρωτοδικείο Πατρών 3421/2000 Περ. Δικ. 1/2001 σ. 88), ιδία δε στην περίπτωση σοβαρής προσβολής της υγείας του. Επομένως, η αίτηση πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω και κατά την ουσιαστική της βασιμότητα.

Από τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του ΚΠολΔ, προκύπτει ότι τα πολιτικά δικαστήρια, όταν κρίνουν περί των υπαγόμενων σε αυτά διαφορών, περί ιδιωτικών δικαιωμάτων, μπορούν εφ' όσον δεν αποκλείσθηκε αυτό από το νόμο να εξετάσουν παρεμπιπόντως το κύρος και τη νομιμότητα των πράξεων της διοίκησης. Ο έλεγχος αυτός περιορίζεται στην έρευνα, εάν τα όργανα της διοίκησης ενήργησαν κατά τους καθορισμένους από το νόμο όρους και τύπους και εντός της ανίκουσας σε αυτά εξουσίας, χωρίς να δύνανται να ελέγχουν και την ουσιαστική αυτών κρίση, ως προς την ύπαρξη ή μη των απαιτούμενων πραγματικών προϋποθέσεων (ΑΠ 1257/2000 ΕΕργΔ. 61 σελ. 418). Η νόμιμη όμως χορήγηση αδειών και μόνον δεν αποκλείει την δια της κεραίας κινητής τηλεφωνίας και της εξ αυτής εκπομπής ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας παράνομη προσβολή της προσωπικότητας, όταν δι' αυτής βλάπτεται η υγεία του ανθρώπου.

Περαιτέρω, με το άρθρο 1 παράγραφο Η' του Νόμου 2801/2000 "Ρυθμίσεις θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών και άλλες διατάξεις", που αφορά και την δημιουργία κατασκευών κεραιών στην ξηρά, ορίστηκε ότι "για την τοποθέτηση, σύμφωνα με την παράγραφο αυτή, των σχετικών εγκαταστάσεων, δεν απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας, αλλά έγκριση που χορηγείται από την αρμόδια πολεοδομική

υπηρεσία ύστερα από έλεγχο των δικαιολογητικών, που καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Με την ίδια απόφαση μπορούν να καθορίζονται λεπτομέρειες της διαδικασίας έκδοσης των πολεοδομικών εγκρίσεων και να προσδιορίζονται οι περιπτώσεις, για τις οποίες η έγκριση από τον οικείο Νομάρχη των περιβαλλοντικών όρων εγκατάστασης κατασκευών κεραιών αποτελεί προϋπόθεση της πολεοδομικής έγκρισης. Μέχρι την έκδοση των αποφάσεων αυτών εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 24α του Νόμου 2075/1992". Η παράγραφος 1 του άρθρου 24 α του τελευταίου αυτού νόμου ορίζει ότι, εκτός από τις εγκαταστάσεις του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, για την εγκατάσταση κεραίας σταθμού στη ξηρά, εξαιρουμένης της λήψεως ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών προγραμμάτων, που προορίζονται για απευθείας λήψη από το ευρύ κοινό, απαιτείται άδεια, η οποία χορηγείται από το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών. Επίσης, κατά την παράγραφο 5α του ίδιου άρθρου του ίδιου παραπάνω νόμου, επιτρέπεται, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών, η κατασκευή οικίσκου στέγασης μηχανημάτων σταθμών ραδιοεπικοινωνίας πάνω από το μέγιστο στερεό της παραγράφου 6 του άρθρου 9 του Νόμου 1577/1985 και δομικών κατασκευών (μεταλλικών πυλώνων, ιστών, δικαιωμάτων κ.λ.π.), για την τοποθέτηση κεραιών εκπομπής ή και λήψης ραδιολεκτρικών σημάτων, ως εξής, κατά δε την παράγραφο 5ε του ίδιου άρθρου, για την κατά τα παραπάνω τοποθέτηση των εν λόγω εγκαταστάσεων δεν απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας, αλλά έγκριση, που χορηγείται από την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία ύστερα από έλεγχο των παρακάτω δικαιολογητι-

κών (αίτηση, τοπογραφικό διάγραμμα κ.λ.π.) και τέλος κατά την παράγραφο 5ζ αυτού, στις δημιουργούμενες παραπάνω εγκαταστάσεις λαμβάνονται μέτρα προφύλαξης του κοινού που καθορίζονται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Εξάλλου, το καθιερωμένο με το άρθρο 24α του Νόμου 2075/1992 ειδικό σύστημα χορηγήσεως αδειών για την εγκατάσταση κεραιών κινητής τηλεφωνίας ούτε ρητώς προβλέπει, αλλά ούτε κατά την έννοιά του καθιερώνει εξαίρεση από την υποχρέωση προηγούμενης εκτιμήσεως των επιπτώσεων από την εγκατάσταση των κεραιών αυτών στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, κατά το σύστημα του Νόμου 1650/1986 και της κ.υ.α. 69269/1990. Αντίθετα, η εξαίρεση από την παραπάνω υποχρέωσης έργου, που κατ' αρχήν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των παραπάνω διατάξεων, όπως η κεραία, που εμπίπτει στην κατά το άρθρο 5 της κ.υ.α. 69269/1990 Β' κατηγορία έργων, δεδομένου ότι για την εγκατάστασή της απαιτείται άδεια, χωρίς την τίρηση αντίστοιχης διαδικασίας, που να καλύπτει τις απαιτήσεις της παραπάνω νομοθεσίας, συνιστά παράθαση τόσο της νομοθεσίας αυτής, όσο και των διατάξεων των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας 84/360/E.O.K. και 85/337/E.O.K. του Συμβουλίου των Ε.Κ., σε συμμόρφωση προς τις οποίες θεσπίστηκε η παραπάνω νομοθεσία (βλέπε Συμβούλιο της Επικρατείας 1782/2003, 3375/2000 και Ολομ. ΣτΕ 1264/2005, δημ. ΝΟΜΟΣ).

Περαιτέρω, στις 25/04/2002 δημοσιεύθηκε (ΦΕΚ 91Α/25.04.2002) ο Νόμος 3110/2002, που τροποποίησε το Νόμο 1650/1986 "για την προστασία του περιβάλλοντος". Με το νόμο αυτό προβλέφθη-

κε, ότι με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, που θα εκδοθεί σε προθεσμία έξι μηνών από τη δημοσίευση αυτού (του νόμου), τα δημόσια ή ιδιωτικά έργα και δραστηριότητες κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον, ότι για την πραγματοποίηση νέων έργων ή δραστηριοτήτων ή τη μετεγκατάσταση των υφισταμένων, τα οποία έχουν καταταγεί στις πιο πάνω κατηγορίες, απαιτείται η έγκριση όρων για την προστασία του περιβάλλοντος και ότι η απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων αποτελεί προϋπόθεση για την έκδοση των διοικητικών πράξεων που απαιτούνται κατά περίπτωση, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις για την πραγματοποίηση του έργου ή της δραστηριότητας. Στη συνέχεια εκδόθηκε η απόφαση Η.Π. 15393/2332/2002 των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος - Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 5.8.2002 (ΦΕΚ 1022 Β' /05.08.2002), η οποία κατέταξε τα διάφορα έργα και δραστηριότητες στις προβλεπόμενες από τον παραπάνω νόμο κατηγορίες και υποκατηγορίες. Οι σταθμοί κινητής τηλεφωνίας συμπεριλήφθηκαν στην Β' κατηγορία, για τα έργα και δραστηριότητες της οποίας απαιτείται, κατά τον παραπάνω νόμο, η υποβολή είτε περιβαλλοντικής έκθεσης, με την οποία τεκμηριώνεται η συμμόρφωση με τις διατάξεις, που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, είτε προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση, που προβλέπεται στην κοινή υπουργική απόφαση της περ. Α' της παραγράφου 10, ενώ για τα έργα και δραστηριότητες αυτής της κατηγορίας η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων καθορίστηκε με τον ίδιο νόμο να γίνεται με απόφαση Νομάρχη.

Τέλος, στο άρθρο 6 του τελευταίου παραπάνω Νόμου ορίζονται, ότι για τις υ-

ποθέσεις που εκκρεμούν μέχρι την έκδοση των υπουργικών αποφάσεων (σύμφωνα με τις οποίες θα υποβάλλεται εφεξής Μ.Π.Ε.) θα εφαρμόζονται, όσα προβλέπει ο Νόμος 1650/1986, όπως αντικαταστάθηκε. Από την παραπάνω νομοθετική ρύθμιση, με σαφήνεια προσδιορίζεται το πλαίσιο εκείνο, σύμφωνα με το οποίο προδιαγράφονται οι αναγκαίες προϋποθέσεις για τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας κεραίας σταθμού στην ξηρά, η συνδρομή των οποίων ελέγχεται από το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών. Παράλληλα δε με την προηγούμενη άδεια προαπαιτείται η λήψη μέτρων προφύλαξης του κοινού. Η απαιτούμενη λήψη μέτρων προφύλαξης του κοινού οπωσδήποτε επακολουθεί εκείνης της άδειας του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών, χωρίς την οποία δεν είναι εφικτή η εγκατάσταση σταθμού κεραίας, ενώ περαιτέρω, τόσο από το νομοθετικό καθεστώς του ισχύοντος σήμερα Νόμου 3010/2002, όσο και κατά το προ αυτού, προϋπόθεση για την έκδοση των διοικητικών πράξεων, που απαιτούνται, κατά περίπτωση, για την πραγματοποίηση του έργου ή της δραστηριότητας, μεταξύ των οποίων και αυτή της κατηγορίας Β' (στις οποίες εμπίπτει και ο σταθμός κινητής τηλεφωνίας), αποτελεί η απόφαση του Νομάρχη περί έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.

Από τις ένορκες ... πιθανολογήθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Με την με αριθμό 54441/22-2-1994 απόφασην του Γενικού Διευθυντή Επικοινωνιών του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών χορηγήθηκε στην καθής ανώνυμη εταιρία κινητής τηλεφωνίας με την επωνυμία "P. S.A" που ήδη μετονομάσθηκε σε "V. - Π. Α.Ε.Τ.Ε" η άδεια εγκατάστασης συστήματος ραδιοεπικοινωνίας για τη λειτουργία σταθμού βάσης GSM,

στην πόλη της Λ., επί του οικίματος του ξενοδοχείου "Η. Μ.", που βρίσκεται στην οδό Φ. Ρ., αριθ. ., με συντεταγμένες 39° 38' 18.6''/22° 25' 6.2'', υψόμετρο 100 μ. και μέγιστο ύψος από το έδαφος 38 μ. και εξουσιοδοτήθηκε, εφόσον λάβει τις τυχόν απαιτούμενες άδειες, να τοποθετήσει τις εγκαταστάσεις της στους προσ্নικούς χώρους. Ακολούθως, η καθής εγκατέστησε και λειτουργεί από το έτος 1994, επί του δώματος της ανωτέρω οικοδομής, χώρο του οποίο μίσθωσε από την ιδιοκτήτριά του ανώνυμη εταιρία, με την επωνυμία "Η. Μ. - Π. ΚΑΙ Ι. Π. Ξενοδοχειακά και Τουριστικά επιχειρήσεις Α.Ε.", ένα σταθμό βάσης - κεραίας κινητής τηλεφωνίας, την οποία τοποθέτησε, κυρίως επί μεταλλικού δικτυώματος, ύψους περίπου 5 μέτρων, στην οροφή του ξενοδοχείου "Μ.", ενώ, μία ακόμη κεραϊοδιάταξη βρίσκεται τοποθετημένη στο γείσο του πρώτου ορόφου του ιδίου ξενοδοχείου, οι οποίες εκπέμπουν στην περιοχή των συχνοτήτων των 900 και των 1.800 MHz. Για την εκτέλεση των εργασιών κατασκευής του ανωτέρω σταθμού ραδιοεπικοινωνίας, η καθής έλαβε την υπ' αριθμ. 118/2-3-94 έγκριση της Νομαρχίας Λ. Ακόμη, η καθής υπέβαλε, όπως είχε υποχρέωση, μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων προς της ΕΕΑΕ, η οποία, με την υπ' αριθμ. Μ.τ./411/1155 γνωμάτευση της, αποφάνθηκε, ότι δεν υφίσταται ενδεχόμενο έκθεσης του γενικού πληθυσμού σε επίπεδα ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας άνω των ορίων ασφαλούς έκθεσης, όπως αυτά καθορίζονται στην Κοινή Υπουργική Απόφαση με θέμα τα μέτρα προφύλαξης του κοινού από την λειτουργία κεραιών εγκατεστημένων στην ξηρά (Φ.Ε.Κ. Αρ. 1105, Τεύχος Δεύτερο, 6-9-2000), από τον σταθμό βάσης κινητής τηλεφωνίας της εταιρίας της καθής, συνυπολογιζομένης της επιβάρυνσης, λόγω

της εκπομπής των κεραιών του σταθμού βάσης στις zώνες συχνοτήτων των 900 και 1.800 MHz, της ύπαρξης έως δέκα μικροκυματικών κεραιών στην εν λόγω θέση και της παρουσίας του σταθμού βάσης της εταιρίας C. AE και μιας κεραίας CB σε απόσταση μικρότερη των 50 μέτρων.

Για την πιθανολόγηση του ισχυρισμού της καθής εταιρίας περί ελλείψεως κινδύνου της υγείας του σταθμού της, δεδομένου ότι δεν παρουσιάζεται, όπως αναφέρει, υπέρβαση των ορίων ασφαλούς έκθεσης αυτών σε εκπομπές ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας, αυτή προσκομίζει και επικαλείται τη με αριθμό πρωτοκόλλου ΑΠ Μτ/411/1562 από 26-9-2005 έκθεσην μετρήσεων της Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας, με την οποία η Ε.Ε.Α.Ε., μετά την αυτοψία και τις σχετικές μετρήσεις, που πραγματοποίησε κλιμάκιο της, κατέληξε, ότι από τη λειτουργία του υπό κρίση σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας της καθής, που είναι εγκατεστημένος στην προαναφερόμενη θέση, δεν υφίσταται ενδεχόμενο έκθεσης του γενικού πληθυσμού σε επίπεδα ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας άνω των ορίων ασφαλούς έκθεσης του κοινού, όπως αυτά καθορίζονται στην κ.υ.α. με αριθμό 53577/3839/01.9.2000, αναφέροντας, ειδικότερα, ότι οι τιμές έντασης του ηλεκτρικού πεδίου, που μετρήθηκαν είναι από 4,4 έως 37 φορές μικρότερες από το όριο, που καθορίζεται στην KYA για τη συχνότητα των 900 MHz, οι τιμές, που λαμβάνει η ένταση του μαγνητικού πεδίου είναι από 4,5 έως 42 φορές μικρότερες από τα καθορισμένα με την KYA όρια για την ίδια ως άνω συχνότητα και, τέλος, οι τιμές της πυκνότητας ισχύος είναι από 33 έως 2.250 φορές μικρότερες από το όριο, που καθορίζεται στην KYA για τη συχνότητα των 900 MHz. Η γνωμάτευση αυτή που αναμφισβήτητα αποτελεί βασική

προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας του σταθμού, εκδόθηκε από την παραπάνω επιτροπή κατόπιν αιτήσεως της καθής, χωρίς την κλήτευση και παράσταση φορέων του Δήμου Λ. και των αιτούντων. Στα ίδια συμπεράσματα με την ανωτέρω γνωμάτευση καταλήγουν και οι προσκομιζόμενες από την καθής α) από Ιούλιο 2005 έκθεση μετρήσεων του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου και β) από Ιούλιο 2005 έκθεση μετρήσεων της ίδιας (καθής).

Η ανησυχία, όμως, των αιτούντων, ως περιοίκων, εστιάζεται στην υποψία και το φόβο για τις επιβλαβείς συνέπειες, που ενδεχομένως να έχει στην υγεία τους η καθημερινή έκθεση αυτών στην ακτινοβολία, που προέρχεται από τα πλεκτρομαγνητικά σήματα, που εκπέμπονται από τη συνεχή ακτινοβολία του επίδικου σταθμού κεραίας. Συγκεκριμένα, ο ανωτέρω σταθμός βρίσκεται στο κέντρο της πόλης της Λ. και σε απόσταση ελαχίστων μόνο μέτρων από τους χώρους εργασίας και κατοικίας των αιτούντων. Η αιθεραιότητα, ως προς την ασφαλή λειτουργία του επίδικου σταθμού, επιτείνεται από το γεγονός, ότι, μέχρι σήμερα η καθής δεν μερίμνυσε για την υποβολή μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την έγκριση περιβαλλοντικών όρων, όπως είχε νόμιμη υποχρέωση. Σημειωτέον, η εκπόνηση μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, μεταξύ άλλων, παρέχει πληροφορίες για το χώρο εγκατάστασης, το σχεδιασμό και το μέγεθος του έργου ή της δραστηριότητας, αξιολογεί τις βασικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην υγεία, περιγράφει μέτρα για την πρόληψη, μείωση ή αποκατάσταση των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον και στην υγεία, προτείνει την προσφορότερη για το περιβάλλον τεχνική λύση, εξετάζει εναλλακτικές λύσεις και υποδεικνύει τους κύριους λόγους της επι-

λογής της προτεινόμενης λύσης. Επιπρόσθιτας, η διαδικασία δημοσιότητας της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων ενισχύει το δικαίωμα στην περιβαλλοντική και επιστημονική πληροφόρηση των πολιτών, εν προκειμένω για τους κινδύνους των πλεκτρομαγνητικών ακτινοβολιών στην υγεία, καθώς και τη δυνατότητα της συμμετοχής στη λήψη των αποφάσεων.

Η διαδικασία αυτή δεν μπορεί να αναπληρωθεί από τα οριζόμενα στην KYA 53571/3839/2000 για τα μέτρα προφύλαξης του κοινού, εφόσον ούτε η μελέτη πλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας υπερκαλύπτει από πλευράς περιεχομένου τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ούτε, αντίστοιχα, η ακολουθούμενη διαδικασία ελέγχου από την ΕΕΑΕ παρέχει δυνατότητα εξέτασης εναλλακτικών λύσεων και προηγούμενη ενημέρωση του κοινού, δηλαδή ουσιωδών στοιχείων της διαδικασίας εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον. Κατά την έννοια αυτή, μόνη η εφαρμογή της KYA για τα μέτρα προφύλαξης του κοινού, δεν μπορεί να θεωρηθεί, ότι εκπληρώνει αποτελεσματικά το συνταγματικό σκοπό της προστασίας του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας, αλλά πρέπει να εφαρμόζεται παράλληλα προς τη διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων όπως αυτή προβλέπεται στην KYA ΗΠ 53571/3839/6-9-2000, δεδομένου, ότι οι δύο διαδικασίες συνισχύουν και τελούν σε συμπληρωματική σχέση, με σκοπό την πληρέστερη εφαρμογή των σχετικών συνταγματικών διατάξεων. Οι επιστημονικές έρευνες, πάντως, αναγνωρίζουν, ότι οι πλεκτρομαγνητικές ακτινοβολίες είναι επιβλαβείς για τον ανθρώπινο οργανισμό, αν και διηστανται, ως προς τα ασφαλή όρια και τα μέτρα προφύλαξης, που πρέπει να λαμβάνονται για το κοινό, διότι τα “τελικά συμπεράσματα” δεν έχουν εξαχθεί ακόμη.

Για το λόγο αυτό παραπρείται σημαντικά διαφοροποίηση (όχι μόνο στην Ελλάδα), ως προς την αντιμετώπιση του ζητήματος εγκατάστασης σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας σε κατοικημένες περιοχές ή ακόμη και σε χώρους, που κατοικούν ευαίσθητες ομάδες πληθυσμού. Το γεγονός, όμως, ότι η επιστήμη δεν έχει καταλήξει σε ασφαλή και οριστικά συμπεράσματα σχετικά με την επικινδυνότητα των ακτινοβολιών αυτών στην υγεία, δικαιολογεί μεγαλύτερη επιφυλακτικότητα για την εγκατάσταση σταθμών πλησίον κατοικιών, αφού πιθανολογείται, ότι η έκθεση των ενοίκων στην ακτινοβολία θα θέσει σε κίνδυνο την υγεία τους.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι επιστημονικές έρευνες α) των καθηγητών Ε. Κ. και Ι. Τ. του Α. Π. Θ., οι οποίοι θεωρούν επικίνδυνο να υπάρχουν κεραίες κινητής τηλεφωνίας σε απόσταση μικρότερη των 100 μ. από κατοικημένες περιοχές, β) του καθηγητή Δ. Κ. του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου, ο οποίος εκθέτει, ότι το θέμα των επιπτώσεων στην υγεία της πλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας είναι αντικείμενο μελέτης της επιστημονικής κοινότητας και θεωρείται “ανοικτό”, συνιστά δε να αποφεύγεται η τοποθέτηση τέτοιων σταθμών βάσεων πλησίον περιοχών με ευαίσθητους πληθυσμούς μέχρι η βασική επιστημονική έρευνα να οριστικοποιήσει τα συμπεράσματά της, γ) του καθηγητή Λ. Μ. του Πανεπιστημίου Αθηνών, ο οποίος, μετά από εμπειριστατώμένη ανάλυση των διαφόρων παραγόντων, εκτιμά, ότι πρέπει οι σταθμοί βάσεων να τοποθετούνται, όσο πιο μακριά από μόνιμες κατοικίες, ώστε να αποφεύγονται οι αρνητικές βιολογικές επιδράσεις από την ακτινοβολία της, δ) του καθηγητή Κ. Τ. του Α.Π.Θ., ο οποίος, επίσης, αναφέρει τις δυσμενείς βιολογικές επιδράσεις της πλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας στους ανθρώπους, που εκτίθενται σε αυτήν, και συνιστά

την τοποθέτηση σταθμών βάσης σε απόσταση τουλάχιστον 100 μ. από αστικούς χώρους. Ακόμη, χαρακτηριστικά είναι και τα Υ2/230/5-9-96, Υ2/1189/24-4-97, Υ2/1652/6-10-97 και Υ2/3328/13-10-97 έγγραφα του Υπουργείου Υγείας και Προνοίας, με τα οποία αναγνωρίζεται, ότι το ζήτημα των βιολογικών επιδράσεων από την έκθεση ατόμων σε πλεκτρομαγνητικές ακτινοβολίες της κινητής τηλεφωνίας είναι ανοικτό, ότι υπάρχουν διεθνώς αντικρουόμενες απόψεις και, για το λόγο αυτό, θεωρείται σκόπιμο, μέχρι την οριστικοποίηση των σχετικών δεδομένων, να αποφεύγεται η εγκατάσταση κεραιών σε σχολεία, νοσοκομεία, παιδικούς σταθμούς, ενώ στο τελευταίο από το ως άνω έγγραφα επισημαίνεται, ότι από επιστημονικούς φορείς, όπως τα πανεπιστημιακά ιδρύματα της χώρας, προτείνεται η λήψη ακόμη πιο αυστηρών μέτρων προφύλαξης του κοινού συνισταμένων στην τοποθέτηση των εγκαταστάσεων των βάσεων κινητής τηλεφωνίας μακριά από κατοικημένες περιοχές και σε απόσταση 58-100 μ. Τέλος, στο με αριθμό πρωτοκόλλου ΔΥ/Α1/24/22532 από 30.5.2002 έγγραφο της διευθύνσεως Δημόσιας Υγείας και Υγιεινής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Θ. αναφέρεται ότι “οι απόψεις του Υπουργείου Υγείας, αναφορικά με τις επιδράσεις της πλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας στην υγεία παραμένουν αντικείμενο της συνεχιζόμενης επιστημονικής έρευνας” και παράλληλα συνιστάται, όπως για λόγους προστασίας της Δημόσιας Υγείας και μέχρι την οριστικοποίηση των επιστημονικών δεδομένων θεωρείται σκόπιμο να αποφεύγεται η εγκατάσταση κεραιών κοντά σε σχολεία, νοσοκομεία, γηροκομεία, παιδικούς σταθμούς κ.λ.π.

Ο ισχυρισμός της καθής, ότι ουδείς κίνδυνος για την υγεία των περιοίκων υφίσταται, διότι τηρούνται τα ισχύοντα όρια ασφαλείας, έχει σχετική μόνο αξία, αφού,

όπως ελέχθη, πρόκειται για ζήτημα ανοικτό στην επιστημονική έρευνα, χωρίς οριστική και βέβαιη απάντηση, όχι, ως προς την επικινδυνότητα, ως προς την οποία συγκλίνουν οι περισσότερες απόψεις, αλλά, ως προς τα όρια και τις τιμές αυτής. Η δε KYA 53571/3839/1-9-2000, που προαναφέρθηκε, η οποία συνιστά κατ' αρχήν κάποιο μέσο ελέγχου (διοθέντος, ότι προβλέπεται η χορήγηση της αδείας και χωρίς τη γνώμη της ΕΕΑΕ, εάν αυτή αμελήσει να απαντήσει εντός μηνός από την υποβολή της μελέτης), βεβαιώνει την εξενεχθείσα κρίση, ότι η πλεκτρομαγνητική ακτινοβολία είναι επιβλαβής για την υγεία, όσων εκτίθενται σε αυτήν και πρέπει να λαμβάνονται μέτρα προστασίας των κατοίκων. Η επιστημονική αβεβαιότητα δημιουργεί τεκμήριο υπέρ της υγείας και του περιβάλλοντος με βάση την αρχή “της προφύλαξης” η οποία έχει θεσπιστεί στο Διεθνές Δίκαιο (Τ. Νικολόπουλου, Ενημ. Σημ. υπό την 182/2001 Εφ. Πατρ. Σελίδα 253 επ.). Σύμφωνα με την αρχή αυτή, αν και ακόμη δεν είναι βέβαιη η επέλευση επιβλαβών αποτελεσμάτων στους περιοίκους αιτούντες από την τοποθέτηση και

λειτουργία της επίδικης κεραίας κινητής τηλεφωνίας, πρέπει να λαμβάνονται μέτρα προφύλαξης για να μην επέλθει το χειρότερο από ενδεχόμενη θετική ακτινοβολία ως προς τις συνέπειες αυτών. Το αγαθό της υγείας του ανθρώπου είναι ανεκτίμητο και δεν επιδέχεται πειραματισμό ή αντιπαράθεση με αμφίσβια υλικά αγαθά της σύγχρονης τεχνολογίας, των οποίων η εξασφάλιση συνήθως προϋποθέτει τη διακινδύνευσή του (της υγείας).

Κατ' ακολούθιαν των ανωτέρω, πρέπει η κρινόμενη αίτηση να γίνει δεκτή ως βάσιμη και στην ουσία της, να απαγορευθεί προσωρινά η λειτουργία της επίδικης κεραίας κινητής τηλεφωνίας, με απειλή εναντίον της καθής χρηματικής ποινής 3.000,00 ευρώ για κάθε παράβαση των διατάξεων της παρούσας. Η καθής, που πτηνήθηκε στη δίκη αυτή, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα των αιτούντων (άρθρο 176 ΚΠολΔ), όπως ορίζεται στο διατακτικό.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΝ

ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΕΦΕΤΩΝ ΛΑΡΙΣΑΣ

8/2005

Αντεισαγγελέας: Σταμάτης Δασκαλόπουλος

Δικηγόροι: Αριστομένης Καραχάλιος, Κων. Μπανάκας

Δικαιοδοσία Εισαγγελέα Πρωτοδικών στις διαφορές διακατοχής επί ακινήτων μεταξύ δημοσίου ή νπδ ή ΟΤΑ και ιδιωτών

Η εκδιδόμενη απόφαση - διάταξη αποτελεί αστυνομικό μέτρο και όχι κατά κυριολεξία δικαστική απόφαση και δεν επιβάλλει στον ππάμενο διάδικο δικαστικά έξοδα.

Αντικείμενο της δίκης είναι μόνον η προσωρινή ρύθμιση της αμφισβητούμενης διακατοχής στο ακίνητο και όχι η προσωρινή ρύθμιση της νομίσης, που είναι αντικείμενο ρύθμισης από το Ειρηνοδικείο.

Η ανακοπή στον Εισαγγελέα Εφετών κατά απόφασης του Εισαγγελέα Πρωτοδικών ασκείται εντός διμήνου από την κοινοποίηση, μέσα στο οποίο πρέπει να γίνει και η κοινοποίηση της ανακοπής στον αντίδικο.

Λόγω του χαρακτήρα της απόφασης του Εισαγγελέα ως ασφαλιστικού μέτρου, που απαιτεί ταχύτερη επιλυση της διαφοράς, η δίμηνη προθεσμία της ανακοπής δεν αναστέλλεται κατά το διάστημα από 1 έως 31 Αυγούστου, βάσει και αναλογικής εφαρμογής των άρθρων 734 παρ. 2, 3 και 147 παρ. 7 ΚΠολΔ και συνεπώς το διάστημα αυτό υπολογίζεται στο δίμηνο, με ποινή εκπροθέσμου της ανακοπής.

Επειδή, κατά το άρθρο 22§1 του Α.Ν. 1539/38 “περί προστασίας δημοσίων κτημάτων”, όταν μεταξύ των οργάνων του

δημοσίου και του ιδιώτη αμφισβητείται η διακατοχή σε ορισμένο κτήμα, ζητείται η προσωρινή ρύθμιση από τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών, από μεν τον ιδιώτη με αίτηση, από δε τα όργανα του Δημοσίου με απλό έγγραφο. Κατά την παράγρ. 2 του ως άνω άρθρου ο Εισαγγελέας λαμβάνοντας την αίτηση ή το έγγραφο ενεργεί επιτόπιο εξέταση (εκτός αν αυτή δεν κρίνεται απαραίτητη), είτε αυτοπροσώπως, είτε με κάποιο από τους ανακριτικούς υπαλλήλους και ή διατάσσει την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση ή σε αμφιβολία για τον δικαιούχο στην κατοχή, ή αν δεν επέρχεται καμιά σοβαρή θλάβη, διατάσσει την απαγόρευση διακατοχικών πράξεων και στους δύο διαδίκους και σε κάθε τρίτο μέχρι τη λύση της διαφοράς από το δικαστήριο σύμφωνα με όσα ελέχθησαν πιο πάνω. Με την έννοια της προαναφερθείσης δεύτερης παραγράφου, ο Εισαγγελέας ενόψει της φύσεως της απόφασης που εκδίδεται από αυτόν, η οποία έχει καθαρά αστυνομικό χαρακτήρα και όχι δικαιοδοτικό (βλ. Αποστολοπούλου “ο Πρόεδρος Πρωτοδικών” εκδ. Ε' σ. 605, Γνωμ. Εισ. ΑΠ 37/1959 ΝοΒ 8, 681, Θηβαίου “Προσωρινά μέτρα” σελ. 133), δεν δεσμεύεται να διατάξει οπωσδήποτε ή την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση, ή (σε αμφιβολία για τον δικαιούχο σε κατοχή ή αν δεν επέρχεται καμιά σοβαρή θλάβη από αυτήν) την απαγόρευση διακατοχικών πράξεων και στους δύο τους διαδίκους και σε κάθε τρίτο μέχρι τη λύση της διαφοράς από το δικαστήριο, καθόσον οι παραπάνω αρμοδιότητες του υπάρχουν μόνο εφόσον διαπιστωθεί αρκετά η ύπαρξη της αναγκαιότητας της ε-

πεμβάσεως (του Εισαγγελέα) για να αποτραπεί ο κίνδυνος από τους διαπληκτισμούς, τις έριδες, τις φιλονικίες, κλπ.

Σε ανυπαρξία του κατεπείγοντος η επέμβαση του Εισαγγελέα αποτελεί υπέρβαση της εξουσίας, που παρέχεται σε αυτόν από τον νόμο, και διείσδυση στη σφαίρα δικαιοδοτικής λειτουργίας που ανήκει σύμφωνα με τον νόμο (αρθρ. 1 Κ.Πολ.Δ.) στα Αστικά (κοινά - πολιτικά) δικαστήρια. Η έννοια τέλος του κατεπείγοντος στοιχειοθετείται, όταν υποκρύπτεται άμεσος κίνδυνος από την ύπαρξη της διαφοράς και της κατάστασης που δημιουργήθηκε πρόσφατα για το έννομο συμφέρον του διαδίκου, ώστε, για να αποφευχθεί να πληγεί αυτό κρίνεται αναγκαία η επέμβαση του Εισαγγελέα, του οποίου τα άμεσα αστυνομικά μέτρα θα είναι αναγκαία για την πρόληψη της βλάβης.

Επίσης κατά το άρθρο 1§1 του Ν.Δ. 31 της 28-11/1-12-68 "περί προστασίας της περιουσίας των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης κ.λ.π." οι διατάξεις των άρθρων 1 έως και 24 του Α.Ν. 1539/38 "περί προστασίας δημοσίων κτημάτων", όπως αυτές ισχύουν και οι συναφείς διατάξεις υπέρ του Δημοσίου, εφαρμόζονται και στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης για την προστασία των κτημάτων αυτών (βλ. Εφετ. Αιγαίου 7/1977 ΝοΒ 26, 531 ΑΠ 421/77, ΝοΒ 26, 26, Μελέτη Παραμενίωνος Τζίφρα σε Αρχείο Νομολογίας ΚΣΤ' - 1975 σελ. 686 - 689). Συνέπεια του ότι η παρούσα απόφαση - διάταξη αποτελεί αστυνομικό μέτρο και όχι κατά κυριολεξία δικαστική απόφαση είναι και το ότι δεν επιβάλλονται στο ηπτώμενο διάδικο δικαστικά έξοδα (Εισ. Εφετών ΑΘ. 1/1968 Ε.Ε.Ν. 35, 169). Ο Εισαγγελέας με την απόφασή του δεν διατάσσει τη ληψη μέτρων κατά αυτού που πρόκειται να παραβιάσει την απόφαση, γιατί το άρθρο 22§4 του Α.Ν. 1539/38 προβλέπει για

την ποινή που θα επιβληθεί. Αντικείμενο της δίκης που ανοίγεται με την υπό κρίση αίτηση είναι αποκλειστικά και μόνο η προσωρινή ρύθμιση της αμφισβητούμενης διακατοχής μεταξύ των διαδίκων στο επίδικο και όχι η προσωρινή ρύθμιση της νομίσης, που είναι αντικείμενο εξέτασης και ρύθμισης από το Ειρηνοδικείο (άρθρο 733 Κ.Πολ.Δ.). Ο Εισαγγελέας, εκδικάζοντας την αμφισβητούμενη διακατοχή στο επίδικο συγκροτεί δικαστήριο, και είναι, εφόσον, έτοις έχουν τα πράγματα "Δικαστής" (απόφασις Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου 2/77 Δ. 8 145-157, Γνωμοδ. Εισαγ. Πρωτ. Πατρών 5/81 ΝοΒ 30/1938).

Εξάλλου κατά την παρ. 5 του άρθρου 22 του ιδίου ΑΝ 1539/1938 που προστέθηκε με το αρθρ. 30 Ν. 3800/57, κατά των ανωτέρω εκδιδομένων αποφάσεων από τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών χωρεί ανακοπή ενώπιον του Εισαγγελέα Εφετών ασκούμενη εντός διμήνου από της κοινοποιήσεώς των παρά του Δημοσίου (ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ενόψει του προαναφερθέντος άρθρου 1 παρ. 1 ΝΔ 31/1968) ή των αντιδίκων τουών. Συνεπώς η άσκηση του ενδίκου αυτού μέσου γίνεται εντός της προθεσμίας των δύο μηνών από της κοινοποιήσεώς της αποφάσεως του Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Η έννοια της διμήνου προθεσμίας είναι ότι εντός αυτής πρέπει να γίνει και η κατάθεση της ανακοπής και η κοινοποίηση αυτής στον αντίδικο. (Τζίφρας Ασφ. Μέτρα σ. 425). Τούτο επιβάλλει ο χαρακτήρας της αποφάσεως του Εισαγγελέα ως ασφαλιστικού μέτρου, που απαιτεί την όσο δυνατόν ταχύτερη επίλυση και προσωρινή ρύθμιση εκ των ενότων της διαφοράς που προέκυψε ως προς τη διακατοχή. Η φύση συνεπώς της διαφοράς αυτής, ως εκτενώς αναπτύχθηκε ανωτέρω, δεν επιτρέπει παράταση της εκκρεμότητας και επιμήκυνση των προθε-

σμιών (βλ. και Αποφ. Εισαγγελέως Εφετών Λαρ. 2/2001). Ενόψει ακριβώς της φύσεως αυτής της διαφοράς επί της οποίας καλείται να κρίνει κατά τα ανωτέρω ο αρμόδιος Εισαγγελέας Πρωτοδικών και Εφετών (μετά ανακοπή), δεν επιτρέπεται η αναστολή της δίμυνης προθεσμίας προς άσκηση της ανακοπής κατά την διάρκεια του χρονικού διαστήματος από 1 έως 31 Αυγούστου, όπως αυτό συνάγεται και από την αναλογική εφαρμογή σε αυτές τις υποθέσεις των συνδυασμένων διατάξεων των άρθρων 734 παρ. 2, 3 και 147 παρ. 7 Κωδ. Πολ. Δικ. Και συνεπώς και το ανωτέρω χρονικό διάστημα υπολογίζεται για την προθεσμία αυτή. Εάν συνεπώς η άσκηση της ανακοπής γίνει μετά την πάροδο του διμήνου από την κοινοποίηση είναι εκπρόθεσμη και πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

Όπως δε προκύπτει από το από 5-8-2005 “αποδεικτικό επιδόσεως απόφασης Ασφαλιστικών Μέτρων Εισαγγελέως” της επιμελήτριας Δικαστηρίων Β. Σ. η επίδο-

ση της ανακοπόμενης υπ’ αριθμ. 5/2005 απόφασης του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Λάρισας έγινε στον ανακόπτοντα Πρωτοβάθμιο Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης που εδρεύει στα Φάρσαλα με την επωνυμία “Δ. Φ.” στις 5-8-2005 δια του πληρεξουσίου και αντικλήπτου Δικηγόρου του Α. Κ., δια του οποίου αυτός παρέστη ενώπιον του Εισαγγελέως Πρωτοδικών Λάρισας που εξέδωκε την ανακοπόμενη απόφαση και ο οποίος Δικηγόρος προσυπέγραψε και κατέθεσε την κρινόμενη ανακοπή. Ακολούθως ο ανακόπτων κατέθεσε την ανακοπή στις 26-10-2005 σύμφωνα με την υπ’ αριθμ. 5/26-10-2005 σχετική έκθεση της αρμόδιας γραμματείως, η κοινοποίησή της δε στους αντιδίκους έγινε στις 14-11-2005 (βλ. τις υπ’ αριθμ. .../14-11-2005 εκθέσεις επιδόσεως της Δικ. Επιμελήτριας Ε. Π.).

Με βάση τα προαναφερόμενα η υπό κρίσιν ανακοπή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, καθόσον είναι εκπρόθεσμη.

ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ ΛΑΡΙΣΑΣ

9/2005

Αντεισαγγελέας: Νικ. Δεληδήμος
Δικηγόροι: Ηλίας Ντάσιος, Ιωαν. Αλεξανδρής

Η δικαιοδοσία του Εισαγγελέα Πρωτοδικών στις διαφορές διακατοχής επί ακινήτων μεταξύ δημοσίου ή νηπδή ή ΟΤΑ και ιδιωτών είναι αστυνομικής φύσης και ειδική απέναντι στις γενικές διατάξεις περί ασφ. μέτρων του ΚΠολΔ. Η απόφαση δεν παράγει οριστικό δεδικασμένο, ούτε μπορεί να κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή, αλλά ρυθμίζει προσωρινά την υφιστάμενη κατάσταση, χωρίς να αποκλείεται η διαφορετική ρύθμιση από τα πολιτικά δικαστήρια.

Προϋπόθεση των εν λόγω διαφορών είναι, πλην άλλων, η ύπαρξη δικαιώματος του αιτούντος προς άσκηση διακατοχής από εμπράγματο ή ενοχικό δικαίωμα, δίκως έρευνα της κυριότητας.

Η έκδοση διοικητικής πράξης, όπως απόφασης πολεοδομίας για κατεδάφιση αυθαιρέτου, ανεξαρτήτως των δικαιωμάτων κυριότητος ή νομής επί του ακινήτου, δε συνιστά, άνευ ετέρου, προσβολή της φυσικής εξουσίασης του ιδιώτη επ’ αυτού ή αμφισβήτηση ιδιωτικών δικαιωμάτων και η διαφορά αυτού και του Δημοσίου δεν εμπίπτει στη δικαιοδοσία του Εισαγγελέα. Ενδεχόμενος κίνδυνος θλάβης του διοικούμενου από την εκτέλεση της διοικητικής πράξης μπορεί να αποτραπεί με ά-

σκοπον ένδικων βοηθημάτων στα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια.

Κατά το άρθρο 22 παρ. 1 του Α.Ν. 1539/38 “Περί προστασίας των δημοσίων κτημάτων” το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του Κ.Πολ.Δ. (άρθρ. 52 αρ. 18 Εισ.Ν.Κ.Πολ.Δ., όπως τροποποι. με το άρθρο 70 παρ. 12 του Ν.Δ. 958/71), με το οποίο ορίζεται ότι : “1. Οσάκις μεταξύ των οργάνων του Δημοσίου και ιδιώτου, ζητείται η προσωρινή παρά του Εισαγγελέως Πρωτοδικών ρύθμισης παρά μεν του ιδιώτου δι’ αιτήσεως, παρά δε των οργάνων του Δημοσίου δι’ απλού εγγράφου. 2. Ο Εισαγγελέυς λαμβάνων την αίτησην ή το έγγραφον, ενεργεί αμέσως και ει δυνατόν αυθημερόν επιτόπου εξέτασιν είτε αυτοπροσώπως, είτε διά τινός των ανακριτικών υπαλλήλων και ή διατάσσει την επαναφοράν των πραγμάτων εις την προτέραν κατάστασιν ή εν αμφιβολίᾳ περί του δικαιούχου εις κατοχήν ή αν εκ τούτου ουδεμία επέρχεται σοβαρά βλάβη διατάσσει απαγόρευση διακατοχικών πράξεων εις αμφοτέρους τους διαδίκους και πάντα τρίτο μέχρις της υπό του δικαστηρίου λύσεως της διαφοράς κατά το πρόσθεν ειρημένα”. Εξάλλου, κατά το άρθρο 1 του Ν.Δ. 31/1968 “περί προστασίας της περιουσίας των ΟΤΑ κλπ”, όπως αντικ. με άρθρ. 62 Ν. 1416/84 “1. Ως προς τα κτήματα των Δήμων και Κοινοτήτων εφαρμόζεται η νομοθεσία που ισχύει εκάστοτε για την προστασία της ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου, εκτός από τα άρθρ. 8 έως 20 του Α.Ν. 1539/38. 2. Όπου στις διατάξεις αυτές αναφέρεται α) δημόσιο.... νοείται αντίστοιχα οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης”.

Η δικαιοδοσία του Εισαγγελέα Πρωτοδικών που ιδρύεται, σύμφωνα με τις παραπάνω διατάξεις, είναι καθαρά αστυ-

νομικής φύσεως και είναι ειδική απέναντι στις γενικές διατάξεις περί ασφ. μέτρων του ΚΠολΔ (άρθρ. 682 επ.), δεν καταργήθηκε δε με την εισαγωγή του ΚΠολΔ, αλλά διατηρήθηκε σε ισχύ, όπως ρητά προβλέπεται αυτό στο άρθρ. 52 παρ. 8 Εισ.Ν.Κ.Πολ.Δ. (βλ. Τζίφρα, ασφ. μέτρα εκδ. 2 σελ. 419/426, Ολομ. ΑΠ 124/72 ΝοΒ 20, 736) και συνεπώς το πολιτικό δικαστήριο στερείται δικαιοδοσίας να κρίνει σε τέτοια διαφορά (ΑΠ 961/72 ΕΕΝ 40, 313, ΕισΕφΑθ 3681/73 ΑρχΝ ΚΕ 168). Ακόμη, η απόφαση που εκδίδεται σύμφωνα με την ειδική αυτή διαδικασία δεν παράγει οριστικό δεδικασμένο, ούτε μπορεί να κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή, αφού η δικαιοδοτική εξουσία του Εισαγγελέα Πρωτοδικών, είναι περιορισμένη και ρυθμίζει προσωρινά την υφιστάμενη κατάσταση, χωρίς συνεπώς να αποκλείεται η διαφορετική ρύθμιση του ζητήματος νομής ή κατοχής από τα αρμόδια πολιτικά δικαστήρια (βλ. Θηβαίου “περί προσωρινών μέτρων” σελ. 133, Γνωμοδ. ΕισΑΠ 47/66 ΝοΒ 15, 1023, ΑΠ 280/60 ΕΕΝ 28, 245).

Προϋποθέσεις εφαρμογής είναι α) να υφίσταται διαφορά (αμφισβήτηση νομής ή κατοχής) μετά Δημοσίου και ιδιώτη, β) Να υφίσταται κατεπείγον και κίνδυνος αναβολής και γ) Να έχει ο αιτών δικαίωμα προς άσκηση διακατοχής από εμπράγματο δικαίωμα ή νομής ή και ενοχικού έστω δικαιώματος έναντι του αντιδίκου του. Δεν εξετάζεται στη διαδικασία αυτή το δικαίωμα κυριότητος. Με τη διάταξη του άρθρ. 22 του α.ν. 1539/38 επιδιώκεται η προστασία του, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία δικαιούχου στην κατοχή πράγματος με την επαναφορά του σε αυτή, σε περίπτωση παράνομης αποβολής του ή διατηρήσεως του σε αυτή, σε περίπτωση νόμιμης άσκησης της από αυτόν. Η προκείμενη Εισαγγελική διαδικασία προϋπο-

θέτει κατεπείγουσα ανάγκη ρυθμίσεως του ζητήματος, η οποία συνίσταται στην αποφυγή συγκρούσεων κει ερίδων και εις την πρόληψη μεταβολών της καταστάσεως του επιδίκου ακινήτου (βλ. Τζίφρα, σελ. 422, Γ. Βακάλη, Η δικαιοδοσία του Εισαγγελέως να ρυθμίζει προσωρινά τη διακατοχή ορισμένου κτήματος σε διαφορές Δημοσίου και ιδιώτη και τα πρωτόκολλα διοικητικής αποβολής, Αρμ. 1989, 190, ΕισΠρωΤθεσ. 1/88 Αρμ. 1989, 1087).

Περαιτέρω η εφαρμογή των ως άνω διατάξεων επεκτάθηκε και στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την προστασία των κτημάτων τους με το άρθρο 1 παρ. 1 ν.δ. 31/1968 όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 3 παρ. 11 ν. 2307/1995.

Εν προκειμένω ο αιτών Π. Μ. του Τ., κάτοικος Λ., ισχυρίζεται δια της αιτήσεως του ότι ο Δήμος Λαρίσης αμφισβητεί το δικαίωμα αποκλειστικής κυριότητος και νομής επί εκτάσεως 1000 μ² που ορίζεται γύρωθεν: βόρεια επί πλευράς τεθλασμένης εκ τριών ευθειών μίκους 5, 10, 23, 50 και 36, 40 τρεχ. μέτρων με την παρακαμπτήρια οδό της περιφερειακής οδού Λάρισας - Τρικάλων, νότια επί πλευράς 32, 20 και 38, 40 τρεχ. μέτρων με έκτασην του στρατοπέδου "Τζίμα", ανατολικά επί πλευράς 7, 40 τρεχ. μέτρων με έκτασην αγνώστου ιδιοκτήτη και δυτικά επί πλευράς 18, 90 τρεχ. μέτρων με έκτασην του Ο.Σ.Ε. και συγκεκριμένα με την περίφραξη των σιδηροδρομικών γραμμών του Ο.Σ.Ε., με την έκδοση της υπ' αριθμ. πρωτ. 14687/16-9-2005 αποφάσεως της Δ/νσης Πολεοδομίας του Δήμου Λαρίσης περί κατεδαφίσεως αυθαίρετης κατασκευής, ευρισκόμενης εντός της ανωτέρω εκτάσεως και ζητά την προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης με την παράλειψη επιδειξης από τον καθού η αίτηση νομικό πρόσωπο

προσβλητικής των προβαλλομένων δικαιωμάτων συμπεριφοράς.

Η υπό κρίσιν αίτηση είναι αρκούντως ορισμένη, πλην όμως υπό το περιεχόμενο αυτό δεν ερείδεται στο νόμο, διότι η έκδοση της υπ' αριθμ. 14786/16-9-2005 αποφάσεως της Διεύθυνσης Πολεοδομίας του Δήμου Λαρίσης αφορά στην κατεδάφιση των αυθαίρετων κατασκευών και δη της περίφραξης του ξύλινου παραπήγματος και της επίκωσης της εκτάσεως, όπως αυτά περιγράφονται και αποτυπώνονται στην υπ' αριθμ. πρωτ. 3346/4-3-2005 έκθεση αυτοψίας, που κατασκευάσθηκαν δίχως την έκδοση οικοδομικής άδειας, κατά παράβαση του άρθρου 17 παρ. 8 ν. 1337/83 και των εντεύθεν τροποποιήσεών του, ανεξαρτήτως των δικαιωμάτων κυριότητας ή νομής επί της εκτάσεως, ούτως ώστε να μην μπορεί να γίνει λόγος για προσβολή της φυσικής εξουσίασης του αιτούντος δια της ως άνω αποφάσεως.

Σε κάθε περίπτωση πάντως η υπ' αριθ. 14687/16-9-2005 επίμαχη απόφαση αποτελεί ατομική διοικητική πράξη, η οποία διεπόμενη από το τεκμήριο νομιμότητας (βλ. αντί πολλών : "Μίκανή Στασινόπουλο", "Δίκαιον των Διοικητικών Πράξεων" εκδ. 1957, ανατ. 1982, σελ. 39 επ. 195) είναι άμεσα εκτελεστή και ασφαλώς, δεν συνιστά παράνομη προσβολή δικαιωμάτος, αλλά απλώς νόμιμη αντανακλαστική συνέπεια εις βάρος του προς ον αυτή αφορά.

Τονίζεται δε ότι η υπ' αριθμ. 4403/18-3-05 ένσταση του αιτούντος κατά της προαναφερθείσης υπ' αριθμ. 3346/05 εκθέσεως αυτοψίας απορρίφθηκε με την υπ' αριθμ. 6357/19-4-2005 απόφαση της Διεύθυνσης Πολεοδομίας. Εντούτοις η νομιμότητα της αποφάσεως αυτής αλλά και της υπ' αρ. 14687/16-9-2005 δεν προσβλήθηκε αρμοδίως στα Διοικητικά Δικα-

στήρια, στη δικαιοδοσία των οποίων ανήκει αποκλειστικά η σχετική κρίση αλλά και η απόφαση περί αναστολής της εκτελεστότητάς τους μέχρις αυτής διατυπωθεί, μη υποκαθισταμένης αυτής από την απόφαση του Εισαγγελέως Πλημμελειοδικών εκδοθησομένη σύμφωνα με το άρθρο 70 παρ. 12 ν.δ. 958/71.

Τέλος, βάσει της εκθέσεως αυτοψίας

σχηματίσθηκε εκ των ενόντων, καθόσον δεν προκύπτει ότι ο Δήμος Λαρίσης υπέβαλλε μηνυτήρια αναφορά, η υπό στοιχεία .../1209 ποινική δικογραφία της κατάληψης δημοσίου κτίματος (άρθρο 23 παρ. 1 αν 1539/1938) και της αυθαίρετης δόμησης (άρθρο 17 παρ. 8 ν. 1337/83 με τις εντεύθεν τροποποιήσεις).

**ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ
ΒΟΥΛΕΥΜΑΤΑ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ -
ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ & ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ**

**Συμβ. Πλημ. Λαρ.
29/2005**

**Πρόεδρος: Σοφία Πανουσακοπούλου
Μέλη: Χριστίνα Τζήμα, Μαρία Δήμου
Αντεισαγγελέας: Νικ. Δεληδήμος**

Αληθινή συρροή μεταξύ απάτης και έκδοσης ακάλυψης επιταγής.

Απατηλή συμπεριφορά δράστη, ως προς την οικονομική επιφάνειά και την ύπαρξη ακίνητης περιουσίας του, προκειμένου να αγοράσει εμπορεύματα, με έκδοση επιταγών, άνευ της οποίας ο εγκαλών δε θα προέβαινε στη συναλλαγή. Δεν προκειται για ψευδείς παραστάσεις αναγομένων στο μέλλον στοιχείων, αλλά για υποσχέσεις που αφορούν μεν στο μέλλον, αλλά συνοδεύονται από ψευδείς διαθεβαιώσεις και παραστάσεις άλλων γεγονότων, που αφορούν στο παρελθόν ή παρόν και δημιουργούν την εντύπωση μελλοντικής εκπλήρωσης, βάσει της εμφανίζουμενης ως αληθινής ψευδούς κατάστασης.

Προϋποθέσεις για την κατάφαση συμμετοχικής δράστης. Επί εσωτερικών και ενδιάθετων καταστάσεων δε νοείται συναυτουργία, ούτε άλλη μορφή συμμετοχής και δη της απλής συνέργειας.

Δικαιοικός έγκλησης είναι και ο νόμιμος κομιστής της επιταγής εξ' αναγωγής.

Η Εισαγγελική πρόταση, που έγινε δεκτή από το Συμβούλιο, έχει ως εξής:

{...} Από το άρθρο 386 παρ. 1 ΠΚ που ορίζει ότι “όποιος με σκοπό να αποκομίσει ο ίδιος ή άλλος παράνομο περιουσιακό όφελος βλάπτει ξένη περιουσία πείθοντας κάποιον σε πράξη ή παρά-

λειψη με την εν γνώσει παράσταση ψευδών γεγονότων σαν αληθινών ή με την αθέμιτη απόκρυψη ή παρασιώπηση αληθινών γεγονότων τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών....” προκύπτει ότι προϋπόθεση για να κριθεί η παραπλάνηση κάποιου και η αιτιωδώς συνδεόμενη προς αυτή περιουσιακή διάθεση που επιφέρει οικονομική ζημία είναι η ύπαρξη γεγονότος που παριστάνεται από τον δράστη, καίτοι ψευδές σαν αληθινό (περί της έννοιας της ψευδούς παραστάσεως βλ. Ολομ. Α.Π 1585/1984, ΠΧρ ΛΕ, σελ. 496, ΑΠ 682/1988, ΠΧρ 1988, σελ. 760), ενώ αιτιωδης σύνδεσμος υπάρχει όταν συνδέεται η απατηλή συμπεριφορά του δράστη τόσο με την παραπλάνηση του διαθέτοντος όσο και με την επελθούσα περιουσιακή βλάβη (ΑΠ 1203/1999, ΠΧρ. Ν, σελ. 610, ΑΠ 1558/1991, ΠΧρ MB, σελ. 282).

Η απάτη σχετίζεται με την έκδοση ακάλυψης επιταγής (άρθρο 79 ν. 5960/33) εξ' απόφεως συρροής με σχέση αληθινής συρροής, είτε πραγματικής είτε κατ' ιδέαν (βλ. Ιωάννης Δασκαλόπουλος : “Επί της υποκειμενικής συγκροτίσεως της εκδόσεως ακάλυψης επιταγής, Π.Χρ. 1960, σελ. 1 επ. και ιδίως σελ. 10-11, ΑΠ 1888/1997, ΠΧρ 1998, σελ. 637, ΑΠ 943/1993, ΠΧρ ΜΔ', σελ. 694. Αντιθέτως υπέρ της φαινομένης κατ' ιδέαν συρροής : Συμβ. Πλημ. Θεσ/νίκης : 501/1989, Αρμ. 1990, σελ. 267, Συμβ. Πλημ/κών Λαμίας : 42/1957, ΠΧρ 1957, σελ. 256), καθόσον δια της εκδόσεως της επιταγής ο δράστης δίδει την εντύπωση ότι αυτή έχει αντίκρυσμα, προκαλώντας κατ' αυτόν τον τρόπο κάποια παράσταση, σιωπηρώς συναγόμενη, ψευδούς γεγονότος (περί

της εννοίας του γεγονότος : βλ. αντί πολλών : Ν. Μπιτζιλέκης : "Γεγονότα και κρίσεις στο Δίκαιο και ειδικότερα στο Ποινικό Δίκαιο" εκδ. 1999, σελ. 125 και ιδίως, σελ. 131).

Εν τούτοις πρέπει να επισημανθεί ότι η έκδοση και η κυκλοφορία έγκυρης επιταγής συνιστά γεγονός αληθινό και για το λόγο αυτό προκειμένου η μελλοντική μη πληρωμή να θεμελιώσει την απάτη, πρέπει απαραιτήτως να συνοδεύεται από κάποιο "πυρήνα" καταστάσεων, ιδιοτήτων και σχέσεων που εμφανίζονται ως γεγονότα αναγόμενα στο χρόνο έκδοσης της επιταγής, που αφορούν στη μεταγενέστερη εκπλήρωση της αναληφθείσης υποχρεώσεως.

Δεν μπορεί επίσης να παροράται ότι η νομική ρύθμιση του άρθρου 79 ν. 5960/33, προβλέπει στην παρ. 2 αυτού, δια διακεκριμένες περιπτώσεις του εγκλήματος, δηλ. την κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια έκδοση επιταγής από δράστη ιδιαίτερα επικίνδυνο με απειλούμενη ποινή φυλακίσεως τουλάχιστον ενός (1) έτους μέχρι πέντε (5) έτη αμφότερες.

Τούτο πρακτικώς σημαίνει ότι η κρίση περί συρροής των εγκλημάτων πρέπει να διακρίνεται από φειδώ και σύνεση, δεδομένου του εκφύλισμού της επιταγής από μέσο πληρωμής σε μέσο πίστεως, ανάλογο της συναλλαγματικής και του γραμματίου, εξ αιτίας του χαρακτηριζόμενου από την πίστωση τρόπου λειτουργίας των συναλλαγών στην Ελλάδα.

Εν προκειμένω από τη διενεργηθείσα προανάκριση και δη τα έγγραφα και τις μαρτυρικές καταθέσεις, εκτιμώμενα κατ' άρθρο 177 Κ.Π.Δ. σε συνδυασμό με τις απολογίες των κατηγορουμένων, προέκυψαν τα εξής : Ο εγκαλών ασχολείται επί κέρδει με την εμπορία ηλεκτρονικών υπολογιστών με έδρα της επιχειρήσεώς του στη Λ. ελθών σε επαφή κατά την ά-

σκοπη επαγγελματικής του δραστηριότητας με τον πρώτο εκ των κατηγορουμένων Α. Φ. Ο τελευταίος εμφανίσθηκε προτιθέμενος να εκποιήσει κάποιο ακίνητο και για το λόγο αυτό ο εγκαλών Γ. Ξ. ενδιαφέρθηκε για την αγορά ενός αγρού που ανήκε όμως στη σύνυγο του Α. Φ., Θ. Φ. την οποία δεν εγνώριζε. Οι σχετικές διαπραγματεύσεις έγιναν με το σύνυγο αυτής ο οποίος μάλιστα εισέπραξε ως προκαταβολή ("έναντι αξίας αγροτεμαχίου") χρηματικό ποσό 4.000 ευρώ, δίχως να αναφέρεται ποιθενά στη συνταγείσα απόδειξη ότι τούτο έγινε κατ' εντολή ή για λογαριασμό της συζύγου του. Τούτο συνέβη διότι ο κατηγορούμενος Α. Φ. παρέσποις ψευδώς προς τον εγκαλούντα ότι ο ίδιος είναι ο κύριος του ακινήτου και, συνεπώς, ο κατά το νόμο δυνάμενος να διαθέτει αυτό κατ' αρέσκειαν.

Ο εγκαλών πείσθηκε ότι συναλάσσεται με τον αληθινό κύριο του ακινήτου, παραπλανθείς και από τον ακριβή κατά θέση και έκταση προσδιορισμό του αγρού αλλά και το εύλογο του απαιτούμενου τιμήματος, το οποίο δεν απέκλινε από τα κρατούντα, κατά την κοινή πείρα, συναλλαγματικά ήθη. Κυρίως όμως πείσθηκε περί της προβαλλόμενης από τον κατηγορούμενο οικονομικής επιφάνειας και της βασιζόμενης σε ύπαρξη ακίνητης περιουσίας φερεγγυότητας του προκειμένου να πωλήσει προς αυτόν είκοσι (20) ηλεκτρονικούς υπολογιστές συνολικής αξίας 17.000 ευρώ, αποδεχόμενος την πρότασην αυτού για καταβολή του τιμήματος όχι "τοις μετρητοίς", αλλά με την έκδοση εις διαταγήν του τριών μεταχρονολογημένων επιταγών, των υπ' αρ. ...188-8, ...186-1 και ...182-9, ποσού 6.000 ευρώ, 5.000 ευρώ και 6.000 ευρώ η καθεμία αντιστοίχως.

Δίχως τις ψευδείς παραστάσεις του κατηγορουμένου, περί του οποίου αξιο-

σημείωτο είναι ότι ουδαμού κάνει λόγο για την επαγγελματική του ενασχόληση (η από 1-6-2004 κατάθεση του μάρτυρα και αδελφού του Χ. Φ. αποδεικνύει ως μόνη συναλλαγή τις διαπραγματεύσεις για την πώληση αγρού και την προκαταβολή ποσού 4.000 ευρώ), ο εγκαλών δεν θα αποδέχετο την πρόταση αυτού για την έκδοση εις διαταγή του και παράδοση σ' αυτόν των ήδη αναφερθέντων αξιογράφων και την υπ' αυτό το περιεχόμενο κατάρτιση της συμβάσεως, θέτοντας έτσι εν αμφιβόλω την ικανοποίηση της απαιτήσεώς του και αφού ήδη είχε αποστερηθεί τους υπολογιστές που μεταβίβασε κατά κυριότητα.

Τα υπό των κατηγορουμένων αναφερόμενα, ότι δηλ. ο εγκαλών και ο Α. Φ. διατηρούσαν προσωπικές σχέσεις και είχαν αναπτύξει επαγγελματική συνεργασία (βλ. τα κατατεθέντα στις 15-11-04 υπομνήματα αμφοτέρων) δεν ευσταθούν, διότι ουδεμίας αποδείξεως περί αυτών γίνεται επίκληση, όπως π.χ θα αποτελούσαν τέτοια κάποια παραστατικά παλαιοτέρων πωλήσεων ή τα σώματα εξοφλημένων επιταγών.

Πέραν όμως της κατά τα προεκτεθέντα περιουσιακής ζημίας του εγκαλούντος, συνισταμένης στον κίνδυνο μη αυξήσεως του ενεργητικού της περιουσίας του (περί της εννοίας της ζημίας στο έγκλημα της απάτης βλ. αντί πολλών Αν. Αποστολίδου : Απάτη κτλ εκδ. 2000 σελ. 485-511 όπου περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία και στη θεωρία), ο εγκαλών Γ. Ξ. υπέστη περιουσιακή ζημία όχι μόνο δια της μειώσεώς του ενεργητικού, διότι οι επιταγές δεν πληρώθηκαν αλλά και δια της αυξήσεως του παθητικού, διότι αυτός κατέστη υπόχρεως για την πληρωμή τους, θέσας την υπογραφή του ως οπισθογράφος και υποβληθείς σε αναγκαστική εκτέλεση της ακίνητης περιου-

σίας του (σχετ. οι υπ' αρ. .../17-3-2004 και .../29-4-2004 εκθέσεις κατασχέσεως).

Είναι λοιπόν φανερό, κατά την κρίση μας, ότι η επελθόντα περιουσιακή ζημία οφείλεται αποκλειστικά στην παραπλάνηση του εγκαλούντος ως προς την οικονομική ευρωστία του κατηγορουμένου Α. Φ. την οποία θεώρησε ως υφιστάμενη και της δήθεν ερειδόμενης σε αυτή αληθινός και σοβαρής προθέσεώς του να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις. Δεν πρόκειται δηλ. για ψευδείς παραστάσεις αναγομένων στο μέλλον στοιχείων αλλά για υποσχέσεις που ναι μεν εξ ορισμού αφορούν στο μέλλον αλλά συνοδεύονταν από τις ήδη αναφερθείσες ψευδείς διαβεβαιώσεις και παραστάσεις άλλων γεγονότων που αφορούν στο παρελθόν ή στο παρόν, κατά τρόπο που δημιουργούσαν την εντύπωση της μελλοντικής εκπληρώσεως βάσει της εμφανιζόμενης ως αληθινής ψευδούς καταστάσεως (ΑΠ 5/2001, ΠΧρ ΝΑ, 591, ΑΠ 1352/2000, ΠΧρ ΝΑ, σελ. 512, ΑΠ 299/1998, ΠΧρ ΜΗ, σελ. 907).

Ανάμεσα δε στο σκοπούμενο παράνομο περιουσιακό όφελος του δράστη και στην περιουσιακή βλάβη που *in concreto* επίλθε στην περιουσία του Γ. Ξ. υφίσταται υλική αντιστοιχία που απαιτείται να συντρέχει ως άγραφο στοιχείο της αντικειμενικής υποστάσεως της απάτης (βλ. Ν. Ανδρουλάκης "Ποινικά Μελέται" εκδ. 1972, σελ. 308 επ, Χρ. Μυλωνόπουλος : Εφαρμογές Π.Δ. εκδ. 1997, σελ. 149, 168), καθ' όσον το συνιστάμενο στην κατά κυριότητα κτίση των πωληθέντων πλεκτρονικών υπολογιστών άνευ καταβολής του συμφωνηθέντος τιμήματος παράνομο όφελος επίλθε με αντίστοιχη βλάβη του εγκαλούντος, ο οποίος απώλεσε την κυριότητα επί των πωληθέντων πραγμάτων αλλά και κατέστη υπόχρεως έναντι τρίτων

προς τους οποίους μεταβίβασε δια οπισθογραφήσεως τις επιταγές, καταβάλλοντας εν τέλει ο ίδιος σε αυτούς το ποσό που εδικαιούτο να λάβει.

Δεν υπάρχει όμως στοιχείο της δικογραφίας εκ του οποίου να προκύπτει κάποιας μορφής συμμετοχή στην πράξη της απάτης, εκ μέρους της κατηγορουμένης Θ. συζ. Α. Φ., η οποία δε συμμετείχε ούτε στις διαπραγματεύσεις για την πώληση του αγρού αλλά ούτε στην πώληση των πλεκτρονικών υπολογιστών. Φαίνεται μάλιστα πως αγνοούσε απολύτως τις ενέργειες του συζύγου της καθόσον δεν καταβλήθηκε προς αυτήν ως προκαταβολή το ποσό των 4.000 ευρώ. Κατά συνέπεια δεν έχει πραγματώσει αυτήν ολικά ή μερικά, ταυτόχρονα ή διαδοχικά με το σύνυγό της την πράξη της απάτης εις βάρος του εγκαλούντος διότι, πριν απ' όλα, δεν τελούσε καν σε γνώση της προθέσεως του συζύγου της να διαπράξει την πράξη αυτήν και, κατά συνέπεια, παρέλκει την εξέταση της θελήσεώς της να συμπράξει με αυτόν (βλ. σχετ. Οδομ. ΑΠ 50/1990, ΠΧρ 1990, σελ. 949, ΑΠ 523/1984, ΠΧρ ΛΔ, σελ. 933). Με άλλα λόγια στην περίπτωση της κατηγορουμένης Θ. Φ. δεν υφίσταται ούτε καν σύμπτωση της βουλήσεώς της με εκείνη του συζύγου της, ελλείπουσας μάλιστα οποιασδήποτε υλικής ενέργειας εκ μέρους της και δεν είναι νοοτή ούτε η αυτοτελής τιμώρησή της ως παρανοτοργού τελέσεως του ιδίου εγκλήματος (ΑΠ 497/1978, ΠΧρ ΚΗ, σελ. 610, Αδ. Παπαδαμάκης: "Ο δόλος του συμμετόχου" στον συλλογικό τόμο: "Προβλήματα της συμμετοχής στο έγκλημα" εκδ. 1998, σελ. 165 επ.).

Άλλα και ο ίδιος ο εγκαλών καταμήνυσε την περί ου ο λόγος εγκαλούμενη καταγγέλοντας ότι τελούσε εν γνώσει των ενεργειών του συζύγου της, τις οποίες αποδέχετο. Τούτα όμως δεν στοιχειοθε-

τούν ούτε συναυτουργία, ούτε οποιαδήποτε άλλη μορφή συμμετοχής και δη της απλής συνέργειας (άρθρο 47 παρ. 1 ΠΚ) που δε νοείται, σε κάθε περίπτωση, επί εσωτερικών και ενδιαθέτων καταστάσεων (σχετ. Ν. Παρασκευόπουλος : "Φρόνημα και καταλογισμός στο Ποινικό Δίκαιο" εκδ. 1987, σελ. 14-16 με αναγωγή στο άρθρο 7 του Συντάγματος).

Κατά τα προεκτεθέντα υφίστανται επαρκείς ενδείξεις ενοχής εις βάρος του κατηγορουμένου Α. Φ. για την αξιόποινη πράξη της απάτης ιδιαιτέρας μεγάλης αξίας, τελεσθείσα όμως από τον ίδιο αυτοτελώς, δίχως τη σύμπραξη και δίχως ουδεμιάς μορφής συμμετοχής της συγκατηγορουμένης συζύγου της Θ. Φ., πράξη η οποία ως αφορώσα στο ίδιο υλικό αντικείμενο που με εξαπάτηση απέκτησε και ιδιοποιήθηκε αυτός απορροφά την υπεξαίρεση ως συντιμωρητή ύστερη πράξην, συνδεόμενη με αυτήν δια φαινομένης πραγματικής συρροής (ΑΠ 573/1990, ΠΧρ ΜΑ, σελ. 52, ΑΠ 773/1989, ΠΧρ Μ, σελ. 159, ΑΠ 614/1982, ΠΧρΛΓ', σελ. 47).

Η κρίση δε για το χαρακτήρα της επελθούσης ζημίας ως ιδιαιτέρα μεγάλης αξίας γίνεται με βάση το σύνολο αυτής, καθόσον ο κατηγορούμενος απέβλεπε με τις μερικότερες πράξεις του στο αποτέλεσμα αυτό σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 14 παρ. 1 ν. 2721/99, με την οποία προστέθηκε δεύτερη παράγραφος στο άρθρο 98 ΠΚ, αλλά και τη φύση του κατ' εξακολούθησιν εγκλήματος ως ιδιαζουσας περίπτωσης ομοειδούς πραγματικής συρροής εγκλημάτων που προσβάλλουν το ίσιο έννομο αγαθό (βλ. αντί πολλών : Αγ Μπουρόπουλος : Ερμηνεία Ποινικού Κώδικος : Τόμος Α', σελ. 254).

Επίσης, συντρέχουν εις βάρος του ίδιου κατηγορουμένου αποχρώσες ενδείξεις για την υπ' αυτού τέλεση του εγκλή-

ματος της εκδόσεως ακάλυπτης επιταγής κατ' εξακολούθησιν, πλην όμως ο αξιόποινος χαρακτήρας του εγκλήματος αυτού έχει εξαλειφθεί σύμφωνα με το άρθρο 117 παρ. 1 ΠΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 4 παρ. 1 εδ. α. v. 2408/1996 λόγω μη υποβολής εγκλήσεως εκ μέρους του Γ. Ξ. εντός τριμήνου από την ημέρα που έλαβε γνώση της εις βάρος του τελεσθείσης αξιόποινης πράξεως (ΑΠ 279/1985, ΠΧρ ΛΕ, σελ. 707). Ειδικώτερα με το άρθρο 4 παρ. 1 εδ. α', v. 2408/1996 προτείνεται στο άρθρο 79 ν. 5960/33 πέμπτη παράγραφος που ορίζει ότι "η ποινική δίωξη ασκείται μόνο ύστερα από έγκληση του κομιστή της επιταγής που δεν πληρώθηκε".

Εν προκειμένω ο εγκαλών Γ. Ξ. κατέστη νόμιμος κομιστής της επιταγής εξ' αναγωγής, καταβάλλοντας στον εμφανίσαντα την επιταγή προς πληρωμή τα οφειλόμενα, και ως εκ τούτου δικαιούχος προς υποβολή εγκλήσεως (ΑΠ 1511/2002, ΠΧρ ΝΓ, σελ. 528, ΑΠ 124/2003, ΠΧρΓ, σελ 912, ΑΠ 691/2002, ΠΧρ ΝΓ', σελ. 109, ΑΠ 1150/2003, ΠΧρ ΝΔ, σελ. 307, Διάταξη Εισαγγελέως Εφετών Θεσσαλονίκης 52/1998- Χ. Σιδέρου - Υπερ 1998, σελ. 665 ως αυτοτελής μελέτη υπό τον τίτλο "Ποιος δικαιούται να υποβάλλει έγκληση στο έγκλημα της έκδοσης ακάλυπτης επιταγής", Κ. Παμπούκης : Επισκόπηση Εμπ. Δικαίου 1998, σελ. 220), παρατηθείς όμως σιωπηρώς από το σχετικό δικαίωμα διότι, λαβών γνώση αυτός για την τέλεση της αξιόποινης πράξης και του προσώπου του υπαιτίου το αργότερο στις 16-5-2003, οπότε κοινοποιήθηκε προς αυτήν επικυρωμένο αντίγραφο από το πρώτο εκτελεστό απόγραφο της εις βάρος του εκδοθείσης διαταγής πληρωμής (βλ. σχετ. τις υπ' αρ. 407/2004 και 633/2004 κατασχετήριες εκθέσεις) έπρεπε να υποβάλλει έγκληση το αργότερο μέχρι τις 16-

8-2003 αντί στις 11-5-2004 που πράγματι υποβλήθηκε έγκληση (επί του ανωτέρω βλ. Χρ. Δέδες : "Η έγκληση" εκδ. 1958, σελ. 108, Μαργαρίτης - Παρασκευόπουλος: "Θεωρία της ποινής" εκδ. 1984, σελ. 69-158).

Πέραν αυτού ουδόλως προέκυψαν, αλλά ούτε ο ίδιος ο εγκαλών επικαλέσται κάποιους λόγους φυσικής ή νομικής αδυναμίας που οδήγησαν στην άπρακτη παρέλευση της τρίμηνης προθεσμίας (σχετ. ΑΠ 1233/1986, ΠΧρ ΛΖ, σελ. 62, ΑΠ 654/1986, ΠΧρ ΛΣΤ', σελ. 715).

Εν κατακλείδι δεν συντρέχει ουδεμία ένδειξη ενοχής εις βάρος της κατηγορουμένης Θ. Φ. συζ. Α. Φ. για την υπ' αυτής διάπραξη κάποιας αξιόποινης πράξης είτε με την μορφή του αυτουργού, είτε με τη μορφή του συμμετόχου (επ' αυτού πρβλ Ολομ. Α.Π. 9/2001, ΝοΒ 2002, σελ. 159 με παρατηρ. Χριστόφ. Αργυρόπουλου) και για το λόγο αυτό δεν πρέπει να υπάρχει κατηγορία εις βάρος της.

Ως προς τον κατηγορούμενο Α. Φ. πρέπει να παύσει οριστικά η ασκηθείσα εις βάρος του ποινική δίωξη για το έγκλημα της εκδόσεως ακάλυπτης επιταγής σύμφωνα με το άρθρο 310 ΚΠΔ σε συνδ. με άρθρο 117 ΠΚ και να παραπεμφθεί αυτός στο αρμόδιο Δικαστήριο, που σύμφωνα με τα άρθρα 112, 114, 119, 122 ΚΠΔ είναι το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Λαρίσης προκειμένου να δικασθεί ως υπαίτιος τέλεσης του εγκλήματος της απάτης κατ' εξακολούθησιν εκ της οποίας προκλήθηκε ζημία ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, πράξη που προβλέπεται και τιμωρείται από το άρθρο 386 παρ. 1 ΠΚ σε συνδ. με το άρθρο 98 παρ. 1 ΠΚ και σε συνδυασμό με άρθρ. 1, 14, 26 παρ. 1α , 27 παρ. 1, 51, 53 ΠΚ.

109/2005

Δ/ξη Εισαγ. Εφετών Λάρισας

Αντεισαγγελέας: Σταμάτης Δασκαλόπουλος

Η αμέλεια του 28 ΠΚ προσδιορίζεται με δύο κριτήρια, ένα αντικειμενικό (“όφειλε”) και ένα υποκειμενικό (“μπορούσε”). Πρώτα αναζητείται η προσοχή που εξ αντικειμένου αναμένεται από το μέσο συνετό άνθρωπο, ανάλογα με τον οικείο τομέα κοινωνικής δραστηριότητας, εάν αυτός τελούσε υπό τις ίδιες πραγματικές συνθήκες, υπό τις οποίες ενήργησε ο δράστης.

Εάν δεν επιδείχθηκε τέτοια προσοχή, τότε εξετάζεται το υποκειμενικό κριτήριο, δηλ. κατά πόσο “μπορούσε” αυτός, ενδψει των προσωπικών του ικανοτήτων και περιστάσεων, να την επιδείξει, οπότε επί αρνητικής απάντησης ο δράστης απαλλάσσεται. Το υποκειμενικό κριτήριο λειτουργεί πάντοτε αποκλειστικά και μόνον προς διφέρος του κατηγορουμένου και ουδέποτε σε βάρος του.

Απαλλαγή προϊσταμένου νομαρχιακής τεχνικής διεύθυνσης από την κατηγορία σωματικής βλάβης από αμέλεια, τελεσθείσα με παράλειψη, για τραυματισμό οδηγού, του οποίου το αυτοκίνητο εκτράπηκε, λόγω ύπαρξης λακκούβας στο οδόστρωμα.

Αφού λάβαμε υπ’ όψη την από 15-9-2005 προσφυγή του Χ. Π. του Γ. κατοίκου Κ. κατά του υπ’ αριθμ. .../29-6-2003 κλητηρίου θεσπίσματος του Εισαγγελέα Πλημμ/κων Καρδίτσας, με το οποίο παραπέμφθηκε με απ’ ευθείας κλήση στο ακροατήριο του Τριμελούς Πλημμ/κείου Καρδίτσας προκειμένου να δικαστεί ως υπαίτιος σωματικής βλάβης από αμέλεια που τελέσθηκε με παράλειψη (άρθρα 15, 28, 314 παρ. 1 εδ. α΄, 315 ΠΚ σε συνδ.

με τα άρθρα 4 παρ. 1 και 20 παρ. 1 ΠΔ 25/28/1929, 5 παρ. 3 Ν. 3155/1955) εκθέτουμε τα ακόλουθα.

Η προαναφερόμενη προσφυγή τυγχάνει εμπρόθεσμη καθόσον ασκήθηκε εντός της νόμιμης (αρ. 322 παρ. 1 ΚΠΔ) προθεσμίας, νόμιμη κατά τα λοιπά, καθόσον ασκήθηκε από τον προσφεύγοντα ενώπιον της αρμοδίας γραμματέως της Εισαγγελίας Πλημμελειοδικών Καρδίτσας, η σχετική έκθεση περιέχει τα κατά νόμο στοιχεία, όπως και τους λόγους προσφυγής και πρόδηλο το έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος προς άσκηση αυτής αφού επιδιώκει, τελικά, την δια δουλεύματος απαλλαγή του από την προαναφερόμενη κατηγορία και παραδεκτή καθόσον ασκείται από κατηγορούμενο που παραπέμπεται με απ’ ευθείας κλήση ενώπιον του Τριμελούς Πλημμ/κείου Καρδίτσας για πλημμέλημα υπαγόμενο στην καθύλω αρμοδιότητα του δικαστηρίου αυτού.

Από την προανάκριση που διενεργήθηκε και μάλιστα από τις καταθέσεις των μαρτύρων, τα έγγραφα της δικογραφίας και την απολογία του κατηγορουμένου, σε συνδυασμό με την εξεταζόμενη προσφυγή προέκυψαν τα κάτωθι :

Ο προσφεύγων στις 3-10-2001 ήταν προϊστάμενος της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κ. Η Υπηρεσία αυτή μεριμνά για την καλή συντήρηση των οδοστρωμάτων του οδικού δικτύου, την αποκατάσταση φθορών επ’ αυτών και την απομάκρυνση τυχόν προσκομμάτων σε αυτά, που δημιουργούν κίνδυνο για τους χρησιμοποιούντες τις οδούς.

Κατά την ως άνω ημερομηνία η εγκαλούσα Α. Μ., οδηγώντας το υπ’ αριθμ. κυκλ. YMB - IXE αυτοκίνητο στο 29ο χιλιόμετρο της επαρχιακής οδού Κ. - Λ. (μέσω Ι.) κατέπεσε με αυτό σε υφιστάμε-

νη στο οδόστρωμα λακκούβα, βάθους 8 εκατοστών, την οποία αιφνιδίως συνάντησε με αποτέλεσμα να χάσει τον έλεγχο επί του οχήματός της και να εκτραπεί της οδού αριστερά κατά την πορεία της (βλ. το από 3-10-2001 πρόχειρο σχεδιάγραμμα της τροχαίας) και προσκρούοντας στο πρανές της οδού, να τραυματισθεί και να υποστεί σωματική βλάβη.

Σύμφωνα με το άρθρο 28 ΠΚ από αμέλεια πράτει όποιος από έλλειψη της προσοχής την οποία όφειλε κατά τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει, είτε δεν πρόβλεψε το αξιόποιο αποτέλεσμα που προκάλεσε η πράξη του, είτε το πρόβλεψε ως δυνατό, πίστεψε όμως ότι δεν θα επερχόταν (βλ. ΑΠ 1887/2002 Ποιν. Χρον. ΝΓ', σ. 143).

Η διάταξη αυτή προσδιορίζει και τα κριτήρια στα οποία οφείλει να αποβλέψει ο εφαρμοστής του Ποινικού Δικαίου προκειμένου να οδηγηθεί στο συμπέρασμα ότι κάποιος ενήργησε απρόσεκτα και απερίσκεπτα. Το πρώτο από αυτά είναι το αντικειμενικό ("όφειλε") και το δεύτερο το υποκειμενικό ("μπορούσε"). Ο Ποινικός μας Κώδικας προτάσσοντας στην ως άνω διάταξη του άρθρου 28 το αντικειμενικό κριτήριο του υποκειμενικού, αποδέκεται τον ακόλουθο συνδυασμό των δύο αυτών κριτηρίων επιμελείας ο οποίος ισχύει και στο χώρο της εξωτερικής αμέλειας, δηλ. καθόσον αφορά στην διάγνωση του εξωτερικού σφάλματος της συμπεριφοράς, αναλογικώς (βλ. Ν. Ανδρουλάκη, Ποινικό Δίκαιο, 2000 παρ. 15, σ - 311). Κατά πρώτο λόγο πρέπει να αναντιθεί και εντοπισθεί η προσοχή εκείνη η οποία εξ αντικειμένου αναμένεται από το μέσο συνετό άνθρωπο ανάλογα με τον οικείο τομέα κοινωνικής δραστηριότητας (βλ. Χωραφά, Ποιν. Δίκαιο σ. 278-279, ΑΠ 519/1989, Ποιν. Χρον. Μ. σ. 18), εάν αυτός τελούσε υπό τις ίδιες πραγματικές

συνθήκες υπό τις οποίες ενήργησε ο δράστης. Εάν πράγματι επέδειξε αυτή την προσοχή ή περίσκεψη ζήτημα αμέλειας του δεν τίθεται. Αν όχι τότε πρέπει να εξετασθεί το υποκειμενικό κριτήριο, δηλ. κατά πόσο "μπορούσε" αυτός εξ υποκειμένου, ενόψει των προσωπικών του ικανοτήτων και περιστάσεων να την επιδείξει. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως ο δράστης απαλλάσσεται πάλι από την ποινική ευθύνη. Κατά ταύτα το υποκειμενικό κριτήριο λειτουργεί στη νομοθεσία μας πάντοτε αποκλειστικά και μόνον προς όφελος του κατηγορούμενου και ουδέποτε σε βάρος του (βλ. Ν. Ανδρουλάκη, ο.π. σελ. 311-312).

Στη συγκεκριμένη υπό κρίση περίπτωση από τα στοιχεία της δικογραφίας που προαναφέρθηκαν δεν προέκυψαν αποχώρσεις ενδείξεις ότι συνέτρεξε στο πρόσωπο του προσφεύγοντος και το ανωτέρω υποκειμενικό κριτήριο της αμέλειας. Ειδικότερα δεν προέκυψε ότι αυτός, ατομικά, ανεξάρτητα τυχόν αστικής ευθύνης του δημοσίου, μπορούσε, όση επιμέλεια και αν επιδείκνυε, να εντοπίσει την επίμαχη λακκούβα στο ως άνω σημείο του επαρχιακού δικτύου, δεδομένου μάλιστα ότι αφενός μεν η υπηρεσία του είχε την ευθύνη συντήρησης ολόκληρου του οδικού δικτύου του Νομού Κ., (περίπου 800 χιλιομέτρων με ασφαλτόστρωση) και αφετέρου ουδεμία καταγγελία ή αναφορά ή υπόμνημα είχε γίνει από κάποιον πολίτη ή άλλο φορέα (λ.χ. υπηρεσία τροχαίας ή τοπική αυτοδιοίκηση) που να επισημαίνει σε αυτόν ή την υπηρεσία του την ύπαρξη, από κάποιο χρόνο, αυτής της λακκούβας, οπότε τότε θα ελεγχόταν η τυχόν αμέλειά του για την παράλειψη αποκατάστασης της φθοράς αυτής στην οδό (βλ. και την από 24-10-2002 κατάθεση του Χ. Λ., προϊσταμένου του τμήματος τεχνικού εξοπλισμού της Δ/νσης Τεχνικών Υπηρεσιών Ν.Α, Κ.).

Επειδή από τα ανωτέρω συνεπάγεται ότι δεν παρίσταται δικαιολογημένη, η με απ' ευθείας κλήση, παραπομπή του προσφευγοντος στο ακροατήριο του Τριμελούς Πλημμελείου Καρδίτσας, πρέπει, δεκτής και στην ουσία καθισταμένης της υπό κρίσης προσφυγής του, να εισαχθεί η υπόθεση ενώπιον του Συμβουλίου Πλημμελείου Καρδίτσας με την κατά νόμο πρότασην του Εισαγγελέα Πλημμελείου Καρδίτσας, προκειμένου εκείνο με τις διέπουσες τη λειτουργία του μείζονες εγγυήσεις να κρίνει αν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις που να δικαιολογούν, από τα ανωτέρω στοιχεία, τη παραπομπή του προσφευγοντος ενώπιον του ανωτέρου δικαστηρίου, ώστε να δικαστεί ως υπαίτιος της προαναφερθείσης πράξεως.

Κατ' ακολουθία των ανωτέρω η κρινόμενη προσφυγή πρέπει να γίνει τυπικά και ουσιαστικά δεκτή και να εισαχθεί η υπόθεση στο Συμβούλιο Πλημμελείου Καρδίτσας με την κατά νόμο πρότασην του αρμοδίου Εισαγγελέα Πλημμελείου Καρδίτσας.

**Δ/ξν Εισαγ. Πρωτ/κών
ΕΓ2.05/143/9/2005**
Αντεισαγγελέας: Νικ. Δεληδήμος

Δυνατή η εν μέρει απόρριψη έγκλησης, ως κατ ουσίαν αβάσιμης ή νόμω αστήρικτης, ασκούμενης, κατά τα λοιπά, ποινικής δίωξης.

Η υποβολή έγκλησης ή η άσκηση άλλων ενδίκων βοηθημάτων συνιστούν στοιχειώδη και βασική ενέργεια διαφύλαξης έννομων και εύλογων συμφερόντων κατά τον επιβαλλόμενο και αναγκαίο τρόπο και δεν αποτελούν συκοφαντική δυσφήμηση, έστω κι αν το αντικείμενο του ισχυρισμού ή της διάδοσης είναι ψευδές, πλην όμως ο υπαίτιος αγνοούσε την αλήθεια.

Δε στοιχειοθετείται εξύθριση, εφ δύον το περιεχόμενο των εγγράφων ισχυρισμών δεν είναι απρεπές, ούτε ο φερόμενος ως δράστης είχε γνώση πως η υποβολή της έγκλησης συνιστά μη ενδεδειγμένη ενέργεια.

Αφού λάβαμε υπ' όψιν μας την κατατεθείσα στις 9.2.2005 έγκληση του Β. Κ. του Γ., κάτοικου Π. κατά του Σ. Κ. του Γ., κατοίκου ομοίως, δια της οποίας ο εγκαλών καταγγέλει ενώπιον του Εισαγγελέως Πλημμελείου Καρδίτσας ότι ο Σ. Κ. με την από 21.10.2004 έγκληση του τον καταμήνυσε ψευδώς ως διαπράξαντα τα αδικήματα της απάτης "επί Δικαστηρίω" (άρθρο 386 παρ 1 ΠΚ) και της ιθικής αυτουργίας σε ψευδορκία μάρτυρα κατά συρροή (άρθρο 224 παρ 2, 1 ΠΚ σε συνδ. με άρθρα 46 παρ. 1 ΠΚ) και κατά τούτα, προσέβαλλε την τιμή και υπόληψη του γνωστοποιώντας τα ανωτέρω στον παραλαβόντα την έγκληση του Εισαγγελικό Λειτουργό, τη γραμματεία της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Λαρίσης και του Πταισματοδικείου Αγιάς, του ιδίου του Πταισματοδίκου Αγιάς καθώς επίσης σε απροσδιόριστο αριθμό τρίτων προσώπων του χωριού Π. που ασφαλώς πληροφορήθηκαν, εκ των πραγμάτων, την ενέργειά του, εκθέτουμε τα κάτωθι :

Κατά το άρθρο 47 παρ 1 ΚΠΔ, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 ν. 3160/2003, " ο Εισαγγελέας εξετάζει την έγκληση που έλαβε και αν κρίνει ότι αυτή δεν στηρίζεται στο νόμο ή είναι ανεπίδεκτη δικαιολογημένης εκτιμήσεως ή είναι προφανώς αβάσιμη στην ουσία της, την απορρίπτει με αιτιολογημένη διάταξη του, η οποία επιδίδεται στον εγκαλούντα " ενώ κατά το άρθρο 47 παρ 2 ΚΠΔ επιβάλλονται οι ίδιες ενέργειες εάν μετά το πέρας της προδικασίας "ο Εισαγγελέας κρίνει ότι δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις

για την κίνηση της ποινικής δίωξης".

Περαιτέρω, από τα άρθρο 363, 362 ΠΚ προκύπτει ότι για τη στοιχειοθέτηση της ποινικής υπόστασης του εγκλήματος της συνκοφαντικής δυσφήμησης απαιτούνται: α) ισχυρισμός ή διάδοση γεγονότος ενώπιον τρίτου, ψευδούς και ικανού να βλάψει την τιμή και την υπόληψη κάποιου (ΑΠ 257/2001, ΠΧ ΝΑ, 930, ΑΠ 1123/1987, ΠΧ ΛΖ, σελ. 921) β) ο ισχυριζόμενος ή διαδίδων να τελούσε εν γνώσει του ψεύδους (ΑΠ 1362/2000, ΠΧ ΝΑ, 518, ΑΠ 876/1998, ΠΧ ΜΘ, 462) ενώ κατά το άρθρο 367 ΠΚ " δεν αποτελούν άδικη πράξη : α)... β)...και γ) οι εκδηλώσεις που γίνονται για την εκτέλεση νομίμων καθηκόντων, την άσκηση νόμιμης εξουσίας ή για τη διαφύλαξη (προστασία) δικαιώματος ή από άλλο δικαιολογημένο ενδιαφέρον.

Εν προκειμένω από τα στοιχεία της δικογραφίας και δη τα έγγραφα και τις μαρτυρικές καταθέσεις, εκτιμώμενα κατ' άρθρον 177 ΚΠΔ σε συνδυασμό με τη δίκως όρκο, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ 1 Ν. 3160/03, εξέταση του εγκαλούμενου προέκυψαν τα κάτωθι :

Ανάμεσα στους αδελφούς Β. και Σ. Κ. εγκαλούντα και εγκαλούμενο εν προκειμένω, ανέκυψε διαφωνία και διαμάχη σχετικά με ανεγειρόμενη οικία στο χωριό Π. της επαρχίας Α. Ο νυν εγκαλών Β. Κ. ήγειρε ενώπιον Ειρηνοδικείου Αγίας την υπ' αρ 35/2004 αίτησην ασφαλιστικών μέτρων, στρεφόμενος κατά του νυν εγκαλούμενου Σ. Κ. και αιτούμενος (σελ 8-10 της αιτήσεως) την αναγνώριση του ως νομέα του επιδίκου και λόγω συνδρομής επείγουσας περιπτώσεως (σελ 8 της αιτήσεως) να παρασχεθεί υπέρ αυτού προσωρινή δικαστική προστασία. Κατά την εκδίκαση της αιτήσεως του προσκόμισε ενώπιον του δικάζοντος Δικαστηρίου έντεκα (11) ένορκες βεβαιώσεις, δοθείσες ενώ-

πιον της Συμβολαιογράφου Α. Ε. Κ., προς απόδειξιν και επίρρωσιν των ισχυρισμών του.

Ο εγκαλούμενος θεώρησε ότι το περιεχόμενο των ως άνω μαρτυρικών καταθέσεων δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα εκθέτοντας τους ισχυρισμούς του στο κατατεθέν στις 25.10.2004 ενώπιον της γραμματέως του Ειρηνοδικείου Αγίας "σημείωμα ισχυρισμών του (σελ 12-17 υπό στοιχείο Ε)". Ακολούθως καταταμήνυσε τους ενόρκους βεβαιώσαντες ως υπαίτιους διαπράξεως ψευδορκίας μάρτυρα (άρθρο 224 παρ 2, 1 ΠΚ) αλλά και τον νυν εγκαλούντα ως υπαίτιο διαπράξεως ηθικής αυτουργίας κατά συρροή σε ψευδορκία μάρτυρα (άρθρα 46 παρ 1 α, 94 παρ 1 ΠΚ σε συνδ με άρθρο 224 παρ 2, 1 ΠΚ) και απάτης "επί Δικαστηρίω" (άρθρο 386 παρ 1 ΠΚ), καθόσον αυτός επικαλέσθηκε και προσκόμισε τα ως άνω αποδεικτικά μέσα στο δικάζον Δικαστήριο.

Η υποβολή όμως της ως άνω έγκλησης του εγκαλούμενου συνιστά στοιχειώδην και βασική ενέργεια διαφύλαξης εννόμων και, κατά την κρίση του, ευλόγων συμφερόντων κατά τον επιβαλλόμενο και αναγκαίο (αν και όχι απολύτως) τρόπο, εφαρμοζόμενου σε κάθε περίπτωση του άρθρου 367 παρ 1 ΠΚ, διότι συκοφαντική δυσφήμηση δεν διαπράτεται (άρα δεν θέτει εμπόδιο η παράγραφος 2 αυτού) ακόμα και όταν το αντικείμενο του ισχυρισμού ή της διαδόσεως είναι ψευδές, πλην όμως ο υπαίτιος αγνοούσε την αλήθεια (βλ. Διον. Σπινέλλης : "Ποινικόν Δίκαιο: Εγκλήματα κατά της τιμής", σελ. 54, Ιωαν. Μπέκας: "Η διαδοχή συλλογισμών για την κατάφαση ποινικής ευθύνης στα εγκλήματα κατά της τιμής" Υπερ, 6, σελ 1253, Ελ. Συμεωνίδου - Καστανίδου: "Οι ανεκτές προσβολές της τιμής" Υπερ 9, σελ 1144).

Εξάλλου, από κανένα στοιχείο δεν προέκυψε σκοπός εξύθρισης στο πρόσωπο του εγκαλούμενου, διότι ούτε το περιεχόμενο των εγγράφων ισχυρισμών του ήταν απρεπές (σχετ ΑΠ 162/1993, Π.Χρ.ΜΑ', σ.59), ούτε είχε γνώση αυτός πως η υποβολή της εγκλήσεως του συνιστά μη ενδεδειγμένη ενέργεια αλλά, μολαταύτα, προέβη σε αυτή την πράξη με σκοπό να προσβάλλει την τιμή και υπόλογη του νυν εγκαλούντος Β. Κ.

Κατά τα ανωτέρω η κρισιολογούμενη έγκληση τυχάνει απορριπτέα ως εν μέρει νόμω αστήρικτη, κατά το μέρος δηλ. που αφορά στην καταμήνυση του εγκαλούμενου ως υπαιτίου διαπράξεως του εγκλήματος της συκοφαντικής δυσφρήμησης (άρθρα 363, 362 ΠΚ), ασκηθείσης εις βάρος αυτού ποινικής δίωξης για φευδή καταμήνυση κατά συρροή (άρθρο 229 παρ 1, 94 παρ 1 ΠΚ) για την υπ' αριθμ ... παραγγελία μας προς τον Πταισματοδίκην Αγιάς για τη διενέργεια προανακρίσεως λόγω της υποβολής της ως άνω κρισιολογηθείσας εγκλήσεως από τον εγκαλούντα κατά προάσπισιν ευλόγων συμφερόντων του - κυρίως όμως διότι αυτή δεν κρίθηκε ως κατ' ουσίαν φευδής, δεν πρέπει να επιβληθούν εις βάρος του Β. Κ. τα προβλεπόμενα στο άρθρο 585 παρ 1, 4 ΚΠΔ έξοδα.

**Δ/ξ Εισαγ. Πρωτ/κών
ΕΓ2.04/309/2/2005**

Αντεισαγγελέας: Νικ. Δεληδόνηος

Διαφορά μήνυσης από έγκληση. Ως έγκληση νοείται η καταγγελία για τέλεση αξιόποινης πράξης από τον παθόντα, ανεξαρτήτως αν η δίωξη αυτής χωρεί και αυτεπαγγέλτως.

Η υποβληθείσα αναφορά έχει το χαρακτήρα έγκλησης, εφ όσον ο αναφέρων εμφανίζεται ο ίδιος ως παθών από το φε-

ρόμενο ως τελεσθέν έγκλημα της παράβασης καθίκοντος από υπαλλήλους.

Για τη στοιχειοθέτηση του εγκλήματος της παράβασης καθίκοντος απαιτείται, πέραν της ιδιότητας του δράστη ως υπαλλήλου και της πρόθεσής του να παραβεί το υπηρεσιακό καθίκον, η ύπαρξη σκοπού να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο, υλικό ή θικό, δρελος, ή να επιφέρει βλάβη σε τρίτον ή στο κράτος.

Η έκδοση απόφασης διοικητικού οργάνου που περιέχει κρίση και έκφραση γνώμης για τεθέν ζήτημα, δε συνιστά παράβαση καθίκοντος σε βάρος του διαφωνούντος ή μη ευαρεστούμενου με την απόφαση ιδιώτη, ιδίως όταν δεν πρόκειται για δέσμια αρμοδιότητα της διοίκησης, αλλά για ερμηνεία νομοθετικής δ/ξης, καθ όσον, άλλως, θα προκαλούνταν παράλυση της διοικητικής λειτουργίας, υπό την απειλή εκτίμησης των εκδιδόμενων διοικητικών πράξεων ως αξιόποινων ενεργειών.

Αφού λάβαμε υπ' όψιν μας την κατετείσα στις 21.6.2004 μηνυτήρια αναφορά του Α.Π. του Χ., κατοίκου Β., υποβληθείσα στην Εισαγγελία του Αεροδικείου Θεσσαλονίκης και κοινοποιηθείσα προς εμάς με το υπ' αρ. ...43/04 έγγραφο της ως άνω Αρχής προς διερεύνηση των καταγγελιών του μηνυτού που αφορούν σε πρόσωπα μη φέροντα στρατιωτική ιδιότητα, εκθέτουμε τα κάτωθι :

Κατά το άρθρο 47 παρ. 2 ΚΠΔ, όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 6 ν. 3160/2003, ο Εισαγγελέας έχει το δικαίωμα να ενεργήσει προκαταρκτική εξέταση είτε ο ίδιος είτε με έναν από τους ανακριτικούς υπαλλήλους που αναφέρονται στα άρθρα 33 παρ 1 και 2, 34 ΚΠΔ, εάν δε από την εξέταση πεισθεί ότι η έγκληση είναι προφανώς φευδής στην ουσία της την απορρίπτει σύμφωνα με την πρώτη

παράγραφο του άρθρου αυτού, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 παρ. 1 ν. 3160/03 κατά την οποία : “ ο Εισαγγελέας εξετάζει την έγκλωση που έλαβε και αν κρίνει ότι αυτή δε στηρίζεται στο νόμο ή είναι ανεπιδεκτή δικαστική εκτιμήσεως ή προφανώς αβάσιμη στην ουσία της, την απορρίπτει με αιτιολογημένη διάταξη του, η οποία επιδίδεται στον εγκαλούντα ”.

Ως έγκλωση νοείται η καταγγελία περί τελέσεως αξιοποίουν πράξεως από τον παθόντα, ανεξαρτήτως εάν η δίωξη αυτής ρχωρεί και αυτεπαγγέλτως (Ν. Χωραφάς : “Ποινικόν Δίκαιον” εκδ 9η, σελ 151, Αγ. Μπουρόπουλος “Έρμη ΚΠΔ” εκδ Β’, τόμο Α, σελ 62, 70), ως φορέας του εννόμου αγαθού κατά του οποίου στρέφεται η πράξη (Ν. Χωραφάς: ο.π, σελ 151, Διατ. Εισαγ. Εφετών Λαρίσης 24/1983, ΠΧ, ΛΓ”, 324).

Εν προκειμένω ο Α. Π. καταγγέλει ότι τα μέδλη της επιτροπής της Γενικής Διεύθυνσης Περιφέρειας Θεσσαλίας, που συγκροτείται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 5 ν. 1943/1991, Θ. Φ., Β. Σ., Α. Ψ., Ε. Λ. και ο σύμβουλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου Γ. Κ., παρέβησαν τα εκ του νόμου και βάσει των αρχών της χρηστής διοίκησης διαγραφόμενα καθήκοντά τους κατά την έκδοση των πρακτικών υπ’ αρ 1, 3 του έτους 2004 και των υπ’ αρ 1, 12 του έτους 2004 αποφάσεων, δια των οποίων απερρίφθησαν αιτήσεις αυτού σχετικά με την παραδοχή αιτήματος του για αποζημίωση των 111 Π. Μ. της Ν.Α. Μ. με σκοπό να βλάψουν αυτόν παρανόμως.

Υπό το περιεχόμενο αυτό η υποβληθείσα αναφορά έχει το χαρακτήρα εγκλήσεως, διότι ο αναφέρων εμφανίζεται ο ίδιος ως παθών από το φερόμενο ως τελεσθέν έγκλημα της παράθασης καθήκοντος από τους προαναφερθέντες υπαλλήλους (ΑΠ 124/1973, ΠΧρ ΚΓ’, σελ 439, Αν. Ψαρούδα - Μπενάκη : “Η πολιτική α-

γωγή στην ποινική δίκη” τεύχος Α΄ , σελ. 116-117).

Κατά το άρθρο δε 259 ΠΚ που ορίζει ότι: “υπάλληλος που με πρόθεση παραβαίνει τα καθήκοντα της υπηρεσίας του με σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό ή άλλο όφελος ή για να βλάψει το κράτος ή κάποιον τρίτο τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δυο ετών”, προκύπτει ότι για τη στοιχειοθέτηση του εγκλήματος της παράθασης καθήκοντος αποκτείται, πέραν της 1-διότητας του δράστη ως υπαλλήλου (άρθρα 13α, 263 α, ΠΚ) και της προθέσεως του να παραβεί το υπηρεσιακό του καθήκον, η ύπαρξη σκοπού να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο όφελος, υλικό ή ηθικό, ή να επιφέρει βλάβη σε τρίτο ή στο κράτος, χαρακτηριζόμενου του εγκλήματος αυτού ως υπερχειλούς υποκειμενικής υποστάσεως (επί των ανωτέρω βλ. ΑΠ 759/01, ΠΧρ NB, σελ 237, ΑΠ 1001/01, ΠΧρ NB’, σελ 359, Ν. Μπιτζιλέκης : “Υπηρεσιακά Εγκλήματα”, εκδ. 2001, σελ 38, 54).

Εν προκειμένω από τη διενεργηθείσα προκαταρκτική εξέταση βάσει των υπ’ αρ ...407α/16.8.04 και .../309α/25.10.04 αρμοδίως διοθεισών παραγγελιών και δη από τα έγγραφα και τις μαρτυρικές καταθέσεις, εκτιμώμενα κατ’ άρθρον 177 ΚΠΔ σε συνδυασμό με τη δίκως όρκο, κατ’ άρθρον 2 παρ 1 ν. 3160/03 εξέταση των εγκαλουμένων προέκυψαν τα κάτωθι : Ο Α. Π., σμηναγός εν αποστρατεία, κάτοικος Β., ζήτησε με την από 20.10.2003 αίτηση του, απευθυνθείσα προς την 111 Π. Μ., τη χορήγηση σε αυτόν ακριβούς αντιγράφου της καταχώρησης της απονεμθείσας υπέρ αυτού ηθικής αμοιβής του ΓΕΑ χάριν της απόκτησης πτυχίου του τιμήματος Φυσικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Λόγω καθυστερήσεως στην έκδοση του απαντητικού

επί της αιτήσεως του εγγράφου ο ανωτέρω προσέφυγε στην ειδική επιτροπή του άρθρου 5 ν. 1943/1991, αιτούμενος να αναγνωρισθεί υπέρ αυτού δικαίωμα αποζημιώσεως εξ' αιτίας της προβαλλόμενης υπ' αυτού καθυστερήσεως. Με τις υπ' αρ. 1 και 12 του έτους 2004 αποφάσεις της, η εν λόγω επιτροπή απέρριψε κατόπιν εισηγήσεων των εγκαλουμένων Ε. Λ. και Β. Σ. τις υποβληθείσες αιτήσεις του (βλ. φωτοαντίγραφα των εισηγήσεων). Ειδικότερα, στην από 8.1.2004 εισήγηση της Ε. Λ. (η εισήγηση της Β. Σ. εμμέσως αναφέρεται σε αυτήν) που ομοφώνως υιοθετήθηκε από την περί ης ο λόγος επιτροπή, εκτιμάται ότι η 111η Π. Μ. αντικειμενικώς αδυνατούσε να απαντήσει, διότι, για αγνώστους λόγους, δεν είχε καταχωριθεί η απονεμηθείσα στον εγκαλούντα ηθική αμοιβή στην Ημερήσια Διάταξη της Μονάδος. Τούτο ασφαλώς ουδόλως αφορά στα μέλη της επιτροπής, ενώ η σχετική έγκληση του εγκαλούντος εις βάρος του Αναθεωρητή Γ'. Π. Α. και στρατιωτικών υπηρετούσαντων κατά καιρούς σε αεροπορικές μονάδες της Λαρίσης, απορρίφθηκε, κατά τα λοιπά, ως ανεπίδεκτη δικαστικής εκτιμήσεως (σχετ. η υπ' αρ 7/2004 διάταξη του Εισαγγελέως του Αεροδικείου Θεσσαλονίκης).

Όπως εξ' αρχής καθίσταται φανερό η έκδοση αποφάσεως διοικητικού οργάνου που αυτονοίτως και εξ' ορισμού περιέχει κρίση και έκφραση γνώμης επί τιθέμενου ζητήματος, δεν είναι δυνατόν, και λογικώς ακόμα, να συνιστά παράθαση καθίκοντος εις βάρος του διαφωνούντος ή μη ευαρεστούμενου με την απόφαση ιδιώτη, ιδιαιτέρως μάλιστα όταν δεν πρόκειται για δεσμία αρμοδιότητα της διοικήσεως (βλ. αντί πολλών: Μίχαηλ Στασινόπουλος : "Δίκαιον των Διοικητικών Πράξεων" εκδ 1957, ανατύπωση 1982, σελ 245 και ιδιαιτέρως 249 επ) αλλά για ερμηνεία νομοθετικής διατάξεως. Διαφορετικά οδη-

γούμεθα σε πλήρη απονεύρωση και παράλυση της διοικητικής λειτουργίας του κράτους επ' απειλή της εκτιμήσεως των εκδιδομένων κατά καιρούς διοικητικών πράξεων ως αξιοποίησης ενεργειών.

Σε κάθε περίπτωση πάντως πρέπει να τονισθεί πως ούτε ο ίδιος ο εγκαλών ισχυρίζεται ότι τα μέλη της επιτροπής ενήργησαν κατά την έκδοση των επίμαχων αποφάσεων με σκοπό να βλάψουν παρανόμως τον ίδιο ή το κράτος ή, αντιστοίχως να οφελήσουν παρανόμως τρίτο τινα ασφαλώς δε ουδόλως αποδείχθηκε αυτό (σχετ. ΑΠ 727/2000, ΠΧρ N, σελ 63, ΑΠ 759/2001, ΠΧρ NB', 237).

Μη υφισταμένης όμως αντικειμενικώς κριθείσας παραβάσεως των ανατεθέντων στους εγκαλούμενους καθηκόντων, παρέλκει ως νομικώς άσκοπη και αλυσιτελής η διερεύνηση περαιτέρω, της συνδρομής ή όχι του προαναφερθέντος υποκειμενικού στοιχείου.

Ος εκ τούτου ουδεμία υπόνοια ενοχής συντρέχει εις βάρος των εγκαλουμένων (σχετ. Ολομέλεια ΑΠ 9/2001, ΝοΒ 2002, σελ 159 με παρατ. Χριστοφ. Αργυρόπουλου) καθισταμένης της κρισιολογούμενης εγκλήσεως προφανώς αβάσιμης στην ουσία της (άρθρο 47 παρ 1 ΚΠΔ).

Εξαιτίας δε της υποβολής της εκ μέρους του εγκαλούντος εν γνώσει της αβασιμότητάς της, ο οποίος επικείρησε αδοκίμως και ως μη έδει να διευρύνει τον κύκλο των θεωρουμένων από τον ίδιο ως υπαιτίων προσώπων στις ανακύψασες με την 111 Π. Μ. διαφορών και διαφωνιών του, προς εξυπηρέτηση ίδιων στόχων που, καίτοι αδιάφοροι, δεν διακριθώθηκαν κατά την προηγηθείσα έρευνα, πρέπει να επιβαρυνθεί αυτός με τα εκ του νόμου προβλεπόμενα έξοδα ποσού 29 Ευρώ (άρθρο 585 παρ 1, 4 ΚΠΔ όπως η παρ 4 προστέθηκε με το άρθρο 55 παρ 2 ν. 3160/03).

**Δ/ξη Εισαγ. Πρωτ/κών
ΕΓ2-04/317/22/2005**

Αντεισαγγελέας: Νικ. Δεληδήμος

Δε στοιχειοθετείται εκβίαση, όταν η απειλή συνιστά “δυσοίωνη προειδοποίηση” ότι θα επιδιωχθεί η ικανοποίηση της οικονομικής αξιώσης με νόμιμα μέσα, ούτε όταν το όφελος είναι αντικείμενο νόμιμης και βέβαια απαιτητής αξιώσης.

Επί άρνησης εκπλήρωσης συμβατικής υποχρέωσης του εγκαλουμένου, εάν προηγουμένως δεν ικανοποιηθεί προγενέστερη αξιώση του κατά του εγκαλούντος, δε στοιχειοθετείται εκβίαση, διότι αυτός νομίμως ασκεί δικαίωμα επίσκεψης, το οποίο νοείται και επί διαφορετικών συμβάσεων, που ερείδονται στην ίδια βιοτική σκέση, σύμφωνα με τις αρχές της καλής πίστης.

Αφού ελάβαμε υπ' όψιν μας την κατεύθεισα στις 15-6-2004 έγκληση της εδρεύουσας στην Κ. εταιρίας υπό την επωνυμία „Α. Ε.“ δια του ενεργούντος για λογαριασμό της ως καταστατικό όργανο αυτής Χ. Π. του Κ., κατοίκου Β. Α. και προσωρινά Χ., προέδρου και διευθύντος συμβούλου αυτής (σχετ. το υπ' αρ ... έγγραφο της ΝΑ Κ.), κατά του Δ. Σ. του Κ., κατοίκου Λ., δια της οποίας καταγγέλει, ότι ο εγκαλούμενος απαιτεί την αναγνώριση υπέρ αυτού αξιώσεως 17.000 Ευρώ υπό την απειλή ότι, σε διαφορετική περίπτωση, δεν θα παραδώσει προς αυτός αντικείμενα αναγκαία για την εκπλήρωση συμβατικών υποχρεώσεων της „Α. Ε.“ με συνέπεια την εις βάρος της περιουσιακή βλάβη εκθέτουμε τα κάτωθι :

Από τη συνδυασμένη εφαρμογή των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 47 ΚΠΔ, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 6 ν. 3160/2003, προκύπτει, ότι μετά τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ο

Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών απορρίπτει με αιτιολογημένη διάταξη του την υποβληθείσα έγκληση, εφ' όσον από τα συλλεγέντα στοιχεία πεισθεί πως αυτή είναι προφανώς ψευδής στην ουσία της.

Περαιτέρω, από το άρθρο 385 παρ 1 ΠΚ, που ορίζει, ότι: „όποιος εκτός από τις περιπτώσεις του άρθρου 380 ΠΚ, με σκοπό να αποκομίσει ο ίδιος ή άλλος παράνομο περιουσιακό όφελος, εξαναγκάζει κάποιον με τη βία ή απειλή σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή από την οποία επέρχεται ζημία στην περιουσία του εξαναγκαζόμενου ή άλλου τιμωρείταικτλ”, προκύπτει ότι δεν στοιχειοθετείται η αξιόποινη πράξη της εκβίασης, όταν η απειλή συνιστά “δυσοίωνη προειδοποίηση”, ότι θα επιδιωχθεί η ικανοποίηση της οικονομικής αξιώσης με νόμιμα μέσα (σχετ. ΑΠ 1575/1995, ΠΧρ ΜΣΤ', 911, Εφετείο Αθηνών: 205/1993, ΠΧρ ΜΔ', 529). Εάν το όφελος είναι αντικείμενο νόμιμης και βέβαια απαιτητής αξιώσης, τότε σαφώς δεν υπάρχει εκβίαση, αφού δεν επέρχεται παράνομη ζημία στην περιουσία του εξαναγκαζόμενου (Συμβ. ΑΠ. 1739/1999, ΠΧρ Ν, 797, Συμβ. ΑΠ. 419/1990, ΠΧρ Μ, 1120, Ν. Χωραφάς ‐Ποινικόν Δίκαιον‐ τόμος Α', εκδ 9η τη επιμέλεια Κων/νου Σταμάτη, 1978, σελ 242).

Από τη διενεργηθείσα προκαταρκτική εξέταση και δη τα έγγραφα και τις μαρτυρικές καταθέσεις σε συνδυασμό με την δίκως όρκο, κατ' άρθρον 2 παρ 1 ν. 3160/03, εξέταση του εγκαλουμένου προέκυψαν τα κάτωθι: Ο εγκαλών Χ. Π. είναι πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της εδρεύουσας στην Κ. ανώνυμης εταιρίας υπό την επωνυμία „Α. Ε.“, που ασχολείται με την τοποθέτηση κατασκευών κτιρίων, ενώ ο εγκαλούμενος Δ. Σ. είναι νομικός εκπρόσωπος της εδρεύουσας στη Λ. εταιρίας υπό την επωνυμία „D.S. S. AE“ με αντικείμενο την επί κέρδει προμή-

θεια σε τρίτους υλικών ανέγερσης κτιρίων και την έναντι αμοιβής εκτέλεση από αυτή σχετικών εργασιών.

Αμφότεροι κατέρτισαν σύμβαση πωλήσεως καλύβδινου οργανισμού κτιρίου έναντι τιμήματος 17700 Ευρώ, με αγοράστρια την εταιρία "Α. ΑΕ", προκειμένου η τελευταία να κατασκευάσει μεταλλικό κτίριο, σε εκτέλεση σχετικής συμφωνίας με τρίτο πρόσωπο.

Για λόγους, που ουδόλως αφορούν στον εγκαλούμενο, η εγκαλούσα εταιρία δεν ήταν εις θέσιν να κατασκευάσει το έργο που ανέλαβε, πλην όμως παρέδωσε στον εγκαλούμενο (δίχως να προκύπτει εάν εκώρησε οπισθογράφηση) τις υπ' αριθ.245-1 και233-8 μεταχρονολογημένες επιταγές εκδόσεως εις διαταγήν του από την εδρεύουσα στην Κ. εταιρία υπό την επωνυμία "Σ. Κ. και Σία ΟΕ", ποσού η κάθε μία 10.000 Ευρώ (βλ. φωτοαντίγραφα των επιταγών σε συνδυασμό με τη σχετική αλληλογραφία), με ημερομηνία εκδόσεως 31-8-2004 και 30-11-2004, εκ των οποίων η μία έχει ήδη πληρωθεί (βλ. το κατατεθέν στις 7-10-2004 υπόμνημα του εγκαλουμένου).

Από κανένα αποδεικτικό στοιχείο, όμως, δεν προκύπτει, ότι η εγκαλούσα εταιρία αγόρασε από τον εγκαλούμενο προσωπικώς ή από την εταιρία που εκπροσωπεί, μεταλλικά αντικείμενα για την ανέγερση κάποιου άλλου κτιρίου. Τα περί του αντιθέτου αναφερόμενα από τη σύζυγο του Χ. Π. (βλ. την από 32-5-2005 ένορκη κατάθεσή της) ελέγχονται ως ανακριβή, διότι αυτή αποδίδει την αδυναμία εκπλήρωσης της υποχρεώσεως της εταιρίας "Α." στον εγκαλούμενο και στην κακή επιχειρηματική του φήμη. Τούτο όμως είναι απολύτως αντιφατικό με την επανελημμένη επιλογή αυτού από τον σύζυγο της για την αγορά όμοιων ή παρόμοιων αντικειμένων.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, δηλ. κι αν ήθελε υποτεθεί αληθής ο ισχυρισμός της εγκαλούσης, ότι ο εγκαλούμενος αρνείται την εκπλήρωση της υποχρεώσεως του εάν προηγουμένως δεν ικανοποιηθεί η προγενέστερη αξίωση του ύψους 17.700 Ευρώ, δεν στοιχειοθετείται το έγκλημα της εκβίασης, διότι νομίμως ασκεί αυτός δικαίωμα επισχέσεως (άρθρο 325 ΑΚ), το οποίο νοείται και επί διαφορετικών συμβάσεων, που όμως ερείδονται στην ίδια βιοτική σχέση, σύμφωνα με τις αρχές της καλής πίστης (ΑΠ 720/1988 Ελ. Δνη 30/1165, Απ. Γεωργιάδης: "Ενοχικό Δίκαιο" εκδ 1999, παρ 16, αριθ 15). Η συνεργασία δε των εν προκειμένω αντιδίκων αποδεικνύεται εκ του λόγου και μόνο, ότι παραδόθηκαν στον εγκαλούμενο οι ως άνω αναφερθείσες επιταγές, ποσού 20.000 Ευρώ συνολικώς, που υπερκαλύπτουν το οφειλόμενο ποσό ίσο με 17.700 Ευρώ, για το λόγο ότι, προφανώς εξοφλήθηκε τοιουτοτρόπως παλαιότερη οφειλή της εγκαλούσης εταιρίας.

Κατά τα ανωτέρω, η κρισιολογούμενη έγκληση είναι απορριπτέα ως προφανώς ψευδής κατ' ουσίαν σε κάθε περίπτωση δε νόμω αστήρικτη (άρθρο 47 παρ 1, 2 ΚΠΔ). Στην πραγματικότητα η εγκαλούσα εταιρία επιδιώκει την αποφυγή πλήρωμής της οφειλής της και μάλιστα δίχως να ζητεί αρμοδίως την αναγνώριση των όποιων ιδιωτικής φύσεως, αξιώσεων της, κατά τρόπο που η υποβολή της κρισιολογηθείσης ως άνω εγκλήσεως να αποβαίνει καταχρωτική και δικαιολογούσα απολύτως την επιβολή εξόδων ποσού 29 Ευρώ εις βάρος της (άρθρο 585 παρ 4 ΚΠΔ).

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

1/2005

Πρόεδρος: Κών. Αναγνώστου
Εισηγήτρια: Γεωργία Σακαρέλλου
Δικηγόροι: Λαμπρινή Παρασκευά, Λάζ.
 Γαϊτάνης

Η αναζήτηση από το ΙΚΑ αχρεωστήτως, πλην καλοπίστως, ληφθεισών περιοδικών ασφαλιστικών παροχών μετά πάροδο εύλογου χρόνου από την είσπραξή τους αντίκειται στις αρχές της χρονοπίσης διοίκησης, λόγω των απρόβλεπτων οικονομικών συνεπειών που θα προκαλέσει το μέτρο σε βάρος του λαθόντος τις παροχές, εκτός αν αυτός τελούσε, κατά την είσπραξή τους, σε δόλο βεβαιούμενο με πλήρως αιτιολογημένη κρίση.

Εφαρμογή της γενικής αυτής αρχής του ασφαλιστικού δικαίου και στην περίπτωση που η καταβολή των ασφαλιστικών παροχών έγινε σε εκτέλεση οριστικής δικαστικής απόφασης, η οποία, στη συνέχεια, εξαφανίζεται, κατ' αποδοχή ένδικου μέσου.

Επειδή, με την υπό κρίση έφεση, για την οποία κατατέθηκε το νόμιμο παράβολο, ο εκκαλώντων, παραδεκτώς, να εξαφανιστεί η 400/2003 οριστική απόφαση του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Βόλου με την οποία απορρίφθηκε η από 18-10-2000 προσφυγή του κατά της 458/Σ 57/28-8-2000 αποφάσεως της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής (ΤΔΕ) του Περιφερειακού Υποκαταστήματος ΙΚΑ Β. Με την τελευταία αυτή απόφαση είχε απορριφθεί ένσταση του ιδίου κατά της 380/18-2-2000 αποφάσεως της Διευθύντριας του ιδίου Υποκαταστήματος ΙΚΑ με την οποία : a) ανακλήθηκε η προηγούμε-

νη 484/21-3-1996 απόφαση περί απονομής σ' αυτόν συντάξεως και b) καταδογήστηκε σε βάρος του εντόκως προς 5% κάθε ποσό σύνταξης που είχε εισπράξει αχρεωστήτως από 1-1-1992 μέχρι 31-1-1994.

Επειδή, κατά το άρθρο 40 παρ. 4 του a.v. 1846/1951 (Α' 179) κάθε παροχή που καταβλήθηκε αχρεωστήτως από το ΙΚΑ επιστρέφεται σ' αυτό εντόκως προς 5% αναγνητείται δε κατά τις διατάξεις περί αναγκαστικής εισπράξεως των καθυστερούμενων εισφορών του Ιδρύματος. Κατά γενική όμως αρχή του δικαίου της κοινωνικής ασφαλισης, που συμπορεύεται προς τη διάταξη αυτή, η αναζήτηση από τον ασφαλιστικό Οργανισμό αχρεωστήτως πλην καλοπίστως ληφθεισών περιοδικών ασφαλιστικών παροχών μετά την πάροδο εύλογου χρόνου από την είσπραξή τους αντίκειται στις αρχές της εύρυθμης και χρονοπίσης διοίκησης, λόγω των απρόβλεπτων οικονομικών συνεπειών που θα συνεπάγονται το μέτρο τούτο σε βάρος αυτού που έλαβε τις παροχές. Η κατά τα άνω αναζήτηση των παροχών αυτών επιτρέπεται μόνον αν κριθεί ότι ο εισπράξας τα αναζητούμενα ποσά τελούσε κατά την είσπραξή τους σε δόλο έναντι της διοίκησης, η συνδρομή δε του δόλου πρέπει να βεβαιώνεται με πλήρως αιτιολογημένη κρίση που αποτελεί τη βάση της αναζητήσεως (πρβλ. ΣτΕ 1917/1993, 237/2000). Η ως άνω γενική αρχή του ασφαλιστικού δικαίου είναι εφαρμοστέα σε κάθε περίπτωση και, επομένως και στην περίπτωση που οι ασφαλιστικές παροχές έχουν καταβληθεί σε εκτέλεση οριστικής δικαστικής αποφάσεως, η οποία όμως, στη συνέχεια, εξαφανίζεται από το Διοικητικό Εφετείο.

Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, από την επανεκτίμηση των στοιχείων της δικογραφίας προκύπτουν τα ακόλουθα : Ο εκκαλών που γεννήθηκε το έτος 1940 και έχει γραμματικές γνώσεις Δημοτικού Σχολείου, πραγματοποίησε στην ασφάλιση του IKA 5168 ημέρες εργασίας από το έτος 1985 μέχρι το έτος 1983 απασχολούμενος ως τεχνίτης ξυλουργός. Όμως, λόγω εργατικού ατυχήματος και της απότοκης τούτου αναπηρίας του έτυχε αρχικώς επιδόματος αναπροσαρμογής από 14-4-1983 μέχρι 31-3-1985 και ακολούθως συντάξεως αναπηρίας από 1-4-1985 μέχρι 31-12-1989. Στη συνέχεια, προκειμένου να παραταθεί ο χρόνος συντάξιοδοτήσεώς του ή αρμόδια Β/θμια Υγειονομική Επιτροπή ενώπιον της οποίας τελικώς παραπέμφθηκε με την .../1993 γνωμάτευσή της αποφάνθηκε ότι ο εκκαλών παρουσιάζει ακρωτηριασμό δείκτη, μέσου και μικρού δακτύλου του δεξιού χεριού καθόρισε δε, την ανατομοφυσιολογική του βλάβην από 1-1-1992 μέχρι 1-1-1994 σε ποσοστό 26% οφειλόμενο στο εργατικό ατύχημα.

Με τα δεδομένα αυτά τόσο ο Διευθυντής του Υπ/κος IKA B. με την .../1993 απόφασή του όσο και η ΤΔΕ του ιδίου Υποκαταστήματος έκριναν ότι ο εκκαλών δεν ήταν ασφαλιστικώς ανάπτηρος και απέρριψαν το αίτημά του για παράταση της συντάξιοδοτήσεώς του. Επί προσφυγής που άσκησε ο εκκαλών, στη συνέχεια, εκδόθηκε η 38/1996 οριστική απόφαση του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Βόλου με την οποία κρίθηκε, για την αναφερόμενη σ' αυτή αιτιολογία, ότι αυτός ήταν ασφαλιστικώς ανάπτηρος κατά την έννοια του νόμου δικαιούμενος συντάξεως μερικής αναπηρίας από εργατικό ατύχημα από 1-1-1992 έως 1-1-1994. Σε εκτέλεση της αποφάσεως αυτής ο ως άνω Διευθυντής με την 484/21-3-1996 απόφασή του

χορήγησε σ' αυτόν σύνταξη μερικής αναπηρίας. Ύστερα, όμως, από έφεση που άσκησε το IKA εκδόθηκε η 438/1999 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου με την οποία εξαφανίστηκε η ως άνω πρωτόδικη απόφαση αφού κρίθηκε ότι αυτός δεν ήταν ασφαλιστικώς ανάπτηρος. Κατόπιν τούτου η Διευθύντρια του IKA με την 380/18-2-2000 απόφασή της ανακάλεσε την προαναφερόμενη 484/1996 συντάξιοδοτική απόφαση και καταλόγισε σε βάρος του εκκαλούντος τα ποσά της σύνταξης που είχε εισπράξει ακρεωστήτως ανερχόμενα σε 1.207.920 δραχμές νομιμοτόκων. Ένσταση αυτού κατά της αποφάσεως αυτής απορρίφθηκε με την 418/2000 απόφαση της αρμόδιας Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής. Κατά της αποφάσεως αυτής ο εκκαλών άσκησε την από 18-10-2000 προσφυγή του με την οποία προέβαλε, επικαλούμενος την γενική αρχή του δικαίου της Κοινωνικής Ασφαλίσεως περί μη αναζητήσεως από το IKA των καλοπίστως ληφθεισών περιοδικών ασφαλιστικών παροχών, ότι η οποιαδήποτε αναζήτηση των καταλογισθέντων σ' αυτόν ποσών θα του δημιουργήσει οικονομική καταστροφή. Το Διοικητικό Πρωτοδικείο με την εκκαλούμενη απόφασή του απέρριψε την προσφυγή αυτή με την αιτιολογία ότι η ανωτέρω γενική αρχή του ασφαλιστικού δικαίου είναι εφαρμοστέα μόνο στην περίπτωση αναζητήσεως ποσών ως ακρεωστήτως καταβληθέντων κατόπιν επανεξετάσεως της υποθέσεως από την ίδια τη Διοίκηση και όχι ύστερα από την κατ' άρθρο 198 ΚΔΔ υποχρεωτική συμμόρφωσή της σε δικαστική απόφαση.

Σύμφωνα, όμως, με όσα έγιναν δεκτά σε προηγούμενη σκέψη της παρούσας σε καμμία περίπτωση δεν είναι επιτρεπτή η αναζήτηση από τον ασφαλιστικό οργανισμό των ληφθεισών περιοδικών ασφαλιστικών παροχών μετά την πάροδο εύλο-

γου χρόνου από την είσπραξή τους ει μη μόνο στην περίπτωση που αυτή οφείλεται σε δόλο του ασφαλισμένου, ο οποίος αποτελεί και τη βάση της αναζήτησης και τούτο ανεξαρτήτως του ότι η εκκαλούμενη απόφαση εσφαλμένως υπολαμβάνει ότι η προαναφερόμενη 380/18-2-2000 απόφαση της Διευθύντριας του IKA, με την οποία ανακλήθηκε προηγούμενη συνταξιοδοτική απόφαση, εκδόθηκε σε συμμόρφωση με την 438/1999 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου - που έκρινε ότι ο εκκαλών δεν είναι ανάπτηρος κατά την έννοια του νόμου - σύμφωνα με το άρθρο 198 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, καθόσον η συμμόρφωση προς το δεδικασμένο της τελεσίδικης απόφασης συνίσταται στη μη εφαρμογή, κατά την έκδοση της νέας πράξης, της διάταξης που κρίθηκε από το δικαστήριο ως μη εφαρμοστέα και όχι διανομένη, όπως στην προκείμενη περίπτωση, η νέα πράξη εκδόθηκε κατ' εφαρμογή άλλων διατάξεων ως έμμεση συνέπεια της παραπάνω τελεσίδικης κρίσης του Δικαστηρίου (πρβλ. ΣτΕ 2062/1995). Επομένως, η εκκαλούμενη απόφαση που έκρινε αντίθετα εσφαλμένα εφάρμοσε, κατά την κρίση του Δικαστηρίου τούτου, το νόμο και πρέπει, για το λόγο αυτό, να εξαφανιστεί κατά παραδοχή της υπό κρίση εφέσεως να αποδοθεί δε στον εκκαλούντα το παράθιλο που κατέβαλε σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 277 παρ. 9 εδ. α' του ΚΔΔ. Περαιτέρω, το Δικαστήριο τούτο διακρατεί την υπόθεσην κατ' άρθρο 98 παρ. 2 εδ. β' του ΚΔΔ και κρίνει επί της προσφυγής.

Επειδή, σύμφωνα με όσα έγιναν ερμηνευτικώς δεκτά σε προηγούμενη σκέψη, το Δικαστήριο λαμβάνοντας υπόψη ότι η αναζήτηση με την 380/18-2-2000 απόφαση της Διευθύντριας του Υποκαταστήματος IKA B. των ένδικων συνταξιοδοτικών παροχών που ανάγονται στη χρονι-

κή περίοδο 1-1-1992 μέχρι 31-1-1994 έλαβε χώρα μετά την πάροδο εύλογου χρόνου κατά τα ανωτέρω και, περαιτέρω, ότι λόγω ακριβώς της παρόδου του εύλογου αυτού χρόνου η επιστροφή των ληφθέντων ποσών ύψους 1.207.920 δραχμών (ήδη 3545 Ευρώ) και μάλιστα εντόκως προς 5% θα επιφέρει στον προσφεύγοντα δυσμενείς οικονομικές συνέπειες, λαμβανομένου ιδιαιτέρως υπόψη ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας, αυτός ουδέν είτερον εισόδημα έχει ενώ το μικρό εισόδημα της συνύγου του (καθαρίστριας) δεν αρκεί για την κάλυψη των αναγκών διαβίωσης της πολυμελούς οικογένειάς του, συνεκτιμένων δε και των ιατρικών βεβαιώσεων που έχουν προσκομιστεί, από τις οποίες προκύπτει ότι πάσχει από άνοια τύπου Alzheimers.

Με τα δεδομένα αυτά το Δικαστήριο κρίνει ότι, κατ' εφαρμογή της προαναφερόμενης γενικής αρχής του ασφαλιστικού δικαίου, μη νομίμως καταλογίστηκαν με την προαναφερόμενη απόφαση της Δ/ντριας Υποκ/τος IKA B. σε βάρος του προσφεύγοντος ως αχρεωστήτως καταβληθείσες οι ένδικες συνταξιοδοτικές παροχές ανακληθείσης της προηγούμενης (484/1996) απονεμπτικής σ' αυτόν συντάξεως. Επομένως, η ΤΔΕ που με την προσθαλλόμενη απόφασή της έκρινε τα αντίθετα εσφαλμένα, ερμήνευσε το νόμο και πρέπει για το λόγο αυτό να ακυρωθεί και να γίνει δεκτή η από 18-10-2000 προσφυγή του προσφεύγοντος...

2/2005

Πρόεδρος: Κων. Αναγνώστου

Εισηγήτρια: Ζαφειρία Γιαλελή

Δικηγόροι: Αριστ. Παπαχατζόπουλος, Βίκτωρας Γιτσαράς

Ασφαλιστικές εισφορές από ανέγερση οικοδομών. Απαραίτητη προϋπόθεση για υπαγωγή στις ρυθμίσεις του ν. 2676/99 είναι η ύπαρξη κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του (5.1.1999) οφειλόμενων εισφορών, που έχουν προκύψει κατά την εφαρμογή των συντελεστών του Κανονισμού Ασφάλισης ΙΚΑ σε ιδιωτικά οικοδομικά έργα. Λόγω του εξαιρετικού χαρακτήρα των ρυθμίσεων δεν είναι δυνατή αναλογική ή διασταλτική εφαρμογή και σε άλλες περιπτώσεις, όπως στην ίδια καταβολή των αναλογουσών στα οικοδομικά έργα εισφορών πριν την έναρξη του άνω νόμου.

Κατά γενική αρχή του ασφαλιστικού δικαίου, ασφαλιστικές εισφορές που καταβλήθηκαν νόμιμα και περιλαμβάνονται μεταξύ των πόρων των ασφαλιστικών οργανισμών, δεν επιστρέφονται, παρά μόνον όταν υπάρχει ρητή νομοθετική προβλεψη για επιστροφή.

{...} Επειδή στο άρθρο 88 του ν. 2676/1999 (ΦΕΚ Α 1/5.1.1999) “Οργανωτική και λειτουργική αναδιάρθρωση των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και άλλες διατάξεις” ορίζεται ότι : “ 1. Στους κυρίους ιδιωτικών οικοδομικών έργων ή εργασιών, σε βάρος των οποίων έχουν βεβαιωθεί διαφορές εισφορών με βάση τους συντελεστές του άρθρου 38 του ΚΑ Ι.Κ.Α. για έργα ή εργασίες που αποπερατώθηκαν μέχρι 31.12.1992, καθώς και γι’ αυτά στα οποία έγινε έναρξη εργασιών μέχρι την ίδια ημερομηνία και η αποπεράτωση τους συντελέσθηκε μετά την 1.11.1883 παρέχεται δικαίωμα ρύθμισης των οφειλόμενων εισφορών. Η ρύθμιση αυτή παρέχεται και στους κυρίους έργων ή εργασιών των προαναφερόμενων χρονικών περιόδων έναρξης και περαιώσης, στα οποία δεν έχει διενεργηθεί εκκαθάριση του λογαριασμού εισφορών, εφόσον

ζητήσουν από τις υπηρεσίες του Ι.Κ.Α. την εκκαθάριση του έργου, εντός εξαμήνου από της ισχύος του παρόντος, από την οποία θα προκύψουν διαφορές εισφορών με βάση τους συντελεστές του άρθρου 38 του ΚΑ Ι.Κ.Α. Οι παραπάνω εργοδότες, ύστερα από αίτηση τους, και ανεξάρτητα από το ύψος του οφειλόμενου ποσού μπορούν να ζητήσουν την εξόφληση του είτε: α. Εφάπαξ με έκπτωση ογδόντα τοις εκατό (80%) επί των προσθέτων τελών και προσαυξήσεων (ΠΕΠΕΕ ή ΠΕΠΕΟ) ή β. Τμηματικά σε εξήντα (60) ισόποσες μηνιαίες δόσεις με έκπτωση πενήντα τοις εκατό (50%) των προσθέτων τελών και προσαυξήσεων (ΠΕΠΕΕ ή ΠΕΠΕΟ) προκαταβάλλοντας το πέντε τοις εκατό (5%) της συνολικής οφειλής... ”.

Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την υπαγωγή στις ρυθμίσεις του νόμου αυτού είναι η ύπαρξη κατά τον χρόνο έναρξης εφαρμογής του (5.1.1999), οφειλόμενων εισφορών που έχουν προκύψει κατά την εφαρμογή των συντελεστών του άρθρου 38 του Κανονισμού Ασφάλισης ΙΚΑ σε ιδιωτικά οικοδομικά έργα. Ενόψει δε των εξαιρετικών ρυθμίσεων που εισάγουν οι διατάξεις αυτές, δεν είναι δυνατόν να εφαρμοσθούν αναλογικά ή διασταλτικά και σε άλλες περιπτώσεις επιβολής εισφορών, όπως π.χ. στην περίπτωση που έχουν καταβληθεί οι αναλογούσες στα οικοδομικά έργα εισφορές ήδη πριν την έναρξη εφαρμογής του πιο πάνω νόμου.

Επειδή, στην κρινόμενη περίπτωση, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτουν τα εξής : Ή εκκαλούσα, με τη .../8.1.1998 δίλωση προς το Περιφερειακό υποκ/μα Ι.Κ.Α. Λ., δηλώσε ότι καταβάλει τις εισφορές που καταλογίσθηκαν σε βάρος της βάσει αντικειμενικών κριτηρίων του ν. 2434/1996, λόγω ανέγερσης εκ μέρους της πολυάροφων οικοδομών, διατηρεί όμως το δικαίωμα για α-

ναζήτηση των ποσών αυτών ως αχρεωστήτως καταβληθέντων σε περίπτωση νομοθετικής ρύθμισης των οφειλόμενων ποσών. Στη συνέχεια, μετά τη δημοσίευση του ν. 2676/1999 (5.1.1999), ζήτησε, με την/30.6.1999 αίτηση της, την υπαγωγή στις ρυθμίσεις του νόμου αυτού και την επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων χρηματικών ποσών. Το Ι.Κ.Α., με το/12.7.1999 έγγραφο του, που επέχει θέση απόφασης του Διευθυντού αυτού, απέρριψε το αίτημα της εκκαλούσας με την αιτιολογία ότι αυτή έχει ήδη εξοφλήσει τις οφειλόμενες εισφορές και συνεπώς δεν μπορεί να υπαχθεί στην εν λόγω ρύθμιση, ούτε να της επιστραφούν εισφορές ως αχρεωστήτως καταβληθείσες. Η με αριθμ. 137/220517/7.10.1999 ένσταση της εκκαλούσας κατά της πιο πάνω απόφασης απορρίφθηκε με την 418/B44/10.5.2000 απόφαση της ΤΔΕ του πιο πάνω υποκ/τος, ενώ η από 18.9.2000 προσφυγή της κατά της τελευταίας αυτής απόφασης της ΤΔΕ απορρίφθηκε με την .../2001 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου, με την αιτιολογία ότι δεν υπάγεται στις ρυθμίσεις του πιο πάνω νόμου, αφού δεν είχε, κατά την έναρξη ισχύος του, οφειλόμενες εισφορές. Με την κρινόμενη έφεση, όπως αναπτύσσεται με το υπόμνημα που παραδεκτά κατέθεσε, η εκκαλούσα εταιρεία ζητά την εξαφάνιση της απόφασης αυτής του Πρωτόδικου Δικαστηρίου με τους ισχυρισμούς ότι μη νόμιμα και κατά παράθαση των αρχών της χρηστής διοίκησης και της αναλογικότητας δεν έγινε υπαγωγή της στις ρυθμίσεις του πιο πάνω νόμου, αφού κατά την εξόφληση των οφειλόμενων εισφορών της είχε υποβάλλει σχετική δίλωση προς το ΙΚΑ ότι σε περίπτωση νομοθετικής ρύθμισης θα αναζητήσει ως αχρεωστήτως καταβληθέντα τα σχετικά ποσά.

Επειδή, σύμφωνα με τα ανωτέρω, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του : α) ότι η εκκαλούσα είχε εξοφλήσει τις αναλογού-

σες εισφορές της προς το ΙΚΑ, για τις οποίες είχαν εκδοθεί ΠΕΕ και ΠΕΠΕΟ, όπως αναφέρει και η ίδια στη σχετική δίλωση της προς το ΙΚΑ (250/8.1.1998) ήδη αρκετό χρόνο πριν την έναρξη ισχύος των πιο πάνω διατάξεων, και μάλιστα άλλες εισφορές εφάπαξ και άλλες με ρύθμιση καταβολής εισφορών, που πάντως είχε ολοκληρωθεί κατά την έναρξη ισχύος του πιο πάνω νόμου. Συνεπώς σε καμία περίπτωση κατά την εξόφληση τους οι εισφορές αυτές δεν ήταν αχρεώστητες, ώστε να γεννάται θέμα επιστροφής τους με βάση τις διατάξεις της παραγρ. 8 του άρθρου 27 του Α.Ν. 1846/1951, ούτε όμως και μεταγενέστερα έγιναν αχρεώστητες, αφού δεν προκύπτει, ούτε υποστηρίζεται καν, ότι οι σχετικές ΠΕΕ και ΠΕΠΕΟ, κατά των οποίων είχαν ασκηθεί σχετικές προσφυγές, ακυρώθηκαν. β) ότι, σύμφωνα με την έννοια των διατάξεων που προαναφέρθηκαν, απαραίτητη προϋπόθεση για την υπαγωγή στη ρύθμιση του νόμου αυτού είναι η ύπαρξη οφειλόμενων εισφορών κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος του, γεγονός που δεν συντρέχει στην περίπτωση αυτή, ούτε μπορεί να εφαρμοσθεί κατ' αναλογία, κατά τα ανωτέρω, ούτε όμως μπορεί να ασκήσει έννομη επιρροή στην προκείμενη περίπτωση η οποιαδήποτε προγενέστερη του νόμου δίλωση ή επιφύλαξη του υποχρέου για καταβολή των εισφορών αυτών, προεχόντως γιατί δεν προβλέπεται από τις παραπάνω διατάξεις τέτοιος λόγος που να δικαιολογεί την υπαγωγή στη ρύθμιση. (πρβλ. ΣΤΕ 2654/1984 ΔΦΝ 1989, σελ. 752, ΣΤΕ 1896/1991, ΔιΔικ. 1992, σελ. 931), γ) ότι σύμφωνα με γενική αρχή του ασφαλιστικού δικαίου, ασφαλιστικές εισφορές που καταβλήθηκαν νόμιμα κατά τον χρόνο καταβολής τους και περιλαμβάνονται μεταξύ των πόρων των ασφαλιστικών οργανισμών, με τους οποίους σχηματίζεται

το ασφαλιστικό κεφάλαιο, δεν επιστρέφονται, παρά μόνο όταν υπάρχει ρητή νομοθετική πρόβλεψη για επιστροφή (Διοικ. Εφετ. Αθηνών 3627/1998, ΕΔΚΑ 1999, σελ. 199 και εκεί παραπομπές στη νομολογία), ενώ δεν συντρέχει περίπτωση παραβίασης των αρχών της χρηστής διοίκησης και της αναλογικότητας μόνο από το γεγονός ότι μία ειδική νομοθετική ρύθμιση περιορίζεται, με βάση γενικά και αντικειμενικά κριτήρια, σε ορισμένη κατηγορία δικαιούχων, που συγκεντρώνουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις (χρονικές κ.α.).

Εξάλλου, δεν προκύπτει ότι τα αρμόδια όργανα του ΙΚΑ με συγκεκριμένες θετικές ενέργειές τους έδωσαν στην εκκαλούσα την εύλογη εντύπωση ότι δικαιούται οποιασδήποτε επιστροφής εισφορών σε περίπτωση μελλοντικής ρύθμισης (πρ.βλ. ΣΤΕ 2015/1988 ΔιΔικ 1989 σελ. 1212, ΣΤΕ 4227/1998 ΕΔΚΑ 2001, σελ. 112 κ.α.), ενώ πρέπει να τονισθεί ότι η εξόφληση εισφορών, που γίνεται από εργοδότη ή άλλο υπόχρεο προς το Ίδρυμα σε εκπλήρωση νόμιμης υποχρέωσης του και προς αποφυγή προσαυξήσεων σε περίπτωση καθυστέρησης τους ή άλλων δυσμενών συνεπειών σε βάρος του (π.χ. μη έκδοση ασφαλιστικής ενημερότητας) δεν αποτελεί εκβιαστική συμπεριφορά των οργάνων του Ιδρύματος, αντίθετη προς τις αρχές της χρηστής διοίκησης, ούτε όμως συνιστά άνιση μεταχείριση εκείνων που εξόφλησαν έγκαιρα τις οφειλές και εκείνων που εξόφλησαν καθυστερημένα με βάση τη ρύθμιση του νόμου, καθόσον οι τελευταίοι έχουν επιβαρυνθεί με πολύ μεγαλύτερες προσαυξήσεις, στις οποίες και μόνο γίνεται η ευνοϊκή ρύθμιση με μερική μείωση τους. Ενόψει αυτών το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν μπορεί να υπαχθεί η εκκαλούσα στις προαναφερόμενες διατάξεις περί ρύθμισης οφειλόμενων ει-

σφορών, όπως ορθά άλλωστε κρίθηκε με την εκκαλούμενη απόφαση, και όλοι οι αντίθετοι ισχυρισμοί της πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι, κατά τα ανωτέρω.

Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη έφεση στο σύνολο της ως αβάσιμη...

4/2005

Πρόδεδρος: Κών. Αναγνώστου

Εισηγήτρια: Ζαφειρία Γιαλελή

Δικηγόροι: Ευανθία Μπουνίτση, Βασιλική Σακαντάμη

Έκδοση πλαστών ή εικονικών φορολογικών στοιχείων. Φοροδιαφυγή. Όταν αποδίδεται σε ορισμένο επιπδευματία η παράβαση λίψης τιμολογίου εικονικού ή Φορολογική Αρχή βαρύνεται με την απόδειξη της εικονικότητας.

Αν η εικονικότητα τιμολογίου συνίσταται στο ότι η συναλλαγή έγινε όχι με το πρόσωπο που εμφανίζεται ως εκδότης του, η εικονικότητα θεωρείται αποδεδειγμένη αν το πρόσωπο αυτό είναι ανύπαρκτο ή δεν έχει δηλώσει έναρξη επιπδεύματος, ούτε έχει προβεί σε θεώρηση φορολογικών στοιχείων και στοιχειοθετείται, κατ' αρχήν, παράβαση για τον αποδεχόμενο τέτοιο τιμολόγιο επιπδευματία, εκτός αν αποδείξει καλή πίστη κατά το χρόνο της συναλλαγής.

{...} Επειδή, το άρθρο 33 του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (π.δ. 186/1992, φ. 84 Α'), όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 19 παρ. 2 του π.δ. 134/1996, ορίζει, στην παράγραφο 4, ότι : "Η έκδοση πλαστών ή εικονικών φορολογικών στοιχείων και η λίψη εικονικών τιμολογίων και δελτίων αποστολής θεωρείται ιδιάζουσα φορολογική παράβαση και επιβάλλεται πρόστιμο μέχρι το πενταπλάσιο της συνολικής αξίας κάθε στοι-

χείου, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο, κατά περίπτωση, του ισόποσου αυτής, εφόσον αυτή είναι μεγαλύτερη των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) δραχμών ή του ανώτατου ορίου προστίμου, που ορίζεται από τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 32, στην αντίθετη περίπτωση.... Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται και για παραβάσεις που διαπράχθηκαν από την 1 Ιουλίου 1992 μέχρι του χρόνου δημοσίευσης του παρόντος προεδρικού διατάγματος ανεξάρτητα από το χρόνο διαπίστωσής τους από τις φορολογικές αρχές, για τις οποίες δεν έχουν εκδοθεί από τους Προϊσταμένους των Δημοσίων Οικονομικών Υπηρεσιών οι σχετικές αποφάσεις επιβολής προστίμου...”. Εξάλλου, το άρθρο 31 του ν. 1591/1986 ορίζει στην παραγρ. 1 ότι : “Αδίκημα φοροδιαφυγής διαπράττει : α) ... z) Όποιος εκδίδει πλαστό ή εικονικό ή νοθεύει τιμολόγιο πώλησης αγαθών ή παροχής υπηρεσιών... Θεωρείται ως πλαστό και το φορολογικό στοιχείο που έχει διατρηθεί ή σφραγισθεί μ' οποιοδήποτε τρόπο, χωρίς να έχει καταχωρηθεί στα οικεία βιβλία της αρμόδιας Φορολογικής Αρχής.... Θεωρείται εικονικό και το φορολογικό στοιχείο που εκδόθηκε για συναλλαγή, διακίνηση ή οποιαδήποτε άλλη αιτία ανύπαρκτη στο σύνολο ή για μέρος αυτής ή για συναλλαγή που πραγματοποιήθηκε από πρόσωπα διαφορετικά από αυτά που αναγράφονται στο φορολογικό στοιχείο”.

Κατά την έννοια των παραπάνω διατάξεων, όταν αποδίδεται σε ορισμένο επιπτευματία η παράβαση της λίψης τιμολογίου εικονικού, υπό την έννοια είτε ότι δεν έχει πραγματοποιηθεί η συναλλαγή στην οποία αυτό αναφέρεται είτε ότι έχει μεν πραγματοποιηθεί η συναλλαγή, όχι όμως όπως εμφανίζεται, με τον φερόμενο ως εκδότη του τιμολογίου, η Φορολογική

Αρχή θαρύνεται, κατ' αρχήν, με την απόδειξη της εν λόγω εικονικότητας. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, αν δηλαδή η αποδιδόμενη σε ορισμένο τιμολόγιο εικονικότητα συνίσταται στο ότι έχει μεν πραγματοποιηθεί η σχετική συναλλαγή, όχι όμως με το πρόσωπο που εμφανίζεται ως εκδότης του τιμολογίου, η εικονικότητα θεωρείται αποδεδειγμένη αν αποδειχθεί ότι το εν λόγω πρόσωπο είναι ανύπαρκτο ή ότι δεν έχει δηλώσει έναρξη επιπτευμάτων ούτε έχει προθεί σε θεώρηση φορολογικών στοιχείων (περί της αποδείξεως των οποίων θαρύνεται η φορολογική αρχή). Στην περίπτωση δε αυτή στοιχειοθετείται, κατ' αρχήν, παράβαση για τον επιπτευματία που αποδέχεται τέτοιο τιμολόγιο, εκτός αν εκείνος αποδείξει ότι είχε καλή πίστη κατά το χρόνο της συναλλαγής (ΣτΕ 1553/2003 κ.α.).

Επειδή, στην προκείμενη υπόθεση, από τα στοιχεία του φακέλου, μεταξύ των οποίων και η από 7-4-1994 έκθεση ελέγχου του εφοριακού υπαλλήλου της Β' Δ.Ο.Υ. Λ., Σ. Κ., προκύπτουν τα εξής: Σε βάρος της εφεσίβλητης ανώνυμης εταιρείας, που ασκούσε επιχείρηση στους Γ. Λ. με αντικείμενο εργασιών την εκμετάλλευση ελαιοτριβείου, τη διαλογή και συσκευασία ελαιών, την τυποποίηση λαδιού και συσκευαστήριο αγροτικών προϊόντων και έχει ήδη κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης με την .../1997 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου, επιβλήθησαν, με την .../1997 πράξη του Προϊσταμένου της Β' Δ.Ο.Υ. Λ., τα εξής πρόστιμα : α) 19.470.000 δρχ. (6.490.000 επί 3) με την αιτιολογία ότι πραγματοποίησε αγορές παγίων αγαθών με το 122/15-1-1996 εικονικό τιμολόγιο και 2) 30.090.000 δρχ. (10.030.000 επί 3) με την αιτιολογία ότι πραγματοποίησε επίσης αγορές παγίων αγαθών με το 123/25-1-1996 εικονικό τιμολόγιο. Ειδικότερα, όπως προκύπτει α-

πό την παραπάνω έκθεσην ελέγχου, ο έλεγχος έκρινε ότι τα εν λόγω τιμολόγια είναι εικονικά γιατί εκδόθηκαν για ανύπαρκτες συναλλαγές, αφού έλαβε υπόψη το γεγονός ότι ο εκδότης τους Δ. Κ., εργολάβος δημοσίων ιδιωτικών τεχνικών έργων με έδρα τη Γ. Χ., δεν υπέβαλε περιοδικές και εκκαθαριστικές δηλώσεις ΦΠΑ για τις χρήσεις 1995 και 1996, όπως πρόεκυψε από έρευνα στο πληροφοριακό σύστημα ΚΕΠΥΟ, σε συνδυασμό με το με αριθμ. πρωτ. .../4-6-1996 έγγραφο της Προϊσταμένης της Δ.Ο.Υ. Π. Σύμφωνα με το τελευταίο αυτό έγγραφο ο παραπάνω εργολάβος έκανε έναρξη εργασιών στις 9-9-1994, θεώρησε βιβλίο εσόδων - εξόδων και τρία στελέχη τιμολογίων Π.Υ. από Νο 1-151, υπέβαλε μηδενικές δηλώσεις εισοδήματος και εκκαθαριστική ΦΠΑ για το οικονομικό έτος 1996 και δεν βρέθηκε πουθενά προκειμένου να ελεγχθούν τα βιβλία και στοιχεία του, ενώ ο ίδιος ο πατέρας του φέρεται να δηλώσε ότι αυτός ουδέποτε έκανε χρήση του γραφείου που είχε για έδρα της επιχείρησής του.

Με την εκκαλούμενη απόφασην έγινε δεκτή η προσφυγή που άσκησε η εφεσίβλητη εταιρεία και ακυρώθηκε η προαναφερόμενη καταλογιστική πράξη με την αιτιολογία ότι τα επίμαχα τιμολόγια δεν είναι εικονικά, γιατί σε αυτά αναγράφονται αναλυτικά οι εργασίες που πραγματοποίησε ο εκδότης τους (ασθετοκονίαση χώρων, χρωματισμοί, είδη υγιεινής, διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου κ.λ.π.) και ο έλεγχος, προκειμένου να κρίνει ότι αυτά δεν αντιπροσωπεύουν πραγματικές συναλλαγές, δεν διαπίστωσε ο ίδιος την πραγματοποίηση ή μη των εργασιών αυτών στην επιχείρηση της εφεσίβλητης εταιρείας, αλλά αρκέσθηκε στο γεγονός ότι ο εν λόγω εργολάβος δεν ήταν συνεπής με τις φορολογικές του υποχρεώσεις και

είχε εξαφανισθεί. Ήδη το εκκαλούν Δημόσιο με την κρινόμενη έφεσην ισχυρίζεται ότι η εκκαλούμενη απόφαση έσφαλε γιατί τα επίμαχα τιμολόγια είναι εικονικά δεδομένου ότι, πέραν των διαπιστώσεων του ελέγχου ως προς την ασυνέπεια του εκδότη εργολάβου ως προς τις φορολογικές του υποχρεώσεις, σε αυτά δεν αναφέρεται η τιμή μονάδας και η ποσότητα των εργασιών σε τετραγωνικά μέτρα, αν και αφορούν μεγάλα χρηματικά ποσά. Το συσκευαστήριο της εφεσίβλητης δεν λειτούργησε ποτέ και το όλο κτήριο, που βρίσκεται στο οικόπεδο που η εφεσίβλητη αγόρασε στην Κοινότητα αυτή, είναι σε ημιτελή κατάσταση.

Επειδή, το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ανωτέρω, καθώς και το γεγονός ότι ο έλεγχος, προκειμένου να χαρακτηρίσει τα επίμαχα τιμολόγια ως εικονικά, δεν διενήργησε επιτόπιο έλεγχο στις εγκαταστάσεις της εφεσίβλητης για να διαπιστώσει ο ίδιος την πραγματοποίηση ή μη των εργασιών αυτών, όπως απαιτείται, κατά την έννοια των πιο πάνω διατάξεων, ζήτησε με την προαναφερόμενη .../2002 προδικαστική απόφασή του τη συμπλήρωση των αποδείξεων από τον Προϊστάμενο της Β' Δ.Ο.Υ. Λ. με την διενέργεια επανελέγχου στις κτιριακές εγκαταστάσεις της εφεσίβλητης, προκειμένου να διαπιστωθεί αν πραγματοποιήθηκαν οι εργασίες που αναγράφονται στα προαναφερόμενα τιμολόγια εκδόσεως του Δ. Κ. Σε εκτέλεση της απόφασης αυτής προσκομίσθηκε στο Δικαστήριο η από 25-2-2003 τεχνική έκθεση ελέγχου των φοροτεχνικών υπαλλήλων της Β' ΔΟΥ Λ., Ν. Μ., Δ. Γ. και της πολιτικού μηχανικού της Κτηματικής Υπηρεσίας Λ., Α. Γ., οι οποίοι βεβαιώνουν ότι διενήργησαν αυτοψία στις κτιριακές εγκαταστάσεις της εφεσίβλητης εταιρείας και διαπίστωσαν ότι όλες οι εργασίες που αναφέρονται στα

προαναφερόμενα με αριθμ. .../15-1-1996 και .../25-1-1996 τιμολόγια, όπως αναλυτικά περιγράφονται στην τεχνική αυτή έκθεση, έχουν εκτελεσθεί. Ενόψει αυτών το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν αποδέιχθηκε από τη Φορολογική Αρχή, που φέρει το βάρος αποδείξεως, η εικονικότητα των εν λόγω τιμολογίων και συνεπώς δεν στοιχειοθετείται η αποδοθείσα στην εφεσιθλητη παράβαση της πραγματοποίησης αγορών παγίων με δύο εικονικά τιμολόγια, όπως ορθά δέχθηκε και η εκκαλούμενη.

Επειδή κατόπιν αυτών, πρέπει η κρίνομενη έφεση να απορριφθεί στο σύνολό της ως αβάσιμη.

16/2005

Πρόεδρος: Σταυρούλα Σταμούλη-Σειραγάκη

Εισηγήτρια: Χαραλαμπούλα Χνιάδου
Δικηγόροι: Νικ. Πατσιαντάς, Χρ. Φώτου,
Βάνα Παπακωνσταντίνου, Δημ. Βούλγαρης

Ειδικά ραδιοδίκτυα για επιβατηγά αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης με μετρητή (Ραδιοταξί).

Η αδεια “Ραδιοταξί” χορηγείται σε ένωση κατόχων αδειών κυκλοφορίας ταξί με έδρα τις αναφερόμενες στο νόμο διοικητικές μονάδες, μέλος δε αυτής μπορεί να γίνει κάθε κάτοχος αδειας κυκλοφορίας ταξί στην αντίστοιχη διοικητική μονάδα. Επί πλειόνων κατόχων αδειας κυκλοφορίας ταξί, η αίτηση για είσοδο στην ένωση είναι παραδεκτή, εφόσον υπογράφεται από το 75% τουλάχιστον των συνδιοκητών του οχήματος.

Εάν η ένωση αρνείται την είσοδο νέου μελους, πρέπει να αιτιολογεί την άρνηση, κοινοποιώντας τα δικαιολογητικά στη Δ/νση Συγκοινωνιών της Νομαρχίας. Δικαίωμα προσφυγής του ενδιαφερόμενου

στο Νομάρχη, που αποφασίζει σε δύο μήνες, η δε εκτέλεση της απόφασής του είναι υποχρεωτική για την ένωση, άλλως ανακαλείται η αδεια λειτουργίας του “Ραδιοταξί”.

Δεν επιπρέπεται, επ' ευκαιρία προσθολής νομαρχιακής απόφασης για ένταξη στο ραδιοδίκτυο, παρεμπίμπτων έλεγχος των χορηγηθεισών αδειών ταξί, που είναι ατομικές διοικητικές πράξεις.

1. Επειδή, με την κρινόμενη έφεση παραδεκτώς, αφού καταβλήθηκε και το πάγιο παράβολο, επιδιώκεται η εξαφάνιση της 228/2004 οριστικής αποφάσεως του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Βόλου, με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή των εκκαλούντων κατά της 1646/30-1-2002 αποφάσεως του Νομάρχη M. Με την απόφαση αυτή, η οποία εκδόθηκε κατά τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 3 του π.δ/τος 482/1987, έγινε δεκτή προσφυγή των πρωτοδίκων παρεμβάντων και ήδη εφεσιθλήτων, κατόχων αδειών κυκλοφορίας Ταξί στη διοικητική μονάδα του Νομού M., κατά της αρνήσεως του εκκαλούντος σωματείου να εγγράψει αυτούς ως μέλη του.

2. Επειδή, με το π.δ. 482/1987 “Ειδικά ραδιοδίκτυα για επιβατηγά αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης με μετρητή [Ταξί]” [ΦΕΚ 220 Α] ορίζονται τα εξής : “Άρθρο 1. - 1. Οι διατάξεις του παρόντος αφορούν τα επιβατηγά αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης με μετρητή [Ταξί], που έχουν έδρα διοικητική μονάδα που βρίσκεται εκτός των περιοχών Αθηνών - Πειραιώς - Περιχώρων και Θεσσαλονίκης. -2. Τα ειδικά ραδιοδίκτυα για επιβατηγά αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης με μετρητή, καλούμενα “Ραδιοταξί”, λειτουργούν.... 3. Η λειτουργία των “Ραδιοταξί” αποβλέπει : α] στην καλύτερη εξυπηρέτηση του επιβατικού κοινού, β] στη βελτίωση της οδικής

κυκλοφορίας και των όρων εκμετάλλευσης των ταξί και γ] σε ασφαλέστερες συνθήκες εργασίας....”, “Άρθρο 3. - 1. Μέλος του “Ραδιοταξί” θεωρείται εκείνος που εντάσσεται στο ειδικό αυτό ραδιοδίκτυο. -2. Δικαίωμα έναρξης στο “Ραδιοταξί” έχει όποιος πληροί τις παρακάτω προϋποθέσεις α] είναι κάτοχος άδειας κυκλοφορίας ταξί, β] το ταξί του έχει έδρα διοικητική μονάδα, που περιλαμβάνεται στην περιοχή για την οποία μπορεί να εκδοθεί άδεια λειτουργίας ειδικού ραδιοδικτύου ή εμπίπτει στις περιπτώσεις της παρ. 5 του άρθρου 4 του παρόντος. -3....”, “Άρθρο 4. -1. Για κάθε διοικητική μονάδα [Δήμο ή Κοινότητα] που είναι πρωτεύουσα Νομού ή Επαρχίας, χορηγείται μία και μόνη άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας ειδικού ραδιοδικτύου για ταξί. Στο “Ραδιοταξί” αυτό έχουν δικαίωμα να εντάσσονται όλοι οι κάτοχοι αδειών κυκλοφορίας ταξί, που έχουν έδρα την πιο πάνω διοικητική μονάδα. -2. - [όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 1 του π.δ. 59/1989] - Η άδεια “Ραδιοταξί” χορηγείται σε ένωση των κατόχων αδειών κυκλοφορίας Ταξί με έδρα τη διοικητική μονάδα που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο εφόσον....δ] Σύμφωνα με το καταστατικό της δέχεται, υποχρεωτικά, ως μέλος της οποιονδήποτε το ζητίσει, κάτοχο άδειας κυκλοφορίας Ταξί με έδρα την ίδια διοικητική μονάδα”, “Άρθρο 6. - 2. Σε περίπτωση κατά την οποία οι κάτοχοι της αδείας κυκλοφορίας του ταξί είναι περισσότεροι του ενός, η αίτηση για είσοδο στην ένωση ή για εξυπηρέτηση μη μέλους είναι παραδεκτή εφόσον υπογράφεται από συνιδιοκτήτες που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 75% της ιδιοκτησίας επί του οχήματος. 3. - [όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 2 του π.δ. 59/1989] - Σε περίπτωση κατά την οποία η ένωση αρνείται την είσοδο

νέου υποψηφίου μέλους της, πρέπει να αιτιολογεί πλήρως την άρνηση της, κοινοποιώντας τα σχετικά δικαιολογητικά στη Διεύθυνση Συγκοινωνιών της Νομαρχίας. Ο ενδιαφερόμενος έχει δικαίωμα να προσφύγει στο Νομάρχη, ο οποίος αποφασίζει τελικά εντός προθεσμίας δύο [2] μηνών από την υποβολή της προσφυγής. Η εκτέλεση της απόφασης του Νομάρχη είναι υποχρεωτική για την ένωση, άλλως ανακαλείται η άδεια λειτουργίας του “Ραδιοταξί”.

3. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση από την επανεξέταση των στοιχείων της δικογραφίας προκύπτουν τα εξής : Από 10-12-1991 λειπούργησε με έδρα το Β. το σωματείο με την επωνυμία “Ραδιοταξί Β.”, το από 15-1-1997 τροποποιημένο καταστατικό του οποίου καταχωρίθηκε στο Βιβλίο αναγνωρισμένων Σωματείων του Πρωτοδικείου με αύξοντα αριθμό/1-10-1997. Οι πρωτοδίκιως παρεμβάντες και ήδη εφεσίβλητοι, κάτοχοι αδειών κυκλοφορίας ταξί στη διοικητική μονάδα N.A. M., με την από 16-11-2001 εξώδικη δίλωση που απούθυναν στο εκκαλούν σωματείο και κοινοποίησαν στο Νομάρχη Μ., ζήτησαν να ενταχθούν σ’ αυτό ως μέλη του. Με ομόφωνη απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του εκκαλούντος σωματείου [πρακτικό ./17-12-2001] απορρίφθηκε το ανωτέρω αίτημα με την αιτιολογία ότι “εκκρεμεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας.... η αίτηση ακυρώσεως της απόφασης του κ. Νομάρχη Μ. να χορηγήσει νέες άδειες ταξί στους αιτούντες”. Οι παρεμβάντες εφεσίβλητοι άσκησαν, στις 19-1-2002, την, κατά τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 3 π.δ. 482/1987, προσφυγή ενώπιον του Νομάρχη Μ., ο οποίος, δεδομένου ότι συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εντάξεως τους στο εκκαλούν σωματείο, με την .../30-1-2002 απόφαση του ενέταξε τους “Σ. Α., ιδιοκτήτη του Τ..., Α. Β., ιδιοκτήτη του Τ..., Σ. Α., ιδιοκτήτη του

Τ..., Σ. Γ., ιδιοκτήτη του Τ..., Λ. Σ., ιδιοκτήτη του Τ..., Κ. Ν., ιδιοκτήτη του Τ..., Μ. Π., ιδιοκτήτη του Τ... και Λ. Ι., ιδιοκτήτη του Τ..., στο ραδιοδίκτυο της ένωσης Ραδιοταξί Β''. Με την προσφυγή που ασκήθηκε κατά της εν λόγω αποφάσεως ισχυρίσθηκε το εκκαλούν σωματείο ότι η άρνηση του να εγγράψει ως μέλη τους ανωτέρω κατανομαζόμενους κατόχους άδειας κυκλοφορίας ταξί ήταν σύννομη, καθόσον αυτές [οι άδειες] ήταν παράνομες για τον λόγο ότι δεν ήταν νόμιμες: α] η .../27-11-2000 απόφαση του Νομάρχη Μαγνησίας, με την οποία καθορίσθηκαν για τη διετία 2000-20001 δεκαπέντε [15] συνοδικά νέες θέσεις επιβατηγών αυτοκινήτων δημοσίας χρήσεως για τους Δήμους Β. και Ν. Ι., έχουσα προσβληθεί με αίτηση ακυρώσεως, και β] η/4-5-2001 απόφαση του άνω Νομάρχη, με την οποία εγκρίθηκε το από 19-4-2001 πρακτικό της αρμόδιας Επιτροπής και ο πίνακας κατατάξεως των δικαιουμένων νέων αδειών Ε.Δ.Χ. αυτοκινήτων, έχουσα προσβληθεί με προσφυγή. Αντιθέτως, οι παρεμβάντες εφεσίθηκοι είχαν προβάλλει ότι με την από 1-8-2000 απόφαση του Νομάρχη Μ. νομίμως τους παραχωρήθηκε το δικαίωμα να θέσουν σε κυκλοφορία Ε.Δ.Χ. αυτοκίνητο και βάσει της αποφάσεως αυτής έγιναν ιδιοκτήτες επιβατηγών αυτοκινήτων ταξί. Άλλα, με το από 4-12-2003 υπόμνημα, το εκκαλούν σωματείο προέβαλε ότι η απόφαση του Νομάρχη που κορίγησε στον καθένα από τους παρεμβάντες εφεσίθηκοις ''μία άδεια ταξί'', βάσει της οποίας εντάχθηκαν ως μέλη του, είχε ήδη ακυρωθεί τελεσιδίκως, με την 331/2003 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου, και αυτοί πλέον ήταν κάτοχοι άδειας ταξί εξ ημισείας με άλλους δικαιούχους.

4. Επειδή, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο απέρριψε τον ισχυρισμό περί παρανομίας των αδειών ταξί αφενός διότι παρεπίμπτων

έλεγχος των αδειών αυτών, που είναι ατομικές διοικητικές πράξεις εκδιδόμενες κατά το άρθρο 8 παρ. 2 π.δ. .../1984, δεν επιτρέπεται επ' ευκαιρία προσβολής της νομαρχιακής αποφάσεως περί εντάξεως στο ραδιοδίκτυο, αφετέρου διότι οι λόγοι παρανομίας της 11856/27-11-2000 αποφάσεως του Νομάρχη προβάλλονταν απαραδέκτως καθόσον η εν λόγω απόφαση δεν είχε αποτελέσει το άμεσο νόμιμο έρεισμα της προσβληθείσας με την προσφυγή νομαρχιακής αποφάσεως. Περαιτέρω, το ίδιο δικαστήριο έκρινε αλυσιτελή την ακύρωση της προσβληθείσας αποφάσεως λόγω του επελθόντος αποτελέσματος από την έκδοση της τελεσιδίκου αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου, καθόσον διαπίστωσε, από τον έλεγχο των στοιχείων της δικογραφίας, ότι με τις 3277, 3278, 3279, 3281/14-3-2003 αποφάσεις του Νομάρχη παραχωρήθηκαν στους παρεμβάντες εφεσίθηκοις εκ νέου άδειες κυκλοφορίας ταξί ποσοτού 50% στον καθένα. Έτσι, με τις σκέψεις αυτές, απορρίφθηκε η προσφυγή και έγινε δεκτή η παρέμβαση. Ήδη, με την κρινόμενη έφεση και το επ' αυτής υπόμνημα προβάλλεται ότι έσφαλε η εκκαλουμένη και ότι η 1646/2002 απόφαση του Νομάρχη Μ., με την οποία εντάχθηκαν οι παρεμβάντες εφεσίθηκοι, λόγω κατοχής ατομικώς ο καθένας άδειας κυκλοφορίας ταξί στο εκκαλούν σωματείο, πρέπει να ακυρωθεί διότι λόγω της παραχωρήσεως αδειών εξ ημισείας παραβιάζεται πλέον η διάταξη του άρθρου 6 παρ. 2 π.δ. 482/1987 με την οποία προβλέπεται ότι η αίτηση για είσοδο στην ένωση είναι παραδεκτή εφόσον υπογράφεται από το 75% των συνιδιοκτηών. Ενώ, οι παρεμβάντες εφεσίθηκοι υποστηρίζουν με το υπόμνημά τους, ο μεν Π. Μ. ότι εξακολουθεί να κατέχει ολόκληρη την παραχωρηθείσα άδεια ταξί, οι δε λοιποί ότι ανά δύο εξ ημισείας ή ατομικώς κατέχουν άδειες ταξί.

5. Επειδή, για την ένταξη σε “Ραδιοταξί” η απαιτούμενη προϋπόθεση είναι η κατοχή άδειας κυκλοφορίας ταξί. Με την προσβαλλόμενη 1646/2002 νομαρχιακή απόφαση εντάχθηκαν στο εκκαλούν σωματείο οι παρεμβάντες εφεσίθλητοι με βάση τις άδειες κυκλοφορίας που έλαβαν για συγκεκριμένα επιβατηγά αυτοκίνητα ταξί [Τ...] και όχι με τις προηγούμενες νομαρχιακές αποφάσεις με τις οποίες αυτοί κρίθηκαν δικαιούχοι να θέσουν ο καθένας σε κυκλοφορία ένα Ε.Δ.Χ. αυτοκίνητο, οι οποίες, βεβαίως, μετά την τελεσίδικη κρίση ανακλίθηκαν. Στη συνέχεια, με τις .../14-3-2003 αποφάσεις του Νομάρχη Μ., που εκδόθηκαν προς συμμόρφωση με την δικαστική απόφαση, αφενός χορηγήθηκε στους δικαιούχους, μεταξύ των οποίων είναι και οι παρεμβάντες εφεσίθλητοι, το δικαίωμα να θέσουν σε κυκλοφορία κατά ποσοστό 50% ο καθένας ένα Ε.Δ.Χ. αυτοκίνητο, αφετέρου τάχθηκε σ' αυτούς αποκλειστική προθεσμία 3 μηνών για να προσκομίσουν στη Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών Ν. Μ. αυτοκίνητο εγκεκριμένου τύπου για να εκδοθεί στο όνομα των δικαιούχων άδεια κυκλοφορίας αυτού. Από τα στοιχεία, όμως, της δικογραφίας δεν προκύπτει, ότι οι ανωτέρω άδειες κυκλοφορίας των συγκεκριμένων ταξί [Τ... κλπ] έπαυσαν να ισχύουν, το αντίθετο δε ισχυρίζονται οι παρεμβάντες εφεσίθλητοι.

Κατ' ακολουθία, εφόσον οι παρεμβάντες εφεσίθλητοι με τις από 14-3-2003 αποφάσεις του Νομάρχη Μ. έλαβαν το δικαίωμα κυκλοφορίας Ε.Δ.Χ. αυτοκίνητου και οι ανωτέρω συγκεκριμένες άδειες κυκλοφορίας ταξί, με τις οποίες αυτοί εντάχθηκαν στο εκκαλούν σωματείο εξακολουθούν να ισχύουν, συντρέχει στο πρόσωπό τους η προϋπόθεση να είναι μέλη του εκκαλούντος σωματείου, και τα αντίθετα υποστηριζόμενα από αυτό είναι αβά-

σιμα και απορριπτέα. Συνεπώς, η σχετική κρίση της εκκαλουμένης είναι ορθή.

Αλλά, και οι άλλες αιτιολογίες της εκκαλουμένης είναι ορθές καθόσον: 1] η 11856/2000 απόφαση του Νομάρχη Μ., η οποία αφορά στον καθορισμό, για τη διετία 2000-2001, νέων θέσεων Ε.Δ.Χ. αυτοκινήτων στους Δήμους Β. και Ν. Ι., είναι κανονιστική διοικητική πράξη, δεδομένου ότι ο καθορισμός του αριθμού των νέων αυτοκινήτων δημόσιας χρήσεως σε κάθε διοικητική μονάδα αφορά σε αόριστο αριθμό δικαιουμένων να λάβουν αντίστοιχες με τον ανωτέρω αριθμό νέων αυτοκινήτων άδειες, ενώ εξάλλου με τον εν λόγω καθορισμό αντιμετωπίζονται οι μεταφορικές ανάγκες της διοικητικής μονάδας κατά τρόπο γενικό και ανεξαρτήτως του συγκεκριμένου φορέα ο οποίος θα τις αντιμετωπίσει, δηλαδή του προσώπου υπέρ του οποίου θα εκδοθεί η αντίστοιχη άδεια [ΣΕ 447/1998, 3411/1995], και, συνεπώς δεν μπορεί να ελεγχθεί παρεμπιπόντως κατά τον έλεγχο της νομιμότητας της 1646/2002 προσβαλλόμενης νομαρχιακής αποφάσεως, διότι η τελευταία απόφαση δεν ερείδεται ευθέως στην ανωτέρω κανονιστική [ΣΕ 164/2996] και 2] δεν επιτρέπεται ο παρεμπίπτων έλεγχος ατομικής διοικητικής πράξεως [ΣΕ 4855/1998], όπως είναι οι αποφάσεις του Νομάρχη περί χορηγήσεως δικαιώματος στους παρεμβάντες εφεσίθλητους να θέσουν σε κυκλοφορία Ε.Δ.Χ. αυτοκίνητα, επ' ευκαιρία προσβολής της 1646/2002 νομαρχιακής αποφάσεως. {...} }

39/2005

Πρόεδρος: Κων. Αναγνώστου

Εισηγήτρια: Μαρία Αντζουλάτου

Δικηγόροι: Κων. Ευθυμίου, Αποστ. Γκίνιας

Αν ο εργοδότης τηρεί προσποκόντιως τα νόμιμα στοιχεία ασφάλισης του προσωπικού, τα ελεγκτικά όργανα του IKA φέρουν το βάρος απόδειξης, διαν ισχυρίζονται εικονικότητα στοιχείων, ενώ, σε αντίθετη περίπτωση, προσδιορίζουν τις εισφορές βάσει των στοιχείων που προκύπτουν από την ασφαλιστική σχέση κατά αιτιολογημένη κρίση τους, σπριζόμενη σε κάθε πρόσφορο στοιχείο, συνεκτιμώμενων και αυτών του εργοδότη.

Υπό την ισχύ του άρθρου 38 του ν. 1892/1990, η παράλειψη κατάρτισης έγγραφων συμβάσεων μειωμένης απασχόλησης και υποθολίης τους από τον εργοδότη στην Επιθεώρηση Εργασίας δεν αποτελεί τεκμήριο πλήρους απασχόλησης, αλλά εκτιμάται ελεύθερα.

Αντίθετα, με το άρθρο 2 του ν. 2639/1998 η παράλειψη γνωστοποίησης της έγγραφης σύμβασης μερικής απασχόλησης σε 15 μέρες από την κατάρτιση στην Επιθεώρηση Εργασίας δημιουργεί τεκμήριο πλήρους απασχόλησης, ενώ, βάσει μεταβατικής διάταξης, προβλέπεται υποχρέωση του εργοδότη προς υποθολή, σε εννέα μήνες από τη δημοσίευση του νόμου, στην Επιθεώρηση Εργασίας συγκεντρωτικής κατάστασης των ήδη υφισταμένων συμβάσεων εργασίας μερικής απασχόλησης, άλλως τεκμαίρεται πλήρης απασχόληση.

Κατά τον Κανονισμό Ασφάλισης του IKA νόμιμο αποδεικτικό μέσο αποτελεί η εξέταση μαρτύρων από τα όργανά του, όχι όμως οι υπεύθυνες δηλώσεις και οι ένορκες καταθέσεις σε ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφο, οι οποίες δε λαμβάνονται υπόψει κατά την κρίση της ασφαλιστικής διαφοράς.

{...}Επειδή, στην παρ. 1 του άρθρου 26 του α.ν. 1846/1951 “Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων”, ορίζεται ότι : “1. Δια την

καταβολήν των εισφορών των ισφαλισμένων ευθύνεται επί παρεχόντων εξηρητημένων εργασίαν ο εργοδότης...” και, στην παρ. 9 αυτού, ορίζεται ότι : “9. Προς εξακρίβωσην των εκάστοτε υπαγομένων εις της ασφάλισην προσώπων, του αριθμού τούτων και των καταβλητέων εισφορών, οι εργοδόται υποχρεούνται : α) να μεριμνούν δια τον εφοδιασμόν των απασχολούμενων παρ’ αυτοίς προσώπων δια ασφαλιστικής ταυτότητος. β) Να τηρούν τις οριζόμενες, από Κανονισμό, καταστάσεις προσωπικού και να φυλάπτουν αυτές επί δεκαετία (όπως η περ. θ' αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 2556/1997, ΦΕΚ Α 270/24.12.1997), γ) Να επιτρέψωσιν εις τα δια Κανονισμού ορισθησόμενα όργανα του I.K.A. και του Κράτους, την εξέτασην των ως άνω καταστάσεων, των εμπορικών των βιβλίων και παντός ετέρου στοιχείου, ως και την επιτόπιον έρευναν προς διαπίστωσην της ακριβείας των εν αυτοίς εγγραφών. Οι εργοδόται υποχρεούνται να παρέχουν ωσαύτως εις τα εν λόγω όργανα, πάσαν πληροφορίαν δυναμένων να καταστήση συχερή και αποτελεσματικήν την ενάσκψην του ελέγχου, προς εξασφάλισην της καλής εφαρμογής του παρόντος νόμου και των εις εκτέλεσιν τούτου εκδοθησόμενων Κανονισμών....δ) Να υποβάλλουν εις τα υπηρεσίας του I.K.A., κατά τα ειδικώτερον εν τω κανονισμώ ορισθησόμενα, αντίγραφα των περί ων το εδάφιον α' καταστάσεων... ε) Να χορηγούν, εφόσον πρόκειται περί φυσικών ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, κατά την εξόφληση των αποδοχών του προσωπικού τους, εκκαθαριστικό σημείωμα ή σε περίπτωση εφαρμογής μηχανογραφικού συστήματος ανάλυση μισθοδοσίας. Και στις δύο περιπτώσεις πρέπει να απεικονίζονται αναλυτικά οι πάσης φύσεως αποδοχές του προσωπικού, ως και οι κρατήσεις

που έγιναν σ' αυτές (όπως το εδ. ε' προστέθηκε με το άρθρο 20 παρ. 2 του ν. 1469/1984, ΦΕΚ Α' 111). στ) Να καταχωρούν σε θεωρημένο και ειδικό προς τούτο έντυπο τους προσλαμβανόμενους μισθωτούς τους αμέσως μετά την πρόσληψη και πριν αυτοί αναλάβουν εργασία. Για δόσους απασχολούνται μέχρι την έναρξη ισχύος της παραγράφου αυτής, δεν απαιτείται καταχώρηση στο παραπάνω ειδικό έντυπο, με την προϋπόθεση ότι έχουν καταχωρηθεί στα μισθολόγια του Ι.Κ.Α. Ο εργοδότης, πέραν των απορρεουσών, από τις ισχύουσες διατάξεις της νομοθεσίας του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.), υποχρεώσεών του για αναγγελία πρόσληψης και καταγγελίας σύμβασης μισθωτού, αναγγέλλει υποχρεωτικά στον οργανισμό αυτόν εντός οκτώ (8) ημερών και κάθε περίπτωση οικειοθελούς αποχώρησης του μισθωτού... Εάν ο εργοδότης δεν αναγγείλει στον Ο.Α.Ε.Δ. την καθ' οιονδήποτε λόγο αποχώρηση του μισθωτού, εντός της προθεσμίας των οκτώ (8) ημερών ή η αποχώρησή του δεν αποδεικνύεται από κανένα επίσημο έγγραφο στοιχείο του εργοδότη ή του μισθωτού, τα όργανα του Ι.Κ.Α. θα ασφαλίζουν αυτόν για όλη την περίοδο από την ημερομηνία πρόσληψης μέχρι την προηγούμενη ημέρα του ελέγχου, αφαιρουμένης της ανωτέρω οκταμέρου προθεσμίας αναγγελίας αποχώρησης... Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ύστερα από πρόταση του Ο.Α.Ε.Δ., θα καθορισθεί και ο τύπος του εντύπου αναγγελίας οικειοθελούς αποχώρησης του μισθωτού και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του. Η ισχύς της διάταξης αυτής αρχίζει από 1.4.1998" (η περ. στ' προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 2556/1997, ΦΕΚ Α 270/24.12.1997). Και

στην παρ. 11 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι : "Εάν ο εργοδότης παραβαίνει την υποχρέωσην προς τίρησην και διαφύλαξην των περί ων ανωτέρω στοιχείων ή δεν τηρεί ταύτα προστούτως ή αρνείται να συμμορφωθεί προς τους ορισμούς της παραγράφου 9, εκ τούτου δε δυσκεραίνεται η εξακρίβωσης των υπαγομένων εις την ασφάλισην προσώπων, ή των καταβλητέων εισφορών, αύται καθορίζονται κατά την ανεξέλεγκτον κρίσιν του ΙΚΑ". Τέλος, κατά την παρ. 1 του άρθρου 20 του ν. 1469/1984 (φ. 111 Α'), που αντικατέστησε το τελευταίο εδάφιο της παρ. 8α του πιο πάνω άρθρου 26 του αν. ν. 1846/1951, σε περίπτωση μη καταχώρησης από τον εργοδότη των μισθωτών ή καταχώρησης αυτών με ανακριβή στοιχεία απασχόλησης και αμοιβής, πλην των λοιπών συνεπειών που προβλέπονται από το νόμο αυτό ή άλλους νόμους, ο εργοδότης επιβαρύνεται και με εφάπαξ ποσό εισφορών ίσο με το 50% των οφειλόμενων εισφορών από τις αιτίες αυτές.

Επειδή, κατά την έννοια των πιο πάνω διατάξεων αν ο εργοδότης τηρεί προστούτως τα προβλεπόμενα από το νόμο στοιχεία και γενικότερα εκπληρώνει όλες τις επιβαλλόμενες υποχρεώσεις για την ασφάλιση του προσωπικού του, τα ελεγκτικά όργανα του ΙΚΑ φέρουν το βάρος της απόδειξης όταν ισχυρίζονται ότι τα ασφαλιστικά δεδομένα που εμφανίζονται στα στοιχεία αυτά είναι εικονικά. Αντίθετα, αν ο εργοδότης δεν τηρεί τις υποχρεώσεις που θεσπίζουν οι πιο πάνω διατάξεις για την απόδειξη του αριθμού των προσώπων που υπάγονται στην ασφάλιση, του είδους και του χρόνου της απασχόλησης και του ύψους των αποδοχών, τα αρμόδια όργανα του ΙΚΑ μπορούν να προσδιορίζουν τις καταβλητές εισφορές με βάση τα στοιχεία που κατά την κρίση τους προκύπτουν από την ασφαλιστική σχέση (ΣτΕ

3033/1992, 1458/1991, 4089/1990, 1279/1989). Στην περίπτωση αυτή η εν λόγω κρίση της διοικήσεως και τελικώς των διοικητικών δικαστηρίων, θα πρέπει να συνάγεται με κάθε ενδεδειγμένο τρόπο και να αιτιολογεί την πραγματοποίηση ή όχι της ασφαλιστέας απασχόλησης, στηριζόμενη σε κάθε πρόσφορο ως προς το ζήτημα αυτό αποδεικτικό στοιχείο, συνεκτιμωμένων και αυτών που τυχόν επικαλείται και προσκομίζει ο εργοδότης (ΣτΕ 1319/1990, 4221/1987).

Επειδή, περαιτέρω, με το άρθρο 13 του π.δ. της 27ης Ιουλίου 1932 “Περί κωδικοποίησεως και συμπληρώσεως των περί οκταώρου εργασίας διατάξεων, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν.δ. 515/1979 (ΦΕΚ Α' 95) και συμπληρώθηκε με το άρθρο 18 παρ. 2 του ν. 1082/1980 (ΦΕΚ Α' 250)”, θεσπίζεται υποχρέωση των εργοδότων να υποβάλλουν τους μήνες Μάιο και Οκτώβριο κάθε έτους αναλυτικές καταστάσεις του προσωπικού που απασχολούν στην αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας, στις δε καταστάσεις αυτές πρέπει να περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι ώρες έναρξης, ενώ από τις διατάξεις του άρθρου 38 του ν. 1892/1990 (ΦΕΚ Α' 101) προβλέπεται ότι με έγγραφη ατομική συμφωνία ο εργοδότης και ο μισθωτός μπορούν να συμφωνήσουν μικρότερη της κανονικής, ημερήσια ή εβδομαδιαία απασχόληση.

Στη συνέχεια, με τις διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 2639/1998 (ΦΕΚ Α 205/2.9.1998), αντικαταστάθηκαν οι προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 38 του ν. 1892/1990 και ορίστηκε ότι κατά τη σύσταση σύμβασης εργασίας ο εργοδότης και ο μισθωτός μπορούν να συμφωνήσουν για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, ημερήσια ή εβδομαδιαία ή δεκαπενθήμερη ή μηνιαία εργασία, μικρότερης διάρκειας από την κανονική, η συμφωνία δε αυτή, εφόσον σε

δεκαπέντε ημέρες από την κατάρτισή της δεν γνωστοποιηθεί στην οικεία Επιθεώρηση Εργασίας, τεκμαίρεται ότι καλύπτει πλήρη απασχόληση, ενώ με την παρ. 16 του ίδιου άρθρου ορίστηκε ότι μέσα σε διάστημα εννέα μηνών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, κάθε εργοδότης υποχρεούται να υποβάλει στην οικεία Επιθεώρηση Εργασίας, συγκεντρωτική κατάσταση αναφορικά με τις συμβάσεις εργασίας μεταξύ αυτού και των εργαζομένων που απασχολεί με μερική απασχόληση, στην οποία θα αναγράφεται η χρονολογία κατάρτισης των συμβάσεων αυτών και το ονοματεπώνυμο του απασχολούμενου. Σε περίπτωση δε παράλειψης υποβολής της κατάστασης αυτής τεκμαίρεται ότι η σχετική σύμβαση καλύπτει σχέση εργασίας με πλήρη απασχόληση. Με τη μεταβατική αυτή διάταξη την παρ. 16 του άρθρου 2 του ν. 2639/1998 χορηγήθηκε στους εργοδότες προθεσμία εννέα μηνών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού προς υποβολή στην Επιθεώρηση Εργασίας συγκεντρωτικών καταστάσεων για τις υφιστάμενες ήδη συμβάσεις μερικής απασχόλησης, δηλαδή η υποχρέωση αυτή, για όσους εργοδότες κατά το χρόνο δημοσίευσης του νόμου αυτού απασχολούσαν ήδη εργαζομένους με μειωμένη απασχόληση, καθιερώνεται από 2.6.1998.

Κατά την έννοια δε των διατάξεων του άρθρου 38 του ν. 1892/1990 (φ. 101 Α), όπως ίσχυαν πριν την τροποποίησή τους από το άρθρο 2 του ν. 2639/1998 (φ. 205 Α/2.9.98) και οι οποίες ρυθμίζουν έννομες σχέσεις εργατικού δικαίου, η παράλειψη του εργοδότη να καταρτίσει έγγραφες συμβάσεις μειωμένης απασχόλησης και να υποβάλει αυτές στην Επιθεώρηση Εργασίας ή η πλημμελής τίρηση των υποχρεώσεων αυτών, εφόσον δεν περιλαμβάνονται μεταξύ αυτών που επιτρέπουν τον καθορισμό των στοιχείων της ασφαλιστικής σχέσης κατά την ανέλεγκτη

κρίση του Ιδρύματος (άρθρο 26 παρ. 9 και 11 του αν.v. 1846/1951) και δεδομένου ότι η παράλειψη τηρίσεως τους δεν αποτελούσε τεκμήριο πλήρους απασχόλησης, εκτιμώνται ελευθέρως από τη διοίκηση και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια κατά το σχηματισμό της κρίσης τους περί του μειωμένου ή μη της εργασίας ενός μισθωτού.

Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, από την επανεκτίμηση των στοιχείων του φακέλου, προκύπτουν τα εξής : Με την/23-9-1998 δήλωση απασχολήσεως - καταγγελία ο μισθωτός Β. Τ. δήλωσε ότι ενώ απασχολήθηκε στην επιχείρηση του εκκαλούντος, που διατηρεί βιοτεχνία δερματίνων ειδών, στη Λ., από 1/10/1991 μέχρι 31/8/1998, επί 25 ημέρες τον μήνα, με ημερομίσθιο 3000 δρχ., ως ανειδίκευτος εργάτης, δεν ασφαλίσθηκε για το χρονικό διάστημα από 1/10/1991 μέχρι 31/5/1994, πρότεινε δε ως μάρτυρες την Π. Τ. και τον Σ. Τ., ενώ, επιπρόσθετα δήλωσε ότι κατά την πληρωμή των αποδοχών του δεν υπέγραφε σε κάποιο έγγραφο. Κατά τον έλεγχο που επακολούθησε από την αρμόδια υπαλληλού του ΙΚΑ, προέκυψε ότι ο εκκαλών είχε ασφαλίσει τον καταγγείλαντα για το χρονικό διάστημα από 1/6/1994 μέχρι 31/8/1998. Αφού δε λήφθηκαν υπόψη οι καταθέσεις των προταθέντων, υπό του καταγγείλαντος, μαρτύρων, Π. Τ. και Σ. Τ., οι οποίοι, σύμφωνα με την από 16-2-1999 έκθεση ελέγχου, δήλωσαν ενώπιον της ελέγκτριας γραπτώς με υπεύθυνη δήλωση ότι ο καταγγείλας εργαζόταν στην επιχείρηση του εκκαλούντος από 1/10/1991 έως 31/8/1998 χωρίς διακοπή, γνωρίζουν δε τούτο διόπι είναι πελάτες και γείτονες, καθώς και το γεγονός ότι ο εργοδότης δεν τίρησε γραπτά αποδεικτικά στοιχεία για την εργασιακή αυτή σχέση, καίτοι υποχρεούτο, έγινε δεκτό, ως αληθές, το περιεχόμενο της ανωτέρω καταγγελίας. Προς τούτο δε εκδόθηκε η

...../1999 ΠΕΕ, συνολικού ποσού 1.870.100 δρχ., για την ασφαλιστική τακτοποίηση του καταγγείλαντος, για τη χρονική περίοδο 1/10/1991 - 31/5/1994, και για 800 ημέρες εργασίας, καθώς και η/1999 ΠΕΠΕΕ, συνολικού ποσού 935/050 δρχ., κατ' άρθρ. 20, παρ. 1, του Ν. 1469/1984.

Επίσης, κατά τον ίδιο διενεργηθέντα έλεγχο, στις 16-2-1999, προέκυψε ότι ο εκκαλών ασφάλισε 1) τον ανωτέρω καταγγείλαντα αφενός μεν με αποδοχές κατώτερες των προβλεπόμενων από την Εθνική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΕΣΣΕ) κατά τη χρονική περίοδο 9/1997, ΔΠ 97, ΕΑ 97, ΔΧ 97, από 1/1998 έως 8/98, ΔΠ 98 και ΔΧ 98, αφετέρου δε για λιγότερες των 25 ημερών μηνιαίως, κατά τη χρονική περίοδο 2/1998 - 8/1998, και συνολικά κατά 7 ημέρες εργασίας λιγότερες, και 2) την μισθωτή, Έ. Α., για λιγότερες των 25 ημερών εργασίας μηνιαίως, κατά τη χρονική περίοδο 1/1-20/2/1998, χωρίς όμως να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία μειωμένης απασχόλησης, ενώ δεν την ασφάλισε καθόλου κατά τη χρονική περίοδο 1/3/1998 - 31/12/1998, όπως υποχρεούτο κατ' άρθρ. 2, παρ. 1, του Ν. 2556/1997, ενόψει του ότι παρέλειψε να προσκομίσει στον ΟΑΕΔ αναγγελία οικειοθελούς αποχώρησης της ανωτέρω. Κατόπιν τούτου, εκδόθηκε σε βάρος του εκκαλούντος η .../1999 ΠΕΕ, συνολικού ποσού 1.094.100 δρχ., με την οποία κάρποσε αφενός μεν η συμπληρωματική ασφαλιστική τακτοποίηση του καταγγείλαντος, σύμφωνα με τις ανωτέρω διαπιστώσεις του ελέγχου, αφετέρου δε η συμπληρωματική ασφαλιστική τακτοποίηση της Έ. Α., για 274 ημέρες εργασίας, χρονικής περιόδου 1/1998 - 12/1998. Επίσης, εκδόθηκε σε βάρος του εκκαλούντος και η/1999 ΠΕΠΕΕ συνολικού ποσού 547.050 δρχ., κατ' άρθρ. 20, παρ. 1, του Ν. 1469/1984.

Ένσταση του εκκαλούντος, κατά όλων των ανωτέρω καταλογιστικών πράξεων, με την οποία προέβαλε αφενός μεν ότι η έκδοση των ανωτέρω ΠΕΕ στηρίχθηκε στην ψευδή και αβάσιμη καταγγελία του Β. Τ., αφού η σχέση εξηρτημένης εργασίας μεταξύ αυτού και του καταγγέλοντος άρχισε τον Ιούνιο του έτους 1994, αφετέρου δε ότι η Έ. Α. εργάσθηκε στην επιχείρηση από 21-1-1998 μέχρι 18-2-1998, έγινε δεκτή με την προαναφερόμενη απόφαση της ΤΔΕ. Ειδικότερα δε, ενώπιον της ΤΔΕ, 1) ο εργοδότης δήλωσε ότι προσέλαβε τον μεν καταγγείλαντα, που διατηρούσε κατάστημα παιδικών ρούχων στην ίδια συνοικία με την δική του επιχείρηση και πάντα φίλοι την 1/6/1994, την δε Έ. Α. τον 1/1998, 2) ο καταγγείλας δήλωσε ότι προσελήφθη στην επιχείρηση του εκκαλούντος, που πάντα φίλοι του, τον 10/1991, αμέσως μετά την υποβολή στην Εφορία δήλωση διακοπής της δικής του επιχειρηματικής δραστηριότητας, 3) η Έ. Α. δήλωσε ότι απασχολήθηκε στην επιχείρηση από 21/1 έως 18/2/1998, και 4) κατέθεσαν ενόρκως οι μάρτυρες του εκκαλούντος, Α.Κ., φίλος του τελευταίου, ότι ο καταγγείλας απασχολήθηκε για τέσσερα χρόνια, και ο Κ. Μ., λογιστής της επιχείρησης, ότι ο καταγγείλας απασχολήθηκε από 1/6/1994 και όχι από 1/10/1991.

Προσφυγή του εφεσίβλητου Ιδρύματος κατά της εν λόγω αποφάσεως της ΤΔΕ, έγινε δεκτή με την εκκαλούμενη απόφαση και ακυρώθηκε η απόφαση της ΤΔΕ. Ειδικότερα, με την εκκαλούμενη, αφού απορρίφθηκε, μεταξύ άλλων, ο προβληθείς, με το σχετικό υπόμνημα, ισχυρισμός του εκκαλούντος ότι οι ανωτέρω υπεύθυνες δηλώσεις των Π. Τ. και Σ. Τ. δεν αποτελούν νόμιμα αποδεικτικά μέσα, ως αβάσιμος, έγινε δεκτό ότι ο μισθωτός Β. Τ. απασχολήθηκε στην επιχείρηση του

εκκαλούντος κατά τη χρονική περίοδο 10/91 έως 5/1994, ενώ, περαιτέρω, έγινε δεκτό ότι, εφόσον ο εκκαλών ασφάλισε την Έ. Α. τον 1/98 και 2/98 για 10 και 16 ημέρες εργασίας αντίστοιχα, αντί για 25 ημέρες, και, περαιτέρω, δεν ανήγγειλε στον ΟΑΕΔ την αποχώρηση της Έ. Α., όπως υποχρεούτο κατ' αρθρ. 2 παρ. 1 του Ν. 2556/1997, η τελευταία πρέπει να τακτοποιηθεί ασφαλιστικά, για το χρονικό διάστημα από 1/1998 έως 12/1998, επί 274 ημέρες εργασίας.

Ήδη, με την κρινόμενη έφεση, ο εκκαλών ζητεί την εξαφάνιση της εκκαλούμενης απόφασης, ως εσφαλμένης, προβάλλοντας ότι 1) μη νόμιμα έγινε δεκτό ότι ο ανωτέρω μισθωτός Β. Τ. απασχολήθηκε στην επιχείρησή του κατά το χρονικό διάστημα από 10/1991 μέχρι 5/1994, αφού οι ανωτέρω υπεύθυνες δηλώσεις των Π. Τ. και Σ. Τ. δεν αποτελούν μαρτυρίες ληφθείσες από τα όργανα του ΙΚΑ, ούτε λίγιθησαν κατά τη διαδικασία των άρθρων 49 παρ. 2 και 50 του Π.Δ. 341/1978, και, επομένως, δεν αποτελούν νόμιμα αποδεικτικά μέσα κατ' αρθρ. 121 του Κανονισμού Ασφαλίσεως ΙΚΑ και αρθρ. 49 και 50 του Π.Δ. 341/1978, και, ως εκ τούτου, μη νόμιμα ληφθηκαν υπόψη κατά την έκδοση των προαναφερόμενων ΠΕΕ και ΠΕΠΕΕ, και, περαιτέρω, μη νόμιμα τις έλαβε υπόψη το πρωτόδικο δικαστήριο, ενώ, εξάλλου, από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων του ενώπιον της ΤΔΕ, προέκυψε απασχόληση του καταγγείλαντος μόνο για το χρονικό διάστημα από 6/94 μέχρι 8/98 και 2) ότι εσφαλμένα η εκκαλούμενη δέχθηκε ότι αυτός υπέχει υποχρέωση συμπληρωματικής ασφαλιστικής τακτοποίησης της Έ. Α., για τη χρονική περίοδο 1/1/1998 μέχρι 31/12/1998, αφού η τελευταία δηλώση ρυτά ενώπιον της ΤΔΕ ότι εργάσθηκε στην επιχείρηση του από 21/1 έως 28/2/1998.

Επειδή, κατά την έννοια του άρθρου 121 παρ. 1 του Κανονισμού Ασφαλίσεως του IKA (AYE 55575/11479/1965 - ΦΕΚ Β' 816), οι υπεύθυνες εν γένει δηλώσεις, ακόμη και αυτές που έχουν συνταχθεί κατά τον τύπο του Ν.Δ. 105/1969, καθώς και οι ένορκες καταθέσεις ενώπιον ειρηνοδίκην ή συμβολαιογράφου, δεν αποτελούν αυτές καθεαυτές, νόμιμα αποδεικτικά μέσα κατά την ενώπιον των οργάνων του IKA διαδικασία. Και τούτο, γιατί η παραπάνω διάταξη του Κανονισμού Ασφαλίσεως αναφέρεται στην εξέταση μαρτύρων από τα όργανα του IKA, εξέταση που επιτρέπει τον έλεγχο της αξιοπιστίας τους, και όχι σε τέτοιες δηλώσεις ή καταθέσεις τους. Συνεπώς, αν προσκομισθούν ενώπιον του ασφαλιστικού οργάνου τέτοια στοιχεία, τούτο δεν μπορεί να τα λάβει υπόψη του κατά την κρίση της ασφαλιστικής διαφοράς (ΣτΕ : 2657/1984, ΕΔΚΑ : 1985, 333).

Επειδή, στην από 16-2-1999 έκθεση ελέγχου της αρμόδιας υπαλλήλου διαλαμβάνεται επί λέξει ότι : “1)... 3) Σχετικώς κατέθεσαν οι α) Π. Τ. και ο Σ. Τ., οι οποίοι δηλώσαν ενώπιον μου γραπτώς με υπεύθυνη δηλώση ότι ο Τ. Β. του Χ. εργάζονταν στην επιχείρηση “Κ. Η. ΤΟΥ Δ.” ΑΜ .. από 1/10/1991 - 31/8/1998 χωρίς διακοπή. Το γνωρίζουν διότι ήταν πελάτες της επιχείρησης και γείτονες”. Οι εν λόγω όμως δύο υπεύθυνες δηλώσεις των ανωτέρω προσώπων, που φέρουν ημερομηνία 23-9-1998, ήτοι την ίδια με αυτή της ως άνω ..23-9-1998 δηλώσοντας απασχόλησης - καταγγελίας, δεν φέρουν ένδειξη στο σώμα τους για το πότε παραλήφθηκαν από τον αρμόδιο υπάλληλο του IKA. Από δε την από 16-2-1999 έκθεση ελέγχου εμμέσως, πλην σαφώς, συνάγεται ότι η ελέγκτρια στηρίχθηκε στο περιεχόμενο των δηλώσεων αυτών χωρίς όμως να εξετάσει ενώπιον της τους Π. Τ. και Σ. Τ. ως μάρτυ-

ρες, δεδομένου ότι δεν αναφέρεται σ' αυτήν πότε προσήλθαν οι τελευταίοι και τι κατέθεσαν σε σχετικές ερωτήσεις που τους υποβλήθηκαν, ώστε να είναι δυνατός ο έλεγχος της αξιοπιστίας τους. Κατόπιν τούτου, οι εν λόγω υπεύθυνες δηλώσεις εσφαλμένα θεωρήθηκαν από τα όργανα του IKA, ως μαρτυρία προσώπων ενώπιον του ασφαλιστικού οργάνου. Συνεπώς, δεν αποτελούν κατ' άρθρ. 121, παρ. 1, του ΚΑ - IKA νόμιμα αποδεικτικά μέσα, και, επομένως, εσφαλμένα, με την εκκαλούμενη έγινε δεκτό το αντίθετο.

Περαιτέρω, εφόσον το εφεσίβληπτο IKA αρχικά και, στη συνέχεια, η εκκαλούμενη απόφαση στήριξαν την κρίση τους, περί του αληθιούς του περιεχομένου της ανωτέρω δηλώσεως - απασχολήσεως του μισθωτού Β. Τ., μόνο στα μη νόμιμα αποδεικτικά αυτά μέσα, έσφαλαν, κατά το βάσιμο σχετικό λόγο της κρινόμενης έφεσης. Δοθέντος δε ότι οι ως άνω προταθέντες μάρτυρες του καταγγείλαντος, Β. Τ., δεν ήταν συναπασχολούμενοί του αλλ' απλώς φίλοι και γείτονες του, ο δε καταγγείλας, δεν παρενέβη στην ανοιγείσα, εκ μέρους του εφεσίβληπτου Ιδρύματος, δίκπι, ενώπιον του πρωτόδικου δικαστηρίου, με αντικείμενο την ακύρωση της προαναφερόμενης απόφασης της ΤΔΕ, με την οποία απορρίφθηκε η δηλώση απασχόλησης - καταγγελία του και δικαιώθηκε ο εκκαλών, το Δικαστήριο δεν κρίνει αναγκαίο, για τη διάγνωση της υπόθεσης να αναπέμψει την υπόθεση στα ασφαλιστικά όργανα του IKA για να εξετασθούν, ως μάρτυρες, τα προαναφερόμενα πρόσωπα. Από όλα τα ανωτέρω παρέπεται ότι δεν αποδείχθηκε απασχόληση του ως άνω μισθωτού κατά την χρονική περίοδο 1/10/1991 έως 31/5/1994, όπως βασίμως προβάλλει ο εκαλλών.

Στη συνέχεια, εφόσον το IKA, όπως συνομολογεί με την από 22-12-1999

προσφυγή του, επί της οποίας εκδόθηκε η εκκαλούμενη, προέβη, με την .../1999 ΠΕΕ, στον καταλογισμό σε βάρος του εκκαλούντος εισφορών, με την αιτιολογία ότι ο εκκαλών ασφάλιζε τον ανωτέρω μισθωτό με αποδοχές κατώτερες αυτών που ορίζουν οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας, λόγω μη συνυπολογισμού τριετιών, συμπεριλαμβανομένου στις επίμαχες τριετίες του ανωτέρω επίμαχου χρονικού διαστήματος από 1/10/1991 έως 31/5/1994, η κρίση της εκκαλούμενης περί ορθής και νόμιμης επιβολής των συμπληρωματικών αυτών εισφορών δεν είναι νόμιμη, αφού, όπως έγινε δεκτό ανωτέρω, δεν αποδείχθηκε απασχόληση του εν λόγω μισθωτού για το εν λόγω χρονικό διάστημα.

Περαιτέρω δε, εφόσον ο εκκαλών τηρούσε στοιχεία για την απασχόληση του ίδιου μισθωτού κατά την χρονική περίοδο 1/6/1994 - 31/8/1998, το δε IKA δεν απέδειξε εικονικότητα των στοιχείων αυτών, μη νόμιμα καταλογίσθηκαν εισφορές σε βάρος του εκκαλούντος για συμπληρωματική ασφάλιση του μισθωτού τούτου για 7 ημέρες, περιόδου 2/1998 - 9/1998, εσφαλμένα δε έγινε δεκτό το αντίθετο με την εκκαλούμενη. Κατ' ακολουθία τούτων, ο λόγος της υπό κρίση έφεσης που αφορά την απασχόληση του μισθωτού Β. Τ., πρέπει να γίνει δεκτός, να εξαφανισθεί, κατά το κεφάλαιο αυτό η εκκαλούμενη, η δε προσφυγή, αντιστοίχως, να απορριφθεί.

Επειδή, περαιτέρω, με την εκκαλούμενη απόφαση έγινε δεκτό, όπως προαναφέρθηκε, ότι νόμιμα κώρησε η συμπληρωματική ασφαλιστική τακτοποίηση της Έ. Α., για 274 ημέρες, κατά τη χρονική περίοδο 1/1998 - 12/1998, με την αιτιολογία ότι ο εκκαλών δεν τίρησε στοιχεία για τη μερική απασχόληση αυτής και δεν ανήγγειλε στον ΟΑΕΔ την οικειοθελή της αποχώρηση. Εφόσον, όμως, η ανωτέρω μι-

σθωτή κατέθεσε στην ΤΔΕ ότι απασχολήθηκε στην επιχείρηση του εκκαλούντος από 21/1/1998 έως 28/2/1998, το δε IKA δεν αποδεικνύει το αντίθετο περί του χρόνου πραγματικής απασχολήσεώς της, η ανωτέρω κρίση της εκκαλούμενης δεν είναι νόμιμη. Και τούτο διότι, ενόψει του χρόνου απασχολήσεως της ασφαλισμένης - 1/1998 έως 2/1998 -, αφενός μεν, σύμφωνα και με όσα εκτίθενται στη νομική σκέψη, η μη τίρηση στοιχείων για μειωμένη απασχόληση, κατά τον κρίσιμο χρόνο, δεν οδηγεί άνευ ετέρου σε τεκμήριο πλήρους απασχόλησης αυτής, αφετέρου δε η διάταξη της περ. σ' της παρ. 9 του άρθρου 26 του Α.Ν. 1846/1951 περί των ασφαλιστικών υποχρεώσεων του εργοδότη, σε περίπτωση μη αναγγελίας της οικειοθελούς αποχώρησης μισθωτού στον ΟΑΕΔ, δεν καταλαμβάνει χρονικά την προκείμενη υπόθεση, αφού η διάταξη αυτή έχει εφαρμογή από 1/4/1998. Κατ' ακολουθία τούτου, ο δεύτερος (τελευταίος) λόγος της κρινόμενης εφέσεως, ο αφορών την απασχόληση της ανωτέρω μισθωτής πρέπει να γίνει δεκτός, η εκκαλούμενη απόφαση κατά το κεφάλαιο αυτό πρέπει να εξαφανισθεί, η δε προσφυγή να απορριφθεί.

Επειδή, ύστερα από τα παραπάνω, πρέπει να γίνει δεκτή η έφεση, να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη και να απορριφθεί η προσφυγή...

41/2005

Πρόεδρος: Κων. Αναγνώστου

Εισηγήτρια: Ζαφειρία Γιαλελή

Δικηγόροι: Αποστ. Γκίνιας, Ευρ. Κωνσταντίνου

Κατά τον ΚΔΔ τα δικόγραφα των προσφυγών των Διευθυντών υποκαταστημάτων του IKA κατά αποφάσεων ΤΔΕ υπογράφονται, με ποινή ακυρότητος, από τους νόμιμους δικαστικούς πληρεξουσίους του

Ιδρύματος. Τροποποίηση με την παράγραφο 3 του άρθρου 20 v. 3144/2003, βάσει της οποίας προβλέπεται δυνατότητα υπογραφής δικογράφων του ΙΚΑ κατά την εκδίκαση κοινωνικοασφαλιστικών διαφορών και από πρόσωπα που δεν είναι δικαιοποιοί πληρεξούσιοι. Αντισυνταγματικότητα της άνω δ/ξης, ως προς την αναδρομική ισχύ, διότι αποτελεί επέμβαση του νομοθέτη σε εκκρεμείς δίκες και επιχειρείται αναδρομικά, μόνον προς δύο φελούς του ΙΚΑ, η θεραπεία δικονομικής ακυρότητας, μη θεραπεύσιμης εκ των υστέρων, ούτε με την παράσταση στο ακροατήριο με πληρεξούσιο δικηγόρο.

Ανίσχυρο δικονομικών δ/ξεων που αναγνωρίζουν υπέρ ενός διαδίκου ευνοϊκή μεταχείριση, ως προς το δικαίωμα δικαιοποίησης προστασίας. Ο κοινός νομοθέτης δεν κωλύεται, καταρχήν, να ρυθμίσει αναδρομικά οποιοδήποτε γίτημα, πλην εκείνων που ρυτά απαγορεύονται από το Σύνταγμα, εφ δύον η επέμβασή του δεν αποτελεί ευθεία κύρωση διοικητικής πράξης, η νομιμότητα της οποίας εκκρεμεί στα δικαστήρια, ή δεν προσβάλλει το δεδικασμένο ή την αρχή της αναλογικότητας και αιτιολογείται από λόγους δημοσίου συμφέροντος, σε κάθε δε περίπτωση απαιτείται να μην παραβιάζεται η αρχή της διάκρισης των εξουσιών και της ισότητας των όπλων των διαδίκων.

{...} Επειδή, στο άρθρο 7 παρ. 2 του προισχύσαντος Π.δ. 341/1978 “περί της ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων διαδικασίας επί των υπαγόμενων εις αυτά διοικητικών διαφορών δυνάμει του άρθρου 7 του v. 702/1977” προβλέποταν ότι “τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου εκπροσωπούνται εις την δίκην κατά τας περί αυτών ισχυούσας διατάξεις” και στο άρθρο 15 ότι “τα δικόγραφα υπογράφονται υπό του πληρεξουσίου

δικηγόρου του διαδίκου, προκειμένου δε περί του Δημοσίου ή Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου, υπό του εκπροσωπούντος αυτό εις την δίκην, κατά τας κειμένας περί της δικαιοποίησης εκπροσωπήσεως διατάξεις”. Στο άρθρο 6 παρ. 6 του v. 1649/1986 “τροποποίηση διατάξεων του Κώδικα των Δικηγόρων και άλλες διατάξεις” (ΦΕΚ 149 A/1986) προβλεπόταν ότι “Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται από το v.δ. 356/1974 (ΦΕΚ 90) και από τις παραγράφους 4 και 5, κάθε δικόγραφο που απευθύνεται σε οποιοδήποτε διοικητικό δικαστήριο είναι απαράδεκτο και απορρίπτεται εφόσον δεν υπογράφεται από δικηγόρο Δεν είναι υποχρεωτική η υπογραφή από δικηγόρο : α) αν πρόκειται για το Δημόσιο και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου”. Σύμφωνα με τις παραπάνω δικονομικές διατάξεις παρείχετο στους εκπροσώπους του Δημοσίου και των ΝΠΔΔ η δυνατότητα, εκτός από την εκπροσώπηση τους ή την λήψη απόφασης για την άσκηση ενδίκων μέσων, και υπογραφής των δικογράφων.

Επειδή, μετά την έναρξη ισχύος του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (v. 2717/1999, ΦΕΚ 97 A/17-5-1999) ορίζεται, στο άρθρο 27, ότι : “1. Οι διάδικοι, οι νόμιμοι αντιπρόσωποι και οι εκπρόσωποι τους διενεργούν τις διαδικαστικές πράξεις και παρίστανται κατά τη συνάντηση με δικαιοποίηση πληρεξουσίους. 2. Κατ’ έξαρτεση, οι ιδιώτες διάδικοι ή οι νόμιμοι αντιπρόσωποι ή οι εκπρόσωποι τους μπορούν να διενεργούν διαδικαστικές πράξεις και να παρίστανται κατά τη συνάντηση, χωρίς δικαιοποίηση πληρεξουσίου : α) 3. Κατά την εκδίκαση των φορολογικών εν γένει διαφορών, οι εκπρόσωποι του Δημοσίου και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου μπορούν αν διενεργούν διαδικαστικές πράξεις και χωρίς δικαιοποίηση πληρεξουσίου”, στο άρθρο 45 παρ. 5, ότι :

“Τα δικόγραφα και τα υπομνήματα υπογράφονται από τους δικαστικούς πληρεξουσίους των διαδίκων. Κατ’ εξαίρεση, στις περιπτώσεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 27, τα δικόγραφα και τα υπομνήματα μπορούν να υπογράφονται, κατά περίπτωση, από τους ίδιους τους διαδίκους ή τους νόμιμους αντιπροσώπους ή τους εκπροσώπους τους” και, περαιτέρω, στο άρθρο 46, ότι “Δικόγραφο, που δεν περιέχει τα προβλεπόμενα από τις παρ. 1 και 5 του προηγουμένου άρθρου στοιχεία είναι άκυρο, εκτός αν αυτά προκύπτουν από την εκτίμηση του όλου περιεχομένου του”. Τέλος, στο άρθρο 285 παρ. 1 του ΚΔΔ ορίζεται ότι : “Από την έναρξη της ισχύος του Κώδικα καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη, η οποία αναφέρεται σε θέμα ρυθμιζόμενο από αυτόν”.

Επειδή, εξάλλου, οι διατάξεις που ισχύουν για τους δικαστικούς πληρεξουσίους του ΙΚΑ, στις οποίες παραπέμπει το άρθρο 29 παρ. 1 του ΚΔΔ, κατά τα ανωτέρω, είναι οι διατάξεις των άρθρων 1, 4, 7, 11, 12 του ν.δ. 1698/1953 (ΦΕΚ Β 315) και το άρθρο 20 παρ. 11 του ν. 2556/1997 (ΦΕΚ 270 Α'), που αναφέρονται στην ικανότητα του Ιδρύματος να δικαιοπρακτεί και να παρίσταται στο Δικαστήριο και από τις οποίες προκύπτει ότι δικαστικοί πληρεξούσιοι του ΙΚΑ, που έχουν την εξουσία να επιχειρούν διαδικαστικές πράξεις, είναι μόνον τα Μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ή των δικαστικών γραφείων ή οι διορισμένοι νόμιμα δικηγόροι του Ιδρύματος.

Επειδή, από το συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων, συνάγεται ότι, μετά την έναρξη ισχύος του ΚΔΔ (18-7-1999), τα δικόγραφα που απευθύνονται ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, πρέπει καταρχήν να υπογράφονται από τους δικαστικούς πληρεξουσίους των διαδίκων, ανεξάρτητα από το εάν αυτοί είναι ιδιώτες

ή το Δημόσιο ή τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Οι εξαιρέσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 27 αφορούν μόνο τους ιδιώτες διαδίκους και, όσον αφορά το Δημόσιο, μόνον τις φορολογικές διαφορές. Συνεπώς οι προσφυγές που ασκούν οι Διευθυντές υποκαταστημάτων του ΙΚΑ κατά αποφάσεων των Τοπικών Διοικητικών Επιτροπών, πρέπει να υπογράφονται από τους προβλεπόμενους από τις οικείες διατάξεις δικαστικούς πληρεξουσίους του ΙΚΑ, άλλως τα δικόγραφα αυτά είναι άκυρα.

Επειδή, στη συνέχεια, με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 20 του ν. 3144/2003 (ΦΕΚ 111 Α /8-5-2003) ορίσθηκε ότι : “Οι διατάξεις του δευτέρου εδαφίου της παρ. 5 του άρθρου 45 του ν. 2717/1999 εφαρμόζονται αναλόγως και στο ΙΚΑ για την εκδίκαση των κοινωνικο-ασφαλιστικών διαφορών της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του ν. 702/1977, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά. Η διάταξη του προηγουμένου εδαφίου καταλαμβάνει και τις εκκρεμείς υποθέσεις ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου, εφόσον δεν έχει εκδοθεί γι’ αυτές αμετάκλητη απόφαση”.

Επειδή στην παράγραφο 1 του άρθρου 4 του Συντάγματος προβλέπεται ότι : “Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου” στην δε παράγραφο 1 του άρθρου 20 αυτού ότι : “Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ’ αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντα του όπως νόμος ορίζει.....”. Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών η αρχή της ισότητας των διαδίκων, που συνιστά ειδική εκδήλωση της αρχής της ισότητας, επιβάλλει την ίση μεταχείριση αυτών από εκείνους τους δικονομικούς νόμους που προσδιορίζουν τους ί-

ρους άσκησης του δικαιώματος παροχής δικαιοσικής προστασίας. Επομένως, διατάξεις δικονομικών νόμων με τις οποίες αναγνωρίζεται υπέρ ενός διαδίκου ευνοϊκή μεταχείριση όσον αφορά το ανωτέρω δικαίωμα, με αποτέλεσμα να τίθεται αυτός σε θέση πλεονεκτικότερη εκείνης άλλου διαδίκου, είναι ανίσχυρες. (Ολομ. ΣτΕ 2807/2002, ΔιΔικ. 2004, σελ. 628 επ.).

Εξάλλου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.δ. 53/1974 (Α 256) “Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσης του δικασθή δικαίως, δημοσίᾳ και εντός λογικής προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου, νομίμως λειτουργούντος, το οποίον θα αποφασίση είτε επί των αμφισθητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, είτε επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως...”. Οπως έχει κριθεί (Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου Ε.Δ.Δ.Α. Πλατάκος κατά Ελλάδος, 11-1-2001, παρ. 47.,α.) η αρχή της ισότητας των όπλων συνιστά στοιχείο της ευρύτερης έννοιας της δίκαιης δίκης (ΣτΕ 3651/2002 ΔιΔικ. 2004, σελ. 930 επ.).

Περαιτέρω, όπως πάγια έχει κριθεί κατά την ερμηνεία των άρθρων 4 παρ. 1, 20 παρ. 1 και 26 του Συντάγματος, δεν κωλύεται καταρχήν ο κοινός νομοθέτης να ρυθμίσει με αναδρομική δύναμη οποιοδήποτε ζήτημα, πλην εκείνων που ρητά απαγορεύονται από το Σύνταγμα, αρκεί η επέμβαση του να μην αποτελεί ευθεία κύρωση της διοικητικής πράξης, η νομιμότητα της οποίας εκκρεμεί στα δικαστήρια, ή να μην προσβάλλει το δεδικασμένο ή την αρχή της αναλογικότητας και να αιτιολογείται από λόγους δημοσίου συμφέροντος, σε κάθε δε περίπτωση να

μην παραβιάζεται η αρχή της ισότητας των όπλων που διαθέτουν οι διάδικοι. Δεν μπορεί δηλαδή ο νομοθέτης με αναδρομικές ρυθμίσεις, που καταρχήν θα πάταν επιτρεπτές αν αφορούσαν και τους δύο διαδίκους και δεν παραβάζαν την αρχή της διάκρισης των εξουσιών (πρβλπ. ΣτΕ 3836/2001, 3937/2000 ολομ. ΔιΔικ. 2001, σελ. 651, 7/1997 ολομ. ΔιΔικ. 1999, σελ. 744, 2234/1999 ολομ. ΔιΔικ. 1999, σελ. 1091 κ.α) να θεραπεύει δικονομικές ακυρότητες κατά παράβαση της αρχής της ισότητας εισάγοντας ευνοϊκές ρυθμίσεις υπέρ του ενός διάδικου μέρους και συνήθως υπέρ του φορέα δημόσια εξουσίας. Συνεπώς, οι διατάξεις της πιο πάνω παραγράφου του άρθρου 20 του ν. 3144/2003, με τις οποίες παρέχεται πλέον η δυνατότητα υπογραφής των δικογράφων του ΙΚΑ κατά την εκδίκαση των κοινωνικοασφαλιστικών διαφορών και από πρόσωπα που δεν είναι δικαστικοί πληρεξούσιοι, κατά το μέρος που έχουν αναδρομική ισχύ, είναι αντισυνταγματικές, αφενός γιατί επιχειρείται επέμβαση του νομοθέτη στις εκκρεμείς ενώπιον των δικαστηρίων δίκες (και μάλιστα ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου και βαθμού μέχρι να εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση) για την προάσπιση των συμφερόντων του ΙΚΑ, αφετέρου γιατί επιχειρείται αναδρομικά και μόνο προς όφελος του ΙΚΑ η θεραπεία δικονομικής ακυρότητας, που προβλέπεται ρητά από το νόμο ως τέτοια και δεν μπορεί να θεραπευτεί εκ των υστέρων ούτε με την παράσταση στο ακροατήριο με πληρεξούσιο δικηγόρο (ΣτΕ 3339/2001, ΔιΔικ. 2003, σ. 80, ΣτΕ 2801/1990, ΣτΕ 641/1991, 5817/1995 κ.α.).

Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτουν τα εξής : Με την από 16-11-1999 προσφυγή του εκκαλούντος Ιδρύματος,

που υπογράφεται από την Διευθύντρια του υποκαταστήματος Λ., επιδιώχθηκε η ακύρωση της .../.../31-8-1999 απόφασης της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής του υποκ/τος αυτού, με την οποία έγινε εν μέρει δεκτή ένσταση του εφεσιθλήτου κατά της .../1999 Π.Ε.Ε. και της .../1999 Π.Ε.Π.Ε.Ε. που εκδόθηκαν σε βάρος του από το αρμόδιο όργανο του IKA για την ασφαλιστική τακτοποίηση των μισθωτών που αναφέρονται στις πράξεις αυτές. Με την εκκαλούμενη απόφαση απορρίφθηκε η προσφυγή αυτή, που υπογράφεται μόνο από την Διευθύντρια του υποκ/τος IKA και όχι από δικαστικό πληρεξούσιο του IKA, όπως κρίθηκε με την απόφαση αυτή ότι απαιτείται μετά την ισχύ του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Ήδη με την κρινόμενη έφεση ζητείται η εξαφάνιση της πιο πάνω απόφασης με τους ισχυρισμούς ότι : α) κατά την αληθή έννοια των διατάξεων του άρθρου 46 του ΚΔΔ η έλλειψη της υπογραφής του πληρεξούσιου δικηγόρου στο δικόγραφο της προσφυγής θεραπεύεται και αναπληρώνεται με την παράσταση του διαδίκου (IKA) στο ακροατήριο του δικαστηρίου με δικαστικό πληρεξούσιο και συνεπώς το δικόγραφο αυτό δεν είναι άκυρο β) ότι η ιδιαίτερη μεταχείριση του Δημοσίου στις φορολογικές υποθέσεις, καθώς και των ιδιωτών διαδίκων στις κοινωνικοασφαλιστικές υποθέσεις συνιστά άνιση και προνομιακή μεταχείριση τους έναντι εκείνης που επιφύλασσεται από τον Κώδικα για το IKA, που αντιβαίνει στα άρθρα 4 παρ. 1 και 20 παρ. 1 του Συντάγματος και στο άρθρο 6 παρ. της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, προς άρση δε της ανισότητας αυτής πρέπει να επεκταθεί η σχετική ρύθμιση και στο IKA.

Επειδή, ο πρώτος λόγος της κρινόμενης έφεσης πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, αφού κατά πάγια νομολογία,

που προαναφέρεται, το δικόγραφο που δεν φέρει υπογραφή δικηγόρου, όταν αυτό απαιτείται από τις κείμενες διατάξεις, είναι εξ υπαρχής άκυρο, η ακυρότητα αυτή δεν θεραπεύεται εκ των υστέρων με οποιοδήποτε τρόπο, ούτε με την παράσταση του δικαστικού πληρεξούσιου στο δικαστήριο. Είναι δε διαφορετικό το θέμα της νόμιμης αναπλήρωσης της υπογραφής του δικαστικού πληρεξούσιου στο δικόγραφο, που συντρέχει στην περίπτωση που αυτός υπογράφει την πράξη κατάθεσης του δικογράφου ή που υπογράφει με μηχανικό μέσο (σφραγίδα) και στη συνέχεια παρίσταται στο ακροατήριο του δικαστηρίου, γεγονότα που δεν συντρέχουν στην περίπτωση αυτή, οπότε θα γινόταν δεκτό ότι η ελλείπουσα υπογραφή του δικογράφου καλύφθηκε κατ' εξαίρεση με την παράσταση (ΣτΕ 1350/2000, ΣτΕ 6131/1995).

Επειδή οι πιο πάνω διατάξεις που καθιερώνουν την υποχρεωτική υπογραφή των δικογράφων από δικαστικό πληρεξούσιο ή την υποχρεωτική παράσταση στα δικαστήρια με δικαστικό πληρεξούσιο αποβλέπουν στην προστασία των δικαιωμάτων των διαδίκων, αλλά και στο ευρύτερο δημόσιο συμφέρον, που συνίσταται στην διεξαγωγή της δίκης με τέτοιο τρόπο ώστε να μη διακυβεύονται οι σκοποί αυτής και της εννόμου τάξης γενικότερα. Συνεπώς οι διατάξεις αυτές δεν αναιρούν και δεν περιορίζουν το δικαίωμα του άρθρου 20 μπαρ. 1 του Συντάγματος, ούτε όμως το άρθρο 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Τα ανωτέρω ισχύουν ανεξάρτητα από το γεγονός ότι θεσπίζονται κάποιες εξαιρέσεις στον κανόνα αυτό της υποχρεωτικής υπογραφής του δικαστικού πληρεξούσιου, για ειδικούς λόγους κάθε φορά, που δεν μπορούν πάντως, λόγω της εξαιρετικότητας της σχετικής ρύθμισης, να ε-

πεκταθούν χωρίς νομοθετική ρύθμιση και σε άλλες κατηγορίες διαδίκων. Ο νομοθέτης εκτιμώντας κάθε φορά ότι συντρέχουν οι αυτοί ή διαφορετικοί ειδικοί λόγοι μπορεί να επεκτείνει τη σχετική ρύθμιση και σε άλλους διαδίκους, όπως πράγματι έπραξε με τις προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 3144/2003, δεν μπορεί όμως η σχετική ρύθμιση του ν. 3144/2003 να έχει αναδρομική ισχύ, κατά τα ανωτέρω.

Εξάλλου, ενόψει του γεγονότος ότι κύριο χαρακτηριστικό της διοικητικής δίκης είναι ότι καθού - διάδικος είναι το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ, που ελέγχεται για ενδεχόμενες μη νόμιμες ενέργειες του, καταρχήν δεν είναι επιτρεπτή αίτηση για παροχή ένοντης προστασίας από την Διοίκηση κατά την επίλυση διοικητικής διαφοράς, παρά μόνον κατεξαίρεση χορηγείται τέτοιο δικαίωμα ειδικά στους ασφαλιστικούς οργανισμούς κατά πράξεων των οργάνων τους (ειδική περίπτωση ενδοστρεφούς δίκης). Ενόψει, συνεπώς, της εξαιρετικής ευνοϊκής αυτής ρύθμισης για το ΙΚΑ, στο οποίο παρέχεται δικαίωμα προσβολής των διοικητικών πράξεων των οργάνων του, που έχουν εκδοθεί μετά από άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής από τους ασφαλισμένους ή τους εργοδότες, το δικαίωμα αυτό πρέπει να ασκείται αυστηρά μέσα στα πλαίσια που ορίζουν οι κείμενες διατάξεις, χωρίς να είναι δυνατή αναλογική ή άλλη εφαρμογή δικονομικών διατάξεων που διέπουν άλλα πρόσωπα (ιδιώτες ή Δημόσιο). Εξάλλου, ενόψει της ιδιάζουσας θέσης του Δημοσίου στην έννομη τάξη δεν αντίκειται στην κατοχυρωμένη από το Σύνταγμα αρχή της ισότητας η οποιαδήποτε παραχώρηση δικαστικών προνομίων σε αυτό, έναντι άλλων ΝΠΔΔ (ΣτΕ 4133/1995 Δ.Δ. 1996, 6.623). Συνεπώς, και ο δεύτερος λόγος της κρινόμενης έφεσης πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επειδή, ενόψει των ανωτέρω, το Δικα-

στήριο κρίνει ότι ορθά και νόμιμα με την εκκαλούμενη απόφαση απορρίφθηκε η προσφυγή του εκκαλούντος Ιδρύματος, για τους λόγους που αναφέρονται σε αυτήν, και οι οποίοι εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την ρύθμιση του ν. 3144/2003, που αφορά υποθέσεις μετά την έναρξη ισχύος του, και πρέπει η κρινόμενη έφεση να απορριφθεί στο σύνολό της ως αβάσιμη.

93/2005

Πρόδεδρος: Σταυρούλα Σταμούλη-Σειραγάκη

Εισηγήτρια: Κωνσταντινία Μαργαρίτη

Δικηγόροι: Ιωαν. Μπαλασούλης, Βάνα Παπακωνσταντίνου

Αγροτική σύνταξη γήρατος. Ως απομάκρυνση, που έχει χαρακτήρα εγκατάλειψης της κατά κύριο επάγγελμα ασχολίας με αγροτικές εργασίες σε μια περιοχή, νοείται η μετακόμιση και εγκατάσταση του αιτούντος σύνταξη σε άλλη περιοχή, από την οποία είναι αδύνατη, λόγω απόστασης, η συνέχιση της συστηματικής αγροτικής ενασχόλησης. Η μη παροδική, αδικαιολόγητα, απομάκρυνση από τον τόπο των αγροτικών ασχολιών αποκλείει τη συνταξιοδότηση του αγρότη, έστω κι αν εξακολουθεί να μεταβαίνει κατά καιρούς σε αυτόν για καλλιέργεια των αγρών ή συγκομιδή των προϊόντων.

Η έγγαμη γυναίκα, που ασκολείται αυτοτελώς στην αγροτική οικονομία, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντλεί το βιοπορισμό της από αυτήν την απασχόληση, αν τα εξ αυτής έσοδά της είναι όλως επουσιάδη σε σχέση με το εισόδημα του ασκούντος άλλο επάγγελμα συζύγου της, εν δψει και των λοιπών οικογενειακών και τοπικών συνθηκών.

Το αρμόδιο για τη σύνταξη όργανο του ΟΓΑ λαμβάνει υπόψη τις κατά νόμο προ-

σκομιζόμενες βεβαιώσεις, σχετικά με τις κρίσιμες για τη θεμελίωση του δικαιώματος προϋποθέσεις, δυνάμενο να κρίνει και αντίθετα προς τα σε αυτές βεβαιούμενα με ειδική αιπιολογία.

{...}Επειδή, ο Ν. 4169/1961 “Περί Γεωργικών Κοινωνικών Ασφαλίσεων” (ΦΕΚ 81 Α’) ορίζει στο άρθρο 2 παρ. 1 ότι : “Εις την ασφάλισην του παρόντος Νόμου υπάγονται αυτοδικαίως πάντα τα πρόσωπα, άτινα απασχολούνται εν Ελλάδι κατά κύριον επάγγελμα, εξ' ου και αντλούν τον βιοπορισμό αυτών, εις την αγροτικήν οικονομίαν” 2. Ειδικότερον εις την ασφάλισην, κατά την έννοια της προηγούμενης παρ. 1 υπάγονται : a) Οι ιδιοκτήται γεωργικών εκμεταλλεύσεων ίδια αγρών, λειθαδιών, φυτειών... εφ' όσον εκμεταλλεύονται ταύτας προς παραγωγικούς σκοπούς ίδιω αυτών ονόματι και δια προσωπικής αυτών εργασίας (χειρονακτικής ή συστηματικής αυτεπιστασίας), b) Οι ιδίω αυτών ονόματι και δια προσωπικής αυτών εργασίας, εκμεταλλευόμενοι τας εν εδαφ. α' της παρούσης παραγράφου γεωργικάς εκμεταλλεύσεις. γ).... ε) Οι επί ημερομισθίω ή μισθώ εις είδος ή εις χρήμα, κατά κύριον επάγγελμα ασχολούμενοι εις τας εν εδαφίοις α' και γ' της παρούσης παραγράφου γεωργικάς επιχειρήσεις...” και στο άρθρο 4 όπως η περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού αντικαταστάθηκε από το άρθρο 6 του Ν. 1287/1982 (ΦΕΚ 123 Α') ότι: “Ινα ο ασφαλισμένος τύχη συντάξεως λόγω γήρατος δέον να πληροί τας ακολούθους προϋποθέσεις : a) Να έχει το λιγότερο 25 χρόνια ασφάλισης μετά τη συμπλήρωση του 21ου χρόνου της ηλικίας του. Προσωρινές δικαιολογημένες απομακρύσεις που δεν έχουν το χαρακτήρα της εγκατάλειψης της άσκησης του επαγγέλματος δεν λαμβάνονται υπόψη σε βάρος του

ασφαλισμένου.... 8) Να έχη πλικίαν συμπεπληρωμένη 65 ετών....”. Περαιτέρω, στο άρθρο 3 παρ. 1 εδ. α' του προαναφερόμενου Ν. 1287/1982 ορίζεται ότι : “Οι παντρεμένες γυναίκες που είναι ασφαλισμένες στον ΟΓΑ και έχουν τις προϋποθέσεις του άρθρου 4 του Ν. 4169/1961, δικαιούνται αυτοτελή σύνταξη από τον ΟΓΑ”.

Επειδή, κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, ως απομάκρυνση γενικώς, η οποία έχει το χαρακτήρα εγκαταλείψεως της κατά κύριο επάγγελμα ενασχολήσεως, με αγροτικές εργασίες σε μια περιοχή, νοείται η μετακόμιση και εγκατάσταση του αιτούντος σύνταξη γήρατος από τον ΟΓΑ σε άλλη περιοχή, από την οποία είναι αδύνατη λόγω αποστάσεως η συνέχιση της συστηματικής ενασχολήσεως με τις παραπάνω εργασίες στην περιοχή. Η μη παροδική και αδικαιολόγητη απομάκρυνση από τον τόπο των αγροτικών ασχολιών αποκλείει τη συνταξιοδότηση του αγρότη έστω κι αν αυτός εξακολουθεί να μεταβαίνει κατά καιρούς στον τόπο αυτό για καλλιέργεια των αγρών του ή συγκομιδή των προϊόντων του (ΣτΕ 2824/1985 και 2196/1987). Ειδικότερα, προκειμένου περί εγγάμου γυναίκας, που απασχολείται αυτοτελώς στην αγροτική οικονομία, αυτή τότε μόνο δεν δύναται να θεωρηθεί ότι αντλεί το βιοπορισμό της από αυτή την απασχόληση, όταν τα έσοδά της από αυτή είναι όλως επουσιώδη σε σκέση με το εισόδημα του ασκούντος άλλο επάγγελμα συζύγου της, λαμβανομένων υπ' όψη των οικογενειακών και τοπικών και λοιπών συνθηκών της οικογένειας (βλ. σχετ. ΣτΕ 2319/1980).

Επειδή, εξάλλου, με την Α 1/387/2-4.12.1986 απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβερνήσεως και Υγείας, Προνοίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΦΕΚ 848 Β') “Δικαιολογητικά που απαι-

τούνται για τη χορήγηση των παροχών του ΟΓΑ” που εκδόθηκε κατ’ εξουσιοδότησην του άρθρου 10 του Ν. 1599/1986 ορίστηκαν τα εξής: “Έχοντας υπόψη: ...Καθορίζουμε τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για τις παροχές του ΟΓΑ ως εξής : ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο : ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΓΗΡΑΤΟΣ. Εκτός από την προβλεπόμενη από τις σχετικές διατάξεις αίτηση.... πρέπει να υποβάλλονται και τα παρακάτω δικαιολογητικά: 1. Βεβαίωση Δημοτικής ή Κοινωνικής Αρχής για την οικογενειακή κατάσταση του αιτούντος, στην οποία πρέπει να αναγράφεται και η χρονολογία τέλεσης γάμου. 2. Βεβαίωση του Ανταποκριτή του ΟΓΑ και του εκπροσώπου της επαγγελματικής ή συνεταιριστικής οργάνωσης του τόπου απασχόλησης του αιτούντος για τη βιοποριστική απασχόληση αυτού, τα χρονικά διαστήματα και τις περιοχές που απασχολήθηκε καθώς και τον τόπο διαμονής του κατά το χρόνο ασκήσεως του επαγγέλματος που δηλώνει. 3... 9. Οι έγγαμες γυναίκες των οποίων ο σύζυγος συνταξιοδοτείται από άλλο ασφαλιστικό φορέα, αντίγραφο της απόφασης συνταξιοδότησης του συζύγου τους, ή απόκομμα επιταγής πληρωμής της σύνταξης του...”.

Τέλος, ο Κανονισμός “Περί χορηγήσεως, συντάξεων υπό του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων” (ΑΥΥΠΚΑ Φ34α/935/15-16/11/1988, ΦΕΚ 844 Β') ορίζει στο άρθρο 7 παρ. 2 ότι : “2. Όταν συμπληρωθεί πλήρως ο συνταξιοδοτικός φάκελος το αρμόδιο για την απονομή των συντάξεων όργανο πρώτου βαθμού εκτιμά ελεύθερα τα νομικά και πραγματικά περιστατικά, δύναται δε να λάβει υπόψη του κάθε έγγραφο στοιχείο, δεσμεύεται δε μόνο από εκείνα που υποβλήθηκαν για την απόδειξη της ηλικίας....”, στο άρθρο 10 παρ. 7 ότι : “7. Ο δικάζων (την ένσταση) εκτιμά ελεύθερα τα πραγματικά και νομικά περιστατικά,

χωρίς να δεσμεύεται από οποιοδήποτε τύπο, δυνάμενος για την ανεύρεση της απόλυτης αλήθειας να καλέσει οποιονδήποτε για τη λίψη πληροφοριών, να επιβάλλει όρκο στον ενιστάμενο ή να εξετάσει ενόρκως μάρτυρες... να ζητήσει πληροφορίες από κάθε αρχή και να λάβει υπόψη του οποιοδήποτε έγγραφο στοιχείο, χωρίς να δεσμεύεται από τα υποβληθέντα έγγραφα ούτε και από τις ένορκες καταθέσεις, οι οποίες δεν αποτελούν τυπική απόδειξη, εκτός των εγγράφων εκείνων, που υποβλήθηκαν για την απόδειξη της ηλικίας....” και στο άρθρο 12 παρ. 5 ότι η διάταξη του άρθρου 10 παρ. 7 εφαρμόζεται και κατά την εκδίκαση εφέσεως. Ο ίδιος δε κανονισμός αξιώνει με τα άρθρα 7 παρ. 3, 11 παρ. 1 και 12 παρ. 5 το αιτιολογημένο των αποφάσεων των οργάνων απονομής συντάξεων όλων των βαθμών.

Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών προκύπτει ότι αποδίδεται ιδιάζουσα βαρύτητα στις προβλεπόμενες από την Α1/387/2-4.12.1986 Υπουργική Απόφαση βεβαιώσεις, σχετικά με τις αποδεικνυόμενες με κάθε μία από αυτές κρίσιμες για τη θεμελίωση του δικαιώματος προϋποθέσεις, ώστε το αρμόδιο όργανο οφείλει να λαμβάνει αυτές προεχόντως υπόψη, δυνάμενο μεν να κρίνει και αντίθετα προς τα από αυτές βεβαιούμενα, πλην όμως κατόπιν ειδικής αιτιολογίας στηριζόμενης επί συγκεκριμένων πραγματικών δεδομένων, τα οποία προκύπτουν από το αποδεικτικό υλικό (ΣτΕ 3126/1980, 844,1982, 1449/1983 κ.α.).

Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλλου τα οποία έχουν ληφθεί υπόψη πρωτοδικώς προκύπτουν τα εξής : Η εκκαλούσα, η οποία γεννήθηκε το έτος 1933 στην Α. Ν. Λ., με την/18-6-1998 αίτηση - δήλωσή της προς τον ΟΓΑ ζήτησε να της χορηγηθεί σύνταξη γηρατος. Στη δήλωση αυτή ανα-

γράφεται ότι η εκκαλούσα άσκησε το επάγγελμα της αγρότισσας στην Κοινότητα Σ. Ν. Λ. από το έτος 1970 έως το 1998 και ότι δεν απουσίασε από τον τόπο των γεωργικών ασχολιών της. Σύμφωνα με την από 7-11-1998 κοινή βεβαίωση του αρμοδίου κατά τόπο αυταποκριτή του Ο.Γ.Α και του εκπροσώπου της επαγγελματικής οργάνωσης η ανωτέρω απασχολήθηκε κατά κύριο βιοποριστικό επάγγελμα ως αγρότισσα στην ως άνω Κοινότητα, από το έτος 1970, έως 1998 χωρίς να απουσιάζει από εκεί, ενώ από την από 19-10-1999 ίδια βεβαίωση προκύπτει ότι η ανωτέρω είναι μόνιμη κάτοικος Σ. από το 1970, τη δε τελευταία δεκαετία από το 1989 καλλιεργεί κτήματα τρίτων και συγκεκριμένα 10 στρέμματα ελιές ποτιστικές, ενώ εργάστηκε ως εργάτρια σε ξένα αγροκτήματα από το 1970 πραγματοποιώντας 200 περίπου ημερομίσθια, επιπλέον δε τα επίσια εισοδήματά της, κατά μέσο όρο, από την αγροτική απασχόληση ανέρχονται σε 800.000 δρχ.

Περαιτέρω, στην από 27-9-1999 υπέυθυνη δηλώση του Γ. Α. ο τελευταίος δηλώνει ότι η εκκαλούσα εργαζόταν κατά τα έτη 1970-1998 σε διάφορες αγροτικές εργασίες (συλλογή φρούτων, ελαιοκάρπου κ.λ.π.) στα κτήματά του, πραγματοποιώντας εκατό ημερομίσθια, κατ' έτος, ενώ στην με ίδια ημερομηνία υπεύθυνη δηλώση του Γ. Τ., ο τελευταίος δηλώνει ότι η ανωτέρω κατά τα ίδια έτη εργαζόταν σε διάφορες αγροτικές εργασίες στα κτήματά του, πραγματοποιώντας 90 ημερομίσθια κατ' έτος. Σύμφωνα δε με το .../21-6-99 έγγραφο του αγρονόμου Α. εκδόθεν μετά από αίτηση του Ο.Γ.Α, η εκκαλούσα, μόνιμη κάτοικος Δ.Δ. Σ. από 10ετίας (δηλαδή από το 1989) δεν κατέχει κτηματική περιουσία, ούτε εργάζεται συστηματικά ως αγροεργάτρια. Εξάλλου από τα εκκαθαριστικά σημειώματα φόρου εισοδή-

ματος οικ. ετών 1995, 96, 97, 98 και 1999 προκύπτει ότι ο σύζυγός της είναι κάτοικος Ν. Λ.Α., ενώ τα μόνα εισοδήματά της είναι από ακίνητα και συγκεκριμένα 72.000 δρχ. το 1995, 432.000 δρχ. το 1995, 454.800 δρχ. το 1997 και 1998, 616.800 δρχ. το 1999.

Αφού λήφθηκαν τα παραπάνω υπόψη, ο Προϊστάμενος του Τμήματος Α1 Συντάξεων Γήρατος του Ο.Γ.Α με την 251/6-4-2000 απόφαση του απέρριψε το ως άνω αίτημα για χορήγηση συντάξεως γήρατος για το λόγο ότι η εκκαλούσα δεν απασχολήθηκε κατά κύριο βιοποριστικό επάγγελμα σε αγροτικές εργασίες 25 τουλάχιστον έτη, μετά τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας της. Κατά της απόφασης αυτής η εκκαλούσα άσκησε την 47372/15-2-2000 ένσταση ενώπιον του αρμοδίου Οργάνου του Ο.Γ.Α. Επί της ενστάσεως αυτής εκδόθηκε η 75190/13-3-2001 ένδικη απόφαση του αρμοδίου οργάνου του Ο.Γ.Α, με την οποία απορρίφθηκε η ως άνω ένσταση με την αιτιολογία ότι, σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς της και τις προσκομιζόμενες δύο υπεύθυνες δηλώσεις των ως άνω κτηματιών Σ. Α., από το 21/6/1999 έγγραφο του Αγρονόμου Α. προκύπτει ότι αυτή είναι μόνιμη κάτοικος της ως άνω περιοχής μόλις από 10ετίας και όχι από το 1970, δεν έχει αγροτική περιουσία και δεν εργάζεται συστηματικά ως αγρεργάτρια, ενώ επιπλέον από τις δηλώσεις φόρου εισοδήματος προκύπτει ότι ο σύζυγός της μέχρι και το 1999 είναι κάτοικος Ν. Λ. Α. και ότι η εκκαλούσα δεν έχει άλλα εκτός από ακίνητα εισοδήματα.

Κατά της ως άνω απόφασης η εκκαλούσα άσκησε την από 30-5-2001 προσφυγή ενώπιον του Διοικ. Πρωτοδικείου με την οποία υποστήριξε ότι από το 1970 εργάζεται ως αγρεργάτρια, τα τελευταία 15 έτη έχει μισθώσει "μεσιακά" και καλ-

λιεργεί αγρό με ελαιόδενδρα στην κτηματική περιφέρεια της Σ. Προσκομίζει δε προς απόδειξη των ισχυρισμών της εκκαθαριστικό σημείωμα φόρου εισοδήματος οικ. έτους 2000, όπου δηλώνονται εισοδήματα από γεωργικές επιχειρήσεις 81.068 δρχ., την από 3-12-1997 ΑΠΥ του ελαιοτριβείου Ε. Ε. για παραγωγή 76,5 κ. ελαιολάδου, την 283/10-12-1999 ΑΠΥ - δελτίο παραλαβής του ως άνω ελαιοτριβείου για παραγωγή 85 κ. ελαιολάδου στην ελαιοκομική περίοδο 1999-2000, τα υπ αριθμ.... /1999 δελτία εκκαθάρισης του Αγροτικού Συνεταιρισμού Σ. για διάφορες ποσότητες ελαιοκάρπου και τις από 28-5-2002 υπεύθυνες δηλώσεις των Χ. Φ. και Ε. Σ. για εργασία της εκκαλούσας στα κτήματά τους από το 1970 έως το 1998. Το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την εκκαλούμενη απόφασή του απέριψε την προσφυγή της εκκαλούσας. Η τελευταία με την κρινόμενη έφεση ζητά την εξαφάνιση της πρωτόδικης απόφασης για τους σε αυτή αναφερόμενους λόγους.

Επειδή, το Δικαστήριο μετά τα παραπάνω πραγματικά περιστατικά και τις προαναφερόμενες διατάξεις όπως έχουν ερμηνευθεί, λαμβάνει υπόψη ότι η εκκαλούσα, γεννήθηκε στη Σ. Α. το 1933, στερείται αγροτικής περιουσίας και από το 1952 κατοικούσε στην Α. λόγω γάμου, ο δε συζυγός της σύμφωνα με την από 9-9-98 βεβαίωση της Δημάρχου Π. είναι κάτοικος της εν λόγω περιοχής (Π. Α.). Εξάλλου, στην από 19-10-1999 κοινή βεβαίωση του ανταποκριτή του ΟΓΑ και του εκπροσώπου της επαγγελματικής Οργάνωσης αναφέρεται ότι το κύριο βιοποριστικό της επάγγελμα ήταν της αγρότισσας κατά τα έτη 1970-1998, σύμφωνα όμως με το .../21-6-1999 έγγραφο του Αγρονόμου Α. είναι μόνιμη κάτοικος Σ. 10 έτη πριν την υποβολή της αίτησης για σύνταξη λόγω γήρατος, δεν κατέχει αγροτική πε-

ριουσία ούτε εργαζόταν συστηματικά ως αργεργάτρια.

Συνεπώς, εφόσον από τις ως άνω βεβαιώσεις προκύπτουν αντιφατικά στοιχεία ως προς τον χρόνο της διαμονής της στη Σ. Α., δεν μπορούν δε να συνεκτιμηθούν τα συμπεριλαμβανόμενα στην κρινόμενη υπόθεση στοιχεία (αποδείξεις παροχής υπηρεσιών, δελτία εκκαθάρισης, εκκαθαριστικά σημειώματα) που έχει προσκομίσει η εκκαλούσα προς απόδειξη του ισχυρισμού της ότι εκμίσθωνε αγρό με ελαιόδεντρα "μεσιακά" επί 15ετία, αφού τα ως άνω στοιχεία αναφέρονται στο μεταγενέστερο της υποβολής της αιτήσεώς της για σύνταξη γήρατος έτος 1999, ενώ από τα εκκαθαριστικά σημειώματα των οικ. ετών 1995-1999 της Δ.Ο.Υ. Α. Π. Α. του συζύγου της, συνταξιούχου αυτοκινητιστή, προκύπτει ότι, τα εισοδήματά της στα ως άνω έτη προέρχονται από εκμίσθωση ακινήτων, οι δε από 28-5-2001 υπεύθυνες δηλώσεις των Χ. Φ. και Ε. Σ. κατοίκων Α. Λ. με τις οποίες αυτοί δηλώνουν ότι η εκκαλούσα απασχολήθηκε στα κτήματά τους ως αργεργάτρια κατά τα έτη 1970-1998 δεν μπορούν να συνεκτιμηθούν ως μη νόμιμα αποδεικτικά στοιχεία. Τέλος, το εκκαθαριστικό σημείωμα οικ. έτους 2000 που αναφέρει έσοδά της από γεωργικές επιχειρήσεις 81.068 δρχ. αφορά έσοδα μεταγενέστερου χρονικού διαστήματος από το κρίσιμο. Μετά τα παραπάνω κρίνει ότι η εκκαλούσα δεν δικαιούται σύνταξη γήρατος από τον εφεσίβλητο ΟΓΑ λόγω έλλειψης των νόμιμων προϋποθέσεων όπως ορθά έκρινε και το Πρωτόδικο Δικαστήριο με την εκκαλουμένη απόφασή του, απορριπτομένων ως αβασίμων των περί αντιθέτου ισχυρισμών της κρινόμενης έφεσης.

Επειδή, μετά τα παραπάνω, η κρινόμενη έφεση πρέπει να απορριφθεί...

Πρόεδρος: Κων. Αναγνώστου
Εισηγήτρια: Γεωργία Σακαρέλλου
Δικηγόροι: Βασιλική Τσουκαλά

Διενέργεια δημόσιου ανοικτού μειοδοτικού διαγωνισμού από πανεπιστημιακό νοσοκομείο για ανάθεση εργασιών.

Αίτηση ακύρωσης απόφασης του ΔΣ του πανεπιστημίου, με την οποία εγκρίθηκε η απόρριψη της προσφοράς. Εφόσον προσβάλλεται πράξη που προηγείται της κατάρτισης σύμβασης και είναι αποσπαστή απ' αυτήν, η αίτηση ακύρωσης δεν εμπίπτει στις διαφορές των διοικητικών συμβάσεων για την εκδίκαση των οπίσιων αρμόδιο είναι το Διοικητικό Εφετείο, αλλά αποτελεί ακυρωτική διαφορά υπαγόμενη στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, στο οποίο πρέπει να παραπεμφθεί.

Με την κρινόμενη αίτηση, η αιτούσα Κοινοπραξία ζητά να ακυρωθεί η .../9-2-2004 απόφαση του Συμβουλίου Διοίκησης (Σ.Δ.) του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου, κατά το μέρος της με το οποίο, ύστερα από σχετική πρόταση της Επιτροπής διενέργειας δημόσιου ανοικτού μειοδοτικού διαγωνισμού για την ανάθεση, για 1 έτος, των εργασιών των σχετικών με τη "Λειτουργία και συντήρηση των Η/Μ εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού του Νοσοκομείου", εγκρίθηκε η απόρριψη της προσφοράς της.

Με το άρθρο 34 του ν. 1968/1991 (ΦΕΚ Α' - 150), ορίζεται, στην παρ. 1, ότι "Στις διοικητικές διαφορές ουσίας ή ακύρωσης αν το διοικητικό δικαστήριο κρίνει ότι στερείται αρμοδιότητας, επειδή η υπόθεση υπάγεται στην αρμοδιότητας, άλλου διοικητικού δικαστηρίου ή του Συμβουλίου της Επικρατείας, παραπέμπει την υπόθεση στο δικαστήριο αυτό...".

Στην προκειμένη περίπτωση, όπως

προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, το Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Λ., ύστερα από απόφαση που έλαβε το Συμβούλιο Διοίκησης του κατά τη ..//8-9-2003 συνεδρίασή του και τη με αρ. .../4-11-2003 απόφαση του Δ.Σ. του Πε.Σ.Υ.Π.Θ., προκήρυξε, κατ' εφαρμογή του π.δ. 346/1998, επαναληπτικό δημόσιο ανοικτό μειοδοτικό διαγωνισμό με σφραγισμένες προσφορές για την ανάθεση, για ένα έτος, των εργασιών των σχετικών με τη "Λειτουργία και συντήρηση των Η/Μ εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού του Νοσοκομείου", ο οποίος διενεργήθηκε στις 9/2/2004. Στον εν λόγω διαγωνισμό, ο οποίος, κατά τα οριζόμενα στην ./2003 διακήρυξη, διεπόταν από γενικούς και ειδικούς όρους που αποτελούσαν αναπόσπαστο τμήμα της, συμμετείχε η αιτούσα κοινοπραξία καθώς και η ετερόρρυθμη εταιρία με την επωνυμία "Σ. και Σία ΕΕ". Ακολούθως, το Σ.Δ. του πιο πάνω Νοσοκομείου ενέκρινε, με την προσθαλλόμενη απόφασή του (3/2004) τη σχετική πρόταση της Επιτροπής διενέργειας του διαγωνισμού αυτού και κατά τα δύο σκέλη της και συγκεκριμένα τόσο κατά το σκέλος της που αφορούσε την απόρριψη της προσφοράς της αιτούσας, με την αιτιολογία ότι δεν προσκόμισε τα προβλεπόμενα από το άρθρο 2 των γενικών όρων του επίμαχου διαγωνισμού δικαιολογητικά συμμετοχής, όσο και κατά το σκέλος της που αφορούσε την αποδοχή της προσφοράς της αναφερόμενης ετερόρρυθμης εταιρίας, για το λόγο ότι αυτή προσκόμισε όλα τα απαραίτητα από την 6/2003 διακήρυξη δικαιολογητικά. Μάλιστα, κατά της αναφερόμενης 3/2004 απόφασης του Σ.Δ. του καθού, η αιτούσα άσκησε τη .../16-2-2004 προσφυγή της, η οποία όμως, και αυτή απορρίφθηκε με την ./20-2-2004 απόφαση του ίδιου Σ.Δ.

Με τα δεδομένα αυτά, και εφόσον,

στην προκείμενη περίπτωση, προσβάλλεται πράξη που προηγείται της κατάρτισης σύμβασης και είναι αποσπαστή απ' αυτήν, η ένδικη διαφορά δεν εμπίπτει στις διαφορές από διοικητικές συμβάσεις για την εκδίκαση των οποίων είναι αρμόδιο το Διοικητικό Εφετείο, έπειτα από άσκηση προσφυγής, αλλά αποτελεί ακυρωτική διαφορά (ΣτΕ 819/1993, 1435, 2540/1988, 1417/1987). Ενόψει αυτού και δεδομένου ότι η παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 702/1977, όπως ισχύει ύστερα από την αντικατάστασή της από το άρθρο 1 του ν. 2944/2002 (ΦΕΚ Α' 222), δεν α-

φαίρεσε από την αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας κατηγορίες διοικητικών διαφορών οι οποίες δεν μνημονεύονται ρητά σε αυτήν, ενώ, εξάλλου, η ένδικη διαφορά δεν είναι από εκείνες που μνημονεύονται στην εν λόγω διάταξη ως εκδικαζόμενες από το Διοικητικό Εφετείο, η εξεταζόμενη υπόθεση υπάγεται στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, στο οποίο και πρέπει, κατ' εφαρμογή της προεκπιθέμενης διάταξης, να παραπεμφθεί.

**ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΣΧΟΛΙΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ - ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ**

**ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ (ΔΤΚ) ΓΙΑ
ΤΗΝ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΜΙΣΘΩΜΑΤΟΣ ΜΗΝΩΝ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ-ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ-ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2005**

Από τη Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (ΕΣΥΕ) ανακοινώνεται ότι:

1. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Σεπτεμβρίου 2004 - Αυγούστου 2005, παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 3,7%.
Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η επίσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΤΚ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης για το μήνα **ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ 2005** ανέρχεται σε **2,8%** επί του καταβαλλομένου μισθώματος.
2. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Οκτωβρίου 2004 - Σεπτεμβρίου 2005, παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 3,9%.
Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η επίσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΤΚ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης για το μήνα **ΟΚΤΩΒΡΙΟ 2005** ανέρχεται σε **2,9%** επί του καταβαλλομένου μισθώματος.
3. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Νοεμβρίου 2004 - Οκτωβρίου 2005, παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 3,8%.
Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η επίσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΤΚ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης για το μήνα **ΝΟΕΜΒΡΙΟ 2005** ανέρχεται σε **2,9%** επί του καταβαλλομένου μισθώματος.
4. Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο Δεκεμβρίου 2004 - Νοεμβρίου 2005, παρουσίασε αύξηση (απλή δωδεκάμηνη μεταβολή) κατά 3,5%.
Στις περιπτώσεις των μισθώσεων των οποίων η επίσια αναπροσαρμογή μισθώματος ορίζεται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, στο 75% της μεταβολής του ΔΤΚ, όπως αυτός υπολογίζεται από την ΕΣΥΕ, το ποσοστό αύξησης για το μήνα **ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ 2005** ανέρχεται σε **2,6%** επί του καταβαλλομένου μισθώματος.

Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας
Διοίκησης και Αποκέντρωσης
Δ/νση απλούστευσης διαδικασιών
& παραγωγικότητας

22380/7.11.2005

ΘΕΜΑ: Πληροφόρηση και διεκπεραίωση διοικητικών διαδικασιών, που αφορούν ασφαλισμένους και συνταξιούχους του Ταμείου Νομικών, και μέσω των Κέντρων εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.)

Διαρκής στόχος της Δημόσιας Διοίκησης είναι η δημιουργία μιας ευέλικτης, αποτελεσματικής, αποδοτικής και φιλικής προς όλους τους πολίτες, Δημόσιας Διοίκησης. Βασικό ρόλο στην πραγματοποίηση του στόχου αυτού επιτελούν τα Κέντρα εξυπηρέτησης Πολιτών.

Τα ΚΕΠ είτε με την ενημέρωση και πληροφόρηση των πολιτών, είτε με την παροχή απλών εξυπηρετήσεων στους πολίτες (π.χ. επικυρώσεις εγγράφων, βεβαιώσεις γνησίου υπογραφής κ.α), είτε με τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών από την υποθολή της αίτησης σε αυτά μέχρι την έκδοση της τελικής πράξης, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες, συντελούν ουσιαστικά στην αλλαγή του τρόπου λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης και των τρόπο παροχής υπηρεσιών προς τους πολίτες.

Για το λόγο αυτό, φιλοδοξούμε να αποτελέσουν υπηρεσίες μιας στάσης (one-stop shop), περιορίζοντας δραστικά τη γραφειοκρατία και την ταλαιπωρία των πολιτών.

Στα ΚΕΠ έχουν υπαχθεί προ πολλού υπηρεσίες και διαδικασίες, που αφορούν ασφαλισμένους και συνταξιούχους του Ταμείου Νομικών.

Από τα στοιχεία της υπηρεσίας μας προκύπτει ότι, η διεκπεραίωση των διαδικασιών αυτών και από τα Κ.Ε.Π. δεν είναι γνωστή στα μέλη του φορέα σας, δεδομένου ότι η ζήτηση είναι από μπδενική έως ελάχιστη.

Κατόπιν των ανωτέρω, παρακαλούμε να ενημερώσετε τα μέλη σας για το σύνολο των διοικητικών διαδικασιών που τους αφορούν και οι οποίες διεκπεραιώνονται από τα ΚΕΠ, ώστε να απευθύνονται σε αυτά για την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη προώθηση των υποθέσεων τους.

Οι διαδικασίες αυτές θα μπορούσαν, επίσης, να καταστούν ευρύτερα γνωστές μέσω της καταχώρησης -δημοσίευσης τους σε οποιοδήποτε επίσημο τακτικό ή έκτακτο πληροφοριακό υλικό των Ενώσεων σας (π.χ. εφημερίδες, οδηγοί πληροφοριών κλπ).

Ειδικότερα οι εν λόγω πιστοποιημένες διοικητικές διαδικασίες, οι οποίες διεκπεραιώνονται και μέσω των ΚΕΠ, είναι οι ακόλουθες:

1. Αναγνώριση στρατιωτικής προϋπηρεσίας στον ΚΕΑΔ
2. Αναγνώριση στρατιωτικής προϋπηρεσίας στο Ταμείο Νομικών, σύμφωνα με τον Ν. 1358/83, όπως ισχύει.
3. Αναγνώριση χρόνου στην Εθνική Αντίσταση στον ΚΕΑΔ
4. Αναγνώριση χρόνου στην Εθνική Αντίσταση (σύμφωνα με το Ν. 1358/83 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 34 του ν. 1543/85 και του άρθρου 30 του ν. 1813/88)

5. Απονομή σύνταξης (για άμισθους υποθηκοφύλακες και άμισθους μεταγραφοφύλακες)
6. Απονομή σύνταξης (για ανάπτηρους ειρηνικής περιόδου /άρθρο 31 Ν.730/77/ άμισθους υποθηκοφύλακες και άμισθους μεταγραφοφύλακες).
7. Απονομή σύνταξης (για ανάπτηρους ειρηνικής περιόδου /άρθρο 31 Ν. 730/77/ δικαστικούς επιμελητές).
8. Απονομή σύνταξης (για ανάπτηρους ειρηνικής περιόδου /άρθρο 31 Ν.730/77/ δικηγόρους)
9. Απονομή σύνταξης (για ανάπτηρους ειρηνικής περιόδου /άρθρο 31 Ν. 730/77/ δικολάβους)
10. Απονομή σύνταξης (για ανάπτηρους ή ανίκανους λόγω τραυμάτων ή κακουχιών πολέμου /άρθρο 17 παρ. 2, Ν.Δ. 4114/60/ δικολάθους).
11. Απονομή σύνταξης (για ανάπτηρους ή ανίκανους λόγω τραυμάτων ή κακουχιών πολέμου /άρθρο 17 παρ. 2, Ν.Δ. 4114/60/ δικηγόρους)
12. Απονομή σύνταξης (για ανάπτηρους ή ανίκανους λόγω τραυμάτων ή κακουχιών πολέμου /άρθρο 17 παρ. 2, Ν.Δ. 4114/60/ άμισθους υποθηκοφύλακες και άμισθους μεταγραφοφύλακες)
13. Απονομή σύνταξης (για ανάπτηρους ή ανίκανους λόγω τραυμάτων ή κακουχιών πολέμου /άρθρο 17 παρ. 2, Ν.Δ. 4114/60/ δικαστικούς επιμελητές)
14. Απονομή σύνταξης για δικαστικούς επιμελητές (άμισθους)
15. Απονομή σύνταξης (για δικηγόρους)
16. Απονομή σύνταξης (για δικολάθους)
17. Απονομή σύνταξης ειδικών περιπτώσεων για δικαιούχους (λόγω απορίας)
18. Βεβαίωση χρόνου ασφάλισης (για άμισθους υποθηκοφύλακες και άμισθους μεταγραφοφύλακες)
19. Βεβαίωση χρόνου ασφάλισης (για άμισθους δικαστικούς επιμελητές)
20. Βεβαίωση χρόνου ασφάλισης (για δικηγόρους), σύμφωνα με το ΝΔ 4114/60, άρθρο 9παρ. 3, όπως ισχύει.
21. Απονομή σύνταξης και βεβαίωση χρόνου ασφάλισης (για έμμισθους ασφαλισμένους)
22. Εγγραφή στα μητρώα ασφαλισμένων του ταμείου άμισθων ασφαλισμένων (πλήν δικηγόρων) -Δικαστικοί Επιμελητές , Υποθηκοφύλακες , Συμβολαιογράφοι.
23. Εγγραφή στα μητρώα ασφαλισμένων του ταμείου Νομικών.
24. Μεταβίβαση επικουρικής παροχής από τον ΚΕΑΔ
25. Μεταβίβαση σύνταξης σε φοιτητές /τριες .
26. Σύσταση Ιατρικής Επιτροπής (προκειμένου για βεβαίωση ανικανότητας άσκησης επαγγέλματος).
27. Χορήγηση εξωϊδρυματικού επιδόματος (για δικηγόρους)
28. Χορήγηση εξωϊδρυματικού επιδόματος (για δικολάθους)
29. Χορήγηση εξωϊδρυματικού επιδόματος (για έμμισθους)
30. Χορήγηση επικουρικής παροχής από τον ΚΕΑΔ (για άμεσα ασφαλισμένους και δικαιούχους ασφαλισμένων που πέθαναν στην υπηρεσία).
31. Εγγραφή Δικηγόρων στα μητρώα ασφαλισμένων του Ταμείου Νομικών ή ασκούμενων δικηγόρων.
32. Εγγραφή στα μητρώα ασφαλισμένων του ΚΕΑΔ Δικηγόρων ή ασκούμενων δικηγόρων

33. Βεβαίωση χρόνου ασφάλισης (για ασφαλισμένους του ΚΕΑΔ)

Η Διεύθυνση Απλούστευσης Διαδικασιών και Παραγωγικότητας (ΔΙΑΔΠ) είναι στη διάθεσή σας για περαιτέρω διευκρινίσεις και συνεργασία.

ΒΙΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ιωάννη ΖΩΗ, Προέδρου Πρωτοδικών

ΛΟΓΟΙ ΑΝΑΙΡΕΣΗΣ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Κανόνες για τη σύνταξη σκεπτικών και των έλεγχο πρακτικών - Νομολογία

Το βιβλίο αυτό, που πρόσφατα κυκλοφόρησε, αποτελεί απαύγασμα συστηματικής έρευνας, πρακτικής εμπειρίας και εμπεριστατωμένης συλλογής στοιχείων και αποφάσεων. Το αντικείμενό του αφορά τη συστηματική και ταξινομημένη, και κατά κεφάλαια και ενότητες, παράθεση λόγων και περιπτώσεων αναίρεσης ποινικών αποφάσεων.

Είναι προϊόν μακράς ερευνητικής και συλλεκτικής προσπάθειας με στόχο την αποτελεσματική και ουσιαστική αντιμετώπιση αβλεψιών ή και σφαλμάτων, κατά τη διαδικασία, τη σύνταξη των σκεπτικών και των έλεγχο των πρακτικών ποινικών αποφάσεων, που οδηγούν σε αναίρεσή τους. Πρόκειται για ενδελεχή συγγραφική εργασία, πλήρως ενημερωμένη με πλούσια νομολογία του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου.

Έχει συμπύκνωση και συνοπτικότητα αλλά μεστότητα και ουσία, παρέχοντας ωφέλιμην και αναγκαία δυνατότητα ευχερούς χρήσης από τους δικαστές και δικηγόρους, που μπορούν να προσφύγουν σε αυτό για αναζήτηση άμεσης και ταχείας λύσης στο σοβαρό θέμα της αναίρεσης ποινικών αποφάσεων. Η συστηματική κατάταξη του περιεχομένου του σε όλο το εύρος των λόγων αναίρεσης και η διεύρυνση της περιπτωσιολογίας σε επίπεδο τόσο του Ποινικού Κώδικα όσο και των ειδικών ποινικών νόμων συνυγορεί αυτόδηλα υπέρ της χρηστικότητας στη νομική καθημερινότητα δικαστών και δικηγόρων.

Η έκδοση του βιβλίου αυτού, πέραν της νομικής επιστημοσύνης του, περιποιεί τιμή για το νομικό κόσμο της Λάρισας και του ΔΣ Λάρισας, αφού, κατ ευτυχή συγκυρία, συμπίπτει με την ευδόκιμη υπηρεσιακή παρουσία του συγγραφέα του και Δικαστικού λειτουργού στο τόπο μας.

**Φιλιππος Σαμαράς
Πρόεδρος του ΔΣ Λάρισας**

ΕΓΚΡΙΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Με την υπ αριθμ. 51/20 Δεκεμβρίου 2005 απόφασην του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Λάρισας, εγκρίνεται το καταστατικό της δικηγορικής εταιρίας με την επωνυμία “K. KOKKAΣ-Z. ΠΕΡΙΛΗ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ” και στην Αγγλική γλώσσα “K. KOKKAS-Z.PERILI LAW COMPANY” και με τον διακριτικό τίτλο της εταιρίας “ΘΕΜΙΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ” και στην Αγγλική γλώσσα “THEMIS LAW COMPANY”, με έδρα την Λάρισα στην οδό Ρούσβελτ 20.

ΝΟΜΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΑΥΤΟΣ Ο ΕΧΘΡΟΣ.....Ο ΝΟΜΟΣ

*Mηδενί δίκνυ, το εδώλιο είναι πάντα πιο ψηλά
 Το φύλο της ντροπής, ο έρωτας της επιστίμης
 Ο μίτος της αναζήτησης, η λαγνεία της αράς
 Τα τυπωμένα βιβλία, ένστολοι εντολείς ατομικής βούλησης
 σκουριασμένο ξύφος, τα μάτια και τα αυτιά είναι δεμένα
 Έκφραση αρετής, η μνήμη των ολίγων.*

*Κρείττον του λαδείν, μια έντιμη ισοπαλία
 υπαναχώρηση, προπάντων στις αρχές μας
 ο οβολός, η επιμέτρηση της αδικίας
 η αντιστοιχία, μια κοινωνία θάλπτουσα
 Μια κοινωνία αγόμενη, τιποτένια εναισθησία.*

*Dura Lex, άνομος και ξεχασμένος προφήτης
 μια αναλαμπή, το χάος της εγκατάλειψης
 Πολυνομία, αόριστη προστασία ενόχων
 η θωπεία της ποίησης, το καύχημα της γνώσης
 συναίνεση υπογραφής, σύντροφος εκ ταπεινών αιτίων.*

*Αδικηθήναι, η φιλάσθενος κόρη
 τους τρόπους ευρίσεται, τους κόπους συλλέγεσθαι
 Η Θέμιδα μειοψήφισε, γεννήθηκε η λογική
 τημωρός αλλήλων, χορηγός δυσπιστίας
 το οικοδόμημα έχει συνθλιβεί.*

Σπυρίδωνος Κπιστάκη, Δικηγόρου Αθηνών

Προσδιορισμός των ελαχίστων αμοιβών των Δικηγόρων από 1-1-2006

Αριθμ. 120867

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ - ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της παραγ. 2 του άρθρου 7 του ν. 2753/1999 (ΦΕΚ 249Α')
2. Τις διατάξεις της παραγ. 12 του άρθρου 4 του ν. 2873/2000 (ΦΕΚ 285Α')
3. Την κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης αριθ. 1085081/1473/A0012/24.12.2003 (ΦΕΚ 1960Β') "Προσδιορισμός ελάχιστων αμοιβών των δικηγόρων" που ισχύει σήμερα
4. Την κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, αριθ. 37930/ΔΙΟΕ/1264/14.10.2005 (ΦΕΚ 1432 Β') "Καθορισμός αρμοδιοτήτων των Υφυπουργών Οικονομίας και Οικονομικών".
5. Την από 12.11.2005 γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας.
6. Το γεγονός ότι με την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Οι ελάχιστες αμοιβές για τις παραστάσεις των δικηγόρων ενώπιον των δικαστηρίων, για την σύμπραξη τους σε εξώδικες ενέργειες και συμβάσεις, όπως προβλέπουν οι οικείες διατάξεις, καθώς και για κάθε άλλη νομική υπηρεσία που παρέχουν αυτοί στον εντολέα τους, καθορίζονται, ως ακολούθως και ισχύουν από 1ης Ιανουαρίου 2006

I ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΕ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ	
Α' ΠΟΙΝΙΚΕΣ	
1. Παραστάσεις στα Δικαστήρια	
1. Ενώπιον Πταισματοδικείου	78
2. Ενώπιον Μονομελούς Πλημ/κείου	114
3. Ενώπιον Τριμελούς Πλημ/κείου	208
4. Ενώπιον Εφετείου:	
α) επί πλημμελημάτων	477
β) επί κακουργημάτων	955
γ) επί κακουργημάτων (αιτ. αναστολής)	477
5. Ενώπιον Πενταμελούς Εφετείου	1.370
5a. Ενώπιον Πενταμελούς Εφετείου (αιτ. αναστολής)	633
6. Ενώπιον Κακουργιοδικείου (Μ.Ο.Δ.)	1.277
Ενώπιον Κακουργιοδικείου (Μ.Ο.Ε.)	1.588
7. Ενώπιον Στρατοδικείου ή Ναυτοδικείου ή Αεροδικείου:	
α) επί πλημμελημάτων	218
β) επί κακουργημάτων	571
8. Ενώπιον Αναθεωρητικού:	
α) επί πλημμελημάτων	467
β) επί κακουργημάτων	778
9. Ενώπιον του Αρείου Πάγου:	
α) για πλημμέλημα	986
β) για κακούργημα	1.453
10. Ενώπιον Συμβουλίου Πλημ/κών	228
11. Ενώπιον Συμβουλίου Εφετών	415
2. Παράσταση σε απολογία κάτηγορου μένου	
α) Ενώπιον ανακριτικού υπαλλήλου	140
β) Ενώπιον ανακριτού για πλημμέλημα	218
γ) Ενώπιον ανακριτού για κακούργημα	540
3. Παράσταση σε άλλες ανακριτικές πρέξεις	
α) Ενώπιον ανακριτικού υπαλλήλου	140
β) Ενώπιον ανακριτού	218
4. Υπομνήματα	
α) Κατά το στάδιο της προανάκρισης	104
β) Κατά το στάδιο της ανάκρισης	208

γ) Προς το Συμβούλιο Πλημ/κών	228
δ) Προς το Συμβούλιο Εφετών	
1) ως Συμβούλιο Α' Βαθμού	394
2) για την υποστήριξη εφέσεως κατά βουλεύματος	394
ε) Επί αιτήσεως αναθεωρήσεως	394
ζ) Επί αιτήσεως αναιρέσεως	394
5. Μηνύσεις - Αιτήσεις - Ενδικά μέσα	
α) Σύνταξη μήνυσης	135
β) Σύνταξη αίτησης προς ποινικές αρχές	83
γ) Σύνταξη αίτησης αναστολής της ποινής	208
δ) Σύνταξη αίτησης χάριτος	363
ε) Έφεση κατά βουλεύματος	405
στ) Έφεση κατ' αποφάσεως Πλημ/κείου	140
ζ) Αναίρεση κατ' αποφάσεως Πλημ/κείου και Εφετείου	519
η) Αίτηση ακύρωσης απόφασης Πλημ/κείου	166
θ) Αίτηση ακύρωσης απόφασης Εφετείου	166
Β' ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	
ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟ	
(Αξία αντικειμένου έως 12.000 €)	
α) Εργατικά	
α) Αγωγή	83
β) Παράσταση	62
γ) Προτάσεις	83
αι) Αιτήσεις	
1. Για σύνταξη κάθε αίτησης	62
2. Παράσταση	36
3. Προτάσεις	62
β) Διαδικασία απόδοσης μισθίου	
(μηνιαίο μίσθιμα έως 450 €)	
1. Αγωγή	83
2. Παράσταση	52
3. Προτάσεις	104
4. Αίτηση για έκδοση διαταγής απόδοσης μισθίου	104

γ) Αυτοκινητικές διαφορές	
1. Αγωγή	42
2. Παράσταση	62
3. Προτάσεις	42
δ) Πίνακες Μηχανικών-Ιατρών-Μεσιτών κ.λ.π.	
α) Αγωγή	73
β) Παράσταση	83
γ) Προτάσεις	73
ε) Ασφαλιστικά μέτρα (νόμης)	
1. Αίτηση	93
2. Παράσταση	93
3. Αυτοψία	93
4. Σημείωμα	93
σ) Ασφαλιστικά μέτρα γενικά:	
α) Αίτηση	78
β) Παράσταση	57
γ) Σημείωμα	67
ζ) Μικροδιαφορές (αξία μέχρι 1.500 €)	62
η) Συγγενικά συμβούλια - Λογοδοσίες κ.λ.π.	
1. Αίτηση για σύγκληση Συγγενικού Συμβουλίου	73
2. Σύνταξη εκθέσεως επί λογοδοσιών	73
3. Σύνταξη εκθέσεως επί δηλώσεων	73
4. Αίτηση για αφράγιση ή αποσφράγιση	73
5. Δηλώσεις επί κατασχέσεων	73
6. Αίτηση για την αντικατάσταση μεσεγγυούχου	73
7. Αίτηση για ένορκες βεβαιώσεις	73
8. Παράσταση σε χειραφεσία, συγγενικά συμβούλια, λογοδοσίες, δηλώσεις	93
9. Κάθε παράσταση	93
θ) Διαδικασία πιστωτικών τίτλων	
1. Αγωγή	42
2. Παράσταση	67
3. Προτάσεις	52
ι) 1. Αίτηση για έκδοση διαταγής πληρωμής	62

κ) Ανακοπές κάθε είδους	
1. Ανακοπή	62
2. Παράσταση	47
3. Προτάσεις	57
λ) Ανταγωγές γενικά	47
μ) Παρεμβάσεις	47
ν) Αιτήσεις διάφορες	
1. Σύνταξη αίτησης για θέματα μη ειδικώς αναφερόμενα στον Κώδ. Δικηγόρων	78
2. Παράσταση κατά τη συζήτηση τέτοιων αιτήσεων	78
3. Σύνταξη αίτησης προτίμους ή ορισμού δικοσίμου, αναβολής εκτέλεσης αποφάσεων περί εξάσεως, περί παροχής απογράφου, παρατάσεως προθεσμίας	78
4. Παράσταση κατά τη συζήτηση τέτοιων αιτήσεων	78
Ξ) Τακτική διαδικασία	
1. Σύνταξη σγωγής, παρέμβασης, τρίτανακοπής	67
2. Προτάσεις	57
3. Παράσταση	67
4. Αίτηση για συντηρητική απόδειξη	67
5. Αγωγή περί επιδείξεως εγγράφου	67
6. Αίτηση για εξαίρεση πραγματογνώμονος	67
7. Γνωστοποίηση μαρτύρων	47
8. Αιτήσεις προς τον Εισηγητή	47
9. Κλήση προς μάρτυρα ή πραγματογνώμονα	47
10. Παράσταση κατά την εξέταση μάρτυρος	83
11. Παράσταση κατά την εξέταση μάρτυρος επί του επιδίκου	125
12. Παράσταση κατά τη δύση δρκου διαδίκου ή πραγματογνώμονος	78
13. Κλήση προς διάδικο	67
14. Σύνταξη σπλάσεως επαγωγής ή αντεπαγωγής δρκου	78
15. Προτάσεις μετ' απόδειξη	114
16. Παράσταση μετ' απόδειξη	104
Σε περίπτωση αντίθετων αγωγών συνεκδικαζομένων ένα (1) γραμμάτιο	
ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ	
(Αξία αντικειμένου από 12.001 έως 80.000 €)	
Α) Διαδικασία Μισθωτικών διαφορών	
α) Οταν το μίσθιμα είναι από 451 μέχρι 585 ΕΥΡΩ	
1. Αγωγή	130
2. Παράσταση	99
3. Προτάσεις	99

β) Όταν τα μίσθιμα είναι από 586 μέχρι 1.465 ΕΥΡΩ	
1. Αγωγή	166
2. Παράσταση	166
3. Προτάσεις	166
γ) Όταν τα μίσθιμα είναι πάνω από 1.466 ΕΥΡΩ	
1. Αγωγή	197
2. Παράσταση	260
3. Προτάσεις	260
Β) Ασφαλιστικά μέτρα (Γενικά)	
1. Αίτηση	104
2. Παράσταση	130
3. Προτάσεις (σημείωμα)	99
Βα) Διατροφές κλπ.	
1. Αίτηση	130
2. Παράσταση	99
3. Σημείωμα	99
Γ) Εκουσία δικαιοδοσία	
1. Αίτηση	99
2. Παράσταση - Προτάσεις	99
3. Προτάσεις καθεύ	114
Δ) Πίνακες ιατρών, μηχανικών μεσιτών κλπ.	
α) Άν το αιτούμενο ποσό είναι έως 58.695 ΕΥΡΩ	
1. Αγωγή	99
2. Παράσταση	166
3. Προτάσεις (σημείωμα)	99
β) Άν το αιτούμενο ποσό είναι από 58.696 έως 146.735 ΕΥΡΩ	
1. Αγωγή	166
2. Παράσταση	322
3. Προτάσεις	166
γ) Άν το αιτούμενο ποσό είναι από 146.736 και άνω	
1. Αγωγή	260
2. Παράσταση	384
3. Προτάσεις	166

Ε) Τακτική διαδικασία	
1. Αγωγή	99
2. Παράσταση	99
3. Προτάσεις	99
 ΣΤ) Αγωγές - ανακοπές Γενικά	
12.001 εως 44.020 ΕΥΡΩ	
1. Αγωγή	67
2. Παράσταση	130
3. Προτάσεις	130
44.021 εως 88.040 ΕΥΡΩ	
1. Αγωγή	99
2. Παράσταση	130
3. Προτάσεις	166
88.041 εως 234.775 ΕΥΡΩ	
1. Αγωγή	130
2. Παράσταση	166
3. Προτάσεις	291
234.776 ΕΥΡΩ και άνω	
1. Αγωγή	166
2. Παράσταση	228
3. Προτάσεις	353
 Ζ) Αίτηση για την έκδοση διαταγής πληρωμής	
Από 12.001 εως 14.675 ΕΥΡΩ	135
Από 14.676 εως 58.695 ΕΥΡΩ	260
Από 58.696 εως 146.735 ΕΥΡΩ	394
Από 146.736 ΕΥΡΩ και άνω	644
 Η) Αναγκαιοτική απαλλαστρίωση σε δίκες αναγνώριστης δικαιούχων	
1. Αίτηση	125
2. Παράσταση	93
3. Προτάσεις	93
 Ηα) Για καθορισμό τιμής μονάδος	
α) Αν το αιτούμενο ποσό είναι εως 58.695 ΕΥΡΩ	
1. Αίτηση	93
2. Παράσταση	125
3. Προτάσεις	93
β) Αν το αιτούμενο ποσό είναι ανω των 58.696 ΕΥΡΩ	
1. Αίτηση	166

2. Παράσταση	156
3. Προτάσεις	156
Θ) Εργατικές διαφορές	
1. Αγωγή	135
2. Παράσταση	99
3. Προτάσεις	99
I) Διατροφές (ανεξαρτήτως ποσού)	
1. Αγωγή	135
2. Παράσταση	99
3. Προτάσεις	99
K) Αυτοκινητικές διαφορές	
α) Για ποσό από 12.001 έως 29.345 ΕΥΡΩ	
1. Αγωγή	73
2. Παράσταση	83
3. Προτάσεις	67
β) Για ποσό από 29.346 έως 88.040 ΕΥΡΩ	
1. Αγωγή	99
2. Παράσταση	130
3. Προτάσεις	99
γ) Για ποσό από 88.041 ΕΥΡΩ και άνω	
1. Αγωγή	130
2. Παράσταση	197
3. Προτάσεις	99
Λ) Ανταγωγές και παρεμβάσεις	
Οπως στις αγωγές στην αντίστοιχη διαδικασία	
Σε περίπτωση αντίθετων αγωγών συνεκδικαζόμενων ένα (1) γραμμάτιο	
M) Κατά την απόδειξη ότι ισχύει στο Πολυμελές Πρωτοδικείο	
ΠΟΛΥΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ	
α) Εκουσία δικαιοδοσία - Τακτική (Μη αποτιμητές)	
1. Αίτηση	114
2. Παράσταση	135
3. Προτάσεις	114

β) Εφέσεις	
1. Εφεση κατ' απόφασης Ειρηνοδικείου	114
2. Παράσταση	130
3. Προτάσεις	114
γ) Τακτική διαδικασία	
Από 80.001 εως 117.390 ΕΥΡΩ	
1. Αγωγή	130
2. Πρόσταση	166
3. Προτάσεις	197
Από 117.391 εως 293.470 ΕΥΡΩ	
1. Αγωγή	197
2. Πρόσταση	228
3. Προτάσεις	322
Από 293.471 εως 880.410 ΕΥΡΩ	
1. Αγωγή	353
2. Πρόσταση	353
3. Προτάσεις	353
Από 880.411 έως 1.467.350 ΕΥΡΩ	
1. Αγωγή	550
2. Πρόσταση	550
3. Προτάσεις	550
Από 1.467.351 ΕΥΡΩ και άνω	
1. Αγωγή	799
2. Πρόσταση	799
3. Προτάσεις	799
δ) Απόδειξη	
1. Αίτηση για την εξέταση μαρτύρων	73
2. Γνωστοποίηση μαρτύρων	73
3. Κλήση προς μάρτυρα	73
4. Παράσταση κατά την εξέταση μαρτύρων	83
5. Αίτηση παράτασης προθεσμίας	83
6. Παράσταση κατά τη συζήτησή της	52
7. Σύνταξη αίτησης για συντηρητική απόδειξη	83
8. Σύνταξη αγωγής για επίδειξη σγγράφου	83
9. Δήλωση επαγγελμάτη ή αντεπαγγελμάτη δράου	83
10. Παράσταση κατά τη δύση του όρκου των διαδίκων η πραγματογνωμόνων	62

11. Παράσταση σε αυτοψία ή πραγματογνωμοσύνη	125
12. Παράσταση - Προτάσεις μετ' απόδειξη	228
ε) Πτωχευτική Διαδικασία	
1. Σύνταξη δήλωσης εμπόρου για αναστολή πληρωμών	125
2. Αίτηση πτώχευσης	93
3. Αίτηση προς τον Εισηγητή πτώχευσης	78
4. Αίτηση προς το Πτωχευτικό Δικαστήριο	104
5. Αίτηση προς τον Εισηγητή	104
6. Πτωχευτική ανακοπή	104
7. Αίτηση επικυρώσεως πτωχευτικού συμβιβασμού	104
8. Αίτηση διαρρήξεως - ανατροπής η ακυρώσεως πτώχευτ. συμβιβ.	104
9. Παράσταση κατά την εξέλεγκτη των πιστωτών	104
10. Αίτηση ανακλήσεως πτωχεύσεως	93
11. Υπόμνημα ή λογοδοσία συνδίκου	52
12. Παράσταση:	
α) Κατά την απογραφή	125
β) Κατά την επαλήθευση των απαιτήσεων	156
γ) Κατά τις συνελεύσεις για την εκλογή συνδίκου	135
δ) Κατά τις συνελεύσεις για την ένωση πιστωτών	135
ε) Για κατάθεση εγγράφων στον Γραμματέα	73
13. Προσφυγή οποιαδήποτε προς το δικαστήριο	104
14. Υπόμνημα συνδίκου σε κάθε στάση της δίκης	104
15. Για τη σύνταξη αντιρρήσεων ή ανακοπής κατά συμβιβασμού η αγωγής περί ακυρώσεως ή διαρρήξεως συμβιβασμού	83
16. Παράσταση	52
17. Προτάσεις	52
στ) Ανταγωγές - παρεμβάσεις	
Όπως στις αγωγές στην αντίστοιχη διαδικασία	
Σε περίπτωση αντίθετων αγωγών συνεκδικαζόμενων	
ένα γραμμάτιο	
ζ) Εξωδικαστική επίλυση διαφορών	
α). Συζήτηση - συμβιβασμός όπως η τακτική	
β). Ματαίωση: το ποσό της παράστασης μόνον	

ΑΝΑΚΟΠΕΣ - ΤΡΙΤΑΝΑΚΟΠΕΣ - ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	
Οπως οι αγωγές σε αντίσταιχης βαθμίδας δικαστήριο	
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΔΙΚΗΣ	
1. Ανακοίνωση δίκτης:	
α) Ενώπιον του Ειρηνοδικείου	78
β) Ενώπιον άλλων Δικαστηρίων	125
2. Ανακοίνωση δίκτης με προσεπικληση για παρέμβαση:	
α) Ενώπιον Ειρηνοδικείου	78
β) Ενώπιον Πρωτοδικείου	125
ΕΦΕΤΕΙΟ	
1. Έφεση	156
2. Παράσταση	187
3. Προτάσεις	208
4. Προτάσεις επομένων συζητήσεων	249
5. Προτάσεις για υποθέσεις εκουμαίας δικαιοδοσίας	270
6. Οταν το Εφετείο δικάζει σε πρώτο βαθμό	
α. Αγωγή	109
β. Παράσταση	156
γ. Προτάσεις	249
Διατραφές-Εργατικές-Μισθωτικές-Αυτοκινητικές	
1. Έφεση	135
2. Παράσταση	145
3. Προτάσεις	135
Σε περίπτωση συνεκδίκασης αντίθετων εφέσεων ένα (1) γραμμάτιο	
ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ	
Τακτική διαδικασία	
1. Αίτηση αναίρεσης	394
2. Πρόσθετοι λόγοι	260
3. Παράσταση	446
4. Προτάσεις αναίρεση / αναίρεσης	519
Αναστολή	
α) Αίτηση	176
β) Παράσταση	633
γ) Σημείωμα	156

Διατροφές-Εργατικές-Μισθωτικές-Αυτοκίνητα	
α. Αίτηση	228
β. Πρόσθετοι λόγοι	166
γ. Παράσταση	332
δ. Προτάσεις αναφεσ / αναφεσίβλ	301
Ολομέλεια	
1. Αίτηση αναφεσης	394
2. Πρόσθετοι λόγοι	260
3. Παράσταση	446
4. Προτάσεις αναφεσ / αναφεσίβλ	519
Γ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ	
ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ	
1. Προσφυγή	83
2. Παράσταση	62
3. Υπόμνημα	83
ΤΡΙΜΕΛΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ	
1. Προσφυγή	114
2. Παράσταση	197
3. Υπόμνημα	83
Προσφυγές ασφαλισμένων - Υπαλλήλων	
α. Προσφυγές	83
β. Παράσταση	156
γ. Υπόμνημα	52
Αγωγές: δημι. η ικλιμάκωση Μονομελούς Πρωτοδικείου	
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΦΕΤΕΙΟ	
1. Έφεση ή αίτηση ακύρωσης	228
2. Παράσταση	249
3. Υπόμνημα	83
Στις περιπτώσεις παρέμβασης ισχύουν	
δύο και για τα κύρια δικαγόφαρα. Αίτηση αναστολής μείωση κατά 1/2	
Εφέσεις ασφαλισμένων ή αιτήσεις ακύρωσης υπαλλήλων:	
1. Εφεση η Αίτηση	166
2. Παράσταση	208
3. Υπόμνημα	67

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ	
Τμήματα - Ολομέλεια	
1. Αίτηση ακύρωσης ή αναίρεσης ή παρέμβασης	322
2. Παράσταση	477
3. Υπόμνημα	477
4. Αναστολή	
α) Αίτηση	161
β) Παράσταση	239
γ) Υπόμνημα	239
Υπαλληλικές προσφυγές ή εφέσεις, αιτήσεις αναίρεσης ασφαλισμένων	
α. Αίτηση	197
β. Πρόσθετοι λόγοι	130
γ. Παράσταση	260
δ. Υπόμνημα	130
ΣΗΜΑΤΑ	
Διαιτητική επιτροπή σημάτων	
1. Αίτηση - Κατάθεση σήματος	208
2. Τριτανακοπή - Παρέμβαση	208
3. Παράσταση	260
4. Υπόμνημα	208
ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ	
1. Αίτηση	778
2. Συζήτηση - Υπόμνημα	1.038
Καθ' αύ	1.349
ΕΚΛΟΓΟΔΙΚΕΙΟ	
1. Αίτηση	623
2. Συζήτηση - Υπόμνημα	934
Καθ' αύ	1.246
ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ - ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΔΙΚΑΣΤΕΣ	
Α' ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟ	
1. Αίτηση	228
2. Παράσταση	156
3. Υπόμνημα	280

Β' ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟ	
1. Εφεση	187
2. Παράσταση	156
3. Υπόμνημα	218
Γ' ΔΙΑΛΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ - ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΟΜΟΣΤΙΟΝΔΙΩΝ κ.ά	
1. Εφεση	126
2. Παράσταση	93
3. Υπόμνημα	93
Δ' ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ - ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ	
όπως το μονομελές διοικητικό	
Ε' ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΕΣ-ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ-	
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ -ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ	
όπως το τριμελές διοικητικό (Υπαλλήλων)	
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ	
α) Τμήματα	
1. Εφεση η αναβρεση	130
2. Παράσταση	192
3. Υπόμνημα	130
β) Ολομέλεια	
1. Παράσταση	384
2. Υπόμνημα	260
γ) Αναστολή	
1. Αίτημα	130
2. Παράσταση	192
3. Υπόμνημα	130
II ΕΞΩΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΜΟΙΒΕΣ	
Για την παροχή συμβουλών στους εντολείς (ανά ώρα)	62

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 30 Δεκεμβρίου 2005

Οι υπογραφές

ΥΦΥΓ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΠΕΖΑΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ

**ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ
ΕΤΟΣ 2005 (13ο)
ΕΤΗΣΙΑ ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ**

ΕΚΔΟΣΗ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΤΟΥΣ 2005

1.	Ευρετήριο άρθρων-μελετών-σχολίων.....	637
2.	Αλφαβητικό ευρετήριο.....	639
3.	Αριθμητικό ευρετήριο αποφάσεων.....	709
4.	Επαγγελματικά θέματα-Ανακοινώσεις.....	203, 416, 616
5.	Βιβλιοπαρουσιάσεις.....	420, 619
6.	Εγκριση καταστατικών δικηγορικών εταιριών.....	420, 619

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΡΘΡΩΝ- ΜΕΛΕΤΩΝ-ΣΧΟΛΙΩΝ

Φιλιππού ΑΝΔΡΕΟΥ, Δικηγόρου Λάρισας:

Ο νόμος 3346/ 2005 και μερικά από τα πολλά προβλήματα που δημιουργούνται.....	421
Δικηγόροι σύμπροι των δικαστών.....	426

Σεβαστής ΔΗΜΟΣΙΟΥ, Δικηγόρου Λάρισας:

Εκτέλεση κατά Δημοσίου, ΟΤΑ και υπδδ.....	220
Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα σε κοινοτικό επίπεδο.....	428

Απόστολου Ε. ΤΣΟΥΚΑΛΑ, Δικηγόρου Λάρισας:

Η επιδίκαση επιχείρησης κατά το στάδιο εκκαθάρισης ομόρρυθμης εμπορικής εταιρίας.....	213
---	-----

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ 2005

ΑΓΡΟΜΙΣΘΩΣΗ

Αγρομίσθωση συνιστά η συμφωνία παραχώρησης χρήσης και εκμετάλλευσης αγρών με αντάλλαγμα την παροχή υπηρεσιών του μισθωτή στη μπτέρα του εκμισθωτή. Εφ. Λαρ. 637/04, σ. 95

Η σύμβαση ανάθεσης παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού δεν είναι αγρομίσθωση, αλλά σύμβαση έργου. Εφ. Λαρ. 176A/05, σ. 498

ΑΓΡΟΤΗΣ

Προϋποθέσεις αγροτικής σύνταξη γήρατος. Η μη παροδική, αδικαιολόγητα, απομάκρυνση από τον τόπο των αγροτικών ασχολιών αποκλείει τη συνταξιοδότηση. Διοικ. Εφ. Λαρ. 93/05, σ. 609

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Πλασματική καλόπιστη νομί του κληρούχου και μη δυνατότητα χρησικτοσίας κλήρου πριν τον α.ν 431/68, ενώ μετά απ' αυτόν δυνατή η χωρίς τη θέληση κληρούχου κτήση νομίς και η εκποίηση ή διάθεση του κλήρου με δικαιοπραξίες εν zωή, με τον περιορισμό μη κατάτιμοτης, που ισχύει και σε κάθε περαιτέρω μεταβίβαση, όπως και σε κατάσκεση ή πλειστηριασμό. Εφ. Λαρ. 576/05, σ. 532

ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Εφαρμογή δ/ξεων περί ομαδικών απολύσεων στους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς. Εφ. Λαρ. 178/04, σ. 16

ΑΓΩΓΗ

Αγωγή αποζημίωσης λόγω νομικών ελαττωμάτων πωληθέντος. Εφ. Λαρ. 164/04, σ. 7, Πολ. Πρωτ. Λαρ. 244/05, σ. 537

Αοριστία διεκδικητικής αγωγής κυριότητας. Εφ. Λαρ. 198/04, σ. 19

Αγωγή αποζημίωσης κατά Δημοσίου. Εφ. Λαρ. 259/04, σ. 24

Αγωγή αποζημίωσης από ακάλυπτη επιταγή. Εφ. Λαρ. 269/04, σ. 27

Mn επιτρεπτή αγωγή υπό αίρεση. Μπορεί όμως ο ενάγων για την περίπτωση που απορριφθεί η πρώτη αγωγική βάση να τη στηρίξει

σε άλλη ή να υποβάλει άλλη αίτηση με την ίδια ή άλλη βάση, στο ίδιο ή άλλο δικόγραφο. Σώρευση αγωγής αδικ. πλουτισμού κατά δικονομική επικουρικότητα. Εφ. Λαρ. 284/04, σ. 30

Αγωγή αρραβώνα. Εφ. Λαρ. 325/04, σ. 60

Αγωγή αποζημίωσης ιδιοκτήτη κατά ΔΕΗ. Εφ. Λαρ. 352/04, σ. 73

Αγωγή καταβολής τιμήματος. Νομιμοποίηση. Δεδικασμένο. Εφ. Λαρ. 399/04, σ. 77

Αγωγή οροφοκτησίας. Εφ. Λαρ. 400/04, σ. 82, Μον. Πρωτ. Λαρ. 146/05, σ. 381

Αγωγή από αθέτηση πώλησης. Εφ. Λαρ. 614/04, σ. 90

Αγωγή προσβολής προσωπικότητας αποβληθέντος μέλους σωματείου. Εφ. Λαρ. 621/04, σ. 93. Δια του τύπου. Εφ. Λαρ. 382/04, σ. 257

Αγωγή νομίς. Εφ. Λαρ. 637/04, σ.95

Αγωγή κακοδικίας και προσβολής προσωπικότητας. Εφ. Λαρ. 62/05, σ.121

Αγωγή αμοιβής μπχανικού. Υποκατάσταση ΤΕΕ. Εφ. Λαρ. 82/05, σ.129

Αγωγή αποζημίωσης κατά Γερμανικού Δημοσίου, λόγω ζημιών στην Γερμανική κατοχή. Εφ. Λαρ. 374/04, σ. 247

Αγωγή νόμιμης μοίρας. Εφ. Λαρ. 381/04, σ. 253

Αγωγή δανείου σε αλλοδαπό νόμισμα. Εφ. Λαρ. 680/04, σ. 273

Αγωγή αμοιβής εκκαθαριστή κληρονομίας. Εφ. Λαρ. 1/05, σ. 288

Αγωγή αποζημίωσης λόγω παράνομου αποκλεισμού από μειοδοτικό διαγωνισμό κοινοτικού έργου. Εφ. Λαρ. 26/05, σ. 296

Αγωγή αδικοπραξίας. Παραγραφή. Υποκατάσταση ΙΚΑ. Εφ. Λαρ. 30/05, σ. 301

Αγωγή καταβολής αναπροσαρμοσθέντος μισθώματος. Όχλοπον και με αγωγή καταβολής μισθώματος. Εφ. Λαρ. 45/05, σ. 306

Αγωγή εξάλειψης υποθήκης. Εφ. Λαρ. 50/05, σ. 311

Αγωγή αποζημίωσης από εργατικό ατύχημα. Εφ. Λαρ. 51/05, σ. 313

Αγωγή διατροφής ανηλίκου. Εφ. Λαρ. 68/05, σ. 324

Αγωγή αποζημίωσης, λόγω καταστροφής πράγματος. Εφ. Λαρ. 91/05, σ. 327

- Αγωγή διανομής. Εφ. Λαρ. 106/05, σ. 332
 Αγωγή από υπερημερία περί την παράδοση του πωληθέντος. Εφ. Λαρ. 111/05, σ. 335
 Αγωγή αποζημίωσης λόγω παρακράτησης μισθίου. Εφ. Λαρ. 117/05, σ. 340
 Αγωγή ανάκλησης δωρεάς αιτία θανάτου. Εφ. Λαρ. 120/05, σ. 350
 Αγωγή αποζημίωσης κατά ΓΔΑ. Εφ. Λαρ. 124/05, σ. 356
 Παρεμπίπουσα αγωγή αποζημίωσης από αυτ/τικό απύχημα. Εφ. Λαρ. 125/05, σ. 358
 Αγωγή επιδίκασης εταιρικής επιχείρησης. Πολ. Πρωτ. Λαρ. 182/04, σ. 369
 Αγωγή από αναγνώριση χρέους. Μον. Πρωτ. Λαρ. 97/04, σ. 374
 Αγωγή αναγνώρισης κυριότητος και διόρθωσης εγγραφής στο κτηματολόγιο. Μον. Πρωτ. Λαρ. 9/05, σ. 377, 24/05, σ. 379
 Αγωγή αδικοπραξίας. Αοριστία κονδυλίων. Εφ. Λαρ. 404/04, σ. 446
 Αγωγή από πώληση κινητού με παρακράτηση κυριότητας. Εφ. Λαρ. 502/04, σ. 448
 Αγωγή διατροφής ενήλικου τέκνου και αδελφού. Εφ. Λαρ. 16/05, σ. 458
 Αγωγή εξ ανατοκισμού. Εφ. Λαρ. 53/05, σ. 461
 Αγωγή μείωσης τιμήματος, λόγω ελαπτωμάτων. Εφ. Λαρ. 126/05, σ. 473
 Αγωγή μεταρρύθμισης απόφασης περιοδικών παροχών. Εφ. Λαρ. 140/05, σ. 480
 Αγωγή καταβολής τιμήματος από πώληση επικείρωσης. Εφ. Λαρ. 151/05, σ. 483
 Αγωγή εκ των διαπραγματεύσεων. Εφ. Λαρ. 169/05, σ. 485
 Αγωγή από μίσθωση έργου. Εφ. Λαρ. 176A/05, σ. 498, 181/05, σ. 504
 Αγωγή διατροφής συνύγου μετά τη λύση του γάμου. Εφ. Λαρ. 178/05, σ. 500
 Αγωγή ακύρωσης διαθήκης. Εφ. Λαρ. 209/05, σ. 516
 Αγωγή καταβολής μισθωμάτων. Εφ. Λαρ. 281/05, σ. 527
 Αγωγή περί κλήρου. Εφ. Λαρ. 576/05, σ. 532
 Αγωγή αποζημίωσης λόγω φθορών μισθίου. Μον. Πρωτ. Λαρ. 336/05, σ. 545

ΑΓΩΓΗ ΠΑΡΕΜΠΙΠΤΟΥΣΑ

Επί προσεπίκλησης ήδη διαδίκου, ως δικονομικό εγγυητή, δε θίγεται η κατ αυτού ενωθείσα παρεμπίπουσα αγωγή αποζημίωσης, για την περίπτωση ήπιας του ασκούντος αυτήν διαδίκου. Εφ. Λαρ. 125/05, σ. 358

ΑΔΕΙΕΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

Οι αρμοδιότητες της Αστυνομίας για χορήγηση ή αφαίρεση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας και σφράγιση καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος ασκούνται πλέον από την τοπική αυτοδιοίκηση. Απαγόρευση χορήγησης αδείας σε καταδικασθέντες τελεσίδικα για ορισμένα εγκλήματα. Έρση απαγορεύσεων μετά 5ετία από την έκτιση, παραγραφή ή άφεση της ποινής με κάρπη. Γνωμ. Εισ. Πρωτ. Λαρ. 67/04, σ. 414

ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΟΣ ΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ

Επιβονθητική η αγωγή αδικ. πλουτισμού. Επί σώρευσης κατά δικονομική επικουρικότητα, μη ανάγκη μνείας λόγου για τον οποίο δεν ήθελε τυχόν ευσταθήσει η κύρια βάση. Εφ. Λαρ. 284/04, σ. 30

Επί ακύρωσης της καταγγελίας εργασίας η αξίωση του εργοδότη για την καταβληθείσα στο μισθωτό αποζημίωση ασκείται με αγωγή αδικ. πλουτισμού, ή ένσταση συμψφισμού. Εφ. Λαρ. 552/04, σ. 263

Επί υπερημερίας πωλητή στην παράδοση του πράγματος, ο αγοραστής δικαιούται, διαζευκτικά, αποζημίωση για μη εκπλήρωση ή να υπαναχωρίσει και αξιώσει επιστροφή της καταβληθείσας παροχής κατά τον αδικ. πλουτισμό. Εφ. Λαρ. 111/05, σ. 335

Πόλληση κινητού με παρακράτηση κυριότητας. Επί υπερημερίας αγοραστή, ο πωλητής δικαιούται το τίμημα, ή, υπαναχωρώντας από τη σύμβαση, να ασκήσει τα εκ της κυριότητας δικαιώματα, ή τα από τις γενικές δ/ξεις περί υπερημερίας οφειλέτη ενοχικά δικαιώματα και δη, υπαναχωρώντας, να αξιώσει την απόδοση του κινητού κατά τον αδικ. πλουτισμό. Εφ. Λαρ. 502/04, σ.

Η επίκληση ειδικής δ/ξης νόμου, που προβλέπει άμεσα αιτία διατήρησης πλουτισμού συνιστά ένσταση. Εφ. Λαρ. 53/05, σ. 461

Επιβονθητική η αγωγή αδικ. πλουτισμού,

αν λείπουν οι προϋποθέσεις της αγωγής από τη σύμβαση ή την αδικοπραξία, υπό την προϋπόθεση ότι θεμελιώνεται στα ίδια πραγματικά περιστατικά.

Η παραγραφή συμβατικών αξιώσεων αποτελεί νόμιμη αιτία πλούτισμού.

Μη αξιώση αδικ. πλούτισμού όταν ο πλούτισμός επιπλέθει από δ/ξη νόμου ή έγκυρη σύμβαση, εκτός αν υπάρχει δ/ξη νόμου επιπρέπουσα την αναζήτησή του. Εφ. Λαρ. 347/05, σ. 530

ΑΔΙΚΟΠΡΑΞΙΑ

Ευθύνη Δημοσίου από εκτελεστές διοικητικές πράξεις ή παραδείψεις οργάνων του, κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας και από υλικές ενέργειες που τελέσθηκαν σε συνάρτηση με την οργάνωση και λειτουργία ή εξ αιτίας της δημόσιας υπηρεσίας και δε συνδέονται με τη διαχείριση ιδιωτικής περιουσίας του, ούτε οφείλονται σε προσωπικό πταίσμα οργάνου, ενεργήσαντος εκτός κύκλου υπηρεσιακών καθηκόντων. Εφ. Λαρ. 259/04, σ.24

Προσωπική ευθύνη προέδρου και μελών ΔΣ ανώνυμης εταιρίας από αδικοπραξία, αν υπάρχει πταίσμα τους. Επί αποζημίωσης λόγω έκδοσης ακάλυπτης επιταγής από ν.π., εις ολόκληρον ευθύνη αυτού και του υπογράφοντος φυσικού προσώπου, ως εκπροσώπου του. Οφειλή τόκων από την, κατόπιν όχλησης, υπερημερία του οφειλέτη και όχι από την εμφάνιση της επιταγής. Εφ. Λαρ. 269/04, σ. 27

Συρροί συμβατικής και αδικοπρακτικής ευθύνης αν ο εντολοδόχος αρνείται να διαθέσει προς περαιτέρω εκτέλεση της εντολής ή να αποδώσει στον εντολέα τα εκ της εκτέλεσης της εντολής κτηθέντα χρήματα. Εφ. Λαρ. 284/04, σ. 30

Εκτροπή αυτ/του, κινούμενου σε ολοισθηρό, λόγω διαβροχής του από ύδατα, οδόστρωμα, που δέχθηκε αιφνίδια στον ανεμοθώρακά του ριπή ύδατος από αρδευτικό μηχανισμό, τον οποίο αμελώς ιδιοκτήτης αγρού εγκατέστησε και λειτούργησε παραπλεύρως και πλοπίσιον της οδού. Εφ. Λαρ. 327/04, σ. 66

Η αξιώση αποζημίωσης δεν αποκλείεται εάν και άλλος υποχρεούται σε αποζημίωση ή διατροφή του παθόντος, ο οποίος δικαιούται αθροιστικά και τις δύο παροχές, εκτός αν τη

zημία καλύπτει το ΙΚΑ, το οποίο υποκαθίσταται εκ του νόμου στις αξιώσεις του παθόντος ασφ/νου του. Άλλος μπορεί να είναι οποιοσδήποτε τρίτος, όπως δημόσιο, ασφ. οργανισμοί, ασφ. εταιρείες, συγγενείς, εργοδότης, ή και ο ίδιος ο ζημιώσας. Εφ. Λαρ. 612/04, σ. 88

Μόνη η αθέτηση προϋφιστάμενης ενοχής δε συνιστά αδικοπραξία. Συρροί συμβατικής και αδικοπρακτικής ευθύνης, εφ όσον η υπαίτια αντισυμβατική zημιογόνος συμπεριφορά μπορεί παράλληλα να θεμελιώσει και αξιώση από αδικοπραξία, όταν και χωρίς τη συμβατική σχέση θα πάτων παράνομη, ως ενέχουσα προσβολή δικαιώματος. Εφ. Λαρ. 614/04, σ. 90

Η ευθύνη του εξ αναγωγής υπόχρεου πηγάδει από το νόμο και δεν είναι αδικοπρακτική. Μον. Πρωτ. Λαρ. 428/03, σ. 137, Μον. Πρωτ. Λαρ. 440/04, σ. 145

Οι zημίες από πράξεις στρατευμάτων της γερμανικής κατοχής στο Ελληνικό έδαφος δεν έγιναν στα πλαίσια δράσης του Γερμανικού Κράτους ως fiscus, καθ όσον η Ελληνική Πολιτεία εξακολουθούσε να υφίσταται ως κυρίαρχη, αντ' αυτής όμως η Γερμανία ασκούσε κρατική εξουσία, ως κατέκουσα δύναμη. Προνόμιο ετεροδικίας του Γερμανικού Κράτους και έλλειψη δικαιοδοσίας των Ελληνικών Δικαστηρίων. Εφ. Λαρ. 374/04, σ. 247

Προϋποθέσεις επιμίκυνσης βραχυχρόνιας παραγραφής των εξ αδικοπραξίας απαιτίσεων σε 20ετή από την τελεσιδικία της δικαστικής απόφασης.

Αποκατάσταση δαπανών φυσιοθεραπείας, μετακινήσεων με ταξί και βελτιωμένης διατροφής. Εφ. Λαρ. 30/05, σ. 301

Αδικοπραξία υπάρχει και όταν το εργατικό αιτύχημα οφείλεται στη μη τίτρηση όρων που επιβάλλονται από την κοινή αντίληψη, την υποχρέωση πρόνοιας και την απαιτούμενη στις συναλλαγές επιμέλεια, έστω κι αν δεν προβλέπονται από ειδική δ/ξη. Εφ. Λαρ. 51/05, σ. 313

Επί ολικής καταστροφής πράγματος ο zημιωθείς δικαιούται θετική zημία και διαφυγόν κέρδος λόγω στέρησης της εκμετάλλευσής του. Δικαιούται και τόκους επί του διαφυγόντος κέρδους, από την επίδοση μεν της αγωγής για το ποσό που ανάγεται στον προ της επίδοσης χρόνο, από την ημέρα δε που ακολούθως ανακύπτει για το ποσό που αντιστοιχεί

στο μετά την επίδοση διάστημα. Μη επιτρεπτή αξίωση τόκων επί της αξίας του καταστραφέντος πράγματος για όσο χρόνο ζητείται διαφυγόν κέρδος. Εφ. Λαρ. 91/05, σ. 327

Προϋποθέσεις και περιπτώσεις ευθύνης ΓΔΑ για καταβολή αποζημιώσεων εξ ατυχημάτων. Εφ. Λαρ. 124/05, σ. 356

Αποζημίωση για στέρηση διατροφής λόγω θανάτου του συνύγουν. Εάν το ποσό που δικαιούται η κήρα είναι μικρότερο από τη σύνταξη χηρείας, δε δικαιούται κανένα ποσό διατροφής. Εφ. Λαρ. 125/05, σ. 358

Επί σωματικής βλάβης, λόγω αδικοπράξιας, μηκανοδηγού επιβατικής αμαξοστοιχίας, προστημένου στην εκτέλεση δρομολογίου, μη νόμιμη η αξίωση εργοδότη κατά προκαλέσαντος τη βλάβη για αποζημίωση λόγω στέρησης υπηρεσιών του προστηθέντος, ελλείψει άμεσου αιτιώδους συνδέσμου, διότι ο εργοδότης, ως τρίτος και εμμέσως ζημιώθεις, δε νομιμοποιείται, αφού προϋπόθεση της αξίωσης αυτής είναι η ύπαρξη δικαιώματος αποζημίωσης βάσει νόμου και όχι βάσει σύμβασης εξαρτημένης εργασίας.

Αοριστία κονδυλίων αποζημίωσης για ζημίες εργοδότη, που δε συνδέονται ευθέως με τον τραυματισμό του προστηθέντος οδηγού, αλλά με την καθυστέρηση μεταφοράς επιβατών με την αμαξοστοιχία. Εφ. Λαρ. 404/04, σ. 446

Ζημία αγοραστή από αδικοπρακτική συμπεριφορά οργάνων εκδοχέως Τράπεζας, που από αμέλεια καθυστέρησαν την έγκαιρη εκποίηση του αφαιρεθέντος, λόγω υπαναχώρησης, αυτ/του, για μεγάλο διάστημα, με συνέπεια τη μείωση της αξίας και την πώλησή του με μικρότερο τίμημα. Εφ. Λαρ. 502/04, σ. 448

Εφαρμογή των περί αδικοπραξίας δ/ξεων, όταν η αθέτηση ευνοικής υποχρέωσης συνιστά αδικοπράξια. Εφ. Λαρ. 169/05, σ. 485

Αντικειμενική ευθύνη κατόχου zώου για ζημία που προξενίθηκε σε τρίτον, ανεξάρτητα από υπαιτίοτη. Νόθος αντικειμενική ευθύνη κατόχου κατοικίδιου zώου, που απαλλάσσεται αν δεν τον βαρύνει πταίσμα, ως προς την εποπτεία. Έννοια κατοικίδιων zώων, όπως οι σκύλοι που χρησιμοποιούνται για φύλαξη κατοικίας. Εφ. Λαρ. 268/05, σ. 523

ΑΙΡΕΣΗ (Αστ)

Ο όρος σύμβασης πώλησης ακινήτου, ότι ο αγοραστής, επί μη εμπρόθεσμης εκπλήρωσης υποχρέωσής του, θα εκπίπτει από κάθε δικαίωμά του και το πωληθέν θα επιστρέψει αυτοδίκαια στην κυριότητα του πωλητή, συνιστά διαλυτική αίρεση της εμπράγματης και ευνοικής δικαιοπραξίας, με την πλήρωση της οποίας η σύμβαση ανατρέπεται χωρίς δίλωση υπαναχώρησης. Εφ. Λαρ. 14/05, σ. 110

Ανήθικη αίρεση είναι και εκείνη κατά την οποία τα αποτελέσματα δ/ξης διαθήκης εξαρτώνται από πράξη του τετιμημένου, η οποία καθ' εαυτή δεν είναι ανήθικη, αλλά προσλαμβάνει ανήθικο χαρακτήρα εκ του ότι, με την προσθήκη της αίρεσης, σκοπείται επηρεασμός της βούλησής του σε ζητήματα που, κατά τις κρατούσες ηθικές αντιλήψεις, απόκεινται στην ελεύθερη βούληση. Εφ. Λαρ. 209/05, σ. 516 Βλ. και Διαθήκη, Κληρονομία

ΑΙΤΗΜΑ (ΠολΔικ)

Μη νόμιμο αίτημα για έξοδα μνημοσύνου, ως μη περιλαμβανόμενα στα έξοδα κηδείας. Η μετατροπή καταψηφιστικού αιτήματος σε αναγνωριστικό αίρει την κατά το ουσιαστικό δίκαιο τοκοφορία. Μον. Πρωτ. Λαρ. 440/04, σ. 145

Σώρευση αιτήματος αναγνώρισης της ανάκλησης δωρεάς ως άκυρης, με αίτημα διεκδίκησης του δωρηθέντος, καθ όσον επιτρέπεται δικαστική προστασία, αν η γένεση ή άσκηση του δικαιώματος εξαρτάται από την έκδοση της απόφασης. Εφ. Λαρ. 120/05, σ. 350

ΑΙΤΗΣΗ ΑΚΥΡΩΣΗΣ(Διοικ)

Αίτηση ακύρωσης απόφασης ΔΣ πανεπιστημιακού νοσοκομείου, με την οποία εγκρίθηκε απόρριψη προσφοράς σε δημόσιο μειοδοτικό διαγωνισμό. Εφόσον προσβάλλεται πράξη που προηγείται της κατάρτισης σύμβασης και είναι αποσπαστή απ' αυτήν, η ακύρωση δεν εμπίπτει στις διαφορές διοικητικών συμβάσεων για τις οποίες αρμόδιο είναι το Διοικητικό Εφετείο, αλλά αποτελεί ακυρωτική διαφορά υπαγόμενη στο ΣτΕ. Διοικ. Εφ. Λαρ. 105/05, σ. 614

ΑΚΥΡΩΤΗΤΑ (Αστ-ΠολΔικ)

Άκυρη εργασία αλλοδαπού (Αλβανού αγρεγάτη) στην Ελλάδα, χωρίς νόμιμη άδεια. Μον. Πρωτ. Λαρ. 428/03, σ. 137

Οι περί επικόλλησης και διαγραφής κινητού επισήματος δ/ξεις δεν είναι δημοσίας τάξης, η δε παράθασή τους επάγεται ακυρότητα μόνο με επίκληση βλάβης.

Ανίσχυρη επικύρωση αντιγράφων από δικηγόρους χωρίς επικόλληση ειδικού ενσήμου, πλην των προσκομιζόμενων στο δικαστήριο σχετικών.

Η επίκληση ακυροτήτων όρων δανειακής σύμβασης πρέπει να συνδέεται με ακυρότητα συγκεκριμένου κονδυλίου, του οποίουν zπείται η ακύρωση. Η ακυρότητα όρου σύμβασης επιφέρει ακυρότητα του αντίστοιχου μέρους και όχι δῆλης της σύμβασης, εκτός αν δε θα είχε επιχειρηθεί χωρίς το άκυρο μέρος. Ειρ. Λαρ. 244/04, σ. 173

Αυτοδίκαιη ακυρότητα δ/ξεων διαθήκης, που προσβάλλουν τη νόμιμη μοίρα, προτεινόμενη μόνον από τους μεριδούχους. Εφ. Λαρ. 381/04, σ. 253

Mn ακυρότητα καταγγελίας εργασίας αν η ελλιπής καταβολή της αποζημίωσης οφείλεται όχι σε κακοβούλια, άλλα σε εύλογη αμφιβολία ή συγγνωστή πλάνη. Εφ. Λαρ. 552/04, σ. 263

Mn ακυρότητα πλειστηριασμού επί ευθύνης επισπεύδοντος για νομικό ελάττωμα, αλλά δικαιώμα υπερθεματιστή για αποζημίωση του. Εφ. Λαρ. 731/04, σ. 281

Απόλυτη ακυρότητα συμφωνίας συγκυρίων πολυκατοικίας για κατάργηση της κοινοχρησίας της πιλοτής και μεταβίβαση χώρων στάθμευσης αυτής, ως αντίθετης σε πολεοδομική δ/ξη του ν. 1221/1981. Μον. Πρωτ. Λαρ. 146/05, σ. 381

Mn ακυρότητα πραγματογνωμοσύνης επί μη κλήτευσης διαδίκου, εκτός αν προκλήθηκε, ανεπανόρθωτη, βλάβη. Mn ακυρότητα, εάν ο μη κληθείς διάδικος κατά την όρκιση και τις ενέργειες του πραγματογνώμονα, έλαβε γνώση αυτής με οποιονδήποτε τρόπο και μπορούσε, και μετά την έναρξή της, να διορίσει τεχνικό σύμβουλο, που θα κατέθετε πόρισμα πριν τη μετ' απόδειξη συντίπον. Εφ. Λαρ. 63/05, σ. 469

Άκυρη ως αντίθετη στα χρηστά ήθη η δικαιοπραξία που δεσμεύει υπερβολικά την ελευθερία του προσώπου. Κριτήριο χρηστών ηθών. Ακυρότητα δ/ξης διαθήκης, με προσθήκη ανήθικης αίρεσης. Εφ. Λαρ. 209/05, σ. 516

ΑΚΥΡΟΤΗΤΑ(Ποιν)

Απόλυτη ακυρότητα πολιτικής αγωγής το πρώτον ενώπιον του Εφετείου. Τριμ. Πλημ. Λαρ. 332/05, σ. 194

ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ

Ανατοκισμός τόκων υπερημερίας επί αλληλόχρεου λογ/σμού και μετά το κλείσιμό του, ανεξάρτητα από την έκδοση δικαστικής απόφασης η εκτελεστού τίτλου, όπως δ/γής πληρωμής, για την οφειλή του καταδοίπου, αφού προβλέπεται, και εξαίρεση των 296 ΑΚ και 111 παρ. 2 ΕισΝΑΚ, ο εκτοκισμός των οφειλόμενων στις Τράπεζες τόκων, εφόσον είχε συμφωνηθεί ρητά (και όχι με μονομερή δήλωση της Τράπεζας), χωρίς χρονικό ή άλλο περιορισμό ή εξαίρεση, μήτε διάκριση μεταξύ ενεργού και ληξασας για οποιονδήποτε λόγο σύμβασης.

Θέσπιση ανωτάτου (πολλαπλασίου) ορίου απαιτήσεων Τραπεζών από τόκους και ανατοκισμό που παρήχθησαν από συμβάσεις δανειών ή πιστώσεων. Εφ. Λαρ. 53/05, σ. 461
Βλ. και Ανατοκισμός, Δάνειο, Σύνταγμα, Τόκοι, Τράπεζες

ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ

Άκυρη εργασία αλλοδαπού (Αλβανού αγρεργάτη) στην Ελλάδα, χωρίς νόμιμη άδεια. Mn νόμιμη αξιώσιση διαφυγόντων εισοδημάτων από τέτοια εργασία, ή αποζημίωσης μελών της οικογενείας του θανόντος, λόγω στέρωσης διατροφής. Μον. Πρωτ. Λαρ. 428/03, σ. 137

Δεν υπάγεται στις αντιρρίσεις κατά της εκτέλεσης το αίτημα καταδικασθέντος να μην εκτελεστεί η καταστάσα αμετάκλητη απόφαση, ως προς την απέλασή του, διότι δεν τυγχάνει αλλοδαπός αλλά Ελληνας, καθ όσον έτσι βάλλεται η ουσιαστική κρίση του ποινικού δικαστηρίου, που αποφάνθηκε με ισχύ δεδικασμένου για την επιβολή της απέλασης, απορρίπτεται η σχετικό ισχυρισμό του. (Αντίθ. μειοψ.). Τριμ. Πλημ. Λαρ. 2618/05, σ. 404

Mn άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος αλλοδαπών εργατών για παροχή οικοδομικών εργασιών τους σε αυθαίρετη οικοδομή τρίτου και σε μέρα Κυριακή, λόγω του ότι αγνοούσαν τόσο τη μη έκδοση οικοδομικής άδειας από τον ιδιοκτήτη, όσο και την απαγόρευση προ-

σφοράς εργασίας την Κυριακή. Δ/ξη Εισ. Πρωτ. Λαρ. Β04/691/04, σ. 410

ΑΜΕΛΕΙΑ (Αστ)

Βλ. Αοριστία, Αντ/τα, Εργατικό ατύχημα, Υπαιτιόπτη

ΑΜΕΛΕΙΑ(Ποιν)

Η αμέλεια του ΠΙΚ προσδιορίζεται με αντικειμενικό και υποκειμενικό κριτήριο. Πρώτα αναγνωρίζεται η εξ αντικειμένου προσοχή και, εν ελλείψει αυτής, ερευνάται η υποκειμενική δυνατότητα. Το υποκειμενικό κριτήριο λειτουργεί αποκλειστικά και μόνον προς όφελος του κατηγορούμενου και όχι σε βάρος του.

Απαλλαγή προσταμένου νομαρχιακής τεχνικής διεύθυνσης από την κατηγορία της σωματικής βλάβης από αμέλεια, τελεσθείσα με παράλειψη, για τραυματισμό οδηγού, του οποίου το αντ/το εκτράπικε, λόγω ύπαρξης λακκούβας στο οδόστρωμα. Δ/ξη Εισ. Εφ. Λαρ. 109/05, σ. 577

ΑΜΝΗΜΟΝΕΥΤΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Βλ. Κοινόχρηστα, ΟΤΑ

ΑΝΑΒΟΛΗ (ΠολΔικ)

Βλ. Δίκη-Δικονομία (Πολ), Συζήτηση

ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ

Βλ. Ανακοπή, Εκτέλεση, Πτώχευση

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΧΡΕΟΥΣ

Αναγνώριση χρέους με συμφωνία τμηματικής καταβολής του σε διάλεις χρονολογίες με έκδοση αντίστοιχων επιταγών. Μη δικαίωμα κομιστή προς εμφάνιση επιταγών πριν τις αναγραφόμενες σε αυτές χρονολογίες. Εφ. Λαρ. 323/04, σ. 57

Η προερχόμενη από σύμβαση αιτιώδους αναγνώρισης χρέους διαφορά Δήμου και εργολάβου, δεν είναι διαφορά από εκτέλεση δημόσιου έργου, αλλά αστική, υπαγόμενη στα πολιτικά δικαστήρια. Μον. Πρωτ. Λαρ. 264/04, σ. 144

Αν στην έγγραφη υπόσχεση ή αναγνώριση χρέους μνημονεύεται η αιτία, δεν αποκλείεται να πρόκειται για ενοχή αναιτιώδη, εφόσον τα μέρη ήθελαν την αποσύνδεση του χρέους από την αιτία.

Η αιτιώδης αναγνώριση χρέους δεν απαιτεί συστατικό τύπο, εκτός αν προκύπτει ότι οι συμβαλλόμενοι δεν απέβλεψαν σε επιβεβαίωση υπάρχουσας ήδη ενοχής, αλλά σε ίδρυση νέας, απαλλαγμένης από τυχόν ελαπτώματα της αιτίας, οπότε απαιτείται έγγραφος τύπος. Μον. Πρωτ. Λαρ. 97/04, σ. 374

ΑΝΑΓΩΓΗ

Η ευθύνη του εξ αναγωγής υπόχρεου - ασφ/νου πηγάζει από το νόμο και δεν είναι αδικοπρακτική. Μον. Πρωτ. Λαρ. 428/03, σ. 137, Μον. Πρωτ. Λαρ. 440/04, σ. 145

Στη δίκη με αντικείμενο την από κοινού ζημία τρίτου, ερευνητέα η αξίωση προς αποζημίωση και όχι η εξ αναγωγής ευθύνη των συναιτίων, οι οποίοι δεν μπορούν να αντιδικίσουν μεταξύ τους ως προς την ύπαρξη, ή την έκταση της ευθύνης. Εφ. Λαρ. 169/05, σ. 485

Βλ. Αοριστία, Ασφαλιστική σύμβαση, Ομοδοκία

ΑΝΑΔΑΣΩΣΗ

Βλ. Δάσον

ΑΝΑΔΡΟΜΙΚΟΤΗΤΑ

Αντισυνταγματικότητα δ/ξης του 30 παρ. 3 ν. 3144/03 περί υπογραφής δικογράφων του ΙΚΑ στις κοινωνικοασφαλιστικές διαφορές και από μη δικαστικός πληρεξούσιους, ως προς την αναδρομική ισχύ, διότι επιχειρείται επέμβαση νομοθέτη σε εκκρεμείς δίκες αναδρομικά, μόνον προς όφελος του ΙΚΑ και θεραπεία δικονομικής ακυρότητας, μη ίσιμης εκ των υστέρων, ούτε με την παράσταση στο ακροατήριο με πληρεξούσιο δικηγόρο.

Επιπρεπή νομοθετική αναδρομική ρύθμιση, εκτός αν ρητά απαγορεύεται από το Σύνταγμα, εφ όσον δεν αποτελεί ευθεία κύρωση εκκρεμούσας στα δικαιοσύνια διοικητικής πράξης, ή δεν παραβιάζει το δεδικασμένο, τις αρχές της αναλογικότητας, διάκρισης των εξουσιών και ισότητας των όπλων των διαδίκων και αιτιολογείται από λόγους δημοσίου συμφέροντος. Διοικ. Εφ. Λαρ. 41/05, σ. 604

ΑΝΑΙΡΕΣΗ (ΠολΔικ)

Η μη κλίτευση διαδίκου κατά την πραγματογνωμούσνη δε συνιστά λόγο αναίρεσης. Εφ. Λαρ. 63/05, σ. 469

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΔΙΚΗΣ(ΠολΔικ)

Παραδεκτή ανακοίνωσης δίκης μόνον τρίτου προώπου και όχι ίδιου διαιδίκου σε εικρέμπη δίκη. Εφ. Λαρ. 125/05, σ. 358

Ο προς ον η ανακοίνωση δίκης νομιμοποιείται στην άσκηση έφεσης μόνον εάν άσκηση παρέμβαση, κατά τις δ/ξεις περί άσκησης αγωγής. Εφ. Λαρ. 176/05, σ. 495

ΑΝΑΚΟΠΗ (ΠολΔικ)

Ανακοπή κατά δ/γής πληρωμής, εκδοθείσας βάσει μεταχρονολογημένων επιταγών. Ο δεχόμενος επιταγή εν γνώσει της έλλειψης αντικρύσματος, παρέχει στον εκδότη δικαίωμα να αποκρούσει την αξίωση, προθάλλοντας την ύπαρξη συμφωνίας με τον κομιστή για την έλλειψη κεφαλαίων και την κακή πίστη τούτου στην επιδιώξη είσπραξης της πριν την πάροδο ορισμένης προθεσμίας. Εφ. Λαρ. 323/04, σ. 57

Ανακοπή κατά εκτέλεσης επισπευδόμενης βάσει συμβολαιογραφικού τίτλου. Εφ. Λαρ. 325/04, σ. 60

Η τελεσίδικη απόφαση που απέρριψε ανακοπή κατά δ/γής πληρωμής, εκδοθείσας βάσει τιμολογίων πώλησης και δέχθηκε κατάρτιση συμβάσεων πώλησης μεταξύ των διαιδίκων, ως συμβαλλομένων, συνιστά δεδικασμένο στηνέα δίκη αγωγής καταθολής τιμήματος εκ των ιδιων συμβάσεων. Εφ. Λαρ. 399/04, σ. 77

Η ατελής περιγραφή του κατασχεθέντος δικαιολογεί διόρθωση με ανακοπή του 954 παρ. 4 ΚΠολΔ και όχι με ανακοπή ακύρωσης της έκθεσης κατάσχεσης του 933 ΚΠολΔ. Μον. Πρωτ. Λαρ. 1812/04, σ. 153

Αρμοδιότητα Μον. Πρωτοδικείου επί ανακοπής κατά εκτέλεσης, επισπευδόμενης με δ/γή πληρωμής του Ειρηνοδίκη. Ειρ. Λαρ. 18/05, σ. 180

Η διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης προβληματικών επιχειρήσεων αποτελεί δημόσιο αναγκαστικό πλειστηριασμό, οι δε αυτοτελείς πράξεις της προδικασίας και κύριας διαδικασίας προσβάλλονται από το φορέα της επιχείρησης με ανακοπή, στις προθεσμίες των δ/ξεων περί εκτέλεσης του ΚΠολΔ.

Μη νόμιμος λόγος ανακοπής περί ακυρότητας πράξεων μεταβίβασης και πιστοποίησης, συνιστάμενος στο ότι, λόγω έλλειψης κυριότητας της υπό εκκαθάριση εταιρίας στο μεγαλύτερο

μέρος του μηχανολογικού εξοπλισμού, ο οποίος ανήκει στην κυριότητα τρίτου-εκμισθωτή και μη νόμιμα περιλήφθηκε από τον εκκαθαριστή στην ενεργητικό της, υπήρξε απομάκρυνση υπερθεματιστών και ανεπαρκές πλειστηρίασμα, εφ όσον δεν αναφέρει συγκεκριμένους υποψήφιους πλειοδότες που απομακρύνθηκαν.

Μη νόμιμος λόγος ανακοπής περί ακυρότητας της μεταβίβασης, λόγω σύμπτωσης στο ίδιο πρόσωπο των ιδιοτήτων της εκκαθαρίστριας Τράπεζας και της πιστώτριας με απαίτηση υπερβαίνουσα το 51% των πιστώσεων, που ζήτησε και υπήγαγε την εταιρία σε ειδική εκκαθάριση. Εφ. Λαρ. 731/04, σ. 281

Λόγοι ανακοπής κατά πίνακα κατάταξης μόνο με κύριο ή πρόσθετο δικόγραφο. Προνόμιο εργατικών αξιώσεων. Εφ. Λαρ. 56/05, σ. 317

Η ανακοπή κατά πίνακα κατάταξης, ως προς τα έξοδα εκτέλεσης στρέφεται όχι μόνον κατά των δανειστών, των οποίων προσβάλλεται η κατάταξη, αλλά και κατ' εκείνων (δανειστών ή όχι) υπέρ των οποίων έγινε προαφαίρεση ποσού από το πλειστηρίασμα, όπως είναι ο δικ. επιμελητής. Εφ. Λαρ. 66/05, σ. 321

Τηρητέα διαδικασία ανακοπών κατά πίνακα κατάταξης του εκκαθαριστή επί ειδικής εκκαθάρισης προβληματικών επιχειρήσεων και αποκλειστική καθ' ύλην αρμοδιότητα του Εφετείου της έδρας του εκκαθαριστή, του οποίου η απόφαση δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο, χωρίς η απαγόρευση αυτή να προσκρούει στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ.

Περιεχόμενο λόγων ανακοπής κατά πίνακα κατάταξης και νομιμοποιούμενοι σε άσκησης. Εφ. Λαρ. 12/05, σ. 454

Στις διαφορές διακατοχής ακινήτων μεταξύ δημοσίου ή νηδό ή ΟΤΑ και ιδιωτών η ανακοπή στον Εισαγγελέα Εφετών κατά απόφασης του Εισαγγελέα Πρωτοδικών ασκείται εντός 2μηνης προθεσμίας από την κοινοποίηση, μέσα στην οποία πρέπει να γίνει και η επίδοση και η οποία δεν αναστέλλεται στο διάστημα 1 έως 31 Αυγούστου. Εισ.Εφ.Λαρ. 8/05, σ. 566

ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟΣ

Ανατοκισμός τόκων υπερημερίας στον αλληλόχρεο λογ/σμό, και μετά το κλείσιμό του, ανεξάρτητα από την έκδοση δικαστικής από-

φασης ή εκτελεστού τίτλου, όπως δ/γής πληρωμής, για την οφειλή του καταδοίπου, αφού η δ/ξη του άρθρου 8 παρ. 6 του εξουσιοδοτικού νόμου 1083/1980 και η βάσει τούτου εκδοθείσα απόφαση της Νομισματικής Επιτροπής προβλέπουν, κατ εξαίρεση των 296 ΑΚ και 111 παρ. 2 ΕιοΝΑΚ, εκτοκισμό των οφειλόμενων στις Τράπεζες τόκων, εφόσον τούτο είχε συμφωνηθεί ρητά (και όχι με μονομερή δηλώση της Τράπεζας), χωρίς χρονικό ή άλλο περιορισμό ή εξαίρεση, μήτε διάκριση μεταξύ ενεργού και λήξασας για οποιονδήποτε λόγο σύμβασης.

Η μη περιληφτη διάταξη στη δ/γή πληρωμής για ανατοκισμό των τόκων υπερημερίας δεν αποκλείει τη συμβατική οφειλή τέτοιων τόκων. Θέσπιση ανωτάτου (πολλαπλασίου) ορίου απαιτήσεων Τραπεζών από τόκους και ανατοκισμό εκ συμβάσεων δανείων ή πιστώσεων. Μη αναζήτηση ποσών που καταβλήθηκαν από οφειλέτες ή τρίτους εκούσια ή κατόπιν συμφωνίας, ή λόγω εκτέλεσης (30 παρ. 2 ν. 2789/2000). Εξαίρεση από τη ρύθμιση των τελεσιδίκων κριθέντων ή των ρυθμισθέντων με νόμο ή με συμφωνία (30 παρ. 8 ν. 2789/00). Με τελεσιδικη απόφαση ισοδυναμεί και η δ/γή πληρωμής, που απέκτησε ισχύ δεδικασμένου. Η δ/ξη που παρέχει δικαίωμα στις Τράπεζες να μην επιστρέφουν στους οφειλέτες επί πλέον καταβληθέντα ποσά στις εξαιρούμενες από το 30 παρ. 8 του ν. 2789/00 συμβάσεις αντίκειται στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο, διότι προσβάλλει το δικαίωμα της ιδιοκτοσίας, στο οποίο περιλαμβάνονται εμπράγματα, αλλά και ενοχικά περιουσιακά δικαιώματα και δη απαιτήσεις (όπως από αδικ. πλουτισμό), είτε αναγνωρισμένες δικαστικά είτε απλώς γενημένες, εφόσον υπάρχει νόμιμη προσδοκία ικανοποίησης με βάση το ισχύον, ως την προσφυγή στο Δικαστήριο, δίκαιο. Εφ. Λαρ. 53/05, σ. 461

ΑΝΗΛΙΚΟΣ

Βλ. Αδικοπραξία, Διατροφή, Ηθική Βλάβη, Τέκνο

ΑΝΤΑΓΩΓΗ

Ταυτότητα των υποκειμένων της δίκης στην αγωγή και ανταγωγή. Επί μη δικαιούχων

ή μη υποχρέων διαδίκων, ο εκτός δίκης αληθής δικαιούχος ή υπόχρεος δεν επέχει θέση ενάγοντος ή εναγομένου και δεν μπορεί να ασκηθεί εκ μέρους ή εναντίον αυτού ανταγωγή. Μη επιτρεπτή άσκηση ανταγωγής εκ μέρους ή εναντίον του προσθέτως παρεμβάντος, εκτός αν υποκαταστάθηκε στη θέση του κυρίου διαδίκου. Εφ. Λαρ. 82/05, σ. 129

Άσκηση ανταγωγής για διατροφή και επιμέλεια τέκνων με αυτοτελές δικόγραφο ή με της προτάσεις 5 τουλάχιστον εργάσιμες μέρες πριν τη συζήτηση. Εφ. Λαρ. 68/05, σ. 324

ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ

Κατάργηση χαρτοσίμου προσκομιδής εγγράφων στο Δικαστήριο και πάγιου τέλους χαρτοσίμου στα αντίγραφα που εκδίδονται από δικηγόρους.

Η μη νόμιμη διαγραφή του κινητού επισήματος δεν αποτελεί παράλειψη χαρτοσήμανσης του εγγράφου.

Η επικύρωση αντιγράφων από δικηγόρους απαιτεί, με ποινή ανισχύρου, επικόλληση ειδικού ενσήμου, πλην των προσκομιζόμενων στο δικαστήριο σχετικών και δεν υπόκειται σε πανηγυρικό τύπο. Ειρ. Λαρ. 244/04, σ. 173

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ-ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ

(Εμπ)

Σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας. Γενικός εμπορικός αντιπρόσωπος στην Ελλάδα αλλοδαπής επιχείρησης και υπαντιπρόσωπος του.

Μετά τη λύση της σύμβασης ο εμπορικός αντιπρόσωπος δικαιούται αποζημίωση πελατείας, εφόσον στη διάρκειά της έφερε νέους σταθερούς πελάτες, τα οφέλη των οποίων διατηρεί ο αντιπροσωπευόμενος και μετά τη λύση. Η αποζημίωση πελατείας δεν υπερβαίνει το ύψος μιας επίσιας αποζημίωσης, ίσης με το μέσο ετήσιο όριο των αμοιβών του αντιπροσώπου κατά τα 5 τελευταία χρόνια, ή την τυχόν λιγότερη διάρκεια. Πρόγνωση συνέχισης της πελατείας για 5 χρόνια και αφαιρεση εκ της αποζημίωσης ποσοστού 30%, ως ετήσια φύρα, καθώς και προεξοφλητικού τόκου 5%, λόγω της εφάπαξ είσπραξης της αποζημίωσης. Εφ. Λαρ. 29/05, σ. 112

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ-ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ

(Αστ)

Μη υπεξαίρεστο όταν ο εντολοδόχος, σε εκτέλεση της εντολής, απέκτησε κινητό πράγμα, κατά τους κανόνες της έμμεσης αντιπροσώπευσης, δηλ. στο όνομά του, αλλά για λόγο του εντολέα, καθ όσον γίνεται κύριος, υποχρεούμενος ενοχικά να το μεταβιβάσει στον εντολέα. Εφ. Λαρ. 284/04, σ. 30

Η γνωστοποίηση στον πράκτορα του ασφαλιστή της μεταβίβασης του αυτ/του είναι ισχυρή και δημιουργεί υποχρέωσή του να ενημερώσει τον αντιπροσωπευόμενο ασφαλιστή, κατ' ανάλογη εφαρμογή του 214 ΑΚ, το οποίο δεν εφαρμόζεται μόνο στον υπό στενή έννοια αντιπρόσωπο, αλλά και σε κάθε πρόσωπο στο οποίο είναι εμπιστευμένη η διεκπεραίωση υπόθεσης, όπως η προπαρασκευή κατάρτισης ασφ. σύμβασης. Εφ. Λαρ. 188/05, σ. 507

ΑΟΡΙΣΤΙΑ

Αοριστία διεκδικητικής αγωγής κυριότητας, παραγώγως κτιθείσας, αν ο ενάγων δεν αναφέρει, ούτε συμπληρώνει, παρά την προβληθείσα ένσταση, τον τρόπο κτίσης κυριότητας των δικαιοπαρόχων μέχρι πρωτότυπη κτίση. Εφ. Λαρ. 198/04, σ. 19

Επί σώρευσης αγωγής αδικ. πλούτισμού κατά δικονομική επικουρικότητα, μη ανάγκη μνείας του λόγου για τον οποίο δεν ήθελε ευσταθήσει η εκ της σύμβασης κύρια βάση. Εφ. Λαρ. 284/04, σ. 30

Συνρροή συμβατικής και αδικοπρακτικής ευθύνης. Στην αγωγή πρέπει να αναφέρεται η παράνομη ενέργεια, η υπαιτίωπτα, η ζημία και ο αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ συμπεριφοράς και ζημίας. Εφ. Λαρ. 614/04, σ. 90

Επί ρυμοτομίας ακινήτου με εισιφορά γης, στην αίτηση για αποβολή των πρώτων ιδιοκτητών με τη διαδικασία των ασφ. μέτρων στο Μον. Πρωτ. απαιτείται να αναφέρεται η προηγούμενη πρόσκληση των ιδιοκτητών προς απόδοση του ακινήτου και η καταβολή αποζημίωσης για το έδαφος (και όχι και για τα επικείμενα). Εφ. Λαρ. 2/05, σ. 107

Στην ένσταση συνυπολογισμού οφέλους από υπολείμματα καταστραφέντος οχήματος, πρέπει να εκτίθεται το είδος και η αξία τους. Μον. Πρωτ. Λαρ. 428/03, σ. 137

Η αίτηση ασφ. μέτρων πρέπει να είναι ορισμένη, διότι είναι υποχρεωτική η προαπόδειξη, η δε συνδρομή του επικείμενου κινδύνου ή της επείγουσας περίπτωσης κρίνεται βάσει των ισχυρισμών της αίτησης, της οποίας η αοριστία δεν αίρεται με το σημείωμα. Εφ. Λαρ. 175/04, σ. 170

Ο λόγος έφεσης για αοριστία της αγωγής πρέπει να αναφέρει συγκεκριμένες αοριστίες σε σχέση με τα πραγματικά περιστατικά, που είναι απαραίτητα για τη στίριξη του αγωγικού δικαιωμάτος. Εφ. Λαρ. 271/04, σ. 239

Μη αοριστία αγωγής αποζημίωσης από εργατικό ατύχημα, αν δεν εκτίθεται ότι το ατύχημα επιπλήθε από δόλο του εργοδότη ή από παράβαση δ/ξεων νόμου, εφ όσον αναφέρονται περιστατικά ειδικής και γενικής αδικοπρακτικής αμέλειας εργοδότη. Εφ.Λαρ. 51/05, σ. 313

Αοριστία κονδυλίων αποζημίωσης εργοδότη, λόγω στέρησης υπηρεσιών τραυματισθέντος προστηθέντος μηχανοδηγού του, που δε συνδέονται ευθέως με τον τραυματισμό, αλλά με την καθυστέρηση στη μεταφορά επιβατών με την αμαξοστοιχία. Εφ.Λαρ.404/04, σ. 446

Στην αγωγή αποζημίωσης ιδιοκτητών κάθετης ιδιοκτησίας, λόγω υπέρβασης του συντελεστή δόμησης, που αναλογεί στην ιδιοκτησία συγκυρίου, πρέπει να εκτίθεται πόσα τ.μ. κτίσματος είχε δικαίωμα να ανεγείρει ο παραβάτης, βάσει συντελεστή δόμησης, και σε πόσα τ.μ. περιορίζεται το δικαίωμά του από την πραγματοποιθείσα υπέρβαση. Εφ.Λαρ. 170/05, σ. 489

Στην αγωγή ασφαλιστή για αποζημίωση του, λόγω παράλειψης, από δόλο ή βαρειά α-μέλεια, του αντισυμβαλλόμενου ή του νέου κυρίου να τον ειδοποίησουν για τη μεταβολή κυριότητας του αυτ/του, απαιτείται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ παράβασης και ζημίας και πρέπει ο ασφαλιστής να επικαλεστεί ότι αν ο αντισυμβαλλόμενος ή ο ασφαλισμένος του γνωστοποιούσε εγκαίρως τη μεταβολή, θα μπορούσε να προβεί σε καταγγελία της σύμβασης ασφάλισης και σε έγκαιρη γνωστοποίηση και ότι το ατύχημα συνέβη 16 ημέρες μετά την πιθανολογούμενη γνωστοποίηση της λύσης της ασφ. σύμβασης. Εφ. Λαρ. 188/05, σ. 507

Ο αξιώνων επιστροφή της μισθωτικής εγύνοσης πρέπει να εκθέτει το λόγο για τον οποίο συμφωνήθηκε και δόθηκε αυτή, καθώς και την αιτία υποχρέωσης επιστροφής της. Εφ. Λαρ. 281/05, σ. 527

Στην αγωγή περί κλήρου αγωγή πρέπει να διαλαμβάνεται η υπό του εναγομένου αντιποίηση της κληρονομίας. Εφ. Λαρ. 576/05, σ. 532

Στην αγωγή αποζημίωσης λόγω φθορών του μισθίου, πρέπει να αναφέρονται οι σύμβαση μίσθωσης, οι φθορές και το ποσό της ζημίας. Μον. Πρωτ. Λαρ. 336/05, σ. 545

ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ

Η αναδάσωση ιδιωτικών δασών, λόγω πυρκαιάς, δε συνιστά αναγκαστική απαλλοτρίωση αλλά υδριμό περιορισμό κυριότητας, υπό την έννοια ότι η αναδασωτέα έκταση δεν μπορεί να διατεθεί για άλλο προορισμό. Εφ. Λαρ. 341/04, σ. 68

Περιορισμοί σε βάρος ακίνητης περιουσίας υπέρ ΔΕΗ, για έργα εξηλεκτρισμού. Επί βλάβης ακινήτου, ο ιδιοκτήτης δικαιούται αποζημίωση, οριζόμενη με αναλογική εφαρμογή των δ/ξεων αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, και δη αυτών που καθορίζουν τη διαδικασία προσδιορισμού αποζημίωσης και το αρμόδιο δικαστήριο, όχι όμως και αυτών που καθορίζουν την κίνηση της απαλλοτρίωσης. Εφ. Λαρ. 352/04, σ. 73

Παραχώρηση σε ιδιοκτήτες ρυμοτομηθέντος οικοπέδου άλλου, που σχηματίσθηκε από εισφορά γης, κατ εφαρμογή πράξης πολεοδομικής μελέτης. Μη αντισυνταγματική η αφαίρεση των υποχρεωτικώς εισφερομένων τυμπάτων γης πριν την καταβολή στο δικαιούχο αποζημίωσης για τα αναγκαίως συνεχόμενα συστατικά και οικοδομήματα.

Με την ολοκλήρωση της διοικητικής διαδικασίας εφαρμογής της πράξης επέρχεται πρωτότυπη κτίση κυριότητας και απόσβεση προϋψιστάμενου δικαιώματος. Αποβολή πρών ιδιοκτητών με διαδικασία ασφ. μέτρων στο Μον. Πρωτ., με την προϋπόθεση του καθορισμού και καταβολής αποζημίωσης για το έδαφος, τη συνδρομή των οποίων πρέπει να διαλαμβάνει, με ποινή αοριστίας η αίτηση. Εφ. Λαρ. 2/05, σ. 107

Το τεκμήριο ωφέλειας των παρόδιων ιδιοκτητών κατά τις δ/ξεις του ν. 653/1977 είναι μαχητό. Η δ/ξη του 33 ν. 2971/2001, που καθορίζει ως αρμόδιο δικαστήριο το εφετείο και προβλέπει ειδική διαδικασία για την εκδίκαση της υπόθεσης και τίρηση ορισμένης προδικασίας, καθιστά αδύνατη την με ενιαία διαδικασία και απόφαση επιλύση όλων των απαιτήσεων αποζημίωσης αναγκαστικής απαλλοτρίωσης και είναι ανίσχυρη, ως αντίθετη στα άρθρα 17 του Συντάγματος και 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.

Αν, επί οριστικού προσδιορισμού αποζημίωσης, υποβληθεί αίτημα αναγνώρισης ότι ο ιδιοκτήτης απαλλοτριούμενου ακινήτου, που αποκτά πρόσωπο σε διανοιγόμενη εθνική οδό, δεν είναι ωφελούμενος και δεν υποχρεούται σε αποζημίωση τρίτων ή σε αυταποζημίωση, το Εφετείο είναι αρμόδιο να το εξετάσει σωρευτικά και ενιαία κατά τη διαδικασία αυτή. Εφ. Λαρ. 143/05, σ. 363

ΑΠΑΤΗ (Ποινή)

Στην απάτη, η παραπλάνηση και η αιπωδώς συνδεδόμενη περιουσιακή ζημία, απαιτεί ύπαρξη γεγονότος που παριστάνεται από το δράστη, καίτοι ψευδές, ως αληθινό, μη νοουμένων ως γεγονότων των σκέψεων και προθέσεων του δράστη για μη εκπλήρωση συμβατικής υποχρέωσης. Δ/ξη Εισ.Πρωτ.Λαρ. ΕΓ2.04/356/14/04, σ. 197

Απόρριψη ως αβάσιμης έγκλωσης κατά εκπροσώπων Τράπεζας για απάτη επί δικαστηρίω, φερόμενη ως τελεσθείσα με αίτηση και έκδοση δ/γής πληρωμής σε βάρος της εγκαλούσας, ως οφειλέτριας. Δ/ξη Εισ. Πρωτ. Λαρ. ΕΓ2.03/222/1/05, σ. 199

Αληθινή πραγματική συρροή κακουργηματικής απάτης με σύσταση και συμμορία. Συμβ. Πλημ. Λαρ.150/05, σ. 393

Αληθινή συρροή μεταξύ απάτης και έκδοσης ακάλυπτης επιταγής.

Απατηλή συμπεριφορά, ως προς την οικονομική επιφάνεια και την ακίνητη περιουσία του δράστη, προκειμένου να αγοράσει εμπορεύματα, με έκδοση επιταγών, άνευ της οποίας ο εγκαλών δε θα προέβαινε στη συναλλαγή. Δεν πρόκειται για ψευδείς παραστάσεις αναγομένων στο μέλλον στοιχείων, αλλά για υπο-

σχέσεις που αφορούν μεν στο μέλλον, αλλά συνοδεύονται από ψευδείς διαβεβαιώσεις και παρατάσεις άλλων γεγονότων, που αφορούν στο παρελθόν ή παρόν και δημιουργούν εντύπωση μελλοντικής εκπλήρωσης. Συμβ. Πλημ. Λαρ. 29/05, σ. 572

ΑΠΕΛΑΣΗ

Βλ. Αλλοδαποί, Εκτέλεση (Ποιν)

ΑΠΟΔΕΙΞΗ (Πολδικ)

Δεν εξετάζεται ως μάρτυρας ο νόμιμος εκπρόσωπος και διαχειριστής της διαδικτικής ΕΠΕ, ως έχων άμεσο συμφέρον. Η εξέταση διαδίκων είναι επικουρικό αποδεικτικό μέσο, επί ανεπάρκειας λοιπών αποδεικτικών μέσων. Εφ. Λαρ. 620/04, σ.93

Αποδεικτική δύναμη αποσπασμάτων εμπορικών βιθλίων με συμβατική ρήτρα. Ειρ. Λαρ. 244/04, σ.173

Αποδεικτικά μέσα μη πληρούντα τους όρους του νόμου, όπως έγγραφα άκυρα ή ιδιωτικά ανυπόγραφα. Δε λαμβάνονται υπόψη πλαστά ή μη γνήσια έγγραφα και ένορκες βεβαιώσεις για τις οποίες δεν τηρήθηκε η νόμιμη διαδικασία. Το ιδιωτικό έγγραφο πρέπει να είναι γνήσιο, αναγνώσιμο και χωρίς τεμαχισμό, διάτροπο ή διαγραφή. Ειρ. Λαρ. 11/05, σ. 177

Τεκμήριο εξόφλησης συναλ/κής με παράδοση της από τον κομιστή στον οφειλέτη. Το βάρος ανταπόδειξης φέρει ο επικαλούμενος το αντίθετο του τεκμηρίου κομιστής, που πρέπει να αποδειξεί ότι η παράδοση της συναλ/κής δεν έγινε εκούσια ή όπι, παρά την παράδοση, δεν έγινε εξόφληση της συναλ/κής. Εφ. Λαρ. 151/05, σ. 483

Η εκ νέου κατάθεση μάρτυρος, για συμπλήρωση, ή διευκρίνιση, δεν μπορεί να αναφέρεται σε νέα γεγονότα, διόρθωση ή αναίρεση της αρχικής.

Έγγραφα συνταχθέντα κατά τους νόμιμους τύπους από δημόσιο υπάλληλο, όπως ο Συμ/φος, αποτελούν πλήρη απόδειξη για όλους, τόσον ως προς το ότι έγιναν ενώπιον του συντάκτη τους ή από αυτόν, όσον και ως προς όσα βεβαιώνονται σε αυτά. Στην πρώτη περίπτωση δεν επιτρέπεται ανταπόδειξη, εκτός εάν το έγγραφο προσβληθεί ως πλαστό, ενώ στη δεύτερη χωρεί. Εφ. Λαρ. 259/05, σ. 521

ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ

Πώληση ακινήτου μεγαλύτερου εμβαδού από το πραγματικό. Επί νομικών ελαττωμάτων ο αγοραστής δικαιούται αποζημίωση, ή να υπαναχωρίσει. Η αποζημίωση περιλαμβάνει τη θετική ζημία και το διαφυγόν κέρδος. Εφ. Λαρ. 164/04, σ. 7

Αποζημίωση για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις οργάνων του Δημοσίου. Εφ. Λαρ. 259/04, σ. 24

Στην αποζημίωση εξ αδικοπραξίας, λόγω έκδοσης ακάλυπτης επιταγής, τόκοι οφειλούνται από την υπερημερία του οφειλέτη και όχι από την εμφάνιση της επιταγής. Εφ. Λαρ. 269/04, σ. 27

Αποζημίωση ιδιοκτήτη, αγροτικού ή αστικού ακινήτου, για βλάβη από έργα ΔΕΗ. Εφ. Λαρ. 352/04, σ. 73

Αποκατάσταση μελλοντικής ζημίας, όπως δαπάνης μελλοντικής αναγκαίας κειρουργικής επέμβασης. Εφ. Λαρ. 612/04, σ. 88

Αν η παροχή του ενός από τους συμβαλλομένους είναι αδύνατη από γεγονός για το οποίο έχει ευθύνη, ο άλλος μπορεί ή να επικαλεστεί τα δικαιώματα του 380 ΑΚ (κοινή απαλλαγή), ή να απαιτήσει αποζημίωση, ή να υπαναχωρίσει από τη σύμβαση. Εφ. Λαρ. 614/04, σ. 90

Παραχώρηση σε ιδιοκτήτες ρυμοτομηθέντος οικοπέδου άλλου, που σχηματίσθηκε από εισφορά γης. Συνταγματική η αφαίρεση των υποχρεωτικώς εισφερομένων τμημάτων γης πριν τη καταβολή της οφειλόμενης αποζημίωσης για τα αναγκαίως συνεχόμενα συστατικά και οικοδομήματα. Εφ. Λαρ. 2/05, σ. 107

Αποζημίωση πελατείας εμπορικού αντηπροσώπου μετά τη λύση της σύμβασης εμπορικής αντηπροσωπείας. Έννοια και προσδιορισμός αυτής. Εφ. Λαρ. 29/05, σ. 112

Μη νόμιμη αξίωση διαφυγόντων εισοδημάτων από άκυρη εργασία αλλοδαπού στην Ελλάδα χωρίς νόμιμη άδεια, ή αποζημίωσης μελών της οικογενείας του θανόντος, λόγω στέρωσης διατροφής. Μον. Πρωτ. Λαρ. 428/03, σ. 137

Αγωγή αποζημίωσης για ζημίες στρατευμάτων της γερμανικής κατοχής. Εφ. Λαρ. 374/04, σ. 247

Περιεχόμενο εξόδων κηδείας άγαμης νεαρής κοπέλας. Εφ. Λαρ. 440/04, σ. 262

Επί νομικών ελαττωμάτων του πωληθέντος ο αγοραστής δικαιούται αποζημίωση, συνιστάμενη είτε στη διαφορά μεταξύ της αποζημίωσης για μη εκπλήρωση της παροχής και της αξίας της αντιπαροχής, είτε σε πλήρες διαφέρον για μη εκπλήρωση της παροχής, εφόσον ο ίδιος προβαίνει σε εκπλήρωση της αντιπαροχής. Εφ. Λαρ. 18/05, σ. 292

Αγωγή αποζημίωσης λόγω παράνομου αποκλεισμού από μειοδοτικό διαγωνισμό κοινοτικού έργου. Εφ. Λαρ. 26/05, σ. 296

Αποκατάσταση δαπανών φυσιοθεραπείας, μετακινήσεων με ταξί και βελτιωμένης διατροφής. Εφ. Λαρ. 30/05, σ. 301

Επί οδικής καταστροφής πράγματος ο ζημιώθεις δικαιούται θετική ημία και διαφυγόν κέρδος λόγω μη εκμετάλλευσής του. Δε δικαιούται τόκους επί της αξίας του καταστραφέντος για όσο χρόνο απαιτεί διαφυγόν κέρδος. Εφ. Λαρ. 91/05, σ. 327

Επί υπερημερίας του πωλητή περί την παράδοση του πράγματος ο αγοραστής δικαιούται, διασευκτικά, αποζημίωση για μη εκπλήρωση ή να υπαναχωρίσει από τη σύμβαση, οπότε δικαιούται και εύλογη αποζημίωση. Εφ. Λαρ. 111/05, σ. 335

Επί παρακράτησης του μισθίου μετά τη λήξη της μίσθωσης, ο εκμισθωτής δικαιούται το ποσό του συμφωνημένου μισθώματος, ως κατ' αποκοπήν αποζημίωση, υπολογιζόμενη αφρομένως, χωρίς ανάγκη απόδειξης της ύπαρξης και του ποσού της ημίας. Εφ. Λαρ. 117/05, σ. 340

Ευθύνη του ΓΔΑ προς καταβολή αποζημίωσεων για λ/σμό αλλοδαπών ΓΔΑ, λόγω ατυχημάτων στην Ελλάδα από αλλοδαπά αυτ/τα.

Υπαξία θλαβέντος αυτ/του 6%. Εφ. Λαρ. 124/05, σ. 356

Εφόσον το ποσό που δικαιούται η ικέτρα για στέρηση διατροφής, λόγω θανάτου του συζύγου της, είναι μικρότερο από τη σύνταξη χρημάτων, δε δικαιούται κανένα ποσό διατροφής. Εφ. Λαρ. 125/05, σ. 358

Μακπό τεκμήριο ωφέλειας ιδιοκτητή παλλοτριούμενου ακινήτου που αποκτά πρόσωπο σε διανοιγόμενη εθνική οδό. Ανατροπή αυτού εφ όσον δεν είναι ωφελούμενος, οπότε δεν υποχρεούται σε αποζημίωση τρίτων ιδιο-

κτησιών, ή αυτοαποζημίωση. Εφ.Λαρ. 143/05, σ. 363

Μη νόμιμη αξίωση εργοδότη κατά προκαλέσαντος σωματική θλάβη σε προστημένο στην εκτέλεση δρομολογίου μηχανοδηγό αμαξοστοιχίας για αποζημίωση λόγω στέρησης υπηρεσιών του, ελλείψει άμεσου αιτιώδους συνδέσμου, διότι ο εργοδότης, ως τρίτος και εμμέσως ζημιώθεις, δε νομιμοποιείται. Εφ.Λαρ.404/04, σ. 446

Ζημία αγοραστή αυτ/του, αγορασθέντος με τραπεζικό δάνειο, από αδικοπρακτική συμπεριφορά οργάνων της Τράπεζας, που από αμελεία καθυστέρησαν την έγκαιρη εκποίηση αφαιρεθέντος, κατόπιν υπαναχώρησης, αυτ/του, με συνέπεια τη μείωση της αξίας και την πώλησή του με μικρότερο τίμημα. Εφ.Λαρ. 502/04, σ. 448

Κρίσιμα γεγονότα για επιδίκαση περιοδικής παροχής, ως αποζημίωσης στέρησης των εκ της εργασίας προσόδων. Μεταβολή συνθηκών λόγω ουσιώδους αύξησης τιμαρίθμου ζώνης. Η αποζημίωση, λόγω σωματικής θλάβης, δεν παρέκεται άμεσα για ικανοποίηση των βιοτικών αναγκών, αλλά προς αναπλήρωση της μειωθείσας κιπτικής ικανότητας του θλαβέντος. Το ημερομίσθιο ή οι άλλες αποδοχές επηρεάζονται από τον τιμάριθμο λιγότερο στενά, σε σχέση με τη διατροφή. Μεταρρύθμιση επιδικασθείσας αποζημίωσης λόγω μεταβολής των ημερομισθίων, συνεπεία διακύμασης του τιμαρίθμου. Εφ.Λαρ. 140/05, σ. 480

Αποζημίωση λόγω ευθύνης εκ των διαπραγματεύσεων. Ως ημία νοείται μόνον το αρνητικό διαφέρον, το οποίο περιλαμβάνει τόσο τη θετική ημία, όσο και την αποθετική. Δε θεωρείται ημία το διαφέρον από τη μη εκπλήρωση της σύμβασης, που προϋποθέτει συναφθείσα σύμβαση. Εφ. Λαρ. 169/05. σ. 485

Αγωγή αποζημίωσης ιδιοκτητών κάθετης ιδιοκτησίας, λόγω οικοδομικής υπέρβασης του αναλογούντος σε ιδιοκτησία συγκυρίου συντελεστή δόμησης. Στοιχεία αγωγής. Εφ.Λαρ. 170/05, σ. 489

Επί νομικών ελαττωμάτων πωληθέντος ο αγοραστής δικαιούται, πλην άλλων, αποζημίωση για τη μη εκπλήρωση, η οποία περιλαμβάνει τη θετική ημία και το διαφυγόν κέρδος. Περιεχόμενο αυτών. Πολ.Πρωτ.Λαρ. 244/05, σ. 537

Αγωγή αποζημίωσης λόγω φθορών του μισθίου. Στοιχεία αγωγής. Μον.Πρωτ.Λαρ. 336/05, σ. 545

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΠολΔικ)

Επί ειδικής εκκαθάρισης προβληματικών επιχειρήσεων, η απόφαση του Εφετείου περί ορισμού εκκαθαριστή δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα, δυνάμενη να ανακληθεί ή να μεταρρυθμιστεί επί μεταβολής συνθηκών, ή νέων γεγονότων, μη νοούμενων ως τέτοιων εκείνων που, καίτοι υπήρχαν, δεν τέθηκαν υπόψη του Δικαστηρίου. Εφ. Λαρ. 731/04, σ. 281

Η απόφαση που παραπέμπει την υπόθεση σα δικαστεί κατά την προσήκουσα διαδικασία, ως μη οριστική, δεν υπόκειται σε έφεση. Εφ. Λαρ. 117/05, σ. 340

Η απόφαση επιδίκασης εταιρικής επιχείρησης είναι διαπλαστική και δε νοείται εκτέλεση. Πολ. Πρωτ. Λαρ. 182/04, σ. 369

Μεταρρύθμιση τελεσίδικων αποφάσεων περί καταβολής περιοδικών μελλοντικών, ως και αναγνωριστικών τοιούτων, διότι κι αυτές παράγουν δεδικασμένο. Εφ. Λαρ. 140/05, σ. 480

Η απόφαση του Εισαγγελέα στις διαφορές διακατοχής ακινήτων μεταξύ δημοσίου ή νηδός ή ΟΤΑ και ιδιωτών αποτελεί αστυνομικό μέτρο και όχι κατά κυριολεξία δικαστική απόφαση και δεν επιβάλλει στον πιπάμενο διάδικο δικαστικά έξοδα. Εισ.Εφ.Λαρ. 8/05, σ. 566. Η απόφαση του εισαγγελέα δεν παράγει οριστικό δεδικασμένο, ούτε μπορεί να κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή. Εισ. Πρωτ.Λαρ. 9/05, σ. 568

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ (ΠοινΔικ)

Η κρίση για αναστολή ή όχι του ένδικου μέσου με ή χωρίς χρηματική εγγύηση ανήκει στο Δικαστήριο που συνεδριάζει δημόσια και όχι στον Εισαγγελέα ή στο Συμβούλιο.

Αναρμοδιότητα Συμβουλίου Πλημ/κών για μείωση χρηματικής εγγύησης που ορίσθηκε από το Δικαστήριο για το αναστατικό αποτέλεσμα της έφεσης. Συμβ. Πλημ. Λαρ. 479/04, σ. 192

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ (ΠολΔικ)

Η παρέκταση τοπικής αρμοδιότητας δικαστηρίου για μελλοντικές διαφορές απαιτεί, με

ποινή ακυρότητας, έγγραφο συστατικό τύπο. Μη έγκυρη συμφωνία, αν το καταρτισθέν έγγραφο φέρει την υπογραφή του ενός συμβαλλομένου, η δε επίκληση και προσκομιδή του εγγράφου τουύτου από το μη υπογράψαντα αυτό συμβαλλόμενο δεν αναπληρώνει την ελλείπουσα υπογραφή του. Εφ. Λαρ. 614/04, σ. 90

Στις δίκες εκτέλεσης, η καθ ύλην αρμοδιότητα του Μον. Πρωτ. είναι γενική, ενώ του Ειρηνοδικείου είναι εξαιρετική και περιορισμένη, όταν η εκτέλεση επιχειρείται δυνάμει δικαστικής απόφασης της αρμοδιότητάς του. Αρμοδιότητα Μον. Πρωτοδικείου επί ανακοπής κατά εκτέλεσης επισπευδόμενης με δ/γ/δ πληρωμής του Ειρηνοδίκη. Ειρ. Λαρ. 18/05, σ. 180

Η αμοιβή εκκαθαριστή κληρονομίας ορίζεται από το Μον. Πρωτ. της κατοικίας του κληρονομούμενου. Εφ. Λαρ. 1/05, σ.288

Στην υλική αρμοδιότητα του Μον. Πρωτ. υπάγονται οι διαφορές μεταξύ ιδιοκτητών ορόφων ή διαμερισμάτων από τη σχέση της οριζόντιας ή κάθετης ιδιοκτησίας, ανεξάρτητα αν αφορούν διαιρετές ιδιοκτησίες ή κοινά της οικοδομής, εφ όσον αυτές πραγματικά ανεφύποναν από την ίδια τη σχέση της οροφοκτησίας, αδιάφορα από τη σχέση του ουσιαστικού δικαίου, στην οποία στηρίζονται. Μον. Πρωτ. Λαρ. 146/05, σ. 381, Εφ. Λαρ. 170/05, σ. 489

ΑΡΡΑΒΩΝΑΣ

Ο αρραβώνας, εν αμφιβολίᾳ, είναι ποινικός, προς κάλυψη ζημίας από υπαίτια μη εκτέλεση της σύμβασης, ενώ είναι επιτίμιο μεταμελείας, αν συμφωνήθηκε διασευκτική ευχέρεια των συμβαλλομένων για εκτέλεση της σύμβασης ή υπαναχώρηση, η άσκηση της οποίας, με μόνη δηλώση του δικαιούχου, επάγεται απώλεια του αρραβώνα ή απόδοση του διπλασίου. Ο δανειστής πρέπει με την αγωγή να επικαλεστεί τη σύμβαση, την υπερημερία του οφειλέτη και τη μη εκπλήρωση της παροχής, ενώ ο οφειλέτης πρέπει να αποδείξει εκπλήρωση της παροχής ή ανυπαίτια καθυστέρηση ή αδυναμία εκπλήρωσης. Εφ. Λαρ. 325/04, σ. 60

ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Βλ. Ασφαλιστικές εισφορές, ΙΚΑ, Σύνταξη

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Παραχώρηση σε ιδιοκτήτες ρυμοτομιθέντος οικοπέδου άλλου, που σχηματίσθηκε από εισφορά γης, σε εφαρμογή πολεοδομικής μελέτης. Αποβολή πρών ιδιοκτητών με αίτηση ασφ. μέτρων στο Μον. Πρωτ., με την προϋπόθεση πρόσκλησης των ιδιοκτητών προς απόδοση των ακινήτων προ 15 ημερών και καταβολής αποζημίωσης για το έδαφος (και όχι και για τα επικείμενα). Εφ. Λαρ. 2/05, σ. 107

Η ομόφωνη απόφαση κοινωνών για διοίκησην και χρήση κοινού αγρού και κοινής γεώτρησης δεν μπορεί να τροποποιηθεί με απόφαση της πλειοψηφίας, ή του Δικαστηρίου, εκτός αν υπάρχει μεταβολή πραγμάτων, δικαιολογούσα την αλλαγή. Μον.Πρωτ.Λαρ. 336/05, σ. 158

Νόμιμη αίτηση ασφ. μέτρων όπως, επί άκυρης απόλυτης, ο εργοδότης αποδέχεται προσωρινά τις υπηρεσίες του εργαζόμενου. Μον. Πρωτ. Λαρ. 679/05, σ. 161

Η αίτηση ασφ. μέτρων πρέπει να είναι ορισμένη, διότι είναι υποχρεωτική η προαπόδειξη, η δε συνδρομή του επικείμενου κινδύνου ή της επείγουσας περίπτωσης κρίνεται βάσει των ισχυρισμών της αίτησης, της οποίας η αριστία δεν αίρεται με το σημείωμα. Στην επείγουσα περίπτωση δεν περικλείεται, κατ' αρχήν, ο κίνδυνος διαπληκτισμών και συγκρούσεων. Ειρ. Λαρ. 175/04, σ. 170

Επί προσθολής του δικαιώματος χρήσης κοινοχρήστων πραγμάτων, όπως ο ατμοσφαιρικός αέρας και το περιβάλλον, των οποίων η ανάγκη χρήσης είναι διαρκής, απρόβλεπτη και πολυπρόσωπη, η κατεπείγουσα περίπτωση ή ο επικείμενος κίνδυνος θεωρούνται όπι υφίστανται διαρκώς.

Τοποθέτηση σταθμού βάσης και κεραίας κινητής τηλεφωνίας σε κατοικημένο χώρο. Ασφ. μέτρα προστασίας της προσωπικότητας, λόγω επιβλαβών επιδράσεων, που έχει ή μπορεί να έχει η λειτουργία της κεραίας στην υγεία των περιοίκων. Μον. Πρωτ. Λαρ. 3867/05, σ. 557

Ασφ. μέτρα για διαφορές διακατοχής ακινήτων μεταξύ δημοσίου ή υπδδ ή ΟΤΑ και ιδιωτών στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών, η απόφαση του οποίου υπόκειται σε ανακοπή στον Εισαγγελέα Εφετών εντός 2μηνης προθεσμίας από την κοινοποίηση, στην οποία πρέπει να γίνει και η επίδοση και η οποία δεν αναστέλ-

λεται κατά το διάστημα από 1 έως 31 Αυγούστου, βάσει αναλογικής εφαρμογής των άρθρων 734 παρ. 2, 3 και 147 παρ. 7 ΚΠολΔ. Εισ.Εφ.Λαρ. 8/05, σ. 566

Η έκδοση διοικητικής πράξης, όπως απόφασης πολεοδομίας για κατεδάφιση αυθαίρετου, ανεξαρτήτως των δικαιωμάτων κυριότητος ή νομής επί του ακινήτου, δε συνιστά προσβολή της φυσικής έξουσίασης του ιδιώτη επ' αυτού ή αμφισθίτηση ιδιωτικών δικαιωμάτων και η σχετική διαφορά μεταξύ αυτού και του δημοσίου, ή ΟΤΑ ή υπδδ και ιδιωτών δεν εμπίπτει στη δικαιοδοσία του Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Εισ. Πρωτ.Λαρ. 9/05, σ. 568

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Ρύθμιση ασφ. εισφορών δικηγόρων (Εγκ.), σ. 418

Για υπαγωγή στις ρυθμίσεις του ν. 2676/99 απαιτείται η ύπαρξη, κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του, οφειλόμενων εισφορών, βάσει εφαρμογής των συντελεστών Κανονισμού Ασφαλίσης ΙΚΑ σε ιδιωτικά οικοδομικά έργα. Διοικ. Εφ. Λαρ. 2/05, σ. 588

Επί προσθίκουσας τίτρησης από τον εργοδότη των νόμιμων στοιχείων ασφαλίσης του προσωπικού, τα ελεγκτικά όργανα του ΙΚΑ, όταν ισχυρίζονται εικονικότητα, φέρουν το βάρος της αποδειξης,. Διοικ. Εφ. Λαρ. 39/05, σ. 597
Βλ. και ΙΚΑ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Εικονική δίκλωση από ασφαλισμένο οδηγό για δική του υπαπιότητα. Συμπαιγνία οδηγών για λίψη ασφ. αποζημίωσης. Εφ. Λαρ. 302/04, σ. 240

Σεπτής παραγραφή αξιώσεων αποζημίωσης του ζημιώθεντος τρίτου κατά ασφ. εταιρίας, αρχόμενην από την επόμενη του ατυχήματος, αδιαφόρως χρόνου γνώσης της ζημίας και του υπόχρεου, διότι στην περίπτωση αυτή δεν εφαρμόζεται η δ/ξη του 937 ΑΚ. Προϋποθέσεις επιμήκυνσης της παραγραφής σε 20ετή. Παραγραφή μελλοντικών αξιώσεων. Εφ. Λαρ. 30/05, σ. 301

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

Λύση ασφ. σύμβασης μετά 15 μέρες από τη μεταβολή κυριότητας ή κατοχής του

αυτ/του, εκτός αν στο διάστημα αυτό ο αντι-
συμβαλλόμενος ή νέος κύριος ή κάτοχος ζη-
τίσουν εγγράφως τη συνέξιο της και ο α-
σφαλιστής δεν αποποιεί εγγράφως σε 10
μέρες από τη ληψη της αίτησης.

Ευθύνη ασφαλιστή έναντι ζημιώθεντων τρί-
των, εφόσον δε γνωστοποίησε εγγράφως στην
κατοικία ή διαμονή του ασφαλισμένου ή αντι-
συμβαλλόμενου τη λύση της ασφ. σύμβασης
και δεν παρήλθαν 16 μέρες από τη γνωστο-
ποίηση.

Επί παράλειψης, από δόλο ή βαριά αμέλεια,
του αντισυμβαλλόμενου ή του νέου κυρίου να
ειδοποιήσουν τον ασφαλιστή για τη μεταβολή
υπάρχει υποχρέωσή τους προς αποζημίωση
του ασφαλιστή, για την οποία δεν αρκεί η πα-
ράθαση του ασφ. βάρους, αλλά απαιτείται αι-
τιώδης συνάφεια μεταξύ παράθασης και ζη-
μίας. Στοιχεία αγωγής ασφαλιστή.

Η γνωστοποίηση στον πράκτορα του ασφαλι-
στή για τη μεταβίβαση είναι ισχυρή και δη-
μιουργεί υποχρέωσή του για ενημέρωση του
αντιπροσωπευόμενου ασφαλιστή, κατ' ανάλο-
γη εφαρμογή του 214 ΑΚ. Μον. Πρωτ. Λαρ.
440/04, σ. 145, Εφ. Λαρ. 188/05, σ. 507

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΠΡΑΚΤΟΡΑΣ

Βλ. Ασφαλιστική σύμβαση, Αντιπροσώπευση-
Αντιπρόσωπος (Αστ)

ΑΥΘΑΙΡΕΤΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ

Αυθαίρετη κατασκευή, μη παραβιάζουσα
πολεοδομικές δ/ξεις μπορεί να νομιμοποιηθεί
με έκδοση ή αναθεώρηση οικοδομικής ά-
δειας.

Η απόφαση του διοικ. δικαστηρίου, που ακύ-
ρωσε, ως αναιτιολόγητη, την απόφαση της
Επιτροπής Κρίσεων αυθαιρέτων (η οποία είχε
απορρίψει ένταση του εργολάβου κατά έκθε-
σης αυτοψίας αυθαιρέτου και κατεδαφιστέου
κτίσματος) και ανέπεμψε την υπόθεση στην
Διοίκηση καθιστά εκκρεμή την ένταση στην
Επιτροπή Κρίσεων Αυθαιρέτων. Διοικ. Εφ.
Λαρ. 494/04, σ. 182

Μη άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος αλ-
λοδαπών εργατών για παροχή οικοδομικών ερ-
γασιών σε αυθαίρετη οικοδομή τρίτου, καθ' ό-
σον αγνοούσαν τη μη έκδοση οικοδομικής ά-
δειας. Δ/ξη Εισ. Πρωτ. Λαρ. B04/691/04, σ. 410

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ - ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

Μη συνυπαπίστητα θανόντων επιβατών
που δεν έφεραν ζώνες ασφαλείας, ελλείψει
αιτιώδους συνδέσμου, καθ' όσον λόγω σφο-
δρότητας της σύγκρουσης μετατοπίσθηκε το ε-
μπρόσθιο μέρος του αυτ/του μέχρι τα καθί-
σματά τους και δε θα ασκούσε αποτρεπτική ε-
πιρροή ή πρόσδεση τους με αυτές. Δικαιού-
χοι ψυχικής οδύνης. Εφ. Λαρ. 256/04, σ. 22

Εκτροπή αυτ/του, που βρέθηκε σε ολισθη-
ρό, λόγω διαβροχής του από ύδατα, οδόστρω-
μα και δέχθηκε αιφνίδια στον ανεμοθώρακά
του ριπή ύδατος εκτοξευόμενου από αρδευτι-
κό μηχανισμό, τον οποίο αμελώς ιδιοκτήτης
αγρού εγκατέστησε και έθεσε σε λειτουργία
παραπλεύρως και πλησίον της οδού. Εφ. Λαρ.
327/04, σ. 66

Επί σοβαρού τραυματισμού ανηλικου τέ-
κνου παρουσία των γονέων του, αυτοί δοκιμά-
ζουν ψυχικό σοκ και έντονη στενοχώρια, που
συνιστά σωματική κάκωση και των ιδίων και
δικαιούνται χρηματική ικανοποίηση, λόγω π-
θικής βλάβης.

Αποκλειστική υπαιπιότητα οδηγού που οδη-
γούσε κωρίς προσοχή και δίκως να ρυθμίσει
την ταχύτητα για να μπορεί να ανακόψει ε-
γκαίρως την πορεία του προ αιφνίδιας εμφά-
νισης πεζών, οι οποίοι, λόγω ύπαρξης, παρά-
πλευρα της οδού, εορτάζουσας εκκλησίας, ε-
κινούντο ανάμεσα σε εκατέρωθεν σταθμευμέ-
να οχήματα. Εφ. Λαρ. 668/04, σ. 100

Υπαιπιότητα οδηγού λόγω παραβίασης
προτεραιότητας και εισόδου σε κύρια οδό από
χωματόδρομο, μη επισημασμένο ως διασταύ-
ρωση, στην πορεία κανονικά κινούμενης μο-
τοσικότητας, της οποίας η αυξημένη ταχύτητα
συνδέεται αιτιωδώς μόνο με την έκταση της
ζημίας κατά 20%.

Παράνομη μεταφορά επιβάτη σε έμφορτη κα-
ρότσα φορτηγού και υπεράριθμων επιβατών
στην καμπίνα του.

Μη συνυπαπίστητα θανόντων σε επιβιβάστη-
κε στην καρότσα φορτηγού με εντολή του εργο-
δότη του-οδηγού για μετάθαση στην εργασία.

Περιεχόμενο εξόδων κηδείας, δικαιούχοι των
οποίων είναι οι κατά νόμο βαρυνόμενοι με
αυτά, εφόσον τα κατέβαλαν.

Μη νόμιμη αξιώση διαφυγόντων εισοδημάτων
από άκυρη εργασία αλλοδαπού στην Ελλάδα,

χωρίς νόμιμη άδεια, ή αποζημίωσης μελών της οικογενείας του θανόντος, λόγω στέρησης διατροφής.

Νόμιμη ένσταση ιδιοκτήτη ζημιογόνου αυτ/του περί ποσοτικού περιορισμού ευθύνης μέχρι την αξία του, εφ όσον δεν είναι κάτοχος τούτου. Δηλωση συγγενούς του θανόντος, θεωρημένη για το γνήσιο της υπογραφής, ότι δεν επιθυμεί την ποινική δίωξη του οδηγού, εργοδότη του θύματος, διότι δεν τον θεωρεί υπαίτιο, βάσει πληροφοριών από το οικογενειακό περιβάλλον τούτου. Ερμηνεία δηλώσης ότι ο δηλώσας δεν παραιτήθηκε από το δικαίωμα αποζημίωσης, ούτε προέβη σε άφεση χρέους.

Η ένσταση συνυπολογισμού οφέλους από υπολείμματα καταστραφείσας μοτοσικλέτας, πρέπει, με ποινή αιριστίας, να περιέχει το είδος και την αξία τους.

Αποκατάσταση δαπάνης αμοιβής για αναγκαία σύνταξη πραγματογνωμοσύνης. Μον. Πρωτ. Λαρ. 428/03, σ. 137

Μη νόμιμο το αίτημα για έξοδα μνημοσύνου, διότι δεν περιλαμβάνονται στα έξοδα κηδείας.

Συνυπαιπιότητα θανόντος ανήλικου επιβάτη διότι, ως φίλος του επίσης ανηλίκου οδηγού, γνώριζε ότι ο τελευταίος στερούνταν άδειας οδήγησης και διότι δεν έφερε zώνη ασφαλείας. Μον. Πρωτ. Λαρ. 440/04, σ. 145

Εκτροπή αυτ/του, λόγω αμέλειας του οδηγού του, που έκανε χρήση κινητού τηλεφώνου. Εικονική δηλωση από οδηγό ακολουθούντος οχήματος περί δικής του υπαιπιότητας, λόγω δηθεν πρόσκρουσής του στο προπορευόμενο όχημα. Συμπαιγνία οδηγών για λίψη ασφ. αποζημίωσης. Εφ. Λαρ. 302/04, σ. 240

Πότε υπάρχει ευθύνη του ΓΔΑ για καταβολή αποζημίωσεων, λόγω ατυχημάτων που προκαλούνται από την κυκλοφορία στην Ελλάδα αλλοδαπών αυτ/των.

Μη υπαιπιότητα επί έλλειψης νόμιμης άδειας οδήγησης, εφ όσον δεν τελεί σε αιτιώδη συνάφεια με το ατύχημα.

Μείωση εμπορικής αξίας (υπαξία) βλαβέντος αυτ/του 6%. Εφ. Λαρ. 124/05, σ. 356

Άνευ επιρροής το ότι ο θανών μοτοποδηλάτης δεν έφερε κράνος, καθόσον είχε κακώσεις εκτεταμένες και όχι μόνο στο κεφάλι.

Αποζημίωση για στέρηση διατροφής λόγω θα-

νάτου του συζύγου. Εφόσον το ποσό που δικαιούται η κήρα είναι μικρότερο από τη σύνταξη χηρείας, δε δικαιούται κανένα ποσό διατροφής. Εφ. Λαρ. 125/05, σ. 358

Παράσυρση προπορευόμενου μοτοποδηλάτου από αποκλειστική υπαιπιότητα οδηγού ακολουθούντος οχήματος, που δεν είχε άδεια ικανότητας οδηγού.

Πότε η μεταβολή κυριότητας ή κατοχής του ασφαλισμένου αυτ/του επιφέρει αυτοδίκαιη λύση ασφ. σύμβασης. Εφ. Λαρ. 188/05, σ. 507

Ειδικά ραδιοδίκτυα για επιβατηγά αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης με μετρητή. Προϋποθέσεις χορήγησης άδειας σε ένωση Ραδιοταξί. Διοικ. Εφ. Λαρ. 16/05, σ. 594

ΑΦΕΣΗ ΧΡΕΟΥΣ

Δηλωση συγγενούς θανόντος, θεωρημένη για το γνήσιο της υπογραφής, ότι δεν επιθυμεί την ποινική δίωξη του οδηγού, εργοδότη του θύματος, διότι δεν το θεωρεί υπαίτιο, βάσει πληροφοριών από το οικογενειακό περιβάλλον τούτου. Ερμηνεία ότι ο δηλώσας δεν παραιτήθηκε από το δικαίωμα αποζημίωσης, ούτε προέβη σε άφεση χρέους. Μον. Πρωτ. Λαρ. 428/03, σ. 137

ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ

Βλ. Ένορκες βεβαιώσεις

ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΩΝ

Οι αγωγές εξ οροφοκτησίας δεν εγγράφονται στα βιβλία διεκδικήσεων. Μον. Πρωτ. Λαρ. 146/05, σ. 381

ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ

Βλ. Κοινόχρηστα πράγματα, ΟΤΑ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Το υπόγειο δε μετρά στο συντελεστή δόμησης. Εφ. Λαρ. 170/05, σ. 489

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ

Βλ. Αδικοπραξία, Αποζημίωση, Δίκαιο διεθνές, Ετεροδικία

ΓΕΩΤΡΗΣΗ

Η ομόφωνη απόφαση κοινωνών περί διοίκησης και χρήσης κοινού αγρού και κοινής

γεώτροπης δεν μπορεί να τροποποιηθεί με απόφαση της πλειοψηφίας, ή Δικαστηρίου, εκτός αν υπάρχει μεταβολή πραγμάτων, δικαιολογούσα την αλλαγή. Μον. Πρωτ. Λαρ. 336/05, σ. 158

ΤΟΝΕΙΣ

Επί σοβαρού τραυματισμού ανήλικου τέκνου παρουσία των γονέων, αυτοί δοκιμάζουν ψυχικό σοκ και έντονη στενοχώρια, που συνιστά σωματική κάκωση και των ιδίων και δικαιούνται χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Εφ. Λαρ. 668/04, σ. 100

Υποχρέωση γονέων, αναλόγως των δυνάμεων τους, για διατροφή ενήλικου άγαμου τέκνου. Εφ. Λαρ. 16/05, σ. 458

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Το ΓΔΑ καταβάλει αποζημιώσεις για λ/σμό αλλοδαπών ΓΔΑ, λόγω ατυχημάτων από την κυκλοφορία στην Ελλάδα αλλοδαπών αυτ/των, που έχουν τόπο συνήθους στάθμευσης σε χώρες με τα αντίστοιχα γραφεία των οποίων έχει καταρτίσει συμβάσεις, αδιάφορα με την εθνικότητα του οδηγού του ζημιογόνου αυτ/του. Η ευθύνη του υπάρχει έστω και αν το αλλοδαπό αυτ/το δεν είναι ασφαλισμένο ή εφοδιασμένο με πιστοποιητικό διεθνούς ασφάλισης, αρκεί να προέρχεται από τις χώρες-μέλη της Ε.Ε. καθώς και τις χώρες Αυστρία, Φιλανδία, Νορβηγία, Σουηδία, Ελβετία, Τσεχοσλοβακία και Ουγγαρία.

Συνήθης τόπος στάθμευσης είναι το έδαφος του Κράτους, του οποίου το όχημα φέρει πινακίδα κυκλοφορίας, ή στο οποίο εκδόθηκε πιστοποιητικό ασφάλισης ή διακριτικό σήμα που φέρουν τα αυτ/τα, άλλως θεωρείται το έδαφος της κατοικίας του κατόχου του αυτ/του. Εφ. Λαρ. 124/05, σ. 356

ΔΑΝΕΙΟ

Δ/γή πληρωμής βάσει τραπεζικού δανείου. Μη αναγκαία η αναγραφή του επιτοκίου στην κίνηση του λογ/σμού, αφού βάσει του κεφαλαίου και των εκάστοτε επιτοκίων, μπορεί το ποσό να εξευρεθεί μαθηματικά.

Η επίκληση ακυροτίτων όρων σύμβασης δανείου πρέπει να συνδέεται με ακυρότητα συγκεκριμένου κονδυλίου του λ/σμού, του ο-

ποίου ζητείται η ακύρωση. Η ακυρότητα όρου σύμβασης δεν επιφέρει ακυρότητα όλης της σύμβασης, εκτός αν συνάγεται ότι δε θα είχε επικειμενή καρίση το άκυρο μέρος. Ειρ. Λαρ. 244/04, σ. 173

Η σύμβαση έντοκου δανείου είναι αμφοτεροφαρής σύμβαση, ενώ του άτοκου ετεροφαρής. Κατάρτιση δανείου με εντολή του δανειστή σε Τράπεζα για μεταφορά χρημάτων από λογ/σμό του σε λογ/σμό του δανειολήπτη. Τόπος κατάρτισης σύμβασης δανείου είναι ο τόπος τίρησης από τον δανειολήπτη του τραπεζικού λογ/σμού, στον οποίο μεταφέρθηκε το δάνεισμα.

Επιτρεπτή η συνομολόγηση υποχρεώσεων σε αλλοδαπό νόμισμα επί διεθνών συναλλαγών. Εφ. Λαρ. 680/04, σ. 273

Αγορά αυτ/του με παρακράτηση κυριότητας, αγορασθέντος με δάνειο αγοραστή από Τράπεζα, προς την οποία ο πωλητής εκκώρησε τις αξιώσεις για το τίμημα και το πράγμα (τριμερής σύμβαση).

Επιλεκτικό δικαίωμα δανείστριας και εκδοχέως Τράπεζας κατά αγοραστή για ικανοποίηση αξιώσεων της από καθυστερούμενες δόσεις δανείου και τιμήματος, ή με αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος του αγοραστή, ή με περιέλευση της κυριότητας του πωληθέντος αυτ/του σε αυτίνη, κατόπιν άσκησης εκκωρηθέντος δικαιώματος υπαναχώρωσης. Εφ. Λαρ. 502/04, σ. 448

Ανατοκισμός τόκων υπερημερίας. Θέσπιση ανωτάτου (πολλαπλασίου) ορίου των απαιτήσεων Τραπεζών από τόκους και ανατοκισμό εκ συμβάσεων δανείων.

Η δ/ξη που παρέχει δικαίωμα στις Τράπεζες να μην επιστρέφουν στους οφειλέτες τυχόν επί πλέον καταβληθέντα ποσά στις εξαιρούμενες από το 30 παρ. 8 του ν. 2789/00 συμβάσεις αντίκειται στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο, διότι προσβάλλει το δικαίωμα της ιδιοκτησίας. Εφ. Λαρ. 53/05, σ. 461

Βλ. και Ανατοκισμό, Πώληση, Τόκοι

ΔΑΣΗ

Η κίρυξη αναδάσωσης ιδιωτικών δασών, λόγω πυρκαϊάς, δε φέρει χαρακτήρα αναγκαστικής απαλλοτρίωσης αλλά συνιστά νόμιμο περιορισμό κυριότητος, υπό την έννοια ότι η

αναδασωτέα έκταση δεν μπορεί να διατεθεί για άλλο προορισμό. Επιτρεπτή η αναγκαστική κατάσχεση ιδιωτικού δάσους που καταστράφηκε από πυρκαϊά και κηρύχθηκε αναδασωτέο, αρκεί να μη μεταβληθεί ο προορισμός του ως δάσους.

Η εκ του νόμου απαγόρευση διάθεσης καταστραφέντων ιδιωτικών δασών αφορά μεταβίβαση με οικειοθελή εκποίηση και όχι με αναγκαστική εκτέλεση. Εφ. Λαρ. 341/04, σ. 68

ΔΕΔΙΚΑΣΜΕΝΟ (Ποιν)

Μη δεδικασμένο και μη εκκρεμοδικία επί τέλεσης εγκλήματος κατά συναυτουργία για το συμμέτοχο σε βάρος του οποίου δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη. Συμβ. Πλημ. Λαρ. 150/05, σ. 393

Το αίτημα αντιρρήσεων του καταδικασθέντος να μην εκτελεστεί η καταστάσα αμετάκλητη απόφαση, ως προς το σκέλος της απέλασης του, διότι δεν τυγχάνει αλλοδαπός αλλά Ελληνίας, προσκρούει στο δεδικασμένο του δικάσαντος δικαστηρίου, που αποφάνθηκε για την επιβολή της απέλασης, απορρίπτοντας σχετικό ισχυρισμό του. (Αντιθ.μειοψ.). Τριμ. Πλημ. Λαρ. 2618/05, σ. 404

ΔΕΔΙΚΑΣΜΕΝΟ (ΠολΔικ)

Το δεδικασμένο καλύπτει όχι μόνο το κριθέν δικαίωμα αλλά και την ιστορική και νομική αιτία. Δεδικασμένο και όταν το αντικείμενο της δίκης μεταξύ των ιδίων προσώπων, είναι διαφορετικό από το κριθέν στην προηγηθείσα δίκη, έχει, όμως, ως αναγκαία προϋπόθεση, την ύπαρξη του κριθέντος δικαιώματος.

Θετική και αρνητική λειτουργία του δεδικασμένου, έστω και αν η τελεσίδικη κρίση είναι σφαλερή.

Η τελεσίδικη απόφαση που απέρριψε ανακοπή κατά δ/γής πληρωμής, εκδοθείσας με βάση τημολόγια πώλησης και δέχθηκε κατάρτιση συμβάσεων πώλησης μεταξύ των διαδίκων, ως συμβαλλομένων συνιστά δεδικασμένο για τη νέα δίκη επί αγωγής καταβολής τιμήματος εκ των ιδίων συμβάσεων. Εφ. Λαρ. 399/04, σ. 77, Εφ. Λαρ. 621/04, σ. 93

Άσκηση αγωγής νομίς και ύπαρξη άλλης εκκρεμούς δίκης περί αναγνώρισης ακυρότητας δηλώσεων βούλησης, ως εικονικών. Μη δεδικασμένο διότι το δικαίωμα νομής δε σπο-

ρίζεται στις προσβαλλόμενες δηλώσεις βούλησης. Εφ. Λαρ. 637/04, σ. 95

Το δεδικασμένο δεν περιλαμβάνει τις αιτιολογίες της απόφασης, ούτε όσα κριθηκαν πλεοναστικά, μίτε δικαιώματα ή έννομες σχέσεις, που δεν αποτέλεσαν αναγκαία προϋπόθεση του κριθέντος δικαιώματος, αλλά εξετάστηκαν ως χρήσιμα για υποβοήθηση της δικαστικής κρίσης. Μη δεδικασμένο όταν στη μία δίκη απορρίφθηκε, ως αβάσιμη, αγωγή αποβολής από τη νομίη, ενώ στη μεταγενέστερη εισάγεται διεκδικητική αγωγή, που θεμελιώνεται σε κυριότητα. Εφ. Λαρ. 666/04, σ. 266

Εάν το σφάλμα της απόφασης επιδρά στην έκταση του δεδικασμένου δεν αρκεί η αντικατάσταση της εσφαλμένης αιτιολογίας. Εφ. Λαρ. 404/04, σ. 446, Εφ. Λαρ. 502/04, σ. 448

Μεταρρύθμιση αναγνωριστικών αποφάσεων, αφού και αυτές παράγουν δεδικασμένο. Εφ. Λαρ. 140/05, σ. 480

Η απόφαση του Εισαγγελέα Πρωτοδικών στις διαφορές διακατοχής ακινήτων μεταξύ δημοσίου ή νπδ δη ΟΤΑ και ιδιωτών δεν παράγει οριστικό δεδικασμένο. Εισ. Πρωτ. Λαρ. 9/05, σ. 568

ΔΗΜΟΙ

Βλ. Κοινόχροста πράγματα, ΟΤΑ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ

Περιορισμοί σε βάρος ακίνητης περιουσίας υπέρ ΔΕΗ χάριν του γενικού συμφέροντος εξηλεκτρισμού της χώρας.

Αξίωση ιδιοκτήτη βλαβέντος ακινήτου κατά της ΔΕΗ για αποζημίωση, προσδιοριζόμενη με ανάλογη εφαρμογή των δ/ξεων αναγκαστικής απαλλοτρίωσης και δη αυτών που καθορίζουν τη διαδικασία προσδιορισμού αποζημίωσης και το αρμόδιο δικαστήριο. Μη επιτρεπτή έφεση εναντίον απόφασης καθορισμού αποζημίωσης για ζημία ιδιοκτήτη από έργα ΔΕΗ, της οποίας η ευθύνη είναι αντικειμενική, μη απαιτούμενης επικληπτικής υπαιτιότητας, αλλά μόνον της ζημίας και του ύψους. Εφ. Λαρ. 352/04, σ. 73

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ

Η προερχόμενη από σύμβαση αιτιώδους αναγνώρισης χρέους διένεξη Δήμου και εργολά-

βου, δεν είναι διαφορά από εκτέλεση δημόσιου έργου, αλλά αστική, υπαγόμενη στα πολιτικά δικαστήρια. Μον. Πρωτ. Λαρ. 264/04, σ. 144

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΗ

Επί υπερημερίας εκμισθωτή, ο μισθωτής δεν καθίσταται υπερήμερος, εάν δεν παρακαταθέσει το μίσθωμα, διότι η δημόσια κατάθεση δεν αποτελεί υποχρέωση, αλλά δικαίωμα οφειλέτη προς απόσβεση οφειλής. Εφ. Λαρ. 303/04, σ. 39

Δημόσια κατάθεση προκαταβλοτέων εξόδων δίκης διατροφής επί υπερημερίας ενάγοντος. Εφ. Λαρ. 350/04, σ. 70

ΔΗΜΟΣΙΟ

Αγωγή αποζημίωσης κατά Δημοσίου υπαγόμενη στη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων, παρέχεται επί ευθύνης Δημοσίου από εκτελεστές διοικητικές πράξεις ή παραλείψεις οργάνων του, κατά την ενάσκηση της δημόσιας εξουσίας και από υλικές ενέργειες που τελέσθηκαν σε συνάρτηση με την οργάνωση και λειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας ή εξαιτίας αυτής και δε συνδέονται με τη διαχείριση ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου, ούτε οφείλονται σε προσωπικό πταίσμα οργάνου, ενεργήσαντος εκτός κύκλου υπηρεσιακών καθηκόντων. Εφ. Λαρ. 259/04, σ. 24

Σετίς παραγραφή των κατά Δημοσίου αξιώσεων των υπαλλήλων, πολιτικών ή στρατιωτικών, με σχέση δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, που αφορούν σε αποδοχές, ή αποζημιώσεις, αδιάφορα αν βασίζονται σε παρανομία οργάνων του ή στις περί αδικ. πλουτισμού δ/ξεις. Εφ. Λαρ. 390/04, σ. 75

Ευρωπαϊκή οδηγία ως προς τη διάρκεια των συμβάσεων εργασίας, στην οποία υπάγονται οι ιδιωτικού δικαίου συμβάσεις ορισμένου χρόνου που συνάπτονται με το Δημόσιο, τους ΟΤΑ ή υπδδ. Υπερουνταγματική ισχύς της. Μον. Πρωτ. Λαρ. 679/05, σ. 161, Contra. Μον. Πρωτ. Λαρ. 382/05, σ. 548

Εκτέλεση κατά δημοσίου, ΟΤΑ και υπδδ (Μελ.) σ. 220

Τα κοινόχροста πράγματα, εφόσον δεν ανήκουν σε δήμο ή κοινότητα ή ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ανήκουν στο δημόσιο.

Το απαραγράπτο των δικαιωμάτων του Δημο-

σίου επί κτημάτων δεν εμποδίζει την υπό τρίτου κτήση νομής επί ακινήτου, στο οποίο προηγουμένως το Δημόσιο είχε ασκήσει νομή χωρίς όμως να έχει αποκτήσει κυριότητα. Εφ. Λαρ. 666/04, σ. 266

Στις δίκες που αφορούν απαιτήσεις ή δικαιώματα από οφειλέτης προς το Δημόσιο, απαιτείται, με ποινή απαραδέκτου, επίδοση του δικογράφου στον Υπουργό Οικονομικών και στο αρμόδιο δργανο που εκπροσωπεί το Δημόσιο στη συγκεκριμένη δίκη. Εφ. Λαρ. 50/05, σ. 311

Η δ/ξη του άρθρου 74 του από 11/12.11.1929 πδ, που καθιερώνει το ανεύθυνο για νομικά ελαπτώματα των πωλουμένων κτημάτων Δημοσίου και ΟΤΑ θεωρείται καταργηθείσα από το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, που νιοθεπίθηκε από τη ΓΣ των Ηνωμένων Εθνών και την ΕΣΔΑ, οι σαφείς δ/ξεις των οποίων έχουν άμεση και υπερνομοθετική ισχύ στα συμβαλλόμενα μέρη. Πολ.Πρωτ.Λαρ. 244/05, σ. 537

Δικαιοδοσία Εισαγγελέα Πρωτοδικών στις διαφορές διακατοχής ακινήτων μεταξύ δημοσίου ή υπδδ ή ΟΤΑ και ιδιωτών. Εισ.Εφ.Λαρ. 8/05, σ. 566, Εισ. Πρωτ.Λαρ. 9/05, σ. 568

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Αγωγή αποζημίωσης λόγω παράνομου αποκλεισμού από μειοδοτικό διαγωνισμό κοινοτικού έργου. Εφ. Λαρ. 26/05, σ. 296

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Η διακήρυξη πλειοδοτικού διαγωνισμού για εκμίσθωση ακινήτου υπδδ πρέπει να περιέχει όλα τα νόμιμα στοιχεία, ενώ επί επαναληπτικού διαγωνισμού περιλαμβάνει περιληπτικά μόνον τα αναφερόμενα στο νόμο λιγότερα στοιχεία.

Για την κήρυξη του πλειοδότη έκπτωτου και των καταλογισμού σε βάρος του νόμιμων ποσών απαιτείται υπαιτιότητα και υπερημερία του στη μη εμπρόθεσμη υπογραφή της σύμβασης, εκτός αν οφείλεται σε γεγονός για το οποίο δεν έχει ευθύνη. Εφ. Λαρ. 311/04, σ. 50

Αγωγή αποζημίωσης λόγω αποκλεισμού από μειοδοτικό διαγωνισμό κοινοτικού έργου. Νόμιμος αποκλεισμός, ελλείψει απιώδους συναφειας, καθ όσον υπήρχαν και άλλοι μειοδότες

των οποίων οι προσφορές πληρούσαν τους όρους της δημοπρασίας αλλά κρίθηκαν μη συμφέρουσες, χωρίς να γίνεται από τον προσφεύγοντα συσχετισμός με αυτές, ούτε προσδιορισμός του μεγέθους τους, ώστε να μπορεί να εκπιμπθεί αν η προσφορά του πάντα μικρότερη από όλες τις μειοδοτικές προσφορές και αν θα έπρεπε, με ίσους όρους, να προτιμηθεί αυτός έναντι των λοιπών μειοδοτών, οπότε και μόνο θα ανέκυπτε σήτημα προσβολής απομικών δικαιωμάτων και αποζημίωσής του. Εφ. Λαρ. 26/05, σ. 296

Δημόσιος μειοδοτικός διαγωνισμός από πανεπιστημιακό νοσοκομείο για ανάθεση εργασιών. Αίτηση ακύρωσης απόφασης του ΔΣ αυτού, με την οποία εγκρίθηκε απόρριψη προσφοράς. Εφόσον προσβάλλεται πράξη που προηγείται της κατάρτισης σύμβασης και είναι αποσπαστή απ' αυτήν, η ακύρωση δε συνιστά διαφορά εκ διοικητικών συμβάσεων για τις οπίες αρμόδιο είναι το Διοικ. Εφετείο, αλλά ακυρωτική υπαγόμενη στο ΣτΕ. Διοικ. Εφ. Λαρ. 105/05, σ. 614
Βλ. και Εργασία, Μίσθωση

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Το δικαστήριο διατάζει, και αυτεπάγγελτα, την εκδίκαση της υπόθεσης κατά την προσπίκουσα διαδικασία. Εφ. Λαρ. 352/04, σ. 73

Εκδίκαση αγωγής ως προς τους εναγόμενους συνιδιοκτίτες με την ειδική διαδικασία της οφοφοκτησίας και παραπομπή, ως προς τον εργοδότη, (ως προς τον οποίο κρίθηκε ως διεκδικητική, εκδίκαστεα κατά την τακτική διαδικασία) στο καθ ύλην αρμόδιο δικαστήριο. Εφ. Λαρ. 400/04, σ. 82

Η ανταγωγή διατροφής και επιμέλειας τέκνων ασκείται με αυτοτελές δικόγραφο ή με προτάσεις 5 τουλάχιστον εργάσιμες μέρες πριν τη συζήτηση. Εφ. Λαρ. 68/05, σ. 324

Η απόφαση που παραπέμπει την υπόθεση να δικαστεί κατά την προσπίκουσα διαδικασία δεν είναι οριστική και δεν υπόκειται σε έφεση. Εφ. Λαρ. 117/05, σ. 340

Επιτρεπτό ενδίκων μέσων βάσει της διαδικασίας με την οποία εκδικάστηκε, ή έπρεπε να εκδικαστεί η υπόθεση.

Εάν η υπόθεση δεν υπάγεται στην εισαχθείσα διαδικασία το δικαστήριο αποφαίνεται αυτεπάγγελτα και διατάζει την εκδίκαση κατά την

προσπίκουσα. Αν το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δε δίκασε κατά την προσπίκουσα διαδικασία, το Εφετείο, δεχόμενο την έφεση, εξαφανίζει την εκκαλούμενη αυτεπάγγελτα και προχωρεί στην εκδίκαση κατά την προσπίκουσα, εφ όσον, η αρχή της οικονομίας δεν επιβάλλει παραπομπή σε ιδιαίτερη συζήτηση. Εφ. Λαρ. 170/05, σ. 489

Κατά τη μισθωτική διαδικασία αρκεί οι ενστάσεις να περιέχονται στις κατατιθέμενες στο ακροατήριο προτάσεις, χωρίς ανάγκη καταχώρησής τους στα πρακτικά. Μον. Πρωτ. Λαρ. 336/05, σ. 545

ΔΙΑΔΙΚΟΣ

Ως νικήσας διάδικος θεωρείται και ο εναγόμενος, ως προς τον οποίο η αγωγή παραπέμφθηκε στο υλικά αρμόδιο δικαστήριο. Εφ. Λαρ. 400/04, σ. 82

Επί μη δικαιούχων ή μη υποχρέων διαδίκων, ο εκτός δίκης αληθής δικαιούχος ή υπόχρεως δεν επέχει θέση ενάγοντος ή εναγόμενου και δεν μπορεί να ασκηθεί εκ μέρους ή εναντίον αυτού ανταγωγή. Εφ. Λαρ. 82/05, σ. 129

Προϋπόθεση παραδεκτού προσεπίκλησης δικονομικού εγγυητή, ως και ανακοίνωσης δίκης είναι η ιδιότητα του προσεπικαλούμενου ή του καθού ή ανακοίνωση, ως τρίτου και όχι ως ήδη διαδίκου σε εκκρεμή δίκη. Δε θίγεται όμως η τυχόν με την προσεπίκληση ενωθείσα παρεμπίπτουσα αγωγή αποζημίωσης κατά ήδη διαδίκου. Εφ. Λαρ. 125/05, σ. 358

Ο διάδικος, που υποστηρίζει γεγονός καταλυτικό της έννομης σχέσης έχει το δικονομικό βάρος επίκλησης των ευνοϊκών για αυτόν περιστατικών. Εφ. Λαρ. 126/05, σ. 473
Βλ. και Δίκη-Δικονομία(Πολ)

ΔΙΑΘΗΚΗ

Αυτοδίκαιη ακυρότητα δ/ξεων διαθήκης, που προσβάλλουν τη νόμιμη μοίρα, δυνάμενη να προταθεί μόνον από τους μεριδούχους. Εφ. Λαρ. 381/04, σ. 253

Ακυρότητα διαθήκης, με προσθήκη ανήθικης αίρεσης. Ερμηνεία διαθήκης ότι η διαθήτης, αν εγνώριζε την ακυρότητα της αίρεσης, δε θα ήθελε την αυτή ρύθμιση της περιουσίας της, χωρίς την αίρεση. Εφ. Λαρ. 209/05, σ. 516
Βλ. και Αίρεση, Κληρονομία

ΔΙΑΚΟΠΗ ΔΙΚΗΣ

Κλίση, με το δικόγραφο της έφεσης, των κληρονόμων αποβιώσαντος διαδίκου προς επανάληψη της διακοπείσας δίκης, μετά πάροδο προθεσμίας προς αποποίηση της κληρονομίας. Εφ. Λαρ. 106/05, σ. 332

ΔΙΑΝΟΜΗ

Αναγκαστική ομοδικία στη δίκη διανομής μεταξύ πολλών συγκυρίων.

Διανομή με πώληση διά πλειστηριασμού. Αδυναμία αυτούσιας διανομής διότι με την κατάτυπη θα προκύψουν μη άρτια και οικοδομήσιμα οικόπεδα ή αγροτεμάχια, με μειωμένη αξία και αδυναμία αξιόλογης εκμετάλλευσης. Εφ. Λαρ. 106/05, σ. 332

ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ

Αποζημίωση λόγω ευθύνης εκ των διαπραγματεύσεων. Ως ζημία νοείται μόνον το αρντικό διαφέρον, το οποίο περιλαμβάνει τόσο τη θετική ζημία, όπως χαρτόσημα, συμβολαιογραφικά, αμοιβή δικηγόρου, έξοδα ταξιδίου προς συνάντηση του αντισυμβαλλομένου, όσο και την αποθετική, που υφίσταται ο ζημιώθεις, αποκρύοντας, κατά το στάδιο των διαπραγματεύσεων, ευκαιρία να συνάψει άλλη σύμβαση υπό τους ίδιους ή ευνοϊκότερους όρους, διότι πίστεψε στην κατάρτιση της σύμβασης. Εφ. Λαρ. 169/05, σ. 485

ΔΙΑΤΑΓΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Μη ανάγκη αναγραφής στην αίτηση για έκδοση δίγνης πληρωμής ότι πρόκειται για μεταχρονολογημένη επιταγή, αφού αρκεί η εμφάνισή της στο διάστημα από την πραγματική έκδοση μέχρι τη λήξη της διάμερης προθεσμίας, η οποία έχει ως αφετηρία υπολογισμού την πλασματική ημερομηνία έκδοσης.

Ο δεχόμενος επιταγή εν γνώσει ότι δεν έχει αντίκρυσμα, παρέχει στον εκδότη δικαιώμα να αποκρύσει την αξίωση, προβάλλοντας την ύπαρξη συμφωνίας με τον κομιστή για έλλειψη κεφαλαίων και την κακή πίστη του στην επιδίωξη είσπραξης της πριν την πάροδο ορισμένης προθεσμίας.

Αναγνώριση χρέους και συμφωνία τμηματικής καταβολής του σε δίλες χρονολογίες με έκδοση αντίστοιχων επιταγών. Μη δικαιώμα κο-

μιστή προς εμφάνιση τους πριν τις αναγραφόμενες σε αυτές χρονολογίες έκδοσης. Εφ. Λαρ. 323/04, σ. 57

Η τελεσίδικη απόφαση που απέρριψε ανακοπή κατά δ/γής πληρωμής, εκδοθείσας βάσει τιμολογίων πώλησης και δέχθηκε κατάρτιση συμβάσεων πώλησης μεταξύ των διαδίκων, ως συμβαλλομένων, αυνιστά δεδικασμένο για τη νέα δίκη αγωγής καταβολής τιμήματος εκ των ίδιων συμβάσεων. Εφ. Λαρ. 399/04, σ. 77

Δ/γή πληρωμής εκ τραπεζικού δανείου. Αποδεικτική ισχύς αποσπασμάτων εμπορικών βιβλίων με συμβατική ρήτρα.

Μη αναγκαία η καταχώριση στην κίνηση του δανειακού λ/σμού του ύψους του επιτοκίου του εκάστοτε εναπομένοντος κεφαλαίου. Ειρ. Λαρ. 244/04, σ. 173

Ανατοκισμός τόκων υπερημερίας επί αλληλόχρεου λογ/σμού και μετά το κλείσιμό του, εάν υπάρχει ρητή συμφωνία, ανεξάρτητα από την έκδοση δικ. απόφασης ή εκτελεστού τίτλου, όπως η δ/γή πληρωμής, η οποία, εφ όσον απέκτησε ισχύ δεδικασμένου, ισοδυναμεί με τελεσίδικη απόφαση.

Η μη περιλήψη στη δ/γή πληρωμής δ/ξης για ανατοκισμό τόκων υπερημερίας δεν αποκλείει τη συμβατική οφειλή τέτοιων τόκων. Εφ. Λαρ. 53/05, σ. 461

ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Η μη προκαταβολή των εξόδων στη δίκη διατροφής επάγεται πλασματική ερημοδικία, παρέχεται όμως η δυνατότητα στον ερήμην δικασθέντα με άσκηση έφεσης να τα καταβάλει έως τη συντίποσή της, άλλως επέρχεται ερημοδικία εκκαλούντος.

Υπερημερία ενάγοντος επί άρνησής του προς είσπραξη των προσφερθέντων προκαταβλητέων εξόδων. Δημόσια κατάθεση. Εφ. Λαρ. 350/04, σ. 70

Η υποχρέωση της μπέρας για συνεισφορά στη διατροφή ανηλίκου προτείνεται κατ' έντασην. Εφ. Λαρ. 68/05, σ. 324

Εάν το ποσό που δικαιούται η κήρα για στέρηση διατροφής, λόγω θανάτου του συζύγου της, είναι μικρότερο από τη σύνταξη κηρείας, δε δικαιούται κανένα ποσό διατροφής. Εφ. Λαρ. 125/05, σ. 358

Υποχρέωση γονέων, αναλόγως των δυνά-

μεών τους, για διατροφή του ενήλικου άγαμου τέκνου, αν αδυνατεί να διατραφεί από την περιουσία ή εργασία κατάλληλη για την πλικία και την κατάσταση της υγείας. Ανίκανο θεωρείται το ενήλικο τέκνο που πάσχει από σωματική ή ψυχική ανικανότητα, λόγω της οποίας αδυνατεί να βρει κατάλληλη εργασία.

Υποχρέωση αδελφών προς διατροφή αδελφού, αδυνατούντος να αυτοδιατραφεί λόγω πλικίας, βαριάς ασθένειας ή αναπηρίας.

Ένσταση διακινδύνευσης ιδίας διατροφής. Εφ. Λαρ. 16/05, σ. 458

Η αξίωση διατροφής του πρών συζύγου μετά τη λύση του γάμου απαιτεί αδυναμία διατροφής από τα εισοδήματα, ή την περιουσία και δυνατότητα του άλλου να την παράσχει, χωρίς διακινδύνευσή του, αδιαφόρως υπαιτότητας του διαζυγίου.

Παροχή διατροφής, μέχρι τρία έτη από την έκδοση του διαζυγίου, και όταν ο πρών σύζυγος δε βρίσκει, εξ αντικειμενικών λόγων, σταθερή κατάλληλη εργασία, ή έχει ανάγκη επαγγελματικής εκπαίδευσης, που δεν απέκτησε λόγω γάμου. Κατάλληλη εργασία είναι η προσιδιάζουσα στις ατομικές, πνευματικές, σωματικές ιδιότητες και ικανότητες του δικαιούχου, σε συνδυασμό και με την αγορά εργασίας.

Σταθερή μπορεί να είναι και η εποχιακή εργασία, που έχει κάποια μονιμότητα και όχι προσωρινή και αβέβαιη διάρκεια, εφόσον με το εξ αυτής εισόδημα ικανοποιούνται οι διατροφικές ανάγκες. Εφ. Λαρ. 178/05, σ. 500

ΔΙΑΦΕΡΟΝ ΑΡΝΗΤΙΚΟ

Επί ευθύνης εκ των διαπραγματεύσεων αποκαθίσταται μόνον το αρνητικό διαφέρον, που περιλαμβάνει τόσο τη θετική ζημία, όσο και την αποθετική. Περιεχόμενο αυτών.

Δε θεωρείται ζημία το διαφέρον από τη μη εκπλήρωση της σύμβασης, που προϋποθέτει συναφθείσα σύμβαση. Εφ. Λαρ. 169/05, σ. 485 Βλ. και Αποζημίωση, Διαπραγματεύσεις

ΔΙΑΦΥΓΟΝ ΚΕΡΔΟΣ

Επί ολικής καταστροφής πράγματος ο ζημιώθεις δικαιούται και διαφυγόν κέρδος λόγω στέρησης εκμετάλλευσής του, όχι όμως τόκους επί της αξίας του καταστραφέντος για όσο χρόνο πντεί διαφυγόν κέρδος. Εφ. Λαρ. 91/05, σ. 327

Επί νομικών ελαπτωμάτων πωληθέντος, αποζημίωση αγοραστή για μη εκπλήρωση, η οποία περιλαμβάνει τη θετική ζημία και το διαφυγόν κέρδος. Περιεχόμενο αυτών. Πολ. Πρωτ.Λαρ. 244/05, σ. 537

ΔΙΚΑΙΟ ΔΙΕΘΝΕΣ

Οι αλλοδαπές πολιτείες απολαύουν ετεροδικίας, όταν ενεργούν ως κράτη και όχι στο χώρο του ιδιωτικού δικαίου, zήτημα το οποίο κρίνεται κατά την Lex Fori από τα δικαστήρια της πολιτείας που επιλαμβάνονται της διαφοράς, σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο, το οποίο όμως επηρεάζεται από τις διεθνείς συμβάσεις. Επί αγωγής αποζημίωσης για ζημίες, που προϊλθαν από πράξεις στρατευμάτων Γερμανικής κατοχής στο έδαφος της Ελληνικής Επικράτειας και συνδέονταν με άσκηση πολιτειακής δημόσιας εξουσίας, το Γερμανικό Κράτος απολαύει ετεροδικίας και τα Ελληνικά Δικαστήρια στερούνται διεθνούς δικαιοδοσίας. Εφ. Λαρ. 374/04, σ. 247

Η επιστημονική αβεβαιότητα ως προς την επικινδυνότητα των ακτινοβολιών κινητής τηλεφωνίας δημιουργεί τεκμήριο υπέρ της υγείας και του περιβάλλοντος, βάσει της αρχής “της προφύλαξης” του Διεθνούς Δικαίου, κατά την οποία, κι αν ακόμη δεν είναι βέβαιη η επέλευση επιβλαβών αποτελεσμάτων στους περιοίκους από τοποθέτηση κεραίας κινητής τηλεφωνίας, δικαιολογείται μεγαλύτερη επιφυλακτικότητα και λίγψη μέτρων προφύλαξης για να μην επέλθει το χειρότερο από ενδεχόμενη θετική ακτινοβολία. Μον. Πρωτ. Λαρ. 3867/05, σ. 557

ΔΙΚΑΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ

Οι Οδηγίες της ΕΕ αποτελούν παράγωγο κοινοτικό δίκαιο και δεσμεύουν τα κράτη - μέλη της. Αν οι κανόνες είναι σαφείς και ορισμένοι, δεκτικοί απευθείας εφαρμογής, αλλά δεν ενσωματώθηκαν στο εθνικό δίκαιο, οι ιδιώτες μπορούν να τους επικαλεστούν έναντι του κράτους (κάθετη ισχύς Οδηγίας), άλλως, απαιτείται έκδοση πράξης του εθνικού νομοθέτη που τους καθιστά εσωτερικό δίκαιο (οριζόντια ισχύς), επί μη έκδοσης της οποίας οι πολίτες μπορούν να ζητήσουν αποζημίωση από το κράτος-μέλος.

Ευρωπαϊκή οδηγία ως προς τη διάρκεια των συμβάσεων εργασίας, βάσει της οποίας τα κράτη - μέλη, πρέπει να καθορίζουν αντικειμενικούς λόγους δικαιολογούντες την ορισμένη διάρκεια και στην οποία υπάγονται οι ιδιωτικού δικαίου συμβάσεις ορισμένου χρόνου που συνάπτονται με το Δημόσιο, τους ΟΤΑ ή νπδδ.

Η διάταξη του 5 παρ. 1 εδ. α' του πδ 81/03, καθ ο μέρος αναγνωρίζει ως αντικειμενικούς και λόγους που από τη φύση τους δε δικαιολογούν κατάρτιση σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου, αντίκειται στην Κοινωνική Οδηγία, η οποία ενσωματωθείσα στο εσωτερικό δίκαιο υπερισχύει κάθε άλλης αντίθετης διάταξης.

Συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, που φέρονται, κατ επίφαση, ως συμβάσεις έργου, είναι άκυρες ως προς το χρονικό περιορισμό και συνιστούν ενιαία σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου, η δε απαγόρευση του ν. 2190/94 για σύναψη σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου αντιτίθεται στην Ευρωπαϊκή οδηγία. Μον. Πρωτ. Λαρ. 679/05, σ. 161, Contra: Η Ευρωπαϊκή Οδηγία δεν περιέχει κανόνες σαφείς, δεκτικούς απευθείας προσαρμογής αλλά παρέχει στον εσωτερικό νομοθέτη ευρεία διακριτική ευχέρεια για τα μέτρα μεταφοράς της στο εσωτερικό δίκαιο. Μη υπεροχή της έναντι του Συντάγματος, καθ όσον εισάγει μη ανεκτή έμμεσο, πέραν της προβλεπόμενης, αναθεώρησή του και αποτελεί επέμβαση του κοινωνικού νομοθέτη στη δημόσια διοίκηση από δευτερεύουσα πηγή κοινωνικού δικαίου Μον. Πρωτ. Λαρ. 382/05, σ. 548

Η ευθύνη του ΓΔΑ υπάρχει έστω και αν το ζημιογόνο αλλοδαπό αυτ/το δεν είναι ασφαλισμένο ή είναι εφοδιασμένο με πιστοποιητικό διεθνούς ασφάλισης, αρκεί να προέρχεται από τις κάρες-μέλη της Ε.Ε. καθώς και τις κάρες Αυστρία, Φιλανδία, Νορβηγία, Σουηδία, Ελβετία, Τσεχοσλοβακία και Ουγγαρία, άλλως γεννάται ευθύνη σε βάρος του ΕΚ. Εφ. Λαρ. 124/05, σ. 356

Η δ/ξη του 33 ν. 2971/01, που προβλέπει ξεχωριστή διαδικασία για την ανατροπή του τεκμηρίου ωφέλειας ιδιοκτήτη απαλλοτριούμενου ακινήτου που αποκτά πρόσωπο σε διανοιγόμενη εθνική οδό είναι ανίσχυρη, ως προ-

σκρούσουσα στα άρθρα 17 του Συντάγματος και 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ. Εφ. Λαρ. 143/05, σ. 363

Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα σε κοινωνικό επίπεδο (Μελ), σ. 428

Η απαγόρευση ενδίκων μέσων κατά απόφασης του Εφετείου σε ανακοπές κατά πίνακα κατάταξης, στην εκκαθάριση προβληματικών επιχειρήσεων, δεν αντίκειται στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ. Εφ. Λαρ. 12/05, σ. 454

Θέσπιση ανωτάτου (πολλαπλασίου) ορίου των απαιτήσεων Τραπεζών από τόκους και ανατοκισμό που παρήκμησαν από συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων. Η δ/ξη που παρέχει δικαίωμα στις Τράπεζες να μην επιστρέφουν στους οφειλέτες τυχόν επί πλέον καταβληθέντα ποσά στις εξαιρούμενες από το 30 παρ. 8 του ν. 2789/00 συμβάσεις αντίκειται στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο, διότι προσβάλλει το δικαίωμα της ιδιοκτησίας. Εφ. Λαρ. 53/05, σ. 461

Η δ/ξη του άρθρου 74 του πδ της 11/12 Νοεμβρίου 1929 που καθιερώνει το ανεύθυνο για νομικά ελαπτώματα των πωλουμένων κτημάτων Δημοσίου και ΟΤΑ θεωρείται καταργηθείσα από το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, που υιοθετήθηκε από τη ΓΣ των Ηνωμένων Εθνών και την ΕΣΔΑ, οι σαφείς δ/ξεις των οποίων έχουν υπερνομοθετική ισχύ στα συμβαλλόμενα μέρη. Πολ.Πρωτ.Λαρ. 244/05, σ. 537

Βλ. και Ανατοκισμός, Απαλλοτρίωση, Δημόσιο, Εργασία, Συμβάσεις διεθνείς, Σύνταγμα, Τόκοι

ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

Η αγωγή αποζημίωσης για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του υπάγεται στη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων. Εφ. Λαρ. 259/04, σ. 24

Η προερχόμενη από σύμβαση αιτιώδους αναγνώρισης χρέους διαφορά Δήμου και εργολάβου, δεν είναι διαφορά από εκτέλεση δημόσιου έργου, αλλά αστική, υπαγόμενη στα πολιτικά δικαστήρια. Μον. Πρωτ. Λαρ. 264/04, σ. 144

Εξαίρεση από δικαιοδοσία των Ελληνικών δικαστηρίων των αλλοδαπών που απολαύουν ετεροδικίας. Επί αγωγής αποζημίωσης για zp-

μίες από πράξεις γερμανικών στρατευμάτων κατοχής στο έδαφος της Ελληνικής Επικράτειας το Γερμανικό Κράτος έχει προνόμιο ετεροδικίας και τα Ελληνικά Δικαστήρια στερούνται διεθνούς δικαιοδοσίας. Εφ. Λαρ. 374/04, σ. 247

ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΕΣ

Η σύμβαση έντοκου δανείου είναι αμφοτεροβαρής σύμβαση, ενώ του άτοκου ετεροβαρής. Επιτρεπτή η συνομολόγηση υποχρεώσεων σε άλλοδαπό νόμισμα επί διεθνών συναλλαγών. Εφ. Λαρ. 680/04, σ. 273

Αιτιώδης και αναιτιώδης αναγνώριση χρέους. Δικαιοπρακτική πλάνη. Μον. Πρωτ. Λαρ. 97/04, σ. 374

Η υπαναχώρηση, ως άτυπη μονομερής διαπλαστική δικαιοπραξία, μπορεί να είναι και σιωπηρή, όπως η δικαστική επιδίωξη ανάκτησης του κινητού.

Η αναγγελία της εκκώρωσης, ως μονομερής, έγγραφη ή προφορική, δικαιοπραξία, μπορεί να γίνει και με αγωγή του εκδοχέα για καταθολή της εκκωρηθείσας απαίτησης. Εφ. Λαρ. 502/04, σ. 448

Τόπος κατάρτισης της σύμβασης είναι ο τόπος που επέρχεται η συμφωνία. Εφ. Λαρ. 126/05, σ. 473

Ακυρώνται αντίθετη στα χρηστά ήθη η δικαιοπραξία με την οποία δεσμεύεται υπερβολικά η ελευθερία του προσώπου. Κριτήριο χρηστών ηθών. Ακυρότητα δ/ξης διαθήκης με ανήθικη αίρεση. Εφ. Λαρ. 209/05, σ. 516

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ

Για επιβολή δικαστικών εξόδων σε βάρος του ενάγοντος, παρά τη νίκη του, απαιτείται σωρευτικώς η συνδρομή της μη πρόσκλησης της άσκησης της αγωγής από τη σάση του εναγόμενου. Εφ. Λαρ. 271/04, σ. 239

Μη επιβολή δικαστικών εξόδων σε βάρος ενός εκ των εναγόντων, παρά την ως προς αυτόν απόρριψη της αγωγής, λόγω μη πρόσθετων εξόδων του εναγόμενου. Εφ. Λαρ. 170/05, σ. 489

ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΝΣΗΜΟ

Μη καταθολή δικ. ενσήμου σε αξιώσεις αποζημίωσης και χρηματικής ικανοποίησης λό-

γω ηθικής βλάβης από εργατικό ατύχημα. Εφ. Λαρ. 51/05, σ. 313

Η αγωγή επιδίκασης εταιρικής επιχείρησης έχει διαπλαστικό χαρακτήρα και δεν απαιτεί καταθολή δικ. ενσήμου. Πολ. Πρωτ. Λαρ. 182/04, σ. 369

ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΙ ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ

Πράξεις ή παραλείψεις του δικ. επιμελητηί κατά την άσκηση των υπηρεσιακών καθηκόντων, από δόλο ή βαριά αμέλεια, γεννούν αστική ευθύνη μόνο με τις προϋποθέσεις κακοδικίας, είτε αποδέκτης της συμπεριφοράς του είναι ο ζητήσας τις υπηρεσίες του (επισπεύδων δανειστής), είτε άλλος (καθού η εκτέλεση). Εφ. Λαρ. 62/05, σ. 121

ΔΙΚΗ - ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ (ΔΙΟΙΚ.)

Δικαιοδοσία διοικητικών δικαστηρίων για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις οργάνων του Δημοσίου. Εφ. Λαρ. 259/04, σ. 24

Η απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου, που ακύρωσε, ως αναιτιολόγητη, απόφαση της Επιτροπής κρίσεων αυθαιρέτων (η οποία είχε απορρίψει ένσταση του εργολάβου κατά έκθεσης αυτοψίας αυθαίρετου και κατεδαφιστέου κτίσματος) και ανέπειψε την υπόθεση στη Διοίκηση καθιστά εκκρεμή στην Επιτροπή την ένσταση του εργολάβου, τη βασιμότητα της οποίας η Διοίκηση οφείλει να κρίνει συμμορφούμενη προς την ακυρωτική απόφαση. Πρόσθετη παρέμβαση οικοπεδούχων υπέρ του κύρους της προσβαλλόμενης απόφασης της Επιτροπής.

Τα σχέδια πόλεων ή οι πολεοδομικές μελέτες, καθ ο μέρος καθορίζουν περιοχή ως οικιστική, αποτελούν γενικές ατομικές διοικητικές πράξεις, τα δε συνοδευτικά διαγράμματα ουσιώδες στοιχείο αυτών, των οποίων το κύρος δεν μπορεί να αμφισβητηθεί παρεμπιπόντως, επ' ευκαιρία προσβολής ατομικής πράξης που εκδίθεται κατ' εφαρμογή τους, όπως η οικοδομική άδεια. Διοικ. Εφ. Λαρ. 494/04, σ. 182

Εκτέλεση κατά δημοσίου, ΟΤΑ και υπδδ (Μελ.). σ. 220

Επί λίγης τιμολογίου εικονικού από επιτηδευματία η Φορολογική Αρχή βαρύνεται με απόδειξη της εικονικότητας. Διοικ. Εφ. Λαρ. 4/05, σ. 591

Πλήρης αιτιολόγηση της απόφασης άρνη-

στης της ένωσης Ραδιοταξί για είσοδο νέου μέλους. Δικαίωμα προσφυγής στο Νομάρχη, που αποφασίζει σε δύο μήνες.

Μη επιτρεπτός, επ' ευκαιρία προσβολής νομαρχιακής απόφασης για ένταξη στο ραδιοδίκτυο, ο παρεμπίμπτων έλεγχος χορηγηθεισών αδειών ταξί, που είναι ατομικές διοικητικές πράξεις. Διοικ. Εφ. Λαρ. 16/05, σ. 594

Επί προσήκουσας τίτρους από τον εργοδότη των νόμιμων στοιχείων ασφάλισης του προσωπικού, τα ελεγκτικά όργανα του ΙΚΑ, όταν ισχυρίζονται εικονικότητα, φέρουν το βάρος της απόδειξης.

Κατά τον Κανονισμό Ασφάλισης του ΙΚΑ νόμιμο αποδεικτικό μέσο αποτελεί η εξέταση μαρτύρων από τα όργανά του, όχι όμως οι υπεύθυνες δηλώσεις και οι ένορκες καταθέσεις σε ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφο. Διοικ. Εφ. Λαρ. 39/05, σ. 597

Κατά τον ΚΔΔ τα δικόγραφα προσφυγών των Δ/ντών υποκ/μάτων του ΙΚΑ κατά αποφάσεων ΤΔΕ έπρεπε να υπογράφονται, με ποινή ακυρότητας, από νόμιμους δικαστικούς πληρεξουσίους του. Τροποποίηση με την παρ.3 του άρθρου 20 v. 3144/2003, βάσει της οποίας προβλέπεται υπογραφή δικογράφων του ΙΚΑ στις κοινωνικοασφαλιστικές διαφορές και από μη δικαστικούς πληρεξουσίους. Αντισυνταγματικότητα της δ/ξης, ως προς την αναδρομική ισχύ. Διοικ. Εφ. Λαρ. 41/05, σ. 604

Το αρμόδιο για τη σύνταξη όργανο του ΟΓΑ λαμβάνει υπόψη τις κατά νόμο προσκομιζόμενες βεβαιώσεις, σχετικά με τις προϋποθέσεις θεμελίωσης του δικαιαύματος, δυνάμενο να κρίνει και αντίθετα προς τα βεβαιούμενα σε αυτές με ειδική αιτιολογία. Διοικ. Εφ. Λαρ. 93/05, σ. 609

Αίτηση ακύρωσης απόφασης ΔΣ πανεπιστημιακού νοσοκομείου, που ενέκρινε απόρριψη προσφοράς σε διενεργηθέντα δημόσιο μειοδοτικό διαγωνισμό. Εφόσον προσβάλλεται πράξη που προηγείται της κατάρτισης σύμβασης και είναι αποσπαστή απ' αυτήν, πρόκειται για ακυρωτική διαφορά υπαγόμενη στο ΣτΕ. Διοικ. Εφ. Λαρ. 105/05, σ. 614

ΔΙΚΗ-ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ (ΠοινΔικ)

Επανάληψη ποινικής διαδικασίας, επί καταδίκης για ακάλυπτη επιταγή, εφόσον, μετά

την οριστική καταδίκη του αιτούντος, αποκαλύφθηκαν νέα στοιχεία, άγνωστα στους δικαστές, τα οποία καθιστούν πρόδοηλη την αθωότητά του. Συμβ. Εφ. Λαρ. 49/05, σ. 190

Η κρίση για αναστολή ή όχι του ένδικου μέσου, με ή κωρίς χρηματική εγγύηση, ανήκει στο δημόσια συνεδριάζον Δικαστήριο και όχι στον Εισαγγελέα ή το Συμβούλιο. Αν το Δικαστήριο αρνήθηκε το ανασταλτικό αποτέλεσμα ή εσίγησε, η εκδοθείσα απόφαση διατηρεί το κύρος μέχρι κατάργηση (ή μεταρρύθμιση) από το δευτεροβάθμιο Δικαστήριο.

Αναρμοδιότητα Συμβούλιου σε αίτηση μείωσης χρηματικής εγγύησης, που όρισε το Δικαστήριο για την αναστέλλουσα δύναμη της έφεσης. Συμβ. Πλημ. Λαρ. 479/04, σ. 192

Απόλυτη ακυρότητα πολιτικής αγωγής το πράτων ενώπιον του Εφετείου.

Επί υποβολής έγκλησης από Συνεταιρισμό δια τρίτου πληρεξουσίου προσώπου, απαιτείται επισύναψη πρακτικού του ΔΣ με βεβαίωση γνησιότητας των υπογραφών όλων των μελών του. Τριμ. Πλημ. Λαρ. 332/05, σ. 194

Πότε η για την ίδια πράξη ασκηθείσα προγενέστερη ποινική δίωξη, που προκάλεσε εκκρεμοδικία, δεν καθιστά απαράδεκτη την ασκηθείσα μεταγενεστέρως ποινική δίωξην. Μη δεδικασμένο και εκκρεμοδικία επί τελεσης εγκλήματος κατά συναυτουργία για το συμμέτοχο σε βάρος του οποίου δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη. Συμβ. Πλημ. Λαρ. 150/05, σ. 393

Περιεχόμενο αντιρρήσεων κατά της εκτέλεσης. Τριμ. Πλημ. Λαρ. 2618/05, σ. 404

Τρόπος άσκησης προσφυγής εγκαλούντος κατά απορριπτικής της έγκλησης δ/ξης του Εισαγγελέα Πλημ/κών. Δ/ξη Εισ. Πρωτ. Λαρ. 79/05, σ. 408

Στην έννοια του νομικώς αβασίμου της κατηγορίας πριν την άσκηση ποινικής δίωξης περιλαμβάνονται και οι αποκλείοντες τον καταλογισμό λόγοι. Δ/ξη Εισ. Πρωτ. Λαρ. B04/691/04, σ. 410

Αρχειοθέτηση δικογραφίας επί ασκηθείσας ποινικής δίωξης για αδίκημα υπαγόμενο στην αρμοδιότητα του Μον. Πλημ/κείου. Δ/ξη Εισ. Πρωτ. Λαρ. 2/05, σ. 411

Δε νοείται παραγραφή ποινών επί έκτισης ή απότισης τους. Γνωμ. Εισ. Πρωτ. Λαρ. 67/04, σ. 414

Ο ν. 3346/05 και μερικά προβλήματα (Μελ), σ. 421

Εν μέρει απόρριψη έγκλησης, ως κατ ουσίαν αβάσιμης ή νόμω αστήρικτης, ασκούμενης, κατά τα λοιπά, ποινικής δίωξης. Δ/ξν Εισαγ. Πρωτ. ΕΓ2.05/143/9/05, σ. 579

ΔΙΚΗ - ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ (ΠολΔικ)

Αναβίωση εικρεμοδικίας με άσκηση έφεσης. Παραίτηση από το αγωγικό δικόγραφο και . κατάργηση δίκης και στους δύο βαθμούς. Εφ. Λαρ. 164/04, σ. 7

Αγωγή υπό αίρεση δεν επιτρέπεται, μπορεί όμως ο ενάγων για την περίπτωση που απορριφθεί η πρώτη αγωγική βάση ή αίτηση να τη στηρίζει σε άλλη βάση ή να υποβάλει άλλη αίτηση που στηρίζεται στην ίδια ή άλλη βάση, με το ίδιο ή άλλο δικόγραφο.

Σώρευση αγωγής αδικ. πλουτισμού κατά δικονομική επικουρικότητα. Εφ. Λαρ. 284/04, σ. 30

Πλασματική ερημοδικία επί μη προκαταβολής των εξόδων στη δίκη διατροφής. Δυνατότητα του ερήμην δικασθέντος με άσκηση έφεσης να τα καταβάλει έως τη συζήτηση της. Εφ. Λαρ. 350/04, σ. 70

Έφεση από νικήσαντα διάδικο, εφόσον έχει έννομο συμφέρον. Νικήσας διάδικος θεωρείται και ο εναγόμενος, αν η κατ αυτού αγωγή παραπέμφθηκε στο υλικά αρμόδιο δικαστήριο. Εφ. Λαρ. 400/04, σ. 82

Δεν εξετάζεται ως μάρτυρας ο νόμιμος εκπρόσωπος και διαχειριστής της διάδικης ΕΠΕ, ως έχων άμεσο συμφέρον. Η εξέταση διαδίκου αποτελεί επικουρικό αποδεικτικό μέσο. Εφ. Λαρ. 620/04, σ. 93

Με τη μετατροπή του καταψηφιστικού αιτήματος σε αναγνωριστικό αίρεται η κατά το ουσιαστικό δίκαιο τοκοφορία. Μον. Πρωτ. Λαρ. 440/04, σ. 145

Κατάργηση χαρτόσημου προσκομιδής εγγράφων στο Δικαστήριο. Μη αναγκαία η επικόδιλη στην ειδικού ενσήμου επικύρωσης αντιγράφων από δικηγόρο για προσκομιζόμενα στο δικαστήριο σχετικά. Ειρ. Λαρ. 244/04, σ. 173

Προϋποθέσεις επιβολής δικαστικών εξόδων σε βάρος του ενάγοντος, παρά τη νίκη του. Εφ. Λαρ. 271/04, σ. 239

Διεθνής σύμβαση Χάγης και Ελληνογερμανική σύμβαση ως προς τον τρόπο επίδοσης

δικογράφων σε πρόσωπα που διαμένουν ή έχουν την έδρα στην αλλοδαπή. Πραγματική και όχι πλασματική επίδοση. Εφ. Λαρ. 374/04, σ. 247

Μη δεδικασμένο επί αγωγής αποβολής από τη νομική και διεκδικητικής τοιαύτης. Εφ. Λαρ. 666/04, σ. 266

Νόμιμη προσεπίκληση των κληρονόμων πωλητή για νομικά ελαπτώματα του πωληθέντος. Εφ. Λαρ. 18/05, σ. 292

Το δευτεροβάθμιο Δικαστήριο εφαρμόζει το νόμο που ίσχυε κατά τη δημοσίευση της πρωτόδικης απόφασης. Εφ. Λαρ. 49/05, σ. 309

Λόγοι ανακοπής κατά πίνακα κατάταξης μόνο με κύριο ή πρόσθετο δικόγραφο. Εφ. Λαρ. 56/05, σ. 317

Αναγκαστική ομοδικία στη δίκη διανομής μεταξύ πολλών συγκυρίων. Επανάληψη διακοπείσας δίκης με το εφετήριο. Εφ. Λαρ. 106/05, σ. 332

Ο νόμιμος εκπρόσωπος ΑΕ δεν μπορεί να είναι μάρτυρας του νπ, ούτε ομοδίκου του. Εφ. Λαρ. 111/05, σ. 335

Μη οριστική η απόφαση που παραπέμπει την υπόθεση να δικαστεί κατά την προσίκουσα διαδικασία. Εφ. Λαρ. 117/05, σ. 340

Σώρευση αιτήματος αναγνώρισης της ανάκλησης δωρεάς ως άκυρης με αίτημα διεκδίκησης του δωρηθέντος, καθ όσον επιτρέπεται δικαστική προστασία, αν η γένεση ή άσκηση του δικαιώματος εξαρτάται από την έκδοση της απόφασης. Εφ. Λαρ. 120/05, σ. 350

Προϋπόθεση παραδεκτού της προσεπίκλησης δικονομικού εγγυητή και της ανακοίνωσης δίκης είναι η ιδιότητα του προσεπικαλούμενου ή του καθού της ανακοίνωση, ως τρίτου, και όχι ως ήδη διαδίκου σε εκκρεμή δίκη. Εφ. Λαρ. 125/05, σ. 358

Διαπλαστικός χαρακτήρας της αγωγής επιδίκασης εταιρικής επιχείρησης και της επ αυτής απόφασης. Πολ. Πρωτ. Λαρ. 182/04, σ. 369

Η μη κλήτευση διαδίκου κατά την πραγματογνωμοσύνη δε συνιστά λόγο αναίρεσης, ούτε επιφέρει ακυρότητα, εκτός αν προκλήθηκε ανεπανόρθωτη άλλως βλάβη. Ο λόγος εξαίρεσης του δικηγόρου ως μάρτυρα ισχύει υπέρ του πελάτη και όχι υπέρ του αντιδίκου. Μη άμεσο συμφέρον εξαίρεσης ως μάρτυρος

του τέκνου διαδίκου, έστω και μελλοντικού κληρονόμου του, κι αν στο μέλλον, λόγω θανάτου του διαδίκου, συνεχίσει τη δίκη. Εφ. Λαρ. 63/05, σ. 469

Ο διαδίκος, που επικαλείται γεγονός καταλυτικό έννομης σχέσης έχει το δικονομικό βάρος επικλήπτης των ευνοϊκών γι αυτόν περιστατικών. Εφ. Λαρ. 126/05, σ. 473

Για μεταρρύθμιση απόφασης περί καταβολής μελλοντικών περιοδικών παροχών πρέπει να μεσοδαθήσει ουσιαστική μεταβολή συνθηκών σε χρόνο στον οποίο ο αιτών τη μεταρρύθμιση δεν μπορούσε να την προβάλλει στην αρχική δίκη.

Αν η μεταβολή των συνθηκών επιπλέθε μεταξύ πρώτης και δεύτερης συζήτησης, πρέπει τα πραγματικά περιστατικά να προταθούν οπωσδιπότε στη δεύτερη συζήτηση, σύμφωνα με το 269 § 2 ΚΠολΔ, ενώ αν επιπλέθε μετά την έκδοση της οριστικής πρωτοβάθμιας απόφασης, πρέπει, αν ασκήθηκε έφεση, να προταθούν στο Εφετείο, κατά το 527 ΚΠολΔ.

Μεταρρύθμιση και αναγνωριστικών αποφάσεων. Εφ. Λαρ. 140/05, σ. 480

Απεύθυνση έφεσης επί απλής ομοδικίας. Εφ. Λαρ. 169/05, σ. 485

Επιτρεπτό ενδίκων μέσων βάσει διαδικασίας με την οποία εκδικάστηκε, ί έπρεπε να εκδικαστεί η υπόθεση. Εξουσία πρωτοβάθμιου και δευτεροβάθμιου δικαστηρίου εάν η υπόθεση εισήχθη κατά μη προσήκουσα διαδικασία. Μη επιβολή δικ. εξόδων σε βάρος ενός εκ των εναγόντων, παρά την ως προς αυτόν απόρριψη της αιγαγής, λόγω μη πρόσθετων εξόδων του εναγομένου. Εφ. Λαρ. 170/05, σ. 489

Κατά τη μισθωτική διαδικασία αρκεί οι ενστάσεις να περιέχονται στις κατατιθέμενες στο ακροατήριο προτάσεις, χωρίς ανάγκη καταχώρησής τους στα πρακτικά. Μον. Πρωτ. Λαρ. 336/05, σ. 545

Παρεμπίπτων έλεγχος από τα πολιτικά δικαστήρια του κύρους και της νομιμότητας των πράξεων της διοίκησης, χωρίς δυνατότητα ελέγχου της ουσιαστικής κρίσης. Μον. Πρωτ. Λαρ. 3867/05, σ. 557

Δικαιοδοσία Εισαγγελέα Πρωτοδικών στις διαφορές διακατοχής ακινήτων μεταξύ δημοσίου ή νηπδό ΟΤΑ και ιδιωτών. Φύση εκδιδόμενης απόφασης. Η δίμονη προθεσμία ανα-

κοπίς στον Εισαγγελέα Εφετών δεν αναστέλλεται στο διάστημα από 1 έως 31 Αυγούστου. Εισ. Εφ. Λαρ. 8/05, σ. 566, Εισ. Πρωτ. Λαρ. 9/05, σ. 568

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ

Κατάργηση πάγιου τέλους καρτοσήμου στα αντίγραφα που εκδίδονται από δικηγόρους, η υπό των οποίων επικύρωση χρειάζεται, με ποινή ανισχύρου, επικόλληση ειδικού ενσήμου, πλην των προσκομιζόμενων στο δικαστήριο σχετικών, μη απαιτούμενου πανηγυρικού τύπου. Ειρ. Λαρ. 244/04, σ. 173

Ο δικηγόρος, ως εκκαθαριστής κληρονομίας, δε δικαιούται ιδιαίτερη αμοιβή κατά τον Κώδικα Δικηγόρων, του οποίου οι περί αμοιβής δ/ξεις προϋποθέτουν εντολή από πελάτη και υπεράσπιση υποθέσεων έναντι αντιδίκου, ενώ ο εκκαθαριστής-δικηγόρος, ακόμη και αν διεξάγει αυτοπροσώπως πράξεις, δυνάμενες να γίνουν μόνον από δικηγόρο, δεν υπερασπίζεται δικές του υποθέσεις, αλλά θεωρείται αντιπρόσωπος των κληρονόμων έναντι τρίτων. Εφ. Λαρ. 1/05, σ. 288

Φορολογικές συγκεντρωτικές καταστάσεις επιτηδευματών (Εγγρ.), σ. 417

Ρύθμιση ασφ. εισφορών δικηγόρων (Εγκ.), σ. 418

Δικηγόροι δύμηροι των δικαστών (Άρθρο), σ. 426

Ο λόγος εξαίρεσης δικηγόρου ως μάρτυρα ισχύει υπέρ του πελάτη και όχι υπέρ του αντιδίκου. Εφ. Λαρ. 63/05, σ. 469

Αμοιβές Δικηγόρων σελ. 621

ΔΙΚΟΓΡΑΦΑ

Κατά τον ΚΔΔ, μετά την τροποποίηση με την παράγραφο 3 του άρθρου 20 του ν. 3144/03, τα δικόγραφα των προσφυγών Δ/ντών υποκ/μάτων του ΙΚΑ κατά αποφάσεων ΤΔΕ μπορούν να υπογράφονται και από μη δικαστικούς πληρεξούσιους. Διοικ. Εφ. Λαρ. 41/05, σ. 604

ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ (Ποιν)

Αρχειοθέτηση δικογραφίας επί ασκηθείσας ποινικής δίωξης για αδίκημα υπαγόμενο στην αρμοδιότητα του Μον. Πλημ/κείου. Δ/ξη Εισ. Πρωτ. Λαρ. 2/05, σ. 411

ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΕΓΓΥΗΤΗΣ

Βλ. Έφεσον, Παρέμβαση

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Ο έλεγχος και η βεβαίωση της μεθός των οδηγών με συσκευή γίνεται, με ποινή ακυρότητας, από συνεργείο δύο τουλάχιστον αστυνομικών, εκ των οποίων ο ένας είναι ανακριτικός υπάλληλος. Διοικ. Μον. Πρωτ. Λαρ. 42/04, σ. 188

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Τα σχέδια πόλεων ή οι πολεοδομικές μεδέτες, καθ ο μέρος καθορίζουν μια περιοχή ως οικιστική και ορίζουν τους οικοδομήσιμους, κοινόχροστους και κοινωφελείς κώρους, αποτελούν γενικές ατομικές διοικητικές πράξεις, των οποίων το κύρος δεν μπορεί να αμφισθητεί παρεμπιπόντως, επ' ευκαιρία προσβολής ατομικής πράξης που εκδίδεται κατ' εφαρμογήν τους, όπως η οικοδομική άδεια. Διοικ. Εφ. Λαρ. 494/04, σ. 182

Η έκδοση διοικητικής πράξης, όπως απόφασης πολεοδομίας για κατεδάφιση αυθαιρέτου, ανεξαρτήτως των δικαιωμάτων κυριότητος ή νομής επί ακινήτου, δε συνιστά προσβολή της φυσικής εξουσίασης του ιδιώτη επ' αυτού ή αμφισθητησης ιδιωτικών δικαιωμάτων και δε γεννά διακατοχική διαφορά μεταξύ αυτού και του Δημοσίου. Εισ. Πρωτ.Λαρ. 9/05, σ. 568

Μη επιτρεπός, επ' ευκαιρία προσβολής νομαρχιακής απόφασης για ένταξη σε Ένωση Ραδιοταξί, ο παρεμπίμπων έλεγχος χορηγού θεισών αδειών ταξί, που είναι ατομικές διοικητικές πράξεις. Διοικ. Εφ. Λαρ. 16/05, σ. 594

Εφόσον προσβάλλεται πράξη που προηγείται της κατάρτισης σύμβασης και είναι αποσπαστή απ' αυτήν, πρόκειται όχι για διαφορά δημόσιων έργων, αλλά για ακυρωτική υπαγόμενη στο ΣτΕ. Διοικ. Εφ. Λαρ. 105/05, σ. 614

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Βλ. Δημόσια έργα, Δίκη - Δικονομία (Διοικ.), ΟΤΑ, Συμβάσεις διοικητικές

ΔΡΟΜΟΙ

Βλ. Δουλείες, Κοινόχροστα πράγματα, Κυριότητα, ΟΤΑ

ΔΥΣΦΗΜΗΣΗ

Απόρριψη, ως αβάσιμης, έγκλησης κατά εκπροσώπων Τράπεζας για συκοφαντική δυσφήμηση, φερόμενη ως τελεσθέσια με έκδοση δ/γνς πληρωμής σε βάρος εγκαλούσας, ως οφειλέτριας. Η δικ. επιδίωξη είσπραξης απαίτησης δε συνιστά, κατ αρχήν, δυσφήμηση των οφειλετών. Δ/ξη Εισ. Πρωτ. Λαρ. ΕΓ2.03/222/1/05, σ. 199

Επί δυσφήμησης ΑΕ προστατευόμενο ένομο αγαθό είναι η οικονομική και επιχειρηματική οντότητα του υπ της ΑΕ και η εμπιστούσυνη του κοινού προς αυτήν.

Η κατάθεση αγωγής συνιστά προάσπιση δικαιολογημένων συμφερόντων, εφ' όσον μάλιστα δε διαλαμβάνονται ονειδιστικές ή καταφροντικές εκφράσεις, υπερβαίνοντες το αναγκαίο μέτρο. Δ/ξη Εισ. Πρωτ. Λαρ. 2/05, σ. 411

Η υποβολή έγκλησης ή η άσκηση ενδίκων ύποθημάτων συνιστούν στοιχειώδην και βασική διαφύλαξη έννομων συμφερόντων κατά τον επιβαλλόμενο και αναγκαίο τρόπο και δεν αποτελούν συκοφαντική δυσφήμηση, έστω κι αν το αντικείμενο του ισχυρισμού είναι ψευδές, πλην όμως ο υπαίτιος αγνοούσε την αληθεία. Δ/ξη Εισαγ. Πρωτ. ΕΓ2.05/143/9/05, σ. 579

ΔΩΡΕΑ

Στη δωρεά αιτία θανάτου που τελεί υπό την αναβλητική αίρεση της προαποβίωσης του δωρητή ή της συναποθίσης των συμβαλλόμενων, με την πλήρωσή της ο δωρεοδόχος αποκτά αμέσως και αυτοδικαίως το δωροθέν.

Η ανάκληση δωρεάς λόγω υπαίτιας μη εκτελέσης του τρόπου μπορεί να γίνει και από τους κληρονόμους του δωρητή, έχει δε ενοχική ενέργεια προς αναμεταβίβαση του δωροθέντος, λόγω αδικ. πλούτισμού.

Μη ανάκληση δωρεάς γενόμενης από λόγους ευπρέπειας ή ιδιαίτερο ηθικό καθήκον. Τέτοια δωρεά είναι όχι η ανταποκρινόμενη στο κοινό ηθικό καθήκον προς συνανθρώπους, αλλά η δικαιολογύμενη από ιδιαίτερη στοργή και ενδιαφέρον δωρητή για αποκατάσταση δωρεοδόχου ή οφειλόμενη στις ιδιαίτερες σχέσεις τους, ασχέτως προς τα ελατήρια.

Η δωρεά ως έκφραση ευγνωμοσύνης για παρεχόμενη διατροφή και περίθαλψη από μη υπόχρεο πρόσωπο, ή ως ανταμοιβή των χωρίς αμοιβή υπηρεσιών δωρεοδόχου προς το δωρητή, μπορεί να δικαιολογήσει ιδιαίτερο ηθι-

κό καθήκον. Εφ. Λαρ. 120/05, σ. 350

ΔΩΣΙΔΙΚΙΑ

Επί σύναψης δανείου με εντολή του δανειστή σε Τράπεζα για μεταφορά χρημάτων από λογ/σμό του σε λογ/σμό του δανειολίπτη, τόπος κατάρτισης του δανείου είναι ο τόπος τίμησης από το δανειολίπτη του τραπεζικού λογ/σμού, στον οποίο μεταφέρθηκε το δάνεισμα. Εφ. Λαρ. 680/04, σ. 273

ΕΓΓΡΑΦΑ

Ο έγγραφος τύπος, με ποινή ακυρότητας, αποτελεί συστατικό στοιχείο του κύρους της συμφωνίας παρέκτασης τοπικής αρμοδιότητας δικαστηρίου για μελλοντικές διαφορές. Μη έγκυρη συμφωνία παρέκτασης αν το έγγραφο φέρει υπογραφή ενός συμβαλλομένου, η δε επίκλησή του από τον μη υπογράφαντα αυτό δεν αναπληρώνει την ελλείπουσα υπογραφή και δεν καθιστά έγκυρη τη συμφωνία παρέκτασης αρμοδιότητας, καθ όσον το 447 ΚΠολΔ έχει εφαρμογή επί αποδεικτικών και όχι συστατικών εγγράφων. Εφ. Λαρ. 614/04, σ. 90

Λύση εμπορικής μίσθωσης με έγγραφη αντισυμφωνία βέβαιης ημεροχρονολογίας, μετά την κατάρτιση της μίσθωσης. Εφ. Λαρ. 669/04, σ. 105, Εφ. Λαρ. 281/05, σ. 527

Στις εργατικές διαφορές λαμβάνονται υπόψη και αποδεικτικά μέσα μη πληρούντα τους όρους του νόμου, όπως έγγραφα άκυρα ή ιδιωτικά ανυπόγραφα, που πρέπει να είναι γνήσια, αναγνώσιμα και δίκως τεμαχισμό, διάτροποι ή διαγραφή. Δε λαμβάνονται υπόψη πλαστά ή μη γνήσια έγγραφα. Το ανυπόγραφο ιδιωτικό έγγραφο με απλές ιδιόγραφες σημειώσεις δεν έχει, κατ' αρχήν, αποδεικτική ισχύ υπέρ του εκδότη του, αλλά είναι υποστατό ως έγγραφο και αποτελεί αποδεικτικό μέσο μη πληρούντας τους όρους του νόμου. Ειρ. Λαρ. 11/05, σ. 177

Η αιτιώδης αναγνώριση χρέους δεν υποβάλλεται σε συστατικό τύπο, εκτός αν προκύπτει ότι οι συμβαλλόμενοι απέβλεψαν όχι στην επιβεβαίωση υπάρχουσας ήδη ενοχής, αλλά στην ίδρυση νέας, απαλλαγμένης από τυχόν ελαττώματα της αιτίας, οπότε απαιτείται έγγραφος τύπος. Μον. Πρωτ. Λαρ. 97/04, σ. 374

Έγγραφα συνταγμένα κατά τους νόμιμους τύπους από δημόσιο υπάλληλο, όπως ο Συμ/φος, αποτελούν πλήρη απόδειξη για όλους, τόσον ως προς το ότι έγιναν ενώπιον του συντάκτη τους ή από αυτόν, δύον και ως προς όσα βεβαιώνονται σε αυτά. Στην πρώτη περίπτωση δεν επιτρέπεται ανταπόδειξη, εκτός εάν το έγγραφο προσβληθεί ως πλαστό, ενώ στη δεύτερη χωρεί. Εφ. Λαρ. 259/05, σ. 521

ΕΓΓΥΗΣΗ (Αστ)

Η εγγύηση στη μισθωτική σύμβαση συντάσσεται εγγυοδοσία. Εφ. Λαρ. 281/05, σ. 527

ΕΓΓΥΗΣΗ (Ποιν)

Η κρίση για αναστολή ή όχι του ένδικου μέσου, με ή κωρίς χρηματική εγγύηση, ανήκει στο δημόσια συνεδριάζον Δικαστήριο και όχι στον Εισαγγελέα ή το Δικαστικό Συμβούλιο. Αναρμοδιότητα Συμβουλίου Πλημ/κών για μείωση χρηματικής εγγύησης που ορίσθηκε από το Δικαστήριο για το αναστατικό αποτέλεσμα της έφεσης. Συμβ. Πλημ. Λαρ. 479/04, σ. 192

ΕΓΓΥΟΔΟΣΙΑ

Η εγγύηση στη μισθωτική σύμβαση συντάσσεται εγγυοδοσία, προς εξασφάλιση απαιτήσεων του εκμισθωτή και δε ρυθμίζεται ειδικά στο νόμο, αλλά διέπεται από τη συμφωνία, την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη. Εφ. Λαρ. 281/05, σ. 527

ΕΓΚΛΗΜΑ

Εννοιολογική διαφοροποίηση της σύστασης και συμμορίας από την από κοινού τέλεση εγκλήματος. Διαχρονικό Δίκαιο. Επιεικέστερος νόμος. Έννοια κατ'επάγγελμα και κατά συνίθεια τέλεσης του εγκλήματος. Συμβ. Πλημ. Λαρ. 150/05, σ. 393

Έννοια του εγκλήματος. Συνείδηση του άδικου χαρακτήρα της πράξης. Άρση του καταλογισμού. Δ/ξη Εισ. Πρωτ. Λαρ. B04/691/04, σ. 410

ΕΓΚΛΗΣΗ

Επί υποβολής έγκλησης από Συνεταιρισμό δια τρίτου πληρεξουσίου προσώπου, απαιτείται επισύναψη πρακτικού ΔΣ με το περιεχόμενο της απόφασής του και την ανάθεση της ε-

ντολής εκτέλεσης αυτής στον τρίτο, φέροντος θεβαίωση γνησιότητας των υπογραφών όλων των μελών του Δ.Σ. του συνεταιρισμού, ως εντολέα. Τριμ. Πλημ. Λαρ. 332/05, σ. 194

Απόρριψη, ως αβάσιμης, έγκλησης κατά εκπροσώπων Τράπεζας για απάτη επί δικαστηρίω και συκοφαντική δυσφήμηση, που τελέσθηκαν με έκδοση δ/γής πληρωμής σε βάρος της εγκαλούσας, ως οφειλέτριας. Δ/ξη Εισαγ. Πρωτ. Λαρ. ΕΓ2.03/222/1/05, σ. 199

Η προσφυγή του εγκαλούντος κατά απορριπτικής της έγκλησης δ/ξης του Εισαγγελέα Πρωτ/κών, θεωρείται οιονεί ένδικο μέσο και ασκείται μόνον με έκθεση στο Γραμματέα της Εισαγγελίας Πρωτ/κών ή του Πταισματοδικείου της κατοικίας ή διαμονής του προσφεύγοντος, περιέχουσα σαφείς και ορισμένους λόγους και υπογραφόμενη από τον προσφεύγοντα και τον Γραμματέα. Η κατ' άλλον τρόπο άσκηση και δη με κατάθεση αυτοτελούς δικογράφου, έστω και αν συντάχθηκε έκθεση για την κατάθεση, η τούτο υπογράφεται από τον προσφεύγοντα και τον πληρεξούσιο δικηγόρο του, κηρύσσεται απαράδεκτη ως ανυπόστατη διαδικαστική πράξη. Δ/ξη Εισ. Εφ. Λαρ. 79/05, σ. 408

Δικαιούχος έγκλησης για ακάλυπτη επιταγή είναι και ο εξ αναγωγής νόμιμος κομιστής της. Συμβ. Πλημ. Λαρ. 29/05, σ. 572

Εν μέρει απόρριψη έγκλησης, ως κατ ουσίαν αβάσιμης ή νόμω αστρίκης, ασκούμενης, κατά τα λοιπά, ποινικής διώχνης. Δ/ξη Εισαγ. Πρωτ. ΕΓ2.05/143/9/05, σ. 579

Διαφορά μηνύστηκε από έγκληση. Ως έγκληση νοείται η καταγγελία αξιόποιντης πράξης από τον παθόντα, ανεξαρτήτως αν η δίωξη χωρεί και αυτεπάγγελτα. Η υποβληθείσα αναφορά έχει χαρακτήρα έγκλησης, εφ όσον ο αναφέρων εμφανίζεται ο ίδιος ως παθών από το φερόμενο ως τελεσθέν έγκλημα της παράθασης καθήκοντος από υπαλλήλους. Δ/ξη Εισαγ. Πρωτ. ΕΓ2.04/309/2/05, σ. 581

ΕΙΚΟΝΙΚΟΤΗΤΑ

Αν η εικονικότητα τιμολογίου συνίσταται στο ότι η συναλλαγή έγινε όχι με το πρόσωπο που εμφανίζεται ως εκδότης του, η εικονικότητα θεωρείται αποδεδειγμένη αν το πρόσωπο αυτό είναι ανύπαρκτο ή δεν έχει δηλώσει έναρξη επιτηδεύματος, ούτε έχει προβεί σε θε-

ώρηση φορολογικών στοιχείων και στοιχειοθετείται, κατ' αρχήν, παράβαση για τον λίππι τέτοιου τιμολογίου, εκτός αν αποδείξει καλή πίστη κατά το χρόνο της συναλλαγής. Διοικ. Εφ. Λαρ. 4/05, σ. 591

ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ

Η απόφαση του Εισαγγελέα Πρωτοδικών στις διαφορές διακατοχής ακινήτων μεταξύ δημοσίου ή νηπδή ή ΟΤΑ και ιδιωτών αποτελεί αστυνομικό μέτρο και όχι κατά κυριολεξία δικαστική απόφαση και δεν επιβάλλει στον πτώμενο διάδικο δικαστικά έξοδα.

Ανακοπή στον Εισαγγελέα Εφετών κατά απόφασης του Εισαγγελέα Πρωτοδικών εντός 2μηνης προθεσμίας από την κοινοποίηση, μέσα στην οποία πρέπει να γίνει και η επίδοση και η οποία δεν αναστέλλεται στο διάστημα από 1 έως 31 Αυγούστου. Εισ.Εφ.Λαρ. 8/05, σ. 566

Η απόφαση του Εισαγγελέα δεν παράγει οριστικό δεδικασμένο, ούτε κηρύσσεται προσωρινά εκτελεστή. Η έκδοση διοικητικής πράξης, όπως απόφασης πολεοδομίας για κατεδάφιση αυθαιρέτου, ανεξαρτήτως δικαιωμάτων κυριότητος ή νομής επί ακινήτου, δε συνιστά προσβολή της φυσικής εξουσίασης του ιδιώτη επ' αυτού ή αμφισβήτηση ιδιωτικών δικαιωμάτων και η σχετική διαφορά μεταξύ αυτού και του Δημοσίου ή ΟΤΑ δεν εμπίπτει στη δικαιοδοσία του Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Εισ. Πρωτ.Λαρ. 9/05, σ. 568

ΕΙΣΦΟΡΑ ΓΗΣ

Παραχώρηση σε ιδιοκτίτες ρυμοτομηθέντος οικοπέδου άλλου, που σχηματίσθηκε από εισφορά γης, σε εφαρμογή πολεοδομικής μελέτης. Συνταγματική η αφαίρεση των υποχρεωτικών εισφερομένων τιμημάτων γης και πριν την καταβολή στο δικαιούχο της οφειλομένης αποζημίωσης για τα αναγκαίως συνεχόμενα συστατικά και οικοδομήματα. Εφ. Λαρ. 2/05, σ. 107

ΕΚΒΙΑΣΗ

Μη στοιχειοθέτηση εκβίασης, όταν η απειλή συνιστά δυσοίων προειδοποίηση ότι θα επιδιωχθεί η ικανοποίηση οικονομικής αξίωσης με νόμιμα μέσα, ούτε όταν το όφελος είναι αντικείμενο νόμιμης και βέβαια απαιτήσιας αξίωσης.

Επί άρνησης εκπλήρωσης συμβατικής υποχρέωσης του εγκαλουμένου αν προηγουμένως δεν ικανοποιθεί προγενέστερη αξίωσή του κατά του εγκαλούντος, δε στοιχειοθετείται εκβίαση, διότι αυτός ασκεί νόμιμα δικαίωμα επίσχεσης. Δ/ξη Εισ. Πρωτ.ΕΓ2-04/317/05, σ. 584

ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ - ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΤΗΣ

Η επιδίκαση επιχείρησης κατά το στάδιο της εκκαθάρισης της ομόρρυθμης εμπορικής εταιρίας (Μελ.), σ. 213

Ειδική εκκαθάριση προβληματικών επιχειρήσεων, έστω κι αν τελούν ήδη υπό εκκαθάριση, εφόσον δεν έχουν εκπλειστηριαστεί παραγωγικά περιουσιακά στοιχεία. Αποτελεί είδος συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, η δε διαδικασία αποτελεί δημόσιο αναγκαστικό πλειστηριασμό και οι πράξεις της προδικασίας και κύριας διαδικασίας προσβάλλονται από το φορέα της επιχείρησης με ανακοπή, στις προθεσμίες των δ/ξεων περί εκτέλεσης του ΚΠολΔ.

Η πράξη εξόφλησης του τιμήματος πλειοδοτικού πλειστηριασμού, ή της πράξης πιστοποίησης εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του πλειοδότη ισοδυναμούν με περιληψη κατακρωτικής έκθεσης.

Μη νόμιμος λόγος ανακοπής περί ακυρότητας μεταβιβαστικής πράξης και πράξης πιστοποίησης, συνιστάμενος στο ότι, λόγω έλλειψης κυριότητας της υπό εκκαθάριση εταιρίας στο μεγαλύτερο μέρος του μηχανολογικού εξοπλισμού, που ανήκει στην κυριότητα τρίτου-εκμισθωτή και περιλήφθηκε μη νόμιμα από τον εκκαθαριστή στο ενεργητικό της, υπήρξε απομάκρυνση υπερθεματιστών και ανεπαρκές πλειστηριασμα, εφόσον δεν αναφέρει συγκεκριμένους απομακρυνθέντες υποψήφιους πλειοδότες.

Μη νόμιμος λόγος ανακοπής περί ακυρότητας μεταβιβασης, λόγω σύμπτωσης στο ίδιο πρόσωπο των ιδιοτήτων της εκκαθαρίστριας Τράπεζας και της πιστώτριας με απάτηση άνω του 51% των πιστώσεων, που υπήγαγε την εταιρία σε ειδική εκκαθάριση. Εφ. Λαρ. 731/04, σ. 281

Η αμοιβή εκκαθαριστή κληρονομίας ορίζεται από το Μον. Πρωτ. της κατοικίας του κληρονομουμένου, με βάση το σύνολο, χρόνο και σοβαρότητα των διενεργηθεισών πράξε-

ων, χωρίς υποχρέωση αποτίμησης αυτών 1-διαιτέρως. Προσωρινή αμοιβή. Η προκαταβολική επιδίκαση μέρους της αμοιβής εκκαθαριστή δεν έχει την έννοια πρόωρης παροχής εκείνου του ποσού από το οποίο προβλέπεται, ενόψει της διαγραφόμενης πορείας της εκκαθάρισης, ότι δε θα υπολείπεται η οριστικώς καθορισθησόμενη αμοιβή.

Αμοιβή δικηγόρου, ως εκκαθαριστή κληρονομίας. Εφ. Λαρ. 1/05, σ. 288

Επιδίκαση επιχείρησης λυθείσας και υπό εκκαθάριση προσωπικής εταιρίας. Πολ. Πρωτ. Λαρ. 182/04, σ. 369

Ειδική διαδικασία εκκαθάρισης προβληματικών επιχειρήσεων, κατά την οποία το προϊόν της εκποίησης του ενεργητικού διανέμεται στους αναγγελλόμενους δανειστές με πίνακα κατάταξης, συντασσόμενο από τον εκκαθαριστή. Τηρητέα διαδικασία εκδίκασης ανακοπών κατά πίνακα κατάταξης και αποκλειστική καθ' ύλην αρμοδιότητα του Εφετείου της έδρας του εκκαθαριστή, του οποίου απόφαση δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο, χωρίς η απαγόρευση αυτή να προσκρούει στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ. Εφ. Λαρ. 12/05, σ. 454

ΕΚΚΡΕΜΟΔΙΚΙΑ (Ποιν)

Η για την ίδια πράξη ασκηθείσα προγενέστερη ποινική δίωξη, που προκάλεσε εκκρεμοδικία, δεν καθιστά απαράδεκτη την ασκηθείσα μεταγενεστέρως ποινική δίωξη, όταν η βάσει της τελευταίας σχηματισθείσα δικογραφία, που εκκρεμεί στο Συμβούλιο Πλημ/κών δια της υποβολής εισαγγελικής πρότασης, προγείται διαδικαστικής της σχηματισθείσας επί της προγενεστέρως ασκηθείσας ποινικής δίωξης, που βρίσκεται στο στάδιο της προδικασίας.

Μη δεδικασμένο και εκκρεμοδικία επί τελεσης εγκλήματος κατά συναυτουργία για το συμμέτοχο σε βάρος του οποίου δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη και δεν καταδικάσθηκε. Συμβ. Πλημ. Λαρ.150/05, σ. 393

ΕΚΚΡΕΜΟΔΙΚΙΑ(ΠολΔικ)

Με την άσκηση έφεσης αναβιώνει η εκκρεμοδικία και ο ενάγων μπορεί έκτοτε να παραιτηθεί από το αγωγικό δικόγραφο. Εφ. Λαρ. 164/04, σ. 7

ΕΚΟΥΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

Αίτηση στο Μον. Πρωτ. της περιφέρειας του Κηφησιατολογικού Γραφείου, κατά τη διαδικασία εκούσιας δικαιοδοσίας, για διόρθωση του καταχωρηθέντος εμβαδού του ακινήτου και αναγραφή των επί του ακινήτου κτίσματων και των τίτλων κτίσης. Μον. Πρωτ. Λαρ. 152/05, σ. 388

ΕΚΤΕΛΕΣΗ(Διοικ.)

Εκτέλεσην κατά δημοσίου, ΟΤΑ και υπόδη (Μελ.) σ. 220

ΕΚΤΕΛΕΣΗ (Ποιν.)

Δεν υπάγονται στις αντιρρήσεις κατά της εκτέλεσης η εσφαλμένη εκτίμηση αποδείξεων, οι αιτιάσεις κατά του του νομίμου ή όχι επιβολής της ποινής, του τρόπου καθορισμού συνοδικής ποινής, του υπολογισμού της προσωρινής κράτησης και ο έλεγχος της νομιμότητος της εκτελούμενης απόφασης.

Το αίτημα αντιρρήσεων του καταδικασθέντος να μην εκτελεστεί η καταστάσα αμετάκλητη απόφαση, ως προς το σκέλος της απέλασής του, για το λόγο ότι δεν τυχάνει αλλοδαπός αλλά Ελληνας, προσκρούει στο δεδικασμένο του δικάσαντος δικαστηρίου, που αποφάνθηκε για την επιβολή της απέλασης, (Αντιθ.μειοφ.). Τριμ. Πλημ. Λαρ. 2618/05, σ. 404

ΕΚΤΕΛΕΣΗ (ΠολΔικ.)

Για το έγκυρο εκτέλεσης βάσει συμβολαιογραφικού εγγράφου χρειάζεται απαίτηση βέβαιη και εκκαθαρισμένη. Όταν η πλήρωση της αναβλητικής αίρεσης ή της προθεσμίας, από την οποία εξαρτάται η απαίτηση, δεν προκύπτει από το συμβολαιογραφικό τίτλο ή ημερολογιακά, ο επισπεύδων πρέπει, με ποινή ακυρότητας, ασχέτως βλάβης του οφειλέτη, να συγκονυοποιήσει αντίγραφο δημόσιου ή ιδιωτικού εγγράφου, αποδεικνύοντος την πλήρωση. Ομοίως αποδεικνύεται, σε αμφοτεροθαρή σύμβαση, η εκπλήρωση της αντιπαροχής του δανειστή και η υπερημερία του οφειλέτη ως προς την αποδοχή της. Η κρίση ως προς το αν μικρές, κατά ποσό και ποιόν, παρεκκλίσεις από τη συμβατική παροχή ή αντιπαροχή δε συνιστούν κακή εκπλήρωση, γίνεται και με το 288

ΑΚ. Εφ. Λαρ. 325/04, σ. 60

Μη απαγόρευση αναγκαστικής κατάσχεσης ιδιωτικού δάσους, που καταστράφηκε από πυρκαϊά και κηρύχθηκε αναδισωτέο, αρκεί να μη μεταβληθεί ο προορισμός του ως δάσους.

Η εκ του νόμου απαγόρευση διάθεσης καταστραφέντων ιδιωτικών δασών αφορά μεταβίβαση με οικειοθελή εκποίηση και όχι με αναγκαστική εκτέλεση, διότι άλλως θα προέκυπτε ειδικό ακατάσχετο, μη προβλεπόμενο από το νόμο. Εφ. Λαρ. 341/04, σ. 68

Σχέση δικ. επιμελοπτή, ως οργάνου εκτέλεσης, με τον επισπεύδοντα και τους τρίτους. Πράξεις ή παραλείψεις του δικ. επιμελοπτή, από δόσο ή βαριά αμέλεια, κατά την άσκηση των υπηρεσιακών καθηκόντων γεννούν αστική ευθύνη μόνο με τις προϋποθέσεις κακοδικίας, είτε αποδέκτης της συμπεριφοράς του είναι ο επισπεύδων δανειστής, είτε άλλος.

Επιβολή κατάσχεσης σε βάρος περιουσίας προσώπου, που δεν πήναν πραγματικός οφειλέτης. Αμέλεια οργάνων επισπεύδουσας Τράπεζας να προβούν σε πλήρη διακρίβωση των στοιχείων του αληθινού οφειλέτη. Εφ. Λαρ. 62/05, σ. 121

Επί μη κατακύρωσης κατά το δεύτερο πλειστηριασμό, το Δικαστήριο μπορεί διασευτικά, ή να διατάξει νέο πλειστηριασμό σε 30 μέρες με την ίδια ή κατώτερη τιμή πρώτης προσφοράς, ή να επιτρέψει στην ίδια προθεσμία την ελεύθερη εκποίηση του ακινήτου. Εάν και ο νέος (τρίτος) πλειστηριασμός απέβη ατελέσφορος ή δεν επιτεύχθηκε ελεύθερη εκποίηση, το Δικαστήριο μπορεί να άρει την κατάσχεση, ή να διατάξει νέο πλειστηριασμό με την ίδια ή κατώτερη τιμή πρώτης προσφοράς. Ως τιμή πρώτης προσφοράς νοείται εκείνη του προγούμενου πλειστηριασμού, που ορίστηκε δικαστικά. Μον. Πρωτ. Λαρ. 1372/04, σ. 151

Η απελήνη περιγραφή του κατασκεθέντος δε δικαιολογεί ανακοπή ακύρωσης της έκθεσης κατάσχεσης (933 ΚΠολΔ), αλλά μόνο διόρθωσης με ανακοπή του 954 παρ. 4 ΚΠολΔ, μη επιτρεπόμενης άσκησης, παράλληλα ή διαδοχικά, δύο ανακοπών για τους ίδιους λόγους. Μον. Πρωτ. Λαρ. 1812/04, σ. 153

Η ανακοπή κατά εκτέλεσης, επισπευδόμενης με δ/γή πληρωμής του Ειρηνοδίκη, υπάγεται στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του Μον. Πρωτοδικείου. Ειρ. Λαρ. 18/05, σ. 180

Επί πλειστηριασμού, μη ευθύνη εκ πραγματικών ελαπτωμάτων, ενώ για νομικά ελαπτώματα ευθύνη του επισπεύδοντος μόνον αν γνώριζε τούτο, κατά το χρόνο του πλειστηριασμού, μη αποκλειόμενης και της ευθύνης κατά τον αδικ. πλουτισμό. Άρση της ευθύνης επί γνώσης του υπερθεματιστή.

Νομικό ελάπτωμα είναι η ανυπαρξία του πλειστηριασθέντος δικαιώματος, καθώς και οποιοδήποτε εμπράγματο ή ενοχικό, ακόμη και δημοσίου δικαίου, δικαίωμα τρίτου, που δεν εξαλείφεται με τον πλειστηριασμό και αποκλείει ή περιορίζει την κτήση του πλειστηριασθέντος από τον υπερθεματιστή.

Επί ευθύνης του επισπεύδοντος για νομικό ελάπτωμα γεννάται δικαίωμα υπερθεματιστή προς αποζημίωση και όχι ακυρότητα πλειστηριασμού, και δη προτεινόμενη με ανακοπή δανειστή του οφειλέτη. Εφ. Λαρ. 731/04, σ. 281

Τα έξοδα εκτέλεσης προσδιορίζονται με τον πίνακα, ή με ιδιαίτερη πράξη του επί του πλειστηριασμού υπαλλήλου, η οποία αποτελεί διανομή πλειστηριάσματος και προσβάλλεται με ανακοπή κατά τον πίνακα κατάταξης, στρεφόμενη όχι μόνον κατά των δανειστών των οποίων προσβάλλεται η κατάταξη, αλλά και κατ' εκείνων (δανειστών ή όχι) υπέρ των οποίων έγινε προαφαίρεση προσμένου ποσού από το πλειστηρίασμα, όπως ο δικ. επιμελητής.

Δεν αποτελούν έξοδα εκτέλεσης όσα γίνονται προς εξυπηρέτηση αποκλειστικά του επισπεύδοντος, ούτε τα οφειλόμενα σε δικό του σφάλμα, όπως τα έξοδα ματαιωθέντος πλειστηριασμού, λόγω παρδόσου προθεσμιών ή ακυρότητας των πράξεων.

Στα έξοδα εκτέλεσης περιλαμβάνονται και τα έξοδα των επαναληπτικών προγραμμάτων που συντάσσονται χωρίς έκδοση δικ. απόφασης, ή μετά από νόμιμη αναβολή ή ματαίωση του πλειστηριασμού με συναινετική συμφωνία επισπεύδοντος δανειστή και οφειλέτη, διότι αφορούν το συμφέρον όλων των δανειστών. Εφ. Λαρ. 66/05, σ. 321, Εφ. Λαρ. 240/05, σ. 519

Ειδική διαδικασία εκκαθάρισης προβληματικών επιχειρήσεων, κατά την οποία το προϊόν της εκποίησης του ενεργητικού διανέμεται στους αναγγελόμενους δανειστές με πίνακα κατάταξης, συντασσόμενο από τον εκκαθαριστή. Διαδικασία εκδίκασης ανακοπών κα-

τά πίνακα κατάταξης και αποκλειστική καθ' ύλην αρμοδιότητα του Εφετείου της έδρας του εκκαθαριστή, του οποίου η απόφαση δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο.

Οι λόγοι ανακοπής κατά πίνακα κατάταξης μπορεί να αναφέρονται στην ύπαρξη της απαίτησης του δανειστή ή του προνομίου της, ή σε προβολή ενστάσεων κατά της καταταχθείσας απαίτησης, ή σε απλή αμφισβήτηση ή άρνηση της καταταχθείσας απαίτησης του καθ' ου ή του προνομίου. Περιεχόμενο ανακοπής και βάρος απόδειξης.

Σε άσκηση ανακοπής κατά πίνακα κατάταξης νομιμοποιούνται, με τη συνδρομή εννόμου συμφέροντος, ο επισπεύδων την εκτέλεση, οι αναγγελθέντες δανειστές και ο καθ' ου η εκτέλεση, όχι όμως τρίτοι, όπως μη αναγγελθέντες εμπρόθεσμα δανειστές. Εφ. Λαρ. 12/05, σ. 454

Επί αναγκαστικής εκτέλεσης σε ακίνητα οφειλετών και συνυποχρέων για ικανοποίηση απαίτησης της ΑΤΕ εκ δανείου -πίστωσης με ανοικτό λογαριασμό απαιτείται η επιταγή να περιέχει περιληψη του δανειστικού εγγράφου ή άλλου αποδεικτικού της απαίτησης με μνεία του οφειλόμενου ποσού και περιγραφή του ακινήτου. Αναγκαία, με ποινή ακυρότητας, η αναγραφή κάτω από την επιταγή αποσπάσματος των βιβλίων της, εμφαίνοντος την κίνηση του λ/σμού και το χρεωστικό υπόλοιπο. Μον. Πρωτ. Λαρ. 123/05, σ. 542

Αναστολή πλειστηριασμού, εφ' άπαξ ή διαδοχικά, κατ' ανάτατο όριο, επί 6μηνο, αρχόμενο από την επόμενη μέρα του αρχικού πλειστηριασμού, που ορίστηκε με την αρχική περίληψη κατασχετήριας έκθεσης, ανεξάρτητα αν ανεστάλη ή ματαιώθηκε, ή αν επισπεύδεται από τον κατασχόντα ή άλλον υποκατασταθέντα δανειστή.

Η αναστολή πλειστηριασμού με κοινή συναίνεση επισπεύδοντος και οφειλέτη αποτελεί δικονομική δεσμευτική συνδικαλοπραξία, για την κατάρτιση της οποίας δεν απαιτείται αναγκαίως η τήρηση συμβολαιογραφικού τύπου, τον οποίο για διαφορετικό σκοπό αξιώνει το 1019 παρ. 2 ΚΠολΔ και η οποία πρέπει να γίνεται μέσα στο 6μηνο από την αρχική μέρα του πλειστηριασμού.

Στην 6μηνη αναστολή υπολογίζεται ο χρόνος εκκούσιας αναστολής και ματαίωσης, λόγω

διόρθωσης της περιληψης κατασκευήριας έκθεσης. Μον. Πρωτ. Λαρ. 3351/05, σ. 554

ΕΚΧΩΡΗΣΗ

Επί εκχώρησης ο εκδοχέας καθίσταται, από και δια της αναγγελίας, κύριος της εκκωρούμενης απαίτησης. Η αναγγελία, ως μονομερής, έγγραφη ή προφορική, δικαιοπραξία, μπορεί να γίνει και με επίδοση αγωγής του εκδοχέα για καταβολή της εκκωρούμενης απαίτησης. Εντάσεις εκκωρούμενης οφειλέτη. Αγορά αυτ/του με παρακράτηση κυριότητας, αγορασθέντος με δάνειο αγοραστή από Τράπεζα, προς την οποία ο πωλητής εκκώρησε τις κατά του αγοραστή αξιώσεις για το τίμημα και το πράγμα (τριμερής σύμβαση). Ο πωλητής οφείλει να μεταβιβάσει στην εκδοχέα Τράπεζα και την κυριότητα, η οποία δεν επέρχεται με μόνη την εκκώρηση της απαίτησης του τιμήματος, εκτός αντίθετης συμφωνίας. Εφ. Λαρ. 502/04, σ. 448

ENNOMO ΣΥΜΦΕΡΟΝ

Μη έννομο συμφέρον προσεπικληθέντων προς έκδοση οριστικής απόφασης επί της κύριας και παρεμπίπουσας αγωγής, εφ' όσον αυτοί στην ανοιγείσα με την κύρια αγωγή δίκιν δεν παρενέθησαν προσθέτως υπέρ του προσεπικλαέσαντος αυτούς, αλλά απλώς αρνήθηκαν την προσεπικλησην και δεν κατέστησαν διάδικοι, σε σχέση προς την κύρια αγωγή. Εφ. Λαρ. 164/04, σ. 7

Έφεση δικαιούται να ασκήσει και ο νικίνας διάδικος, εφόσον έχει έννομο συμφέρον. Απόρριψη έφεσης κατά απόφασης που παρέπεμψε την υπόθεση στο αρμόδιο καθ' ύλην δικαστήριο, ως ασκούμενη από νικίσαντα διάδικο άνευ έννομου συμφέροντος. Εφ. Λαρ. 400/04, σ. 82

Έννομο συμφέρον για άσκηση έφεσης έχει ο νικίνας διάδικος αν η στρεφόμενη κατ' αυτού αγωγή απορρίφθηκε για λόγους τυπικούς, αντί να απορριφθεί ως μη νόμιμη ή στην ουσία, ή όταν από τις αιτιολογίες της απόφασης παράγεται βλαπτικό δεδικασμένο. Εφ. Λαρ. 68/05, σ. 324

ΕΝΟΧΗ (Αστ)

Η δημόσια κατάθεση δεν αποτελεί υποχέωση, αλλά δικαίωμα του οφειλέτη προς απόσθεση της οφειλής. Εφ. Λαρ. 303/04, σ. 39

Απόσθεση ενοχής με καταβολή. Δόση "αντί" και "χάριν" καταβολής. Εφόσον δεν προκύπτει σαφώς το αντίθετο, η ανάληψη της νέας υποχέωσης θεωρείται ότι γίνεται "χάριν" καταβολής. Εφ. Λαρ. 573/04, σ. 85

Μόνη η αθέτηση προϋψιστάμενης ενοχής δε συνιστά αδικοπραξία. Εφ. Λαρ. 614/04, σ. 90

Επί υπαρξης περισσοτέρων χρεών και καταβολής του επιδικασθέντος προσωρινώς εκτελεστού ποσού, ο δανειστής υποχρεούται να το καταλογίσει σε εξόφληση του επαχθέστερου για τον οφειλέτη, τέτοιο δε είναι το τοκοφόρο σε αντίθεση με το μη τοκοφόρο. Εφ. Λαρ. 91/05, σ. 327

Αιτιώδης και αναιτιώδης ενοχή επί αναγνώρισης χρέους. Πότε απαιτείται έγγραφος τύπος. Μον. Πρωτ. Λαρ. 97/04, σ. 374

Η πληρωμή της συν/κής επιφέρει απόσθεση της εξ αυτής ενοχής, χωρίς να απαιτείται και παράδοση της από τον κομιστή στον οφειλέτη, η οποία όμως παράδοση, γενόμενη εκκούσια, δημιουργεί μαχητό τεκμηρίου εξόφλησης ή απόσθεσης της εξ αυτής ενοχής. Εφ. Λαρ. 151/05, σ. 483

ΕΝΣΗΜΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ

Βλ. Δικαστικό ένσημο

ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ (Αστ-ΠολΔικ)

Νόμιμη ένσταση ιδιοκτήτη ζημιογόνου αυτ/του περί ποσοτικού περιορισμού ευθύνης μέχρι την αξία του, εφ' όσον δεν είναι κάτοχος τούτου. Μον. Πρωτ. Λαρ. 428/03, σ. 137

Απαράδεκτη προβολή στο δεύτερο βαθμό και με εφετήριο λόγο ένστασης παραγραφής των αγωγικών αξιώσεων αποζημίωσης από αυτ/κό απύκημα, χωρίς επίκληση και απόδειξη του δικαιολογημένου της μη έγκαιρης προβολής της. Εφ. Λαρ. 49/05, σ. 309

Η υποχέωση της μπτέρας για συνεισφορά στη διατροφή ανηλίκου προτείνεται κατ' ένστασην. Εφ. Λαρ. 68/05, σ. 324

Εντάσεις εκκωρούμενης οφειλέτη. Εφ. Λαρ. 502/04, σ. 448

Ένσταση διακινδύνευσης ιδίας διατροφής. Εφ. Λαρ. 16/05, σ. 458

Η επίκληση ειδικής δ/ξης νόμου που προβλέπει άμεσα αιτία διατήρησης του πλουτισμού συνιστά ένσταση. Εφ. Λαρ. 53/05, σ. 461

Οι ενστάσεις πρέπει να περιλαμβάνουν ορισμένο αίτημα και σαφή έκθεση των γεγονότων.

Ο συμψηφισμός προτείνεται ή εξώδικα (μονομερής ή συμβατικός), οπότε συνιστά ένσταση εξόφλησης, ή κατά τη διάρκεια της δίκης, με ένσταση προς απόσθεση της απαίτησης αναδρομικά. Εφ. Λαρ. 126/05, σ. 473

Ο ισχυρισμός του μισθωτή ότι με νεότερη συμφωνία λύθηκε η μίσθωση αποτελεί ένσταση καταλυτική της αγωγής του εκμισθωτή για καταβολή μισθωμάτων μεταγενέστερων της συμφωνίας. Εφ. Λαρ. 281/05, σ. 527

Στην αγωγή αποζημίωσης λόγω φθορών του μισθίου, ο μισθωτής, για την απαλλαγή του, πρέπει να προτείνει κατ' ένσταση, ότι οι φθορές οφείλονται στη συμφωνηθείσα χρήση ή σε γεγονός για το οποίο δεν υπέχει ευθύνη. Μον. Πρωτ. Λαρ. 336/05, σ. 545

ΕΝΤΟΛΗ

Επί άρνησης του εντολοδόχου να διαθέσει προς περαιτέρω εκτέλεση της εντολής ή να αποδώσει στον εντολέα, χρήματα κτηπθέντα κατά την εκτέλεσή της, υπάρχει συμβατική και αδικοπρακτική ευθύνη.

Ο εντολέας υποχρεούται σε προκαταβολή των δαπανών για εκτέλεση της εντολής, ο δε εντολοδόχος σε απόδοση στον εντολέα των κτηπθέντων από την εκτέλεσή της.

Ο εντολοδόχος δεν αποκτά κυριότητα επί των προκαταβαλλομένων χρημάτων, ως δαπανών και επί παράνομης ιδιοποίησή τους διαπράτει υπεξαίρεσην. Μη υπεξαίρεσην αν το πράγμα περιπλήθε, κατά νόμιμο τρόπο, στην κυριότητα του φερόμενου ως δράστη, όπως όταν, δυνάμει σύμβασης έργου, δίνονται σε μηχανικό χρήματα για αμοιβή, ή αν ο εντολοδόχος, σε εκτέλεση της εντολής, απέκτησε κινητό πράγμα, κατά τους κανόνες της έμμεσης αντιπροσώπευσης, οπότε γίνεται κύριος, υπέχων ενοχική υποχρέωση προς μεταβίβασην στον εντολέα. Εφ. Λαρ. 284/04, σ. 30, Δ/ξη Εισ. Πρωτ. Λαρ. ΕΓ2.04/356/14/04, σ. 197

Κατάρτιση δανείου με εντολή του δανειστή

σε Τράπεζα για μεταφορά χρημάτων από το λογ/σμό του σε λογ/σμό του δανειολίπτη, ο οποίος και τα αναλαμβάνει. Εφ. Λαρ. 680/04, σ. 273

ΕΝΩΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Βλ. Αγροτικοί συνεταιρισμοί

ΕΞΟΔΑ ΔΙΚΗΣ

Βλ. Διατροφή, Δικαστική δαπάνη, Δίκη-Δικονομία(Πολ.), Ερημοδικία, Έφεση

ΕΞΟΔΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Βλ. Ανακοπή (ΠολΔικ.), Εκτέλεση

ΕΞΟΔΑ ΚΗΔΕΙΑΣ

Στα έξοδα κηδείας περιλαμβάνονται δαπάνες για κατασκευή τάφου, νεκρώσιμη ακολουθία, δικαιώματα γραφείου κηδειών, έξοδα κυλικείου, δικαιούχοι δε αυτών είναι οι κατά νόμο βαρυνόμενοι με αυτά, εφόσον τα κατέβαλαν. Μον. Πρωτ. Λαρ. 428/03, σ. 137

Στα έξοδα κηδείας άγαμης νεαρής κοπέλας περιλαμβάνονται οι δαπάνες για αγορά νυμφικού και χρυσαφικών, για μπομπονιέρες, που διανεμήθηκαν στους παραστάτες στην κηδεία, ως και για ταρίχευση. Εφ. Λαρ. 440/04, σ. 262

ΕΞΟΔΑ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΥ

Μη νόμιμο το αίτημα για έξοδα μνημοσύνου, ως μη περιλαμβανόμενα στα έξοδα κηδείας. Μον. Πρωτ. Λαρ. 440/04, σ. 145

ΕΞΥΒΡΙΣΗ

Μη στοιχειοθέτηση εξύβρισης, εφόσον το περιεχόμενο των εγγράφων ισχυρισμών δεν είναι απρεπές, ούτε ο φερόμενος ως δράστης είχε γνώση πως ο υποβολή της έγκλησης συνιστά μη ενδεδειγμένη ενέργεια. Δ/ξη Εισ. Πρωτ. ΕΓ2.05/143/9/05, σ. 579

ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ (Ποιν)

Επί ακάλυπτης επιταγής, η εφαρμογή προγενέστερου της αμετάκλητης καταδίκης επιεικέστερου νόμου, με τον οποίο το αξιόποιο εξαλείφεται, αν ο υπάτιος αποζημιώσει πλήρως τον κομιστή μετά τη νόμιμη εμφάνιση και

μη πληρωμή της ακάλυπτης επιταγής, αποτελεί νέο γεγονός, άγνωστο στους δικάσαντες δικαστές και μπορεί να θεμελιώσει επανάληψη διαδικασίας.

Το Συμβούλιο δεχόμενο βάσιμους τους λόγους επανάληψης, ακυρώνει την καταδίκαστική απόφαση και κρίνει για την ανάγκη παραπομπής της υπόθεσης προς επανάληψη της συζήτησης στο ακροατήριο. Η παραπομπή δεν είναι αναγκαία όταν κρίνεται περιπτή και ανώφελη η νέα συζήτηση, ή είναι πρόδολη η αθωότητα του καταδικασθέντος, ή το αδίκημα έχει παραγραφεί ή το αξιόποιο έχει εξαλειφθεί, οπότε κηρύσσεται η οριστική παύση της δίωξης. Συμβ. Εφ. Λαρ. 49/05, σ. 190

ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ

Τα επιδόματα συμψηφίζονται με τις υπέρτερες των προβλεπόμενων αποδοχές του εργαζόμενου, εκτός αντίθετης συμφωνίας, ενώ τα ποσά των δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα συμψηφίζονται μόνον κατόπιν συμφωνίας εργοδότη και μισθωτού. Εφ. Λαρ. 279/05, σ. 525 Βλ. και Εργασία

ΕΠΙΔΟΣΗ (ΠολΔικ)

Οι δ/ξεις της από 15.11.1965 διεθνούς σύμβασης της Χάγης και της από 11.5.1938 Ελληνογερμανικής σύμβασης, αναφορικά με επιδόσεις δικογράφων, που ισχύουν παράλληλα, έχουν αυξημένη τυπική ισχύ έναντι των δ/ξεων του ΚΠολΔ περί τρόπου επίδοσης σε πρόσωπα που διαμένουν ή έχουν την έδρα στην αλλοδαπή. Λόγω του ότι οι άνω διεθνείς συμβάσεις δεν καταργούν ευθέως το εσωτερικό δίκαιο των συμβαλλομένων χωρών, ανατρέπουν όμως την ουσιαστική σημασία της πλασματικής επίδοσης στον Εισαγγελέα, δεν αποκλείουν το δικαίωμα του διαδίκου να επιλέξει τον τρόπο επίδοσης του ελληνικού δικαίου, αλλά πρέπει, με ποινή ακυρότητας, να προσκομίζεται απόδειξη πραγματικής επίδοσης στον ενδιαφερόμενο, μη αρκούστης μόνης της επίδοσης στον Εισαγγελέα. Εφ. Λαρ. 374/04, σ. 247

Στις δίκες που αφορούν απαιτήσεις από χρέη προς το Δημόσιο, για την εγκυρότητα επίδοσης δικογράφου προς αυτό απαιτείται επίδοση στον Υπουργό Οικονομικών και στο αρ-

μόδιο όργανο που το εκπροσωπεί στη συγκεκριμένη δίκη. Εφ. Λαρ. 50/05, σ. 311

ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Βλ. Ασφαλιστική σύμβαση, Αντ/τα, Γραφείο διεθνούς ασφάλισης

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΤΕΧΝΙΚΟ

Την αμοιβή του μηχανικού μπορεί να αξιώσει ή το Τεχνικό Επιμελητήριο, ως υποκαθιστάμενο στα δικαιώματά του, ή ο ίδιος ο μηχανικός, που δε στερείται αυτού του δικαιούματος, κατά το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ. Εφ. Λαρ. 82/05, σ. 129

ΕΠΙΤΑΓΗ

Επί αποζημίωσης λόγω έκδοσης ακάλυπτης επιταγής από νη, υπάρχει εις ολόκληρον υποχρέωσην αυτού και του υπογράφοντος αυτήν τη φυσικού προσώπου ως εκπροσωπευτικού οργάνου. Οφειλή τόκων από υπερημερία οφειλέτην και όχι από εμφάνιση της επιταγής. Ενοτάσσεις κατά τρίτου εκ της υποκείμενης σχέσης. Γνώση τρίτου κατά την κτήση επιταγής ότι με τη μεταβίβαση προς αυτόν μπορεί να ματαιωθεί η προβολή ενστάσεων. Εφ. Λαρ. 269/04, σ. 27

Αναγκαία η ημεροχρονολογία έκδοσης επιταγής, έστω και μη αληθινή. Η μεταχρονολογημένη επιταγή είναι έγκυρη, εφόσον η χρονολογία έκδοσης τέθηκε από τον εκδότη, ή τον κομιστή κατόπιν εξουσιοδότησης και μπορεί να εμφανιστεί προς πληρωμή και πριν τη φερόμενη ημεροχρονολογία έκδοσης. Επί έκδοσης δ/γής πληρωμής μη ανάγκη μνείας ότι πρόκειται για μεταχρονολογημένη επιταγή, αφού αρκεί η εμφάνιση της στο διάστημα από την πραγματική ημερομηνία έκδοσης μέχρι τη λήξη της 8ήμερης προθεσμίας προς εμφάνιση, που έχει ως αφετηρία υπολογισμού την πλασματική ημερομηνία έκδοσης. Ο δεχόμενος επιταγή, εν γνώσει ότι δεν έχει αντίκρυσμα, παρέχει στον εκδότη δικαίωμα να αποκρούσει την αγωγή, προβάλλοντας την 1-διαίτερη συμφωνία με τον κομιστή για έλλειψη κεφαλαίων και την κακή πίστη του στην επιδίωξη είσπραξης πριν την πάροδο ορισμένης προθεσμίας.

Αναγνώριση χρέους και συμφωνία τμηματικής

καταβολής του σε δίλες χρονολογίες με έκδοση αντίστοιχων επιταγών. Μη δικαίωμα κομιστή για προγενέστερη εμφάνισή τους. Εφ. Λαρ. 323/04, σ. 57

Η κορήγηση από τον οφειλέτη επιταγών δεν αποτελεί καταβολή, ούτε δόση αντί καταβολής και δεν επιφέρει απόδεση, η δε συγκατάθεση του δανειστή στη λίψη τούτων σημαίνει, κατά κανόνα, συμφωνία του με την προσπάθεια πληρωμής. Εφ. Λαρ. 573/04, σ. 85

Επί έκδοσης ακάλυπτης επιταγής, η εφαρμογή προγενέστερου της αμετάκλητης καταδίκης επιεικέστερου νόμου, διά του οποίου το αξιόποιο εξαλείφεται, αν ο υπαίτιος αποζημιώσει πλήρως τον κομιστή μετά τη νόμιμη εμφάνιση και μη πληρωμή της επιταγής, μπορεί να θεμελιώσει επανάληψη διαδικασίας. Συμβ. Εφ. Λαρ. 49/05, σ. 190

Αληθινή συρροή μεταξύ απάτης και έκδοσης ακάλυπτης επιταγής.

Δικαιούχος έγκλησης είναι και ο νόμιμος εξ αναγωγής κομιστής της επιταγής. Συμβ. Πλημ. Λαρ. 29/05, σ. 572

ΕΠΙΤΙΜΙΟ ΜΕΤΑΜΕΛΕΙΑΣ

Ο αρραβώνας είναι επιτίμιο μεταμελείας, αν συμφωνήθηκε διασευκτική ευχέρεια των συμβαλλομένων για εκτέλεση της σύμβασης ή υπαναχώρηση από αυτή, η άσκηση της οποίας, με μόνη δύλωση του δικαιούχου, επάγεται απώλεια του αρραβώνα ή απόδοση του διπλασίου. Εφ. Λαρ. 325/04, σ. 60

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Ειδική εκκαθάριση προβληματικών επιχειρήσεων, έστω κι αν τελούν κίδη υπό εκκαθάριση, εφόσον δεν έχουν εκπλειστηριαστεί παραγωγικά περιουσιακά στοιχεία. Εφ. Λαρ. 731/04, σ. 281

Επιδίκιαση επιχείρησης λυθείσας και υπό εκκαθάριση τελούσας προσωπικής εταιρίας. Μελ.. σ. 213, Πολ. Πρωτ. Λαρ. 182/04, σ. 369

Τηρητέα διαδικασία εκδίκασης ανακοπών κατά πίνακα κατάταξης εκκαθαριστή προβληματικών επιχειρήσεων και αποκλειστική καθ' ύλην αρμοδιότητα του Εφετείου της έδρας του εκκαθαριστή. Εφ. Λαρ. 12/05, σ. 454

Επί αγωγής καταβολής τιμήματος από πώληση επιχείρησης δεν απαιτείται μνεία της α-

ξίας κάθε περιουσιακού στοιχείου. Εφ. Λαρ. 151/05, σ. 483

ΕΡΓΑΣΙΑ

Άδειες άνευ αποδοχών με κοινή συμφωνία εργαζομένων και εργοδότη για διευκόλυνση συνέχισης λειτουργίας της επικείρωσης προς το κοινό συμφέρον.

Έννοια και διαδικασία ομαδικών απολύσεων, οι δ/ξεις των οποίων δεν εφαρμόζονται στις σύμβασεις εργασίας ορισμένου χρόνου, εκτός αν οι απολύσεις γίνουν πριν τη λήξη τους. Ακυρόττητα ομαδικών απολύσεων, γενόμενων κατά παράβαση νόμου. Εφαρμογή των δ/ξεων περί ομαδικών απολύσεων στους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς. Εφ. Λαρ. 178/04, σ. 16

Ζετής παραγραφή αξιώσεων εργαζομένων στον ΟΣΕ για αποδοχές μη χορηγηθείσας, καίτοι αιτηθείσας, κανονικής αδείας, προσαυξημένες κατά 100%. Εφ. Λαρ. 390/04, σ. 75

Άκυρη εργασία αλλοδαπού (Αλβανού αγρεργάτη) στην Ελλάδα, χωρίς νόμιμη άδεια. Μη νόμιμη αξίωση διαφυγόντων εισοδημάτων από τέτοια εργασία, ή αποζημίωσης μελών της οικογενείας του θανόντος για στέρηση διατροφής. Μον. Πρωτ. Λαρ. 428/03, σ. 137

Διαφορά σύμβασης εξαρτημένης εργασίας από σύμβαση έργου.

Αν η συνομολόγηση συμβάσεων εργασίας με διάρκεια ορισμένο χρόνο δε δικαιολογείται από τη φύση της σύμβασης ή τις ανάγκες της επιχείρησης, ή όταν αυτές ικανοποιούν πάγιες και τακτικές ανάγκες, θεωρούνται ως ενιαία σύμβαση αόριστου χρόνου και η απόλυτη του μισθωτού είναι άκυρη χωρίς καταγγελία και καταβολή της νόμιμης αποζημίωσης.

Η Ευρωπαϊκή οδηγία ως προς τη διάρκεια των συμβάσεων εργασίας, βάσει της οποίας τα κράτη - μέλη, πρέπει να καθορίζουν αντικειμενικούς λόγους δικαιολογούντες την ορισμένη διάρκεια και στην οποία υπάγονται οι ιδιωτικού δικαίου συμβάσεις ορισμένου χρόνου που συνάπτονται με το Δημόσιο, τους ΟΤΑ ή με υπδδ, υπερισχύει κάθε αντίθετης δ/ξης του εσωτερικού δικαίου.

Η διάταξη του 5 παρ. 1 εδ. α΄ του πδ 81/03, καθ ο μέρος αναγνωρίζει ως αντικειμενικούς και λόγους που από τη φύση τους δε δικαιολογούν κατάρτιση σύμβασης εργασίας ορισμέ-

vou χρόνου, αντίκειται στην Κοινοτική Οδηγία, η οποία ενσωματωθείσα στο εσωτερικό δίκαιο υπερισχύει κάθε άλλης αντίθετης διάταξης.

Νόμιμην αίτηση ασφ. μέτρων για προσωρινή αποδοχή από τον εργοδότη των υπηρεσιών του εργαζόμενου.

Συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, που φέρονται, κατ επίφαση, ως συμβάσεις έργου, είναι άκυρες ως προς το χρονικό περιορισμό και συνιστούν ενιαία σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου, η δε απαγόρευση του ν. 2190/94 για σύναψη σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου αντιτίθεται στην Ευρωπαϊκή οδηγία. Μον. Πρωτ. Λαρ. 679/05, σ. 161, Contra: Η Ευρωπαϊκή Οδηγία δεν περιέχει κανόνες σαφείς, δεκτικούς απευθείας προσαρμογής αλλά παρέχει στον εσωτερικό νομοθέτη ευρεία διακριτική ευχέρεια για τα μέτρα μεταφοράς της στο εσωτερικό δίκαιο. Μη υπεροχή της έναντι του Συντάγματος, καθ όσον εισάγει μη ανεκτή έμμεση, πέραν της προβλεπόμενης, αναθεώρησή του και αποτελεί επέμβαση του κοινοτικού νομοθέτη στη δημόσια διοίκηση από δευτερεύουσα πηγή κοινοτικού δικαίου.

Το πδ 81/03 που καθορίζει αντικειμενικούς λόγους δικαιολογούντες τη χωρίς περιορισμό σύναψη ή ανανέωση συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, κι αν ακόμη έχει εφαρμογή στο Δημόσιο τομέα για τις μετά την έναρξη 1-σχύος του συναφθείσες συμβάσεις, δεν ισχύει ως αντικείμενο στο 103 παρ. 7 του Συντάγματος, γιατί τόσο το π.δ. όσο και ο ν. 2112/1920, δεν αποκτούν υπερνομοθετική - κοινοτική 1-σχύ.

Το δημόσιο, ως εργοδότης με σκοπό το δημόσιο συμφέρον, μπορεί να απασχολεί προσωπικό για αντιμετώπιση εποχιακών ή άλλων περιοδικών ή πρόσκαιρων αναγκών με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, μη μετατρεπόμενες σε αορίστου χρόνου. Μον. Πρωτ. Λαρ. 382/05, σ. 548

Οι μισθωτοί επιχειρήσεων παροχής ασφαλείας αμοιβούνται, σύμφωνα με την εκάστοτε 1-σχύουσα ΕΓΣΣΕ, στους πρώτους 6 μήνες, μετά την παρέλευση των οποίων ισχύουν οι μισθοί της κλαδικής σύμβασης. Εργασία 40 ωρών εβδομαδιαίως. Για την ιδιόρρυθμη υπε-

ρωριακή απασχόληση οφείλεται για κάθε ώρα ένα αντίστοιχο ωρομίσθιο, προσαυξημένο κατά 50%, ενώ για την παράνομη υπερωρία υπάρχει προασύξηση κατά 150%.

Προσαύξηση 25% για κάθε ώρα νυκτερινής εργασίας. Ειρ. Λαρ. 11/05, σ. 177

Η μη καταβολή ολόκληρης της αποζημίωσης ή η καταβολή ελλιπούς επάγεται δικαίωμα του μισθωτού, ή να θεωρήσει άκυρη την καταγγελία και να αξιώσει μισθούς υπερημερίας, ή παραιτούμενος από το δικαίωμα προσθολής της, να ζητήσει την υπόλοιπη αποζημίωση.

Μη ακυρότητα καταγγελίας αν η καταβολή ελλιπούς αποζημίωσης οφείλεται όχι σε κακοθυΐα, άλλα σε εύλογη αμφιβολία ή συγγνώστη πλάνη, δικαιολογούμενη από τις αρχές της καλής πίστης, περίπτωση δύνας που δεν υφίσταται σε μεγάλη επιχείρηση με οργανωμένο λογιστήριο και νομικό τμήμα.

Επί ακύρωσης της καταγγελίας η αξιώση του εργοδότη για την καταβληθείσα στον εργαζόμενο αποζημίωση μπορεί να ασκηθεί με αγωγή αδικ. πλοντισμού, ή με ένταση συμψφισμού προς τις οφειλόμενες, λόγω ακύρωσης της καταγγελίας, τακτικές αποδοχές του μισθωτού. Εφ. Λαρ. 552/04, σ. 263

Στην 3η τάξη προνομίων του 975 του ΚΠολΔ κατατάσσονται οι απαιτήσεις από παροχή εξαρτημένης εργασίας, εφόσον προέκυψαν κατά την τελευταία 2ετία πριν την ημέρα ορισμού του πρώτου πλειστηριασμού, ως και οι αξιώσεις αποζημίωσης λόγω καταγγελίας της εργασίας ανεξάρτητα από το χρόνο που προέκυψαν. Στις άνω προνομιακές απαιτήσεις περιλαμβάνονται και οι παρεπόμενες τόκων, υπό τις χρονικές διακρίσεις των κυρίων απαιτήσεων. Εφ. Λαρ. 56/05, σ. 317

Μη άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος αλλοδαπών εργατών για οικοδομικές εργασίες σε μέρα Κυριακή, λόγω του ότι αγνοούσαν την απαγόρευση εργασίας την Κυριακή. Δ/ξ Εισ. Πρωτ. Λαρ. B04/691/04, σ. 410

Μη νόμιμη αξιώση του εργοδότη κατά του προκαλέσαντος σωματική βλάβη σε μηχανοδηγό του, προστημένο στην εκτέλεση δρομολογίου επιβατικής αμαξοστοιχίας, για αποζημίωση λόγω στέρησης των υπηρεσιών του, ελλειψεί αμέσου αιτιώδους συνδέσμου, καθ όσον η αξιώση αυτή προϋποθέτει δικαίωμα α-

ποζημίωσης βάσει νόμου και όχι βάσει σύμβασης εξαρτημένης εργασίας. Εφ.Λαρ. 404/04, σ. 446

Τα επιδόματα συμψηφίζονται με τις υπέρτερες των προβλεπόμενων από τη ΣΣΕ ή ΔΑ αποδοχές του εργαζόμενου, εκτός αντίθετς συμφωνίας, ενώ τα ποσά των δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα συμψηφίζονται μόνον κατόπιν συμφωνίας εργοδότη και μισθωτού. Εφ. Λαρ. 279/05, σ. 525

Υπό την ισχύ του άρθρου 38 του ν. 1892/1990, η παράλειψη κατάρτισης έγγραφων συμβάσεων μειωμένης απασχόλησης και υποβολής τους στην Επιθεώρηση Εργασίας δεν αποτελεί τεκμήριο πλήρους απασχόλησης, αλλά υπόκειται σε ελευθερη εκτίμηση. Αντίθετα, υπό την ισχύ του του άρθρου 2 του ν. 2639/1998 η εν λόγω παράλειψη δημιουργεί τεκμήριο πλήρους απασχόλησης, ενώ, βάσει μεταβατικής διάταξης, προβλέπεται υποχρέωση του εργοδότη προς υποβολή, σε 9 μίνες από τη δημοσίευση του νόμου, στην Επιθεώρηση Εργασίας συγκεντρωτικής κατάστασης των ήδη υφισταμένων συμβάσεων εργασίας μερικής απασχόλησης, άλλως τεκμαίρεται πλήρης απασχόληση. Διοικ. Εφ. Λαρ. 39/05, σ. 597

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ

Μη καταβολή δικ. ενσήμου για αξιώσεις αποζημίωσης και χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης από εργατικό ατύχημα. Αποζημίωση του αστικού δικαίου όταν το ατύχημα οφείλεται στη μη τίρηση, από ειδική αμέλεια του εργοδότη ή των προστιθέντων, των δ/ξεων περί όρων ασφάλειας των εργαζομένων. Αδικοραφία υπάρχει και όταν το ατύχημα οφείλεται στη μη τίρηση όρων που επιβάλλονται από την κοινή αντίληψη, την υποχρέωση πρόνοιας και την απαιτούμενη στις συναλλαγές επιμέλεια, έστω κι αν δεν προβλέπονται από ειδική δ/ξη.

Υπαιπότητα εργοδότη κατά 40%, διότι ανέθεσε επικίνδυνη εργασία καθαρισμού μπχανίματος σε άπειρο και ανειδίκευτο εργάτη, χωρίς ειδική εκπαίδευση, εφοδιασμό με κατάλληλα γάντια και μέριμνα για ύπαρξη προφυλακτήρων και ανάρτηση πίνακα με οδηγίες χρήσης του μπχανίματος. Εφ. Λαρ. 51/05, σ. 313

ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ

Βλ. Εργασία, Εργατικό ατύχημα, IKA

ΕΡΗΜΟΔΙΚΙΑ (ΠολΔικ)

Η μη προκαταβολή των εξόδων στη δίκη διατροφής επαγέται πλασματική ερημοδικία του μη προκαταβαλόντος, στον οποίο παρέχεται η δυνατότητα όπως, με άσκηση έφεσης, τα καταβάλει, με ποινή ερημοδικίας του, έως τη συζήτηση της. Εφ. Λαρ. 350/04, σ. 70

ΕΤΑΙΡΙΕΣ

Ο Πρόεδρος και τα μέλη του δσ ανώνυμης εταιρίας δεν έχουν προσωπική υποχρέωση για χρέον της εταιρίας, είναι όμως δυνατή η εξ αδικοραφίας προσωπική τους ευθύνη, όταν υπάρχει πταίσμα τους.

Επί έκδοσης ακάλυπτης επιταγής από νη, η υποχρέωση αποζημίωσης βαρύνει εις ολόκληρον αυτό και το φυσικό πρόσωπο που την υπογράφει ως εκπροσωπευτικό όργανο. Εφ. Λαρ. 269/04, σ. 27

Η επιδίκαση επιχείρησης κατά το στάδιο της εκκαθάρισης της ομόρρυθμης εμπορικής εταιρίας (Μελ.), σ. 213

Επιδίκαση επιχείρησης λυθείσας και υπό εκκαθάριση προσωπικής εταιρίας σε ορισμένους εταίρους με καταβολή ανταλλάγματος στους άλλους, εφ όσον η κατάλληλη τρόπο περάτωση της εκκαθάρισης με μεμονωμένη εκποίηση περιουσιακών στοιχείων θα αποβεί σε βάρος των συμφερόντων των εταίρων, σε σχέση με την πραγματική αξία της εταιρίας ως οργανωμένης μονάδας. Άϋλη εμπορική αξία επιχείρησης. Πολ. Πρωτ. Λαρ. 182/04, σ. 369

ΕΤΕΡΟΔΙΚΙΑ

Εξαίρεση από τη δικαιοδοσία των Ελληνικών δικαστηρίων των αλλοδαπών που απολαύουν ετεροδικίας. Βάσει του διεθνούς δικαίου απολαύουν ετεροδικίας οι αλλοδαπές πολιτείες, εφ' όσον ενεργούν ως κράτη και όχι στο χώρο του ιδιωτικού δικαίου.

Επί αγωγής αποζημίωσης για ζημίες από πράξεις στρατευμάτων γερμανικής κατοχής στο έδαφος της Ελληνικής Επικράτειας το Γερμανικό Κράτος απολαύει ετεροδικίας. Εφ. Λαρ. 374/04, σ. 247

ΕΥΘΥΝΗ

Η δ/ξη 515 § 1 ΑΚ περί μη ευθύνης του πωλητή, αν ο αγοραστής γνώριζε τα ελαπτώματα, είναι ενδοτικού δικαίου και η απαλλαγή του πωλητή αδρανεί, επί αντίθετης συμφωνίας. Η δίλωση του πωλητή στο συμβόλαιο ότι το πωλούμενο μεταβιβάζεται “ελεύθερο διεκδίκησης ή δικαιώματος τρίτου” έχει την έννοια ευθύνης του για νομικά ελαπτώματα, παρά τη γνώση του αγοραστή. Εφ. Λαρ. 164/04, σ. 7

Ευθύνη Δημοσίου για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις οργάνων του. Εφ. Λαρ. 259/04, σ. 24

Ο Πρόεδρος και τα μέλη του δσ ανώνυμης εταιρίας δεν έχουν προσωπική υποχρέωση για χρέη της εταιρίας, είναι όμως δυνατή η εξ αδικοπραξίας προσωπική τους ευθύνη, όταν υπάρχει πταίσμα τους. Εφ. Λαρ. 269/04, σ. 27

Συρροή συμβατικής και αδικοπρακτικής ευθύνης, αν η αντισυμβατική υπαίτια πράξη ή παράλειψη, διαπρατόμενη και χωρίς τη συμβατική σχέση θα ήταν παράνομη, ως αντικείμενη στο επιβαλλόμενο γενικό καθήκον να μη ζημιώνει κάποιος τον άλλο υπαίτια, ή ως ενέκουσα προσβολή δικαιώματος, το οποίο ο ζημιώσας δύειλε να σεβαστεί. Εφ. Λαρ. 284/04, σ. 30, 614/04, σ. 90

Περιορισμοί σε βάρος ακίνητης περιουσίας υπέρ της ΔΕΗ. Αντικειμενική ευθύνη ΔΕΗ για ζημίες σε ακίνητα. Εφ. Λαρ. 352/04, σ. 73

Ευθύνη του ΓΔΑ για καταβολή αποζημιώσεων για λ/σμός αλλοδαπών ΓΔΑ, λόγω ατυχημάτων αλλοδαπών αυτ/των στην Ελλάδα. Εφ. Λαρ. 124/05, σ. 356

Αποζημίωση λόγω ευθύνης εκ των διαπραγμάτευσεων. Ως ζημία νοείται μόνον το αρνητικό διαφέρον. Εφ. Λαρ. 169/05, σ. 485

Αντικειμενική και νόθος αντικειμενική ευθύνη κατόχου zώου για ζημία που προξενήθηκε σε τρίτον. Εφ. Λαρ. 268/05, σ. 523

Η δ/ξη του άρθρου 74 του πδ της 11/12 Νοεμβρίου 1929 με την οποία καθιερώνεται το ανεύθυνο για νομικά ελαπτώματα των πωλουμένων κτημάτων Δημοσίου και ΟΤΑ θεωρείται καταργηθείσα από το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και την ΕΣΔΑ. Πολ.Πρωτ.Λαρ. 244/05, σ. 537

ΕΥΡΩ

Βλ. Δάνειο, Νόμισμα

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Βλ. Δίκαιο Ευρωπαϊκό

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΝΩΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Βλ. Δίκαιο Ευρωπαϊκό

ΕΦΕΣΗ

Με την άσκηση έφεσης αναβιώνει η εκκρεμοδικία και ο ενάγων μπορεί έκτοτε να παραιτηθεί από το αγωγικό δικόγραφο. Η παραίτηση επιάγεται κατάργηση της δίκης και στους δύο βαθμούς και έμμεση άρση ισχύος της πρωτόδικης απόφασης, έστω κι αν αντιλέγει ο εφεσιβλητός, εφ όσον δε δικαιολογεί έννομο συμφέρον προς περάτωση της δίκης.

Η μη χειροτέρευση της θέσης του εκκαλούντος, χωρίς άσκηση έφεσης ή αντέφεσης από τον εφεσιβλητό, δεν ισχύει, όταν το Εφετείο εξαφανίσει την εκκαλούμενη και κρατίσει την υπόθεση για κατ' ουσία συζήτηση, διότι υποκαθιστά το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, δυνάμενο να χειροτερεύσει τη θέση του εκκαλούντος, στα όρια του μεταβιβαστικού αποτελέσματος της έφεσης. Εφ. Λαρ. 164/04, σ. 7

Οι λόγοι έφεσης αφορούν παραβάσεις δικονομικών ορισμών, εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή ουσιαστικού νόμου, εσφαλμένη εκτίμηση των πραγμάτων και εγκατάλειψη αίτησης αδίκαστης.

Αλυσιτελής λόγος έφεσης για εσφαλμένη απόρριψη της αγωγής, λόγω δύνθεν έλλειψης ενεργυητικής νομιμοποίησης, ενώ η αγωγή απορρίφθηκε αληθώς για τυπικό λόγο αοριστίας. Εφ. Λαρ. 198/04, σ. 19

Η μη προκαταβολή των εξόδων στη δίκη διατροφής επάγεται πλασματική ερημοδικία του μη προκαταβαλόντος αυτά, παρέχεται όμως η δυνατότητα, στον ερήμην δικασθέντα με άσκηση έφεσης, να τα καταβάλει, με ποινή ερημοδικίας του, έως τη συζήτηση της. Εφ. Λαρ. 350/04, σ. 70

Μη επιτρεπτή έφεση εναντίον απόφασης καθορισμού αποζημίωσης για ζημία ιδιοκτήτη από έργα ΔΕΗ, διότι αυτή καθορίζεται, με αναλογική εφαρμογή των δ/ξεων αναγκαστικής

απαλλοτρίωσης, και δη αυτών που ορίζουν τη διαδικασία προσδιορισμού αποζημίωσης και το αρμόδιο δικαστήριο, οι οπίσες απαγορεύουν την έφεση. Εφ. Λαρ. 352/04, σ. 73

Έφεση δικαιούται να ασκήσει ο νικήσας διάδικος, εφόσον έχει έννομο συμφέρον, το οποίο μπορεί να υφίσταται όταν από τις αιτιολογίες της απόφασης δημιουργείται βλαπτικό δεδικασμένο.

Νικήσας διάδικος θεωρείται και ο εναγόμενος, αν η κατ' αυτού αγωγή παραπέμφθηκε στο υλικά αρμόδιο δικαστήριο. Παραπομπή αγωγής οροφοκτήσιας ως προς τον εργολάβο, (ως προς τον οποίο κρίθηκε ως διεκδικητική, εκδικαστέα κατά την τακτική διαδικασία) στο καθ ύλην αρμόδιο δικαστήριο. Απόρριψη έφεσης εργολάθου, ως νικήσαντος διαδίκου και ασκούντος αυτήν χωρίς έννομο συμφέρον. Εφ. Λαρ. 400/04, σ. 82

Ο εφετήριος λόγος αοριστίας της αγωγής πρέπει να αναφέρει συγκεκριμένες αοριστίες σε σχέση με τα πραγματικά περιστατικά, που αναγκαιούν για τη στήριξη του αγωγικού δικαιώματος. Εφ. Λαρ. 271/04, σ. 239

Εάν το προκύπτον επιδικαστέο ποσό είναι υπέρτερο του αιτηθέντος και πρωτοδίκως επιδικασθέντος, λόγω χρονικής διαφοράς ισοτιμιών, εν όψει Ευρώ, το Εφετείο δεν μπορεί να επιδικάσει ποσό μεγαλύτερο του αιτηθέντος. Εφ. Λαρ. 680/04, σ. 273

Η απόφαση του Εφετείου περί ορισμού εκκαθαριστή προβληματικής επιχείρησης δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα, δυνάμενη να ανακληθεί ή να μεταρρυθμιστεί, επί μεταβολής συνθηκών, ή νέων γεγονότων. Εφ. Λαρ. 731/04, σ. 281

Η έφεση δεν απευθύνεται και κατά του δικονομικού εγγυητή που παρενέβη προσθέτως, εκούσια ή κατόπιν προσεπίκλησης, υπέρ του νικήσαντος πρωτόδικα διαδίκου, εφόσον η ισχύς της απόφασης δεν εκτείνεται στις έννομες σχέσεις του παρεμβαίνοντος με τον αντίδικό του, ο οποίος έχει έννομο συμφέρον να εξαφανισθεί η προσβαλλόμενη απόφαση μόνον έναντι του νικήσαντος κυρίου διαδίκου, εκτός αν η ισχύς της εκτείνεται και στις έννομες σχέσεις αυτού με τον προσθέτως παρεμβάντα. οπότε εφαρμόζονται οι δ/ξεις περί αναγκαστικής ομοδικίας. Η απεύθυνση της έφεσης κα-

τά του πρωτοδίκως προσθέτως παρεμβάντος, επέχει θέση κλίτευσης του στη συζήτηση της έφεσης, η οποία απαιτείται, με ποινή απαραδέκτου της συζήτησης. Εφ. Λαρ. 26/05, σ. 296

Το δευτεροβάθμιο Δικαστήριο εφαρμόζει τον κατά τη δημοσίευση της πρωτόδικης απόφασης ισχύοντα νόμο. Προϋποθέσεις παραδεκτής προβολής το πρώτον στην κατ' έφεση δίκη πραγματικών ισχυρισμών βάσει του 269 ΚΠολΔ, μετά το ν. 2915/2001.

Απαράδεκτη προβολή με εφετήριο λόγο, το πρώτον στο δεύτερο βαθμό, ένστασης παραγραφής αγωγικών αξιώσεων αποζημίωσης εξ αυτ/κού ατυχήματος, χωρίς επίκληση και απόδειξη του δικαιολογημένου της μη έγκαιρης προβολής της, καίτοι το δικόγραφο της αγωγής και τα διαδικαστικά έγγραφα που ο εκκαλών-ενιστάμενος επικαλείται για το βάσιμο της ένστασης, πάν σε γνώση και στη διάθεσή του για να την αποδείξει κατ' ουσίαν πρωτόδικα. Εφ. Λαρ. 49/05, σ. 309

Λόγοι ανακοπής κατά πίνακα κατάταξης μόνο με κύριο ή πρόσθιτο δικόγραφο. Απαράδεκτο νέων λόγων, το πρώτον στο Εφετείο, ακόμη και θάσει των 269 και 527 ΚΠολΔ. Εφ. Λαρ. 56/05, σ. 317

Έννομο συμφέρον για άσκηση έφεσης έχει ο νικήσας διάδικος αν η στρεφόμενη κατ' αυτού αγωγή απορρίφθηκε εσφαλμένα για λόγους τυπικούς, αντί να απορριφθεί ως μη νόμιμη ή στην ουσία, ή όταν από τις αιτιολογίες της απόφασης παράγεται βλαπτικό δεδικασμένο. Εφ. Λαρ. 68/05, σ. 324

Κλίση, με το εφετήριο δικόγραφο, των κληρονόμων αποβιώσαντος διαδίκου προς επανάληψη της διακοπείσας δίκης, μετά πάροδο της προθεσμίας αποποίησης της κληρονομίας. Εφ. Λαρ. 106/05, σ. 332

Η απόφαση που παραπέμπει την υπόθεση να δικαστεί κατά την προσήκουσα διαδικασία, ως μη οριστική, δεν υπόκειται σε έφεση. Επί των μέρει οριστικών αποφάσεων διά των οποίων περατούνται η δίκη ως προς ορισμένα μόνον κεφάλαια ή θάσεις της αγωγής ή ως προς ορισμένους μόνον εκ των περισσοτέρων διαδίκων, δε χωρεί έφεση ούτε κατά των οριστικών δ/ξεων πριν την περάτωση της όλης διαφοράς.

Επί συνεκδίκασης αγωγής ή ανταγωγής ή α-

ντιθέτων αγωγών, η απόφαση που κρίνει οριστικά για μία από αυτές, υπόκειται σε αυτοτελή έφεση, χωρίς να ερευνάται αν αφορούν την αυτή έννομη σχέση, ή αν είναι συναφείς. Εφ. Λαρ. 117/05, σ. 340

Η έφεση δε στρέφεται εναντίον όλων των πρωτοδίκων πλειονών αντιδίκων του εκκαλούντος, αλλά εναντίον εκείνων ως προς τους οποίους διώκεται η εξαφάνιση της απόφασης, εκτός αν πρόκειται για αναγκαστική ομοδικία. Εφ. Λαρ. 125/05, σ. 358

Αν το σφάλμα της απόφασης επιδρά στην έκταση του δεδικασμένου δεν αρκεί η αντικατάσταση της εσφαλμένης αιτιολογίας. Απόρριψη κονδυλίων ως αριστών, καίτοι με την εκκαλούμενη είχαν απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμα, αφού τούτο είναι ευμενέστερο για τον εκκαλούντα. Εφ. Λαρ. 404/04, σ. 446, Εφ. Λαρ. 502/04, σ. 448

Στην ειδική διαδικασία εκκαθάρισης προβληματικών επιχειρήσεων η απαγόρευση ενδίκων μέσων κατά αποφάσεων του αρμόδιου Εφετείου επί ανακοπών κατά πίνακα κατάταξης δεν προσκρούει στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ. Εφ. Λαρ. 12/05, σ. 454

Επί μεταρρύθμισης τελεσίδικης ή ανέκκλητης απόφασης περί καταθολής μελλοντικών περιοδικών παροχών, αν η μεταθολή των συνθηκών επήλθε μετά την έκδοση της οριστικής πρωτοβάθμιας απόφασης, πρέπει, αν ασκήθηκε έφεση, να προταθούν στο Εφετείο, κατά το 527 ΚΠολΔ. Εφ. Λαρ. 140/05, σ. 480

Επί απλής ομοδικίας η έφεση απευθύνεται κατά του αντιδίκου του εκκαλούντος, εκτός εάν η εκκαλούμενη περιέχει επιβλαβή διάταξη για τον εκκαλούντα και υπέρ του ομοδίκου. Το ίδιο ισχεί και αν μεταξύ των απλών ομοδίκων υπάρχει δικαίωμα αναγωγής, διότι στη δίκη με αντικείμενο την από κοινού ζημία σε τρίτον, ερευνάται η αξίωση προς αποζημίωση και όχι η εξ αναγωγής ευθύνη των συναιτίων. Εφ. Λαρ. 169/05, σ. 485

Επιτρεπτό ενδίκων μέσων βάσει της διαδικασίας με την οποία εκδικάστηκε, ή με την οποία έπρεπε να εκδικαστεί η υπόθεση.

Αν το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δε δίκασε κατά την προστίκουσα διαδικασία, το Εφετείο, δεχόμενο την έφεση, εξαφανίζει την εκκαλούμενη αντεπάγγελτα και προχωρεί στην εκδίκαση κα-

τά την προστίκουσα, εφόσον, χάριν της αρχής της οικονομίας δεν επιβάλλεται παραπομπή σε ιδιαίτερη συζήτηση. Εφ. Λαρ. 170/05, σ. 489

Ο προσεπικλωθείς ή ο προς ον η ανακοίνωση δίκης νομιμοποιείται σε άσκηση έφεσης μόνον αν άσκηση παρέμβαση, οπότε μπορεί να προσβάλει τόσον τις διξεις που αφορούν το παραδεκτό της προσεπικλησης και την καταδίκη του σε αποζημίωση, όσον και τις διξεις που θλάπτουν τον διάδικο υπέρ του οποίου η παρέμβαση. Εάν δεν άσκηση πρόσθετη παρέμβαση, δε νομιμοποιείται σε άσκηση έφεσης υπέρ του προσεπικλέσαντος ή του ανακοινώσαντος τη δίκη, αλλά μόνον κατά των διξειών, που δέχονται την προσεπικληση και τον υποχρεώνουν σε αποζημίωση, αν είναι ενωθεί με την προσεπικληση και παρεμπίπουσα αγωγή αποζημίωσης. Εφ. Λαρ. 176/05, σ. 495

Λόγω μεταβιβαστικού αποτελέσματος της έφεσης, το Εφετείο εξετάζει όλους τους πρωτοδίκων προβλημέντες ισχυρισμούς και μπορεί, αν ο εκκαλών παραπονείται για εσφαλμένη κατ' ουσία κρίση της εκκαλούμενης, να θεωρήσει, αυτεπάγγελτα, την αγωγή ως νόμω αθάσιμη ή αριστη ή απαράδεκτη, οπότε απορρίπτεται η αγωγή και χωρίς ειδικό προς τούτο παράπονο, υπό τον όρο μη κειροτέρευσης της θέσης του εκκαλούντος, χωρίς άσκηση κατ' αυτού αντεφεσης. Εφ. Λαρ. 281/05, σ. 527

ZHMIA

Βλ. Αποζημίωση

ZOA

Βλ. Αδικοπραξία, Ευθύνη

ΖΩΝΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Μη συνυπαιπιότητα θανόντων επιβατών εκ του ότι δε φορούσαν ζώνες ασφαλείας, ελλείψει αιτιώδους συνδέσμου, καθ' όσον λόγω σφοδρότητας της σύγκρουσης μετατοπίσθηκε το εμπρόσθιο μέρος του αντίτου μέχρι τα καθίσματά τους και δε θα ασκούσε αποτρεπτική επιρροή η πρόσδεσή τους με αυτές. Εφ. Λαρ. 256/04, σ. 22

Συνυπαιπιότητα θανόντος ανήλικου επιβάτη, διότι δεν έφερε ζώνη ασφαλείας, με αποτέλεσμα να εκτιναχθεί από το όχημα. Μον. Πρωτ. Λαρ. 440/04, σ. 145

ΗΘΙΚΗ ΒΛΑΒΗ

Χρηματική αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης δικαιούνται οι αμέσως παθόντες. Επί συ-βαρού τραυματισμού ανήλικου τέκνου παρουσία των γονέων, αυτοί δοκιμάζουν ψυχικό σοκ και έντονη στενοχώρια, που συνιστά σωματική κάκωση και των ιδίων και δικαιούνται χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης. Εφ. Λαρ. 668/04, σ. 100

Επί προσβολής προσωπικότητας και δι του συναισθηματικού κόσμου, νομιμοποιούμενος προς άσκηση αγωγής μπορεί να είναι και τρίτος, στενά συνδεόμενος με τον αμέσως προσβαλλόμενο, κατ' εξαίρεση του 914 ΑΚ, που προβλέπει αποζημίωση μόνον του αμέσως προσβληθέντος. Εφ. Λαρ. 62/05, σ. 121

Προσβολή προσωπικότητας με δημοσιεύματα, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές. Ικανοποίηση ηθικής βλάβης όταν συντρέχει υπαιτιότητα. Εφ. Λαρ. 382/04, σ. 257

Μη καταβολή δικ. ενσήμου για αξιώσεις χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης από εργατικό ατύχημα. Εφ. Λαρ. 51/05, σ. 313

ΙΚΑ

Η αξιώση αποζημίωσης δεν αποκλείεται αν και άλλος υποχρεούται σε αποζημίωση ή διατροφή του παθόντος, ο οποίος δικαιούται αθροιστικά και τις δύο παροχές, εκτός αν τη ζημία καλύπτει το ΙΚΑ, το οποίο υποκαθίσταται εκ του νόμου στις αξιώσεις του παθόντος ασφαλισμένου του. Εφ. Λαρ. 612/04, σ. 88, Εφ. Λαρ. 30/05, σ. 301

Η αναζήτηση από το ΙΚΑ αχρεωστήτως, πλην καλοπίστως, ληφθεισών περιοδικών ασφαλιστικών παροχών μετά πάροδο ευήλιογου χρόνου από την είσπραξή τους αντίκειται στη χρηστή διοίκηση, λόγω των απρόβλεπτων οικονομικών συνεπειών που θα προκαλέσει σε βάρος του λαθόντος τις παροχές, εκτός αν τελούσε, κατά την είσπραξή τους, σε δόλο θεβαιούμενο με αιτιολογημένη κρίση. Εφαρμογή τούτου και επί καταβολής ασφ. παροχών σε εκτέλεση οριστικής δικαστικής απόφασης, η οποία, στη συνέχεια, εξαφανίστηκε, κατ αποδοχή ένδικου μέσου. Διοικ. Εφ. Λαρ. 1/05, σ. 586

Ασφαλιστικές εισφορές από ανέγερση οικοδομών. Για υπαγωγή στις ρυθμίσεις του ν.

2676/99 απαιτείται η ύπαρξη, κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του, οφειλόμενων εισφορών, βάσει των συντελεστών του Κανονισμού Ασφάλισης ΙΚΑ σε ιδιωτικά οικοδομικά έργα. Λόγω εξαιρετικού χαρακτήρα των ρυθμίσεων μη δυνατή αναλογική ή διασταλτική εφαρμογή στην περίπτωση ίδης καταβολής των αναλογισμών στα οικοδομικά έργα εισφορών πριν την έναρξη του νόμου.

Ασφ. εισφορές που καταβλήθηκαν νόμιμα δεν επιστρέφονται, εκτός αντίθετης ρητής νομοθετικής πρόβλεψης. Διοικ. Εφ. Λαρ. 2/05, σ. 588

Επί προσήκουσας τίτρους από τον εργοδότη των νόμιμων στοιχείων ασφάλισης του προσωπικού, τα ελεγκτικά όργανα του ΙΚΑ, όταν ισχυρίζονται εικονικότητα, φέρουν το βάρος της αποδειξης, ενώ, σε αντίθετη περίπτωση, προσδιορίζουν τις εισφορές βάσει των προκυπτόντων από την ασφ. σχέση με αιτιολογημένην κρίση, συνεκτιμώμενων και των στοιχείων του εργοδότη.

Κατά τον Κανονισμό Ασφάλισης του ΙΚΑ νόμιμο αποδεικτικό μέσο αποτελεί η εξέταση μαρτύρων από τα όργανά του, όχι όμως οι υπεύθυνες δηλώσεις και οι ένορκες καταθέσεις σε ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφο. Διοικ. Εφ. Λαρ. 39/05, σ. 597

Κατά τον ΚΔΔ, μετά την τροποποίηση με την παράγραφο 3 του άρθρου 20 του ν. 3144/03, τα δικόγραφα προσφυγών Δ/ντών υποκ/μάτων του ΙΚΑ κατά αποφάσεων ΤΔΕ μπορούν να υπογράφονται και από μη δικαστικούς πληρεξούσιους. Αντισυνταγματικότητα της δ/ξης, ως προς την αναδρομική ισχύ. Διοικ. Εφ. Λαρ. 41/05, σ. 604

ΚΑΘΕΤΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Βλ. Οροφοκτοσία

ΚΑΚΟΔΙΚΙΑ

Πράξεις ή παραλείψεις του δικ. επιμελοπτή κατά την άσκηση των υπηρεσιακών καθηκόντων, από δόλο ή βαριά αμέλεια, γεννούν αστική ευθύνη μόνο με τις προϋποθέσεις της αγωγής κακοδικίας, είτε αποδέκτης της συμπεριφοράς του είναι ο ζητήσας τις υπηρεσίες του επισπεύδων δανειστής, είτε άλλος. Στις διατυπώσεις και προϋποθέσεις της κακοδικίας υπόκειται όχι μόνον η αγωγή αποζημίωσης εξ αδι-

κοπραξίας, αλλά και λόγω προσβολής προσωπικότητας.

Απαράδεκτη αγωγή κακοδικίας μετά πάροδο 6 μηνών από τη γνώση της πράξης και του υπαίτιου. Εφ. Λαρ. 62/05, σ. 121

ΚΑΛΗ ΠΙΣΤΗ

Μη ακυρόττeta καταγγελίας εργασίας αν η καταβολή ελλιπούς αποζημίωσης οφείλεται σε εύλογη αμφιθολία ή συγγνωστή πλάνη, δικαιολογούμενη από τις αρχές της καλής πίστης. Εφ. Λαρ. 552/04, σ. 263

ΚΑΤΑΒΟΛΗ (Αστ)

Παροκή “αντί” καταβολής, σε αντικατάσταση και απόσβεση της οφειλόμενης, ή “χάριν” καταβολής. Εφόσον δεν προκύπτει σαφώς το αντίθετο, η ανάληψη νέας υποχρέωσης θεωρείται ότι γίνεται “χάριν” καταβολής. Η χορήγηση από τον οφειλέτη συναλλαγματικών ή επιταγών δεν αποτελεί καταβολή, ούτε δύον αντί καταβολής και δεν επιφέρει απόσβεση. Εφ. Λαρ. 573/04, σ. 85
Βλ. και Δημόσια κατάθεση, Evoxri

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

Βλ. Δάνειο, Εργασία, Μίσθωση

ΚΑΤΑΛΟΓΙΣΜΟΣ(Ποιν)

Συνείδηση του άδικου χαρακτήρα της πράξης. Άρση του καταλογισμού. Στην έννοια του νομικώς αιθασίμου της κατηγορίας πριν την άσκηση ποινικής δίωξης, περιλαμβάνονται και οι αποκλείοντες τον καταλογισμό λόγοι. Δ/ξη Εισ. Πρωτ. Λαρ. B04/691/04, σ. 410

ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΔΙΚΗΣ(ΠολΔικ)

Με την άσκηση έφεσης αναβιώνει η εκκρεμοδικία και ο ενάγων μπορεί έκτοτε να παραιτηθεί από το αγωγικό δικόγραφο, οπότε επέρχεται κατάργηση της δίκης και στους δύο βαθμούς και έμμεση άρση ισχύος της πρωτόδικης απόφασης, έστω κι αν αντιλέγει ο εφεσιβλητος, εφ όσον δε δικαιολογεί έννομο συμφέρον προς περάτωση της δίκης. Εφ. Λαρ. 164/04, σ. 7

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Οι αρμοδιότητες της Αστυνομίας για χορήγηση ή αφαίρεση αδειών ίδρυσης και λειτουρ-

γίας και σφράγιση καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος ασκούνται πλέον από την τοπική αυτοδιοίκηση.

Απαγόρευση χορήγησης αδείας σε καταδικασθέντες τελεσίδικα για ορισμένα εγκλήματα. Άρση της απαγόρευσης αν παρήλθε 5ετία από την έκτιση ή την παραγραφή της ποινής ή την άφεση αυτής με κάρπη, εκτός εάν ο κάρπη απονεμήθηκε με άρση των συνεπειών. Γνωμ. Εισ. Πρωτ. Λαρ. 67/04, σ. 414

ΚΑΤΑΤΑΞΗ(ΠολΔικ)

Βλ. Εκτέλεση

ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Καταχρηστική αξίωση αγοραστή για αποζημίωση, αν ο ίδιος παρέπεισε τον πωλητή να του μεταβιβάσει μεγαλύτερη της πραγματικής έκταση. Εφ. Λαρ. 164/04, σ. 7

ΚΑΤΟΧΗ

Δικαιοδοσία Εισαγγελέα Πρωτοδικών στις διαφορές διακατοχής ακινήτων μεταξύ δημοσίου ή νπδ δη ΟΤΑ και ιδιωτών. Αντικείμενο δίκης είναι η προσωρινή ρύθμιση της αμφισθιτούμενης διακατοχής. Εισ.Εφ.Λαρ. 8/05, σ. 566

Η έκδοση διοικητικής πράξης, όπως απόφασης πολεοδομίας για κατεδάφιση αυθαιρέτου, ανεξαρτήτως των δικαιωμάτων κυριότητος ή νομής επί του ακινήτου, δε συνιστά προσβολή της φυσικής εξουσίασης του ιδιώτη επ' αυτού ή αμφισθιτηση ιδιωτικών δικαιωμάτων και η σχετική διαφορά μεταξύ αυτού και του Δημοσίου δεν εμπίπτει στη δικαιοδοσία του Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Εισ. Πρωτ.Λαρ. 9/05, σ. 568

ΚΕΝΤΡΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

Διεκπεραίωση διοικητικών διαδικασιών μελών TN μέσω ΚΕΠ (Εγγραφο), σ. 617

ΚΕΡΑΙΕΣ

Τοποθέτηση σταθμού βάσης και κεραίας κινητής τηλεφωνίας σε κατοικημένο χώρο. Ασφαλιστικά μέτρα λόγω επιβλαβών επιδράσεων, που έχει ή μπορεί να έχει η λειτουργία της κεραίας στην υγεία των περιοίκων.
Η επιστημονική αβεβαιότητα ως προς την επι-

κινδυνότητα των ακτινοβολιών κινητής τηλεφωνίας δημιουργεί τεκμήριο υπέρ της υγείας και του περιβάλλοντος βάσει της αρχής “προφύλαξης” του Διεθνούς Δικαίου, κατά την οποία, κι αν ακόμη δεν είναι βέβαιη η επέλευση επιβλαβών αποτελεσμάτων στους περιοίκους από την τοποθέτηση κεραίας κινητής τηλεφωνίας, δικαιολογείται μεγαλύτερη επιφυλακτικότητα και λίγη μέτρων προφύλαξης για να μην επέλθει το χειρότερο από ενδεχόμενη θετική ακτινοβολία. Μον. Πρωτ. Λαρ. 3867/05, σ. 557

ΚΙΝΗΤΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ

Βλ. Ασφαλιστικά μέτρα, Κεραίες, Περιβάλλον, Προσωπικότητα

ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ

Εκτροπή αυτ/του, λόγω αμελειας του οδηγού του, που έκανε χρήση κινητού τηλεφώνου. Εφ. Λαρ. 302/04, σ. 240

ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΑ

Αποποίηση κληροδοσίας από μεριδούχο για να ασκήσει το εκ της νόμιμης μοίρας δικαιώμα. Εφ. Λαρ. 381/04, σ. 253
Βλ. και Κληρονομία

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Νόμιμη μοίρα. Αυτοδίκαιη σχετική ακυρότητα δ/ξεων διαθήκης που προσβάλλουν τη νόμιμη μοίρα, προτεινόμενη μόνον από τους μεριδούχους.

Τρόπος προσδιορισμού της νόμιμης μοίρας. Πραγματική και πλασματική κληρονομιαία περιουσία. Οι εν ζωή παροχές του κληρονομούμενου χωρίς αντάλλαγμα σε μεριδούχο με δωρεά, ή άλλο τρόπο, ως και οι δωρεές του στα τελευταία 10 χρόνια πριν το θάνατο, πλην των γεννόμενων από ευπρέπεια ή ιδιαιτέρου ηθικό καθήκον, θεωρούνται ότι υπάρχουν στην κληρονομία και προστίθεται η αξία τους κατά το χρόνο που έγιναν.

Το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα του επιζώντος συζύγου αποκλείεται αν ο κληρονομούμενος σύζυγος, έχοντας βάσιμο λόγο διαζυγίου (χωρίς να είναι απαραίτητο να οφείλεται σε υπαιτίο του επιζώντος) είχε ασκήσει αγωγή διαζυγίου, έστω κι αν δεν είχε εκδοθεί μέχρι το θάνατο αμετάκλητη απόφασην.

Αποποίηση κληροδοσίας από μεριδούχο για να ασκήσει το εκ της νόμιμης μοίρας δικαιώμα. Εφ. Λαρ. 381/04, σ. 253

Η αμοιβή εκκαθαριστή κληρονομίας ορίζεται από το Μον. Πρωτ. της κατοικίας του κληρονομούμενου. Η αγωγή του εκκαθαριστή απευθύνεται κατά του κληρονόμου, στον οποίο οφείλει λογοδοσία. Προσωρινή αμοιβή. Αμοιβή δικηγόρου, ως εκκαθαριστή κληρονομίας. Εφ. Λαρ. 1/05, σ. 288

Τα περιουσιακά δικαιώματα και οι υποχρεώσεις από νομικά ελαττώματα του πωληθέντος, λόγω μη προσωποπαγούς χαρακτήρα της έννομης σχέσης, κληρονομούνται. Εφ. Λαρ. 18/05, σ. 292

Ακυρότητα δ/ξης τελευταίας βούλησης, λόγω αίρεσης. Ανήθικη είναι η αίρεση κατά την οποία τα αποτελέσματα της δ/ξης τελευταίας βούλησης εξαρτώνται από πράξη του τετιμημένου, η οποία καθ' εαυτή δεν είναι ανήθικη, προσδαμβάνει όμως ανήθικο χαρακτήρα εκ του ότι, με την προσθήκη της αίρεσης και με την απειλή στέρησης από τον τετιμημένο της προσδοκίας κληρονομιαίων ωφελημάτων, σκοπείται επηρεασμός της βούλησης του σε ζητήματα που, κατά τις κρατούσες ηθικές αντιλήψεις, απόκεινται στην ελεύθερη βούληση.

Δ/ξη διαθήκης με την οποία η επαγωγή περιουσίας κατά πλήρη κυριότητα στον τετιμημένο εξαρτίθηκε από τις αναβλητικές αιρέσεις της τέλεσης γάμου και της απόκτησης φυσικού τέκνου. Ακυρότητα δεύτερης αίρεσης διότι σκοπείται εμμέσως επηρεασμός του τετιμημένου στην επιλογή του συζύγου, εφ' όσον υποχρεούται να επιλέξει πρόσωπο ευρισκόμενο σε πλικία τεκνοποίησης και έχον μεγάλη διαφορά πλικίας με τον ίδιο.

Ερμηνεία διαθήκης ότι η διαθέτις, αν γνώριζε την ακυρότητα της αίρεσης, δε θα ήθελε την αυτή ρύθμιση της περιουσίας της. Εφ. Λαρ. 209/05, σ. 516

Η περί κλίνου αγωγή απευθύνεται κατά αντιποιούμενου (καλόπιστα ή κακόπιστα) κληρονομικό δικαιώμα και κατακρατούντος κληρονομιαία αντικείμενα ως κληρονόμου και όχι και κατά κατέχοντος δυνάμει ειδικού (εγκύρου ή μη) τίτλου, κατά του οποίου αρμόζουν οι ειδικές αγωγές που θα είχε εναντίον του ο κληρονομούμενος. Το στοιχείο της αντιποιότητης της

κληρονομίας είναι αναγκαίο, με ποινή αοριστίας, στην αγωγή. Εφ. Λαρ. 576/05, σ. 532

ΚΛΗΡΟΣ

Βλ. Αγροτική νομοθεσία, Αναδασμός, Κυριότητα, Χρησικησία, Νομός.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Βλ. Κοινόχρηστα πράγματα, ΟΤΑ.

ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Μέχρι τον ΑΚ ο χαρακτήρας του κοινόχρηστου ακινήτου μπορούσε να αποκτηθεί με πράξη διοικητικής αρχής, ή δικαιοπρακτική βούληση του ιδιοκτήμονος ή την παραγραφή του αμνημόνευτου χρόνου. Έννοια αμνημόνευτης αρχαιότητας, η οποία έπρεπε να ήταν συμπληρωμένη μέχρι την εισαγωγή του ΑΚ. Κοινόχρηστα πράγματα είναι όσα έχει δικαίωμα να χρησιμοποιεί αόριστος, αλλά όχι κατ' ανάγκη απεριόριστος, αριθμός προσώπων και τα οποία, εφόσον δεν ανήκουν σε δίμο ή κοινότητα ή ο νόμος δεν ορίζει αλλιώς, ανήκουν στο δημόσιο.

Κοινόχρηστα πράγματα είναι οι βοσκήσιμες γαίες προς κοινή χρήση των δημοτών, ως και οι δημοτικοί και κοινωνικοί δρόμοι, κωρίς εξαίρεση των αγροτικών.

Κοινόχρηστο πράγμα ΟΤΑ που κάνει την ιδιότητα αυτή περιέχεται στην ιδιωτική περιουσία του. Εφ. Λαρ. 666/04, σ. 266

Κοινόχρηστα μέρη πολυκατοικίας. Χώροι στάθμευσης σε πιλοτή. Μον. Πρωτ. Λαρ. 146/05, σ. 381

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η ομόφωνη απόφαση των κοινωνών για χρήση κοινού αγρού και κοινής γεώτρησης δεν μπορεί να τροποποιηθεί με απόφαση της πλειοψηφίας, ή του Δικαστηρίου, εκτός αν υπάρχει μεταβολή των πραγμάτων. Μον. Πρωτ. Λαρ. 336/05, σ. 158

Αν η προσβολή της νομίς συνίσταται σε διατάραξη, που ταυτίζεται με τα όρια της προσήκουσας χρήσης, η προστασία γίνεται όχι με τις δ/ξεις νομίς, αλλά βάσει της εσωτερικής σχέσης των συννομέων, που μπορεί να πηγάζει από σύμβαση ή νόμο, οπότε ο τρόπος χρήσης του κοινού καθορίζεται κατά τις δ/ξεις περί κοινωνίας. Ειρ. Λαρ. 175/04, σ. 170

Αναγκαστική εκ του νόμου ομοδικία σε δίκη διανομής μεταξύ πολλών συγκυρίων. Διανομή με πώληση διά πλειστηριασμού, λόγω αδυναμίας αυτού στας διανομής. Εφ. Λαρ. 106/05, σ. 332

Ο εξ αδιαιρέτου συγκύριος θεωρείται ότι κατέχει ολόκληρο το κοινό επ' ονόματι και των λοιπών και δεν μπορεί να αντιτάξει εναντίον τους αποσθετική ή κτητική παραγραφή, πριν τους γνωστοποιήσει ότι νέμεται μεγαλύτερο από τη μερίδα του μέρος ή το όλο ως αποκλειστικός κύριος. Εφ. Λαρ. 576/05, σ. 532

ΚΡΑΝΟΣ

Άνευ επιρροής το ότι ο θανάτων μοτοποδάλιτης δεν έφερε κράνος, καθόσον έφερε κακώσεις εκτεταμένες και όχι μόνο στο κεφάλι. Εφ. Λαρ. 125/05, σ. 358

ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Διοικητικά έγγραφα και υποδείγματα αιτήσεων για θέματα κτηματολογίου, σ. 206

Ακύρωση δύλωσης ακινήτου, ελλείψει μεταγραμμένου τίτλου, εάν η κτήση του στηρίζεται σε προσύμφωνο πώλησης που δεν αποτελεί τίτλο κυριότητας, ή έκτακτη χρησικησία. Καταχώριση στο κτηματολογικό βιβλίο ανακριθούς εγγραφής, ή ως αγνώστου ιδιοκτήτη. Άσκηση αναγνωριστικής ή διεκδικητικής αγωγής κυριότητος εκ μέρους των εχόντων τίτλο ιδιοκτητών με σώρευση αιτήματος διόρθωσης της ανακριθούς πρώτης εγγραφής, ως προς τον ιδιοκτήτη και την έκταση των ακινήτων. Αρμοδιότητα του καθ ύλην και κατά τόπο Πρωτοδικείου. Απεύθυνση της αγωγής κατά του ΟΚΧΕ και κοινοποίηση στο Ελληνικό Δημόσιο. Μον. Πρωτ. Λαρ. 9/05, σ. 377, Μον. Πρωτ. Λαρ. 24/05, σ. 379

Ο καταχωρθείς ως δικαιούχος εγγραπτέου δικαιώματος μπορεί να ζητήσει με αίτηση του στο Μον. Πρωτ. της περιφέρειας του Κτηματολογικού Γραφείου, κατά την εκούσια δικαιοδοσία, τη διόρθωση του καταχωρηθέντος εμβαδού του ακινήτου ή άλλων στοιχείων της πρώτης εγγραφής, δίχως όμως αμφισβήτηση των ορίων όμορων ακινήτων ή δικαιωμάτων τρίτων προσώπων. Μον. Πρωτ. Λαρ. 152/05, σ. 388

Ολοκλήρωση κτηματογράφησης και έναρ-

ξη ισχύος κτηματολογίου στο Αργυροπούλι Τυρνάβου από 1.8.05 (Εγγρ.), σ. 416

KYRIAKH

Βλ. Εργασία, Αλλοδαποί

KYPIOTHTA

Αοριστία διεκδικητικής αγωγής κυριότητας στηριζόμενης σε παράγωγο τρόπο, εφ όσον ο ενάγων δεν αναφέρει, ούτε συμπληρώνει, παρά την προβλθείσα πρωτοδίκως ένσταση αοριστίας, τον τρόπο κτίσης κυριότητας των δικαιοπαρόχων μέχρι πρωτότυπη κτίση. Εφ. Λαρ. 198/04, σ. 19

Περιορισμοί σε βάρος ακίνητης περιουσίας υπέρ της ΔΕΗ. Αποζημίωση θλαβέντος ιδιοκτήτη. Αντικειμενική ευθύνη ΔΕΗ. Εφ. Λαρ. 352/04, σ. 73

Με την εφαρμογή πράξης πολεοδομικής μελέτης επέρχεται κτίση κυριότητας με πρωτότυπο τρόπο και απόσθετη προϋφισταμένου δικαιώματος και πριν την καταβολή στο δικαιούχο της οφειλομένης αποζημίωσης για τα αναγκαίως συνεχόμενα συστατικά και οικοδομήματα των υποχρεωτικώς εισφερομένων εδαφικών τμημάτων. Εφ. Λαρ. 2/05, σ. 107

Η διαλυτική αίρεση σε σύμβαση πώλησης ακινήτου αφορά την εμπράγματη συμφωνία μεταβίβασης της κυριότητας, αλλά και την ενοχική δικαιοπραξία πώλησης. Επί πλήρωσής της, επέρχεται αυτοδίκαιη επάνοδος της κυριότητας στον πωλητή, χωρίς ανάγκη υπαναχώρησης. Εφ. Λαρ. 14/05, σ. 110

Τα κοινόχροπτα πράγματα, εφόσον δεν ανήκουν σε δίμο ή κοινότητα ή ο νόμος δεν ορίζει αλλιώς, ανήκουν στο δημόσιο. Κοινόχροπτο πράγμα ΟΤΑ, που κάνει την ιδιότητα αυτή, περιέρχεται στην ιδιωτική περιουσία του ΟΤΑ. Το απαράγραπτο των δικαιωμάτων του Δημοσίου επί κτημάτων δεν εμποδίζει την υπό τρίτου κτίση νομίς επί ακινήτου, στο οποίο προηγουμένως το Δημόσιο (ή ΟΤΑ) είχε ασκήσει νομί, χωρίς όμως να έχει αποκτήσει κυριότητα. Η νομί ιδιώτη επί δημοτικού ή κοινοτικού ακινήτου, μετά το νδ 31/1968, δεν άγει σε κτίση κυριότητας με χρησικότητα, ο χρόνος της οποίας έπρεπε να έχει συμπληρωθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του. Εφ. Λαρ. 666/04, σ. 266

Στην πώληση κινητού με παρακράτηση κυριότητας, επί υπερημερίας αγοραστή, ο πωλητής έχει δικαίωμα να απαιτήσει το τίμημα, ή, υπαναχωρώντας, να ασκήσει τα εκ της κυριότητας δικαιώματα, ή τα από τις γενικές δ/ξεις περί υπερημερίας οφειλέτη ενοχικά δικαιώματα. Αγορά αυτ/του με παρακράτηση κυριότητας, αγορασθέντος με δάνειο από Τράπεζα, προς την οποία ο πωλητής εκχώρησε τις κατά του αγοραστή αξιώσεις για το τίμημα και το πράγμα (τριμερής σύμβαση). Ο πωλητής οφειλεί να μεταβιβάσει στην εκδοχέα Τράπεζα και την κυριότητα, π οποία δεν επέρχεται με μόνη την εκκώρηση της απαίτησης του τιμήματος, εκτός αντίθετης συμφωνίας. Εφ. Λαρ. 502/04, σ. 448

Ο εξ αδιαιρέτου συγκύριος θεωρείται ότι κατέχει ολόκληρο το κοινό επ' ονόματι και των λοιπών και δεν μπορεί να αντιτάξει εναντίον τους αποσθετική ή κτητική παραγραφή, πριν τους γνωστοποιήσει ότι νέμεται μεγαλύτερο από τη μερίδα του μέρος ή το όλο ως αποκλειστικός κύριος. Εφ. Λαρ. 576/05, σ. 532

KΩΔΙΚΑΣ ΟΔΙΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Αποκλειστική υπαιτιότητα οδηγού που οδηγούσε με αμέλεια και δίκως να ρυθμίσει την ταχύτητα, ώστε να μπορεί να ανακόψει εγκαίρως την πορεία προ αιφνίδιας εμφάνισης πεζών, που κινούνταν στο οδόστρωμα, ανάμεσα σε σταθμευμένα εκατέρωθεν αυτ/τα, μεταβαίνοντες ως προσκυντές στην απέναντι, παράπλευρα της οδού, εορτάζουσα εκκλησία. Εφ. Λαρ. 668/04, σ. 100

Υπαιτιότητα οδηγού που, κατά παραβίαση προτεραιότητας, εισιτήθε σε κύρια οδό από χωματόδρομο, μη επισημασμένο ως διασταύρωση, στην πορεία κανονικά κινούμενης μοτοσικλέτας.

Παράνομη μεταφορά επιβάτη στην έμφορτη καρότσα φορτηγού και υπεράριθμων επιβατών στην καμπίνα του. Μον. Πρωτ. Λαρ. 428/03, σ. 137

Συνυπαιτιότητα θανόντος ανήλικου επιβάτη, διότι, ως φίλος του επίσης ανήλικου οδηγού γνώριζε ότι αυτός στερούνταν άδειας ικανότητας οδήγησης και διότι δεν έφερε zώνη ασφαλείας. Μον. Πρωτ. Λαρ. 440/04, σ. 145

Μη υπαιτιότητα επί έλλειψης νόμιμης ά-

δειας οδήγησης, εάν δεν τελεί σε αιτιώδην συνάφεια με το ατύχημα. Εφ. Λαρ. 124/05, σ. 356

Άνευ επιρροής το ότι ο θανάτων μοτοποδηλάτης δεν έφερε κράνος, καθόσον έφερε κακώσεις εκτεταμένες και όχι μόνο στο κεφάλι. Εφ. Λαρ. 125/05, σ. 358

ΜΑΡΤΥΡΕΣ (ΠολΔικ)

Δεν εξετάζεται ως μάρτυρας ο νόμιμος εκπρόσωπος και διαχειριστής της διάδικτης ΕΠΕ, ως έχων άμεσο συμφέρον από την έκβαση της δίκης. Εφ. Λαρ. 620/04, σ. 93

Ο νόμιμος εκπρόσωπος ΑΕ δεν μπορεί να είναι μάρτυρας αυτής, ούτε ομοδίκου της. Εφ. Λαρ. 111/05, σ. 335

Εξαιρετέοι μάρτυρες όσοι έχουν συμφέρον από την δίκη, ή καθήκονταν εκεμύθειας, όπως οι δικηγόροι, εκτός αν το επιτρέψει ο εντολέας τους. Ο λόγος εξαίρεσης του δικηγόρου ισχύει υπέρ του πελάτη και όχι του αντιδίκου. Άμεσο συμφέρον μάρτυρα όταν το δεδικασμένο, ή η εκτελεστόπτη ή οι αντανακλαστικές συνέπειες της απόφασης εκτείνονται και σε αυτόν, όπως επί εξάρτησης δικηγορικής αμοιβής με εργολαβικό από το θετικό αποτέλεσμα.

Δεν εξετάζονται ως μάρτυρες οι διάδικοι, ακόμη και όταν δικάζονται με αντιπρόσωπο, εφόσον η ιδιότητα αυτή υπάρχει κατά την κατάθεσή τους, ενώ αν προϋπήρχε και εξέλιπε ή αν επήλθε μετά την κατάθεση, αυτή είναι έγκυρη. Μόνη η ιδιότητα του μάρτυρος, κατά το χρόνο εξέτασης, ως τέκνου διαδίκου, έστω και μελλοντικού κληρονόμου του, δε συνιστά άμεσο συμφέρον εξαίρεσης, ακόμη κι αν στο μέλλον, λόγω θανάτου του διαδίκου, συνεχίσει τη δίκη. Εφ. Λαρ. 63/05, σ. 469

Η εκ νέου εξέταση μάρτυρος, προς συμπλήρωση, διευκρίνιση ασαφειών ή αντιφάσεων δεν μπορεί να αναφέρεται σε νέα γεγονότα ή στη διόρθωση ή ανάρεση της κατάθεσής του. Εφ. Λαρ. 259/05, σ. 521

ΜΕΘΗ

Ο έλεγχος και η βεβαίωση της μέθης οδηγών με συσκευή γίνεται, με ποινή ακυρότητας, από συνεργείο δύο τουλάχιστον αστυνομικών, εκ των οποίων ο ένας είναι ανακριτικός υπάλληλος. Διοικ. Μον. Πρωτ. Λαρ. 42/04, σ. 188

ΜΕΡΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Βλ. Εργασία

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Βλ. Απόφαση (ΠολΔικ), Δίκη-Δικονομία (Πολ), Έφεσον

ΜΗΝΥΣΗ

Διαφορά μίνυσης από έγκληση. Ως έγκληση νοείται η καταγγελία αξιόποινης πράξης από τον παθόντα, ανεξάρτητα αν η δίωξη χωρεί και αυτεπάγγελτα. Η υποθληθείσα αναφορά έχει χαρακτήρα έγκλησης, εφόσον ο αναφέρων εμφανίζεται ο ίδιος ως παθών από το φερόμενο ως τελεσθέν έγκλημα της παράθασης καθίκοντος από υπαλλήλους. Δ/ξη Εισ. Πρωτ. ΕΓ2.04/309/2/05, σ. 581

ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

Όταν, δυνάμει σύμβασης έργου, καταβάλλονται από πελάτη σε μηχανικό χρήματα για αμοιβή και όχι για δαπάνη εκτέλεσης της εντολής, επέρχεται μεταβίβαση κυριότητας τούτων και δεν στοιχειοθείται υπεξαίρεση. Εφ. Λαρ. 284/04, σ.30, Δ/ξη Εισ. Πρωτ.Λαρ. ΕΓ2.04/356/14/04, σ. 197

Οι δ/ξεις μίσθωσης έργου ισχύουν και στη σύμβαση ανάθεσης μελέτης και εκπόνησης σχεδίων οικοδομής με αμοιβή σε διπλωματούχο μηχανικό.

Άκυρη η συμφωνία αμοιβής μηχανικού μηκρότερης από τα ελάχιστα νόμιμα όρια. Την αμοιβή μπορεί να αξιώσει ή το Τεχνικό Επιμελητήριο, ως υποκαθιστάμενο στα δικαιώματα του μηχανικού, ή ο ίδιος ο μηχανικός. Τρόπος υπολογισμού αμοιβής για έκδοση οικοδομικής αδείας. Εφ. Λαρ. 82/05, σ. 129

ΜΙΣΘΟΣ

Βλ. Εργασία

ΜΙΣΘΩΣΗ

Στην καταγγελία μίσθωσης λόγω καθυστέρησης μισθώματος η αυτοδίκαιη λύση της προϋποθέτει υπερημερία μισθωτή, η οποία δεν υφίσταται όταν η μη καταβολή μισθώματος οφείλεται σε γεγονός για το οποίο δεν έχει ευθύνη.

Η απόκρουση του μισθώματος από τον εκμισθωτή τον καθιστά υπερήμερο δανειστή και

για τα μελλοντικά μισθώματα, χωρίς υποχρέωση του μισθωτή προς επανάληψη της προσφοράς τους. Άρση υπερημερίας εκμισθωτή με πρόσκληση του μισθωτή για καταβολή του μισθώματος.

Επί υπερημερίας του εκμισθωτή, μη υπερημερία του μισθωτή αν δεν παρακαταθέσει το μίσθωμα, διότι η δημόσια κατάθεση αποτελεί δικαιώμα του οφειλέτη προς απόσθεση της οφειλής.

Μη υπερημερία του μισθωτή επί εύλογης αμφιβολίας για το ύψος του αναπροσαρμοζόμενου μισθώματος, η δε προσφορά του μέχρι τότε συμφωνημένου μισθώματος καθιστά υπερήμερο τον αρνούμενο να το εισπράξει εκμισθωτή, ο οποίος οφείλει να το λάβει, με επιφύλαξη για δικαστική αναγνώριση του κατά νόμο οφειλόμενου ποσού. Εφ. Λαρ. 303/04, σ. 39

Άρνηση πλειοδότη-μισθωτή προς υπογραφή μισθωτικής σύμβασης, διότι ο εκμισθωτής - νομικό πρόσωπο από υπαιτιοπτά του αποσιώπησε ότι προηγούμενος μισθωτής κατακρατούσε αυθαίρετα τις μίσθιες εκτάσεις, παρά τη λίξη της μίσθισης, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να τον αποβάλλει και παραδώσει τη χρήση τους, παρά την κατάρτιση πρωτόκολλου εγκατάστασης. Εφ. Λαρ. 311/04, σ. 50

Επί παρακράτησης του μισθίου μετά τη λίξη της μίσθισης, ο εκμισθωτής δικαιούται αποζημίωση, υπολογιζόμενη αφηρημένως από το νόμο, χωρίς υποχρέωση απόδειξης της υπαρξης και του ύψους της ζημίας. Η αποζημίωση αυτή δεν είναι μίσθισμα αλλά γνήσια αποζημίωση, υπολογιζόμενη βάσει του εκάστοτε αναπροσαρμοζόμενου μισθώματος. Εφ. Λαρ. 117/05, σ. 340

Διάκριση σύμβασης έργου και μίσθισης πράγματος. Εάν ο διαθέτων το πράγμα αναλαμβάνει την ευθύνη επίτευξης του αποτελέσματος, πρόκειται για μίσθιση έργου, ενώ αν περιορίζεται στη διάθεση της χρήσης τούτου είναι μίσθιση πράγματος, ο χαρακτήρας της οποίας δεν αλλοιώνεται από το ότι ο παραχωρών το πράγμα προβαίνει και στον χειρισμό αυτού, αυτοπροσώπως ή με βοηθούς εκπλήρωσης ή με προμήθεια του προσωπικού.

Στις μικτές συμβάσεις ερευνάται η προέχουσα παροχή.

Η σύμβαση ανάθεσης παραγωγής πολλαπλά-

σιαστικού υλικού δε συνιστά μίσθιση αλλά σύμβαση έργου. Εφ. Λαρ. 176A/05, σ. 498

Η εγγύηση στη μισθωτική σύμβαση συνιστά εγγυοδοσία, προς εξασφάλιση των απαιτήσεων του εκμισθωτή, η οποία δε ρυθμίζεται ειδικά στο νόμο, αλλά διέπεται από τη συμφωνία, την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη. Στοιχεία αγωγής επιστροφής της εγγυοδοσίας.

Ο ισχυρισμός μισθωτή ότι με νεότερη συμφωνία λύθηκε η μίσθιση αποτελεί ένσταση καταλυτική της αγωγής εκμισθωτή για καταβολή μισθωμάτων μεταγενέστερων της συμφωνίας. Εφ. Λαρ. 281/05, σ. 527

Στην αγωγή αποζημίωσης λόγω φθορών μισθίου, ο εκμισθωτής πρέπει να επικαλεσθεί τη σύμβαση μίσθισης, τις φθορές και το ποσό της ζημίας, ο δε μισθωτής, προς απαλλαγή του, πρέπει να προτείνει, κατ' ένσταση, ότι αυτές οφείλονται στη συμφωνημένη χρήση ή σε γεγονός για το οποίο δεν έχει ευθύνη. Η δ/ξη του 592 ΑΚ είναι ενδοτικού δικαίου. Μον. Πρωτ. Λαρ. 336/05, σ. 545

ΜΙΣΘΩΣΗ ΑΓΡΟΥ

Βλ. Αγρομίσθιση

ΜΙΣΘΩΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ

Στις παλιές εμπορικές μισθώσεις, για τις οποίες είχε συμπληρωθεί 2ετία πριν το v. 2041/1992, αναπροσαρμογή μισθώματος συντελείται αυτοδίκαια χωρίς δικαστική μεσολάθηση από την, κατά την 1-5-1992, ισχύ του νόμου, ανεξαρτήτως χρόνου τυχόν προηγούμενης αναπροσαρμογής, σε κάθε δε περίπτωση η πάροδος της 2ετίας υπολογίζεται από την έναρξη της σύμβασης και όχι από την τελευταία αναπροσαρμογή.

Το μετ' αναπροσαρμογή μίσθισμα καθίσταται απαιτητό από την κοινοποίηση έγγραφης όχλησης του εκμισθωτή, περιέχουσας το ποσό, χωρίς ανάλυση του τρόπου υπολογισμού του. Επί αμφισβήτησης του μισθωτή ως προς το ύψος του μισθώματος, καθοριζόμενον με αντικειμενικά κριτήρια, το δικαστήριο επιλαμβάνεται κατόπιν αναγνωριστικής αγωγής, στην οποία πρέπει να αναφέρονται, με ποινή αοριστίας, οι συντελεστές και ο τρόπος υπολογισμού του. Εφ. Λαρ. 303/04, σ. 39

Λύση εμπορικής μίσθισης με έγγραφη α-

ντισυμφωνία βέβαιης ημεροχρονολογίας μετά την κατάρτιση της μίσθωσης. Δεν απαιτείται έγγραφο, όταν ο μισθωτής αποδίδει το μίσθιο στον εκμισθωτή, που το παραλαμβάνει ανεπιφύλακτα με σκοπό τη λύση της μίσθωσης. Η οικειοθελής απόδοση του μισθίου από το μισθωτή συνιστά πρόταση για κατάρτιση σύμβασης λύσης της μίσθωσης και η ανεπιφύλακτη παραλαβή του από τον εκμισθωτή αποτελεί αποδοχή της πρότασης και ολοκλήρωση αυτής. Εφ. Λαρ. 669/04, σ. 105, Εφ. Λαρ. 281/05, σ. 527

Αναπροσαρμογή μισθώματος. ΔΤΚ μηνών Ιανουαρίου, Φεβρουαρίου, Μαρτίου, Απριλίου 2005, σ. 212, ΔΤΚ μηνών Μαΐου, Ιουνίου, Ιουλίου, Αυγούστου 2005, σ. 419, ΔΤΚ μηνών Σεπτεμβρίου, Οκτωβρίου, Νοεμβρίου, Δεκεμβρίου 2005, σ. 616

Κατάργηση δικαιοτικής αναπροσαρμογής του μισθώματος στις εμπορικές μισθώσεις από 1-5-1992. Επί έλλειψης συμφωνίας αναπροσαρμογής, ή επί εξάρτησης αυτής από άκυρη ρίτρα, η αναπροσαρμογή γίνεται αυτόματα μια φορά μετά 2ετία από την έναρξη της σύμβασης κατά ποσοστό επί της αντικειμενικής αξίας του μισθίου εποιάως. Στις παλιές μισθώσεις η έναρξη της 2ετίας υπολογίζεται όχι από την έναρξη της μίσθωσης, αλλά από την προηγούμενη αναπροσαρμογή.

Απαιτούμενη αναπροσαρμογή μισθώματος από την επίδοση του συστατικού εγγράφου της όχλησης, που είναι δυνατή και με αγωγή καταβολής του μισθώματος. Εφ. Λαρ. 45/05, σ. 306

ΜΙΣΘΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Βλ. Εργασία

ΜΙΣΘΩΣΗ ΕΡΓΟΥ

Οι δ/ξεις μίσθωσης έργου ισχύουν και στη σύμβαση ανάθεσης μελέτης και εκπόνησης σχεδίων οικοδομής σε διπλωματούχο μηχανικό με αμοιβή.

Άκυρη η συμφωνία αμοιβής μηχανικού μηκρότερης από τα ελάχιστα νόμιμα όρια. Την αμοιβή μπορεί να αξιώσει ή το Τεχνικό Επιμελητήριο, ως υποκαθιστάμενο στα δικαιώματα του μηχανικού, ή ο ίδιος ο μηχανικός, ο οποίος δε στερείται του δικαιώματος αυτού, κατά το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ.

Ο εργοδότης δικαιούται σε καταγγελία της

σύμβασης, οποτεδήποτε μέχρι την αποπεράτωση του έργου, υποχρεούμενος να καταβάλει στον εργολάθο τη συμφωνηθείσα αμοιβή (ανεξαρτήτως της υπαιτιότητάς του στην μη εμπρόθεσμη παράδοση του έργου), από την οποία αφαιρείται η εξοικονομηθείσα λόγω ματαίωσης της σύμβασης δαπάνη, ως και κάθε ωφέλεια που αποκόμισε ο εργολάθος από άλλη εργασία ή παρέλειψη δολίως να ωφεληθεί. Εφ. Λαρ. 82/05, σ. 129

Στη μίσθωση έργου σκοπείται η επίτευξη του αποτελέσματος, η πραγμάτωση του οποίου επάγεται αυτόματη λύση της. Διάκριση από σύμβαση εργασίας. Μον. Πρωτ. Λαρ. 679/05, σ. 161.

Διάκριση σύμβασης έργου και μίσθωσης πράγματος. Εάν ο διαθέτων το πράγμα αναλαμβάνει την πραγματοποίηση του αποτελέσματος, πρόκειται για μίσθωση έργου, ενώ αν περιορίζεται στη διάθεση της χρήσης τούτου είναι μίσθωση πράγματος.

Στις μικτές συμβάσεις ερευνάται η προέχουσα παροχή. Η σύμβαση ανάθεσης παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού συνιστά σύμβαση έργου και δεν απαιτείται έγγραφος τύπος. Εφ. Λαρ. 176Α/05, σ. 498

Σύμβαση έργου για ανέλκυση εκτραπέντος αυτοκινήτου. Τα άρθρα 330, 335 και 340 ΑΚ ρυθμίζουν τις περιπτώσεις αδυναμίας παροχής και υπερημερίας του οφειλέτη, που δεν καλύπτουν άλλες περιπτώσεις αθέτησης, όπως κακή (πλημμελή) ή μη προσήκουσα εκπλήρωση ή παράλειψη εκπλήρωσης παρεπόμενης υποχρέωσης, επί των οποίων γίνεται ανάλογη εφαρμογή των άνω δ/ξεων.

Αν το έργο έχει ελαττώματα, ή έλλειψη συμφωνημένων ιδιοτήτων, που, αδιάφορως του ουσιώδους ή μη, οφείλονται σε υπαιτιότητα του εργολάθου, ο εργοδότης δικαιούται, αντί για μείωση αμοιβής ή αναστροφή, αποζημίωση, ενώ ο εργολάθος, προς απαλλαγή του, πρέπει να ισχυριστεί, κατ' ένσταση, έλλειψη υπαιτιότητας.

Τα δικαιώματα των 687-690 ΑΚ αποκλείουν την κατά το 374 ΑΚ ένσταση μη εκπλήρωσης ή μη προσήκουσας εκπλήρωσης της σύμβασης και ο εργοδότης δεν μπορεί να αποποιηθεί το ελαττωματικό έργο και να καταστήσει α-

νενεργό το δικαίωμα αμοιβής του εργολάθου, εκτός αν τούτο είναι εντελώς διάφορο από το συμφωνημένο, πράγμα που δε συμβαίνει με μόνη την ύπαρξη ουσιωδών ελαττωμάτων. Πλημμελής εκπλήρωση συμβατικής υποχρέωσης εργολάθου, ο οποίος, από αμέλεια κατά το κειρισμό γερανοφόρου οχήματος στην ανέλκυση εκτραπέντος αυτ/του, παρέλειψε να το προσδέσει με ασφάλεια, με αποτέλεσμα την πτώση του στο έδαφος. Εφ. Λαρ. 181/05, σ. 504

ΜΙΣΘΩΤΟΙ

Οι εργαζόμενοι σε επιχειρήσεις παροχής ασφαλείας αμειβονται σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα ΕΓΣΣΕ στο πρώτο βμνο, μετά την πάροδο του οποίου ισχύουν οι μισθοί της κλαδικής σύμβασης. Ειρ. Λαρ. 11/05, σ. 177
Βλ. και Εργασία

NOMH

Άσκηση αγωγής νομής και ύπαρξη άλλης εκκρεμούς δίκης με αντικείμενο την αναγνώριση ακυρότητας δηλώσεων βούλησης, ως εικονικών. Μη αλλοιεπίδραση, μήτε δημιουργία δεδικασμένου, διότι η νομή δεν ερείσεται στις προσβαλλόμενες δηλώσεις βούλησης. Εφ. Λαρ. 637/04, σ. 95

Επί προσβολής της συννομίς με ολική ή μερική αποβολή, ο αποβληθείς συννομέας έχει την ένδικη προστασία νομής. Αν όμως η προσβολή συνίσταται σε διατάραξη, η οποία ταυτίζεται με τα όρια της προσίκουσας χρήσης, η προστασία γίνεται όχι με τις δ/ξεις νομής, αλλά βάσει της εσωτερικής σχέσης των συννομέων, που μπορεί να πηγάζει από σύμβαση ή νόμο, οπότε ο τρόπος χρήσης του κοινού καθορίζεται με τις περί κοινωνίας δ/ξεις. Ειρ. Λαρ. 175/04, σ. 170

Το απαραγράπτο των δικαιωμάτων του Δημοσίου επί κτημάτων δεν εμποδίζει την υπό τρίτου κτίση νομής επί ακινήτου, στο οποίο προηγουμένως το Δημόσιο (ή ΟΤΑ) είχε ασκήσει νομή, χωρίς όμως να έχει αποκτήσει κυριότητα. Η νομή του ιδιώτη επί δημοτικού ή κοινοτικού ακινήτου, μετά το νδ 31/1968, δεν άγει σε κτήση κυριότητας με χρησικότητα, ο χρόνος της οποίας έπρεπε να έχει συμπληρω-

θεί μέχρι την έναρξη ισχύος του. Εφ. Λαρ. 666/04, σ. 266

Ο εξ αδιαιρέτου συγκύριος θεωρείται ότι κατέχει ολόκληρο το κοινό επ' ονόματι και των λοιπών και δεν μπορεί να αντιτάξει εναντίον τους χρησικότητα, πριν τους γνωστοποιηθεί ότι νέμεται μεγαλύτερο από τη μερίδα του μέρος ή το όλο ως αποκλειστικός κύριος. Μετά τον νδ 431/68 ο κληρούχος δε λογίζεται κατά πλάσμα νομέας του κλήρου και είναι δυνατή η χωρίς τη θέλησή του κτίση της νομής και η εκποίηση ή διάθεση με δικαιοπραξίες εν ζωή, με τον περιορισμό της μη κατάτμοσής του. Εφ. Λαρ. 576/05, σ. 532

Δικαιοδοσία Εισαγγελέα Πρωτοδικών στις διαφορές διακατοχής ακινήτων μεταξύ δημοσίου ή νπδ δη ΟΤΑ και ιδιωτών. Αντικείμενο είναι η προσωρινή ρύθμιση της αμφισβήτησης διακατοχής και όχι της νομής. Εισ.Εφ.Λαρ. 8/05, σ. 566

Η έκδοση διοικητικής πράξης, όπως απόφασης πολεοδομίας για κατεδάφιση αυθαιρέτου, ανεξαρτήτως δικαιωμάτων κυριότητος ή νομής επί του ακινήτου, δε συνιστά προσβολή της φυσικής εξουσίασης του ιδιώτη επ' αυτού ή αμφισβήτησης ιδιωτικών δικαιωμάτων και η σχετική διαφορά μεταξύ αυτού και του Δημοσίου δεν εμπίπτει στη δικαιοδοσία του Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Εισ. Πρωτ.Λαρ. 9/05, σ. 568

NOMIMH MOIPA

Βλ. Διαθήκη, Κληρονομία

NOMIMOPOIHSI (ΠολΔικ)

Στην αγωγή καταβολής τιμήματος ο ισχυρισμός του εναγομένου -φερομένου ως αγοραστή ότι δε συνίψε με τον ενάγοντα την σύμβαση, ούτε παραδόθηκαν σε αυτόν τα εμπορεύματα, συνιστά άρνηση της αγωγής και όχι ένσταση έλλειψης νομιμοποίησης. Εφ. Λαρ. 399/04, σ. 77

Επί σοβαρού τραυματισμού ανήλικου τέκνου παρουσία των γονέων, αυτοί δοκιμάζουν ψυχικό σοκ και έντονη στενοχώρια, που συνιστά σωματική κάκωση και των ιδίων και νομιμοποιούνται σε ίδια χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Εφ. Λαρ. 668/04, σ. 100

Επί προσβολής προσωπικότητας και δη του συναισθηματικού κόσμου, νομιμοποιού-

μενος προς άσκηση αγωγής μπορεί να είναι και τρίτος, στενά συνδεόμενος με τον αμέσως προσβαλλόμενο, κατ' εξαίρεση του 914 ΑΚ, κατά το οποίο δικαιούχος αποζημίωσης είναι ο μόνον ο αμέσως προσβληθείς. Εφ. Λαρ. 62/05, σ. 121

Η αγωγή αμοιβής του εκκαθαριστή κληρονομίας απευθύνεται κατά του κληρονόμου, στον οποίο οφείλει λογοδοσία. Εφ. Λαρ. 1/05, σ. 288

Επί ανακοπής κατά πίνακα κατάταξης ως προς τα έξοδα εκτέλεσης, αυτή στρέφεται όχι μόνον κατά των δανειστών των οποίων προσβάλλεται η κατάταξη, αλλά και κατ' εκείνων (δανειστών ή όχι) υπέρ των οποίων έγινε πραγματίσθηκε από το πλειστηρίασμα ορισμένου ποσού, όπως είναι και ο δικ. επιμελητής. Εφ. Λαρ. 66/05, σ. 321

Στη δίκη διανομής μεταξύ πολλών συγκυρίων καθιδρύεται από το νόμο υποχρεωτική κοινή νομιμοποίηση και αναγκαστική ομοδικία. Εφ. Λαρ. 106/05, σ. 332

Επί σωματικής βλάβης, λόγω αδικοπράξιας, μηχανοδηγού επιβατικής αμαξοστοιχίας, προστημένου στην εκτέλεση δρομολογίου, ο εργοδότης δε νομιμοποιείται σε άσκηση αξιώσης αποζημίωσης, λόγω στέρησης των υπηρεσιών του, κατά του προκαλέσαντος τη βλάβη. Εφ. Λαρ. 404/04, σ. 446

Σε ανακοπή κατά πίνακα κατάταξης νομιμοποιούνται, με συνδρομή εννόμου συμφέροντος, ο επισπεύδων την εκτέλεση, οι νόμιμα και εμπρόθεμα αναγγελθέντες δανειστές και ο καθ' ον η εκτέλεση, όχι δε και τρίτοι. Εφ. Λαρ. 12/05, σ. 454

Πότε και με ποιές προϋποθέσεις νομιμοποιείται ο προσεπικλήθείς ή ο προς ον η ανακοίνωση δίκης σε άσκηση έφεσης. Εφ. Λαρ. 176/05, σ. 495

Παθητικά νομιμοποιούμενος στην περί κλήρου αγωγή είναι μόνον ο αντιποιούμενος την κληρονομία και όχι ο κατέχων δυνάμει ειδικού τίτλου. Εφ. Λαρ. 576/05, σ. 532

NOMISMA

Επιτρεπτή η συνομολόγηση υποχρεώσεων σε αλλοδαπό νόμισμα επί διεθνών συναλλαγών. Αποδοτέο ποσό είναι το ισάξιο του αλλοδαπού νομίσματος βάσει της ισοτιμίας κατά τη

μέρα πληρωμής, ενώ επί συμβατικού χρόνου απόδοσης του δανείου, βάσει της κατ' αυτόν νομισματικής ισοτιμίας.

Μετά την εισαγωγή του ευρώ στην Ελλάδα ο υπολογισμός του καταβλητέου ποσού γίνεται με την ισοτιμία Ευρώ - δανεισθέντων νομισμάτων, κατά το χρόνο πληρωμής, εφ όσον είναι μεταγενέστερος της 1.1.2001. Εάν τα δανεισθέντα νομίσματα είναι χώρας - μέλους της Ευρωζώνης, ως προς την οποία καθορίσθηκαν σταθερές ισοτιμίες του εθνικού νομίσματός της έναντι του Ευρώ από 1.1.2001, χρόνος υπολογισμού τους σε Ευρώ δεν είναι ο της πληρωμής, αλλά ο χρόνος καθορισμού των σταθερών ισοτιμιών εθνικών νομισμάτων. Εφ. Λαρ. 680/04, σ. 273

Επί καταβολής ποινικής ρήτρας σε αλλοδαπό νόμισμα, η μετατροπή σε δραχμές θα γίνει προεκόντως βάσει της ισοτιμίας της δραχμής προς το αλλοδαπό νόμισμα κατά το χρόνο καταβολής της ποινής, άλλως, επί έλλειψης του στοιχείου αυτού, βάσει της ισοτιμίας της δραχμής στο χρόνο της πρώτης συζήτησης της υπόθεσης στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο. Εφ. Λαρ. 111/05, σ. 335

NOMOS

Επιτρεπτή αναδρομικότητα νόμου, εκτός αν ρητά απαγορεύεται από το Σύνταγμα, εφ όσον δικαιολογείται από λόγους δημόσιου συμφέροντος και δεν αποτελεί ευθεία κύρωση εκκρεμούσας στα δικαστήρια διοικητικής πράξης, ή δεν παραβιάζει το δεδικασμένο, τις αρχές της αναλογικότητας, διάκρισης των εξουσιών και ισότητας των όπλων των διαδίκων. Διοικ. Εφ. Λαρ. 41/05, σ. 604

ΟΔΟΣΤΡΩΜΑ

Απαλλαγή προσταμένου νομαρχιακής τεχνικής διεύθυνσης από την κατηγορία της σωματικής βλάβης από αμέλεια, τελεσθείσα με παράλειψη, για τραυματισμό οδηγού, του οποίου το αυτοκίνητο εκτράπηκε, λόγω ύπαρξης λακκούβας στο οδόστρωμα. Δ/ξ Εισαγ. Εφ. Λαρ. 109/05, σ. 577

OIKOGENEIA

Στην οικογένεια του θύματος περιλαμβάνονται οι εγγύτεροι και στενώς συνδεόμενοι συγγενείς, χωρίς να απαιτείται συμβίωση.

Πρόσωπα δικαιούμενα ψυχικής οδύνης. Ως πρόσωπα συνδέομενα με το θύμα θεωρούνται οι μνηστήρες, όχι όμως οι σύζυγοι και τα τέκνα των αδελφών, έστω και αν είναι οι μόνοι επιζώντες συγγενείς. Εφ. Λαρ. 256/04, σ. 22

ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ

Βλ. Εργασία

ΟΜΟΔΙΚΙΑ (ΠολΔικ)

Αναγκαστική εκ του νόμου ομοδικία στη δίκη διανομής μεταξύ πολλών συγκυρίων. Εφ. Λαρ. 106/05, σ. 332

Η έφεση δε στρέφεται εναντίον όλων των πρωτοδίκων πλειόνων αντιδίκων του εκκαλούντος, αλλά εναντίον εκείνων ως προς τους οποίους ο εκκαλών θέλει να εξαφανιστεί η απόφαση, εκτός αν πρόκειται για αναγκαστική ομοδικία. Εφ. Λαρ. 125/05, σ. 358

Επί απλής ομοδικίας η έφεση απευθύνεται κατά του αντιδίκου του εκκαλούντος, όχι δε και κατά του απλού ομοδίκου του, εκτός εάν η εκκαλουμένη περιέχει επιβλαβή δ/ξη για τον εκκαλούντα και υπέρ του ομοδίκου. Το ίδιο ισχύει και αν μεταξύ των απλών ομοδίκων υπάρχει δικαιώματα αναγωγής, διότι στη δίκη με αντικείμενο την από κοινού ζημία σε τρίτον, ερευνάται η αξίωση προς αποζημίωση και όχι η εξ αναγωγής ευθύνη των συναιτίων, οι οποίοι δεν μπορούν να αντιδικίσουν μεταξύ τους ως προς την ύπαρξη, ή την έκταση της ευθύνης τους. Εφ. Λαρ. 169/05, σ. 485

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Εκτέλεσην κατά δημοσίου, ΟΤΑ και υπδδ (Μελ.) σ. 220

Κοινόχροπτα πράγματα είναι όσα έχει δικαιώματα να χρησιμοποιεί αόριστος, αλλά όχι κατ' ανάγκη απεριόριστος, αριθμός προσώπων και τα οποία, εφόσον δεν ανήκουν σε δίμο ή κοινότητα ή ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ανήκουν στο δημόσιο.

Αν κοινόχροπτο πράγμα, που ανήκει σε ΟΤΑ, απωλέσει την ιδιότητα αυτή περιέρχεται στην ιδιωτική περιουσία του Δήμου. Το απαραγράπτο των δικαιωμάτων του Δημοσίου επί κτημάτων δεν εμποδίζει την υπό τρίτου κτήσην νομής επί ακινήτου, στο οποίο

προηγουμένως το Δημόσιο (ή ΟΤΑ) είχε ασκήσει νομή, χωρίς όμως να έχει αποκτήσει κυριότητα. Η νομή του ιδιώτη επί δημοτικού ή κοινοτικού ακινήτου, μετά το νδ 31/1968, δεν άγει σε κτήση κυριότητας με χρησιτησία, ο χρόνος της οποίας έπρεπε να έχει συμπληρωθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του. Εφ. Λαρ. 666/04, σ. 266

Η δ/ξη του άρθρου 74 του πδ της 11/12 Νοεμβρίου 1929 η οποία καθιερώνει το ανεύθυνο για νομικά ελαττώματα των πωλουμένων κτημάτων Δημοσίου και ΟΤΑ θεωρείται καταργηθείσα από το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και την ΕΣΔΑ. Πολ.Πρωτ.Λαρ. 244/05, σ. 537

Δικαιοδοσία Εισαγγελέα Πρωτοδικών στις διαφορές διακατοχής ακινήτων μεταξύ δημοσίου ή υπδδ ή ΟΤΑ και ιδιωτών. Εισ.Εφ.Λαρ. 8/05, σ. 566

Η έκδοση διοικητικής πράξης, όπως απόφασης πολεοδομίας για κατεδάφιση αυθαιρέτου, ανεξαρτήτως δικαιωμάτων κυριότητος ή νομής επί του ακινήτου, δε συνιστά προσβολή της φυσικής εξουσίασης του ιδιώτη επ' αυτού ή αμφισβήτηση ιδιωτικών δικαιωμάτων και η σχετική διαφορά μεταξύ αυτού και του Δημοσίου ή ΟΤΑ δεν εμπίπτει στη δικαιοδοσία του Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Εισ. Πρωτ.Λαρ. 9/05, σ. 568

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Αγροτική σύνταξη γήρατος. Το αρμόδιο για τη σύνταξη όργανο του ΟΓΑ λαμβάνει υπόψη τις κατά νόμο προσκομιζόμενες βεβαιώσεις, σχετικά με τις κρίσιμες για τη θεμελίωση του δικαιώματος προϋποθέσεις, δυνάμενο να κρίνει και αντίθετα προς τα βεβαιούμενα σε αυτές με ειδική αιτιολογία. Διοικ. Εφ. Λαρ. 93/05, σ. 609

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ο ΟΣΕ απολαμβάνει όλα τα προνόμια του Δημοσίου, ως προς τις αστικές σχέσεις. Ο ΟΣΕ ανέλαβε κατά πλήρες και αποκλειστικό δικαιώμα την ευθύνη και αρμοδιότητα των συγκοινωνιακών υπηρεσιών που παρέχονταν από το πρώην υπδδ ΣΕΚ, οι οποίες, με όλα τα

δικαιώματα, υποχρεώσεις και προνόμια μεταβιβάσθηκαν αυτοδίκαια στον ΟΣΕ, ως καθολικό διάδοχο των ΣΕΚ.

2ετής παραγραφή αξιώσεων εργαζομένων για αποδοχές αιτηθείσας κανονικής αδείας, προσαυξημένες κατά 100%, λόγω άρνησης ΟΣΕ προς χορήγηση της. Εφ. Λαρ. 390/04, σ. 75

Μη νόμιμη αξίωση εργοδότη κατά του προκαλέσαντος σωματική βλάβη σε μηχανοδηγό του, προστιμένο στην εκτέλεση δρομολογίου επιβατικής αμαξοστοιχίας, για αποζημίωση λόγω στέρησης των υπηρεσιών του, ελλείψει άμεσου αιτιώδους συνδέσμου. Εφ.Λαρ. 404/04, σ. 446

ΟΡΟΦΟΚΤΗΣΙΑ

Αγωγή κατά συνιδιοκτητών πολυκατοικίας και αντιπαρούχου εργολάβου, ο οποίος, καίτοι δε διαθέτει αυτοτελείς ιδιοκτησίες, ούτε ποσοστό συνιδιοκτησίας στο οικόπεδο, μετέτρεψε παράνομα αφ ενός μεν κοινόχρηστο χώρο πιλοτής σε κατάστημα, που χρησιμοποιεί αυθαίρετα, αφ ετέρου δε (με άλλους συνιδιοκτήτες) κοινόχρηστο χώρο καυσίμων του υπογείου, σε αποθήκη, που αυτοί χρησιμοποιούν αποκλειστικά.

Εκδίκαση αγωγής ως προς τους εναγόμενους συνιδιοκτήτες με ειδική διαδικασία οροφοκτησίας και παραπομπή της, ως προς τον εργολάβο (για τον οποίο κρίθηκε ως διεκδικητική, εκδικαστέα κατά την τακτική διαδικασία) στο καθ ύλην αρμόδιο δικαστήριο. Εφ. Λαρ. 400/04, σ. 82

Σε οικοδομές και εγκαταστάσεις κεντρικής θέρμανσης υφιστάμενες προ του ν. 175/2003, για την ολική αλλαγή της εγκατάστασης κεντρικής, δι υγρών καυσίμων, θέρμανσης με τοιαύτη κεντρικής θέρμανσης με φυσικό αέριο, καθώς και για την τοποθέτηση ατομικής εγκατάστασης θέρμανσης με φυσικό αέριο σε μεμονωμένες ιδιοκτησίες και τη μόνιμη αποσύνδεση τους από το δίκτυο κεντρικής, δι υγρών καυσίμων, θέρμανσης, απαιτείται απόφαση της ΓΣ των συνιδιοκτητών λαμβανόμενη με πλειοψηφία του μισού αριθμού και μίας πλέον των ψήφων των συνιδιοκτητών, ανεξαρτήτως αντίθετης πρόβλεψης στον κανονισμό της οικοδομής.

Μη εφαρμογή της ρύθμισης αυτής σε υφιστάμενα κτίρια στα οποία λειτουργεί σύστημα ατο-

μικής θέρμανσης με ατομικούς καυστήρες. Αρμοδιότητα ΓΣ οροφοκτητών προς λίψη σχετικής απόφασης σύμφωνα με το νόμο και τον κανονισμό της πολυκατοικίας. Μον. Πρωτ. Λαρ. 4/05, σ. 155

Η πιλοτή, ως κοινόχρηστη, δεν μπορεί να αποτελέσει διαιρεμένη ιδιοκτησία. Απόλυτη ακυρότητα συμφωνίας συγκυρίων για κατάργηση κοινοχρησίας και μεταβίβαση χώρων στάθμευσης πιλοτής, ως αντίθετης στην αναγκαστικού δικαίου πολεοδομική δ/ξη του ν. 1221/1981, δυνάμενη να προβληθεί από τον έχοντα έννομο συμφέρον, αλλά και τον αντισυμβληθέντα.

Έγκυρη παραχώρηση δικαιώματος αποκλειστικής κρίσης χώρων στάθμευσης πιλοτής σε ορισμένους οροφοκτήτες της ίδιας οικοδομής με ιδιαίτερη συμφωνία συνιδιοκτητών, οι οποίοι όμως δεν μπορούν να αποκτήσουν τέτοιο δικαίωμα στα κοινόχρηστα με χρησικότησία, ούτε να απωλέσουν με ακροσία το δικαίωμα συμμετοχής τους σε αυτά.

Ακυρότητα κατανομής θέσεων στάθμευσης της πιλοτής σε υπόγειες μικρές αποθήκες, ευθαδού κάτω των 40 τ.μ, χωρίς λειτουργική ανεξαρτησία, που αποτελούν βοηθητικό χώρο διαμερίσματος, έστω και αν ορίστηκαν με τη σύσταση οριζόντιας ιδιοκτησίας ως αυτοτελείς ιδιοκτησίες.

Στην υλική αρμοδιότητα του Μον. Πρωτ. υπάγονται οι διαφορές μεταξύ ιδιοκτητών ορόφων ή διαμερίσμάτων από τη σχέση της οροφοκτησίας, ανεξάρτητα αν αφορούν διαιρετές ιδιοκτησίες ή κοινά της οικοδομής, εφ όσον αυτές πραγματικά ανεφύποσαν από την ίδια τη σχέση της οροφοκτησίας, αδιάφορα από τη σχέση του ουσιαστικού δικαίου, στην οποία στηρίζονται.

Οι αγωγές εξ οροφοκτησίας δεν εγγράφονται στα βιβλία διεκδικήσεων. Μον. Πρωτ. Λαρ. 146/05, σ. 381

Επί κάθετης ιδιοκτησίας στην οποία έχουν καθοριστεί τα ποσοστά συνιδιοκτησίας στο έδαφος, κάθε συγκύριος του κοινού οικοπέδου και αυτοτελής κύριος του κτίσματός του δεν μπορεί να υπερβεί τον αναλογούντα συντελεστή δόμησης, σύμφωνα με τις ισχύουσες κατά το χρόνο ανοικοδόμησης πολεοδομικές δ/ξεις, αδιαφόρως τυχόν μεταγενέστερης μεταβολής τους. Άλ-

λως, οι ζημιούμενοι ιδιοκτίτες μπορούν να ζητήσουν κατεδάφιση των καθ υπέρβαση ανεγερθέντων κτισμάτων, ή αποζημίωση. Στην αγωγή πρέπει να εκτίθεται πόσα τ.μ κτίσματος είχε δικαιώμα να ανεγείρει ο αντίδικος, σύμφωνα με τον συντελεστή δόμησης, και σε πόσα τ.μ περιορίζεται το δικαιώμα του από την πραγματοποιθείσα υπέρβαση. Το υπόγειο δε μετρά στη δόμηση. Εφ. Λαρ. 170/05, σ. 489

ΟΧΛΗΣΗ

Επί αξίωσης αποζημίωσης εξ αδικοπραξίας, λόγω έκδοσης ακάλυπτης επιταγής, τόκοι οφείλονται από την, κατόπιν όχλησης, υπερημερία του οφειλέτη και όχι από την εμφάνιση της επιταγής. Εφ. Λαρ. 269/04, σ. 27

Το αναπροσαρμοζόμενο μίσθωμα είναι απαιτόπιο από την επίδοση του συστατικού εγγράφου της όχλησης του εκμισθωτή προς το μισθωτή. Δυνατή όχληση και με αγωγή καταθολής του μισθώματος. Εφ. Λαρ. 303/04, σ. 39, Εφ. Λαρ. 45/05, σ. 306

Επί πίστωσης του τιμήματος με χορήγηση προθεσμίας εξόφλησης, η τοκοδοσία αρχίζει από την πάροδο αυτής, δίχως όχληση. Εφ. Λαρ. 126/05, σ. 473

ΠΑΝΩΤΟΚΙΑ

Βλ. Ανατοκισμός, Τόκοι, Τράπεζες

ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ

Για στοιχειοθέτηση της παράβασης καθήκοντος απαιτείται σκοπός προσπορισμού στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομου, υλικού ή πνηκού, οφέλους, ή πρόκλησης βλάβης σε τρίτον ή στο κράτος.

Η έκδοση απόφασης διοικητικού οργάνου που περιέχει κρίση και έκφραση γνώμης για τεθέν ζήτημα, δε συνιστά παράβαση καθήκοντος σε βάρος του διαφωνούντος με την απόφαση ιδιώτη, ιδίως όταν δεν πρόκειται για δεσμικα αρμοδιότητα της διοίκησης, αλλά για ερμηνεία νομοθετικής δ/ξης. Δ/ξη Εισ. Πρωτ. ΕΓ2.04/309/2/05, σ. 581

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ (Αστ-Πολ)

20ετής παραγραφή αξίωσης αποζημίωσης λόγω νομικού έλαττώματος του πωληθέντος. Εφ. Λαρ. 164/04, σ. 7

2ετής παραγραφή αξίωσεων εργαζομένων

για αποδοχές αιτηθείσας κανονικής αδείας, προσαυξημένες κατά 100%, λόγω άρνησης του ΟΣΕ προς χορήγησή της. Εφ. Λαρ. 390/04, σ. 75

2ετής παραγραφή αξιώσεων αποζημίωσης του ζημιούθέντος τρίτου κατά ασφ. εταιρίας, αρχόμενη από την επόμενη του ατυχήματος, αδιαφόρως του χρόνου γνώσης της ζημίας και του υπόχρεου, διότι στην περίπτωση αυτή δεν εφαρμόζεται το 937 ΑΚ.

Επιμήκυνση βραχυχρόνιας παραγραφής σε 20ετή από την τελεσιδικία της απόφασης και ως προς το μέρος της όλης αξίωσης, που ανάγεται σε χρόνο μεταγενέστερο εκείνου, για τον οποίο επιδικάσθηκε αποζημίωση, καθ όσον και το μέρος αυτό, καίτοι δεν περιέχεται ειδική αναγνωριστική δ/ξη στην απόφαση, θεωρείται ότι έχει βεβαιωθεί, με ισχύ δεδικασμένου, με την παρεμπίπουσα δικαστική κρίση, που ήταν αναγκαία για την ύπαρξη δικαιώματος αποζημίωσης του παθόντος.

Η νέα 20ετής παραγραφή προϋποθέτει όπως η αξίωση μην έχει υποκύψει, μέχρι την τελεσιδικία, στην βραχυχρόνια παραγραφή, καθ όσον με τη συμπλήρωση της, ο οφειλέτης έχει κεκτημένο δικαίωμα έναντι του δανειστή για άρνηση της παροχής. Εάν κατά το μεταγενέστερο μέρος, η αξίωση δεν είχε καταστεί επίδικη, το παραχθέν δεδικασμένο, με βάση την αρχική αγωγή ως προς το μέρος της προγενέστερης ζημίας, δεν εξοβελίζει το κεκτημένο δικαίωμα προς απόκρουση της αξίωσης, κατά το μη εισαχθέν με την αρχική αγωγή μέρος της. Εφ. Λαρ. 30/05, σ. 301

Απαράδεκτη η προβολή, το πρώτον με εφετήριο λόγο, ένστασης παραγραφής αγωγικών αξιώσεων αποζημίωσης εξ αυτ/κού ατυχήματος, εφόσον δε γίνεται επίκληση και απόδειξη του δικαιολογημένου της μη έγκαιρης προβολής της, καίτοι το δικόγραφο της αγωγής και τα διαδικαστικά έγγραφα που ο εκκαλών-ενιστάμενος επικαλείται για το βάσιμο της ένστασης ήταν σε γνώση και στη διάθεσή του για να την αποδείξει κατ' ουσίαν πρωτόδικα. Εφ. Λαρ. 49/05, σ. 309

Επί περιοδικής παροχής, όπως και η περί τόκων τοιαύτη, εφόσον κατά την τελεσιδικία της απόφασης δεν είναι απαιτητή, ως καθιστάμενη μεταγενεστέρως ληξιπρόθεσμη, η περί

αυτής αξίωσην υπόκειται στην βραχυπρόθεσμη παραγραφή. Οι τόκοι, ως παρεπόμενη αξίωση, συμπαραγράφονται με την παραγραφή της κύριας οφειλής, ακόμη κι αν δε συμπληρώθηκε η ισχύουσα για αυτούς παραγραφή. Για την ισχύ 20ετούς παραγραφής απαιτείται βεβαίωση με τελεσίδικη απόφαση ειδικώς της αξίωσης εκ τόκων, μη αρκούσης της βεβαίωσης μόνον της εκ κεφαλαίου τοιαύτης. Εφ. Λαρ. 91/05, σ. 327

Η παραγραφή συμβατικών απαιτήσεων αποτελεί νόμιμη αιτία πλουτισμού. Εφ. Λαρ. 347/05, σ. 530

Ο εξ αδιαιρέτου συγκύριος δεν μπορεί να αντιτάξει κατά των λοιπών αποσθετική ή κτητική παραγραφή, πριν τους γνωστοποιήσει ότι νέμεται μεγαλύτερο από τη μερίδα του μέρος ή το όλο ως αποκλειστικός κύριος. Εφ. Λαρ. 576/05, σ. 532

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ(Ποιν)

Άρση των απαγορεύσεων χορήγησης αδείας καταστήματος υγειονομικού ενδιαφέροντος σε καταδικασθέντες τελεσίδικα για ορισμένα εγκλήματα, μετά πάροδο 5ετίας από την παραγραφή της ποινής, η οποία άρση επέρχεται επί πλημμελημάτων και κακουργημάτων, λόγω της παραγραφής, μετά 15 ή 25 έτη αντίστοιχα, με βάση το χρόνο που η καταδικαστική απόφαση κατέστη αμετάκλητη. Δε νοείται παραγραφή ποινών επί έκτισης ή απότισης αυτών. Γνωμ.Εισ. Πρωτ. Λαρ. 67/04, σ. 414

ΠΑΡΑΓΩΓΟΣ

Βλ. Μίσθωση έργου, Πολλαπλασιαστικό υλικό

ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΗΡΙΟ

Βλ. Αγροτική νομοθεσία, Κυριότητα

ΠΑΡΕΚΤΑΣΗ (ΠολΔικ)

Η παρέκταση τοπικής αρμοδιότητας δικαστηρίου για μελλοντικές διαφορές απαιτεί, με ποινή ακυρότητας, έγγραφο συστατικό τύπο. Μη έγκυρη συμφωνία, αν το καταρτισθέν έγγραφο φέρει υπογραφή του ενός συμβαλλομένου, η δε επίκληση και προσκομιδή του από τον μη υπογράψαντα αυτό συμβαλλόμενο δεν αναπληρώνει την ελλείπουσα υπογραφή

του, καθ όσον το 447 ΚΠολΔ έχει εφαρμογή επί αποδεικτικών και όχι συστατικών εγγράφων. Εφ. Λαρ. 614/04, σ. 90

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (ΠολΔικ)

Μη επιτρεπτή η άσκηση ανταγωγής εκ μέρους ή εναντίον του προσθέτως παρεμβάντος, παρά μόνον αν υποκαταστάθηκε στη θέση του κυρίου διαδίκου. Εφ. Λαρ. 82/05, σ. 129

Η έφεση δεν απευθύνεται και κατά του δικονομικού εγγυητή που παρενέβη προσθέτως, εκούσια ή κατόπιν προσεπίκλησης, υπέρ του νικήσαντος πρωτόδικα διαδίκου, εφόσον η ίσχυς της απόφασης δεν εκτείνεται στις έννομες σχέσεις του παρεμβαίνοντος με τον αντίδικό του, ο οποίος έχει έννομο συμφέρον να εξαφανισθεί η εκκαλούμενη μόνον έναντι του νικήσαντος κυρίου διαδίκου, εκτός αν η ίσχυς της εκτείνεται και στις έννομες σχέσεις αυτού με τον προσθέτως παρεμβάντα, οπότε εφαρμόζονται οι δ/ξεις περί αναγκαστικής ομοδικίας. Η απεύθυνση της έφεσης κατά του πρωτοδικώς προσθέτως παρεμβάντος, επέχει θέση κλίτευσής του στη συζήτηση της έφεσης, η οποία είναι αναγκαία, με ποινή απαραδέκτου της συζήτησης. Εφ. Λαρ. 26/05, σ. 296

Ο προσεπικλιθείς ή ο προς ον η ανακοίνωση δίκης νομιμοποιείται στην άσκηση έφεσης μόνον εάν άσκηση νομότυπα παρέμβαση, οπότε μπορεί με την έφεσή του να προσθάλει τόσον τις δ/ξεις που αφορούν στο παραδεκτό της προσεπίκλησης και την καταδίκη του σε αποζημίωση, όσον και τις δ/ξεις που βλάπτουν τον διάδικο υπέρ του οποίου η παρέμβαση. Εάν δεν άσκησε πρόσθετη παρέμβαση, δε νομιμοποιείται σε άσκηση έφεσης υπέρ του προσεπικλέσαντος ή του ανακοινώσαντος τη δίκη, αλλά μόνον κατά των δ/ξεων, οι οποίες δέχονται την προσεπίκληση και τον υποχρέωνταν σε αποζημίωση, αν είχε ενωθεί και παρεμπίποντα αγωγή αποζημίωσης. Εφ. Λαρ. 176/05, σ. 495

ΠΑΡΟΧΗ

Παροχή “αντί” καταβολής και “χάριν” καταβολής. Στην πρώτη περίπτωση επέρχεται αυτοδίκαιη απόσθεση της αρχικής, όπως στην ανανέωση. Στη δεύτερη σώζεται η αρχική υποχρέωση, αλλά γεννάται και νέα, ώστε ο δανει-

στίς έχει παράλληλα δύο απαιτήσεις.

Εφόσον δεν προκύπτει σαφώς το αντίθετο, η ανάλυψη νέας υποχρέωσης θεωρείται ότι γίνεται “χάριν” και όχι “αντί” καταβολής. Εφ. Λαρ. 573/04, σ. 85

Τόπος εκπλήρωσης της παροχής είναι κατά σειρά, ο προκύπτων, ρητά ή σιωπηρά, από τη σύμβαση, ή από άλλη, έστω και άτυπη, συμφωνία, αλλιώς ο συναγόμενος από τις περιστάσεις και τη φύση της ενοχικής σχέσης και, τέλος, ο καθοριζόμενος από τα άρθρα 320-322 ΑΚ.

Επί συμβατικής χρηματικής παροχής, αν δεν προκύπτει αδιλίως, τόπος εκπλήρωσης είναι ο τόπος κατοικίας ή επαγγελματικής εγκαστάστασης του δανειστή. Εφ. Λαρ. 126/05, σ. 473

Τα άρθρα 330, 335 και 340 ΑΚ ρυθμίζουν τις περιπτώσεις αδυναμίας παροχής και υπερημερίας του οφειλέτη, που δεν καλύπτουν ευθέως άλλες περιπτώσεις αθέτησης, όπως κακή (πλημμελή) ή μη προσήκουσα εκπλήρωση ή παράλειψη εκπλήρωσης παρεπόμενης παροχής, επί των οποίων γίνεται αναλογική εφαρμογή των άνω δ/ξεων. Εφ. Λαρ. 181/05, σ. 504

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Στην προσωπικότητα περιλαμβάνεται και το δικαίωμα χρήσης των κοινοχρήστων πραγμάτων, όπως είναι ο ατμοσφαιρικός αέρας και το περιβάλλον.

Τοποθέτηση σταθμού βάσης και κεραίας κινητής τηλεφωνίας σε κατοικημένο χώρο. Ασφαλιστικά μέτρα προστασίας της προσωπικότητας. Μον. Πρωτ. Λαρ. 3867/05, σ. 557

ΠΙΛΟΤΗ

Η πιλοτή, ως κοινόχροστη, δεν μπορεί να αποτελέσει διαιρεμένην ιδιοκτησία. Απόλυτη ακυρότητα συμφωνίας συγκυρίων για κατάργυνση κοινοχροσίας και μεταβίβασην χώρων στάθμευσης πιλοτής, ως αντίθετης στην αναγκαστικού δικαίου πολεοδομική δ/ξη του ν. 1221/1981, δυνάμενη να προβληθεί από τον έχοντα έννομο συμφέρον, αλλά και τον αντισυμβληθέντα.

Έγκυρη παραχώρηση δικαιώματος αποκλειστικής χρήσης χώρων στάθμευσης πιλοτής σε ορισμένους οροφοκτήτες της ίδιας οικοδομής

με ιδιαίτερη συμφωνία συνιδιοκτητών, οι οποίοι όμως δεν μπορούν να αποκτήσουν τέτοιο δικαίωμα στα κοινόχροτα με χρησικότησία, ούτε να απωλέσουν με ακροσία το δικαίωμα συμμετοχής τους σε αυτά.

Με ιδιαίτερη συμφωνία των συνιδιοκτητών μπορεί να παραχωρθεί η χρήση χώρων της πιλοτής αποκλειστικά σε έναν ή ορισμένους οροφοκτήτες της ίδιας οικοδομής.

Ακυρότητα κατανομής των θέσεων στάθμευσης αυτ/των στην πιλοτή σε υπόγειες μικρές αποθήκες, εμβαδού κάτω των 40 τ.μ, χωρίς λειτουργική ανεξαρτησία, που αποτελούν βοηθητικό χώρο διαμερίσματος, έστω και αν έχουν ορισθεί με τη σύσταση οριζόντιας ιδιοκτησίας ως αυτοτελείς ιδιοκτησίες. Μον. Πρωτ. Λαρ. 146/05, σ. 381

ΠΛΑΝΗ(Αστ)

Προς την πλάνη εξομοιούται και η μη συνειδοπή άγνοια. Ο υπογράφων έγγραφο χωρίς να γνωρίζει το περιεχόμενό του και προβαίνων σε δικαιοπρακτική δήλωση, αν μεν το υπογράψει γνωρίζοντας ότι αγνοεί το περιεχόμενό του και με την ιδέα ότι θέλει αυτό, οποιοδήποτε και αν είναι, δε διατελεί σε πλάνη, ενώ αν το υπογράψει με την εσφαλμένη ιδέα, ότι περιλαμβάνει ορισμένο περιεχόμενο, ενώ περιλαμβάνει διάφορο, τότε διατελεί σε πλάνη. Μον. Πρωτ. Λαρ. 97/04, σ. 374

ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Βλ. Εκτέλεση, Ανακοπή.

ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ (ΠοινΔικ)

Βλ. Δίκη-Δικονομία (Ποιν), Έγκληση

ΠΟΙΝΗ (ΠοινΔικ)

Δε νοείται παραγραφή ποινών επί έκπισης ή απότισης αυτών. Γνωμ. Εισ. Πρωτ. Λαρ. 67/04, σ. 414

ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΩΣΗ

Πότε η για την ίδια πράξη ασκηθείσα προγενέστερη ποινική δίωξη, που προκάλεσε εκκρεμοδικία, δεν καθιστά απαράδεκτη την ασκηθείσα μεταγενεστέρως ποινική δίωξην. Συμβ. Πλημ. Λαρ. 150/05, σ. 393

Αρχειοθέτηση δικογραφίας επί ασκηθείσας

ποινικής δίωξης για αδίκημα υπαγόμενο στην αρμοδιότητα του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου. Δ/ξη Εισ. Πρωτ. Λαρ. 2/05, σ. 411

Δυνατή ή εν μέρει απόρριψη έγκλωσης, ως κατ ουσίαν αβάσιμης ή νόμω αστήρικτης, ασκούμενης, κατά τα λοιπά, ποινικής δίωξης. Δ/ξη Εισ. Πρωτ. ΕΓ2.05/143/9/05, σ. 579

ΠΟΙΝΙΚΗ ΡΗΤΡΑ

Επί καταβολής ποινικής ρήτρας σε αλλοδαπό νόμισμα, η μετατροπή σε δραχμές θα γίνει βάσει της ισοτιμίας της δραχμής προς το αλλοδαπό νόμισμα κατά το χρόνο καταβολής της ποινής, άλλως, επί έλλειψης του στοιχείου αυτού, βάσει της ισοτιμίας της δραχμής στο χρόνο της συζήτησης της υπόθεσης στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο. Εφ. Λαρ. 111/05, σ. 335

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Η πράξη εφαρμογής πολεοδομικής μελέτης επάγεται άμεση απόσθεση κάθε εμπράγματου δικαιώματος τρίτου στα μεταβαλλόμενα ακίνητα και κτίση κυριότητας με πρωτότυπο τρόπο, υπό την προϋπόθεση καταβολής αποζημίωσης για το αφαιρούμενο έδαφος. Εφ. Λαρ. 2/05, σ.107

Αυθαίρετη κατασκευή σε οικοδομή ανεγερθείσα με το σύστημα αντιπαροχής, κατά παραβίαση ουσιαστικών πολεοδομικών δ/ξεων. Ένσταση εργολάβου στην Επιτροπή Κρίσεων Αυθαιρέτων. Προσφυγή στο Διοικητικό Δικαστήριο και αναπομπή στην Διοίκηση.

Τα σχέδια πόλεων ή οι πολεοδομικές μελέτες καθ ο μέρος καθορίζουν μια περιοχή ως οικιστική και ορίζουν τους οικοδομήσιμους, κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους, αποτελούν γενικές απομικές διοικητικές πράξεις, τα δε συνοδευτικά διαιγράμματα ουσιώδες στοιχείο τούτων, των οποίων το κύρος δεν μπορεί να αμφισβητηθεί παρεμπιπότως, επ' ευκαιρία προσβολής ατομικής πράξης που εκδίδεται κατ' εφαρμογήν τους, όπως η οικοδομική άδεια. Διοικ. Εφ. Λαρ. 494/04, σ. 182

Η πιλοτή, ως κοινόχρηστη, δεν μπορεί να αποτελέσει διαιρεμένη ιδιοκτησία, κάθε δε αντίθετη συμφωνία των συγκυρίων για κατάργηση της κοινοχρησίας και μεταβίβαση των χώρων στάθμευσης αυτής είναι απολύτως άκυρη, ως αντιπιθέμενη στην αναγκαστικού δι-

καίου πολεοδομική δ/ξη του v. 1221/1981. Μον. Πρωτ. Λαρ. 146/05, σ. 381

Επί κάθετης ιδιοκτησίας κάθε συγκύριος του κοινού οικοπέδου και αυτοτελής κύριος του κτίσματός του δεν μπορεί να υπερβεί τον αναλογούντα συντελεστή δόμησης, σύμφωνα με τις ισχύουσες στο χρόνο ανοικοδόμησης πολεοδομικές δ/ξεις, αδιαφόρως τυχόν μεταγενέστερης μεταβολής τους. Το υπόγειο δε μετρά στη δόμηση. Εφ. Λαρ. 170/05, σ. 489

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Η πολιτική αγωγή για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ασκείται στο ποινικό δικαστήριο μέχρι την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας, χωρίς έγγραφη προδικασία. Απόλυτη ακυρότητα πολιτικής αγωγής το πρώτον στο Εφετείο. Τριμ. Πλημ. Λαρ. 332/05, σ. 194

ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Παραγωγή και εμπορία πολλαπλασιαστικού υλικού. Καλλιεργητής είναι δημόσια υπηρεσία η φυσικό νομικό πρόσωπο, που παράγει τέτοιο υλικό για λογ/σμό σποροπαραγώγων και φυτωριακών επιχειρήσεων. Η σύμβαση ανάθεσης παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού συνιστά σύμβαση έργου. Εφ. Λαρ. 176A/05, σ. 498

ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ(ΠολΔικ.)

Η μη κλήτευση διαδίκου κατά την πραγματογνωμοσύνη δεν επιφέρει ακυρότητα, εκτός αν προκλήθηκε, ανεπανόρθωτη άλλως, βλάβη.

Μη ακυρότητα πραγματογνωμοσύνης, εφ όσον ο μη κληθείς διάδικος κατά την όρκιση και τις ενέργειες του πραγματογνώμονα, έλαβε γνώση αυτής με οποιονδήποτε τρόπο, προσκόμισε έγγραφα και μπορούσε να διορίσει τεχνικό σύμβουλο και μετά την έναρξη της πραγματογνωμοσύνης, που θα κατέθετε τις απόψεις του μετά την υποβολή της πραγματογνωμοσύνης, πριν τη μετ' απόδειξη συζήτηση. Εφ. Λαρ. 63/05, σ. 469

Ελεύθερη εκτίμηση πραγματογνωμοσύνης, συνταχθείσας και κατατεθείσας μετά την ορισθείσα προθεσμία. Εφ. Λαρ. 170/05, σ. 489

ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ (Αστ - Πολ)

Απαράδεκτη αγωγή κακοδικίας μετά πάροδο 6 μηνών από τη γνώση της πράξης και του υπαίτιου. Εφ. Λαρ. 62/05, σ. 121

Η ανακοπή στον Εισαγγελέα Εφετών κατά απόφασης του Εισαγγελέα Πρωτοδικών εκδοθείσας επί διακατοχικών διαφορών μεταξύ δημοσίου, ή ΟΤΑ ή ντεδδ και ιδιωτών ασκείται εντός 2 μηνών προθεσμίας από την κοινοποίηση, μέσα στην οποία πρέπει να γίνει και η επίδοση και η οποία δεν αναστέλλεται στο διάστημα από 1 έως 31 Αυγούστου. Εισ.Εφ.Λαρ. 8/05, σ. 566

ΠΡΟΣΕΠΙΚΛΗΣΗ (ΠολΔικ)

Πώληση ακινήτου μεγαλύτερου εμβαδού από το πραγματικό. Άσκηση από τον τρίτο, αληθή κύριο της μεγαλύτερης έκτασης, αγωγής αποζημίωσης κατά αγοραστή, λόγω κατάληψης του ακινήτου και στη συνέχεια αγωγής διεκδικητικής. Άσκηση από τον εναγόμενο - αγοραστή προσεπικλωσης με αγωγή αποζημίωσης κατά των πωλητών. Παραίτηση από τα δικόγραφα της κύριας αγωγής και της προσεπικλωσης. Μη έννομο συμφέρον προσεπικληθέντων προς έκδοση οριστικής απόφασης, εφ' όσον αυτοί στην ανοιγείσα με την κύρια αγωγή δίκη δεν παρενέβησαν προσθέτως υπέρ του προσεπικαλέσαντος αυτούς, αλλά απλώς αρνήθηκαν την προσεπικλωση και δεν κατέστησαν διάδικοι, σε σχέση προς την κύρια αγωγή. Εφ. Λαρ. 164/04, σ. 7

Νόμιμη η προσεπικλωση κληρονόμων πωλητή για νομικά ελαπτώματα του πωληθέντος. Εφ. Λαρ. 18/05, σ. 292

Προϋπόθεση παραδεκτού της προσεπικλωσης δικονομικού εγγυοπτή είναι η ιδιότητα του προσεπικαλούμενου δικονομικού εγγυοπτή ως τρίτου και όχι ως ήδη διαδίκου σε εκκρεμή δίκη. Δε θίγεται όμως την τυχόν με την προσεπικλωση ενωθείσα παρεμπίπουσα αγωγή αποζημίωσης κατά ήδη διαδίκου. Εφ. Λαρ. 125/05, σ. 358

Ο προσεπικλωθείς νομιμοποιείται σε άσκηση έφεσης μόνον εάν άσκηση νομότυπα παρέμβαση, οπότε μπορεί με την έφεση του να προσβάλει τόσον τις δ/ξεις που αφορούν στο παραδεκτό της προσεπικλωσης και την καταδίκη του σε αποζημίωση, δύον και τις δ/ξεις που βλάπτουν τον διαδίκο υπέρ του οποίου η

παρέμβαση. Εάν δεν άσκησε πρόσθετη παρέμβαση, δε νομιμοποιείται σε άσκηση έφεσης υπέρ του προσεπικαλέσαντος, αλλά μόνον κατά των δ/ξεων, που δέχονται την προσεπικλωση και τον υποχρεώνουν σε αποζημίωση, εάν είχε ενωθεί και παρεμπίπουσα αγωγή αποζημίωσης. Εφ. Λαρ. 176/05, σ. 495

ΠΡΟΣΤΗΣΗ

Μη νόμιμη αξίωση εργοδότη κατά του προκαλέσαντος σωματική βλάβη σε μηχανοδηγό του, προστιμένο στην εκτέλεση δρομολογίου επιβατικής αμαξοστοιχίας, για αποζημίωση λόγω στέρησης των υπηρεσιών του, ελλείψει άμεσου αιτιώδους συνδέσμου. Εφ.Λαρ.404/04, σ. 446

ΠΡΟΣΥΜΦΩΝΟ

Το προσύμφωνο πώλησης δεν αποτελεί τίποιο κυριότητας. Μον. Πρωτ. Λαρ. 9/05, σ. 377

ΠΡΟΣΦΥΤΗ (Διοικ)

Προσφυγή εναντίον απόφασης άρνησης της Ενωσης Ραδιοταξί για είσοδο νέου μέλους στο Νομάρχη, ο οποίος αποφασίζει σε 2 μήνες, η δε εκτέλεση της απόφασης είναι υποχρεωτική για την ένωση, με ποινή ανάκλησης της άδειας λειτουργίας του Ραδιοταξί. Διοικ. Εφ. Λαρ. 16/05, σ. 594

Κατά τον ΚΔΔ, μετά την τροποποίηση του από το άρθρο 20 παρ. 3 του ν. 3144//03, τα δικόγραφα προσφυγών Δ/ντών υποκαταστημάτων του ΙΚΑ κατά αποφάσεων ΤΔΕ μπορούν να υπογράφονται και από μη δικαστικούς πληρεξούσιους. Διοικ. Εφ. Λαρ. 41/05, σ. 604

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΚΡΑΤΗΣΗ

Προσωπική κράτηση κατά φυσικού προσώπου, που υπέγραψε ακάλυπτη επιταγή ως νόμιμος εκπρόσωπος εταιρίας. Η απαγόρευση προσωπικής κράτησης εκπροσώπων ΑΕ και ΕΠΕ αφορά χρέη εμπορικά ή από αδικοπραξία, που βαρύνουν το νπ και όχι χρέη από αδικοπραξία, που βαρύνουν το υπαίτιο φυσικό πρόσωπο, έστω και αν την τέλεσε στα πλαίσια των αντιπροσωπευτικών καθηκόντων του. Εφ. Λαρ. 269/04, σ. 27

Προσωπική κράτηση κατά εμπόρου για εμπορικά χρέη μπορεί να διαταχτεί μόνον αν,

καίτοι έχει την οικονομική δυνατότητα πληρωμής, αποφεύγει δολίως, με απόκρυψη περιουσιακών του στοιχείων ή με άλλες ενέργειες που καθιστούν αδύνατη η εκτάκτως δυσχερή την αναγκαστική εκτέλεση. Εφ. Λαρ. 117/05, σ. 340

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ

Προσβολή επαγγελματικής τιμής μέλους συνδικαλιστικού σωματείου, που αποβλήθηκε με απόφαση της ΓΣ. Δεν είναι υπαίτια, ούτε παράνομη, καθ όσον η απόφαση αυτή εντάσσεται δικαιωματικά στα πλαίσια της παρεχόμενης, εκ του καταστατικού, εξουσίας προς αποβολή μέλους, ανεξάρτητα από την άστοχη αιτιολογία της αποβολής, και αποτελεί αναγκαία εκδίλωση προστασίας της επαγγελματικής τιμής και υπόδηψης των μελών της ΓΣ του σωματείου από γενόμενη από τον αποβληθέντα προσβολή με δημόσιες δηλώσεις του, αλλά και εκδίλωση ενδιαφέροντος για αποτροπή προβλημάτων στην πορεία του σωματείου και τη διαφύλαξη της εργασιακής και επαγγελματικής ειρήνης και συνοχής. Εφ. Λαρ. 621/04, σ. 93

Στις διατυπώσεις και προϋποθέσεις της κακοδικίας υπόκειται όχι μόνον η αγωγή αποζημίωσης εξ αδικοπραξίας, αλλά και λόγω προσβολής προσωπικότητας.

Νομιμοποιούμενος προς άσκηση αγωγής από προσβολή προσωπικότητας είναι ο θιγόμενος άμεσα, αλλά σε περίπτωση προσβολής του συναισθηματικού κόσμου μπορεί να είναι και τρίτος, στενά συνδεόμενος με τον αμέσως προσβαλλόμενο.

Επιβολή κατάσχεσης σε βάρος περιουσίας προσώπου - μη αληθιούς οφειλέτη, λόγω αμέλειας οργάνων της Τράπεζας για πλήρη διακρίβωση στοιχείων του αληθινού οφειλέτη. Προσβολή προσωπικότητας του μη αληθιούς οφειλέτη. Εφ. Λαρ. 62/05, σ. 121

Προσβολή προσωπικότητας με δημοσιεύματα, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές.

Άρση του άδικου χαρακτήρα της εξύθρισης και απλής δυσφήμισης, αν οι εκδηλώσεις γίνονται για διαφύλαξη νόμιμου δικαιώματος ή από άλλο δικαιολογημένο ενδιαφέρον, εκτός αν αποτελούν συκοφαντική δυσφήμιση ή προκύπτει σκοπός εξύθρισης.

Επιτρεπτά δημοσιεύματα για πληροφόρηση και ενημέρωση του κοινού, έστω κι αν συνδεύονται από οξεία κριτική και δυσμενείς χαρακτηρισμούς. Εφ. Λαρ. 382/04, σ. 257

Στην προσωπικότητα περιλαμβάνεται και το δικαίωμα χρήσης των κοινοχρήστων πραγμάτων, όπως ο ατμοσφαιρικός αέρας και το περιβάλλον, των οποίων η ανάγκη χρήσης είναι διαρκής, απρόβλεπτη και πολύπρόσωπη. Τοποθέτηση σταθμού βάσης και κεραίας κινητής τηλεφωνίας σε κατοικημένο χώρο. Ασφαλιστικά μέτρα λόγω επιβλαβών επιδράσεων, που έχει ή μπορεί να έχει η λειτουργία της κεραίας στην υγεία των περιοίκων. Η νόμιμη χορήγηση αδειών δεν αποκλείει την προσβολή προσωπικότητας από την πλεκτρομαγνητική ακτινοβολία κεραίας κινητής τηλεφωνίας, όταν βλάπτεται η υγεία. Μον. Πρωτ. Λαρ. 3867/05, σ. 557

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η ανταγωγή διατροφής και επιμέλειας τέκνων ασκείται με αυτοτελές δικόγραφο ή με τις προτάσεις 5 τουλάχιστον εργάσιμες μέρες πριν τη συζήτηση. Εφ. Λαρ. 68/05, σ. 324

ΠΤΑΙΣΜΑ

Μη συνυπαιτότητα θανόντων επιβατών εκ του ότι δε φορούσαν ζώνες ασφαλείας, ελλείψει αιτιώδους συνδέσμου. Εφ. Λαρ. 256/04, σ. 22

Συνυπαιτότητα 65% του ιδιοκτήτη αγρού που, αμελώς, εγκατέστησε και έθεσε σε λειτουργία μηχανισμό αυτόματου ποτισμού παραπλεύρων και πλοσίον της οδού, με συνέπεια εκτροπή διερχομένου αυτ/του, λόγω της εκτόξευσης των υδάτων. Εφ. Λαρ. 327/04, σ. 66

Το πταίσμα του οφειλέτη αδύνατης παροχής τεκμαίρεται, μόνη δε η οικονομική δυσχέρεια δεν αποκλείει την υπαιτότητα. Εφ. Λαρ. 614/04, σ. 90

Συντρέχον πταίσμα 20% στην επαύξηση της ζημίας οδηγού μοτοσικλέτας κινούμενης κανονικά, αλλά με αυξημένη ταχύτητα. Μη συντρέχον πταίσμα θανόντος- επιβάτη καρότσας φορτηγού, διότι επιβιβάστηκε σε αυτήν κατόπιν εντολής του εργοδότη του-οδηγού. Μον. Πρωτ. Λαρ. 428/03, σ. 137

Συντρέχον πταίσμα θανόντος ανήλικου ε-

πιβάτη κατά 30%, διότι, ως φίλος του επίσης ανηλίκου οδηγού του αυτ/του, γνώριζε ότι αυτός στερούνταν άδειας ικανότητας οδήγησης και διότι δεν έφερε zώνη ασφαλείας. Μον. Πρωτ. Λαρ. 440/04, σ. 145

Εργατικό ατύχημα. Συνυπαιτιότητα εργοδότη κατά 40% διότι ανέθεσε επικίνδυνη εργασία καθαρισμού μπχανήματος σε άπειρο και ανειδίκευτο εργάτη, χωρίς ειδική εκπαίδευση. Εφ. Λαρ. 51/05, σ. 313

ΠΩΛΗΣΗ

Πώληση ακινήτου μεγαλύτερου εμβαδού από το πραγματικό. Άσκηση από τον τρίτο - αληθή κύριο της μεγαλύτερης έκτασης αγωγής αποζημίωσης κατά αγοραστή, λόγω κατάληψης του ακινήτου και στη συνέχεια αγωγής διεκδικητικής. Άσκηση από εναγόμενο - αγοραστή προσεπίκλησης με αγωγή αποζημίωσης κατά πωλητών.

20ετής παραγραφή της αξίωσης αποζημίωσης λόγω νομικών ελαπτωμάτων, εν υπάρξει των οποίων, ο αγοραστής δικαιούται ή να ζητήσει αποζημίωση, ή να υπαναχωρίσει. Ενδοτικού δικαίου η δ/ξη του 515 § 1 ΑΚ περί μη ευθύνης του πωλητή, αν ο αγοραστής γνώριζε τα ελαπτώματα. Η δηλώση του πωλητή στο συμβόλαιο ότι το πωλούμενο μεταβιβάζεται “ελεύθερο διεκδίκησης ή δικαιώματος τρίτου” έχει την έννοια ευθύνης του για νομικά ελαπτώματα, παρά τη γνώση του αγοραστή. Εφ. Λαρ. 164/04, σ. 7

Στην αγωγή καταβολής τιμήματος ο ισχυρισμός του εναγομένου -φερομένου ως αγοραστή ότι δε συνήψε με τον ενάγοντα τη σύμβαση, ούτε παραδόθηκαν σε αυτόν τα εμπορεύματα, συνιστά άρνηση της αγωγικής βάσης.

Τελεσίδικη απόφαση που απέρριψε ανακοπή κατά δ/γής πληρωμής, εκδοθέσας βάσει τιμολογίων πώλησης και δέχθηκε κατάρτιση συμβάσεων πώλησης μεταξύ των διαδίκων, ως συμβαλλομένων. Δεδικασμένο για τη νέα δίκη επί αγωγής καταβολής τιμήματος εκ των ίδιων συμβάσεων. Εφ. Λαρ. 399/04, σ. 77

Επί μη εκπλήρωσης υποχρεώσεων πωλητή, ο αγοραστής έχει τα δικαιώματα του δανειστή στις αμφοτερούφερες συμβάσεις και ιδίως επί υπερημερίας ή υπαίτιας αδυναμίας του οφειλέτη. Αν η παροχή του ενός από τους συμ-

βαλλομένους είναι αδύνατη από γεγονός για το οποίο έχει ευθύνη, ο άλλος μπορεί ή να επικαλεστεί τα δικαιώματα του 380 ΑΚ (κοινή απαλλαγή), ή να ζητήσει αποζημίωση, ή να υπαναχωρίσει από τη σύμβαση.

Συρροή συμβατικής και αδικοπρακτικής ευθύνης. Εφ. Λαρ. 614/04, σ. 90

Η διαλυτική αίρεση σε σύμβαση πώλησης αφορά την εμπράγματη συμφωνία μεταβίβασης της κυριότητας και την ενοχική δικαιοπραξία της πώλησης. Επί πλήρωσης της επέρχεται αυτοδίκαιη επάνοδος της κυριότητας στον πωλητή χωρίς ανάγκη άλλης ενέργειας, ή υπαναχώρησης. Εφ. Λαρ. 14/05, σ. 110

Τα νομικά ελαπτώματα του πωληθέντος δε δημιουργούν ακυρότητα της πώλησης, αλλά αρχική υποκειμενική αδυναμία του πωλητή προς παροχή και δη για μεταβίβαση της κυριότητας και παράδοση της ανεπιληπτης νομίσης στον αγοραστή.

Δικαίωμα αγοραστή για αποζημίωση, συνιστάμενη είτε στη διαφορά μεταξύ αποζημίωσης για μη εκπλήρωση της παροχής και της αξίας της αντιπαροχής, είτε σε πλήρες διαφέρον για μη εκπλήρωση της παροχής, εφόσον ο ίδιος προβαίνει σε εκπλήρωση της αντιπαροχής του.

Τα περιουσιακά δικαιώματα και οι υποχρεώσεις από νομικά ελαπτώματα του πωληθέντος, λόγω μη προσωποπαγούς χαρακτήρα της έννομης σχέσης, κληρονομούνται. Νόμιμη προσεπίκληση κληρονόμων του πωλητή, λόγω νομικών ελαπτωμάτων του πωληθέντος. Εφ. Λαρ. 18/05, σ. 292

Επί υπερημερίας του πωλητή στην παράδοση του πράγματος ο αγοραστής δικαιούται, ή αποζημίωση για μη εκπλήρωση ή να υπαναχωρίσει, οπότε δικαιούται να αξιώσει επιστροφή της ήδη καταβληθείσας παροχής του κατά τον αδικ. πλούτισμό, ως και εύλογη αποζημίωση. Εφ. Λαρ. 111/05, σ. 335

Πώληση με παρακράτηση κυριότητας. Επί υπερημερίας αγοραστή, ο πωλητής έχει δικαίωμα να απαιτήσει το τίμημα, ή, υπαναχωρώντας από τη σύμβαση, να ασκήσει τα εκ της κυριότητας δικαιώματα, ή τα από τις γενικές δ/ξεις περί υπερημερίας οφειλέτη ενοχικά δικαιώματα και δη, υπαναχωρώντας, να αξιώσει από τον αγοραστή την απόδοση του κινητού

κατά τον αδικ. πλουτισμό. Η υπαναχώρηση μπορεί να είναι και σιωπηρή, όπως η δικαστική επιδίωξη ανάκτησης του κινητού.

Αγορά αυτ/του με παρακράτηση κυριότητας, αγορασθέντος με δάνειο από Τράπεζα, προς την οποία ο πωλητής εκκώρησε τις κατά του αγοραστή αξιώσεις για το τίμημα και το πράγμα (τριμερής σύμβαση). Ο πωλητής οφείλει να μεταβιβάσει στην εκδοχέα Τράπεζα και την κυριότητα, η οποία δεν επέρχεται με μόνη την εκκώρηση της απαίτησης του τιμήματος, εκτός αντίθετης συμφωνίας.

Επιλεκτικό δικαίωμα δανείστριας και εκδοχέως Τράπεζας κατά αγοραστή για ικανοποίηση αξιώσεων από οφειλόμενες δόσεις του δανείου και του τιμήματος, ή με αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος του αγοραστή, ή με περιέλευση της κυριότητας του πωληθέντος αυτ/του σε αυτήν, κατόπιν άσκησης της εκκωρηθείσας υπαναχώρησης.

Ζημία του αγοραστή από αδικοπρακτική συμπεριφορά οργάνων της εκδοχέως Τράπεζας, τα οποία από αμέλεια καθυστέρησαν την έγκαιρη εκποίηση του αφαιρεθέντος αυτ/του, που διατηρήθηκε σε ακροσία επί μεγάλο διάστημα από την υπαναχώρηση, με συνέπεια τη μείωση της αξίας και την πώλησή του με μικρότερο τίμημα. Εφ. Λαρ. 502/04, σ. 448

Ευθύνη πωλητή επί πραγματικών ελαττώμάτων. Δικαίωμα αγοραστή για μείωση τιμήματος. Μέθοδος σχετικού υπολογισμού για τον προσδιορισμό της μείωσης τιμήματος. Εκτίμηση της αντικειμενικής αξίας του πράγματος με το ελάττωμα και της πραγματικής αγοραστικής αξίας του χωρίς αυτό και μείωση τιμήματος, κατά την αναλογία μεταξύ των δύο εκτιμήσεων.

Επί πώλησης περισσότερων πραγμάτων αναλογική εφαρμογή του 551 ΑΚ. Αν το τίμημα ορίστηκε χωριστά για καθένα από τα πωληθέντα, μείωση μόνο για το ελαττωματικό.

Επί μη πίστωσης του τιμήματος, ο αγοραστής οφείλει τόκους, αφότου παίρνει τα ωφελήματα. Επί πίστωσης του τιμήματος με χορήγηση προθεσμίας εξόφλησης, η τοκοδοσία αρχίζει από την πάροδο αυτής, δίχως όχληση. Εφ. Λαρ. 126/05, σ. 473

Επί αγωγής καταβολής τιμήματος από πώληση επικείρωσης δεν απαιτείται μνεία της αξίας κάθε περιουσιακού στοιχείου. Εφ. Λαρ.

151/05, σ. 483

Η δ/ξη του άρθρου 74 του πδ της 11/12 Νοεμβρίου 1929 που καθιερώνει το ανεύθυνο για νομικά ελαττώματα των πωλουμένων κτημάτων του Δημοσίου και των ΟΤΑ θεωρείται καταργηθείσα από το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, που υιοθετήθηκε από τη ΓΣ των Ηνωμένων Εθνών και την ΕΣΔΑ.

Επί νομικών ελαττώματων, αντικειμενική, αδιαφόρως υπαπιότητας, ευθύνη του πωλητή κατά τις δ/ξεις περί υπερημερίας ή υπαίτιας αδυναμίας εκπλήρωσης επί αμφοτεροβαρών συμβάσεων. Άρση ευθύνης αν ο αγοραστής θετικώς γνώριζε το νομικό ελάττωμα, μη αρκούσης της υπαίτιας, έστω και από βαριά αμέλεια, άγνοιας.

Ο αγοραστής δικαιούται, πλην άλλων, αποζημίωση για τη μη εκπλήρωση, η οποία περιλαμβάνει τη θετική ζημία και το διαφυγόν κέρδος. Θετική ζημία αποτελούν το καταβληθέν τίμημα, τα συμβολαιογραφικά έξοδα, ο φόρος μεταβιβάσης, η αμοιβή δικηγόρου και μηχανικού, όχι όμως και τα δικαστικά έξοδα, που κατέβαλε ο αγοραστής κατά τη δίκη διεκδίκησης του πωληθέντος από τον πραγματικό κύριο, διότι δεν αφορούν δαπάνες συναρτώμενες άμεσα με την πώληση.

Αποθετική ζημία ισούμενη με την αντικειμενική αξία του ακινήτου κατά το χρόνο άσκησης της αγωγής, το οποίο θα είχε ο αγοραστής στην ιδιοκτησία του, αν δεν υπήρχε το νομικό ελάττωμα. Πολ.Πρωτ.Λαρ. 244/05, σ. 537

ΡΑΔΙΟΤΑΞΙ

Βλ. Ταξί

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

Βλ. Προσθολή προσωπικότητας, Τύπος

ΡΥΜΟΤΟΜΙΑ

Παραχώρηση σε ιδιοκτήτες ρυμοτομηθέντος οικοπέδου άλλου, που σχηματίσθηκε από την εισφορά γης, σε εφαρμογή πολεοδομικής πράξης. Συνταγματική η αφαίρεση των υποχρεωτικώς εισφερομένων τμημάτων γης και πριν την καταβολή της οφειλόμενης αποζημίωσης για τα αναγκαίως συνεχόμενα συστατικά και οικοδομήματα. Εφ. Λαρ. 2/05, σ. 107

ΣΥΓΚΥΡΙΟΤΗΤΑ

Βλ. Κοινωνία, Κυριότητα

ΣΥΖΗΤΗΣΗ (ΠολΔικ)

Αναβολή συζήτησης της υπόθεσης, κατ' ανέλεγκτη με έφεση ή αναίρεση εξουσία του δικαστηρίου, αν η διάγνωση της διαφοράς εξαρτάται από την ύπαρξη ή ανυπαρξία έννομης σχέσης ή την ακυρότητα ή διάρρηξη δικαιοπραξίας, που συνιστά αντικείμενο άλλης εικερμούς δίκης ή διοικητικής διαδικασίας. Εφ. Λαρ. 311/04, σ. 50, Εφ. Λαρ. 637/04, σ. 95

Επί μεταρρύθμισης απόφασης περί καταβολής μελλοντικών περιοδικών παροχών, αν η μεταβολή των συνθηκών επίλθε μεταξύ πρώτης και δεύτερης συζήτησης, πρέπει τα πραγματικά περιστατικά να προταθούν οπωδήποτε κατά τη δεύτερη συζήτηση, σύμφωνα με το 269 § 2 Κ-ΠολΔ, ενώ αν επίλθε μετά την έκδοση της οριστικής πρωτοβάθμιας απόφασης, πρέπει, αν ασκήθηκε έφεση, να προταθούν στο Εφετείο, κατά το 527 ΚΠολΔ. Εφ. Λαρ. 140/05, σ. 480

ΣΥΖΥΓΟΙ

Το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα του επιζώντος συζύγου αποκλείεται, αν ο κληρονομούμενος σύζυγος, έχοντας βάσιμο λόγο διαζυγίου (χωρίς να είναι απαραίτητο να οφείλεται σε υπαιτιότητα του επιζώντος) είχε ασκήσει αγωγή διαζυγίου, έστω κι αν δεν είχε εκδοθεί μέχρι το θάνατο αμετάκλητη απόφαση. Εφ. Λαρ. 381/04, σ. 253

Προϋποθέσεις διατροφής του πρώτων συζύγου μετά τη λύση του γάμου. Έννοια κατάλληλης και σταθερής εργασίας. Εφ. Λαρ. 178/05, σ. 500

ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Βλ. Εργασία

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ (Αστ-Εμπ)

Κύρια σύμβαση αμοιβαίας ανάληψης υποχρέωσης κατάρτισης οριστικής σύμβασης πώλησης ακινήτου και παρεπόμενη τοιαύτη αραβάνων. Εφ. Λαρ. 325/04, σ. 60

Σύμβαση πώλησης. Δικαιώματα αγοραστή επί μη εκπλήρωσης υποχρεώσεων του πωλητή. Εφ. Λαρ. 614/04, σ. 90

Σύμβαση αγρομίσθωσης. Εφ. Λαρ. 637/04, σ. 95

Σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας. Αποζημίωση πελατείας. Εφ. Λαρ. 29/05, σ. 112

Σύμβαση τραπεζικού δανείου. Η ακυρότητα όρου της σύμβασης δεν επάγεται ακυρότητα της όλης σύμβασης, εκτός αν συνάγεται ότι δε θα είχε επιχειρηθεί χωρίς το άκυρο μέρος. Εφ. Λαρ. 244/04, σ. 173

Αγορά αυτ/του με παρακράτηση κυριότητας, αγορασθέντος με δάνειο από Τράπεζα, προς την οποία ο πωλητής εκχώρησε τις κατά του αγοραστή αξιώσεις για το τίμημα και το πράγμα (τριμερής σύμβαση). Εφ. Λαρ. 502/04, σ. 448

Τόπος κατάρτισης της σύμβασης και εκπλήρωσης της παροχής. Εφ. Λαρ. 126/05, σ. 473

Διάκριση σύμβασης έργου και μίσθωσης πράγματος. Στις μικτές συμβάσεις κρίνεται η προέκουσα παροχή. Σύμβαση ανάθεσης παραγωγής πολλαπλασιαστικού υλικού. Εφ. Λαρ. 176A/05, σ. 498

Σύμβαση έργου για ανέλκυση εκτραπέντος αυτοκινήτου. Εφ. Λαρ. 181/05, σ. 504

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ

Η από 15.11.1965 διεθνής σύμβαση της Χάγης και η από 11.5.1938 Ελληνογερμανική σύμβαση, αναφορικά με επιδόσεις δικογράφων σε πρόσωπα που διαμένουν ή έχουν την έδρα στην αλλοδαπή. Πραγματική επίδοση δικογράφων. Εφ. Λαρ. 374/04, σ. 247

Η δ/ξη του 33 v. 2971/01, που προβλέπει ξεχωριστή διαδικασία για την ανατροπή του μακτού τεκμηρίου ωφέλειας των ιδιοκτηών απαλλοτριούμενου ακινήτου που αποκτά πρόσωπο σε διανοιγόμενη εθνική οδό, προσκρούει στο άρθρο 1 Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ. Εφ. Λαρ. 143/05, σ. 363

Η δ/ξη του άρθρου 74 του πδ της 11/12 Νοεμβρίου 1929 που καθιερώνει το ανεύθυνο για νομικά ελαπτώματα των πωλούμενων κτημάτων του Δημοσίου και των ΟΤΑ θεωρείται καταργηθείσα από το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, και την ΕΣΔΑ. Πολ.Πρωτ.Λαρ. 244/05, σ. 537

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ

Διοικητικές συμβάσεις είναι δύος έχουν αντικείμενο σχετικό με τη λειτουργία δημόσιας

υπηρεσίας ή εξυπηρετούν δημόσιο σκοπό και διέπονται, έστω και εν μέρει, από κανόνες διοικητικού δικαίου ή περιέχουν νόμιμους όρους, που εξασφαλίζουν υπέρ του Δημοσίου ή του υπδ δυνατότητες μονομερούς επέμβασης ή εξαιρετικό συμβατικό καθεστώς. Εφ. Λαρ. 259/04, σ. 24
Βλ. και Δημόσια έργα, Δημόσιο, Δίκη - Δικονομία (Διοικ.)

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ(Ποιν)

Προϋποθέσεις συμμετοχικής δράσης. Επί εσωτερικών και ενδιάθετων καταστάσεων δε νοείται συναυτούργια, ούτε άλλη μορφή συμμετοχής και δη απλής συνέργειας. Συμβ. Πλημ. Λαρ.29/05, σ. 572

ΣΥΜΜΟΡΙΑ

Στη συμμορία δεν απαιτείται να είναι ορισμένα τα μελετώμενα εγκλήματα που πάντως, πρέπει να είναι περισσότερα του ενός.

Αληθινή πραγματική συρροή κακουργηματικής απάτης με τη συμμορία. Εννοιολογική διαφοροποίηση σύστασης και συμμορίας από την από κοινού τέλεση εγκλήματος. Συμβ. Πλημ. Λαρ.150/05, σ. 393

ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ

Επί ακύρωσης της καταγγελίας εργασίας η αξίωση του εργοδότη για την καταβληθείσα στον εργαζόμενο αποζημίωση ασκείται και με συμψηφισμό προς τις οφειλόμενες, λόγω ακύρωσης της καταγγελίας, τακτικές αποδοχές του μισθωτού, κατ εξαίρεση της γενικής νομοθετικής ρύθμισης που απαγορεύει το συμψηφισμό ανταπάτησης του εργοδότη στους οφειλόμενους μισθούς. Εφ. Λαρ. 552/04, σ. 263

Ο συμψηφισμός προτείνεται ή εξώδικα (μονομερής ή συμβατικός), οπότε συνιστά ένσταση εξόφλησης, ή κατά τη διάρκεια της δίκης με ένσταση, για την απόσθεση της απαίτησης αναδρομικά. Εφ. Λαρ. 126/05, σ. 473

Τα επιδόματα συμψηφίζονται με τον υπέρτερο του νομίμου μισθό, εκτός αντίθετης συμφωνίας, ενώ τα ποσά δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα συμψηφίζονται με τις υπέρτερες αποδοχές μόνον κατόπιν συμφωνίας εργοδότη και εργαζόμενου. Εφ. Λαρ. 279/05, σ. 525

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ

Η παράδοση από τον οφειλέτη συν/κών δεν αποτελεί καταβολή, ούτε δόση αντί καταβολής και δεν επιφέρει απόσθεση, η δε συγκατάθεση του δανειστή στη λήψη τούτων σημαίνει, κατά κανόνα, ότι συμφωνεί με αυτή την προσπάθεια πληρωμής. Εφ. Λαρ. 573/04, σ. 85

Η πληρωμή της συν/κής επιφέρει απόσθεση της εξ αυτής ενοχής, χωρίς να απαιτείται και παράδοση της από τον κομιστή στον οφειλέτη, η οποία όμως παράδοση, γενόμενη εκούσια, δημιουργεί τεκμήριο εξόφλησης ή απόσθεσης της εξ αυτής ενοχής. Το βάρος ανταπόδειξης φέρει ο επικαλούμενος το αντίθετο του τεκμηρίου κομιστής, που πρέπει να αποδειξεί ότι η παράδοση της συναλ/κής δεν έγινε εκούσια ή ότι, παρά την παράδοση, δεν έγινε εξόφληση της συναλ/κής. Εφ. Λαρ. 151/05, σ. 483

ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ

Η υποχρέωση της μπτέρας για συνεισφορά στη διατροφή ανηλίκου προτείνεται κατ' ένστασην. Εφ. Λαρ. 68/05, σ. 324
Βλ. και Αδικοπραξία, Αυτοκίνητα, Διατροφή

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Βλ. Αγροτικοί συνεταιρισμοί, Εργασία

ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Παραχώρηση σε ιδιοκτήτες ρυμοτομηθέντος οικοπέδου άλλου, που σχηματίσθηκε από την εισφορά γης, κατ εφαρμογή πολεοδομικής μελέτης. Συνταγματική η αφαίρεση των υποχρεωτικώς εισφερομένων τμημάτων γης και πριν την καταβολή στο δικαιούχο της οφειλόμενης αποζημίωσης για τα αναγκαίως συνεχόμενα επικείμενα συστατικά και οικοδομήματα. Εφ. Λαρ. 2/05, σ. 107

Υπεροχή έναντι του εθνικού συντάγματος της Ευρωπαϊκής Οδηγίας ως προς τη διάρκεια των συμβάσεων εργασίας, βάσει της οποίας, προς αποτροπή κατάχρησης εκ των διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου, τα κράτη - μέλη, πρέπει να καθορίζουν αντικειμενικούς λόγους που δικαιολογούν την ορισμένη διάρκεια. Μον. Πρωτ. Λαρ. 679/05, σ. 161 Contra: Mn υπεροχή της έναντι του Συντάγματος, καθ

όσον εισάγει μη ανεκτή έμμεση, πέραν της προβλεπόμενης, αναθεώρησή του και αποτελεί επέμβαση του κοινοτικού νομοθέτη στη δημόσια διοίκηση από δευτερεύουσα πηγή κοινοτικού δικαίου. Μον. Πρωτ. Λαρ. 382/05, σ. 548

Η δ/ξη του 33 ν. 2971/01, που προβλέπει ξεχωριστή διαδικασία για ανατροπή του μακντού τεκμηρίου ωφέλειας των ιδιοκτητών απαλλοτριούμενου ακινήτου που αποκτά πρόσωπο σε διανοιγόμενη εθνική οδό, προσκρούει στο άρθρο 17 Συντάγματος. Εφ. Λαρ. 143/05, σ. 363

Στην ειδική διαδικασία εκκαθάρισης προβληματικών επιχειρήσεων η απαγόρευση ενδίκων μέσων κατά των αποφάσεων του αρμόδιου Εφετείου επί ανακοπών κατά πίνακα κατάσχησης δεν προσκρούει στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ. Εφ. Λαρ. 12/05, σ. 454

Ανατοκισμός. Θέσπιση ανωτάτου (πολλαπλασίου) ορίου των απαιτήσεων Τραπεζών από τόκους και ανατοκισμό που παρίκθησαν από συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων. Η δ/ξη που παρέχει δικαίωμα στις Τράπεζες να μην επιστρέψουν στους οφειλέτες τυχόν επί πλέον καταβληθέντα ποσά στις εξαιρούμενες από το 30 παρ. 8 του ν. 2789/00 συμβάσεις αντίκειται στο Σύνταγμα, διότι προσβάλλει το δικαίωμα της ιδιοκτησίας. Εφ. Λαρ. 53/05, σ. 461

Αντισυνταγματική η δ/ξη του άρθρου 20 παρ. 3 του ν. 3144/03, που προβλέπει δυνατότητα υπογραφής δικογράφων του ΙΚΑ κατά την εκδίκαση κοινωνικοασφαλιστικών διαφορών και από μη δικαστικούς πληρεξούσιους, ως προς την αναδρομική ισχύ, διότι αποτελεί επέμβαση του νομοθέτη σε εκκρεμείς δίκες και επιχειρείται αναδρομικά, μόνον προς διφέλος του ΙΚΑ, θεραπεία δικονομικής ακυρότητας. Διοικ. Εφ. 41/05, σ. 604

ΣΥΝΤΑΞΗ

Αγροτική σύνταξη γίρατος. Ως απομάκρυνση με χαρακτήρα εγκατάλειψης της κατά κύριο επάγγελμα αγροτικής ασχολίας σε μια περιοχή, νοείται η μετακόμιση και εγκατάσταση του αιτούντος σύνταξη σε άλλη, από την οποία είναι αδύνατη, λόγω απόστασης, η συστηματική αγροτική ενασχόληση. Η μη παρ-

δική, αδικαιολόγητα, απομάκρυνση από τον τόπο των αγροτικών ασχολιών αποκλείει τη συνταξιοδότηση του αγρότη, έστω κι αν εξακολουθεί να μεταβαίνει κατά καιρούς σε αυτόν για καλλιέργεια των αγρών.

Η έγγαμη γυναίκα, που ασχολείται αυτοτελώς στην αγροτική οικονομία, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντλεί το βιοπορισμό της από αυτήν, αν τα εξ αυτής έσοδά της είναι όλως επουσιώδη σε σχέση με το εισόδημα του ασκούντος άλλο επάγγελμα συζύγου της, εν όψει των οικογενειακών, τοπικών και λοιπών συνθηκών της οικογένειας. Διοικ. Εφ. 93/05, σ. 609

ΣΥΝΤΡΕΧΟΝ ΠΤΑΙΣΜΑ

Βλ. Πταίσμα, Υπαιτιότητα, ΚΟΚ

ΣΥΡΡΟΗ (Ποιν)

Αληθινή πραγματική συρροί κακουργηματικής απάτης με σύσταση και συμμορία, διότι οι περιγραφόμενες στο 187 ΠΚ συμπεριφορές ανάγονται νομοθετικά σε ιδιώνυμα κατά της δημόσιας τάξης εγκλήματα, ως προπαρασκευαστικές πράξεις προσβολής άλλων εννόμων αγαθών. Συμβ. Πλημ. Λαρ. 150/05, σ. 393

Αληθινή συρροή μεταξύ απάτης και έκδοσης ακάλυπτης επιταγής. Συμβ. Πλημ. Λαρ. 29/05, σ. 572

ΣΥΣΤΑΣΗ

Η σύσταση έχει ως αντικείμενο την τέλεση ορισμένου κακουργήματος ή πλημμελήματος, τιμωρούμενου με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

Αληθινή πραγματική συρροί κακουργηματικής απάτης με τη σύσταση. Εννοιολογική διαφοροποίηση της σύστασης από την από κοινού τέλεση εγκλήματος. Συμβ. Πλημ. Λαρ. 150/05, σ. 393

ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ

Παραχώρηση σε ιδιοκτήτες ρυμοτομηθέντος οικοπέδου άλλου, που σχηματίσθηκε από την εισφορά γης, κατ εφαρμογή πολεοδομικής πράξης. Συνταγματική η αφαίρεση των υποχρεωτικώς εισφερομένων τμημάτων γης και πριν την καταβολή στο δικαιούχο της οφειλόμενης αποζημίωσης για τα αναγκαίως συνε-

χόμενα επικείμενα συστατικά. Εφ. Λαρ. 2/05, σ. 107

ΣΩΜΑΤΕΙΑ

Προσβολή επαγγελματικής τιμής μέλους συνδικαλιστικού σωματείου, που αποβλήθηκε με απόφαση της ΓΣ. Δεν είναι υπαίτια, ούτε παράνομη, καθόσον η απόφαση αυτή εντάσσεται δικαιωματικά στα πλαίσια της παρεχόμενης, εκ του καταστατικού, εξουσίας προς αποβολή μέλους, ανεξάρτητα από την άστοχη αιτιολογία της αποβολής, και αποτελεί αναγκαία εκδίλωση προστασίας της επαγγελματικής τιμής και υπόληψης των μελών της ΓΣ του σωματείου από γενόμενη από τον αποβληθέντα προσβολή της με δημόσιες δηλώσεις, αλλά και εκδίλωση ενδιαφέροντος για αποτροπή προβλημάτων στην πορεία του σωματείου και τη διαφύλαξη της εργασιακής και επαγγελματικής ειρήνης και συνοχής. Εφ. Λαρ. 621/04, σ. 93

ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΒΛΑΒΗ

Απαλλαγή προσταμένου νομαρχιακής τεχνικής διεύθυνσης από την κατηγορία της σωματικής βλάβης από αμέλεια, τελεσθείσα με παράλειψη, για τραυματισμό οδηγού, του οποίου το αυτ/το εκτράπικε, λόγω ύπαρξης λακκούβας στο οδόστρωμα. Δ/ξη Εισ. Εφ. Λαρ. 109/05, σ. 577

ΣΩΡΕΥΣΗ (ΚΠολΔ)

Σώρευση αιτήματος αναγνώρισης της ανάκλησης δωρεάς ως άκυρης με αίτημα διεκδίκησης του δωρθέντος, καθόσον επιτρέπεται δικαστική προστασία, αν η γένεση ή η άσκηση του δικαιώματος εξαρτάται από την έκδοση της απόφασης. Εφ. Λαρ. 120/05, σ. 350

ΤΑΞΙ

Ειδικά ραδιοδίκτυα για επιβατηγά αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης με μετρητή. Χορήγηση άδειας Ραδιοταξί σε ένωση κατόχων αδειών κυκλοφορίας ταξί, της οποίας μέλος μπορεί να γίνει κάθε κάτοχος άδειας κυκλοφορίας ταξί στην αντίστοιχη διοικητική μονάδα. Επί πλειόνων κατόχων άδειας κυκλοφορίας ταξί, η αίτηση για είσοδο στην ένωση πρέπει να υπογράφεται από το 75% τουλάχιστον των συνδιοκτητών του οχήματος.

Η άρνηση της ένωσης για είσοδο νέου μέλους, πρέπει να είναι είναι αιτιολογημένη. Δικαίωμα προσφυγής στο Νομάρχη, που αποφασίζει σε δύο μήνες, η δε εκτέλεση της απόφασής του είναι υποχρεωτική για την ένωση, με ποινή ανάκλησης της άδειας λειτουργίας του Ραδιοταξί. Διοικ. Εφ. Λαρ. 16/05, σ. 594

ΤΕΚΝΟ

Υποχρέωση γονέων, αναλόγως των δυνάμεών τους, για διατροφή του εντίλικου άγαμου τέκνου τους, αν αυτό αδυνατεί να διατραφεί από την περιουσία του ή από εργασία κατάλληλη για την ηλικία του, την κατάσταση της υγείας και τις λοιπές βιοτικές συνθήκες. Εφ. Λαρ. 16/05, σ. 458

Βλ. και Διατροφή, Αδικοπραξία, Αυτοκίνητα

ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Βλ. Επιμελητήριο τεχνικό, Μηχανικόι

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Βλ. Προσβολή προσωπικότητας, Τύπος

ΤΙΜΑΡΙΘΜΟΣ

Μεταβολή συνθηκών λόγω επελθούσας ουσιώδους αυξομείωσης του τιμαρίθμου ζωής. Η αποζημίωση, λόγω σωματικής βλάβης, δεν παρέχεται άμεσα για ικανοποίηση των βιοτικών αναγκών, ώστε να είναι άμεση η επίδραση του τιμαρίθμου, αλλά προς αναπλήρωση της μειωθείσας κτηπτικής ικανότητας του βλαβέντος. Το ημερομίσθιο ή οι άλλες αποδοχές επιρρεάζονται από τον τιμάριθμο λιγότερο στενά, σε σχέση με τη διατροφή. Μεταρρύθμιση επιδικασθείσας αποζημίωσης λόγω μεταβολής των ημερομισθίων, συνεπεία διακύμανσης του τιμαρίθμου. Εφ. Λαρ. 140/05, σ. 480

ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ

Βλ. Φοροδιαφυγή, Φορολογία

ΤΟΚΟΓΛΥΦΙΑ

Τιμωρείται η επιδιώκουσα υπερβολικά οικονομικά οφέλη συμπεριφορά του δανειστή, δίχως συνδρομή των περιστάσεων της παρ. 1 του 404 ΠΚ, δηλ. της εκμετάλλευσης της ανάγκης, κουφότητας ή απειρίας. Συνομολόγηση τόκων υπέρ Τράπεζας σε σύμ-

βασι δανείου. Μη τοκογλυφία από υπάλληλο αυτής, αφού οι ουσιώδεις όροι χορήγησης του δανείου γνωστοποιήθηκαν και έγιναν αποδεκτοί από το δανειολήπτη εγγράφως, στα πλαίσια της ελευθερίας των συμβάσεων, επιπρόσθετα δε τέθηκαν από τα καταστατικά όργανα της Τράπεζας, με την οποία ο υπάλληλος συνδέεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας. Συμβ. Πλημ. Λαρ. 79/05, σ. 391

TOKOI

Επί αποζημίωσης εξ αδικοπραξίας, λόγω εκδοσης ακάλυπτης επιταγής, τόκοι οφείλονται από την, κατόπιν όχλησης, υπερημερία του οφειλέτη και όχι από την εμφάνιση της επιταγής, από την οποία οφείλονται τόκοι μόνον όταν ασκείται αξιώση από επιταγή. Εφ. Λαρ. 269/04, σ. 27

Κατά τον προσδιορισμό υπέρ εμπορικού αντιπροσώπου αποζημίωσης πελατείας, λόγω λύσης της σύμβασης, είναι αφαιρετέος ο προεξοφλητικός τόκος 5%, λόγω της εφ απάξ είσπραξης ποσού, το οποίο, αν δε λύνονταν η σύμβαση, θα εισπράττονταν, ως προμήθεις, σε περισσότερα χρόνια. Εφ. Λαρ. 29/05, σ. 112

Επί δ/γίς πληρωμής εκ τραπεζικού δανείου μη αναγκαία η αναγραφή του επιτοκίου, βάσει του οποίου τοκίζεται το εκάστοτε εναπομείναν κεφάλαιο, στην κίνηση του δανειακού λ/σμού, αφού με δεδομένο το κεφάλαιο και τα νόμιμα εκάστοτε επιτόκια, μπορεί το ποσό να εξευρεθεί μαθηματικά. Ειρ. Λαρ. 244/04, σ. 173

Στις προνομιακές απαιτήσεις της τρίτης τάξης του 975 ΚΠολΔ από παροχή εξαρτημένης εργασίας, που προέκυψαν κατά την τελευταία 2ετία πριν τον ορισθέντα πρώτο πλειστηριασμό, ως και από αποζημίωση λόγω καταγγελίας της εργασίας ανεξάρτητα από το χρόνο που προέκυψαν, περιλαμβάνονται και οι παρεπόμενες απαιτήσεις τόκων, υπό τις χρονικές διακρίσεις των κυρίων απαιτήσεων. Εφ. Λαρ. 56/05, σ. 317

Επί ολικής καταστροφής πράγματος ο ζημιώθεις δικαιούται να απαιτήσει τόκους επί του διαφυγόντος κέρδους, από την επίδοση μεν της αγωγής για το προ αυτής ποσό, από την ημέρα δε που ακολούθως ανακύπτει για

το ποσό που αντιστοιχεί στο μετά την επίδοση διάστημα. Μη νόμιμη αξιώση τόκων επί της αξίας του καταστραφέντος πράγματος για όσο χρόνο απαιτείται διαφυγόν κέρδος. Παραγραφή τόκων. Εφ. Λαρ. 91/05, σ. 327

Ανατοκισμός τόκων υπερημερίας επί αλληλόχρεου λογ/σμού και μετά το κλείσιμο αυτού, αφού, κατ εξαίρεση των 296 ΑΚ και 111 παρ. 2 ΕισΝΑΚ, προβλέπεται εκτοκισμός των οφειλόμενων στις Τράπεζες τόκων, εφόσον τούτο είχε συμφωνηθεί ρητά (και όχι με μονομερή δήλωση της Τράπεζας), χωρίς χρονικό ή άλλο περιορισμό, ή εξαίρεση, μήπε διάκριση μεταξύ ενεργού και λήξασας σύμβασης. Εφ. Λαρ. 53/05, σ. 461

Επί μη πίστωσης του τιμήματος, ο αγοραστής οφείλει τόκους, αφότου λαμβάνει τα ωφελήματα. Επί πίστωσης του τιμήματος με χορήγηση προθεσμίας εξόφλησης, η τοκοδοσία αρχίζει από την πάροδό της, δίχως όχληση. Εφ. Λαρ. 126/05, σ. 473

Βλ. και Δάνειο, Δίκαιο ευρωπαϊκό, Ανατοκισμός

ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Επί δ/γίς πληρωμής εκ τραπεζικού δανείου, μη αναγκαία η αναγραφή του επιτοκίου, βάσει του οποίου τοκίζεται το εκάστοτε εναπομείναν κεφάλαιο, στην κίνηση του δανειακού λ/σμού.

Κατάργηση ειδικού φόρου τραπεζικών εργασιών. Ειρ. Λαρ. 244/04, σ. 173

Κατάρτιση δανείου με εντολή του δανειστή σε Τράπεζα για μεταφορά χρημάτων από λογ/σμό του σε λογ/σμό του δανειολήπτη. Εφ. Λαρ. 680/04, σ. 273

Αγορά αυτ/ου με παρακράτηση κυριοτητας, αγορασθέντος με δάνειο από Τράπεζα, προς την οποία ο πωλητής εκχώρησε τις κατά του αγοραστή αξιώσεις για το τίμημα και το πράγμα (τριμερής σύμβαση). Δικαιώματα δανείστριας και εκδοχέως Τράπεζας επί υπερημερίας αγοραστή.

Άδικοπρακτική συμπεριφορά οργάνων εκδοχέως Τράπεζας από καθυστερημένη εκποίηση αφαιρεθέντος αυτ/ου. Εφ. Λαρ. 502/04, σ. 448

Ανατοκισμός τόκων υπερημερίας επί αλληλόχρεου λογ/σμού και μετά το κλείσιμο αυτού. Θέσπιση ανωτάτου (πολλαπλασίου) ορίου των

απαιτήσεων Τραπεζών από τόκους και ανατοκισμό που παρήχθησαν από συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων. Εφ. Λαρ. 53/05, σ. 461

Αναγκαστική εκτέλεση με επίσπευση ΑΤΕ για ικανοποίηση απαίτησης εκ δανείου -πίστωσης με ανοικτό λογαριασμό. Στοιχεία επιταγής. Μον. Πρωτ. Λαρ. 123/05, σ. 542
Βλ. και Αδικοπραξία, Ανατοκισμός, Δάνειο, Δίκαιο ευρωπαϊκό, Εκχώρηση ,Πώληση

ΤΥΠΟΣ

Προσθολή προσωπικότητας με δημοσιεύματα, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές.

Επί τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σταθμών ως “εκδότης” νοείται ο νόμιμος εκπρόσωπος της αδειούχου εταιρείας, ως “διευθυντής” ο υπεύθυνος προγράμματος και επί ειδοπεογραφικών εκπομπών ο διευθυντής του τμήματος ειδίκευσης, ως “συντάκτης δε του δημοσιεύματος” ο παραγωγός ή δημοσιογραφικός υπεύθυνος ή ο δημοσιογράφος-συντονιστής ή παρουσιαστής της εκπομπής, ανάλογα με το είδος και τη δομή της εκπομπής. Εφ. Λαρ. 382/04, σ. 257

ΥΠΑΙΤΙΟΤΗΤΑ

Εργατικό ατύχημα. Συνυπαιτότητα εργοδότη κατά 40%. Εφ. Λαρ. 51/05, σ. 313

Μη υπαιτότητα επί έλλειψης νόμιμης άδειας οδηγήσης, λόγω μη αιτιώδους συνάφειας με το ατύχημα. Εφ. Λαρ. 124/05, σ. 356

Άνευ επιρροής το ότι ο θανάτων μοτοποδηλάτης δεν έφερε κράνος, καθόσον έφερε κακώσεις εκτεταμένες και όχι μόνο στο κεφάλι. Εφ. Λαρ. 125/05, σ. 358

Παράσυρση προπορεύμενου δικύκλου μοτοποδηλάτου από αποκλειστική υπαιτότητα οδηγού ακολουθούντος οχήματος, που δεν είχε άδεια ικανότητας οδηγού. ούτε εμπειρία. Εφ. Λαρ. 188/05, σ. 507

Βλ. και Αδικοπραξία, Αυτοκίνητα-Ατυχήματα, Συντρέχον πταίσμα.

ΥΠΑΝΑΧΩΡΗΣΗ (Αστ)

Ο αρραβώνας είναι επιτίμιο μεταμελείας, αν συμφωνήθηκε η διασευκτική ευχέρεια των συμβαλλομένων για εκτέλεση της σύμβασης ή υπαναχώρηση, η άσκηση της οποίας, με μόνη

δίλωση του δικαιούχου, έχει ως συνέπεια απώλεια του αρραβώνα ή απόδοση του διπλασίου. Εφ. Λαρ. 325/04, σ. 60

Στην πώληση, επί πλήρωσης της διαλυτικής αίρεσης, επέρχεται αυτοδίκαιη επάνοδος της κυριότητας στον πωλητή, χωρίς ανάγκη υπαναχώρησης. Εφ. Λαρ. 14/05, σ. 110

Επί υπερημερίας του πωλητή περί την παράδοση του πράγματος ο αγοραστής δικαιούται, διασευκτικά, ή αποζημίωση για τη μη εκπλήρωση ή να υπαναχωρίσει, οπότε δικαιούται επιστροφή της ίδιας καταβληθείσας παροχής του κατά τον αδικ. πλουτισμό, καθώς και εύλογη αποζημίωση. Εφ. Λαρ. 111/05, σ. 335

Επί πώλησης κινητού με παρακράτηση κυριότητας και υπερημερίας αγοραστή, ο πωλητής δικαιούται να υπαναχωρίσει από τη σύμβαση και να ασκήσει τα εκ της κυριότητας δικαιώματα, ή τα από τις γενικές δ/ξεις περί υπερημερίας οφειλέτη ενοχικά δικαιώματα. Εφ. Λαρ. 502/04, σ. 448

ΥΠΑΞΙΑ

Μείωση εμπορικής αξίας (υπαξίας) βλαβέντος αυτ/του 6%, καθ όσον παρά την επιμελημένη επισκευή του με καινούργια ανταλλακτικά καταλείφθηκαν έλαπτώματα επηρεάζοντα την αντοκή, η ευστάθεια και εμπορευσιμότητα. Εφ. Λαρ. 124/05, σ. 356

ΥΠΕΞΑΙΡΕΣΗ

Όταν, δυνάμει σύμβασης έργου, δίνονται σε μηχανικό χρήματα για αμοιβή και όχι για δαπάνη εκτέλεσης της εντολής, αυτά μεταβιβάζονται κατά κυριότητα και δε στοιχειοθετείται υπεξαίρεση. Το ίδιο ισχύει και όταν ο εντολοδόχος σε εκτέλεση εντολής απέκτησε κινητό πράγμα, κατά τους κανόνες της έμμεσης αντιπροσώπευσης, διότι γίνεται κύριος, υπέκων ενοχική υποχρέωση προς μεταβίβαση στον εντολέα. Εφ. Λαρ. 284/04, σ. 30, Δ/ξη Εισ. Πρωτ. Λαρ. ΕΓ2.04/356/14/04, σ. 197

ΥΠΕΡΕΡΓΑΣΙΑ

Βλ. Εργασία, Μισθωτοί

ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑ

Επί υπερημερίας του εκμισθωτή, ο μισθωτής δεν καθίσταται υπερήμερος, αν δεν παρ-

καταθέσει το μίσθωμα, διότι η δημόσια κατάθεση αποτελεί δικαίωμα οφειλέτη προς απόσβεση της οφειλής.

Μη υπερημερία μισθωτή επί εύλογης αμφιβολίας του για το ύψος του αναπροσαρμοζόμενου μισθώματος, με την προσφορά δε του μέχρι τότε συμφωνημένου μισθώματος καθιστά υπερήμερο δανειστή τον αρνούμενο να το εισπράξει εκμισθωτή. Εφ. Λαρ. 303/04, σ. 39

Προϋπόθεση κίρυξης του πλειοδότη έκπτωτου αποτελεί η υπερημερία στη μη εμπρόθεσμη υπογραφή της σύμβασης, εκτός αν τούτο οφειλέται σε γεγονός για το οποίο δεν έχει ευθύνη. Εφ. Λαρ. 311/04, σ. 50

Επί υπερημερίας του πωλητή στην παράδοση του πράγματος, ο αγοραστής δικαιούται, διασευκτικά, να ζητήσει αποζημίωση για μη εκπλήρωση ή να υπαναχωρίσει. Εφ. Λαρ. 111/05, σ. 335

Δικαιώματα πωλητή επί υπερημερίας αγοραστή σε πώληση κινητού με παρακράτηση κυριότητας. Εφ. Λαρ. 502/04, σ. 448

Τα άρθρα 330, 335 και 340 ΑΚ ρυθμίζουν τις περιπτώσεις αδυναμίας παροχής και υπερημερίας του οφειλέτη. Εφ. Λαρ. 181/05, σ. 504

Επί νομικών ελαττώματων, αντικειμενική ευθύνη, αδιαφόρως υπαιτιότητας, του πωλητή κατά τις δ/ξεις περί υπερημερίας ή υπαίτιας αδυναμίας εκπλήρωσης επί αμφοτεροβαρών συμβάσεων. Πολ.Πρωτ.Λαρ. 244/05, σ. 537

ΥΠΕΡΩΡΙΕΣ

Βλ. Εργασία, Μισθωτοί

ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ

Δηλώση συγγενούς του θανότος, θεωρημένη για το γνήσιο της υπογραφής, ότι δεν επιθυμεί την ποινική δίωξη του οδηγού, εργοδότη του θύματος, διότι δεν τον θεωρεί υπαίτιο, βάσει πληροφοριών από το οικογενειακό περιβάλλον του τελευταίου. Ερμηνεία δηλώσης ότι ο δηλώσας δεν παραιτήθηκε από το δικαίωμα αποζημίωσης, ούτε προέθη σε άφεση χρέους. Μον. Πρωτ. Λαρ. 428/03, σ. 137

ΥΠΟΘΗΚΗ

Η αγωγή εξάλειψης υποθήκης πρέπει να διαλαμβάνει την άρνηση ή την αδιαφορία του

δανειστή να συναινέσει, παρά την πρόσκληση. Εφ. Λαρ. 50/05, σ. 311

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

Έκδοση πλαστών ή εικονικών φορολογικών στοιχείων. Φοροδιαφυγή. Αν η εικονικότητα τιμολογίου συνίσταται στο ότι η συναλλαγή έγινε όχι με το πρόσωπο που εμφανίζεται ως εκδότης του, η εικονικότητα θεωρείται αποδεδειγμένη αν το πρόσωπο αυτό είναι ανύπαρκτο ή δεν έχει δηλώσει έναρξη επιποδεύματος, ούτε έχει προθεί σε θεώρηση φορολογικών στοιχείων και στοιχειοθετείται, κατ' αρχήν, παράβαση για τον αποδεχόμενο τέτοιο τιμολόγιο επιπτευματία, εκτός αν αποδείξει καλή πίστη κατά το χρόνο της συναλλαγής. Διοικ. Εφ. Λαρ. 4/05, σ. 591

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Κατάργηση ειδικού φόρου τραπεζικών εργασιών. Ειρ. Λαρ. 244/04, σ. 173

Υποβολή συγκεντρωτικών καταστάσεων πελατών-προμηθευτών (Εγγρ.), σ. 417

Έκδοση πλαστών ή εικονικών φορολογικών στοιχείων. Φοροδιαφυγή. Διοικ. Εφ. Λαρ. 4/05, σ. 591

ΦΥΣΙΚΟ ΑΕΡΙΟ

Σε οικοδομές και εγκαταστάσεις κεντρικής θέρμανσης υφιστάμενες προ του ν. 3175/2003, για την ολική αλλαγή της εγκατάστασης κεντρικής, δι υγρών καυσίμων, θέρμανσης με τοιαύτη κεντρικής θέρμανσης με φυσικό αέριο, καθώς και για τοποθέτηση ατομικής εγκατάστασης θέρμανσης με φυσικό αέριο σε μεμονωμένες ιδιοκτησίες και μόνιμη αποσύνδεση τους από το δίκτυο κεντρικής, δι υγρών καυσίμων, θέρμανσης, απαιτείται απόφαση της ΓΣ των συνιδιοκτητών λαμβανόμενη με πλειοψηφία του μισού αριθμού και μίας πλέον των ψήφων των συνιδιοκτητών, ανεξαρτήτως αντίθετης πρόβλεψης στον κανονισμό της οικοδομής. Μη εφαρμογή της άνω ρύθμισης σε υφιστάμενα κτίρια στα οποία λειπουργεί σύστημα ατομικής θέρμανσης με ατομικούς καυστήρες. Μον. Πρωτ. Λαρ. 4/05, σ. 155

ΧΑΡΤΟΣΗΜΟ

Κατάργηση χαρτοσήμου προσκομιδής εγγράφων στο Δικαστήριο από 1.1.2001, ως και

πάγιου τέλους χαρτοσήμου στα αντίγραφα που εκδίδονται από δικηγόρους.

Η μη νόμιμη διαγραφή του κινητού επισήματος δεν αποτελεί παράλειψη χαρτοσήμανσης του εγγράφου. Ειρ. Λαρ. 244/04, σ. 173

ΧΡΕΟΣ

Επί ύπαρξης περισσοτέρων χρεών και καταβολής του επιδικασθέντος προσωρινώς εκτελεστού ποσού, ο δανειστής υποχρεούται να το καταλογίσει σε εξόφληση του επαχθέστερου για τον οφειλέτη, τέτοιο δε είναι το τοκοφόρο σε αντίθεση με το μη τοκοφόρο. Εφ. Λαρ. 91/05, σ. 327

Αιτιώδης και αναιτιώδης αναγνώριση χρέους. Πότε απαιτείται έγγραφος τύπος. Μον. Πρωτ. Λαρ. 97/04, σ. 374

ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ

Βλ. Ηθική βλάβη, Ψυχική οδύνη.

ΧΡΗΣΙΚΤΗΣΙΑ

Το απαραγράπτο των δικαιωμάτων του Δημοσίου επί κτημάτων δεν εμποδίζει την υπό τρίτου κτήση νομής επί ακινήτου, στο οποίο προηγουμένως το Δημόσιο (ή ΟΤΑ) είχε ασκήσει νομή, χωρίς όμως να έχει αποκτήσει κυριότητα. Η νομή του ιδιώτη επί δημοτικού ή κοινοτικού ακινήτου, μετά το νδ 31/1968, δεν άγει σε κτήση κυριότητας με χρησικτησία, ο χρόνος της οποίας έπρεπε να έχει συμπληρωθεί μέχρι την έναρξή του. Εφ. Λαρ. 666/04, σ. 266

Οι οροφοκτήτες δεν μπορούν με χρησι-

κτησία να αποκτήσουν δικαίωμα αποκλειστικής χρήσης στα κοινόχροστα μέρη. Μον. Πρωτ. Λαρ. 146/05, σ. 381

Ο εξ αδιαιρέτου συγκύριος δεν μπορεί να αντιτάξει εναντίον των λοιπών χρησικτησία πριν τους γνωστοποιήσει ότι νέμεται μεγαλύτερο από τη μερίδα του μέρος ή το όλο ως αποκλειστικός κύριος.

Πριν το αν 431/68 υπήρχε πλασματική καλόπιστη νομή του κληρούχου στον κλήρο και μη δυνατότητα χρησικτησίας από άλλον, ενώ μετά το νόμο είναι δυνατή η χωρίς τη θέλησή του κληρούχου κτήση της νομής του κλήρου, με τον περιορισμό της μη κατάτμησής του. Εφ. Λαρ. 576/05, σ. 532

ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

Βλ. Κοινόχροστα πράγματα, Οροφοκτησία, Πιλοτή

ΨΥΧΙΚΗ ΟΔΥΝΗ

Πρόσωπα, δικαιούμενα ψυχικής οδύνης, είναι οι σύζυγοι, οι εξ αγχιστείας συγγενείς πρώτου βαθμού και οι εξ αίματος συγγενείς κατ' ευθείαν γραμμή ή εκ πλαγίου μέχρι του δευτέρου βαθμού. Πρόσωπα συνδεόμενα με το θύμα με στενή σχέση θεωρούνται οι μνηστήρες, όχι όμως οι σύζυγοι και τα τέκνα των αδελφών, έστω και αν είναι οι μόνοι επιζώντες συγγενείς. Εφ. Λαρ. 256/04, σ. 22

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ 2005

1. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ	2	σ. 107
	12	σ. 454
	14	σ. 110
A. ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ	16	σ. 458
	18	σ. 292
ΕΤΟΥΣ 2004	26	σ. 296
164	σ. 7	29
178	σ. 16	30
198	σ. 19	45
256	σ. 22	49
259	σ. 24	50
269	σ. 27	51
271	σ. 239	53
284	σ. 30	56
302	σ. 240	62
303	σ. 39	63
311	σ. 50	66
323	σ. 57	68
325	σ. 60	82
327	σ. 66	91
341	σ. 68	106
350	σ. 70	111
352	σ. 73	117
374	σ. 247	120
381	σ. 253	124
382	σ. 257	125
390	σ. 75	126
399	σ. 77	140
400	σ. 82	143
404	σ. 446	151
440	σ. 262	169
502	σ. 448	170
552	σ. 263	176
573	σ. 85	176A
612	σ. 88	178
614	σ. 90	181
620	σ. 93	188
621	σ. 93	209
637	σ. 95	240
666	σ. 266	259
668	σ. 100	268
669	σ. 105	279
680	σ. 273	281
731	σ. 281	347
ΕΤΟΥΣ 2005	1	σ. 288
		576
		σ. 530
		σ. 532

Β. ΠΟΛΥΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ		Ασφαλιστικά	
ΕΤΟΥΣ 2004		175	σ. 170
182	σ. 369		
ΕΤΟΥΣ 2005		ΕΤΟΥΣ 2005	
244	σ. 537	11	σ. 177
Γ. ΜΟΝΟΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ		Ασφαλιστικά	
ΕΤΟΥΣ 2003		18	σ. 180
Ειδική			
428	σ. 137		
ΕΤΟΥΣ 2004		ΕΤΟΥΣ 2005	
Τακτική		8	σ. 566
97	σ. 374		
264	σ. 144		
Ειδική		ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ	
440	σ. 145		
Ασφαλιστικά		ΕΤΟΥΣ 2005	
1372	σ. 151	9	σ. 568
1812	σ. 153		
ΕΤΟΥΣ 2005		2. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ	
Τακτική			
9	σ. 377	Α. ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ	
24	σ. 379	ΕΤΟΥΣ 2004	
123	σ. 542	494	σ. 182
146	σ. 381	ΕΤΟΥΣ 2005	
Ειδική		1	σ. 586
4	σ. 155	2	σ. 588
336	σ. 545	4	σ. 591
382	σ. 548	16	σ. 594
Εκουσία		39	σ. 597
152	σ. 388	41	σ. 604
Ασφαλιστικά		93	σ. 609
336	σ. 158	105	σ. 614
679	σ. 161		
3351	σ. 554		
3867	σ. 557		
Δ. ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ		Β. ΜΟΝΟΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ	
ΕΤΟΥΣ 2004		ΕΤΟΥΣ 2004	
Τακτική		42	σ. 188
244	σ. 173		

**3. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΙΝΙΚΩΝ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ**

A. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΦΕΤΩΝ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΕΤΟΥΣ 2005
49 σ. 190

**B. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΠΛΗΜΜΕΛΕΙΟΔΙΚΩΝ
ΛΑΡΙΣΑΣ**

ΕΤΟΥΣ 2004
479 σ. 192

ΕΤΟΥΣ 2005
29 σ. 572
79 σ. 391
150 σ. 393

Γ. ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΠΛΗΜ/ΚΕΙΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΕΤΟΥΣ 2005
332 σ. 194
2618 σ. 404

Δ. ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Δ1. ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ ΕΦΕΤΩΝ

ΕΤΟΥΣ 2005
79 σ. 408
109 σ. 577

Δ2. ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ
ΕΤΟΥΣ 2004

ΕΓ2.04/356/14/04 σ. 197
B04/691/04 σ. 410

ΕΤΟΥΣ 2005

ΕΓ2.03/222/1/05 σ. 199
2 σ. 411
ΕΓ2.05/143/9/05 σ. 579
ΕΓ2.04/309/2/05 σ. 581
ΕΓ2.04/317/22/05 σ. 584

E. ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΕΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

E1. ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ

ΕΤΟΥΣ 2004

67 σ. 414